STRATEGIJA RAZVOJA SPORTA GRADA OSIJEKA 2020. – 2030.

Strateški dokument s akcijskim planom djelovanja u području sporta Grada Osijeka za razdoblje 2020. – 2030.

Listopad, 2020.

Izvršitelj projekta:

Razvoj i inovacije u sportu j.d.o.o.

Autori dokumenta:

doc. dr. sc. Zrinko Čustonja

doc. dr. sc. Dario Škegro

Darko Dumančić, mag.cin.,univ.spec.iur.

Dražen Dogan, mag.cin.

dr.sc Dražen Rastovski

Nataša Brčić, mag.oec.

prof. dr. sc. Dragan Milanović

Izrazi koji se koriste u ovom dokumentu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na oba spola.

Dokument „Strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020. - 2030.“ izrađen je temeljem ugovora između Grada Osijeka i tvrtke Razvoj i inovacije u sportu j.d.o.o. od 21. svibnja 2020. godine (klasa: 406-09/20-01/19 Urbroj: 2158/01-09-00/03-19-9).

SADRŽAJ

1. POČETNE POSTAVKE 5
STRATEŠKI DOKUMENT 6
OBUHVAT I CILJ *STRATEGIJE RAZVOJA SPORTA GRADA OSIJEKA 2020.-2030.* 11
VIZIJA RAZVOJA SPORTA U GRADU OSIJEKU 2020.–2030. 14
METODOLOGIJA IZRADE *STRATEGIJE RAZVOJA SPORTA GRADA OSIJEKA 2020.–2030.* 16
2. ANALIZA STANJA SPORTA U GRADU OSIJEKU 20
2.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA 21
Definicija i opis područja 21
Sportske građevine na području Grada Osijeka 25
Sportske dvorane na području Grada Osijeka 35
Nogometni tereni na području Grada Osijeka 51
Bazeni na području Grada Osijeka 57
Ostale sportske građevine 66
Stavovi i interesi građana Grada Osijeka vezani uz sportsku infrastrukturu 76
Stavovi osječkih sportskih dužnosnika o sportskoj infrastrukturi 79
Stavovi sportskih trenera osječkih sportskih klubova o sportskoj infrastrukturi 81
2.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA 84
Definicija i opis područja 84
Analiza stanja trenera u sportu na području Grada Osijeka 89
Opći podaci o statusu trenera u osječkom sportu 93
Stručni rad trenera u osječkom sportu 113
Kineziološki fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku 120
Stavovi trenera o stručnom radu, infrastrukturi i financijama u osječkom sportu 122
2.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKU 140
Definicija i opis područja 140
Financiranje sporta iz proračuna Grada Osijeka 145
Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka 172
Analiza prihoda i rashoda osječkih sportskih klubova 183
Stavovi osječkih sportskih dužnosnika o financiranju sporta u Osijeku 200
2.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA 206
Definicija i opis područja 206
Raširenost sporta i broj klubova 208
Broj sportaša 223
Sport osoba s invaliditetom 234
Organizacija velikih sportskih priredbi 241

2.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA 246
Definicija i opis područja 246
Školski sport u Gradu Osijeku 251
Akademski sport u Gradu Osijeku 264
2.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA 270
Definicija i opis područja 270
Sustav sportske rekreacija na području grada Osijeka 272
Anketiranje građana Osijeka o navikama bavljenja tjelovježbom 275
Tjelesna aktivnost građana grada Osijeka 283
Stavovi građana Grada Osijeka o sportskim programima i programima tjelovježbe 324
Tjelesno vježbanje građana – glavni zaključci i rezultati istraživanja 333
3. STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA SPORTA U GRADU OSIJEKU DO 2030. 336
3.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA - CILJEVI 2030. 337
3.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030. 346
3.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKU – CILJEVI 2030. 351
3.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030. 355
3.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030. 362
3.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030. 368
4. PROGRAM RAZVOJA SPORTA U GRADU OSIJEKU 2020. – 2030. 372
4.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030. 374
4.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030. 375
4.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKU – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030. 376
4.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030. 377
4.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030. 378
4.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030. 379
5. PRILOZI 380
Esports u gradu Osijeku 380
6. LITERATURA 383

1. POČETNE POSTAVKE

STRATEŠKI DOKUMENT 6
OBUHVAT I CILJ STRATEGIJE 11
VIZIJA RAZVOJA SPORTA GRADA OSIJEKA 14
METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE 16

STRATEŠKI DOKUMENT

Riječ strategija dolazi od grčke riječi *strategos*, vojskovođa. U doslovnom prijevodu *strategos* znači „vođenje vojske“ (*stratos*=vojska, *agein*=voditi). S vremenom je to značenje riječi izgubljeno, a danas se u općem smislu pod strategijom podrazumijeva snalaženje u zadanim uvjetima i pronalaženje najboljih rješenja pod pretpostavkom da se jasno definiraju ciljevi koji se žele ostvariti te okviri i ograničenja za njihovo postizanje.

MODERNE INTERPRETACIJE PODRAZUMIJEVAJU STRATEGIJU KAO SKUP ZNANJA, CILJEVA, IDEJA I AKTIVNOSTI O TOME KAKO VODITI ODREĐENU DJELATNOST NA NAJUČINKOVITIJI I NAJMANJE RIZIČAN NAČIN.

Strateški pristup razvoju nekoga područja sastoji se od tri dijela koji daju odgovore na tri skupine ključnih pitanja:

1. ANALIZA STANJA- Kakvo je trenutačno stanje, s čime uistinu raspolažemo, koje su dobre i loše strane postojećeg sustava?
2. STRATEŠKI CILJEVI - Želimo li, u čemu i koliko biti bolji? Gdje želimo biti i što želimo ostvariti u narednom razdoblju?
3. PROGRAM RAZVOJA/AKCIJSKI PLAN – Tko i na koji način treba ispunjavati različite zadaće ili aktivnosti kako bi postigli zadane strateške ciljeve, u kojim vremenskim rokovima to treba činiti, s kojim ljudskim i financijskim resursima treba raspolagati te na koji način će se pratiti učinci njihovog djelovanja?

Strategije, strateški dokumenti i strateško promišljanje sporta važan su alat za razumijevanje uvjeta i okruženja u kojem se on odvija, definiraju viziju i misiju djelovanja prema unaprijed specificiranim ciljevima koji se žele ostvariti u području sporta te omogućuju sustavno unaprjeđenje sporta u skladu s objektivno postavljenim mjerilima ili referentnim točkama.

Stručni preduvjeti za izradu strategije

Gotovo sve relevantne države, lokalne zajednice i veliki gradovi u zemljama Europske unije suočeni s višestrukim rastom brojnih pokazatelja društvene i ekonomske uloge sporta, počeli su sport tretirati strateškim promišljanjem koji je gotovo bez iznimke potican od strane najviših institucija vlasti pojedine zemlje, lokalne ili gradske zajednice.

U situaciji kada sportska javnost, ali i šira društvena i politička zajednica grada Osijeka uviđaju složenost problema upravljanja, organiziranja i stručnog djelovanja u sportu i kada suočeni s referentnim, kvalitetnim, sustavno praćenim i usporedivim podatcima, analiza stanja i definiranje smjerova daljnjeg unaprjeđenja sustava sporta u gradu Osijeku nametnuli su se kao prioritet. Tijekom posljednjih trideset godina osječki su sportaši postigli niz sportskih uspjeha koji, međutim, nisu bili rezultat strateškog promišljanja. Grad Osijek do sada nije imao izrađenu i usvojenu strategiju razvoja sporta.

U pristupu strateškom promišljanju daljnjeg razvoja sustava osječkoga sporta, a pod pritiskom aktualnih i dnevnih problema u sportu, nije racionalno niti mudro požurivati donošenje novih rješenja bez realne ocjene stanja, temeljitih razmatranja uzroka i postavljanja ostvarivih razvojnih pravaca i ciljeva sa svrhom postizanja optimalnih sportskih i ekonomskih učinaka u osječkom sportu.

Formalno-pravni preduvjeti za izradu strategije

Temeljni zakonski odnosno formalno-pravni preduvjeti za izradu i provedbu „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020. – 2030.“ jesu definirane funkcije, značenja i odnosi između jedinica lokalne uprave i sporta u Ustavu Republike Hrvatske, Europskoj povelji o sportu (1992), Zakonu o sportu (NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16, 98/16, 47/20 i 77/20 – dalje u tekstu samo Zakon o sportu), Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15) i Statutu grada Osijeka:

“Država potiče i pomaže skrb o tjelesnoj kulturi i sportu” (Ustav Republike Hrvatske, Glava III. Temeljne slobode i prava čovjeka i građanina, Članak 68. stavak 5)

“Pravo na lokalnu samoupravu obuhvaća pravo odlučivanja o potrebama i interesima građana lokalnog značaja, a osobito o … Tjelesnoj kulturi, sportu…” (Ustav Republike Hrvatske, Glava VI. Ustrojstvo lokalne (mjesne) samouprave i uprave, Članak 128.st.2.)

“Radi promicanja sporta kao važnog čimbenika ljudskog razvoja, vlade će poduzeti potrebne mjere da bi ostvarile odredbe ove Povelje, u skladu s načelima Kodeksa sportske etike, sa svrhom da svakom pojedincu osiguraju mogućnost da se bavi sportom…” (Europska povelja o sportu, Članak 1., 1992).

“Sportske djelatnosti su djelatnosti od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku.” (Zakon o sportu, Članak 1. stavak 2.).

„U Republici Hrvatskoj razvoj sporta potiče se izgradnjom i održavanjem sportskih građevina, školovanjem i usavršavanjem stručnog kadra, znanstvenim projektima u području sporta, gospodarskim mjerama,

stimuliranjem partnerstva vladinih i nevladinih organizacija u sportu te privatnog poduzetništva i financiranjem sporta sredstvima države, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba.“ (Zakon o sportu, Članak 1. stavak 5.).

„Radi ostvarivanja zajedničkih interesa u sportu, na području jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba osnivaju se sportske zajednice.“ (Zakon o sportu, Članak 48. stavak 1.).

„Javne potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba su programi, odnosno aktivnosti, poslovi i djelatnosti od značaja za jedinicu samouprave: 1. poticanje i promicanje sporta,… 9. provođenje i financiranje znanstvenih i razvojnih projekata elaborata i studija u funkciji razvoja sporta.“ (Zakon o sportu, Članak 76. stavak 1.).

„Gradovi… kao i gradovi sjedišta županija u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana i to osobito poslove koji se odnose na: … –tjelesnu kulturu i sport… (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Članak 19.)

„Grad Osijek obavlja poslove kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima, i to osobito poslove koji se odnose na: … tjelesnu kulturu i sport“ (Statut grada Osijeka, Članak 13.)

„Grad Osijek u okviru samoupravnog djelokruga: … osigurava sredstva za zadovoljenje javnih potreba stanovnika i vodi brigu o potrebama i interesima stanovnika u području … tjelesne kulture i sporta“ (Statut grada Osijeka, Članak 14.)

„Grad Osijek je poželjno mjesto za raditi, živjeti i uživati u uređenom zelenom gradu, u kojem građani mogu zadovoljavati svoje obrazovne, kulturne, društvene i sportske potrebe.“ (Strategija razvoja Grada Osijeka od industrijskog do inteligentnog grada 2014 – 2020, 2015.)

Veliki broj uspješnih europskih i svjetskih gradova prepoznali su važnost definiranja strategije razvoja sporta. Učinili su to pretežno dokumentima strateškog karaktera iza kojih, gotovo bez iznimke, stoje upravljačke strukture grada, kao i vladine, nevladine i akademske institucije i organizacije koje djeluju u području sporta. Uočeno je da sport neophodno treba pomoć grada i gradskih institucija u svom daljnjem razvoju.

Osijek ne smije biti iznimka u tom pogledu jer u nizu sportskih uspjeha osječkih sportaša još leže određene rezerve koje je potrebno, uvažavajući navedene razvojne pretpostavke za izradu „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020. – 2030.“, ostvariti i angažirati.

OBUHVAT I CILJ *STRATEGIJE RAZVOJA SPORTA GRADA OSIJEKA 2020.-2030.*

Strateška područja

S ciljem izrade cjelovite „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020. - 2030.“ provest će se niz analiza iz 6 različitih strateških područja koji obuhvaćaju sustav sporta u Gradu Osijeku. Svrha tih studija je analizirati trenutačno stanje u strateškim područjima sportske djelatnosti te razraditi plan i provedbu razvoja sporta u Gradu Osijeku za slijedećih deset godina uz stalno uravnoteživanje argumentiranih želja i potreba s realnim mogućnostima Grada Osijeka da ih uspješno ostvari.

Strategija obuhvaća 6 strateških područja:

1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA ,
2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU,
3. FINANCIRANJE SPORTA,
4. NATJECATELJSKI SPORT,
5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT,
6. TJELESNO VJEŽBANJE GRAĐANA.

Cilj izrade strateškog dokumenta

Primarni cilj i osnovni sadržaj ovog strateškog dokumenta je:

1) prikupiti i analizirati trenutne pokazatelje te precizno i utemeljeno odrediti aktualno stanje sporta u gradu Osijeku na globalnoj razini i na razini svakog strateškog područja,

2) jasno i precizno odrediti buduće stanje koje se može postići u zadanom vremenu uz angažiranje raspoloživih resursa te – odrediti standarde i vrijednosti optimalnog stanja osječkog sporta u budućnosti (do 2030. godine) u svim njegovim strateškim područjima,

3) izraditi strateški program razvoja koji će sadržavati: potrebne mjere, aktivnosti i načine djelovanja, rokove provedbe, praćenja i kontrole provođenja strateških ciljeva uz primjenu objektivnih indikatora uspješnosti, te vrednovanje postignuća u pojedinim vremenskim razdobljima.

Određivanje aktualnoga kao i određivanje budućega stanja sporta u Gradu Osijeku definirano je parametarskim sustavima odnosno brojčanim vrijednostima radi što lakše usporedbe početnog i postignutog stanja u budućnosti.

Program razvoja ili Akcijski plan razvoja sporta predstavlja cilju usmjeren, dinamički organiziran skup poslova, intervencija i akcija s njima pripadajućim zaduženjima, rokovima i načinima provedbe koje će ukoliko se provode u definiranim vremenskim rokovima i uvjetima s visokim stupnjem sigurnosti proizvesti pozitivan slijed promjena, a koje će se očitovati u unaprjeđenju djelatnosti za koju se strateški program radi.

Program razvoja sadrži odgovore na pitanje: kako stići od aktualnog/početnog stanja do ostvarivanja definiranih ciljeva?

Zbog toga Program razvoja sadržava nekoliko suštinskih elemenata koji su povezani s procesima koji trebaju omogućiti postizanje operacionalno definiranih strateških ciljeva. Dijelovi ovako definiranoga strateškog programa su jasno definirane: aktivnosti 1…n; rokovi 1…n; indikatori učinaka stanja 1…n; financijska sredstva 1…n; odgovorne osobe – institucije 1…n i kontrolni mehanizmi – supervizija.

Parcijalni strateški ciljevi

Pored navedenih primarnih ciljeva „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020. – 2030.“ postavljen je i niz parcijalnih ciljeva koji će biti u službi ostvarivanja glavnih cilja ovoga dokumenta:

- promicanje važnosti bavljenja redovitom tjelesnom aktivnošću te povećanjem broja građana, djece i mladih uključenih u nju,
- daljnji razvoj natjecateljskog sporta, sportskih klubova i sportskih natjecanja,
- unaprjeđenje sustava zapošljavanja, financiranja i nagrađivanja trenera i drugih stručnih kadrova u sportu s ciljem podizanja razine kvalitete stručnoga rada sa sportašima,
- daljnje planiranje izgradnje novih te uređenje i učinkovitije korištenje postojećih sportskih građevina,
- kvalitetnije financiranje potreba sporta i poboljšanje raspodjele novčanih sredstava,
- veća zastupljenosti osječkih predstavnika u hrvatskim i međunarodnim sportskim asocijacijama,
- očuvanje autonomije osječkog sporta kroz kvalitetnije djelovanje lokalnih sportskih tijela.

VIZIJA RAZVOJA SPORTA U GRADU OSIJEKU 2020.–2030.

Vizijom do promjena globalne i dnevne politike djelovanja u sportu

Vizija sporta Grada Osijeka počiva na četiri stupa:

1. AKTIVNI OSIJEK
2. PONOSNI OSIJEK
3. UČINKOVIT SUSTAV SPORTA
4. SPORTSKA INFRASTRUKTURA PO MJERI GRAĐANA I SPORTAŠA

Iz navedenih ključnih pojmova formulirana je vizija razvoja sporta u Gradu Osijeku do 2030.:

OSIJEK ĆE POSTATI GRAD TJELESNO AKTIVNIH GRAĐANA, KOJI SE PONOSE USPJESIMA SVOJIH VRHUNSKIH SPORTAŠA, DOK U POZADINI DJELUJE UČINKOVIT SUSTAV SPORTA KOJI SE DOGAĐA NA SPORTSKOJ INFRASTRUKTURI PO MJERI GRAĐANA I SPORTAŠA.

Vizija usmjerava strateško djelovanja u četiri ključna područja: stvaranje uvjeta za uključivanjem što većeg broja građana Grada Osijeka u sport i tjelesno vježbanje, stvaranje uvjeta za postizanje vrhunskih sportskih rezultata na domaćim i međunarodnim natjecanjima, stvaranje uvjeta za učinkovito, transparentno i racionalno upravljanje sustavom sporta u gradu Osijeku, te stvaranjem pretpostavki za unaprjeđenjem stanja sportske infrastrukture u Gradu Osijeku.

Ostvarivanje definiranih strateških ciljeva rezultirat će promjenom globalne i dnevne politike u sportu Grada Osijeka.

DUGOROČNA POLITIKA RAZVOJA SPORTA OMOGUĆIT ĆE GRADU OSIJEKU PROMOVIRANJE U KVALITETNU SPORTSKU SREDINU KOJA ĆE DJECI I MLADIMA OSIGURATI OPTIMALNE UVJETE ZA BAVLJENJEM TJELESNOM AKTIVNOŠĆU I SPORTOM, PODIĆI KVALITETU ŽIVLJENJA, OČUVANJE I UNAPRJEĐENJE ZDRAVLJA SVOJIM GRAĐANIMA, A TALENTIRANIM SPORTAŠIMA OMOGUĆITI ISPUNJAVANJE NJIHOVIH POTENCIJALA I DAROVITOSTI ZA POSTIZANJEM ŠTO BOLJIH SPORTSKIH REZULTATA NA SVIM RAZINAMA NATJECANJA.

Uz ekspanziju sporta, postoje i sociološko-ekonomski, kulturni, zdravstveni, gospodarski i brojni drugi aspekti sportske djelatnosti, te sve veća potreba zajedničke integracije sustava sporta sa sustavima obrazovanja, visokog školstva, zdravstva i turizma. Stoga i strategiju razvoja sporta Grada Osijeka treba promatrati i razumijevati kao integralni dio ukupne politike razvoja Grada Osijeka.

METODOLOGIJA IZRADE *STRATEGIJE RAZVOJA SPORTA GRADA OSIJEKA 2020.–2030.*

Metodološki pristup

Bez objektivnih, pouzdanih i valjanih brojčano iskazanih pokazatelja nije moguće definirati polazno stanje kao niti bitne elemente budućega stanja i funkcioniranja bilo koje djelatnosti koja se analizira i o kojoj se strateški promišlja. Stoga je metodološki pristup u koncipiranju i izradi strateškog dokumenta o razvoju osječkog sporta u sljedećih 10 godina usmjeren upravo na iznalaženje odgovarajućih postupaka za prikupljanje, obradu i analizu podataka o aktualnom stanju sporta i parametrima održivoga razvoja ove djelatnosti u budućnosti. Temeljem prikupljenih podataka omogućena je detaljna analiza postojećeg stanja u strateškim područjima osječkog sporta čime su stvoreni preduvjeti za definiranje ostvarivih ciljeva i kreiranje programa za ostvarenje istih.

METODOLOŠKA ORIJENTACIJA PODRAZUMIJEVA PRIMJENU METODA, ALGORITAMA I PROGRAMA ZA PRIKUPLJANJE, OBRADU I INTERPRETACIJU PODATAKA. REZULTATI ANALIZA DOPRINOSE DEFINIRANJU STANJA I KREIRANJU ODRŽIVOG AKCIJSKOG PLANA RAZVOJA SVAKOG ANALIZIRANOGA STRATEŠKOG PODRUČJA.

Obzirom na sva područja koja su ovim dokumentom obuhvaćena primijenjene su različite metode pomoću kojih su prikupljeni podatci u

određenom području. Svi poslovi odvijali su se određenom dinamikom, uz pomoć kompetentnog projektnog tima. Polazišna točka u spomenutom metodološkom pristupu bilo je definiranje šest strateških područja osječkog sporta navedenih ranije u dokumentu.

U nastavku je prikazan metodološki pristup u fazama prikupljanja, obrade te prikaza i interpretacije prikupljenih podataka što je rezultiralo analizom stanja po strateškim područjima. Temeljem, analize stanja definirani su strateški ciljevi i program/akcijski plan za ostvarenje istih. Uz javno dostupne podatke i podatke dobivene od pojedinih stručnih tijela u Gradu Osijeku, veliki dio informacija, što čini i temelj kvalitete provedene analize, dobiven je od izravnih dionika sustava sporta i tjelesnoga vježbanja Grada Osijeka, a to su Zajednica športskih udruga Grada Osijeka, Športski objekti d.o.o., sportski klubovi, sportski dužnosnici, sportski treneri te sami građani.

Prikupljanje, obrada i interpretacija podataka

Metodološki pristup u izradi ovog strateškog dokumenta temeljio se na prikupljanju i analizi više skupina podataka. U tom smislu pribavljeni su svi relevantni podatci koji situiraju aktualno stanje u svim strateškim područjima osječkoga sporta. Tijekom realizacije projekta provedeno je nekoliko metodološki zahtjevnih istraživanja putem kojih su dobivene vrijedne informacije od relevantnih skupina ispitanika, navedenih ranije u tekstu, za definiranje stanja u pojedinim područjima sporta i tjelesnog vježbanja u Gradu Osijeku.

Najzahtjevnije istraživanje provedeno je u obliku terenske ankete na slučajno odabranom uzorku od 601 građana grada Osijeka u suradnji s Kineziološkim fakultetom Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. S obzirom da se

radi o slučajno odabranom uzorku postoji mogućnost generalizacije na cijelu populaciju Grada Osijeka. U navedenom istraživanju cilj je bio uz opće podatke o građanima prikupljene kroz pet čestica upitnika, doznati i njihove navike i preferencije po pitanju tjelesne aktivnosti, odnosno neaktivnosti. Također, u istom istraživanju i u okviru iste ankete ispitani su stavovi građana Grada Osijeka o sportskim programima kroz šest čestica dok su informacije o stavovima građana o sportskoj infrastrukturi u Gradu prikupljene kroz sedam čestica. Za procjenu razine aktivnosti korišten je dio upitnika (osam čestica) Eurobarometra koji se koristi u zemljama članicama Europske unije za istu namjenu što je omogućilo usporedivost građana grada Osijeka s hrvatskim rezultatima i generalno rezultatima na razini zemalja članica EU. Istraživanje su proveli educirani anketari tijekom rujna 2020. godine. Najveći dio podataka dobivenih ovom anketom predstavljen je u poglavlju koje se odnosi na tjelesnu aktivnost građana, dok je dio koji se odnosi na razmišljanja i stavove o sportskoj infrastrukturi u Gradu Osijeku predstavljen upravo u tom poglavlju.

Drugo zasebno istraživanje provedeno je s rukovodećim osobama iz osječkih sportskih klubova. Korištenjem metode **polistrukturiranog intervjua obavljeni su razgovori s čelnicima 45 osječkih sportskih klubova i gradskih sportskih saveza**. Za intervju je dizajniran polistrukturirani upitnik u kojemu se nalazio set pitanja od 27 čestica iz nekoliko područja funkcioniranja kluba i to: upravljanje klubom, stručni rad, sportski objekti, financiranje kluba i u konačnici prijedlozi mjera i rješenja. Također, sastavni dio intervjua s osobama koje su sudjelovale u istraživanju bila je ocjena na skali od 1 do 5 svakoga od navedenih segmenata strukturiranog upitnika. Intervjui su provedeni tijekom srpnja 2020. godine u ukupnom trajanju od oko 45 sati razgovora.

Treće zasebno **istraživanje obavljeno je na populaciji sportskih trenera** koji djeluju u osječkim sportskim klubovima. Ukupan broj ispitanika u provedenom istraživanju bio je 173 trenera, a upitnik koji su ispunjavali sastojao se od tri dijela. Prvi dio odnosi se na opće podatke o trenerima, odnosno njihovo statusno određenje, drugi dio upitnika sadržavao je pitanja o godišnjem opterećenju trenera u realizaciji pojedinih stručnih poslova, dok su u trećem dijelu treneri iznosili stavove o osobnom stručnom radu te generalnom stanju sporta i sportske infrastrukture u Gradu Osijeku. Ukupan broj pitanja (čestica) u upitniku iznosio je 43 i to 17 u prvom, 16 u drugom i 10 u trećem dijelu upitnika. Anketiranje je provedeno on-line metodom pomoću „Google obrazaca" tijekom srpnja i kolovoza 2020. godine.

Osim navedenih istraživanja temeljem kojih su prikupljeni podaci od građana, sportskih dužnosnika te sportskih trenera prikupljena je velika količina ostalih podataka koji su korišteni tijekom izrade strateškog dokumenta. Tijekom prikupljanja navedenih podataka ostvarena je suradnja s pojedinim stručnim službama Grada Osijeka, Zajednicom športskih udruga Grada Osijeka, trgovačkim društvom Športski objekti d.o.o. te pojedinim sportskim klubovima. Također, korištene su javno dostupne informacije i baze podataka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Korištenjem odgovarajućih programa za obradu podataka prikazani su osnovni deskriptivni pokazatelji kao i rezultati jednostavnih analiza obrađenih podataka. Dobiveni rezultati koji se odnose na kvantitativnu analizu stanja u pojedinim segmentima osječkoga sporta predstavljeni su na jednostavan i razumljiv način kroz veliki broj tabličnih i grafičkih prikaza u tekstu. Cijeli dokument je utemeljen na podacima prikazanim u obliku pogodnom za interpretaciju dobivenih rezultata te lakše razumijevanje cijeloga dokumenta.

2. ANALIZA STANJA SPORTA U GRADU OSIJEKU

2.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA..... 21

2.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA..... 84

2.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKU..... 140

2.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA..... 206

2.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA..... 246

2.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA..... 270

2.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Definicija i opis područja

Izgrađenost, održavanje, opremljenost, dostupnost i kvaliteta sportske infrastrukture u velikoj mjeri uvjetuju daljnji razvoj sporta na području jedinice lokalne uprave. Sportska je infrastruktura, uz stručni kadar, osnovna pretpostavka za realizaciju sportskih, odnosno sportsko-rekreativnih aktivnosti.

Postojeća sportska infrastruktura u Gradu Osijeku je skup građevina, prostora ili površina građenih i uređivanih sa svrhom provođenja sportskog treninga ili natjecanja, nastave tjelesne i zdravstvene kulture, sportske rekreacije ili igre. Veći dio sportskih građevina javne je namjene i u vlasništvu Grada Osijeka, a najveći broj sportskih građevina smješten je uz obrazovne institucije, a dio je dio je dan na upravljanje drugim pravnim osobama.

Zakonom o sportu regulirano je područje sportskih građevina. Tako je propisana obaveza donošenja Mreže sportskih građevina kojom se određuje plan izgradnje, obnove, održavanja i upravljanja sportskim građevinama (Zakon o sport, čl. 66 stavak 1. i 2) kao i Pravilnik koji bi propisivao prostorne uvjete, standarde i normative sportskih građevina obuhvaćenih mrežom sportskih građevina te posebne uvjete za planiranje, programiranje, projektiranje, gradnju, održavanje i sigurnost korisnika sportskih građevina (Zakon o sportu, čl. 66, stavak 4). Navedeno, nažalost, nikada nije doneseno,

a posljedično pitanju sportske infrastrukture u Republici Hrvatskoj nikada se nije pristupalo dovoljno sustavno. Procjenjuje se da izgrađenost, uređenost i opremljenost sportskih građevina u Republici Hrvatskoj zadovoljava tek oko 30% potreba za sportskim građevinama. (Milanović, Čustonja, Bilić, 2010)

Činjenica da trenutačno ne postoje nacionalno relevantni i obvezujući standardi i normativi planiranja, izgradnje i opremanja sportskih građevina u značajnoj mjeri otežava analizu trenutnog stanja izgrađenosti sportske infrastrukture odnosno definiranje potreba. Također, nerijetko se događa da se istovjetni objekti grade prema različitim standardima i normativima, prema nahođenju investitora ili arhitekta, te je vrlo teško napraviti i objektivne usporedbe troškova investicija u sportsku infrastrukturu.

Osmišljena politika izgradnje sportske infrastrukture nužno se mora temeljiti na jasno utvrđenim potrebama i planovima razvoja cjelokupne djelatnosti sporta te na standardima za izgradnju sportske infrastrukture kao što je tzv. „Goldenen Plans“ standardi za izgradnju sportske infrastrukture iz Savezne Republike Njemačke iz 1992. godine (tablici 2.1.1.)

Tablica 2.1.1. Orijentacijske vrijednosti za planiranje osnovnih vrsta sportskih građevina prema njemačkom „Goldenen Plans“ (1992) (prema Milanović, Čustonja, Bilić, 2010)

Vrsta sportske djelatnosti	Broj stanovnika - raspon	Neto površina u m2/st. - raspon
Sportske dvorane (bez teniskih dvorana)	10000-500000 stanovnika	0,37-0,265
Dvoranska kupališta i plivališta	20000-100000 stanovnika	0,023-0,01
Plivališta i kupališta na otvorenom	20000-100000 stanovnika	0,1-0,04
Ukupno	10000-500000 stanovnika	8,5-2,5

U nedostatku nacionalnih standarda i normativa planiranja, izgradnje i opremanja sportskih građevina u dokumentu *Temeljna načela i smjernice razvoja sporta (2010)* koje je izradilo Nacionalno vijeće za sport iznose se

okvirne preporuke i orijentacijske vrijednosti poželjnog standarda izgrađenosti sportskih objekata u smislu poželjne površine (otvorenih i zatvorenih) sportskih građevina po stanovniku jedinice lokalne samouprave (Tablica 2.1.2.)

Tablica 2.1.2. Orijentacijske vrijednosti za planiranje osnovnih vrsta sportskih građevina (prema Milanović, Čustonja, Bilić, 2010)

Vrsta sportske građevine	poželjni standard **površina po stanovniku**
otvorene sportske građevine	4,4 m2
zatvorene sportske građevine	0,6 m2

U dokumentu pod nazivom *Metodologija planiranja mreže objekata fizičke kulture (1983)* pristupa se nešto drugačije standardizaciji i normizaciji planiranja sportskih građevina. Kao temeljna mjera koristi se *sati-korisnika*, a podrazumijeva mogućnost korištenja objekta od strane jednog korisnika u jednom satu. Na temelju *sati-korisnika* iskazane su tzv. *jedinice objekata* na 1000 stanovnika različitih dobnih uzrasta. *Dvoranska jedinica* označava jednu zatvorenu dvoranu dimenzija 27x15 m koja raspolaže s prostorom za skladištenje opreme, dvije svlačionice kapaciteta 30 korisnika s pripadajućom sanitarnom i higijenskom infrastrukturom. Tjedni prosječni kapacitet tako definirane dvoranske jedinice je 1500 sati-korisnika. Tako definiranih dvoranskih jedinica potrebno je npr. na svakih 1.000 stanovnika uzrasne dobi 15-18 godina 1,8 jedinica. *Bazenska jedinica* označava zatvoreni bazen veličine 16x25 m koji raspolaže odgovarajućim pratećim prostorom i s najmanje dvije garderobe koje mogu primiti ukupno 400 kupača. Tjedni prosječni kapacitet zatvorene bazenske jedinice je 11.800 sati-korisnika, a otvorene 9.800 sati-korisnika. Tako definiranih bazenskih jedinica potrebno je npr. na svakih 1.000 stanovnika uzrasne dobi 15-18 godina 0,075 jedinica.

Za potrebe analize stanja sportske infrastrukture na području Grada Osijeka prikupljene su i sistematizirane informacije o postojećoj sportskoj infrastrukturi (struktura, vrsta i namjena sportskih objekata, površina sportskih objekata, kvalitativni opis stanja objekta i drugi podaci), napravljena je objektivna analiza potreba za sportskom infrastrukturom, provedeni su dubinski intervjui s predstavnicima sportskih klubova, anketirani su građani o njihovim stavovima i interesima vezano uz sportsku infrastrukturu na području grada, te su anketirani i treneri osječkih sportskih klubova o njihovim stavovima vezanima za postojeću sportsku infrastrukturu.

SPORTSKE GRAĐEVINE NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Sportske je građevine moguće podijeliti prema vrsti građevine na: 1) otvorene sportske građevine i 2) zatvorene sportske građevine. Svaka se od dvije skupine građevina dijeli na niz podskupine – npr. nogometna igrališta, teniski tereni (otvorene građevine) ili sportske dvorane, kuglane, gimnastičke dvorane (zatvorene građevine). Građevine se dijele i prema veličini područja koje im gravitira: građevine manjeg područja gravitacije (dvorane, igrališta malog nogometa, kuglane, tenis tereni, i sl.) i građevine većeg područja gravitacije (otvorena plivališta, bazeni, atletska borilišta) i prostori za slobodne aktivnosti. Podjela građevina postoji i s obzirom na lokaciju građevine: objekti uz škole, objekti u sklopu zona stanovanja, objekti sportskih centara i objekti za potrebe studenata. (Bartoluci i Škorić, 2009) Funkcionalno se sportske građevine još mogu kategorizirati i na slijedeći način: za nastavu TZK, za sportsku rekreaciju, za natjecateljski sport. U sportskom smislu osnovna podjela je na tri skupine sportskih građevina: 1) trenažni objekti, 2) natjecateljski objekti i 3) trenažno-natjecateljski objekti.

Za potrebe ovog dokumenta sportske građevine na području Grada Osijeka podijeljene su u dvije osnovne skupine objekata: 1) sportske građevine u vlasništvu Grada Osijeka i b) sportske građevine u vlasništvu drugih pravnih osoba. Obje skupine građevina koriste sportski klubovi koji djeluju na području Grada te su svi u funkciji osječkoga sporta.

Sportske građevine u vlasništvu Grada Osijeka

U vlasništvu Grada Osijek evidentirano je 70 pojedinačnih sportskih građevina. Grad Osijek kategorizirao ih je u 4 kategorije:

- I. kategorija - kapitalne sportske građevine od posebnog značenja za Grad Osijek, velike materijalne vrijednosti,
- II. kategorija - sportske građevine od značenja za sport grada Osijeka, uzimajući u obzir vrijednost građevina, razvoj sporta, povijesnu ulogu i broj korisnika
- III. kategorija - javne rekreacijske i sportske površine na području grada Osijeka koje su povjerene na upravljanje i održavanje Športskim objektima d.o.o.
- IV. kategorija - osnovnoškolske sportske dvorane, građevine u sklopu osnovnih škola na području Grada Osijeka i koje su prvenstveno namijenjene provedbi nastave tjelesne i zdravstvene kulture, radu školskog sportskog društva i izvannastavnim aktivnostima učenika.

Svim sportskim građevinama I. kategorije upravlja trgovačko društvo u pretežnom vlasništvu Grada Osijeka Športski objekti d.o.o. Od 12 sportskih građevina u ovoj kategoriji 6 je zatvorenih sportskih građevina, te je 6 otvorenih sportskih građevina. Dvije građevine se pretežito koriste za potrebe rekreacije građana (Srednjoškolsko igralište i ŠRC Copacabana) dok su preostali sportski objekti dominantno namijenjeni trenažnim i natjecateljskim potreba osječkih sportskih klubova. (Tablica 2.1.3)

Tablica 2.1.3. Sportske građevine u vlasništvu Grada Osijeka - I. kategorija

	Naziv sportske građevine	Naziv upravitelja	Tip objekta	Namjena objekta
1	Nastavno sportska dvorana Gradski vrt	Športski objekti d.o.o.	zatvoreni sportski objekt	više sportova
2	Sportska dvorana Zrinjevac	Športski objekti d.o.o.	zatvoreni sportski objekt	više sportova
3	Sportska dvorana JUG	Športski objekti d.o.o.	zatvoreni sportski objekt	više sportova
4	Srednjoškolsko igralište	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	više sportova, rekreacija
5	Gradski bazeni	Športski objekti d.o.o.	zatvoreni sportski objekt	bazen, sport, rekreacija
6	Sportsko-rekreativni centar Copacabana	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	bazen, rekreacija
7	Tenis centar Osijek	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	tenis
8	Streljana Pampas	Športski objekti d.o.o.	zatvoreni sportski objekt	streljaštvo
9	Sportski centar Mačkamama	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	nogomet, boćanje, rekreacija
10	Boćarski dom Retfala	Športski objekti d.o.o.	zatvoreni sportski objekt	boćanje
11	Hipodrom Pampas	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	konjički sport
12	Sportski centar Olimpija	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	nogomet, boćanje, rekreacija

Izvor: Grad Osijek, 2020.

Većina sportskih građevine II. kategorije ustupljene su na upravljanje osječkim sportskim klubovima, dok su Stadion Gradski vrt, Sportski centra LIO i Sokolskog doma ustupljeni na upravljanje trgovačkim društvima. (Tablica 2.1.4.)

Tablica 2.1.4. Sportske građevine u vlasništvu Grada Osijeka - II. kategorija

	Naziv sportske građevine	Naziv upravitelja	Tip objekta	Namjena objekta
1	Sportski centar LIO	Mladost d.o.o.	otvoreni sportski objekt	nogomet
2	Stadion Gradski vrt	NK Osijek š.d.d.	otvoreni sportski objekt	nogomet, atletika
3	Sportski centar Sokolski dom Osijek	Centar Sokol d.o.o.	zatvoreni sportski objekt	gimnastika
4	Kuglana Pampas	Kuglački klub Osijek	zatvoreni sportski objekt	kuglanje
5	Kuglana Grafičar	Kuglački klub Devetka	zatvoreni sportski objekt	kuglanje
6	Sportski centar Višnjevac	NK Višnjevac	otvoreni sportski objekt	nogomet
7	Sportski centar Grafičar	Nogometna škola NK Grafičar	otvoreni sportski objekt	nogomet
8	Sportski centar Bikara	NK Metalac	otvoreni sportski objekt	nogomet
9	Omladinski sportski park	NK Elektra	otvoreni sportski objekt	nogomet
10	Sportski centar Tenja	NK Slavonac	otvoreni sportski objekt	nogomet
11	Sportski centar Josipovac - nogomet	NK Radnik Josipovac	otvoreni sportski objekt	nogomet
12	Sportski centar Josipovac - rukomet	RK Josipovac-Višnjevac	otvoreni sportski objekt	rukomet
13	Nogometno igralište Sarvaš	NK Sarvaš	otvoreni sportski objekt	nogomet
14	Dvorana za borilačke sportove	Boksački klub Mladost	zatvoreni sportski objekt	boks
15	Sportski objekt Sjenjak	Boćarski klub Sjenjak	otvoreni sportski objekt	boćanje
16	Motonautički dom Neptun	Motonautički klub Neptun	otvoreni sportski objekt	
17	Centar terapijskog jahanja	Udruga „Mogu“	otvoreni sportski objekt	konjički sport
18	Sportski centar Brijest	NK Brijest	otvoreni sportski objekt	nogomet
19	Sportski centar Dravska ulica	Boćarski klub Višnjevac	zatvoreni sportski objekt	boćanje
20	Zračna luka Čepin	Aeroklub Osijek	otvoreni sportski objekt	sportsko zrakoplovstvo

Izvor: Grad Osijek, 2020.

Od 20 sportskih građevina u II. kategoriji 10 je nogometnih igrališta od kojih jedno nogometno igralište (Stadion Gradski vrt) ima i atletsku stazu s pripadajućim atletskim borilištima. Grad Osijek je sklopio ugovore sa svim upraviteljima sportskih građevina II. kategorije.

Grad Osijek je u prosincu 1995. donio Odluku o preuzimanju sportskih objekata i drugih nekretnina u društvenom vlasništvu na području Grada, a u prosincu 1996. je donio Odluku o davanju sportskih objekata i drugih nekretnina sportskim udrugama koje su ostvarivale pravo korištenja sportskih objekata. U lipnju 2011. Grad je donio Odluku o načinu upravljanja i korištenja sportskih građevina u vlasništvu Grada. Navedenom Odlukom su utvrđene kategorije sportskih građevina, način upravljanja i korištenja sportskih građevina, davanje u zakup sportskih građevina te poslovi upravljanja sportskim građevinama te je utvrđeno i da se način upravljanja i korištenja sportskih građevina uređuje ovisno o njihovom značaju za sport Grada Osijeka i provođenju programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka. Za upravljanje i održavanje sportskih građevina, Grad Osijek može osnovati ustanove i trgovačka društva. Upravljanje javnim sportskim građevinama se može povjeriti sportskim klubovima i savezima, sportskoj zajednici, ustanovama i trgovačkim društvima registriranima za obavljanje sportske djelatnost upravljanja i održavanja sportskih građevina. Sportske građevine, za upravljanje kojih nisu osnovane ustanove i trgovačka društva te koje nisu povjerene na upravljanje sportskim klubovima i savezima, sportskoj zajednici, ustanovama i trgovačkim društvima registriranima za obavljanje sportske djelatnosti upravljanja i održavanja sportskih građevina daju se u zakup. Prema Odluci, način upravljanja i korištenja sportskih građevina za upravljanje kojih je Grad Osijek osnovao ustanove se uređuje osnivačkim aktom, način upravljanja i korištenja za sportske građevine za koje je Grad Osijek osnovao

trgovačka društva se uređuje ugovorom između Grada Osijeka i trgovačkog društva, a način upravljanja i korištenja za sportske građevine koje se povjeravaju sportskim klubovima i savezima, sportskoj zajednici, ustanovama i trgovačkim društvima registriranima za obavljanje sportske djelatnost upravljanja i održavanja sportskih građevina uređuje se aktom o povjeravanju na upravljanje sportske građevine. U veljači 2015. te u travnju 2017. donesene su izmjene i dopune Odluke. Izmjenama i dopunama Odluke iz travnja 2017. je utvrđeno da se sportske građevine mogu koristiti bez naknade za provedbu sportske djelatnosti (sudjelovanje u sportskim natjecanjima, sportska priprema i poduka, organiziranje sportskih natjecanja i drugo), a kada se sportske građevine daju udrugama na korištenje bez naknade isto se smatra dodjelom nefinancijske podrške u nekretninama te se daju na korištenje putem javnog poziva i izuzetno po odluci gradonačelnika u skladu s odredbama Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne novine 26/15). Odlukom i izmjenama i dopunama Odluke o načinu upravljanja i korištenja sportskih građevina u vlasništvu Grada Osijeka su utvrđeni poslovi upravljanja sportskim građevinama koji se odnose na redovito, tekuće i investicijsko održavanje sportske građevine u funkcionalnom smislu prema namjeni građevine, a posebno za provođenje programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka; davanje u zakup ili podzakup dijelova sportske građevine za obavljanje sportske djelatnosti; davanje u zakup ili podzakup poslovnog prostora u okviru sportske građevine u skladu s propisima; primjerenu zaštitu sportske građevine; određivanje i provođenje unutarnjeg reda u sportskoj građevini; primjereno osiguranje sportske građevine; obavljanje povremenih i godišnjih pregleda sportske građevine radi utvrđivanja njezinog stanja u građevinskom i funkcionalnom

smislu; kontrola korištenja sportske građevine u skladu sa zaključenim ugovorima; donošenje godišnjeg programa upravljanja sportskom građevinom te druge poslove koji prema posebnim propisima spadaju u upravljanje sportskom građevinom.

Tablica 2.1.5. Sportske građevine u vlasništvu Grada Osijeka - III. kategorija

	Naziv sportske građevine	Naziv upravitelja	Tip objekta	Namjena objekta
1	Sportsko igralište – Ljudevita Posavskog (GČ Retfala)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
2	ŠRC Heroji Rosinjače (GČ Gornji Grad)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
3	Sportsko igralište Filipovića (GČ Industrijska četvrt)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
4	Sportsko igralište Doline (GČ Tvrđa)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
5	Sportsko Igralište Sjenjak (GČ Novi Grad)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
6	Sportsko Igralište - I. G. Kovačića (GČ Novi Grad)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
7	Boćalište - Vatrogasna	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
8	Sportsko igralište Stonska (GČ JUG II)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
9	Mali nogomet - Vijenac Murse (GČ Donji Grad)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
10	Sportsko igralište - Vijenac lipa (MO Cvjetno)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
11	Sportsko igralište - P.E. Savojskog (MO Lijeva obala)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
12	Sportsko igralište – Tvrđavica (MO Lijeva obala)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
13	Sportsko igralište LJ. Gaja (MO Sarvaš)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
14	Boćalište - Ulica Hrvatskih junaka (MO Sarvaš)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
15	Sportsko igralište Tenja (MO Tenja)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
16	Rukometno igralište – Vlatka Mačeka (MO Tenja)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište
17	Sportsko igralište centar – Vukovarska (MO Klisa)	Športski objekti d.o.o.	otvoreni sportski objekt	igralište

Izvor: Grad Osijek, 2020.

Svim sportskim građevinama III. kategorije upravlja trgovačko društvo u pretežnom vlasništvu Grada Osijeka Športski objekti d.o.o. Sve sportske građevine u ovoj kategoriji su otvoreni sportski objekti te se radi o javnim gradskim sportskim igralištima razmještenima po gradskim četvrtima i mjesnim odborima, a namijenjeni su sportskoj rekreaciji građana. (Tablica 2.1.5.)

Tablica 2.1.6. Sportske građevine u vlasništvu Grada Osijeka - IV. kategorija

	Naziv sportske građevine	Naziv upravitelja	Tip objekta	Namjena objekta
1	SD OŠ Josipovac	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
2	SD OŠ Retfala	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
3	SD OŠ Ivana Filipovića	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
4	SD OŠ Vladimira Becića	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
5	SD OŠ Svete Ane	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
6	SD OŠ Franje Krežme	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
7	SD OŠ Antuna Mihanovića	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
8	SD OŠ August Šenoa	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
9	SD OŠ Dobriša Cesarić	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
10	SD OŠ Vijenac	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
11	SD OŠ Mladost	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
12	SD OŠ Fran Krste Frankopana	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
13	SD OŠ Tenja	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
14	SD OŠ Grigor Vitez	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
15	SD OŠ Ljudevita Gaja	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
16	SD Područne škole Sarvaš – OŠ Ljudevita Gaja	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
17	SD OŠ Tin Ujević	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
18	SD OŠ Višnjevac	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
19	SD Centra za odgoj i obrazovanje I. Štark	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
20	SD PKC Mađara	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
21	SD OŠ Jagode Truhelke	osnovna škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK

Napomena: 14 osnovnih škola raspolaže i s vanjskim sportskim terenima
Izvor: Grad Osijek, 2020.

Kao jedinica lokalne samouprave Grad Osijek je osnivač svih 20 osnovnih škola na području Grada. Jedna osnovna škola ima i područnu školu u Sarvašu. Sve osnovne škole i područna škola raspolažu sa sportskim dvoranama te su te sportske građevine svrstane u IV. kategoriju. Školske sportske dvorane dominantno se koriste za potrebe nastave TZK, djelovanje školskih sportskih klubova te izvannastavne školske sportske aktivnosti, ali su i u funkciji osječkoga sporta te za potrebe rekreacije građana. (Tablica 2.1.6.)

Sportske građevine u vlasništvu drugih pravnih osoba

Na području Grada Osijeka 11 sportskih građevina koje koriste osječki sportski klubovi nisu u vlasništvu Grada Osijeka. To su:

- 8 sportski dvora srednjih škola s područja Grada Osijeka
- Rekreacijski centar Iktus - Dom Veslačkog kluba Iktus
- Nogometni kompleks Pampas – Stadion NK Osijek š.d.d. i nogometni kamp NK Osijek š.d.d. (7 nogometnih terena) - u izgradnji
- Teniski centar Olimpija - zatvorena teniska dvorana

Tablica 2.1.7. Sportske građevine u vlasništvu drugih pravnih osoba

	Naziv sportske građevine	Naziv upravitelja	Tip objekta	Namjena objekta
1	SD Elektrotehnička i prometna škola	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
2	SD Poljoprivredna i veterinarska škola	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
3	SD Graditeljsko-geodetska škola	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
4	SD Ugostiteljsko-turistička škola	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
5	SD Obrtnička škola	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
6	SD III. gimnazija	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
7	SD Škola Primijenjene umjetnosti i dizajna	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
8	SD Strojarska tehnička škola	srednja škola	zatvoreni sportski objekt	nastava TZK
9	Nogometni kompleks Pampas	NK Osijek š.d.d.	otvoreni sportski objekt	nogomet
10	Rekreacijski centar Iktus + Dom Veslačkog kluba	Saponia d.d.	otvoreni i zatvoreni objekt	veslanje, rekreacija
11	Teniski centar Olimpija – zatvorena teniska dvorana	TK Olimpija Osijek 1984	zatvoreni sportski objekt	tenis

S 8 sportskih dvorana pri srednjim školama upravljaju same srednje škole čiji je osnivač Osječko-baranjska županija. Tijekom strukturiranih intervjua s ključnim dionicima osječkoga sporta nekoliko je njih istaknulo potrebu bolje i kvalitetnije suradnje sa srednjim školama odnosno osnivačem kako bi se, po sličnom modelu kao i osnovne škole, u većoj mjeri stavili u funkciju osječkog sustava sporta. I kasnije analize iskorištenosti sportskih

dvorana pokazuju kako su sportske dvorane srednjih škola tek u manjoj mjeri u funkciji sporta.

Trenutno je najveći infrastrukturni zahvat na području Grada Osijeka izgradnja nogometnog kompleksa na Pampasu. Kompleks se sastoji od nogometnog stadiona koji će koristiti NK Osijek š.d.d. i nogometnog kampa sa sedam nogometnih terena također za potrebe NK Osijek š.d.d. Radi se o privatnoj investiciji. Nogometni kompleks na Pampasu najveća je privatna investicija u sportsku infrastrukturu u povijesti Grada Osijeka, ali i Republike Hrvatske. Nakon završetka izgradnje nogometni kompleks na Pampasu bit će jedan od najreprezentativnijih i najkvalitetnijih nogometnih centara u Republici Hrvatskoj.

Rekreacijski centar Iktus u kojem se nalazi i zgrada koju koristi Veslački klub Iktus u vlasništvu je trgovačkog društva Saponia d.d. Visoka razina neizvjesnosti oko tog objekta i njegova moguća prodaja od strane vlasnika predstavlja jedan od najvećih infrastrukturnih izazova za sustav sporta u Gradu Osijeku za koji je u narednom razdoblju potrebno pronaći odgovarajuće rješenje.

Struktura sportskih građevina prema vrsti i namjeni

Na području Grada Osijeka postoje 81 sportska građevina. Njih 70 je u vlasništvu Grada Osijeka te je 11 sportskih građevina u vlasništvu drugih pravnih osoba.

Prema vrsti i namjeni sportske građevine na području Grada Osijeka podijelili smo u 13 skupina. Najveći je broj sportskih dvorana (32 građevine), zatim vanjskih sportskih igrališta (19 građevina) te nogometnih igrališta (13 građevina). (Tablica 2.1.7.)

Tablica 2.1.8. Sportske građevine na području Grada Osijeka prema vrsti i namjeni

	VLASNIŠTVO - GRAD OSIJEK	VLASNIŠTVO - DRUGE PRAVNE OSOBE	UKUPNO
SPORTSKE DVORANE	24	8	32
NOGOMETNA IGRALIŠTA	12	1	13
BAZENI	2		2
TENISKI CENTRI	1	1	2
STRELJANA	1		1
BOČALIŠTA	3		3
KUGLANE	2		2
ZRAKOPLOVNA LUKA	1		1
KONJIČKI SPORT	2		2
GIMNASTIČKI CENTAR	1		1
VESLANJE		1	1
VANJSKA SPORTSKA IGRALIŠTA	19		19
OSTALO	2		2

Pored navedenih sportskih građevina na području Grada Osijeka postoje i drugi objekti/građevine koji se koriste za potrebe sporta. Radi se o preuređenim ili adaptiranim prostorima koji nisu građeni isključivo ili dominantno za potrebe sporta. U pravilu se radi o prostorima koji su u najmu ili su ustupljeni na korištenje sportskim klubovima. Više je takvih objekata koji se koriste kao fitnes centri, teretane, mačevalačka dvorana, dvorane za borilačke sportove, prostori za trening i natjecanja u šahu, plesne dvorane itd. Takvih prostora/objekata/građevina na području Grada ima 20-ak , ali ih ne ubrajamo u sportske građevine.

Najvećim broj sportskih građevina upravlja trgovačko društvo u pretežitom vlasništvu Grada Osijeka Športski objekti d.o.o. – 29 sportskih građevina (vidi tablice 2.1.3. i 2.1.5.).

SPORTSKE DVORANE NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Broj i osnovne karakteristike sportskih dvorana

Na području Grada Osijeka postoje 32 sportske dvorane. Tri je javnih gradskih sportskih dvorana. Svih 20 osnovnih škola s područja Grada Osijeka te jedna područna škola u Sarvašu imaju školsku sportsku dvorane kao i 8 srednjih škola.

U 32 sportske dvorane nalazi se ukupno 38 dvoranskih prostora (pojedinačnih sportskih dvorana) površine 23.958 m^2 sportskih borilišta. Brojem dvoranskih prostora kao i ukupnom površinom sportskih borilišta najveća je Nastavno sportska dvorana Gradski vrt koja čini kompleks od 7 dvoranskih prostora ukupne površine 4.838 m^2 korisne sportske površine. Unutar NSD Gradski vrt nalaze se dva veća dvoranska prostora te 4 manje polivalentne dvorane. U sklopu dvorane nalazi se i tzv. atletski tunel odnosno dvoranski prostor 12 x 91 m opremljen atletskom tartan stazom i drugim atletskim spravama. Veličinom slijedi sportska dvorana Ugostiteljsko-turističke srednje škole s površinom od 2.244 m^2 sportskih borilišta. Veličinom se ističu još dvorane Osnovne škole Retfala, Osnovne škole Višnjevac, Osnovne škole Tenja, gradska sportska dvorana Jug te gradska sportska dvorana Zrinjevac. Veličina navedenih sedam dvorana odgovara minimalnoj veličini natjecateljskog rukometnog ili futsal terena (44x24 metara). Pored toga još 5 sportskih dvorana dovoljne je veličine za minimalni košarkaški natjecateljski teren (32x19 metara). Preostalih 26 dvoranskih prostora su manje veličine te se većinom radi o trenažnim prostorima ili školskim dvoranama. (Tablica 2.1.9.)

Tablica 2.1.9. Sportske dvorane u Gradu Osijeku

BROJ	NAZIV OBJEKTA	KVALITATIVNA OZNAKA	ŠIRINA (m)	DUŽINA (m)	SPORTSKA POVRŠINA (m^2)	VISINA (m)	BROJ SJEDEĆIH MJESTA (ukupno)	HLAĐENJE (A/C)	BROJ SVLAČIONICA	OSOBE S INVALIDITETOM	SVAČIONICE ZA OSOBE S INVALIDITETOM	SPORTSKA NATJECANJA
JAVNE GRADSKE SPORTSKE DVORANE												
1	NSD GRADSKI VRT	1	50	35	1750	14	3574	DA	10	1	2	1
		1	42	26	1092	9	1230	DA	4	1	2	1
		1	22	16	352	4		DA	4	1	2	2
		1	22	16	352	4		DA	4	1	2	3
		1	12	91	1092	5	100	DA	2	1	2	1
		1*	10	10	100	3		DA	2	1	2	4
		1*	10	10	100	3		DA	2	1	2	4
2	SD JUG	1	48	26	1248	12	1000	DA	8	1	4	1
3	SD ZRINJEVAC	2	44	24	1056	9	1147	NE	7	3	0	1
ŠKOLSKE SPORTSKE DVORANE - OSNOVNE ŠKOLE												
1	OŠ VLADIMIRA BECIĆA	3	12	24	288	6		NE	2	2	0	4
2	OŠ RETFALA	1	50	35	1750	15	3500	DA	6	2	0	3
3	OŠ TENJA	1	28	45	1260	10		DA	6	2	0	1
4	OŠ JOSIPOVAC	2	12	23,2	278,4	2,8		NE	2	3	0	4
5	OŠ GRIGOR VITEZ	3	24	11	264	8		NE	2	1	2	4
6	OŠ LJUDEVITA GAJA	3	12,5	24	300	5		NE	2	3	0	4
7	PŠ LJUDEVITA GAJA, SARVAŠ	2	20	32	640	7	200	NE	4	2	0	3
8	OŠ AUGUST ŠENOA	3	10	20	200	4,7		NE	2	3	0	4
9	COO IVAN ŠTARK	1	12	24	288	7		DA	2	1	2	4
10	OŠ DOBRIŠE CESARIĆA	2	12	25	300	8		NE	2	3	0	4
11	OŠ ANTUNA MIHANOVIĆA	1	24	12,5	300	5,5		NE	2	2	0	4
12	OŠ FRANJE KREŽME	2	17	30	510	7		NE	4	2	0	4
13	OŠ VIŠNJEVAC	1	30	45	1350	12	500	DA	6	1	6	1
14	OŠ TIN UJEVIĆ	2	15	24	360	4		NE	2	2	0	4
15	OŠ IVANA FILIPOVIĆA	2	12	24	288	5		NE	2	3	0	4
16	OŠ JAGODE TRUHELKE	3	11	29	319	5		NE	2	2	1	4
17	OŠ FRANA KRSTE FRANKOPANA	2	15	27	405	8		DA	2	3	0	4
18	OŠ SVETE ANE	2	11,5	23,8	273,7	8		NE	2	3	0	4
19	PKC MAĐARA	1	20	36	720	8		DA	2	2	0	2
20	OŠ VIJENAC	3	11	20	220	2,5		NE	2	2	1	4
21	OŠ MLADOST	2	15	27	405	8		NE	2	2	0	4
ŠKOLSKE SPORTSKE DVORANE - SREDNJE ŠKOLE												
1	ELEKTROTEHNIČKA I PROMETNA ŠK.	1	18,5	30	555	7,5	250	NE	3	2	3	2
2	POLJOPRIVR. I VETERINARSKA ŠK.	1	23	34	782	6		NE	2	2	0	4
3	GRADITELJSKO-GEODETSKA ŠKOLA	2	19	32,5	617,5	12/6	200	NE	4	3	0	2
4	UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA ŠKOLA	1	44	51	2244	12	550	DA	6	1	6	2
5	OBRTNIČKA ŠKOLA	1	32	22	704	7	60	NE	4	2	0	4
6	III. GIMNAZIJA	3	9	12	108	5		NE	1	3	0	4
7	ŠK. PRIM. UMJETNOSTI I DIZAJNA	3	16	33,2	531,2	6		NE	2	3	0	4
8	STROJARSKA TEHNIČKA ŠKOLA	1	18,5	30	555	7,5	250	NE	3	2	3	4

Izvor: ZŠUGOS, 2020.; Legenda: KVALITATIVNA OZNAKA 1=viši standarda; 2=standard; 3=ispod standarda; OSOBE S INVALIDITETOM 1=imaju pristup; 2=djelomičan pristup; 3=nemaju pristup; SPORTSKA NATJECANJA 1=međunarodna natjecanja; 2=nacionalna natjecanja; 3=niža razina natjecanja i mlađe kategorije; 4=trenažna dvorana;
* pomoćni prostori koji su adaptirani i trenutno se koriste kao trenažni dvoranski prostori

Gradske sportske dvorane imaju ukupno 9 dvoranskih prostora i 7.142 m^2 za sport korisne površine. U naravi Grad Osijek raspolaže s tri natjecateljsko-trenažne dvorane rukometnih dimenzija (NSD Gradski vrt, SD Jug i SD Zrinjevac) te još jednim dvoranskim prostorom u NSD Gradski vrt koji dimenzijama odgovara natjecateljskim standardima košarkaškog terena. U NSD Gradski vrt preostala su još četiri dvoranska prostora koji su površinom manji, dok je peti dvoranski prostor namijenjen dominantno za atletiku.

Sve osnovne i područne škole na području Grada Osijeka raspolažu sa sportskim dvoranama. Ukupno 21 osnovnoškolska dvorana imaju 10.719 m^2 korisne sportske površine ili u prosjeku 510 m^2. Osam srednjih škola raspolaže sa sportskom dvoranom čija je ukupna površina 6097 m^2 ili u prosjeku 762 m^2.

Za većinu dvoranskih prostora u kvalitativnom smislu ocjenjeno je da zadovoljavaju standarde ili su višeg standarda (kvalitativna oznaka 1 i 2). Navedene kvalitativne oznake podrazumijevaju kako u dvoranu nisu potrebna ulaganja (kvalitativna oznaka 1) ili su potrebna ulaganja manjeg opsega (kvalitativna oznaka 2). Ukupno 8 dvorana je označeno kvalitativnom ocjenom 3 koja podrazumijeva kako je dvorana ispod standarda te su potrebni veći zahvati i financijski izdaci kako bi se dvorana podigla na razinu standarda.

Većina osječkih sportskih dvorana nema sustav klimatizacije (hlađenja) prostora. Pored NSD Gradski vrt klimatizirano je još osam sportskih dvorana.

Sa stanovišta dostupnosti i prilagođenosti sportskih dvorana osobama s invaliditetom 6 dvorana odgovara standardima. Preostalih 26 sportskih dvorana su ili djelomično pristupačne (npr. osobe s invaliditetom imaju pristup tribinama, ali ne sportskom borilištu i svlačionicama ili postoje druge

prepreke ili nedostatci poput nepostojanja vodilica za slijepe i slabovidne osobe) ili nisu pristupačne za osobe s invaliditetom.

Sportska natjecanja u dvoranskim sportovima (npr. rukomet, futsal, košarka, odbojka, stolni tenis, tenis, badminton, judo, karate, taekwondo, gimnastika) na međunarodnoj razini mogu se održavati u NSD Gradski vrt, SD Jug, SD Zrinjevac, OŠ Tenje i OŠ Višnjevac. Pored navedenih dvorana sportska natjecanja nacionalne razine mogu se održavati u još jednoj osnovnoškolskoj dvorani (PKC Mađara u RH) te tri srednjoškolske dvorane (Ugostiteljsko-turističkoj školi, Elektrotehnička i prometna škola, Graditeljsko-geodetska škola).

Iskorištenost sportskih dvorana

SD Jug i SD Zrinjevac na raspolaganju su dominantno sportskim klubovima. To su i jedine dvije sportske dvorane u Gradu Osijeku koje su dominantno u funkciji sustava sporta. U NSD Gradski vrt tri dvoranska prostora se koriste u mješovitom režimo za potrebe nastave TZK te za potrebe sportskih klubova, a velika dvorana (30x50) povremeno i za druge društvene i zabavne aktivnosti. Preostale 4 dvorane u sklopu NSD Gradski vrt koriste se dominantno za potrebe sportskih klubova. Sve osnovnoškolske dvorane koriste se za potrebe nastave TZK, izvannastavnih školskih sportskih aktivnosti i školskih sportskih društava, a u popodnevnim i večernjim terminima (u pravilu od 17 do 22 sata) i za potrebe sportskih klubova. Ukoliko sportski klubovi ne koriste neke od termina osnovnoškolske dvorane koriste se za rekreaciju građana pod komercijalnim uvjetima.

Srednjoškolske sportske dvorane također su prvenstveno u funkciji nastave TZK i drugih povezanih školskih sportskih aktivnosti. Prema iskazanom broju

sati korištenja slijede građani za potrebe rekreacije (najviše dvorane Ugostiteljsko-turističke škole i Škole primijenjene umjetnosti i dizajna), najmanje sati na tjednoj bazi koriste ih sportski klubovi (najviše dvoranu Obrtničke škole).

Školske sportske dvorane se tijekom radnih dana u tjednu, u pravilu, koriste za nastavu TZK, izvannastavne školske sportske aktivnosti i školska športska društva (ŠŠD) od 8 do 17 sati (9 sati dnevno), a nakon toga do 22 sata (5 sati dnevno) za potrebe osječkih sportskih klubova. U nekim školskim sportskim dvoranama nakon nastave TZK termine koriste i građani za potrebe rekreacije. Sati korištenja sportskih dvorana na prosječnoj tjednoj bazi prikazani su u Tablici 2.1.10.

Tablica 2.1.10. Sati korištenja sportskih dvorana na prosječnoj tjednoj bazi

SATI KORIŠTENJA DVORANE - TJEDNI PROSJECI								
	Natjecanja i treninzi klubova	**%**	**Rekreacija građana**	**%**	**Nastava TZK**	**%**	**Ukupno**	**%**
GRADSKE SPORTSKE DVORANE	494	88%	0	0%	70	12%	564	24%
SPORTSKE DVORANE - OSNOVNE ŠKOLE	199	16%	74	6%	1003	79%	1276	54%
SPORTSKE DVORANE - SREDNJE ŠKOLE	50	10%	52	10%	412	80%	514	22%
Ukupno	**743 sata**	**32%**	**126 sati**	**5%**	**1485 sati**	**63%**	**2354 sata**	**100%**

Izvor: ZŠUGOS, podaci za 2019. godinu; izračun autora

Sportske se dvorane na području Grada Osijeka generalno najviše koriste za potrebe nastave TZK i povezanih školskih sportskih aktivnosti (63%), zatim za potrebe treninga i natjecanja sportskih klubova (32%) te za rekreaciju građana (5%). U odnosu na druge gradove za koje je napravljena slična analiza, npr. Dubrovnik (TZK 74%, sport 22% i rekreacija 4%) situacija u Osijeku je nešto povoljnija za sport i sportske klubove. (Grafikon 2.1.1.)

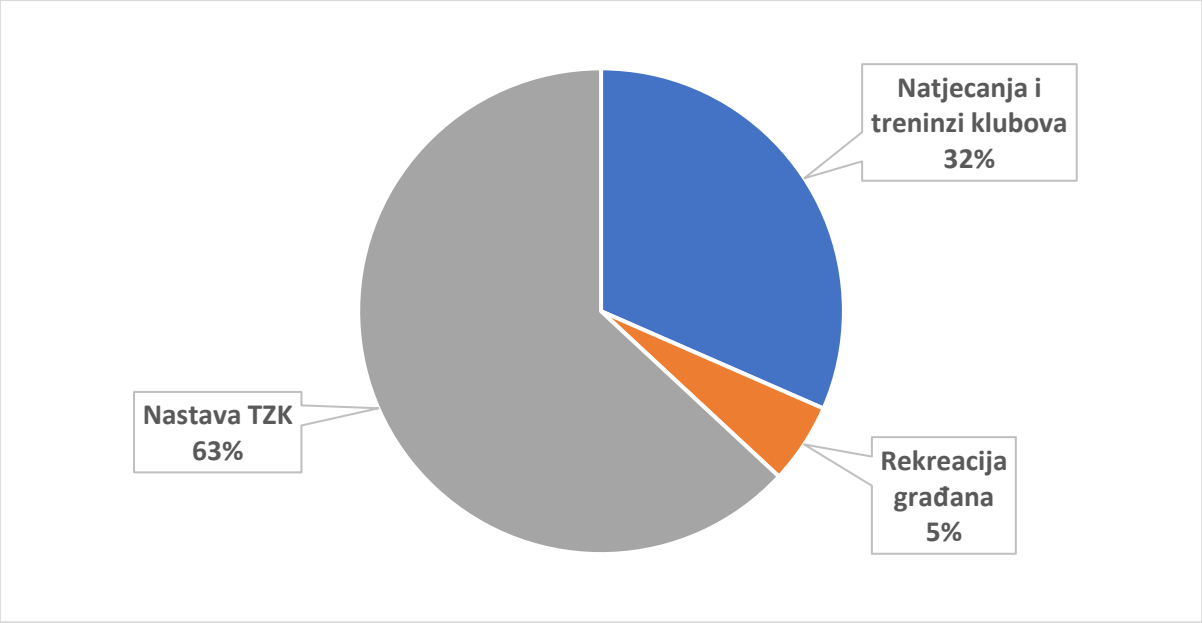

Grafikon 2.1.1. Udjeli korištenja svih sportskih dvorana na području Grada Osijeka na tjednoj bazi

Iskorištenost dvorana iskazuje se brojem sati korištenja dvorane na tjednoj razini. Unutar 52 tjedna godišnje dolazi do značajnijih oscilacija u broju sati korištenja dvorane. Oscilacije su normalne i prihvatljive te ovise o čimbenicima kao što su: razdoblju godine, školskoj i/ili akademskoj godini, kalendaru sportskih natjecanja i sl. Generalno su sportske dvorane slabije korištene tijekom ljetnih mjeseci (srpanj i kolovoz) u odnosu na jesenske, zimske i proljetne mjesece. Okvirni pokazatelji razine iskorištenosti sportske dvorane iskazani su u Tablici 2.1.11.

Tablica 2.1.11. Kategorije iskorištenosti sportske dvorane iskazane u satima korištenja na dnevnoj i tjednoj razini

	DNEVNO SATI	dnevni prosjek	TJEDNO SATI	tjedni prosjek
NEISKORIŠTENA DVORANA	0-6	do 6	0-42	do 42
MANJE KORIŠTENA DVORANA	6-10	8	42-70	56
OPTIMALNO KORIŠTENA DVORANA	10-12	11	70-84	77
OPTEREĆENA DVORANA	12-14	13	84-98	91
PREOPTEREĆENA DVORANA	14+	14+	98+	98+

Smatra se da je sportska dvorana optimalno iskorištena ukoliko je dnevno u „funkciji“ odnosno ukoliko se dnevno u njoj održava između 10 i 12 sati treninga/aktivnosti. U tjednom režimu rada broj sati treninga/aktivnosti u optimalno iskorištenoj sportskoj dvorani kreće se između 70 i 84 sata. Kada bismo intervale iskazali u prosječnoj vrijednosti iznosili bi 11 sati treninga/aktivnosti dnevno odnosno 77 sati tjedno. Dvorane koje se tjedno koriste između 84 i 98 sati ili prosječno 91 sat kategorija su opterećenih dvorana. Ukoliko se dvorana koristi 14 ili više sati dnevno odnosno 98 ili više sati tjedno radi se preopterećenoj dvorani u kojoj se praktički od 8 sati ujutro do 22 sata navečer korisnici izmjenjuju jedan za drugim. Sportske dvorane koje se koriste do 10 sati dnevno smatraju se neiskorištene ili manje iskorištene dvorane.

Ukoliko pokazatelje iskorištenosti osječkih sportskih dvorana podijeljenih u tri skupine (gradske, osnovnoškolske i srednjoškolske) stavimo u relacije s navedenim kategorijama iskorištenosti sportskih dvorana pokazuje se kako osječke sportske dvorane pripadaju kategoriji slabije korištenih dvorana odnosno da se prosječno tjedno koriste 62 sata ili u prosjeku manje od 9 sati dnevno. (Tablica 2.1.12.)

Tablica 2.1.12. Pokazatelji iskorištenosti osječkih sportskih dvorana u odnosu na pokazatelje optimalno korištene dvorane

	BROJ DVORANA	SATI KORIŠTENJA - tjedno	TJEDNI PROSJEK sati/dvorana	OPTIMALNO ISKORIŠTENA DVORANA - tjedni prosjek	RAZLIKA
GRADSKE SPORTSKE DVORANE	9	564	63	77	-14
SPORTSKE DVORANE - OSNOVNE ŠKOLE	21	1276	61	77	-16
SPORTSKE DVORANE - SREDNJE ŠKOLE	8	514	64	77	-13
Ukupno	38	2354	62	77	-15

Gradske sportske dvorane (3 dvorane s 9 dvoranskih prostora) pripadaju kategoriji slabije korištenih dvorana. Međutim, unutar skupine gradskih dvorana postoje oscilacije po pojedinim dvoranama odnosno dvoranskim prostorima. Raspon iskorištenosti se kreće od 40 do 90 sati na tjednoj razini. U pravilu su veći dvoranski prostori više iskorišteni. Gradske sportske dvorane Jug i Zrinjevac su na granici između opterećenih i preopterećenih dvorana iz razloga što ih može u trenažne i natjecateljske svrhe koristiti veći broj sportova. Manji dvoranski prostori su često specijalizirani za 1 ili nekoliko sličnih sportova te je teško postići visoke razine njihove iskoristivosti (npr. boksačka dvorana ili dvorana za taekwondo se dominantno ili isključivo koriste za te sportove). Generalno u gradskim dvoranama postoji potencijal za dodatno korištenje, u prosjeku po dvoranskom prostoru, 14 sati treninga na tjednoj bazi odnosno 2 sata na dnevnoj bazi. S obzirom da se gradske dvorane 88% vremena koriste za potrebe treninga i natjecanja sportskih klubova (Tablica 2.1.10.) podaci o postojanju dodatnih termina za korištenje gradskih dvorana su pozitivni. U analizi iskorištenosti gradskih dvorana svakako treba imati na umu da se dvorane ne koriste samo za potrebe sporta (treninga i natjecanja) odnosno nastave TZK i školskog sporta već i za druge društvene i zabavne aktivnosti poput npr. koncerata. Kada se radi o većim ili kompliciranijim produkcijskim zahtjevima bilo da se radi o sportskom natjecanju ili koncertu gradske sportske dvorane, a naročito NSD Gradski vrt odnosno neki njezini dvoranski prostori, mogu i po 2, 3 dana ili više dana biti nedostupni za redovite potrebe sporta odnosno nastave TZK što predstavlja izazove u organizaciji redovitih trenažnih aktivnosti nekih sportskih klubova.

Osnovnoškolske i srednjoškolske sportske dvorane, slične kao i gradske dvorane, također pripadaju skupini slabije korištenih dvorana. Iako opet postoje oscilacije ovisno o pojedinoj dvorani generalno možemo zaključiti

kako postoji prostor za dodatnih u prosjeku 16 odnosno 13 sati korištenja na tjednoj bazi odnosno oko 2 sata na dnevnoj bazi po pojedinoj osnovnoškolskoj ili srednjoškolskoj sportskoj dvorani. Međutim, značajnu ulogu u iskoristivosti školskih dvorana igra činjenica da su tijekom radnih dana u tjednu značajno iskorištene za potrebe nastave TZK i drugih školskih sportskih aktivnosti, a da je veća količina „slobodnih" termina na raspolaganju tijekom vikenda što, u pravilu, ne odgovara potrebama sportskih klubova koji tijekom vikenda imaju povećane zahtjeve za natjecateljskim, a ne trenažnim terminima dvorana. Stoga je u ovom trenutku teško dobiti „slobodan" termin u osnovnoškolskim sportskim dvorana tijekom tjedna u popodnevnim i večernjim satima (od 17 do 22 sata), ali iste dvorane tijekom dana vikenda imaju vrlo nisku popunjenost.

Srednjoškolske dvorane se dominantno koriste za potrebe nastave TZK (80% ili 412 sati) te rekreacije građana (10% ili 52 sata), a najmanje sati tjedno koriste ih osječki sportski klubovi (10% ili 50 sati). (Tablica 2.1.10.) Jedan od uzroka slabijeg korištenja srednjoškolskih dvorana za potrebe treninga i natjecanja osječkih sportskih klubova, leži u činjenici da su srednje škole pod ingerencijom Osječko baranjske županije (za razliku od osnovnoškolskih i gradskih dvorana koje su pod ingerencijom Grada Osijeka) te je potrebno uspostaviti kvalitetnije odnose sa strukturama županije kako bi se srednjoškolske dvorane stavile na raspolaganje osječkome sportu i osječkim sportskim klubovima po sličnom modelu kao što je uspostavljen za osnovne škole.

U gradskim i školskim sportskim dvoranama postoji potencijalna rezerva dodatnih sati korištenja dvorana. U gradskim dvoranama ona iznosi u prosjeku 14 tjedno po dvorani odnosno 126 sati tjedno u devet dvorana ili

ukupno oko 5.500 sati treninga godišnje (11 mjeseci u godini). (Tablica 2.1.13.)

Tablica 2.1.13. Izračun potencijalno rezervnih sati korištenja sportskih dvorana na tjednoj i godišnjoj razini

	BROJ DVORANA	TJEDNA REZERVA sati po dvorani	UKUPNO – tjedna rezerva sati	UKUPNO – GODIŠNJA rezerva sati
GRADSKE SPORTSKE DVORANE	9	14	126	5.544
SPORTSKE DVORANE - OSNOVNE ŠKOLE	21	16	336	14.784
SPORTSKE DVORANE - SREDNJE ŠKOLE	8	13	104	4.576
UKUPNO	**38**	**15**	**566**	**24.904**

U srednjoškolskim dvoranama postoji potencijalna rezerva od 13 sati tjedno treninga po dvorani odnosno 104 sati treninga tjedno u 8 dvorana ili ukupno oko 4.500 sati treninga godišnje. Najveća je potencijalna rezerva u osnovnoškolskim sportskim dvoranama. U prosjeku po osnovnoškolskoj dvorani iznosi 16 sati tjedno odnosno 336 sati tjedno u 21 dvorani ili ukupno oko 14.700 sati treninga godišnje. (Tablica 2.1.13.)

Izračuni iskorištenosti i potencijalno rezervnih sati u sportskim dvoranama je važna indikacija stanja sportske infrastrukture jednog od ključnih resursa za daljnji razvoj sporta na području Grada Osijeka. Osječke sportske dvorane s prosječno manje od 9 sati dnevne iskorištenosti predstavljaju značajan strateški potencijal. Naročito se to odnosi na gradske sportske dvorane koje se 88% vremena koriste za potrebe treninga i natjecanja sportskih klubova. Činjenica da postoji značajni dodatni potencijal za korištenjem sportskih dvorana je u smislu daljnjeg razvoja osječkoga sporta pozitivna stvar jer sportske dvorane predstavljaju vrlo važan (i skup) resurs koji u

drugim lokalnim sredinama često predstavlja značajan ograničavajući čimbenik daljnjeg razvoja sporta.

Standardi i normativi izgrađenosti sportskih dvorana

Sportske dvorane na području Grada Osijeka imaju ukupnu površinu od 23.958 m^2 sportskih borilišta (32 sportske dvorane koje zajedno imaju 38 pojedinačnih sportskih dvorana). Površina ukupnih dvoranskih sportskih borilišta po stanovniku Grada Osijeka iznosi 0,22 m^2.

U hrvatskom javnom i akademskom prostoru ne postoji jednoznačno usvojen niti preporučeni standard potrebne količine dvoranskog prostora po stanovniku. U posljednjih 30-ak godina pojavila su se tri standarda od koji niti jedan nije službeni.

Posljednji formalno-pravni dokument koji je regulirao to pitanje u Republici Hrvatskoj bio je *Pravilnik o prostornim standardima, normativima te urbanističko-tehničkim za planiranje mreže sportskih objekata* donesen 1991. godine, a koji se temeljio na dokumentu *Metodologija planiranja mreže objekata fizičke kulture* iz 1983. godine. Taj je dokument predviđao određeni normativ izgrađenosti sportskih dvorana u odnosu na broj stanovnika. Konkretno, Grad Osijek s brojem stanovnika iz 2011. godine (posljednji popis stanovništva) prema tom Pravilniku trebao bi imati 19.074 m^2 izgrađenih sportskih dvorana. Drugim riječima Grad Osijek s trenutnom količinom izgrađenih sportskih dvoranskih površina nadmašuje taj standard za oko 4.900 m2 ili 26%. (Tablica 2.1.14.)

Nešto novijeg datuma je dokument *Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u Republici Hrvatskoj* koji je naručen od strane tadašnjeg Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske te izrađen 2010. godine. U

njemu se navodi kao okvirna smjernica ili preporučeni standard/normativ prema kojem ukupna površina svih zatvorenih sportskih objekata u jedinici lokalne samouprave treba biti 0,6 m^2 po stanovniku odnosno 0,22 m^2 po stanovniku sportskih dvorana. (Milanović, Čustonja, Bilić 2010) Prema tom standardu/normativu u Gradu Osijeku bi trebalo biti izgrađeno 23.771 m^2 dvoranskih prostor odnosno trenutna izgrađenost nadmašuje standard za oko 1%. (Tablica 2.1.14.) Sukladno tom standardu izgrađenost sportskih dvorana i drugih zatvorenih sportskih objekata (streljane, kuglane, boćališta, zatvoreni bazeni itd.) u Republici Hrvatskoj procijenjena je na razini 30% potreba (Milanović, Čustonja, Bilić 2010), tj. izgrađenost sportskih dvorana u Gradu Osijeku višestruko nadmašuje procjene za cjelokupnu Republiku Hrvatsku.

Klubovi „dvoranskih“ sportova na području Grada Osijeka (16 sportova, 45 klubova - 98 natjecateljskih selekcija u 17 klubova ekipnih sportova te 28 klubova iz pojedinačnih sportova) koji koriste NSD Gradski vrt, te školske sportske dvorane ostvare tjedno 743 sati treninga ili oko 32.692 sata treninga godišnje (4 tjedna u mjesecu, 11 mjeseci u godini). Sukladno dokumentu *Pedagoški standardi i normativi rada trenera (2015.)* definiran je optimalan broj sati treninga u godišnjem ciklusu s obzirom na uzrast sportaša. Na temelju tih standarda i realnog broja selekcija klubova dvoranskog sporta na području Grada Osijeka definirane su objektivne potrebe za satima treninga kako bi se dostigli definirani standardi i normativi trenažnoga rada u sportu. Sukladno tome objektivno utvrđene godišnje potrebe 45 klubova u 16 dvoranskih sportova iznose 51.926 sati treninga godišnje. Ukoliko se na taj način definiraju objektivne potrebe osječkoga sporta za dvoranskim prostorom utvrđen je razlika odnosno manjak od 19.234 sati treninga u dvorani na godišnjoj razini odnosno oko 437 sati treninga tjedno ili u prosjeku

oko 11,5 sati treninga tjedno po dvorani odnosno nešto više od 1,5 sati dnevno po sportskoj dvorani. (Tablica 2.1.14.)

Tablica 2.1.14. Pregled ispunjavanja standarda i normativa izgrađenosti sportskih dvorana u Gradu Osijeku

	STANDARD naziv dokumenta i godina izdanja	TRENUTNO STANJE		IZNOS STANDARDA		RAZLIKA	
		m^2 dvorana	**broj sati treninga**	**m^2 dvorana**	**broj sati treninga**	**m^2 dvorana**	**broj sati treninga**
1.	Pravilnik o prostornim standardima, normativima… (1991.)	23.958 m^2		19.074 m^2		**+ 26%**	
2.	Temeljna načela i smjernice razvoja sporta (2010.)	23.958 m^2		23.771 m^2		**+ 1%**	
3.	Pedagoški standardi i normativi rada trenera (2015.)		32.692		51.926		**- 37%**

Ukoliko se nedostatak sati treninga koje ostvaruju osječki sportaši u „dvoranskim“ sportovima promotri u kontekstu ranije analiziranih podataka o iskorištenosti sportskih dvorana na području Grada Osijeka te prepoznatoj potencijalnoj količini rezervnih sati korištenja osječkih sportskih dvorana od 566 sati treninga tjedno (Tablica 2.1.13.) smatramo kako objektivne razloge pojave nedostatka sati treninga ne treba tražiti u manjku ili nedostatku dvoranskih površina. Analizom nisu obuhvaćeni precizniji pokazatelji opremljenosti i kvalitete postojećih objekata.

Izgrađenost sportskih dvorana na području Grada Osijeka ispunjava dva od tri standarda ili normativa kojima se može objektivno ustanoviti izgrađenost dvoranskih prostora u jedinici lokalne samouprave. Osječki sportski klubovi „dvoranskih sportova“ u 38 dvoranskih prostora realiziraju u ovom trenutku, s obzirom na broj selekcija i broj sportaša koje imaju, oko 63% standardima i normativima rada u sportu definiranog

potrebnog broja sati treninga. Razlika koja se javlja ne nastaje kao posljedica nedostatka sportskih dvorana ili broja termina u sportskim dvoranama.

Usporedivost Grada Osijeka s drugim jedinicama lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj

Usprkos zakonskoj obavezi donošenja Mreže sportskih građevina u Republici Hrvatskoj od strane Hrvatskog sabora, a na prijedlog Vlade RH te donošenja podzakonskih akata koji bi definirali Prostorne uvjete, standarde i normative sportskih građevina obuhvaćenih mrežom sportskih građevina odnosno Posebne uvjete za planiranje, programiranje, projektiranje, gradnju, održavanje i sigurnost korisnika sportskih građevina (Zakon o sportu, čl. 66) takvi dokumenti nikada nisu izrađeni ili usvojeni. Stoga je vrlo teško uspoređivati Grad Osijek s drugim jedinicama lokalne samouprave jer, u pravilu, podaci o sportskim objektima se ne prikupljaju, analiziraju niti objavljuju bilo na lokalnoj ili nacionalnoj razini.

Jedinica regionalne samouprave koja je prikupila, sistematizirala i objavila podatke koji se odnose na stanje izgrađenosti sportske infrastrukture, koliko je poznato autorima studije, jest Primorsko-goranska županija koja to učinila u dokumentu *Strategija razvoja sporta Primorsko-goranske županije 2016.-2020.* (2016.) Iz tog dokumenta izdvojeni su pokazatelji o sportskim dvoranama koji se odnose na Grad Rijeku i uspoređeni s pokazateljima za Grad Osijek. Također, 2019. godine Grad Dubrovnik je usvojio dokument po d nazivnom *Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u Gradu Dubrovniku 2018. – 2020.* U tom dokumentu vrlo detaljno je analizirano stanje izgrađene sportske infrastrukture. Stoga su Rijeka i Dubrovnik u ovom

trenutku jedine jedinice lokalne samouprave s kojima je moguće usporediti podatke iz ove studije koje se odnose na Grad Osijek. (Tablica 2.1.15.)

Tablica 2.1.15. Usporedba Osijeka, Dubrovnika i Rijeke u izgrađenosti sportskih dvorana (javne gradske i školske sportske dvorane)

	RIJEKA		DUBROVNIK		OSIJEK	
	broj dvorana	površina	broj dvorana	površina	broj dvorana	površina
Gradske sportske dvorane	4	5.284 m^2	1	1.526 m^2	3	7.142 m^2
Školske sportske dvorane	31	8.170 m^2	7	3.770 m^2	29	16.816 m^2
Ukupno	**35**	**13.454 m^2**	**8**	**5.296 m^2**	**32**	**23.958 m^2**
Broj stanovnika (2011.)	128.624		42.615		108.048	
m^2 dvorana/stanovniku	**0,11 m^2**		**0,12 m^2**		**0,22 m^2**	
broj klubova članova lokalne sportske zajednice	217		89		221	
m^2 dvorana/klubu	**62 m^2**		**60 m^2**		**108 m^2**	

Izvor: Strategija razvoja sporta Primorsko-goranske županije 2016.-2020. (2016.), Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u Gradu Dubrovniku 2018.-2028. (2019.) izračun autora

Grad Osijek ima 32 sportske dvorane i oko 1,8 puta više površina sportskih dvorana od Grada Rijeke koja ima 35 sportskih dvorana. U odnosu na Grad Dubrovnik Osijek ima oko 4,5 puta više površina sportskih dvorana. Kada se pokazatelji površina sportskih dvorana relativiziraju s obzirom na broj stanovnika Grad Osijek ima oko 2 puta više kvadratnih metara sportskih dvorana u odnosu na Rijeku i Dubrovnik. Slični su pokazatelji u relativnom smislu i za odnos broja članova lokalne sportske zajednice u odnosu na površinu sportskih dvorana – Rijeka i Dubrovnik imaju 62 m^2 odnosno 60 m^2 sportskih dvorana po članu lokalne sportske zajednice dok Grad Osijek ima 108 m^2 po članu lokalne sportske zajednice. Iako ovaj omjer uzima u obzir i

klubove koji nisu „dvoranski“ sportovi, navedena mjera može poslužiti kao zanimljiv pokazatelj. (Tablica 2.1.15.)

U komparativnom smislu Grad Osijek je po pitanju izgrađenosti sportskih dvorana u puno boljoj poziciji od gradova za koje postoje podaci (Rijeka i Dubrovnik), a na temelju ranije analiziranih podataka pretpostavka je autora da Grad Osijek po ovom pitanju značajno odskače od većine drugih gradova u Republici Hrvatskoj.

Stanje izgrađenosti sportskih dvorana značajna je komparativna prednost osječkoga sustava sporta u odnosu na druge sredine, a to se naročito odnosi na tzv. dvoranske sportove kojima imaju osiguran bazični preduvjet za budući razvoj – kvalitetnu i dostupno sportsku infrastrukturu.

Naglasak, u strateškom smislu, u narednom razdoblju treba biti na kvalitetnom tekućem održavanju i upravljanju postojećom sportskom infrastrukturom te investicijsko održavanje starijih sportskih dvorana koje su ranije prepoznate kao objekti kojima je potrebna obnova i usklađivanje sa suvremenim zahtjevima i standardima sporta kao što su npr. SD Zrinjevac.

NOGOMETNI TERENI NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Broj i osnovne karakteristike nogometnih terena

Na području Grada Osijeka postoji 13 nogometnih stadiona/igrališta s ukupno 27 nogometnih terena. Središnji gradski nogometni stadion je Gradski vrt. Novi nogometni stadion na Pampasu zajedno s kompleksom nogometnih igrališta trenutno je u izgradnji, a radi se najvećoj privatnoj investiciji u sportsku infrastrukturu u povijesti Republike Hrvatske.

Tablica 2.1.16. Nogometni stadioni/igrališta na području Grada Osijeka

	Naziv sportske građevine	Naziv upravitelja	Vlasništvo	Broj nogometnih terena	Dimenzije glavnog terena
1	Stadion Gradski vrt	NK Osijek š.d.d.	Grad Osijek	2	106x68 m
2	Nogometni kompleks Pampas[1]	NK Osijek š.d.d.	NK Osijek š.d.d.	7	110x75 m
3	Sportski centar Mačkamama	Športski objekti d.o.o.	Grad Osijek	1	104x66 m
4	Sportski centar Olimpija	Športski objekti d.o.o.	Grad Osijek	2	104x66 m
5	Sportski centar LIO	Mladost d.o.o.	Grad Osijek	1	102x64 m
6	Sportski centar Višnjevac	NK Višnjevac	Grad Osijek	2	104x66 m
7	Sportski centar Grafičar	NŠ NK Grafičar	Grad Osijek	2	102x66 m
8	Sportski centar Bikara	NK Metalac	Grad Osijek	2	106x68 m
9	Omladinski sportski park	NK Elektra	Grad Osijek	2	106x66 m
10	Sportski centar Tenja	NK Slavonac	Grad Osijek	2	102x68 m
11	Sportski centar Josipovac	NK Radnik Josipovac	Grad Osijek	2	102x68 m
12	Nogometno igralište Sarvaš	NK Sarvaš	Grad Osijek	1	100x64 m
13	Sportski centar Brijest	NK Brijest	RH, Hrvatske ceste i fizičke osobe	2	100x64 m

Izvor: Grad Osijek, 2020., Nogometno središte Osijek, 2020.
1 – u izgradnji

Grad Osijek je poslove upravljanja i korištenja Sportskog centra Olimpija i Sportskog centra Mačkamama povjerio trgovačkom društvu u većinskom vlasništvu Grada – Športski objekti d.o.o. registriranom za obavljanje djelatnosti upravljanja i održavanja sportskih građevina.

Na temelju Odluke o načinu upravljanja i korištenja sportskih građevina u vlasništvu Grada Osijeka, poslovi upravljanja, korištenja i održavanja objekta Omladinski sportski park povjereni su NK Elektra na temelju zaključenog ugovora u srpnju 2013., a poslovi upravljanja korištenja i održavanja Sportskog centra Grafičar povjereni su nogometnoj školi NK Grafičar na temelju ugovora zaključenog u veljači 2017. Ugovori su zaključeni na rok 20 godina, a ugovorima je utvrđeno što obuhvaća sportski objekt, poslovi upravljanja sportskim objektom (redovito, tekuće i investicijsko održavanje, davanje u zakup dijela sportske građevine za obavljanje sportske djelatnosti, davanje u zakup dijelova sportskog objekta za obavljanje sportske djelatnosti, davanje u zakup prostora u okviru sportskog objekta, zaštita i osiguranje sportskog objekta, donošenje godišnjeg programa upravljanja sportskim objektom, kontrola korištenja sportskog objekta u skladu s ugovorom i drugo), prava i obveze u vezi s plaćanjem režijskih troškova i troškova održavanja, uvjeti pod kojima se dijelovi sportskog objekta mogu dati u zakup i drugo. Na temelju Odluke o davanju u zakup sportskih objekata i nekretnina sportskim udrugama iz 1996. i zaključenih ugovora o zakupu u 1997., 1998. i 2001. nogometnim klubovima dani su u zakup sportski centri Bikara, Sarvaš, Tenja, Višnjevac, Josipovac i Brijest, na rok 20 godina i uz zakupninu u iznosu 1 DEM, odnosno 1 EUR. Za dio navedenih ugovora, kojima je istekao rok zakupa zaključeni su dodaci ugovora kojima je utvrđeno da ugovori ostaju na snazi do okončanja postupka povjeravanja upravljanja.

Sportski centar LIO dan je trgovačkom društvu u zakup na rok 20 godina na temelju ugovora o zakupu zaključenog u ožujku 2010. i dodatka ugovora zaključenog u rujnu 2011. uz mjesečnu zakupninu iznosu 8.000,00 kn.

Rješenjem Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta iz studenoga 2008. utvrđeno je da NK Osijek ispunjava sve uvjete za obvezno preoblikovanje u

sportsko dioničko društvo, a gradsko vijeće Grada Osijeka je u travnju 2012. donijelo odluku prema kojoj Grad sudjeluje u postupku obveznog preoblikovanja NK Osijek na način da klubu daje pravo igranja odnosno korištenja sportskog objekata Stadion Gradski Vrt na rok 25 godina. Procijenjena vrijednost korištenja stadiona utvrđena ju u iznosu 39.348.750,00 kn te je utvrđeno da navedena vrijednost predstavlja ulog Grada u temeljni kapital sportskog dioničkog društva. Odlukom je utvrđeno da se međusobna prava i obveze u vezi s davanjem prava igranja, odnosno korištenja stadiona utvrde ugovorom koji se zaključuje nakon postupka obveznog preoblikovanja. U skladu s odlukom gradskog vijeća, ugovor o davanju na korištenje i upravljanje Stadiona Gradski Vrt zaključen je u srpnju 2016. na rok 25 godina. Ugovorom se nogometni klub obvezao koristiti stadion pažnjom dobrog gospodara, snositi režijske troškove i troškove održavanja, osigurati stadion kod osiguravajućeg društva, održavati stadion u građevinskom i funkcionalnom smislu, održavati inventar uređaje i opremu na stadionu i drugo. Utvrđeno je što se smatra pod korištenjem sportskog objekta te su utvrđena prava i obveze u vezi s ulaganjem sredstava u uređenje, rekonstrukciju i dogradnju sportske građevine i drugo

Standardi izgrađenosti i iskorištenosti nogometnih terena

Pravilnik o prostornim standardima, normativima te urbanističko-tehničkim za planiranje mreže sportskih objekata koji je donesen 1991. godine, a koji se temeljio na dokumentu *Metodologija planiranja mreže objekata fizičke kulture* iz 1983. godine definira kako bi grad veličine Osijeka trebao imati 21,87 nogometnih terena standardnih dimenzija 110 X 75 metara ili 180.425 m^2 nogometnih terena. U daljnjoj analizi koristit će se zaokruženi broj od 22

nogometna terena kao standard koji proizlazi iz normativa navedenoga dokumenta. Sukladno tom standardu postojeći nogometni tereni u Gradu Osijeku zadovoljavaju 123% potreba za nogometnim terenima u smislu broja nogometnih terena odnosno 112% u smislu površine nogometnih terena. (Tablica 2.1.17.)

Tablica 2.1.17. Postojeći nogometni tereni u Gradu Osijeku i preporučeni standard te udio zadovoljenja standarda

	nogometni tereni	
	broj	površina
stanje 2020.	27[1]	201.830 m^2
prema *Pravilniku o prostornim standardima…* iz 1991. godine	22	180.425 m^2
Udio zadovoljenja standarda	123%	112%

1 – 7 nogometnih terena u nogometnom kompleksu Pampas je u izgradnji

Nogometni klubovi na području Osijeka (15 klubova) koji koriste nogometne terene na 20 terena (7 terena u sklopu Nogometnog kompleksa na Pampasu su u izgradnji) ostvare oko 26.400 sati treninga i utakmica ili u prosjeku 5 sati treninga dnevno po nogometnom terenu (6 dana u tjednu, 11 mjeseci u godini). Sukladno dokumentu *Pedagoški standardi i normativi rada trenera (2015.)* definirani su optimalan broj sati treninga u tjednom, mjesečnom i godišnjem ciklusu za svaki sport posebno s obzirom na uzrast, odnosno standardi odnosa trener/broj sportaša s obzirom na uzrast i vrstu sporta. Na temelju tih standarda i realnog broja selekcija pojedinog kluba odnosno broja sportaša i trenera po selekciji u klubu definirane su objektivne potrebe za satima treninga kako bi se dostigli definirani standardi i normativi trenažnoga rada u sportu. Sukladno tome objektivno utvrđene potrebe 15 nogometnih klubova iznose 27.112 sata treninga i utakmica. Ukoliko se na taj način

definiraju objektivne potrebe osječkog sporta za nogometnim terenima utvrđeno je kao i bez nogometnih terena u sklopu Nogometnog kompleksa na Pampasu osječki nogometni klubovi imaju uvjete za ostvarivanje približno potrebnog broja sati treninga na dnevnoj i godišnjoj razini. (Tablica 2.1.18.)

Tablica 2.1.18. Trenutna iskorištenost 20 nogometnih terena (realizirani broj sati treninga) za potrebe 15 nogometnih klubova te definirani normativi rada (potreban broj sati treninga) sukladno *Pedagoškim standardima i normativima rada trenera (2016.)*

	Ukupno realizirani broj sati treninga – 2019.	Potreban broj sati treninga - standard	Razlika – realizirano / potrebno
Godišnje sati treninga – 20 terena/15 klubova	26.400	27.112	**- 712 sati (- 3%)**
Dnevno sati treninga – 20 terena/15 klubova	100	102,7	**- 2,7 sati (- 3%)**

Izvor: ZŠUGOS; Pedagoški standardi i normativi rada trenera (2016.)

Osječki nogometni klubovi realiziraju, s obzirom na selekcije i brojeve sportaša koje imaju, oko 97% potrebnih i standardima odnosno normativima rada u sportu definiranog potrebnog broja sati treninga. Na području Grada Osijeka ima dovoljno nogometnih terena za potrebe održavanja treninga i natjecanja. Završetkom izgradnje nogometnog kompleksa na Pampasu još će se dodatno unaprijediti uvjeti za daljnji razvoj nogometa na području Grada Osijeka.

Uz ovom trenutku analiza nije išla u smjeru stanja i kvalitete postojeće nogometna infrastrukture na području Grada Osijeka koja uključuje nogometne terene, tribine/gledališta i prateće objekte (svlačionice i sl.). Osnovni i nužni standardi izgradnje i opremanja nogometnih stadiona prvenstveno proizlaze iz UEFA-inih propozicija koje prepoznaju 4 razine nogometnih stadiona (vidi „UEFA Stadium Infrastructure Regulations Edition

2018"), a svaka razina omogućuje odigravanje domaćih ili međunarodnih nogometnih utakmica različitih razina (UEFA propozicije različitih natjecanja).

Za potrebe licenciranja nogometnih stadiona u Republici Hrvatskoj, a sukladno UEFA-inim pravilima nadležan je Hrvatski nogometni savez koji svake godine provodi licenciranje nogometnih stadiona za klubove koji se natječu u II. i I. HNL te na europskoj razini natjecanja. Licenciranje stadiona (između ostaloga) se provodi na temelju Pravilnika o licenciranju klubova HNS-a. Od natjecateljske sezone 2020./2021. počet će se provoditi i obavezno licenciranje klubova koji nastupaju u III. HNL. Navedeni nacionalni i UEFA pravilnici predstavljaju nužni minimalni standard u planiranju, izgradnji i opremanju nogometnih stadiona/igrališta te nisu bili predmetom ove analize. Navedeni pravilnici se periodično mijenjaju, dopunjuju i pooštravaju. Oni definiraju različita područja i standarde nogometnih stadiona kao što su sigurnosni uvjeti, tehnički i materijalni uvjeti za medije, tehnički i materijalni uvjeti za igrače, suce i službene osobe, standardi stadionskih područja za gledatelje (kapacitet, opremljenost tribina i sl.) i druge stvari.

BAZENI NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Broj i osnovne karakteristike bazena

U Gradu Osijeku jedan je javni zatvoreni bazenski kompleks – Bazeni Gradski vrt ili poznatiji kao Gradski bazeni. Bazenski je kompleks izgrađen 1998. godine i sastoji od tri bazena:

- Natjecateljski bazen - dimenzije 12,5 m x 25 m i dubine 1,8 metara,
- Rekreacijski bazen – nepravilnog oblika i dubine 1,3 metara,
- Vanjski bazen – nepravilnog oblika i dubine 1,8 metara.

Trenutni korisnici bazena su vaterpolo klubovi, plivački klub, triatlon klub, ronilački klub, plivački klub osoba s invaliditetom te se na njemu održavaju aktivnosti obuke neplivača i škole plivanja za osječke osnovnoškolce u organizaciji Školskog športskog saveza Grada Osijeka, a iznimno se koristi i za potrebe nastave tjelesne i zdravstvene kulture. Najveći broj sati dnevno bazen je na raspolaganju građanima. Gradski bazeni su u sustavu upravljanja gradske tvrtke Športski objekti d.o.o.

Na području Grada Osijeka postoji i Rekreacijski centar Copacabana koji od bazenske infrastrukture ima 4 vanjska bazena. Pripreme za izgradnju gradskog kupališta Copacabana započele su još 1966. godine izgradnjom obrambenih nasipa na lijevoj obali rijeke Drave. Nakon što je 1974. godine u rad pušten bazen olimpijskih dimenzija sljedeće su godine dovršeni mješoviti i dječji bazen. Copacabana predstavlja logičan slijed područja sporta, sportske rekreacije i područja za boravak u prirodi građana Grada Osijeka i njihovih gostiju, koji započinje područjem ZOO vrta, nastavlja se stazom za nordijsko hodanje, skate parkom, Copacabanom i područjem Krunske utvrde,

a sve praćeno šetnicom uz rijeku Dravu. Kada se tome doda i neposredna blizina središta grada, te dovoljan broj parkirališnih mjesta u široj zoni, jasno je da je navedeno rijetkost u gradovima veličine Osijeka, i svaki novi sadržaj, odnosno uređenje postojećeg na navedenom području, obogaćuje grad Osijek i podiže kvalitetu života u njemu na višu razinu.

Jedan bazen tzv. „olimpijski“ bazen je pravokutnog oblika i građen je kao bazen dimenzija 50 x 25 metara. Međutim, bazen trenutno nije u funkciji sporta.

U planu je rekonstrukcija čitavog kompleksa Copacabana. Glavnim projektom rekonstrukcije rekreacijskog centra Copacabana predviđena je prva temeljita rekonstrukcija od 1976. kada je kompleks izgrađen. Postojeća bazenska tehnika nije u skladu sa suvremenim standardima te postoje znatni gubici vode pri vodoopskrbi bazena. Bilježe se značajni dnevni gubitci vode što upućuje na vodopropusnost cijelog sustava te je potrebno izvesti suvremene hidroizolacije svih bazena. Otpadna klorirana voda se iz svih bazena ispušta u vodotok (rijeku Dravu) putem izgrađenih mehaničkih zasuna, bez prethodne neutralizacije te je potrebno u potpunosti zamijeniti sustav bazenske tehnike i odvodnje. Rekreacijski centar nije priključen na gradsku kanalizaciju, iako je ona provedena u neposrednoj blizini, te se postojeći način odvodnje u vodonepropusne sabirne jame mora zamijeniti razvodom kanalizacije i priključenjem na postojeću gradsku odvodnju. Završne obloge bazena, nogopera i ostalih površina dotrajale su, devastirane, zaštitni premazi kojima se osiguravala vodonepropusnost odvojili su se od podloge, podne ploče bazena su dilatirane, a na dijelu dilatacija raste vegetacija. Postojeći sanitarni čvorovi, te njihove instalacije, sanitarije i ostalo nisu u skladu s novim zahtjevima i standardima. Postojeće pješačke komunikacije unutar športsko - rekreacijskog centra su što devastirane što nefunkcionalne te je potrebno

promijeniti koncept pješačkih komunikacija kako bi se osigurale optimalne veze između različitih sadržaja rekreacijskog centra. Predviđena je potpuna rekonstrukcija svih bazena i bazenske tehnike, vodeći računa o sadašnjim trendovima i standardima izgradnje otvorenih bazenskih kupališta s predviđenim novim atrakcijama u bazenu s atrakcijama i dječjem bazenu, te vodeći računa o osiguranju pristupačnosti osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

Zahvat u prostoru obuhvaća dio postojećih građevnih čestica k.č.br. 652/1, 652/2 k.o. Tvrđavica – Podravlje ukupne površine preko 7 ha od kojih bi se formirale dvije nove čestice - jedna za potrebu rekonstrukcije rekreacijskog centra Copacabana, površine 68 477 m^2, te druga za potrebe postojeće šetnice (javna prometna površina), površine 4044 m^2. Svi se postojeći bazen, osim olimpijskog bazena, rekonstruiraju unutar postojećih školjki bazena. Školjka olimpijskog bazena predviđena je za uklanjanje te će se na njenom mjestu izgraditi novi olimpijski bazen unutarnjih dimenzija 25,02 m x 50,0 m, te vanjskim dimenzijama 29,40 m x 54,10 m, ukupne vodene površine 1.251,50 m^2. Postojeći duboki bazen se rekonstruira u bazen s atrakcijama i mokrim barom, a vodena površina bazena s atrakcijama iznosit će 557,53 m^2. Jedan dio postojećeg velikog rekreacijskog bazena se rekonstruira u bazen s valovima vodene površine 674,38 m^2. Preostali dio postojećeg velikog rekreacijskog bazena se rekonstruira u bazen uz tobogan unutarnjih dimenzija 12,00 m x 10,00 m, te vanjskih dimenzija 13,63 m x 11,63 m, a vodena će površina bazena uz tobogan iznositi 120,00 m^2. Postojeći dječji bazen se rekonstruira te mu se smanjuje vodena površina, a dio bazena je predviđen kao spray park. Vodena površina dječjeg bazena iznosit će 248,82 m^2, a površina spray parka 249,39 m^2. Predviđeno je uklanjanje dijela postojećih zgrada kao i gradnja nedostajućih sadržaja. Unutar rekreacijskog

centra projektirane su nove zgrade: Zgrada 1 (svlačionice, sanitarni čvor, ambulanta), Zgrada 2 (caffe bar, prostor za voditelja centra i osoblje sa sanitarnim čvorom, svlačionica, sanitarni čvor i tuš za osobe s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, sanitarni čvor, ambulanta, prostor s garderobnim ormarićima, spremište, strojarnica 1), Zgrade 3 i 4 (sanitarni čvor, prostor s garderobnim ormarićima) te Zgrada 5 (sanitarni čvor, prostor s garderobnim ormarićima, strojarnica 2). Procjena ukupnih troškova rekonstrukcije i obnove RC Copacabana iznose 56.250.000 kn (45 mil. kn + PDV)

Zaključno, i nakon provedene temeljite obnove i rekonstrukcije rekreacijskog centra Copacabana obnovljeni tzv. „olimpijski“ bazen (dimenzija 50 x 25 metara) jedini je bazen u sklopu kompleksa koji bi se mogao koristiti i za potrebe sporta (plivanje, vaterpolo, ronjenje itd.). Druga tri bazen u sklopu RC Copacabane jesu i nakon obnove će ostati rekreacijsko-zabavnog karaktera te se neće, a niti postoje planovi za njihovo korištenje za potrebe sporta. S obzirom da trenutno RC Copacabana radi samo tijekom ljetnih mjeseci te je dominantno namijenjen građanima ima vrlo ograničene mogućnosti korištenja za potrebe sporta.

Trenutno nije u funkciji najstariji osječki bazen na Srednjoškolskom igralištu. Radi se o manjem i plićem bazenu koji može biti vrlo praktičan za potrebe obuke neplivača te za rekreaciju građana. Zbog svoje povoljne pozicije i tradicije ovaj bazenski objekt ima potencijal te je perspektivno potrebno razmotriti mogućnost njegovog vraćanja u funkciju.

Na području Grada Osijeka postoji 8 bazena od kojih su njih 6 vanjski bazeni, a 2 su zatvorena bazena. Za potrebe sporta koristi se jedan zatvoreni bazen dimenzija 12,5 x 25 metara. Tijekom ljeta koristi se i tzv. „olimpijski“ bazen na RC Copacabana. Osječki sport raspolaže s 312,5 m^2 zatvorenih vodenih

površina te 1.250 m^2 otvorenih vodenih površina. Druge bazene trenutno nije moguće koristiti za potrebe sportskih treninga ili natjecanja te ih nećemo obuhvatiti ovom analizom.

Iskorištenost bazena

Analiza iskorištenosti bazena napravljena je samo za tzv. natjecateljski bazen (zatvoreni bazen 12,5 x 25 metara) u sklopu Bazena Gradski vrt jer se on jedini sustavno i tijekom cijele godine koristi za potrebe sporta i sportskih klubova. Taj bazene koriste dva vaterpolo kluba te po jedan plivački, ronilački i triatlon klub.

„Olimpijski" bazen na ŠRC Copacabana trenutno je u procesu obnove. Međutim, ranije, a perspektivno i nakon obnove moguće ga je koristiti samo tijekom ljetnih mjeseci.

Natjecateljski bazen je dostupan sportskim klubovima svaki dan u tjednu po šest sati dnevno odnosno 42 sata tjedno. Bazen se tijekom školske godine koristi i za potrebe održavanja škole plivanja osječkih učenika i povremeno nastave TZK između 15 i 35 sati tjedno (broj termina varira i nije stalan). (Tablica 2.1.19.)

Tablica 2.1.19. Sati korištenja natjecateljskog bazena na prosječnoj tjednoj bazi

SATI KORIŠTENJA BAZENA - TJEDNI PROSJECI								
	Natjecanja i treninzi klubova	**%**	**Rekreacija građana**	**%**	**Škola plivanja i nastava TZK**	**%**	**Ukupno**	**%**
NATJECATELJSKI BAZEN	42	26%	98	59%	25[1]	15%	165	100%

1 – broj sati korištenja bazena za potrebe škole plivanja i nastave TZK varira i kreće se između 15 i 35 sati tjedno.

Zbog svojih specifičnosti odnosno pregrađivanja bazena na pruge istovremeno ga može koristiti veći broj klubova i sportaša. Radi toga je i teško izračunati objektivne pokazatelje korištenja bazena u smislu odrađenih sati te je i ukupan tjedni fond sati korištenja bazena u Tablici 2.1.19. visok. Na temelju iskazanih pokazatelja iskorištenosti natjecateljskog bazena izvjesno je kako je on na gornjoj granici svoje iskoristivosti te da je preopterećen. Bazenski kompleks Gradski vrt projektiran je i građen kao rekreacijsko-zabavni kompleks dominantno namijenjen građanima. Bazen u skladu s tim i djeluje te građani za potrebe rekreacije koriste gotovo 60% kapaciteta bazena. Postojeći termini za trening ne mogu zadovoljiti potrebe klubova i sportaša koji koriste bazen.

Tijekom obavljanja dubinskih intervjua s predstavnicima vaterpolo, plivačkog, ronilačkog i triatlon kluba iskazano je veliko nezadovoljstvo kvalitetom postojećeg bazena. Bazen je okarakteriziran kao substandardni objekt koji predstavlja ozbiljnu prepreku daljnjem razvoju plivanja, vaterpola, triatlona i ronjenja u Osijeku. Broj sati treninga kao i kvaliteta treninga koji se obavljaju na postojećem bazenu ne odgovaraju uvjetima koja djeca i mladi sportaši iz drugih gradskih sredina ostvaruju, te posljedično, osječki sportaši ne mogu ispuniti svoje potencijale i aktualizirati predispozicije. Najbliži kvalitetniji zatvoreni bazenski objekt nalazi se u Vukovaru te ga većina klubova povremeno koristi. Na postojećem bazenu nije moguće organizirati nikakva službena sportska natjecanja te osječki sportaši na svim natjecanjima nastupaju izvan Grada Osijeka. Svi klubovi koji trenutno koriste natjecateljski bazen kao najveću prepreku za daljnji razvoj svog sporta i kluba ocijenili su postojeću bazensku infrastrukturu, za razliku od većine drugih klubova s područja Grada Osijeka koji su kao najveći izazov istaknuli financije.

Sukladno dokumentu *Pedagoški standardi i normativi rada trenera (2015.)* optimalan broj sati treninga za klubove koji koriste bazen je 5.553 sati treninga godišnje odnosno 126 sati treninga tjedno. U ovom trenutku osječki sportski klubovi koji koriste bazen ostvaruju 42 sata treninga tjedno odnosno tek 33% predviđenih/potrebnih sati treninga.

Tablica 2.1.20. Osnovni pokazatelji osječkih sportskih klubova koji koriste bazen

	REGISTRIRANIH SPORTAŠA	UKUPNO ČLANOVA KLUBA	BROJ SELEKCIJA
Plivački klub Osijek - Žito	101	153	
Ronilački centar Osijek	15	35	
Triatlon klub Tri-tim	23	23	
Vaterpolo klub Mursa	32	38	4
Vaterpolo klub Osijek	80	123	6
UKUPNO	251	372	10

Standardi i normativi izgrađenosti bazena

Jedini dokument koji je u smislu standardizacije ili normiranja primjenjiv na izgrađenost bazena je *Pravilnik o prostornim standardima, normativima te urbanističko-tehničkim za planiranje mreže sportskih objekata* koji je donesen 1991. godine, a koji se temeljio na dokumentu *Metodologija planiranja mreže objekata fizičke kulture* iz 1983. godine. Na temelju tih standarda grad veličine Osijeka trebao bi imati imati 3.201 m^2 vodenih površina od čega najmanje 1.223 m^2 zatvorenih vodenih površina. Navedene vodene površine iskazane u bazenima ekvivalent su približno 3 bazena dimenzija 50x25 metara (3 x 1.250 m^2) od kojih najmanje jednom bazen treba biti zatvoreni bazen veličine 50x25 metara s pripadajućim pratećim prostorijama (svlačionice, tuševi, bazen za obuku neplivača itd.). (Tablica 2.1.21.)

Tablica 2.1.21. Pregled ispunjavanja standarda i normativa izgrađenosti bazena u Gradu Osijeku

STANDARD naziv dokumenta i godina izdanja		TRENUTNO STANJE	IZNOS STANDARDA	RAZLIKA
		m² vodenih površina	m² vodenih površina	m² vodenih površina
1.	Pravilnik o prostornim standardima, normativima… (1991.)	1.562,5 m²	3.201 m²	- 52%

Grad Osijek u ovome trenutku zadovoljava 48% standarda izgrađenosti bazena izraženih u m² vodene površine.

Na temelju iznesenih pokazatelja analize moguće je definirane su potrebe za bazenima u Gradu Osijeku (Tablica 2.1.22.)

Tablica 2.1.22. Specifikacija potrebni bazenskih površina u Gradu Osijeku

	specifikacija bazena	m2 vodene površine
NOVI BAZENI	1x ZATVORENI bazen 50 x 25 metara	1.250 m²
	1x ZATVORENI mali bazen 25 x 16,7 metara	417,5 m²
	1x ZATVORENI mali bazen 18x6 m	108 m²
POSTOJEĆI BAZENI	1x ZATVORENI mali bazen 25x12,5 m	312,5 m²
	1x VANJSKI bazen 50 x 25 metara	1.250 m²
UKUPNO		3.338 m²

Definirana potreba za bazenima/vodenim površinama iznesena je na temelju:

- standarda potrebnih vodenih površina za grad veličine (broja stanovnika) Osijeka,
- potreba sportskih klubova s područja Grada Osijeka za bazenima/vodenim površinama odnosno satima treninga,

- zahtjeva i pravila vodenih sportova (plivanje i vaterpolo).

Na ovaj način definirana struktura bazena/vodenih površina omogućila bi zadovoljavanje potreba za treningom i natjecanjem svih postojećih sportskih klubova koji koriste bazen na području Grada Osijeka.

S obzirom da postoji izgrađen 1 zatvoreni mali bazen 25 x 12,5 metara te je u planu rekonstrukcija vanjskog „olimpijskog“ bazena u RC Copacabana dimenzija 50 x 25 metara u budućem razdoblju potrebno je izgraditi zatvoreni bazenski kompleks koji bi se sastojao od: 1 bazena 50 x 25 m, 1 bazena 25 x 16,7 metara te 1 bazena 18 x 6 metara (za obuku neplivača).

OSTALE SPORTSKE GRAĐEVINE

Streljana Pampas

Streljana "Pampas" izgrađena je 1985. godine za potrebe EPSO-a (Europskog prvenstva u streljaštvu), a prigodom obilježavanja 200 godina streljaštva u Hrvatskoj. Od tada je jedna od najkvalitetnijih streljana na području Republike Hrvatske na kojoj je održano više velikih međunarodnih natjecanja, a posljednje tijekom 2019. godine. Streljana ima prostora i opremljena je za sve streljačke discipline.

Tablica 2.1.23. Streljana Pampas – specifikacija natjecateljskog prostora

Prostor	Opis	širina	dužina	površina
unutarnji prostor	paviljon 1	10 m	100 m	1.000 m^2
unutarnji prostor	paviljon 2	10 m	78 m	780 m^2
vanjski teren	puška 300	50 m	300 m	15.000 m^2
vanjski teren	puška 50	50 m	50 m	2.500 m^2
vanjski teren	pištolj 25	78 m	50 m	3.900 m^2
vanjski teren	skeet-trap	250 m	400 m	100.000 m^2
vanjski teren	paintball	50 m	120 m	6.000 m^2

Izvor: Športski objekti d.o.o. 2020.

Međutim, za buduće domaćinstvo velikih europskih i svjetskih natjecanja bit će potrebno izgraditi i opremiti dodatni prostor bez kojega neće biti moguće organizirati natjecanja. Radi se o tzv. "kvalifikacijskoj" i "finalnoj dvorani". Postojanje kvalifikacijske i finalne dvorane postao je preduvjet za buduće organizacije natjecanja najvišeg ranga. Izgradnjom nove kvalifikacije i finalne dvorane Osijek bi imao streljanu konkurentnu najvećim i usporedivim streljanama u Europi (München/Njemačka, Chateauroux/Francuska i

Baku/Azerbajdžan) i svijetu (Peking/(Kina, Changwon/Južna Koreja i New Delhi/Indija).

Takva bi streljana omogućila nastavak organizacije natjecanja na svjetskoj i europskoj razini u Osijeku što bi shodno tome donosilo višestruke koristi, kako za samo streljaštvo u Osijeku i Republici Hrvatskoj, tako i za Grad Osijek, Osječko-baranjsku županiju i Republiku Hrvatsku u pogledu turizma, promocije, ugostiteljstva i sporta.

Budući da je riječ o dvoranama ukupne površine 5000 m2, pri projektiranju bi svakako trebalo uzeti u obzir njihovu multi funkcionalnost, odnosno sportski i gospodarski potencijal kojim cijela streljana može biti samoodrživa.

Streljanom Pampas od 2006. gospodare Sportski objekti d.o.o., koji su uložili znatna sredstva i napore u održavanju streljane na postojećoj razini. Novi zahtjevi streljačkog sporta u pogledu infrastrukture, potrebne opreme i uređaja na streljani zahtijevaju adekvatan financijski i stručni odgovor na koji je ovim modelom upravljanja sve teže odgovoriti. Budući da Sportski objekti d.o.o. osim streljanom upravljaju i s 11 kapitalnih sportskih objekata u gradskom vlasništvu, kao i sa 16 javnih sportskih igrališta u gradskim četvrtima i mjesnim odborima., valjalo bi razmisliti o novom načinu upravljanja koji bi uključivao osječke streljačke klubove koji imaju ljudske resurse i dokazana znanja, a za što su iskazali interes.

Troškovi izgradnje kvalifikacijske i finalne dvorane procijenjeni su na 3.080.000 € (23,1 mil. kn), a rok dovršetka ne bi trebao biti duži od tri godine kako se ne bi izgubio kontinuitet organizacije velikih natjecanja.

Model financiranja dogradnje i uređenja streljane odredio bi sportski, gospodarski i turistički potencijal streljane, tako da su potencijalni izvori financiranja EU fondovi, Ministarstvo turizma i sporta te Grada Osijek.

Također, pripremljen je cjeloviti projekt energetske obnove Streljane Pampas u procjenjenom iznosu od 11.371.397,00 kn.

Hipodrom Pampas

Hipodrom Pampas je sportska građevina u vlasništvu Grada Osijeka, a pod upravljanjem trgovačkog društva Športski objekti d.o.o. Pripada I. kategoriji kapitalnih sportskih objekata. Hipodrom dominantno koristi Konjički klub Osijek.

Hipodrom se sastoji od otvorenog dijela te zatvorenih objekata: hala za jahanje, velika štala: 45 boksova za konje, mala štala: 10 boksova za konje, hangar za hranu 30x10 metara, društvena prostorija, pet prostorija za hranu, sedam sedlarni, stan domara i malo skladište, skladište za prepone, nadstrešnica za sulke, natkrivena terasa za druženje.

U budućem strateškom razvojnom razdoblju potrebno je Hipodrom Pampas dodatno urediti sa sadržajima kao što su: nadstrešnica za mehanizaciju, tunelska nadstrešnica 10x20 m, tunelska nadstrešnica 10x30 m, stan domara i malo skladište, društvena prostorija uz halu za jahanje, parkur za zapreke, bunar za zalijevanje hale, led rasvjeta jahaona. Procjena ukupne visine potrebnih investicija u objekt je 1.019.000 kn. Popis potrebnih investicija i procjenu troška pripremile su stručne službe upravitelja objekta Sportski objekti d.o.o. Radi se u relativno malim zahvatima koji se mogu smatrati redovitim investicijskim održavanjem objekta ili manjim dodatnim ulaganjima.

Nogometni stadion Gradski vrt

Nogometni stadion Gradski vrt je sportska građevina u vlasništvu Grada Osijeka, a pod upravljanjem NK Osijek š.d.d. na temelju Ugovora o davanju na korištenje i upravljanje Stadiona Gradski vrt NK Osijek s.d.d. od 15. srpnja 2016. godine. Ugovor je sklopljen na 25 godina.

U dogovoru s upraviteljem objekta potrebno je u nadolazećem razdoblju iznaći optimalan model korištenja i namjene stadiona Gradski vrt. Naime, izgradnjom nogometnog kompleksa na Pampasu koji uključuje i nogometni stadion NK Osijek će, predvidivo, većinu svojih potreba za kvalitetnim natjecateljskim objektom zadovoljiti.

Uz nogometnu namjenu Stadion Gradski vrt ima i atletsku infrastrukturu koju koriste osječki atletski klubovi, a dominantno Atletski klub Osijek-Žito. S obzirom da se radi o jedinoj uređenoj i opremljenoj atletskoj stazi ne samo na području Grada Osijeka već i šire regije daljnje upravljanje, održavanje i korištenje Stadiona Gradski vrt ima bitnu stratešku odrednicu.

Skate park Copacabana

Današnji Skate park, koji se nalazi na lijevoj obali Drave uz RC Copacabana (do 2013. bio je smješten na Srednjoškolskom igralištu), smatra se jednim od najboljih drvenih skate parkova u ovom dijelu Europe. Na Skate parku Copacabana održava je jedno od tri velika tradicionalna osječka godišnja sportska događaja – Pannonian Challenge.

Prethodnica Pannoniana održana je još 1999. a već 2000. priredba dobiva današnji naziv - Pannonian Challenge. Početne manifestacije su se održavale uz Dom VK Iktus da bi se 2003. Pannonian premjestio u novoizgrađeni skate

park na Srednjoškolskom igralištu te se iste godine prvi put održava i bogat glazbeni program. Pannonian prerasta u istinski festival urbane kulture i sporta, a od 2006. razvoj se kreće u smjeru širenja kulturnih sadržaja te se počinju održavati izložbe fotografija a od 2010. i tzv. Art Jam, natjecanje u izradi grafita. Veliku vrijednost festivala predstavljaju njegovi volonteri pa je 2012. Udruga Pannonian dobila Pečat Grada Osijeka i Volontersku nagradu, a iste je godine Pannonian Challenge izabran za najbolji događaj ekstremnog sporta po izboru posjetitelja DNA portala. Tada se projektu pridružuje i skupina mladih breakdancera koji pokreću natjecanje u tzv. B-Boyingu. Izrastanje festivala u jedan od najjačih brendova Osijeka i ovog dijela Europe prepoznali su sponzori i mediji, pa su upriličeni i izravni prijenosi na Sportskoj TV. Kao kruna višegodišnjeg rada, 2016. godine osječko natjecanje bilo je uvršteno i u kalendar Svjetske serije BMX freestyle vozača. BMX freestyle disciplina odnedavno je potvrđena kao olimpijska i uvrštena na program Igara u Tokiju 2021. što bi ovoj sportskoj priredbi u budućnosti trebalo dati i dodatni značaj.

Tijekom 2016. godine parcelacijom utvrđena je nova građevna čestica (K.o. Tvrđavica-Podravlje, k.č.br. 652/3) koja je odvojena od kupališta Copacabana na kojoj se nalazi Skate park Copacabana. Površina nove čestice na kojoj se nalazi Skate park je 26.307m^2 te je namjena zemljišta za sport i rekreaciju. U budućem strateškom razdoblju potrebno je riješiti model upravljanja Skate parkom te predvidjeti izgradnju prateće infrastrukture.

Sokolski dom

Zgrada Sokolskog doma izgrađena je 1929. godine kada je izvedena tek reducirana 1. faza izgradnje, odnosno samo četvrtina prvobitno zamišljene

veličine i to samo u uličnom dijelu. Lokacija i zgrada imaju prostornu i povijesnu vrijednost vezanu uz gimnastiku. Razvoj sportske gimnastike u Osijeku doživio je značajan uzlet osamdesetih godina prošlog stoljeća, što je i potvrđeno ostvarivanjem vrhunskih sportskih rezultata osječkih gimnastičara predvođenih Robertom Seligmanom i Tomislavom Markovićem. Organizacijom Svjetskog kupa u gimnastici u Osijeku, od 2009. godine do danas, otvorene su nove razvojne mogućnosti i potrebe za gimnastičkom infrastrukturom.

Rekonstrukcija i dogradnja Sokolskog doma realizirana je privatnim kapitalom 2018. godine, nakon što je 2016. Grad Osijek javnim natječajem objekt povjerio na upravljanje, korištenje i održavanje Centru Sokol d.o.o. Danas je to vrhunski centar sportske gimnastike sa uređenim vanjskim sportskim terenima i klizalištem. Sokol Centar prostire se na 2400 m² zatvorene i 9.014 m2 otvorene površine. Riječ je o spoju stare zgrade „Sokolski dom“ iz 1929. godine, koja je i zaštićeni spomenik kulture i novosagrađenog objekta u dvorišnom dijelu parcele. Čine ga pet dvorana: glavna gimnastička dvorana 1000m², specijalizirana mala gimnastička dvorana 120m² za djecu predškolske dobi i djecu s posebnim potrebama, dvije dvorane za gimnastičku pripremu, funkcionalne treninge i rekreaciju (2 x 120²) te dvorana sa statičnim biciklima. Pored sportskih dvorana, s pripadajućim svlačionicama (6 svlačionica) u objektu se nalazi caffe bar, hostel s 9 smještajnih jedinica, kantina i administrativne prostorije.

U glavnoj, velikoj, gimnastičkoj dvorani svoje treninge provode vrhunski gimnastičari i nove gimnastičke selekcije. Cijeli Centar djeluje i kao „obiteljski gimnastički centar“ na kojem se organiziraju rekreativni gimnastički treninzi za sve dobne i uzrasne skupine i to za cijele obitelji u istom terminu tako da se organizacija obiteljske rekreacije olakšava svim njenim članovima.

Vanjski prostori koncipirani su kao sportski tereni za mali nogomet, rukomet, košarku i odbojku na pijesku. Pored vanjskih sportskih terena nalazi se i novoizgrađeni objekt sa sanitarijama, prostorom za najam klizaljki i prostorom za ugostiteljstvo.

Rukometni i košarkaški tereni, u zimskim mjesecima prenamijenjuju se u klizalište površine 1.500 m², u okviru kojega se organiziraju zabavni sadržaji i ugostiteljska ponuda. U okviru upravljanja navedenim klizalištem, Centar Sokol d.o.o. uspješno je realizirao cijeli niz zanimljivih klizačkih sadržaja, animirajući tako veliki broj građana svih dobi na bavljenje ovim zanimljivim i atraktivnim zimskim sportom. Na tom tragu, zadnje 2 godine organizirane su škole klizanja i škole hokeja za sve dobne skupine, zimski sportski kampovi za djecu vrtićke i školske dobi, obiteljski dani u okviru kojih su čitave obitelji imale priliku, uz učitelja klizanja, osvježiti vještinu klizanja ili naučiti prve korake. Cilj je u budućem razdoblju aktivno se povezati s krovnim nacionalnim savezima zimskih sportova u RH (prvenstveno klizanja i hokeja) sa svrhom daljnjeg razvoja ovih sportova u Osijeku i animiranjem što većeg broja djece i mladih na bavljenje istim.

Centar Sokol d.o.o. također uspješno surađuje i sa Školskim športskim savezom Grada Osijeka na provedbi aktivnosti Škole klizanja za djecu vrtićke dobi koja su korisnici usluga Centra za predškolski odgoj Osijek kao i kroz organizaciju nastave Tjelesne i zdravstvene kulture za 3 srednje škole i nekolicinu visokoobrazovnih ustanova (fakulteta) s područja grada Osijeka koji također koriste mogućnost boravka na ledu u okviru nastave TZK.

U daljnjem desetogodišnjem razdoblju, Centar Sokol d.o.o. ima namjeru, uz pomoć potpora te apliciranjem na Javne pozive i natječaje, provesti sljedeće investicijske zahvate:

- Postavljanje vertikalne (manipulativne) pregrade u glavnoj gimnastičkoj dvorani - u svrhu organizacije više aktivnosti u istom terminu koji se prostorno mogu odvijati u glavnoj gimnastičkoj dvorani, iznimno korisno bi bilo uložiti u postavljanje vertikalne pregrade koja bi se po potrebi spuštala i dizala te tako tvorila 2 odvojena prostora unutar iste dvorane.
- Izgradnja kvalitetnog odbojkaškog igrališta na pijesku sa zaštitnom mrežom - kako bi se na postojećem odbojkaškom terenu bilo moguće organizirati ozbiljna odbojkaška natjecanja i susrete (na pijesku), smatramo da bilo potrebno investirati u izgradnju/postavljanje zaštitne ograde te postavljanje kvalitetne pješčane podloge prema propozijama Svjetske odbojkaške federacije.
- Proširivanje postojećeg klizališta na dimenziju 60 x 30m i natkrivanje klizališta - ozbiljno razvijanje sportova na ledu u Gradu Osijeku (dominantno klizanje i hokej na ledu, umjetničko te sinkronizirano klizanje) zahtijevalo bi proširivanje postojećeg klizališta sa dimenzija 60 x 25m na 60 x 30m čime bi se stvorili temeljni infrastrukturni uvjeti za razvoj navedenih sportova, ali i organizaciju utakmica i gostovanja klizačkih i hokejaških timova i klubova. Osim investicije proširenja samog klizališta (koje podrazumijeva rušenje jedne tribine) nužno potrebna bi bila izgradnja boxeva za timove i postavljanje zaštitne ograde kao i izgradnja svlačionica i dodatnog skladišnog prostora.

Kao najvažnije, potrebno je izvršiti natkrivanje samog klizališta montažno – demontažnim sustavom za koji nije potrebno ishođenje dodatnih građevinskih dozvola. Konkretni financijski iznosi potrebnih investicija u ovom trenutku nisu poznati.

Srednjoškolsko igralište

Srednjoškolsko igralište javna je sportska građevina opće namjene otvorena za sport i rekreaciju svih građana grada Osijeka. U sklopu objekta na Srednjoškolskom igralištu djeluju: Gradski savez za sportsku rekreaciju "Sport za sve" Osijek, Školski športski savez grada Osijeka, dizački klub i fizikalna terapija za sportaše. Osim za nastavu TZK srednjih škola i prigodne sportske manifestacije, vanjske sportske terene slobodno koriste građani rekreativci, za koje su svi sportski sadržaji osvijetljeni i redovito održavani. Srednjoškolskim igralištem gospodare Športski objekti d.o.o.

U sklopu objekta postoji i bazen za obuku neplivača dimenzija 12 x 7 metara, koji trenutno nije u funkciji. Prva faza izgradnje Srednjoškolskog igrališta izvedena je 1962.-1964. izgradnjom svlačionica i malog otvorenog plivališta. U objekt je više puta investirano, a zadnji puta 2012/2013. godine, kada je obnovljeno atletsko trkalište sa „tartan" podlogom, kompletno asfaltirano 4 rukometna igrališta, postavljena nova protuklizna podloga na igralištu za mali nogomet, uređeno košarkaško i odbojkaško igralište sa „tartan" podlogom, uređeno odbojkaško igralište na pijesku, izgrađeno boćalište, "cage ball" sa umjetnom travom, obnovljena vanjska rasvjeta, unutarnje uređenje sjeveroistočnog krila objekta, izmjenjena vanjska stolarija, postavljene sprave za „street workout" i fitnesss na otvorenom, sanirana je ograda oko cijelog sportskog centra i obavljeno hortikulturno uređenje.

U tijeku je realizacija projekta GReENERGY, kojim će se obnoviti i sanirati zgrada u skladu sa današnjim energetskim i ekološkim standardima, postaviti zeleni krov i ugraditi solarna elektrana na krovu postojeće zgrade.

Kako bi se cijeli objekt priveo osnovnoj namjeni, uvažavajući potrebe i zahtjeve sadašnjih i novih korisnika uvođenjem novih sadržaja za provođenje

programa sportske rekreacije i ponovno pokretanje obuke neplivača, u jedinom bazenu u gradu primjerenom za takvu aktivnost, potrebno je izvesti natkrivanje postojećeg bazena svjetlopropusnim laganim materijalima, sanirati i urediti postojeću bazensku školjku za prilagodbu zahtjevima obuke neplivača i sportske rekreacije i rekonstruirati potrebnu bazensku tehniku. Predvidjeti mogućnost zatvaranja/prekrivanja bazenske školjke montažno/demontažnim pokrovom kako bi se prostor bazena mogao koristiti kao multifunkcionalna dvorana za sportsku rekreaciju u bazenu i izvan njega.. Dodatno za potrebe sporta i sportske rekreacije, a u suradnji sa Kineziološkim fakultetom u Osijeku predvidjeti prostor i opremu za formiranje centra za sportsku dijagnostiku.

Trošak rekonstrukcije bazenske školjke, pripadajuće bazenske tehnike i natkrivanja bazena procjenjuje se na 2.500.000,00 kn dok je iznos potreban za nabavku opreme centra za dijagnostiku 750.000,00 kn.

STAVOVI I INTERESI GRAĐANA GRADA OSIJEKA VEZANI UZ SPORTSKU INFRASTRUKTURU

U velikom anketnom istraživanju koje je obuhvatilo reprezentativni uzorak građana Grada Osijeka utvrđeni su njihovi stavovi i interesi vezani uz sportsku infrastrukturu na području Osijeka. Detaljnije o metodologiji istraživanja odnosno metodološkoj utemeljenosti ove ankete nalazi se u poglavlju *Metodologija izrade „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020.–2030.“*

1. **Kvalitetna sportska infrastruktura jedna je od glavnih pretpostavki za daljnji razvoj sporta i rekreativnog tjelesnog vježbanja građana na području grada Osijeka.**

S tvrdnjom kako je kvalitetna sportska infrastruktura jedna od glavnih pretpostavki za daljnji razvoj sporta i tjelesnog vježbanja u potpunosti ili djelomično se slaže najveći dio građana (85,69%). Djelomično ili u potpunosti se ne slaže 2,66% građana, dok se njih 11,65% niti slaže niti ne slaže ili ne zna odgovor.

Tablica 2.1.24. Distribucija odgovora na pitanje „Kvalitetna sportska infrastruktura jedna je od glavnih pretpostavki za daljnji razvoj sporta i rekreativnog tjelesnog vježbanja građana na području grada Osijeka“

Stav	Frekvencija odgovora	%
U potpunosti se slažem	377	62,73%
Djelomično se slažem	138	22,96%
Niti se slažem niti se ne slažem	42	6,99%
Djelomično se ne slažem	11	1,83%
U potpunosti se ne slažem	5	0,83%
Ne znam	28	4,66%
Ukupno	**601**	**100%**

2. Postojeća sportska infrastruktura u gradu Osijeku zadovoljava sve potrebe sporta i rekreativnog tjelesnog vježbanja građana.

S tvrdnjom kako postojeća sportska infrastruktura zadovoljava sve potrebe sporta i tjelesnog vježbanja građana djelomično ili u potpunosti se slaže 54,24% građana. Djelomično ili u potpunosti se ne slaže 15,81% građana, dok njih 29,95% niti se slaže niti se ne slaže ili ne zna odgovor.

Tablica 2.1.25. Distribucija odgovora na pitanje „Postojeća sportska infrastruktura u gradu Osijeku zadovoljava sve potrebe sporta i rekreativnog tjelesnog vježbanja građana."

Stav	Frekvencija odgovora	%
U potpunosti se slažem	75	12,48%
Djelomično se slažem	251	41,76%
Niti se slažem niti se ne slažem	140	23,29%
Djelomično se ne slažem	66	10,98%
U potpunosti se ne slažem	29	4,83%
Ne znam	40	6,66%
Ukupno	**601**	**100%**

3. Navedite objekte za koje smatrate da je potrebno izgraditi na području grada Osijeka.

Svoje konkretne prijedloge odnosno osobne preferencije ili stavove oko toga koje sportske objekte treba izgraditi iznijeli su svi anketiranih građana uz napomenu kako su mogli ponuditi i više odgovora (npr. bazen i dvorana i nogometno igralište)

Najveći broj građana, njih 42,76%, zauzeli su stav kako je potrebno izgraditi bazen. Na drugom mjestu po učestalosti prijedloga za izgradnju nalaze se uređena vanjska igrališta s 41,43%. Čak 36,44% građana smatra kako je

potrebno izgraditi novu višenamjensku sportsku dvoranu, dok 27,79% želi izgradnju biciklističkih staza na području Grada Osijeka. Za izgradnju novih fitnes centara i teretana izjasnilo se 8,82% građana, a za izgradnju novih nogometnih igrališta izjasnilo se 5,99% građana. Svi drugi sportski objekti objedinjeni su pod stavkom Ostalo. Napominjemo kako su građani mogli iznijeti jedan ili više prijedloga. (Tablica 2.1.27.)

Tablica 2.1.27. Prijedlozi građana o potrebnim novim sportskim objektima

Prijedlozi građana	Frekvencija	%
Bazen	257	42,76%
Uređena vanjska vježbališta	249	41,43%
Višenamjensku sportsku dvoranu	219	36,44%
Biciklističke staze	167	27,79%
Fitnes centre i teretane	53	8,82%
Ostalo	40	6,66%
Nogometno igralište	36	5,99%

STAVOVI OSJEČKIH SPORTSKIH DUŽNOSNIKA O SPORTSKOJ INFRASTRUKTURI

Tijekom provođenja dubinskih strukturiranih intervjua s predstavnicima osječkih sportskih klubova (najčešće predsjednici, članovi uprava ili tajnici) dio razgovora bio je posvećen i sportskoj infrastrukturi na području Grada Osijeka. Detaljnije o metodologiji istraživanja odnosno metodološkoj utemeljenosti dubinskih intervjua nalazi se u Uvodnom poglavlju *Metodologija izrade „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020. – 2030.“*

Prilikom intervjua većina predstavnika klubova izjasnila se da su zadovoljni (23%) ili djelomično zadovoljni (39%) sa sportskom infrastrukturom za potrebe svoga sporta u Gradu Osijeka. Značajno manji je bio udio sportskih dužnosnika koji su iskazali djelomično nezadovoljstvo (11%) ili nezadovoljstvo (13%) sportskom infrastrukturom za svoj sport. (Tablica 2.1.28.)

Tablica 2.1.28. Distribucija odgovora na pitanje zadovoljstva sportskom infrastrukturom za svoj sport na području Grada Osijeka

	zadovoljni	djelomično zadovoljni	niti zadovoljni niti nezadovoljni	djelomično nezadovoljni	nezadovoljni
	%	%	%	%	%
Koliko ste zadovoljni postojećom infrastrukturom za vaš sport na području Grada Osijeka?	**23%**	**39%**	**14%**	**11%**	**13%**

Visoki udio sportskih dužnosnika koji su iskazali zadovoljstvo ili djelomično zadovoljstvo postojećom sportskom infrastrukturom u skladu je s analizom

dobivenim kvantitativnim podatcima o stanju sportske infrastrukture na području Grada Osijeka.

Pored anketnoga izjašnjavanja o zadovoljstvu stanjem sportske infrastrukture tijekom intervjua dužnosnici su i detaljnije objašnjavali specifičnosti infrastrukturnih problema koje imaju u svom sportu te su i konkretnije definirali objektivne potrebe za sportskom infrastrukturom. Osim bazenskog kompleksa nije izražena potreba za izgradnjom drugih novih sportskih objekata uz uvjet dugoročnog rješenja statusa objekta Veslačkog kluba Iktus. Na dijelu postojeće sportske infrastrukture potrebno je opsežnije investicijsko održavanje te obnova ili modernizacija postojeće sportske opreme (kuglana, hipodrom, streljana…). Dominantan je stav o nužnosti zadržavanja kvalitetnih infrastrukturnih uvjeta prije svega za provođenje trenažnog procesa. U nekim intervjuima naročito su naglašeni problemi u organizaciji i provođenju sportskog treninga djece i mladih koji su često prisiljeni trenirati u lošim terminima koji su neprimjereni uzrastu (treninzi kasno navečer).

Istaknut je i problem organizacije natjecanja, naročito kvalitetnijih natjecanja međunarodne razine u seniorskoj konkurenciji. Naime, s jedne strane postojeća sportska infrastruktura u velikoj mjeri omogućava organizaciju kvalitetnijih natjecanja, a s druge strane kada se organiziraju natjecanja stvara se dodatni problem jer su natjecateljski prostori ujedno i trenažni prostori, odnosno prilikom organizacije većih i dužih natjecanja drugi sportaši su često prisiljeni otkazivati treninge ili pronalaziti odgovarajući alternativni prostor koji bi se mogao koristiti za treninge.

STAVOVI SPORTSKIH TRENERA OSJEČKIH SPORTSKIH KLUBOVA O SPORTSKOJ INFRASTRUKTURI

U anketnom istraživanju koje je obuhvatilo reprezentativni uzorak sportskih trenera koji obavljaju stručne trenerske poslove u osječkim sportskim klubovima utvrđeni su njihovi stavovi vezani uz sportsku infrastrukturu na području Osijeka. Detaljnije o metodologiji istraživanja odnosno metodološkoj utemeljenosti ove ankete nalazi se u poglavlju *Metodologija izrade „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020. – 2030.“*

1. **Objekti u kojima provodim stručni rad zadovoljavaju potrebe mojih sportaša i omogućuju kvalitetno provođenje stručnih aktivnosti.**

Većina sportskih trenera u potpunosti se slaže (34,1%) ili se djelomično slaže (45,66%) kako sportski objekti u kojima provodi stručni rad zadovoljavaju potrebe njegovih sportaša i omogućuju kvalitetno provođenje stručnih aktivnosti.

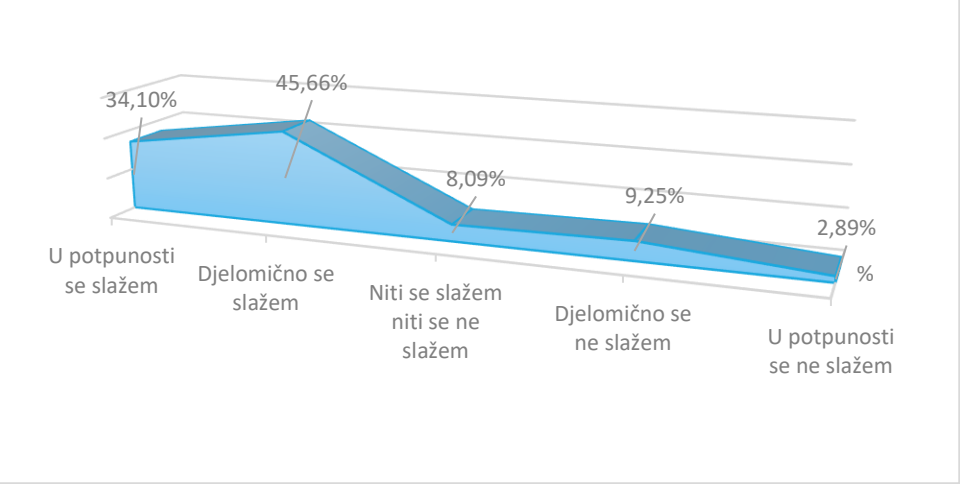

Grafikon 2.1.2. Stupanj slaganja s tvrdnjom Objekti u kojima provodim stručni rad zadovoljavaju potrebe mojih sportaša i omogućuju kvalitetno provođenje stručnih aktivnosti

2. **Vrijeme u sportskim objektima, koje imam na raspolaganju za rad s mojim sportašima, dostatno je za realizaciju svih postavljenih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva sportske pripreme.**

Najveći udio je trenera koji se u potpunosti slažu (35,75%) ili se djelomično slažu (35,57%) s tvrdnjom o dostatnosti vremena koje imaju na raspolaganju za trening. S navedenom tvrdnjom se djelomično ili u potpunosti ne slaže 15,61% osječkih trenera.

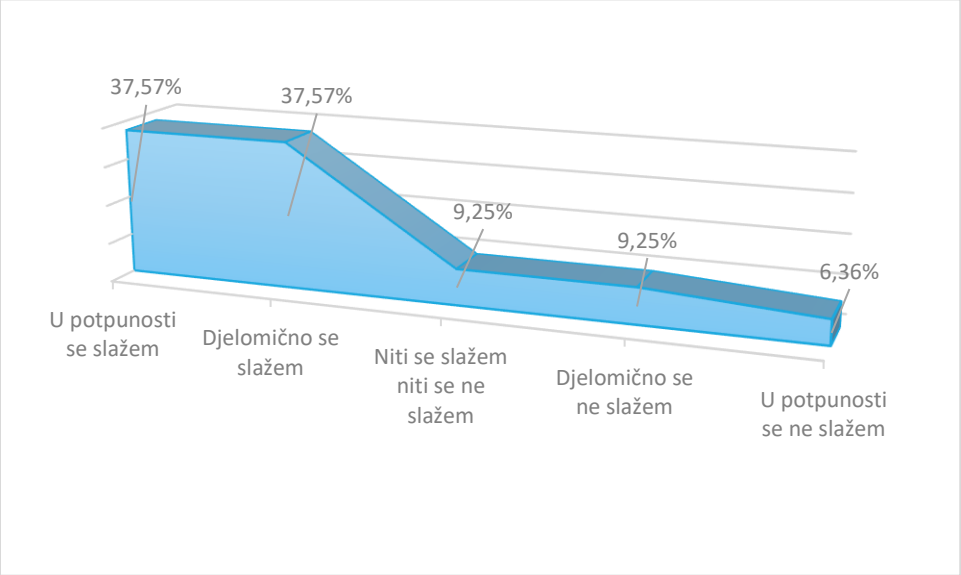

Grafikon 2.1.3. Stupanj slaganja s tvrdnjom o vremenu na raspolaganju u sportskim objektima

3. **Oprema koju imam na raspolaganju dostatna je za ostvarenje postavljenih ciljeva u godišnjem ili višegodišnjem ciklusu sportske pripreme mojih sportaša.**

Većina sportskih trenera u potpunosti se slaže (31,21%) ili se djelomično slaže (50,29%) kako je sportska oprema koju imaju na raspolaganju dostatna za ostvarivanje ciljeva sportske pripreme

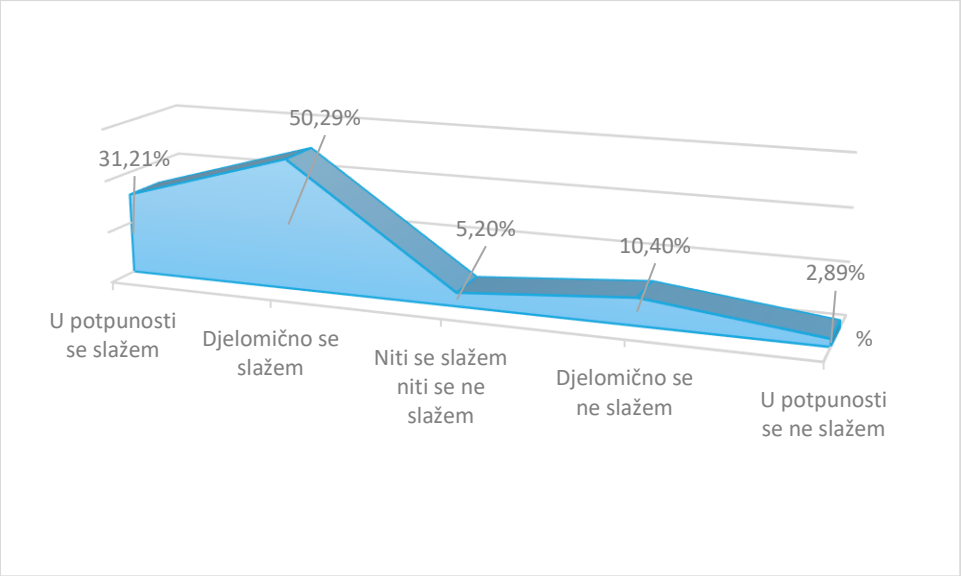

Grafikon 2.1.4. Stupanj slaganja s tvrdnjom o sportskoj opremi

4. Za unaprjeđenje kvalitete sporta u gradu Osijeku najvažnije je:

Najveći udio sportskih trenera smatra da je za daljnje unaprjeđenje kvalitete sporta u Gradu Osijeku najvažnije povećanje izdvajanja financijskih sredstava u sportu (45,09%). Izgradnja i unaprjeđenje sportske infrastrukture dijeli drugo i treće mjesto prioriteta za daljnje unaprjeđenje kvalitete sporta s Podizanjem kvalitete stručnoga rada kroz edukaciju trenera (19,65%).

Tablica 2.1.29. Distribucija odgovora na pitanje „Za unaprjeđenje kvalitete sporta u gradu Osijeku najvažnije je“

Tvrdnja	%
Izgradnja i unaprjeđenje sportske infrastrukture	19,65%
Povećanje financijskih sredstava u sportu	45,09%
Podizanje kvalitete stručnoga rada kroz edukaciju trenera (formalnu i neformalnu)	19,65%
Unaprjeđenje rada institucija zaduženih za sport u gradu Osijeku	7,51%
Kvalitetnija promocija sporta na svim razinama	8,09%
Ukupno	**100,00%**

2.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

DEFINICIJA I OPIS PODRUČJA

Treneri i ostali stručni kadrovi

Svaka ljudska djelatnost je uspješna onoliko koliko su uspješne osobe koje u njoj djeluju i „stvaraju“. Što je viša razina stručnosti i znanja, kako općih tako i specifičnih viša je i razina kvalitete cijelog sustava. Na temelju ovih postavki potrebno je promišljati stručno-trenerski rad u sportu koji je jedan od stožernih stupova uspjeha bilo kojeg sustava sporta bilo na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, a posljedično i na razini pojedinačnog kluba, odnosno sportaša. Uloga trenera u sustavu sporta je ključna iz razloga jer su upravo treneri, uz pretpostavku osiguranja adekvatnih materijalno-tehničkih i financijskih uvjeta, najodgovorniji za stvaranje sportskog rezultata ili još bolje rečeno ostvarivanja postavljenih ciljeva u sustavu dugoročne sportske pripreme. Stručni poslovi koje obavljaju treneri podrazumijevaju čitav niz stručnih aktivnosti o kojima ovisi uspješnost pojedinog sportskog sustava.

Temeljem, ovih pretpostavki utemeljenim na brojnim znanstvenim i stručnim tekstovima potrebno je u izradi strateških dokumenata koji se tiču razvoja sustava sporta detaljno pristupiti analizi stanja trenerskog ali i ostalih stručnih kadrova u sustavu sporta grada Osijeka.

U Hrvatskoj je u posljednjih desetak godina provedeno nekoliko studija koje se kroz analitički pristup dotiču sportskih trenera. Neke od tih studija su:

Treneri i stručni poslovi u hrvatskom sportu (Čustonja, Jukić i Milanović, 2011), *Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu* (Bok i sur., 2015) te *Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u gradu Dubrovniku 2018.-2028.* (Čustonja i sur., 2019). Sva tri navedena dokumenta kroz strateški pristup i na sustavan način analiziraju ovo važno područje funkcioniranja sustava sporta. Studija *Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu*, koja trenere uz financije i materijalno-tehničke uvjete svrstava u najvažnije segmente funkcioniranja sustava sporta, analizira i opisuje stručne poslove trenera u sportu. S druge pak strane, osim trenerskih kadrova koji provode stručni rad s sportašima u sportskim sustavima postoje i ostali stručni kadrovi koji su predstavljeni u studiji *Treneri i stručni poslovi u hrvatskom sportu*, a podijeljeni su na: stručne kadrove, upravljačko organizacijske kadrove i prateće kadrove. Iako je trener označen kao centralna figura sustava razvoja sportaša i njihovih potencijala kroz adekvatan stručni rad, potrebno je da i ostali kadrovi koji sudjeluju u radu i upravljanju sportskim sustavom budu osobe s primjerenom razinom kompetencija za poslove koje obavljaju. U tablici 2.2.1. prikazan je strukturirani popis stručnih kadrova u sportu predstavljen u ranije spomenutoj studiji *Treneri i stručni poslovi u hrvatskom sportu* podijeljen u tri gore navedene kategorije. Predstavljena podjela je izrađena na temelju stručnih znanja i iskustava autora i ne odražava službenu podjelu koja je proizišla iz zakonskog okvira (Zakon sportu) ili nekih podzakonskih akata. Međutim, ovakva podjela stručnih kadrova u sportu definitivno može poslužiti kao orijentir u uspostavljanju kvalitetne politike upravljanja sportskim sustavima.

Tablica 2.2.1. Osnovne skupine kadrova u sportu (modificirano prema Čustonja, Jukić i Milanović, 2011)

OSNOVNE SKUPINE KADROVA U SPORTU		
Upravljačko-organizacijski kadrovi	**Stručni kadrovi**	**Prateći kadrovi**
- predsjednici, direktori - stručni tajnici, tajnici - sportski direktori / tim menadžeri - članovi upravljačkih tijela kluba/saveza - organizatori i voditelji natjecanja (povjerenici i delegati) - sportski menadžeri - marketinški djelatnici - administrativni djelatnici - ekonomi	- treneri - kondicijski treneri - head of performance / voditelji izvedbe u sportu - sportski liječnici - fizioterapeuti, kineziterapeuti - sportski psiholozi - dijagnostičari i statističari - analitičari izvedbe - osobe osposobljene za rad u sportu (voditelji/instruktori/učitelji) - savjetnici za planiranje i programiranje	- suci - novinari - statističari - snimatelji - informatičari - voditelji sportskih objekata - osobe odgovorne za održavanje sportskih objekata i opreme - povjesničari / kroničari sportskih klubova - ostali prateći kadrovi

Stručni rad trenera

Stručne kompetencije trenera najvažniji su preduvjet za kvalitetan stručni rad bilo da se radi o rekreativnom bavljenju sportom ili tjelesnom aktivnošću, nižim razinama natjecanja ili o vrhunskom natjecateljskom sportu. Uloga trenera je veoma važna osobito kada se govori o ostvarenju vrhunskih sportskih rezultata koji po značaju nadilaze sami sportski uspjeh i sportske okvire već imaju i značajan, ekonomski, društveni, kulturološki pa i povijesni značaj. Ipak, unatoč presudnom značaju za sport može se konstatirati kako u području rada sportskih trenera u Hrvatskoj postoji značajan prostor za unaprjeđenje cijeloga sustava. Prije svega to se odnosi na adekvatnu financijsku potporu i profesionalizaciji trenerskoga posla ali i uređenje brojnih drugih otvorenih pitanja kao što su rad vikendima, putovanja na i sa natjecanja, rad u otežanim uvjetima, korištenje godišnjih odmora i sl.

Često je nepoznavanje trenerskoga rada jedan od uzroka neuređenosti sustava sportu, uz naravno neizostavni manjak financija. Upravo iz tog razloga

pristupilo se izradi studije *Standardi i normativi rada trenera u sportu* 2015. godine kako bi se stručnoj ali i široj javnosti predstavio stručni rad trenera koji se ne svodi samo na par treninga tjedno kako se često promišlja. Svi treneri koji su u profesionalnom radnom odnosu sa svojim klubovima ili savezima imaju godišnju radnu obvezu koja proizlazi iz Zakona o radu (NN 93/14, 127/17, 98/19) i koja iznosi 1840 sati rada te je raspoređena na konkretne stručne aktivnosti. U smislu stručnoga rada najznačajniji dio rada je definitivno provođenje sportskog treninga, međutim čitav je niz drugih stručnih aktivnosti koje trener provodi što također treba uvažavati kod godišnjeg planiranja rada u sportskim klubovima. Poznavanjem procesa sportske pripreme te svojim kompetencijama trener bi trebao odgovoriti na brojne izazove pripreme za i vođenje sportaša prema ostvarenjima sportskih postignuća. Obzirom da sportski trening podrazumijeva i visoku razinu tjelesne, mentalne, tehničke i taktičke pripremljenosti sportaša razvidno je da uspješnost trenera počiva na stručnom radu koji je utemeljen na znanju, odnosno razumijevanju navedenih segmenata procesa sportske pripreme.

Standardi i normativi rada trenera u sportu definiraju 5 grupacija stručnih aktivnosti koje se sastoje od 13 stručnih poslova trenera, a koji su navedeni u tablici 2.2.2.

Tablica 2.2.2. Stručne aktivnosti trenera u sportu (modificirano prema Bok i sur., 2015)

STRUČNE AKTIVNOSTI TRENERA	
Planiranje i programiranje sportske pripreme	- Planiranje i programiranje sportske pripreme
Trenažni proces	- Priprema i kontrola objekta i opreme - Provođenje i kontrola procesa treninga - Analiza provedenih treninga
Natjecanja	- Provođenje i kontrola natjecanja - Analiza provedenih natjecanja
Dopunske stručne aktivnosti	- Izvidništvo (skauting) ili analiza izvedbi protivnika - Provođenje testiranja (dijagnostički postupci) - Stručni sastanci sa sportašima - Pripremanje i izvještavanje o stručnom radu
Ostali stručni poslovi	- Stručni sastanci sa roditeljima - Skrb o školovanju i zdravlju sportaša - Animacija polaznika sportskih škola i selekcija sportaša

Definiranjem stručnih poslova trenera stvoren je okvir za kvalitetnije praćenje i vrednovanje stručnoga rada trenera u sportu. Trener je dakle osoba koja svakodnevno provodi navedene stručne poslove za što mu je potreban širok spektar kompetencija kako bi njegov rad bio učinkovit. Obavljanjem navedenih stručnih poslova treneri realiziraju cjelokupni proces pripreme sportaša za sportska natjecanja kao i provedbu samih natjecanja. Poznavanjem procesa sportske pripreme te svojim kompetencijama trener odgovara na brojne izazove pripreme i vođenja sportaša prema ostvarenjima sportskih postignuća. Obzirom da sportski trening podrazumijeva i visoku razinu tjelesne, mentalne, tehničke i taktičke pripremljenosti sportaša razvidno je da uspješnost trenera počiva na stručnom radu koji je utemeljen na znanju, odnosno razumijevanju navedenih segmenata procesa sportske pripreme.

ANALIZA STANJA TRENERA U SPORTU NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Tijekom izrade dokumenta "Strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020. – 2030." napravljena je analiza stručnih kadrova u sportu na području grada Osijeka. Uz opće pokazatelje o broju sportskih trenera, njihovoj distribuciji po klubovima i radnom statusu provedena je on-line anketa koja je obuhvatila tri važna segmenata stručno-trenerskog rada u sustavu sporta grada Osijeka i to:

- opći podaci o statusu trenera u osječkom sportu;
- stručni rad trenera u osječkom sportu i
- stavovi trenera o osobnom stručnom radu

Anketa je provedena tijekom lipnja i srpnja 2020. godine, a anketu su ispunila 173 trenera. Ukupan broj trenera koji stručno-trenerske poslove obavlja na području grada Osijeka je 450 od čega je 75, odnosno 16,67% trenera profesionalaca s ugovornim odnosom, 30 ili 6,67% honoraraca dok je najveći postotak trenera volontera 76,67% odnosno u apsolutnom iznosu 345. Najveći broj trenera koji su ispunili anketu su treneri volonteri (88 ili 50,87%), slijede treneri honorarci i to njih 45, odnosno 26,01% pa treneri profesionalci s 30 ispunjenih anketa odnosno 17,34% dok je 10 trenera ili 5,78% odabralo opciju drugo. Ukoliko usporedimo ukupan broj ispunjenih anketa s ukupnim brojem trenera može se konstatirati kako je anketu ispunio zadovoljavajući broj trenera. Ipak, daljnjom analizom vidljivo je kako je tek 40% trenera profesionalaca od ukupnog broja iz te kategorije popunio anketu. Broj trenera u ostalim kategorijama koji je popunio anketu je zadovoljavajući. Usporedni prikaz ukupnog broja trenera i trenera koji su ispunili anketu prikazan je na grafikonu 2.2.1.

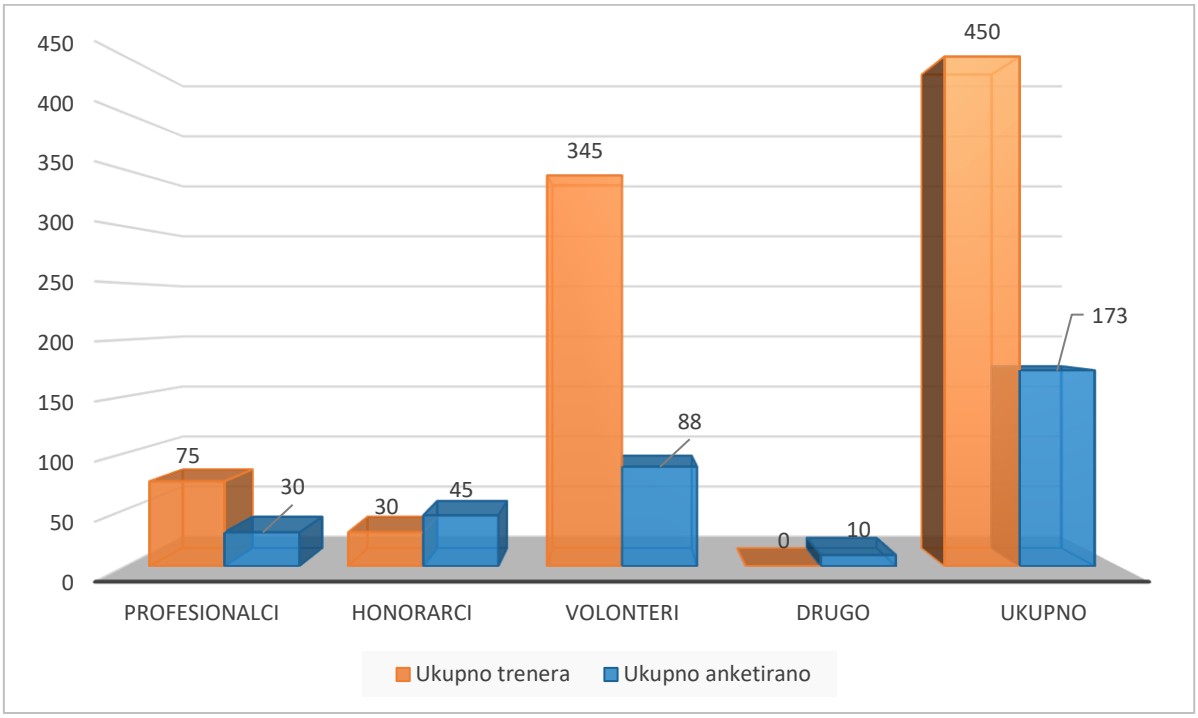

Grafikon 2.2.1. Usporedni prikaz ukupnog broja trenera i trenera koji su ispunili anketu za sportske trenere u gradu Osijeku

U sustavu osječkoga sporta ukupno egzistira 127 sportskih klubova u 43 sporta (za detaljnije informacije vidi poglavlje Natjecateljski sport). Ukoliko ukupan broj osoba koje obavljaju trenerske poslove u tim klubovima podijelimo s brojem klubova dolazimo do podatka da u osječkom sportu po klubu u prosjeku djeluje 3,06 trenera što je vrlo dobar pokazatelj. Ipak, ukoliko u obzir uzmu samo treneri profesionalci i treneri honorarci dolazi do značajne promjene. Naime, broj trenera koji su na neki način financijski honorirani za svoj rad iznosi svega 0,71 trener po klubu. Ovaj broj je još i manji kada se obuhvate samo profesionalni treneri te iznosi 0,51. Moguće je zaključiti kako treba pristupiti povećanju ulaganja u ovaj segment sporta u

gradu Osijeku te povećati broj trenera profesionalaca, a posljedično i kvalitetu rada u sustavu osječkog sporta. Kao pozitivan primjer može se navesti sustav sporta Grada Zagreba u kojem je 2001. godine bilo zaposleno 188 trenera (65 Zagrebački sportski savez i 123 sportski klubovi), dok je danas u zagrebačkom sportu zaposleno oko 400 trenera profesionalaca što je značajno povećanje i strateški smjer s ciljem osiguravanja adekvatnog broja stručnih kadrova unutar sustava sporta Grada Zagreba. Još jedan pozitivan pravac u kojem Sportski savez Grada Zagreba ide je i činjenica kako svi zaposleni treneri moraju imati adekvatnu stručnu spremu koju propisuje Zakon o sportu. Na taj način osigurava se, prije svega poštivanje zakonskih normi kod obavljanja stručnih poslova u sportu, dok se s druge strane sportašima osigurava da s njima rade educirani stručni kadrovi.

Osim 75 profesionalno angažiranih trenera u sustavu osječkog sporta postoji i 38 osoba koje su profesionalno angažirane na ostalim kadrovskim pozicijama. Njihova raspodjela je prikazana na grafikonu 2.2.2.

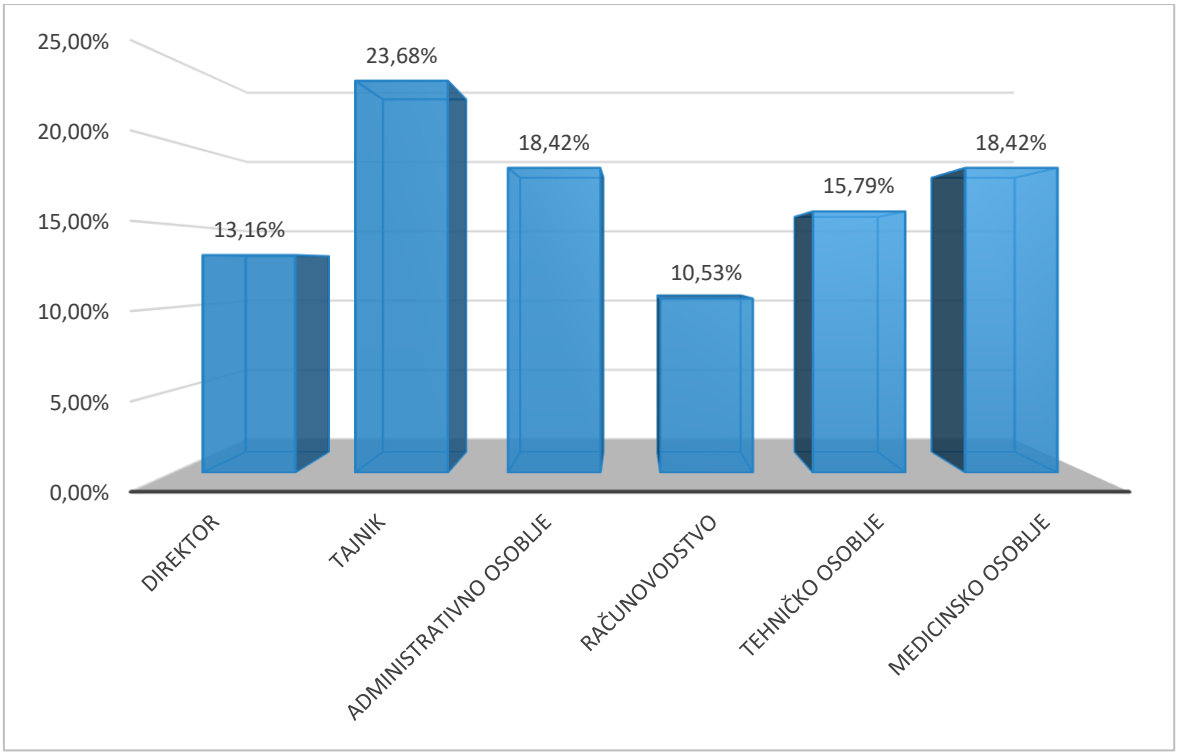

Grafikon 2.2.2. Raspodjela ostalih stručnih kadrova u osječkom sportu prema radnom mjestu

U osječkom sportu, kao i na razini cijele Hrvatske, postoje klubovi koji u svojoj upravljačkoj strukturi imaju veći broj osoba koje aktivno sudjeluju u upravljanju klubom, dok nažalost postoje i klubovi koji se nerijetko svode na jednu ili dvije osobe bez čijega entuzijazma i ljubavi prema određenom sportu ti klubovi ne bi niti postojali. Jedna od zadaća i ove analize je pokušati utjecati na ranije navedenu nepovoljnu situaciju i pronaći adekvatna rješenja koja će se ogledati u zapošljavanju novih ili profesionalizaciji postojećih stručnih kadrova s ciljem unaprjeđenja cijelog sustava sporta grada Osijeka.

OPĆI PODACI O STATUSU TRENERA U OSJEČKOM SPORTU

Prvi dio ankete sa trenerima u gradu Osijeku odnosi se na pokazatelje općeg statusa, odnosno na njihov socio-demografski profil. Temeljem uvida u podatke izražene kroz anketu stvorit će se potpunija slika o stanju trenerskih kadrova koji djeluju u osječkom sportu na temelju čega će se kvalitetnije definirati strateški pravci razvoja i mjere po pitanju stručnih kadrova u gradu Osijeku.

Pitanja na koja su treneri odgovarali u prvom dijelu anketnog upitnika odnose se na: 1) spol, 2) dob, 3) stručnu spremu, 4) kvalifikaciju za rad u sportu, 5) trenerski staž, 6) procjenu razine kvalitete objekata u kojima rade, 7) kvalitetu i broj opreme i rekvizita koje koriste u treningu, 8) vrijeme provedeno u stručno-trenerskom radu vikendima, 9) korištenje godišnjeg odmora i 10) vrijeme provedeno u obavljanju administrativnih poslova. Odgovori trenera grupirani su u dva dijela pri čemu se prva grupacija odnosi na pitanja 1-5, druga grupacija na pitanja 6-10.

Struktura trenera u osječkom sportu po spolu, dobi, stručnoj spremi i kvalifikaciji za rad u sportu

Temeljem odgovora ispitanika o **spolnoj strukturi** može se konstatirati kako u osječkom sportu prevladava muški trenerski kadar. Muških trenera je 78,03%, dok je trenerica svega 21,97% (grafikon 2.2.3.).

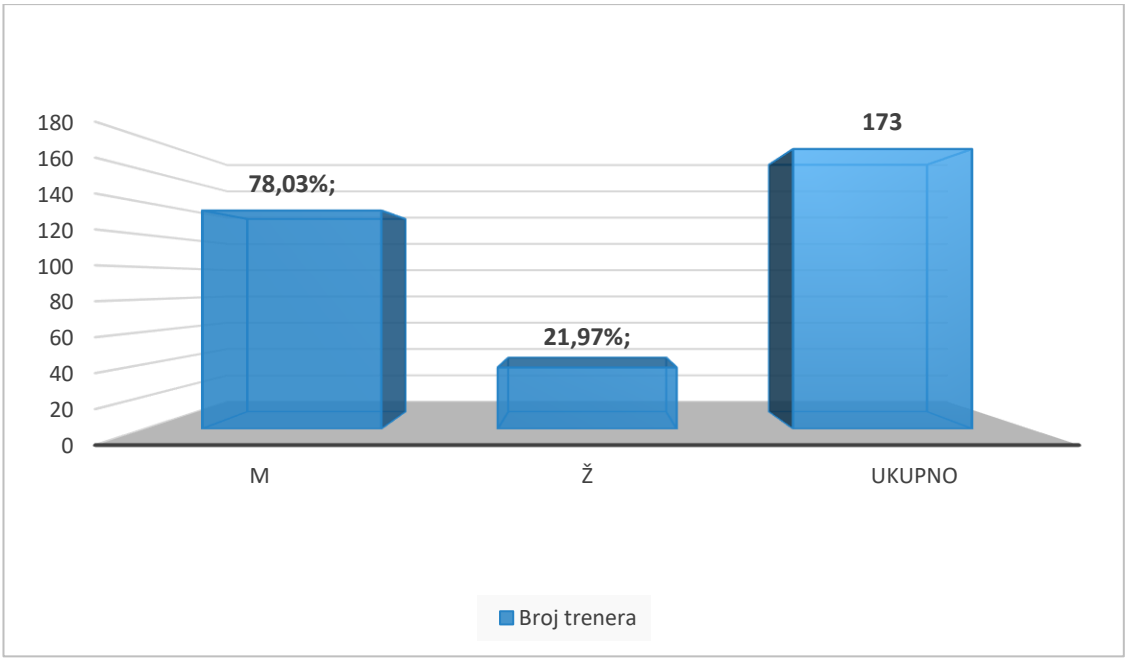

Grafikon 2.2.3. Omjer muških i ženskih trenera u osječkom sustavu sporta

Ovakav nepovoljni omjer za ženski trenerski kadar je izrazito naglašen i kod ostalih istraživanja sličnog tipa u Republici Hrvatskoj i drugim zemljama. Istraživanja (Reade, Rodgers & Norman, 2009; Yook i Kim, 2013; Magnusen i Rhea, 2009) su pokazala kako su žene manje zastupljene u trenerskom pozivu zbog pretpostavki o slabijim kompetencijama za obavljanje trenerskog posla u odnosu na muškarce, homofobije, odnosno predrasuda da su žene uključene u trenerski posao u sportu „muškobanjaste“ i drugih razloga. Također, postoji znatno manji broj ženskih trenera mentora tj. uzora. Osim ovih razloga postoji prisutnost i spolne diskriminacije koja je zbog muške dominacije u sportu posebno izražena, jer kod mnogih prevladava mišljenje da ženi ne pristaje trenerski posao. Mnogim ženama u trenerskom poslu je ograničavajući čimbenik i

činjenica da često i sportaši imaju negativno mišljenje o ženskim trenerima pa radije surađuju s trenerima muškarcima.

Temeljem dobivenih podataka može se zaključiti kako je potrebno ulagati dodatne napore u uključivanje većeg broja ženskih trenerskih kadrova u osječki sport. To je moguće ostvariti kroz ulaganje u školovanje i obrazovanje ženskih trenerskih kadrova. Imajući na umu generalni nedostatak trenerskih kadrova, jedan od pravaca razvoja sporta u Osijeku treba biti i poticanje uključivanja većeg broja žena u trenerski poziv. Ovi rezultati ipak su nešto bolji nego tendencije na nacionalnoj razini gdje podaci ukazuju na svega 6% ženskih trenerskih kadrova u hrvatskim klubovima (Čustonja, Milanović i Jukić, 2011), dok je primjerice u Velikoj Britaniji omjer muški i ženskih trenerskih kadrova također nepovoljniji nego u gradu Osijeku i iznosi 18% žena naprema 82% muškaraca (Sports Coach, U. K., 2011). Isti tren se pojavljuje i na olimpijskim igrama 2012. godine u Londonu gdje je postotak muških trenera (89%) daleko nadmašio ženske trenere (11%) (IWG, 2014).

Prosječna dob trenera koji su sudjelovali u istraživanju je 40,6 godina. Temeljem ovoga podatka moguće je zaključiti kako je trenerski kadar u osječkom sportu prosječno mlađoj i srednjoj dobi za obavljanje stručno trenerskih poslova. Ako usporedimo prosječnu dob osječkih trenera s nekim drugim sredinama dolazimo do podatka da su osječki treneri mlađi i od dubrovačkih (44,4 godine) i od zagrebačkih (41 godina) kolegica i kolega. Ipak, bez obzira na ovakvo stanje potrebno je kontinuirano raditi na obnovi trenerskoga kadra kroz zapošljavanje mladih obrazovanih trenera. Radi detaljnijeg uvida i analize dobne strukture trenera u osječkom sportu u tablici 2.2.3. prikazana je analiza po dobnim kategorijama. Pozitivan je podatak da preko 75% trenera spada u

kategorije do 50 godina što upućuje na relativno dobru situaciju po pitanju dobne strukture trenera u gradu Osijeku. Također se može primijetiti i trend opadanja broja ženskih trenerica s povećanjem dobi što upućuje na to da se ženske osobe, u dobnim kategorijama 50+, rjeđe odlučuju na trenerski poziv, odnosno rjeđe se zadržavaju u tom području. Razlozi mogu biti višestruki ali moguće je pretpostaviti da se to događa, između ostaloga i zbog nesigurne ekonomsko-financijske situacije kada je riječ o trenerskom poslu, ne samo u gradu Osijeku nego i na razini cijele Hrvatske.

Tablica 2.2.3. Treneri u osječkom sportu po dobnim skupinama i spolu

SPOL	DOBNE SKUPINE					
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-65	65+
M	25	35	34	23	11	7
Ž	17	13	6	2		
Ukupno	42	48	40	25	11	7

Usporedno s dobi trenerskog kadra ide i podatak o njihovom trenerskom iskustvu, odnosno stažu pa je tako prosječna **duljina trenerskoga staža** osječkih trenera 11,5 godina. Uz znanje i kompetencije iskustvo je često važan faktor u postizanju optimalnih učinaka trenažnog procesa kao i vrhunskog sportskog stvaralaštva. U tome smislu ovaj podatak o duljini staža osječkih trenera ukazuje na nešto kraći staž nego kod zagrebačkih i dubrovačkih kolega čija je prosječna duljina trenerskoga staža 14 i 14,6 godina. Temeljem podataka o prosječnoj starosti trenera te prosječnom trenerskom stažu može se zaključiti kako su osječki sportski treneri nešto mlađi i s manje iskustava.

U tome smislu moguće je predložiti kategorizaciju trenerskog kadra u kojem će iskustvo imati važnu ulogu prilikom definiranja statusa samih trenera. Na grafikonu 2.2.4. prikazana je distribucija trenerskog iskustva po dobnim kategorijama. Zanimljivo je kako preko 65% trenera koji su popunili anketu se nalazi u razredima 0-5 i 6-10 godina radnog iskustva što ide u prilog ranije iznesenim zaključcima o slici osječkih trenera kada je riječ o dobi i radnom iskustvu. Gotovo polovica sportskih trenera u osječkom sportu ima tek od 0-5 godina trenerskoga iskustva.

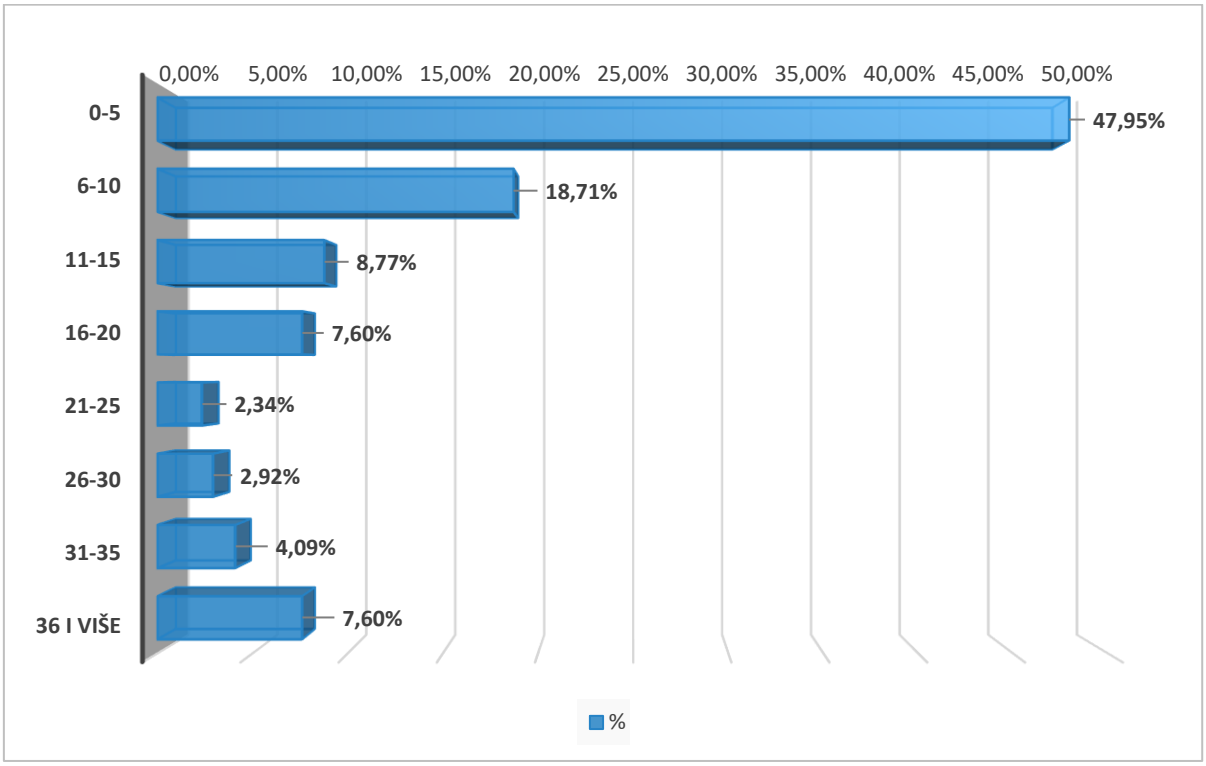

Grafikon 2.2.4. Distribucija duljine trenerskog staža po kategorijama

Razina obrazovanja, odnosno razina kompetencija koje trener posjeduje jedan od najvažnijih je elemenata uspješnog stručnoga rada u sportu. Važnost

kvalitetne edukacije i kvalificiranosti trenera za rad u sportu potvrđuju i rezultati različitih istraživanja koji pokazuju kako kadrovi sa višom razinom stručne kvalifikacije u sportu ostvaruju bolje rezultate stručno-trenerskog rada (Wiersma i Sherman, 2005) pa je formalna edukacija trenera svakako važan preduvjet kvalitete rada. Istraživanje provedeno u SAD-u pokazuje kako razina obrazovanja trenera ima pozitivan utjecaj na samopoštovanje, stav prema sportu i uživanje u sportskoj aktivnosti (Smith i sur.. 1983; Smoll i sur., 1993). Nešto novije studije također pokazuju kako je razvojem specifičnih stručnih profila u sportu potreba za usvajanjem znanja i vještina na razini formalnog obrazovanja sve prisutnija (Duehring i Ebben, 2010).

Kroz provedenu anketu treneri su odgovarali na dva pitanja vezano za obrazovnu strukturu. Prvo se odnosilo na **stručnu spremu** koju treneri posjeduju, dok je drugo pitanje bilo vezano za **kvalifikaciju za rad u sportu**. Ovakav pristup je nužan je zbog činjenice kako u osječkom, ali i hrvatskom sportu često postoje stručni kadrovi koji imaju stručnu spremu na razini koja nije vezana uz sport, dok istovremeno posjeduju i drugu kvalifikaciju koja je potrebna za rad u sportu. Nažalost, nije rijedak slučaj da u hrvatskom sportu postoje i stručni kadrovi koji nemaju nikakvu kvalifikaciju za rad u sportu pa zapravo dolazi do kršenja odredbi Zakona o sportu koji propisuje tko sve može obavljati stručne poslove u sportu. Analizirajući odgovore trenera o stručnoj spremi iz tablice 2.2.4. može se primijetiti kako gotovo 40% trenera koji su ispunili anketu kao razinu obrazovanja, odnosno stručne spreme navodi srednju školu, dok ostatak trenera ima završen određeni stupanj visokog obrazovanja. Ovakva situacija na prvi pogled ne izgleda loše, međutim kada se uzme u obzir činjenica da je među anketiranim trenerima samo 35,26% onih koji imaju neki oblik visokog obrazovanja iz područja kineziologije treba konstatirati da je to prilično skromno.

Tablica 2.2.4. Odgovori na pitanje o stručnoj spremi

STRUČNA SPREMA	FREKVENCIJA	%
PDS - kineziologija	3	1,73%
PDS - drugo	4	2,31%
VSS - kineziologija	26	15,03%
VŠS - kineziologija	32	18,50%
VSS - drugo	27	15,61%
VŠS - drugo	12	6,94%
SSS	68	39,31%
OŠ	1	0,58%
Ukupno	**173**	**100,00%**

Legenda: PDS – poslijediplomski studij; VSS – visoka stručka sprema (4 ili 5 godina studija); VŠS (viša stručka sprema – 2 ili 3 godine studija); SSS – srednja stručna sprema; OŠ – osnovna škola

Ipak, detaljniju sliku o kvalificiranosti za rad u sportu pružaju odgovori na pitanje o kvalifikaciji za rad u sportu. Rezultati odgovora na ovo pitanje nalaze se u tablici 2.2.5. Manje od 40% osoba koje obavljaju trenerske poslove u osječkim sportskim klubovima ima završen jedan od stupnjeva visokog ili višeg obrazovanja. Među njima je najviše stručnih prvostupnika trenera i to 14,45% nakon čega slijede stručni specijalisti treneri sa 12,14% te profesori kineziologije i više sa 10,98%. Najmanji broj trenera ima zvanje sveučilišnog prvostupnika (2,31%). Možemo ustvrditi kako su obrazovani i kompetentni treneri manjina u odnosu na trenera koji rade u osječkom sportu bez potrebne razine kvalifikacija, obrazovanja i kompetencija. Na drugom spektru kvalificiranosti za rad u sportu nalazi se 25,43% trenera koji su završili najnižu razinu edukacije za poslove voditelja/instruktora u sportu i sl. - *Tečaj za osposobljavanje* kojeg Zakon o sportu u članku 10 definira na sljedeći način: *Osobom osposobljenom za rad u sportu smatra se osoba koja podučava*

građane osnovnoj tehnici pojedinog sporta ili provodi sportsku rekreaciju građana, a osposobljena je za taj rad putem ustanove za osposobljavanje kadra u sportu, s time da sportsku-rekreaciju građana može provoditi samo na temelju programa kojega je izradila osoba koja ima najmanje stručnu spremu propisanu za trenera prvostupnika. Uz ovu grupaciju trenera koja je najbrojnija, među anketiranim trenerima veliki je broj i onih kod kojih je studij ili osposobljavanje u tijeku, odnosno obavljaju trenerske poslove bez ikakve stručne spreme ili kvalifikacije za njihovo obavljanje ukupno 28,9%.

Tablica 2.2.5. Frekvencije odgovora na pitanje o kvalifikaciji za obavljanje stručnih poslova u sportu

KVALIFIKACIJA ZA OBAVLJANJE STRUČNIH POSLOVA U SPORTU		FREKVENCIJA	%
KVALIFICIRANI - 45,66%	Profesor kineziologije i više	19	10,98%
	Stručni specijalist trener	21	12,14%
	Sveučilišni prvostupnik	4	2,31%
	Stručni prvostupnik trener	25	14,45%
	Nogometna akademija HNS	10	5,78%
OSPOSOBLJENI – 25,43%	Tečaj za osposobljavanje	44	25,43%
NEKVALIFICIRANI - 28,90%	Studij u tijeku	17	9,83%
	Osposobljavanje u tijeku	15	8,67%
	Bez stručne razine	18	10,40%

Trenerske poslove u osječkim sportskim klubovima obavlja čak 28,90% nekvalificiranih trenera. Usporedbe radi, u Zagrebu je tek 12,26% nekvalificiranih trenera prema studiji iz 2015. godine, a u Dubrovniku 2018. godine 12,9%. Situacija u Osijeku je nešto bolja nego na nacionalnoj razini gdje je 2011. godine utvrđeno 37,2% nekvalificiranih trenera (grafikon 2.2.5.). Samo 45,66% osoba koje obavljaju trenerske poslove u osječkom sportu ima potrebnu kvalifikaciju za trenera sukladno Zakonu o sportu, dok je njih 25,43% osposobljeno za obavljanje manje složenih poslova koji isključuju npr.

planiranje i programiranje sportskog treninga, a mogu provoditi trening pod nadzorom kvalificiranih osoba. Na temelju ovih podataka moguće je zaključiti kako je situacija s kvalificiranošću za obavljanje trenerskih poslova u sportu na području Grada Osijeka na lošoj razini te predstavlja jedan od ključnih izazova daljnjeg razvoja sporta.

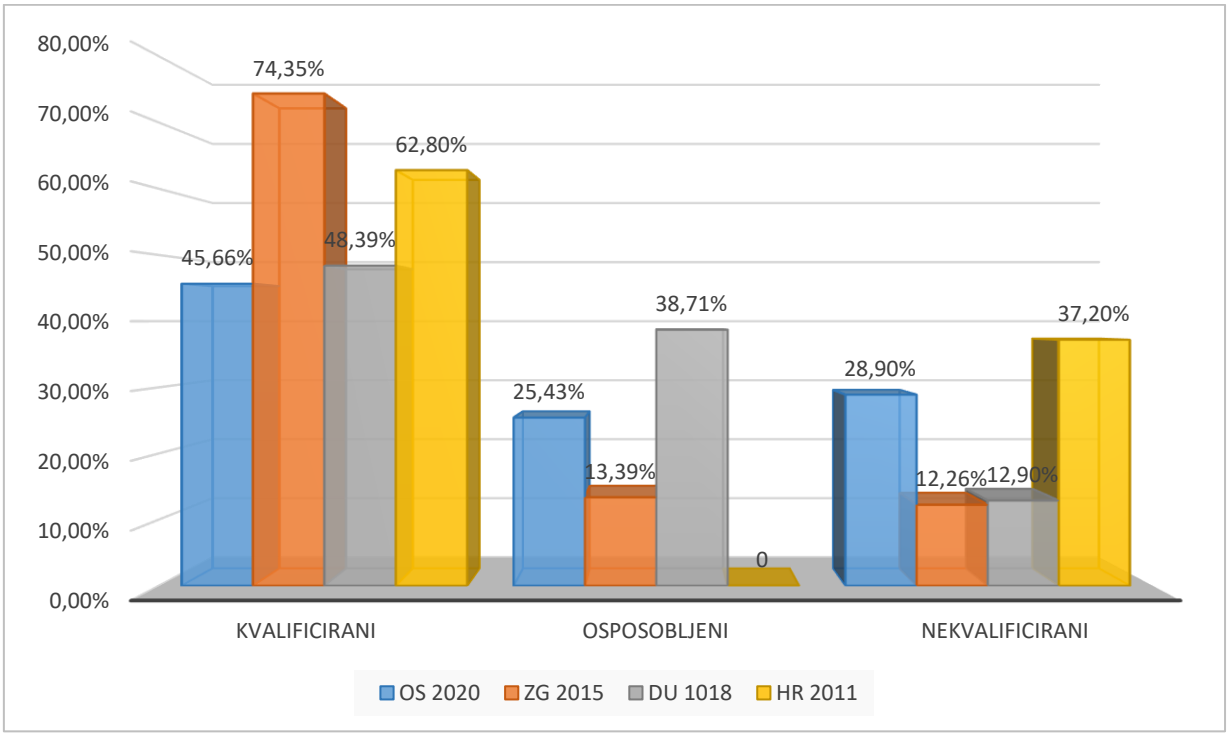

Grafikon 2.2.5. Usporedba kvalificiranosti trenera u gradu Osijeku s drugim sredinama

Razvidno je kako postoji veliki prostor za unaprjeđenje kvalificiranosti sportskih trenera u gradu Osijeku. Značajan postotak osoba bez kvalifikacije za rad u sportu kao i osoba koje su tek osposobljene za rad u sportu zasigurno ne idu u prilog kvalitetnom obavljanju stručno trenerskog rada. Temeljem toga potrebno je raditi na osiguravanju dodatnih programa edukacije,

dominantno na razini višeg i visokog obrazovanja, čime bi treneri stjecali dodatne kompetencije, a samim time i unijeli dodatnu kvalitetu u rad sa sportašima. Ova mjera treba se odnositi i na trenere koji su već u sustavu sporta kao i za one koji tek ulaze u sustav sporta grada Osijeka.

Sljedeći predmet analize u anketi s trenerima bila je **kvaliteta objekata** u kojima provode stručni rad što jedan od temeljnih pretpostavki za ostvarenje postavljenih ciljeva u godišnjem, odnosno višegodišnjem ciklusu rada. Ukoliko, primjerice uvjeti u kojima treneri obavljaju svoj stručni rad nisu dobri onda prema istraživanjima postoji povećani rizik od pojave stresa (Rhind, Scott, Fletcher, & Fletcher, 2013). Nadalje, istraživanja su pokazala kako je uz osiguravanje dobrih uvjeta za rad vrlo važno osigurati i adekvatne ljudske resurse i to u smislu razine edukacije trenerskih kadrova i brojnosti kako bi osigurali ostvarivanje postavljenih ciljeva sportske pripreme kroz provedbu sportskog treninga (Judge, Petersen, Bellar, Craig & Gilreath, 2013).

Zadovoljstvo razinom kvalitete sportskih objekata u kojima provode stručni rad treneri su iskazivali kroz tri moguća odgovora: izvrsno, dobro i loše.

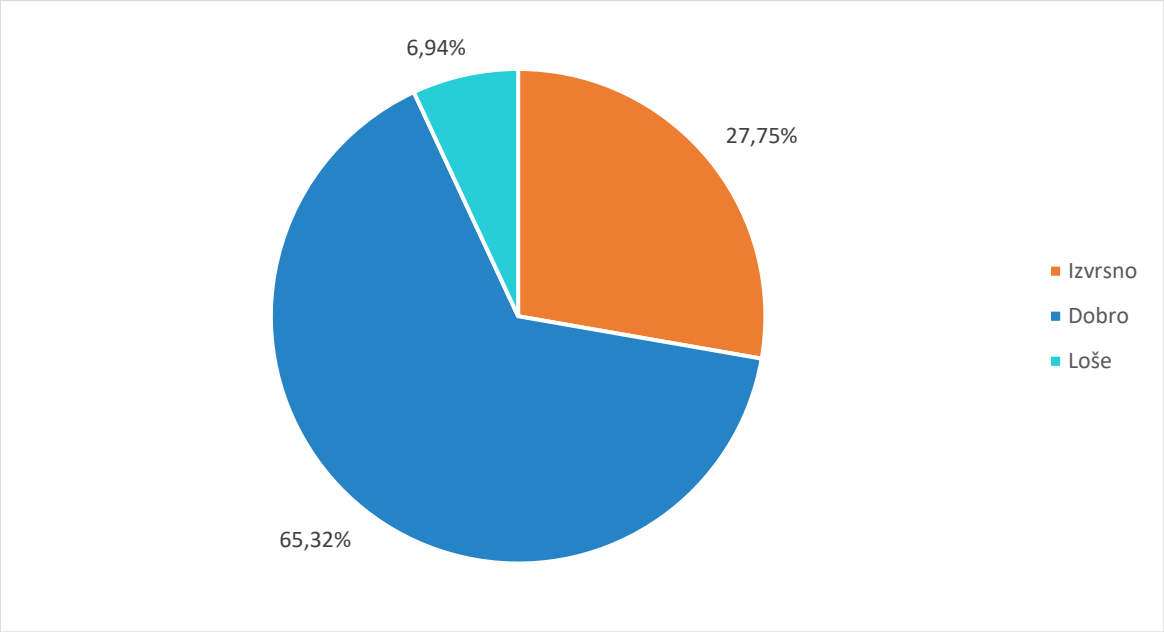

Grafikon 2.2.6.Zadovoljstvo razinom kvalitete sportskih objekata

Najbrojniji su treneri koji procjenjuju kvalitetu objekata u kojima provode stručni rad kao dobru (65,32%). Slijede treneri koji smatraju kako je situacija po pitanju kvalitete objekata izvrsna i to njih 27,75%, dok samo 6,94% trenera smatra kako je kvaliteta objekata u kojima provode stručni rad loša.

Ovdje je potrebno napomenuti kako se ova pitanja u anketi ne odnose na njihovo zadovoljstvo cjelokupnom sportskom infrastrukturom na području grada Osijeka nego samo na one objekte koje koriste u svom stručno-trenerskom radu.

Ukoliko usporedimo odgovore osječkih trenera s trenerima iz nekih drugih hrvatskih sredina možemo primijetiti kako su treneri u gradu Osijeku prilično zadovoljni razinom kvalitete objekata u kojima provode svoj stručni rad. Na grafikonu 2.2.7. prikazan je usporedni prikaz zadovoljstva objektima osječkih, dubrovačkih i zagrebačkih trenera iz kojega je moguće zaključiti kako su, među navedena tri grada, osječki treneri najzadovoljniji objektima u kojima provode svoj stručni rad. Preko 93% trenera u Osijeku ocjenjuje objekte u

kojima provode stručni rad dobro ili izvrsno što je nešto bolje nego u Zagrebu (84.49%) te značajno bolje nego u Dubrovniku (58,06%).

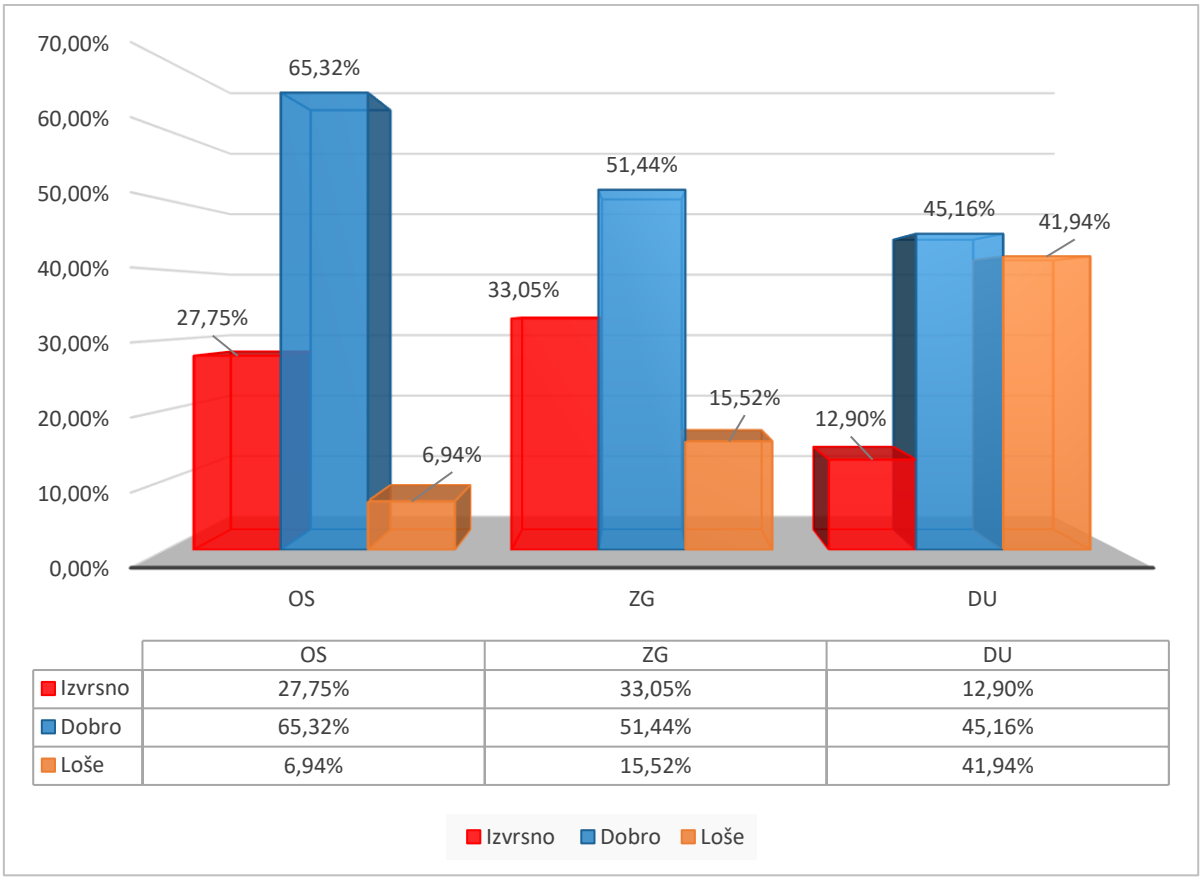

	OS	ZG	DU
Izvrsno	27,75%	33,05%	12,90%
Dobro	65,32%	51,44%	45,16%
Loše	6,94%	15,52%	41,94%

Grafikon 2.2.7. Zadovoljstvo trenera razinom kvalitete objekata u kojima provode stručni rad

Osim zadovoljstva stanjem objekata u kojima treneri provode stručni rad, važna je sastavnica trenerskoga rada i opremljenost prostora rekvizitima i pomagalima neophodnima za uspješan rad. Sukladno tome, treneri su na isti način ocjenjivali zadovoljstvo **brojem i kvalitetom opreme i rekvizita** koja im je na raspolaganju u stručnom radu. Dobar put za osiguravanje primjerenih materijalnih uvjeta rada sportskih trenera je definiranje minimalnih

materijalnih standarda po pojedinim sportovima, kao i za pojedine uzraste uz naravno, financijsko praćenje istih. Objekti, oprema, rekviziti ali i brojne druge sastavnice stručnoga rada u sportu su vanjski čimbenici koji ovisno o svojoj kvaliteti mogu predstavljati ozbiljna ograničenja u ostvarivanju postavljenih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva procesa sportske pripreme. U tome smislu zadaća je lokalne sportske zajednice grada Osijeka da uz potporu lokalne javne uprave djeluje u smjeru unaprjeđenja navedenih čimbenika. Na taj način se osiguravaju preduvjeti za visoku razinu kvalitete rada u sportu grada Osijeka.

Rezultati odgovora također su izraženi kroz tri kategorije kao i kod prethodnog pitanja o razini kvalitete objekata (izvrsno, dobro i loše). Vidljivo je da je najzastupljeniji odgovor dobro sa 64,74% nakon čega slijedi odgovor izvrsno s 27,17% odgovora što opet pokazuje kako su osječki treneri i u ocjeni opreme i rekvizita koja im je na raspolaganju uglavnom zadovoljni. Trenera koji nisu zadovoljni kvalitetom i brojnošću opreme i rekvizita ima 8,09%. Usprkos činjenici da je gotovo 92% trenera zadovoljno kvalitetom i brojnošću opreme i rekvizita potrebno je i dalje raditi na postavljanju što boljih standarda u opremljenosti trenažnih prostora što iziskuje i značajna financijska sredstva. Kontinuiranim radom na obnavljanju opreme i rekvizita koji su na raspolaganju trenerima i sportašima stvaraju se pretpostavke za kvalitetniji stručno-trenerski rad, a samim time i ostvarenje postavljenih ciljeva u godišnjem ili višegodišnjem ciklusu sportske pripreme. Na grafikonu 2.2.8. prikazani su rezultati i distribucija odgovora na pitanje o broju i kvaliteti opreme i rekvizita.

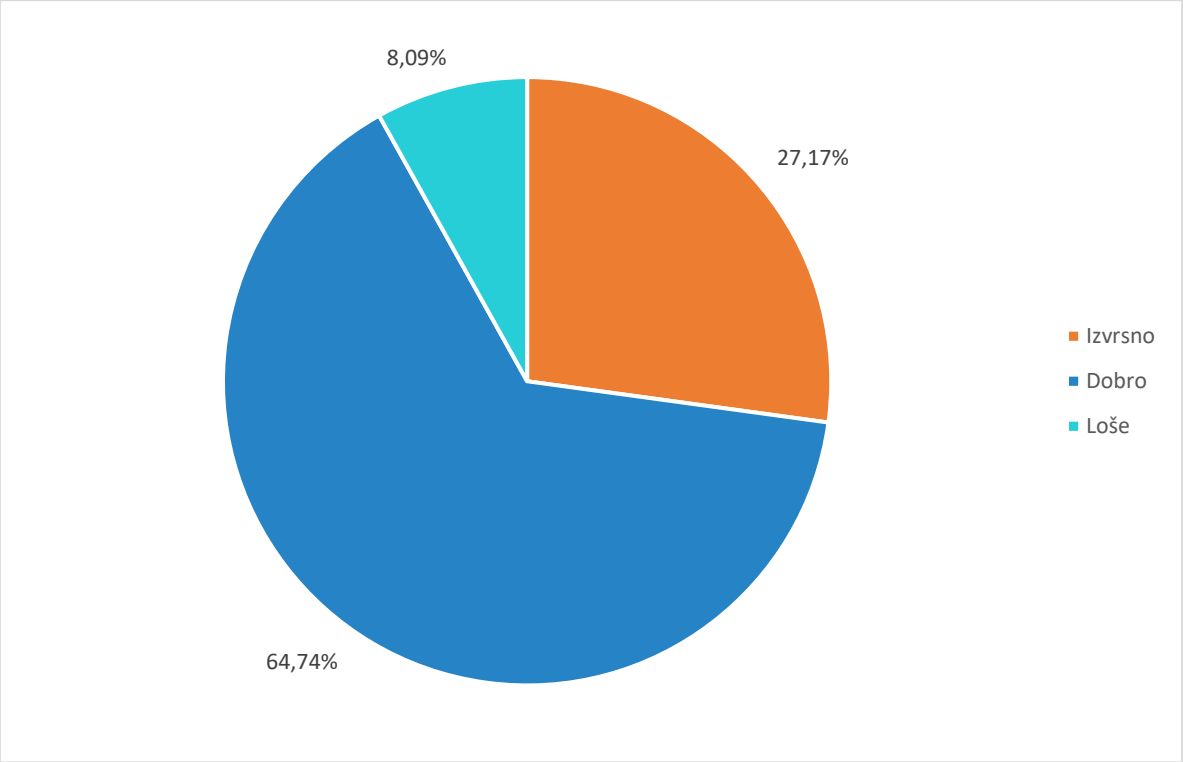

Grafikon 2.2.8. Ocjena broja i kvalitete opreme i rekvizita

Kao i kod usporednog prikaza rezultata odgovora na pitanje o kvaliteti objekata slična je situacija i kod odgovora na pitanje o opremi i rekvizitima. Iz grafikona 2.2.9. razvidno je kako su osječki treneri zadovoljniji kvalitetom opreme i brojnošću rekvizita i od zagrebačkih i od dubrovačkih kolega. Zanimljivo je primijetiti kao osječki treneri također imaju i najveći postotak odgovora u kategoriji izvrsno, točnije 27,17% dok su zagrebački treneri na 18,47%, a dubrovački na vrlo niskih 6,45%. I iz ovog usporednog prikaza s drugim sredinama u Republici Hrvatskoj je vidljivo kako je po ovom pitanju u Osijeku situacija povoljna, no ne treba zanemariti činjenicu kako je kontinuirano ulaganje u opremu i rekvizite jako važno u smislu kvalitete trenažnog procesa, odnosno stručno-pedagoškog rada.

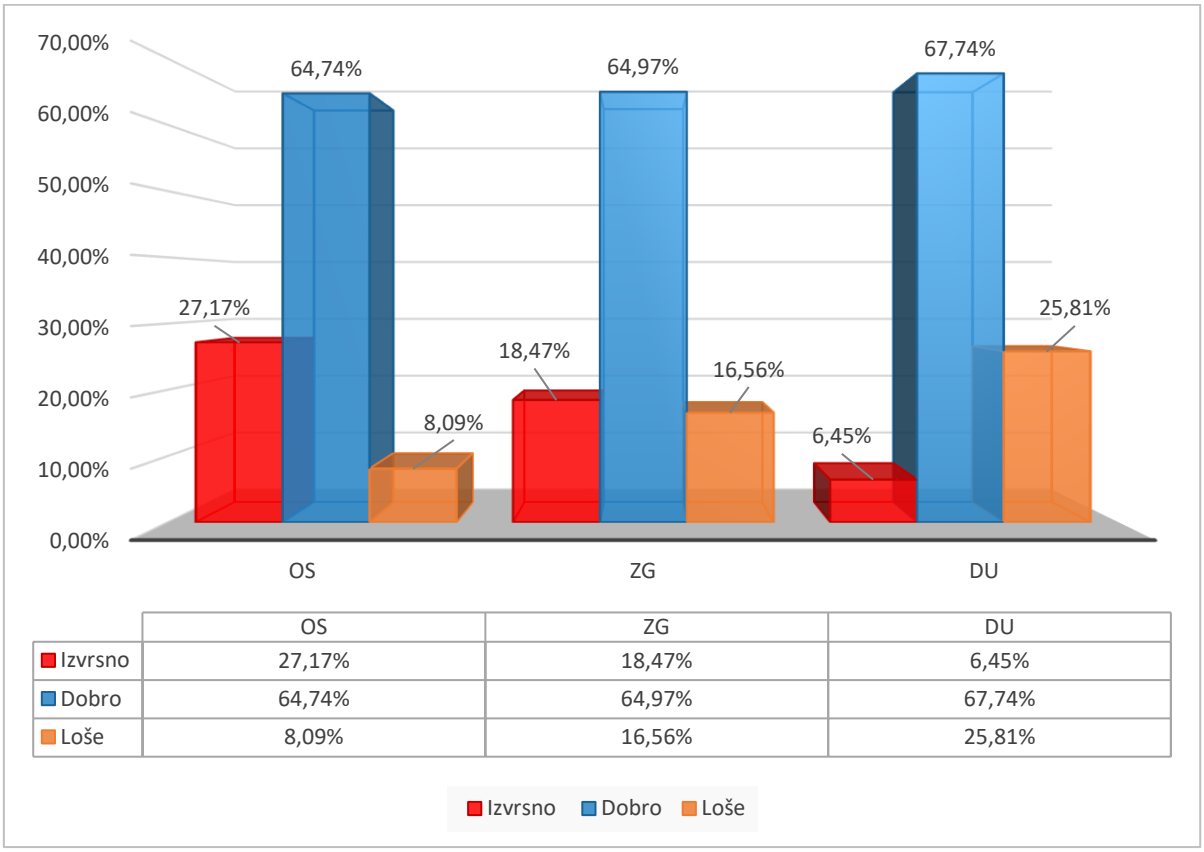

	OS	ZG	DU
Izvrsno	27,17%	18,47%	6,45%
Dobro	64,74%	64,97%	67,74%
Loše	8,09%	16,56%	25,81%

Grafikon 2.2.9. Usporedni prikaz ocjene stanja rekvizita i opreme osječkih, zagrebačkih i dubrovačkih trenera

Nedostatak odmora može dovesti do stanja fizičke i emocionalne ispražnjenosti sportskih trenera što može imati direktne reperkusije na kvalitetu stručnog rada ali i na sportski rezultat koje trener ostvaruje sa svojim sportašima. (Altfeld i Kellmann, 2013; Altfeld i Kellmann, 2015). Upravo je **rad vikendima**, koji je karakterističan za trenerski poziv, jedan od okidača za ovakvo stanje. Obzirom na složenost trenerskog posla u smislu povećanog opsega radnih sati, putovanja, manjka članova stručnog stožera, obavljanja administrativnih poslova česta je pojava fenomena konflikta u odnosu na

radno mjesto i obiteljski život (engl. work-family conflict). Ovaj fenomen se javlja kada zbog profesionalnih obveza treneri nemaju mogućnosti izvršavati obiteljske obveze pa je nužno preventivno djelovati na spomenute faktore kako bi se izbjegle negativne posljedice (Mazerolle, Bruening & Casa, 2008; Mazerolle, Pitney, Casa & Pagnotta, 2011).Sportski treneri generalno imaju vrlo mali broj slobodnih dana, osobito u natjecateljskim periodima kada se najveći dio natjecanja održava upravo vikendima. Stoga je i u ovoj analizi jedno od anketnih pitanja upućeno prema trenerima bilo upravo vezano za njihov angažman tijekom vikenda u godišnjem ciklusu rada. Iz rezultata je vidljivo da i osječki treneri, kao i treneri iz drugih sredina imaju značajan angažman vikendima. U prilog tome govori činjenica kako su samo dva trenera upisala da nisu angažirani vikendima.

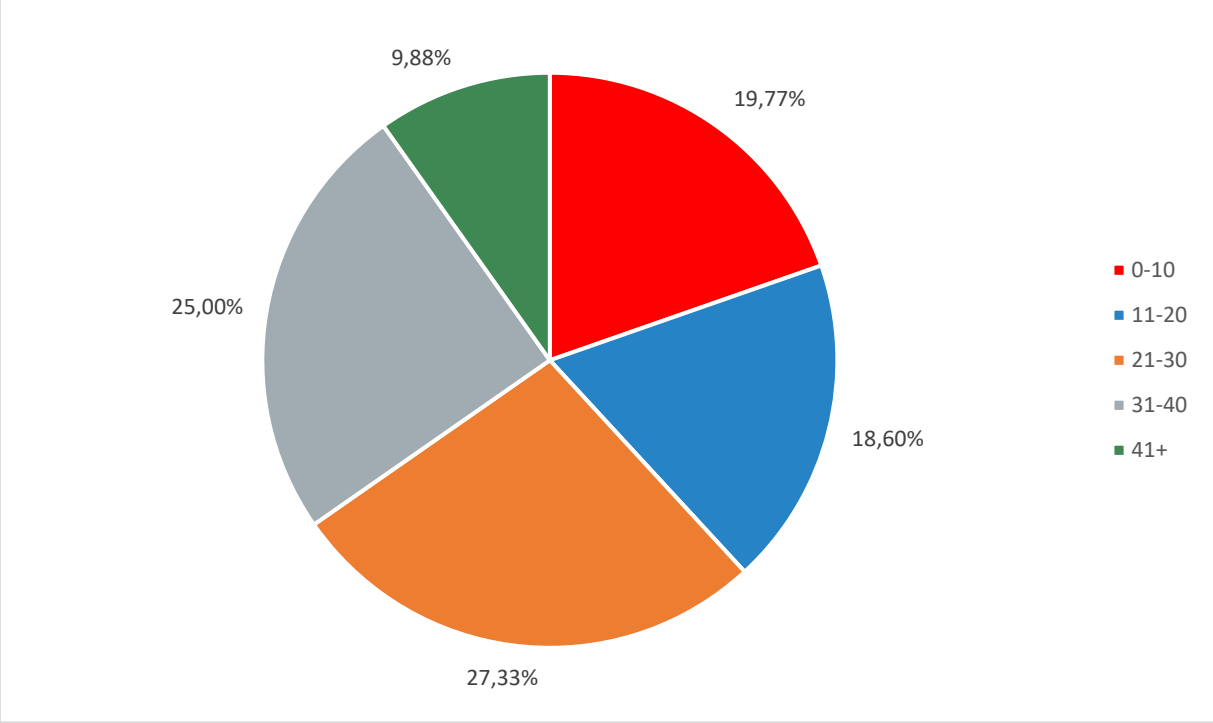

Grafikon 2.2.10. Odgovori na pitanje o stručnom radu vikendima

Na grafikonu 2.2.10. prikazana je distribucija odgovora osječkih trenera o angažmanu vikendima sukladno grupiranju na one koji su angažirani 0-10, 11-20, 21-30,31-40 i 40 i više vikenda u godišnjem ciklusu rada. Distribucija odgovora je gotovo ravnomjerno raspoređena na sve kategorije ali ipak je najveći postotak trenera (27,33%) odgovorio da radi između 21-30 vikenda godišnje. Generalno ocjenjujući rezultate može se zaključiti kako je angažman osječkih trenera vikendima prilično velik što je zbog prirode posla uobičajeno.

Osim rada vikendima još jedna specifičnost posla sportskoga trenera je **korištenje godišnjega odmora**. Često se događa da treneri uopće ne koriste godišnji odmor na koji po zakon imaju pravo zbog odlazak na važna natjecanja i drugih obveza prema svojim sportašima, klubovima ili savezu.

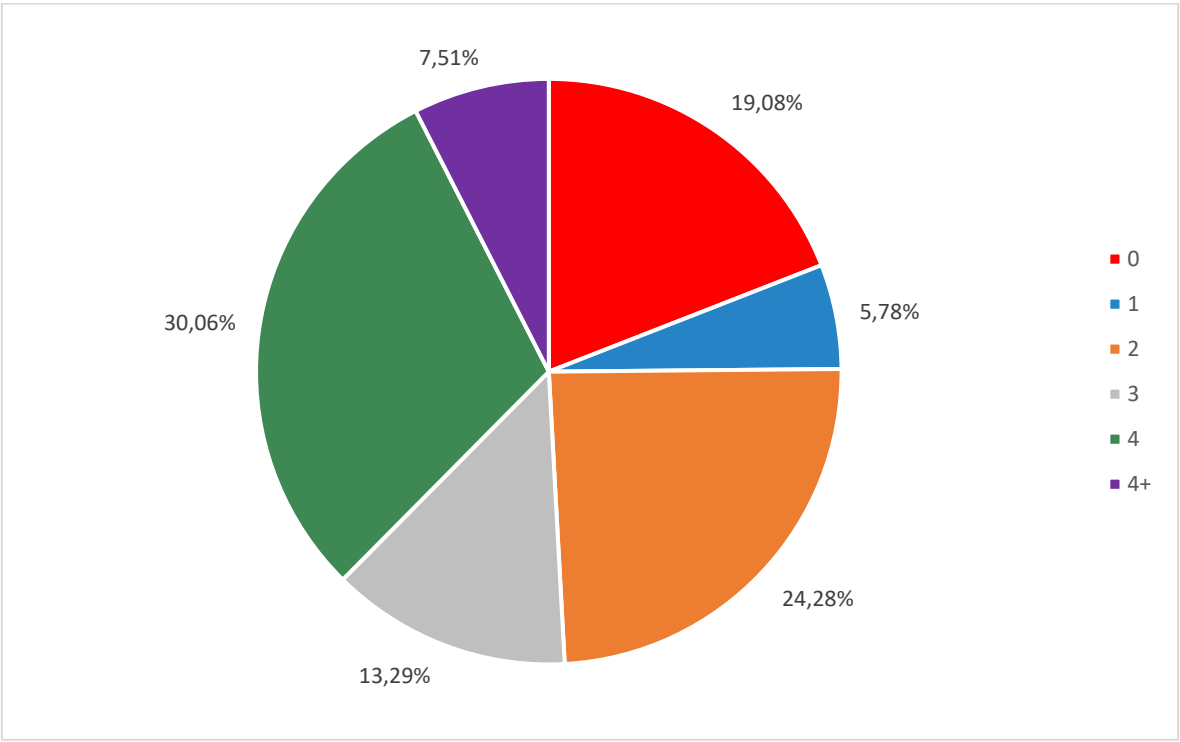

Grafikon 2.2.11. Odgovori na pitanje o korištenju godišnjeg odmora

U analizi odgovora na pitanje o korištenju godišnjih odmora, koji su prikazani u grafikonu 2.2.11. razvidno je kako gotovo 20% trenera uopće ne koristi godišnji odmor. Nadalje, imamo dodatnih 43,35% trenera koji koriste 3 tjedna i manje godišnjeg odmora što je manje od zakonskog prava. To pokazuje da gotovo 63% trenera ne koristi godišnji odmor u mjeri koliko propisuje zakon o radu. S ciljem kvalitetnijeg stručnog rada u osječkom sportu potrebno je, posebice s aspekta izbjegavanja fenomena samoizgaranja (engl. burnout) te konflikta na relaciji posao-obitelj, voditi brigu o prenapregnutosti i opterećenju trenera. Kvalitetnijim sustavom kontrole stručno-trenerskog rada u smislu opterećenja trenera mogu se proizvesti pozitivni efekti na ravnomjerniju distribuciju opterećenja pojedinih trenera.

Još jedna aktivnost koju treneri obavljaju u svome stručno-trenerskom radu je i **obavljanje administrativnih poslova** što također iziskuje dodatni angažman što prema istraživanjima može dovesti do značajnog iscrpljivanja trenera (Clapper i Harris, 2008). Isto tako, istraživanja ukazuju i na veću vjerojatnost emocionalnog iscrpljivanja mlađih trenera koji imaju manje radnog iskustva kao i onih koji se natječu u slabijim ligama, odnosno nižim razinama natjecanja (Mazerolle, Monsma, Dixon & Mensch, 2012). Istraživanje provedeno među sportskim trenerima u gradu Zagrebu pokazalo je kako veliki postotak (42%) uopće ne obavlja administrativne poslove dok svega 15% trenera obavlja navedene poslove u nešto većem obimu (više od 400 sati godišnje). Ostatak trenera nalazi se u kategoriji do 400 sati administrativnog posla na godišnjoj razini (Bok i sur, 2015). U istom istraživanju zaključeno je kako su administrativnim poslovima više opterećeni treneri s kraćim radnim stažem, ali i treneri s višom razinom stručne spreme što je navelo na zaključak kako su treneri koji rade u ekipama s iskusnijim i starijim kolegama upravo zbog svojeg kraćeg staža više izloženi administrativnim poslovima.

Na pitanje o tome koliko mjesečno vremena utroše na administrativne poslove imali su mogućnost odabrati neku od ponuđenih kategorija i to: ne obavljam administrativne poslove, do 10 sati, od 10 do 30 sati, 30 do 50 sati i 50 sati i više. Na grafikonu 2.2.12. prikazani su rezultati odgovora. Nešto manje od 40% trenera u osječkom sportu koji su ispunili anketu ne obavljaju administrativne poslove. Ipak, najveći dio trenera obavlja administrativne poslove i to u značajnom obimu. Nešto više od 60% trenera obavljaju administrativne poslove i to 45,67% u kategorijama do 10 sati i 10-30 sati te 15,03% u kategorijama 30-50 i 50 i više sati. Temeljem pedagoških standarda i normativa rada trenera u sportu za obavljanje administrativnih poslova (pripremanje i izvještavanje o stručnom radu) na mjesečnoj razini predviđeno je ne više od 5 sati utrošenih na obavljanje administrativnih poslova u mjesečnom ciklusu rada trenera što na godišnjoj razini iznosi do 40 sati (Bok i sur., 2015). Temeljem iznesenih rezultata može se zaključiti kako je veliki broj trenera preopterećen administrativnim poslovima.

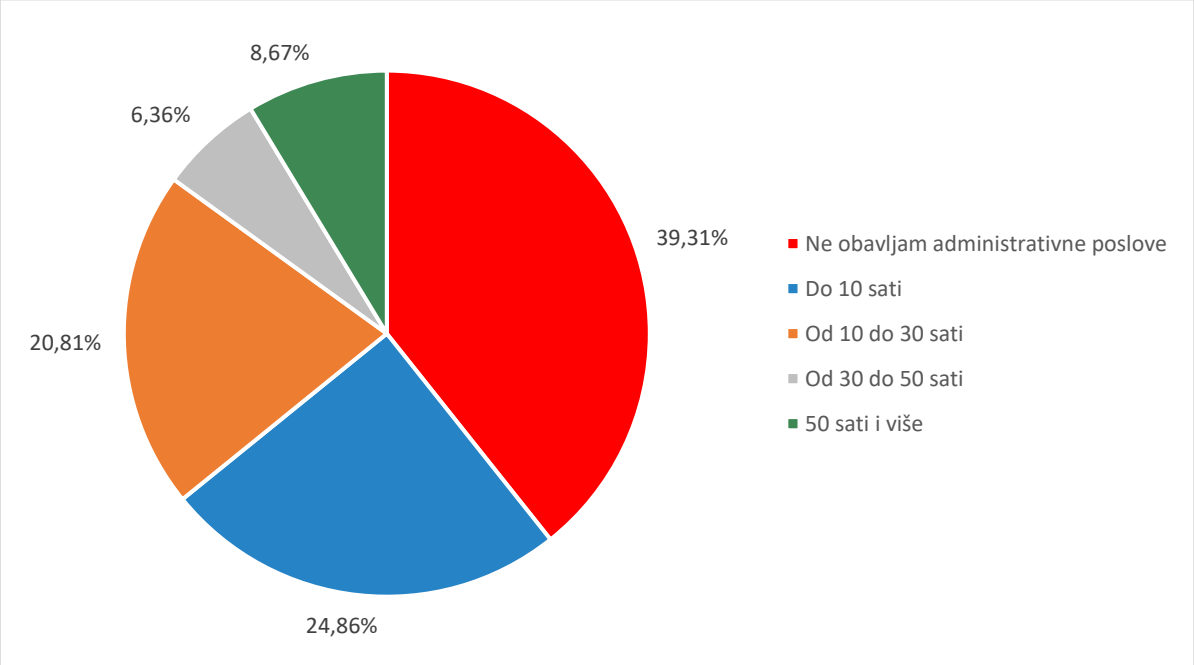

Grafikon 2.2.12. Obavljanje administrativnih poslova osječkih trenera

Obavljanje administrativnih poslova kao aktivnost koju treneri provode može se urediti određenim aktima nadležnih tijela lokalne sportske zajednice, granskog sportskog saveza ili sportskoga kluba. Primjerice, ukoliko je predviđena određena količina administrativnog posla sportskih trenera, a taj rad nije pokriven sredstvima koja se alociraju za stručni rad trenera iz Programa javnih potreba u sportu onda je potrebno unaprijed definirati izvore financiranja za te aktivnosti. Naravno, u ugovoru o radu svakoga trenera bi trebalo definirati njegove obveze koje treba ispuniti u okviru godišnje norme od 1840 radnih sati.

STRUČNI RAD TRENERA U OSJEČKOM SPORTU

Osim kvalitativnih pokazatelja o statusu sportskih trenera u gradu Osijeku predmet ove studije bila je i kvantitativna analiza vremena utrošenog na pojedine stručne aktivnosti u godišnjem ciklusu rada trenera. Studija *Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu* izrađena je 2015. godine u suradnji Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Sportskog saveza grada Zagreba. Cilj projekta bio je definirati standarde i normative stručno-pedagoškog rada trenera u sportu. Kao podloga za definiranje spomenutih vrijednosti provedena je anketa s preko 600 sportskih trenera i 50 tajnika granskih sportskih saveza garada Zagreba. Definirani su stručni poslovi koje treneri provode u svome radu koji su navedeni u tablici 2.2.2.

Na sve trenere koji su zaposleni u sustavu sporta pa tako i u gradu Osijeku primjenjuju se odredbe Zakona o radu te odredbe drugih zakona iz područja radnog prava (Zakon o zaštiti na radu, Zakon o evidencijama u oblasti rada, Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i dr.). Sukladno tome na sve zaposlenike u sportu, dakle i na sportske trenere grada Osijeka, što se tiče načina zasnivanja radnog odnosa, radnog vremena, stanke za vrijeme rada, dnevnog tjednog odmora, prava na godišnji odmor, plaćenog i neplaćenog dopusta, prava na plaću i na naknadu plaće, zaštite na radu, načina ostvarivanja prava i obveza iz radnog odnosa, odgovornosti radnika za počinjene povrede radnih obveza, načina prestanka ugovora o radu kao i na sva ostala pitanja iz radnih odnosa primjenjuju izravno odredbe Zakona o radu, Zakona o zaštiti na radu, Zakona o evidencijama u oblasti rada i drugih općih zakona iz područja radnog prava. Iako su mnoge stvari vezane uz prava i obveze iz radnog odnosa definirane u postojećim zakonima potrebno je

napomenuti kako sustav sporta nije dovoljno uređen kada je u pitanju segment trenerskoga stručno-pedagoškog rada. Brojne su specifičnosti trenerskoga posla koje iziskuju dodatno uređenje eventualnim podzakonskim aktima ili kolektivnim ugovorima. Neke od tih specifičnosti su npr. rad vikendima, putovanja na i sa natjecanja, rad u specifičnim uvjetima i sl.. Ipak, moguće je i određenim pravilnicima i aktima na lokalnoj razini postići određene pomake u smislu uređenja ovih otvorenih pitanja.

Zakonski definirana radna obveza svake osobe u radnom odnosu iznosi 1840 sati godišnje, odnosno 40 sati tjedno. Ove vrijednosti bile su orijentir u kreiranju standarda i normativa za obavljanje trenerskoga posla.

Definiranjem pojedinih stručnih aktivnosti i provođenjem ankete s trenerima utvrđena je okvirna distribucija navedene godišnje radne obveze po istima. Pored navedenog stručni poslovi su kategorizirani prema vrsti, prema mjestu obavljanja stručne te prema načinu obavljanja i zahtjevnosti pojedine stručne aktivnosti. Kao što je navedeno ranije u tekstu vrste stručne aktivnosti su pobrojane u tablici 2.2.2. no važno je napomenuti kako prema mjestu obavljanja stručne aktivnosti treneri mogu svoje stručne poslove obavljati neposredno na terenu ali i van terena kroz aktivnosti koje podrazumijevaju, primjerice rad doma uz računalo i slične aktivnosti. Ovo je važno iz razloga što nerijetko javnost posao trenera doživljava samo kroz neposredan rad na terenu u treningu ili natjecanju dok ostale poslove koji su sastavni dio stručnoga rada trenera zanemaruju. Također, navedena je i kategorija koja opisuje stručne poslove prema načinu obavljanja i zahtjevnosti neke aktivnosti. Ovdje se posebno mogu naglasiti aktivnosti koje zahtijevaju mentalni angažman i teorijska znanja, a najviše se vežu uz rad na računalu, odnosno teorijsko-programski rad. S druge pak strane postoje aktivnosti koje zahtijevaju nešto veći fizički angažman kao što je neposredna provedba

stručno-trenerskoga rada na terenu. Stručni poslovi s prijedlogom vremenskog okvira u godišnjem ciklusu rada nalaze se u tablici 2.2.6..

Tablica 2.2.6. Raspodjela vremena po pojedinoj stručnoj aktivnosti u godišnjem ciklusu (modificirano prema Bok i sur., 2015)

STRUČNI POSLOVI		PUNO GODIŠNJE RADNO OPTEREĆENJE
PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE SPORTSKE PRIPREME		220
TRENAŽNI PROCES	Priprema i kontrola objekta i opreme	35
	Provođenje i kontrola procesa treninga	1000
	Analiza treninga	90
NATJECANJA	Provođenje natjecanja	225
	Analiza provedenih natjecanja	60
DOPUNSKE STRUČ. AKTIVNOSTI	Skauting (izvidništvo)	40
	Provođenje testiranja	30
	Stručni sastanci sa sportašima	35
	Pripremanje i izvještavanje o stručnom radu	40
OSTALI POSLOVI	Stručni sastanci s roditeljima	25
	Skrb o školovanju i zdravlju	15
	Animacija polaznika	25
UKUPNO (sati)		**1840**

Temeljem definiranih standarda i normativa provedena je anketa i među osječkim trenerima kako bi se utvrdilo koliko vremena utroše tijekom godišnjeg ciklusa na pojedine stručne poslove. Kroz odgovore ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju dobivene su ukupne prosječne vrijednosti po pojedinoj stručnoj aktivnosti.

Rezultati ankete sugeriraju da se sportski treneri grada Osijeka nalaze nešto ispod zadanih gabarita prosječnih godišnjih opterećenja što je i razumljivo obzirom da su u istraživanju sudjelovali i treneri koji nisu u obvezi punog godišnjeg radnog opterećenja kao što su treneri volonteri i treneri honorarci. Ukupno prosječno godišnje radno opterećenje trenera u osječkom sportu iznosi 1660 sati što je ispod razine Zakonom o radu definiranih 1840 sati. Međutim, ukoliko od iskazanog opterećenja oduzmemo aktivnosti kao što su

putovanja na i sa natjecanja, osobno dopunsko stručno usavršavanje i vježbanje te dopunski rad sa sportašima reprezentativcima dolazimo do ukupnog prosječnog godišnjeg opterećenja od 1366 sati. Navedene tri aktivnosti ne ulaze u stručno pedagoški rad kao aktivnosti direktno vezane uz stručne poslove trenera nego bi se trebaju regulirati kroz druge oblike vrednovanja.

Promatrajući kroz prizmu navedenih pet kategorija stručnih poslova trenera možemo konstatirati kako najveći broj sati angažmana trenera koji su sudjelovali u anketi otpada na Trenažni proces i to 725 sati. Slijedi grupacija stručnih aktivnosti koje se odnose na natjecanja sa 267 sati, zatim planiranje i programiranje sa 175 sati te dopunske stručne aktivnosti sa 125 sati i dopunski stručni poslovi na koje treneri godišnje prosječno utroše 74 sata. Na grafičkom prikazu 2.2.13. prikazana je distribucija poslova u postotnim omjerima po pojedinoj grupaciji.

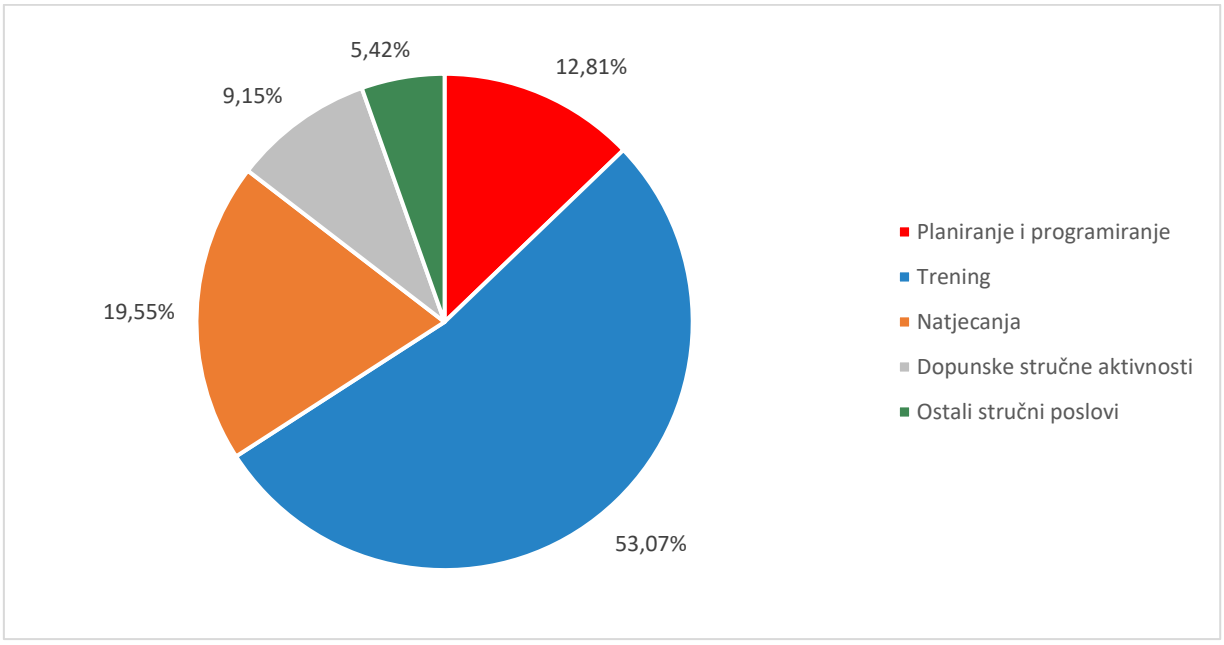

Grafikon 2.2.13. Vrijeme utrošeno na stručni rad prema kategorijama stručnih poslova

Usporedni prikaz distribucije količine vremena utrošene za pojedinačne stručne aktivnosti osječkih sportskih trenera i definiranih normativa prikazan je u tablici 2.2.7..

Tablica 2.2.7. Vrijeme utrošeno na pojedine stručne aktivnosti u godišnjem ciklusu s usporednim prikazom definiranih normativa

STRUČNI POSLOVI	OS TRENERI	NORMATIV	ODSTUPANJE
Planiranje i programiranje	175	220	-45
Priprema i kontrola objekta	84	30	54
Provođenje i kontrola procesa treninga	513	1000	-487
Analiza treninga	128	90	38
Provođenje natjecanja	218	250	-32
Analiza provedenih natjecanja	49	60	-11
Skauting (Izvidništvo)	31	40	-9
Dijagnostički postupci	40	30	10
Stručni sastanci sa sportašima	29	30	-1
Pripremanje i izvještavanje o stručnom radu u klubu ili savezu	26	40	-14
Stručni sastanci sa roditeljima sportaša	19	20	-1
Skrb o uspješnosti školovanja i zdravstvenoj zaštiti sportaša	18	10	8
Animacija polaznika sportskih škola	36	20	16
UKUPNO	1366	1840	-474

Najznačajnije odstupanje u analizi odgovora može se primijetiti kod najvažnije stručne aktivnosti trenera, a to je provođenje i kontrola procesa treninga za koju je normativima i standardima dana okvirna vrijednost od 1000 sati, dok osječki treneri koji su sudjelovali u istraživanju na ovu aktivnost utroše 513 sati što čini razliku od 487 sati na godišnjoj razini. Sve ostale aktivnosti koje sportski treneri u gradu Osijeku provode su poprilično usklađene s prijedlozima za pojedinu stručnu aktivnost u standardima i normativima. Ovakvi podaci su očekivani zbog činjenice kako su većina trenera koji su

sudjelovali u istraživanju ipak treneri volonteri ili honorarci što znači da nemaju zakonsku obvezu raditi 1840 sati. U tome smislu, ukoliko u analizu uzmemo samo trenere koji su se izjasnili kao profesionalci po pitanju vrste angažmana u klubu onda dolazimo do prosječnog godišnjeg opterećenja od 1806 sati. No, obzirom na činjenicu da su kod dva trenera zabilježene ekstremne vrijednosti napravljen je izračun bez tih vrijednosti te je dobiven rezultatu od 1678 sati što je 300-tinjak sati više od prosječne vrijednosti ukupne grupe koja je sudjelovala u istraživanju, ali opet 200-tinjak sati manje od potrebne norme. Prosječne vrijednosti angažmana trenera profesionalaca prikazane su na grafikonu 2.2.14.

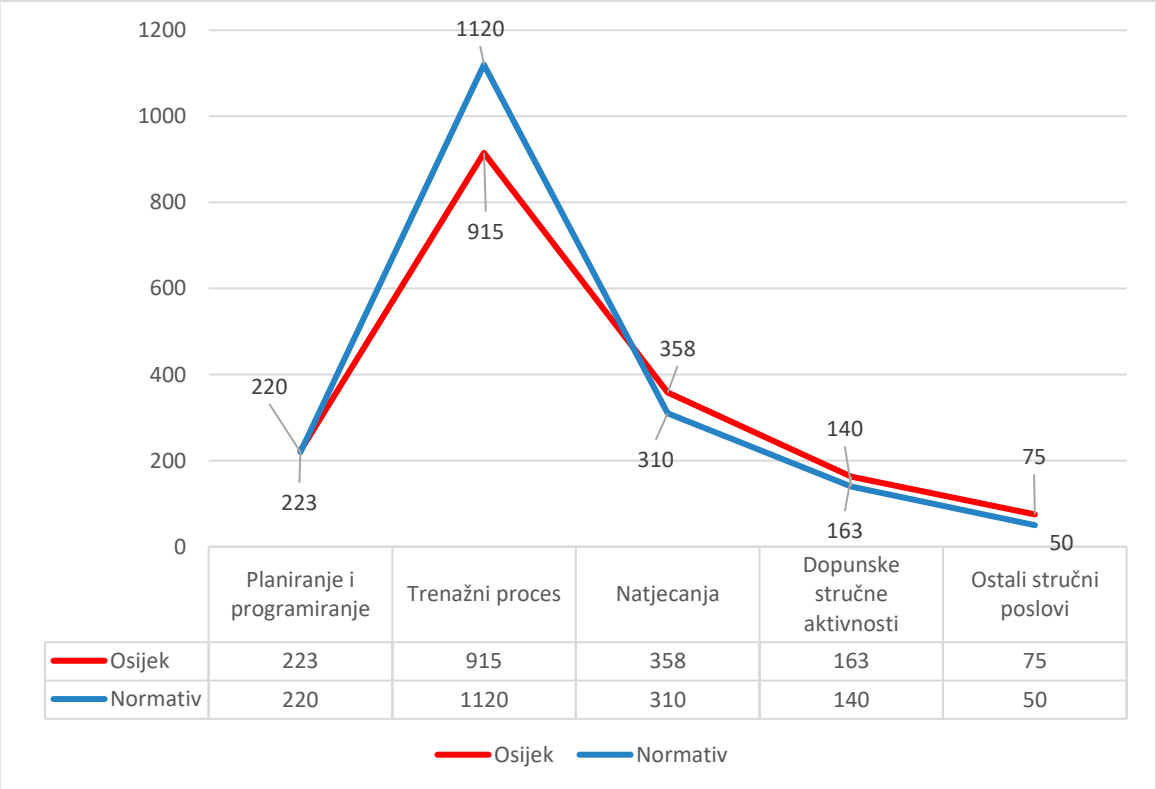

	Planiranje i programiranje	Trenažni proces	Natjecanja	Dopunske stručne aktivnosti	Ostali stručni poslovi
Osijek	223	915	358	163	75
Normativ	220	1120	310	140	50

Grafikon 2.2.14. Prikaz prosječnih vrijednosti radnih sati trenera profesionalaca po grupacijama stručnih poslova

Sukladno tome, nameće se zaključak kako treneri profesionalci trebaju povećati svoj angažman, posebice u dijelu koji se odnosi na neposredan rad sa sportašima, odnosno u provođenju trenažnog procesa. Većina ostalih aktivnosti su u skladu s definiranim vrijednostima kroz standarde i normative.

Analizirajući ukupne rezultate dobivene kroz anketu o količini vremena utrošenoj na obavljanje stručnih aktivnosti u godišnjem ciklusu moguće je konstatirati kako u gradu Osijeku nema ekstremnih odstupanja od vrijednosti definiranih kroz dokument Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu. Odstupanja koja se uglavnom odnose na neposredan rad sa sportašima na terenu kroz aktivnost provođenja i kontrole trenažnog procesa moguće je korigirati kvalitetnijom organizacijom rada unutar pojedinih klubova. Dakle postoji evidentna potreba za podizanjem broja sati koje treneri provode u neposrednom radu sa sportašima. Osim navedenog potrebno je kontinuirano raditi na educiranju trenera ali i ostalih stručnih kadrova u sportu grada Osijeka o planiranju i programiranju rada u godišnjem ili višegodišnjem ciklusu sportske pripreme kroz uspostavu jasnih kriterija prijave planova i programa godišnjega rada kao i adekvatnog izvještavanja o stručnom radu. Također je važno da u tom procesu lokalna sportska zajednica kao i lokalna samouprava kroz financijsku ali i ostale vidove podrške prate trenere i ostale stručne kadrove u sportu.

KINEZIOLOŠKI FAKULTET SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

S početkom akademske 2020./2021. godine u započeo je s radom Kineziološki fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku kao samostalna visokoškolska institucija.

Rezultat je to višegodišnjih nastojanja osječke kineziološke akademske zajednice za uvođenjem i unaprjeđenjem studija kineziologije u Osijeku. Naime, na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku 1. siječnja 2016. godine osnovana je i započela je sa radom Katedra za Kineziologiju. Katedra je nastala zbog povećane potrebe za razvojem znanstvenog, nastavnog i stručnog rada u polju kineziologije i odluke o pokretanju novog studijskog programa preddiplomskog sveučilišnog studija Kineziologija koju je donio Senat Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku od 12. srpnja 2016. godine. Daljnjim razvojem osnovan je Odsjek za kineziologiju koji je započeo s radom 1. listopada 2017. godine, a nastava na novom studijskom programu preddiplomskog sveučilišnog studija Kineziologije je započela 2. listopada 2017. godine. U prvu generaciju upisano je 57 studenata, od kojih je na modulu sport njih 19 na studiju nogometu, 9 na studiju odbojke te na modulu rekreacija i fitnes 29 studenata.

U ovoj akademskoj godini na prediplomskom sveučilišnom studiju kineziologiju studira 169 studenata, a kroz idućih pet godina, na prediplomskom i diplomskom studiju predviđa se ukupno 395 redovitih i izvanrednih studenata. Fakultet će djelovati u prostorima Graditeljsko-geodetske škole koja raspolaže potrebnom infrastrukturom.

U kontekstu daljnjeg razvoja trenerske struke u Osijeku osnivanje Kineziološkog fakulteta odnosno već ranije pokrenuti studiji kineziologije od izrazitog su značaja.

S obzirom na ranije iskazane podatke o tome da više od polovice osječkih trenera (oko 55%) ne ispunjava uvjete definirane Zakonom o sportu za obavljanje trenerskih poslova te značajno odstupanje od standarda i normativa trenerskoga rada u osječkome sportu, naročito u neposrednom radu sa sportašima na terenu kroz aktivnost provođenja i kontrole trenažnog procesa potrebno je uključivanje znanstvenika s Kineziološkog fakulteta u Osijeku u praćenje kvantitete i kvalitete rada sportskih trenera u osječkim sportskim klubovima. Osnivanjem npr. *stručno-programske komisije* pri ZŠUGOS koja bi imala zadatak prikupljanje i ocjenjivanje godišnjih planova i programa treninga, praćenje i kontrolu njihovih realizacija te evaluaciju učinaka unaprijedilo bi kvalitetu rada sportskih trenera u Gradu Osijeku.

STAVOVI TRENERA O STRUČNOM RADU, INFRASTRUKTURI I FINANCIJAMA U OSJEČKOM SPORTU

Kroz treći dio upitnika kojeg su ispunjavali sportski treneri grada Osijeka utvrđivani su njihovi stavovi o pojedinim segmentima njihova stručnog rada, kao i o nekim drugim pitanjima iz domene razvoja sporta u gradu Osijeku. Budući da su treneri uz sportaše najvažniji dio sustava sporta bez kojega nema niti samog sporta za analizu stanja osječkoga sporta važno je dobiti uvid u njihove stavove. Također, ovakvim pristupom dobit će se uvid u kojim su područjima, po mišljenju trenera, moguća unaprjeđenja s aspekta kvalitete stručnog rada ali i financijskih i materijalnih resursa. Anketni upitnik koncipiran kroz pitanja u kojima treneri izražavaju stupanj slaganja s određenom tvrdnjom. Stupanj slaganja s pojedinom tvrdnjom izražen je kroz Likertovu skalu s pet različitih mogućnosti odgovora: u potpunosti se slažem, djelomično se slažem, niti se slažem niti se ne slažem, djelomično se ne slažem i u potpunosti se ne slažem. U ovom dijelu ankete bilo je jedanaest pitanja od kojih su se prva tri odnosila na objekte, opremu i vrijeme raspoloživo za stručni rad. Sljedećih šest pitanja odnosilo se na stavove o njihovom i generalno stručnom radu dok su posljednja dva pitanja financijske, odnosno opće prirode. U nastavku se nalaze rezultati odgovora na navedena pitanja.

Objekti u kojima provodim stručni rad zadovoljavaju potrebe mojih sportaša i omogućuju kvalitetno provođenje stručnih aktivnosti.

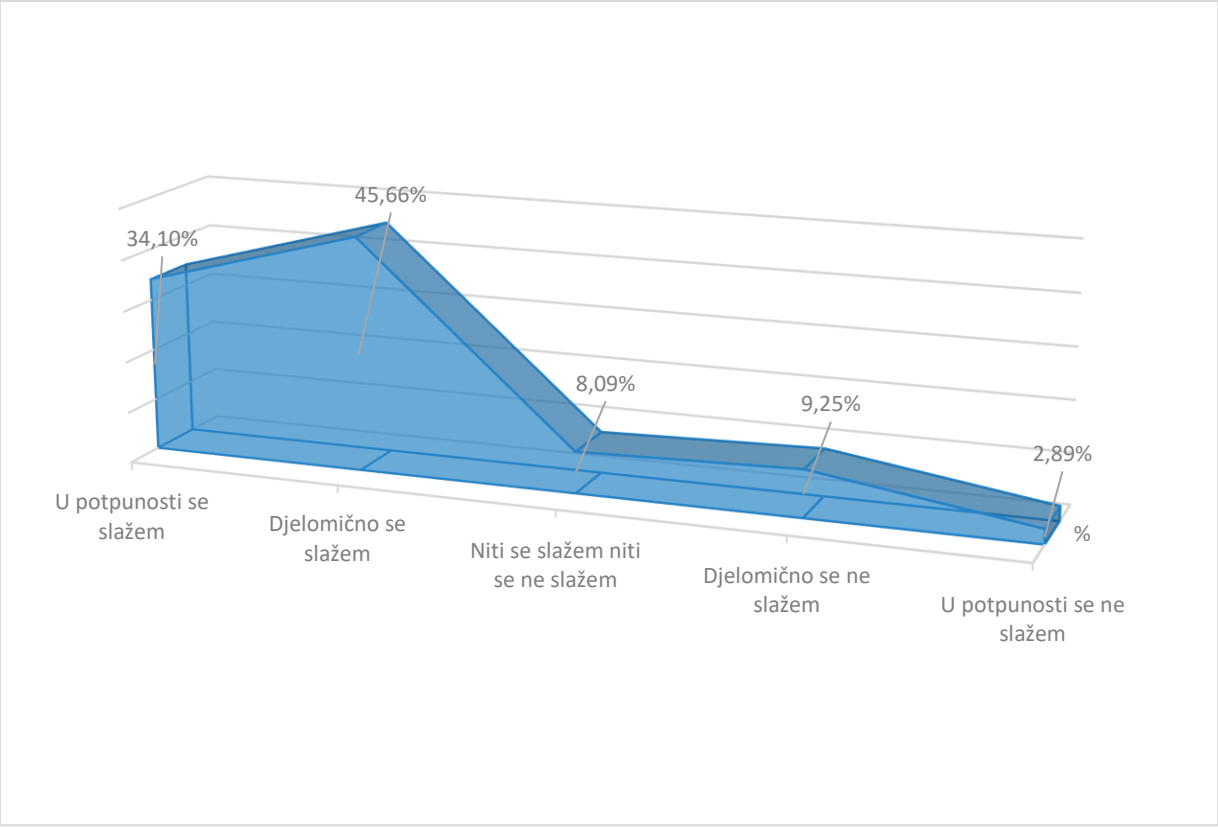

Grafikon 2.2.13. Stupanj slaganja s tvrdnjom o objektima

Oprema koju imam na raspolaganju dostatna je za ostvarenje postavljenih ciljeva u godišnjem ili višegodišnjem ciklusu sportske pripreme mojih sportaša.

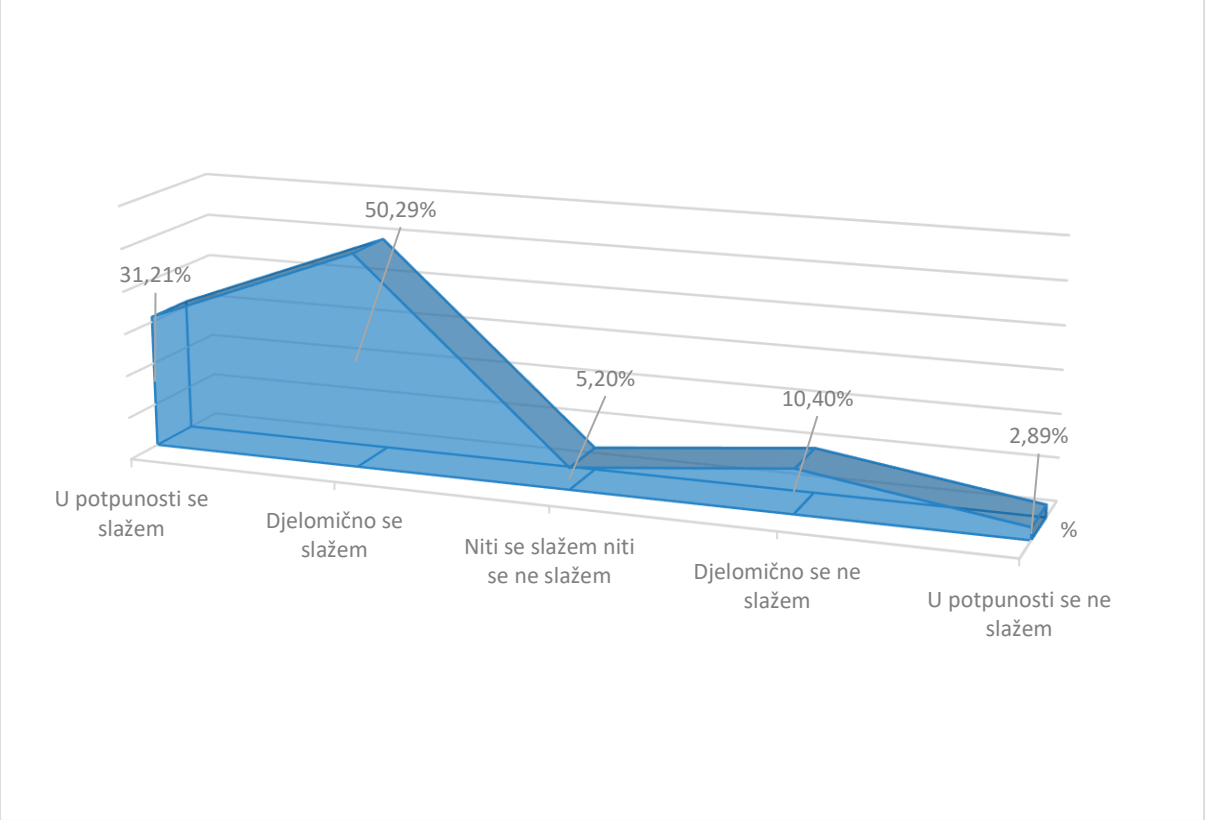

Grafikon 2.2.14. Stupanj slaganja s tvrdnjom o opremi

Vrijeme u sportskim objektima, koje imam na raspolaganju za rad sa mojim sportašima, dostatno je za realizaciju svih postavljenih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva sportske pripreme.

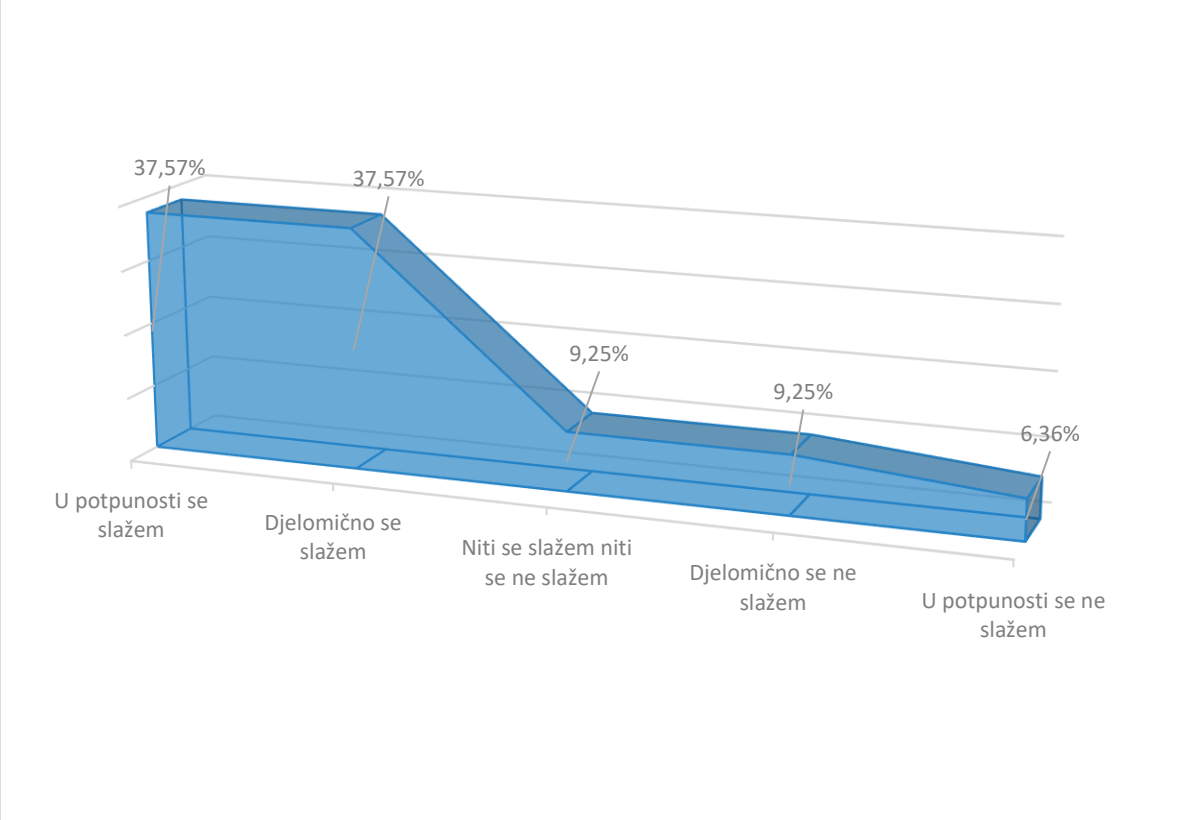

Grafikon 2.2.15. Stupanj slaganja s tvrdnjom o vremenu na raspolaganju u sportskim objektima

Prilikom planiranja rada u godišnjem ciklusu nužno je izraditi detaljan plan kojeg će evaluirati neko stručno tijelo.

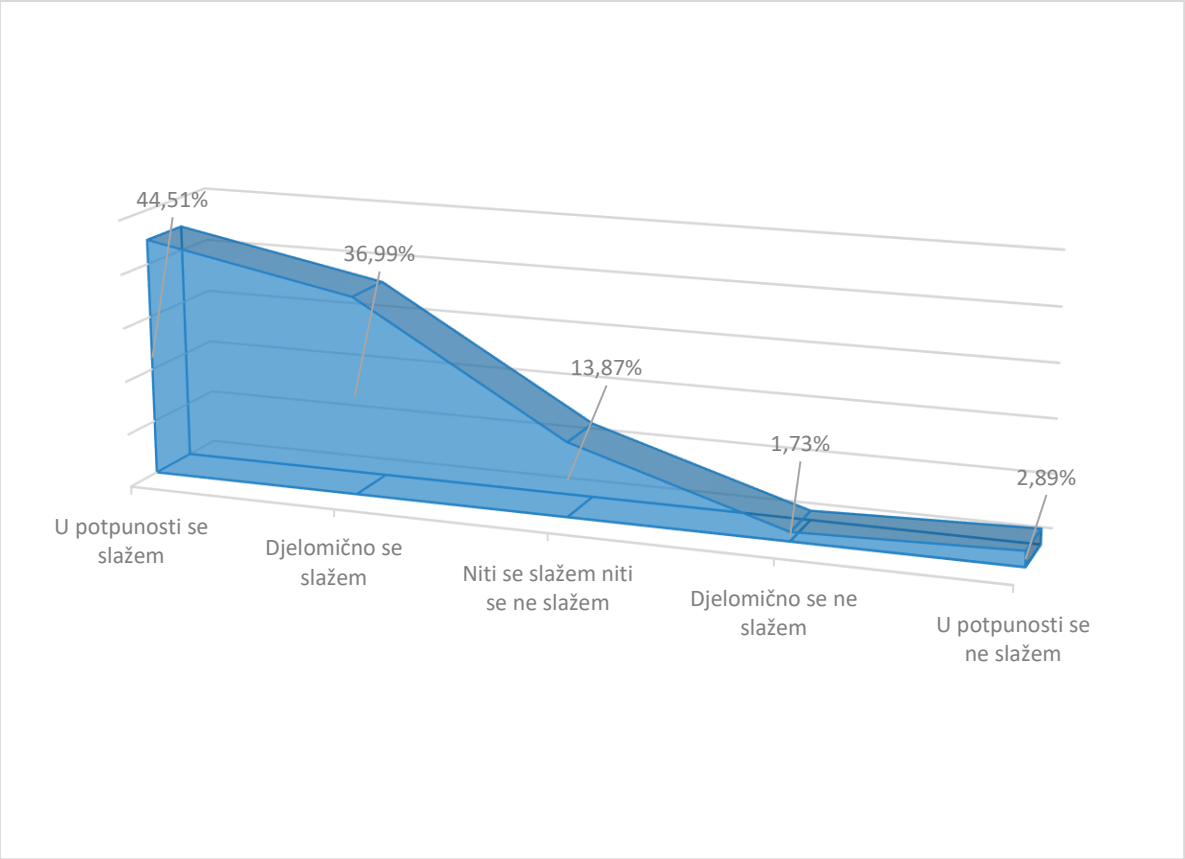

Grafikon 2.2.16. Stupanj slaganja s tvrdnjom o evaluaciji plana rada

Završetkom rada u godišnjem ciklusu potrebno je izraditi detaljan izvještaj kojeg će evaluirati neko stručno tijelo.

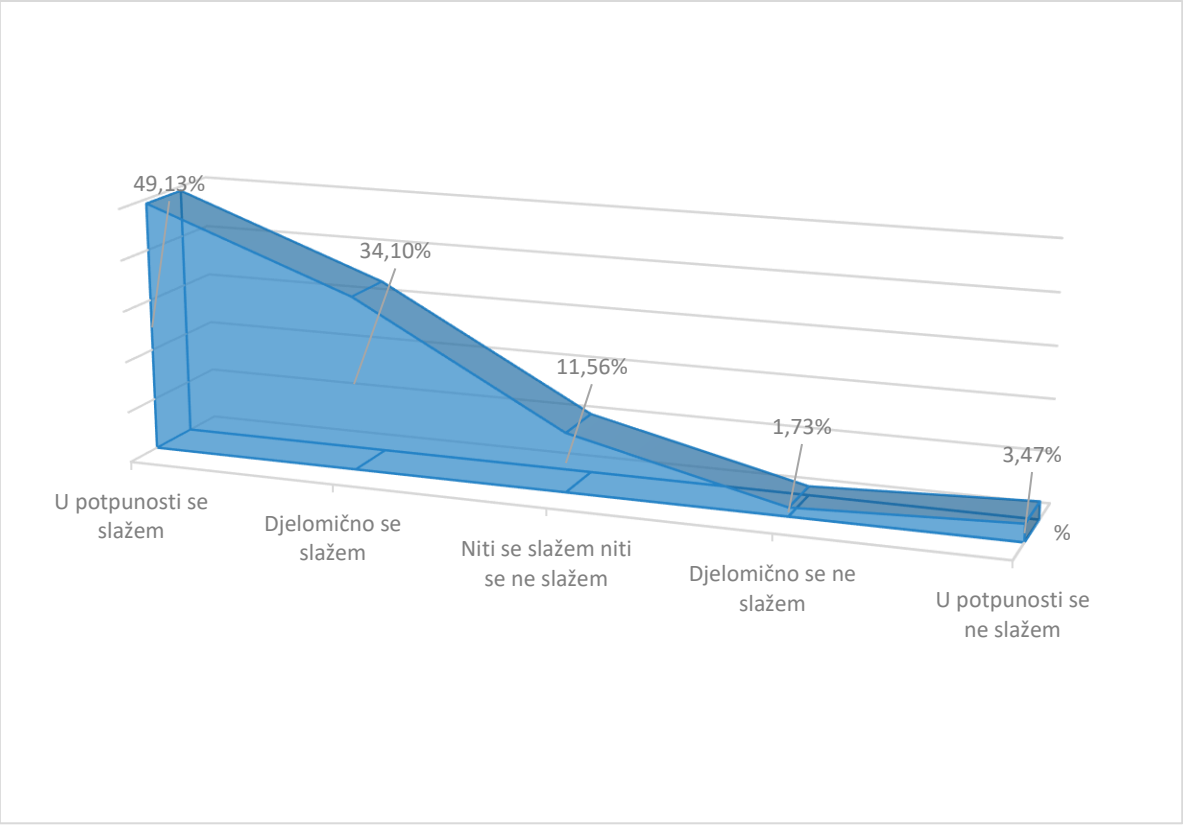

Grafikon 2.2.17. Stupanj slaganja s tvrdnjom o evaluaciji godišnjeg izvješća

Formalni i neformalni oblici stručnog usavršavanja važni su za unaprjeđenje procesa sportske pripreme.

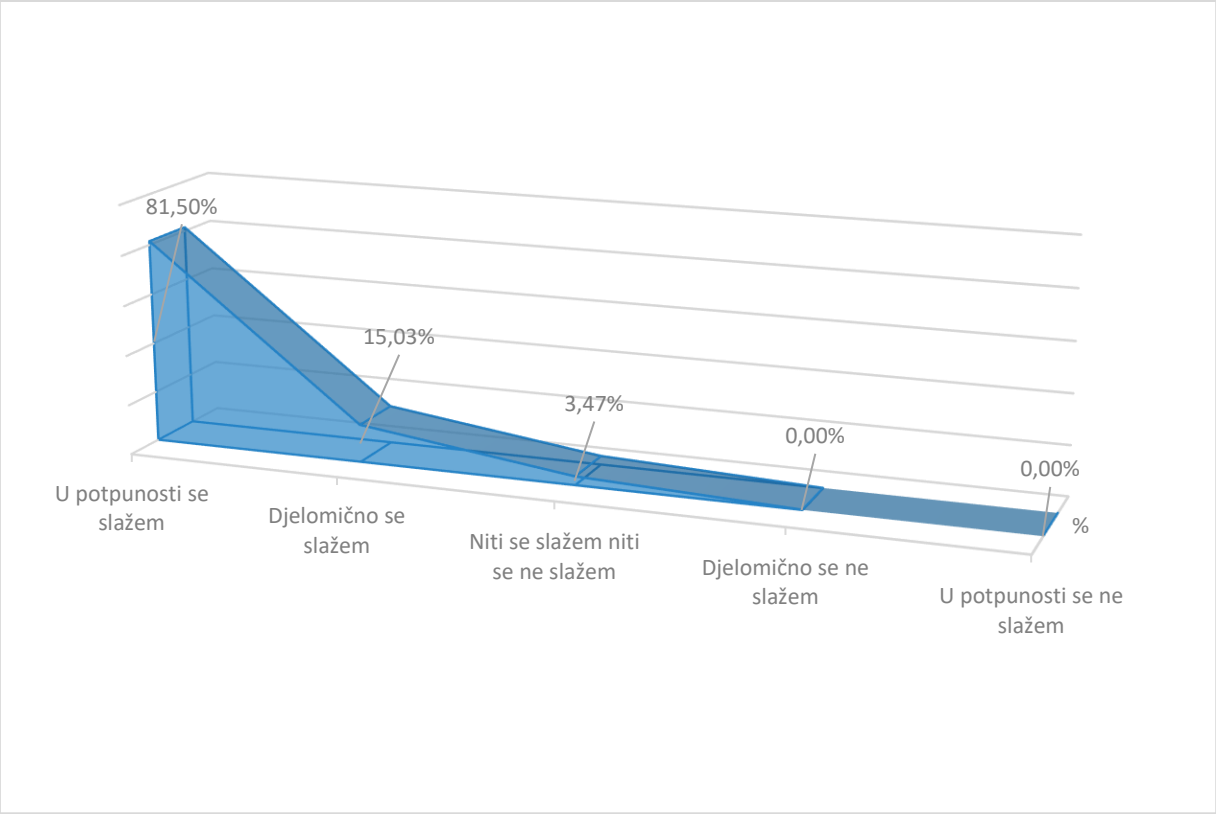

Grafikon 2.2.18. Stupanj slaganja s tvrdnjom o stručnom usavršavanju

Stručna kvalifikacija za sport koju posjedujem dovoljna je za obavljanje trenerskih poslova.

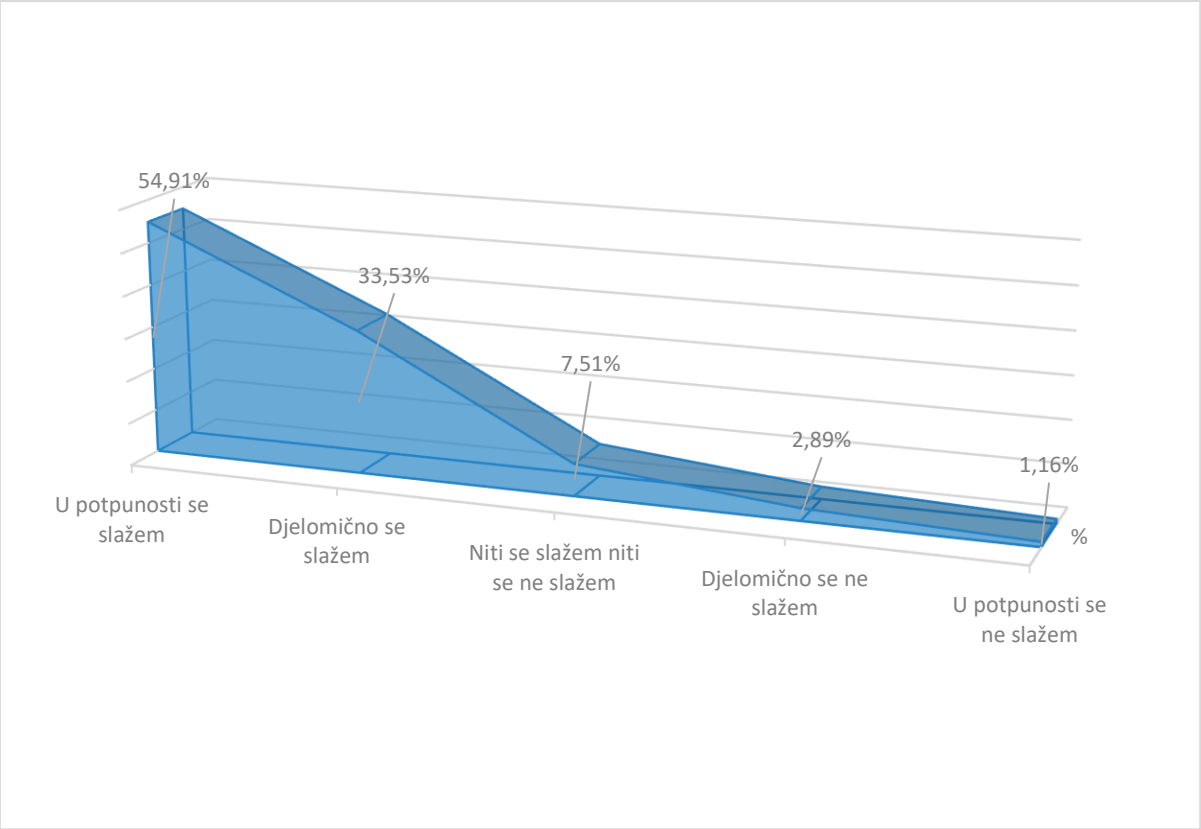

Grafikon 2.2.19. Stupanj slaganja s tvrdnjom o stručnoj kvalifikaciji

Količina vremena koju provedem u stručnom radu tijekom godišnjeg ciklusa je prevelika.

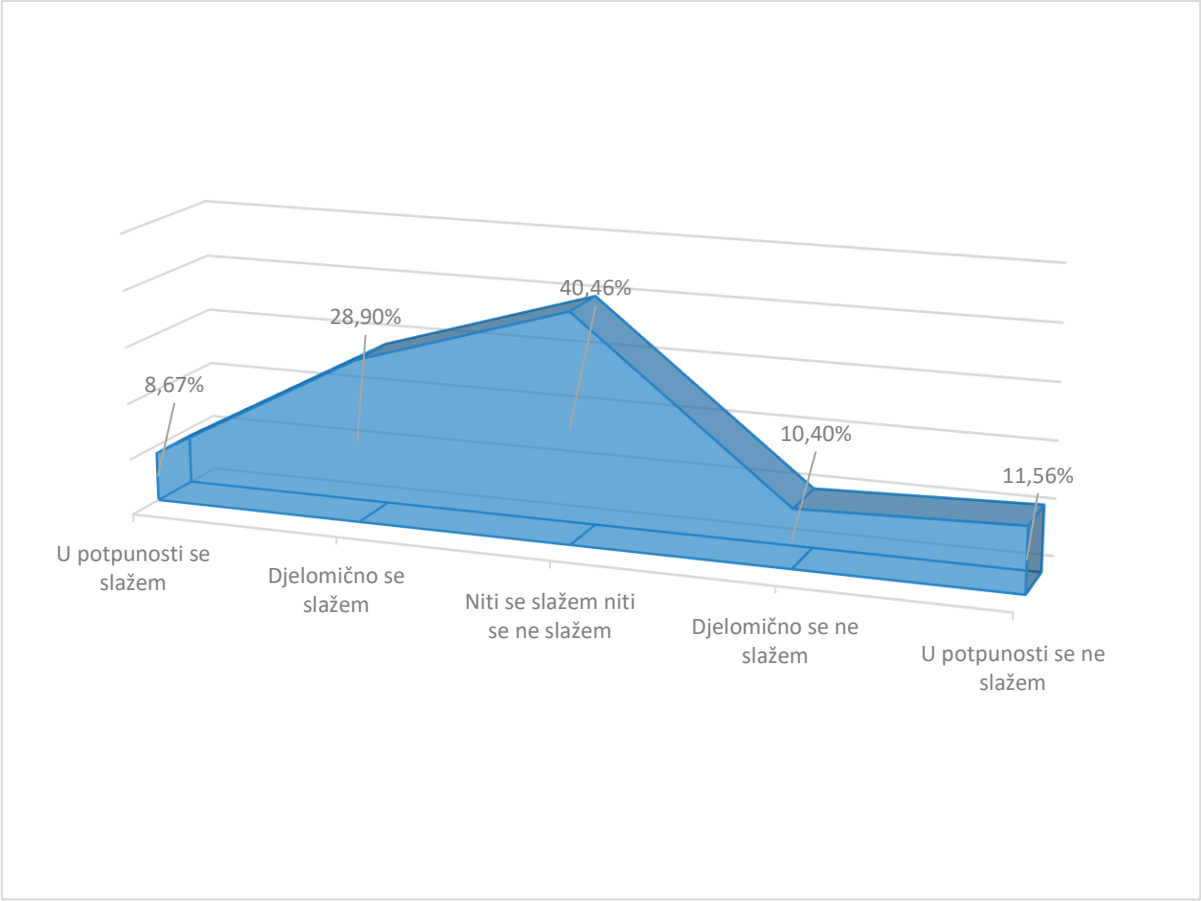

Grafikon 2.2.19. Stupanj slaganja s tvrdnjom o vremenu provedenom u stručnom radu

Obzirom na postignuća ostvarena do sada smatram kako je moj stručni rad kvalitetan.

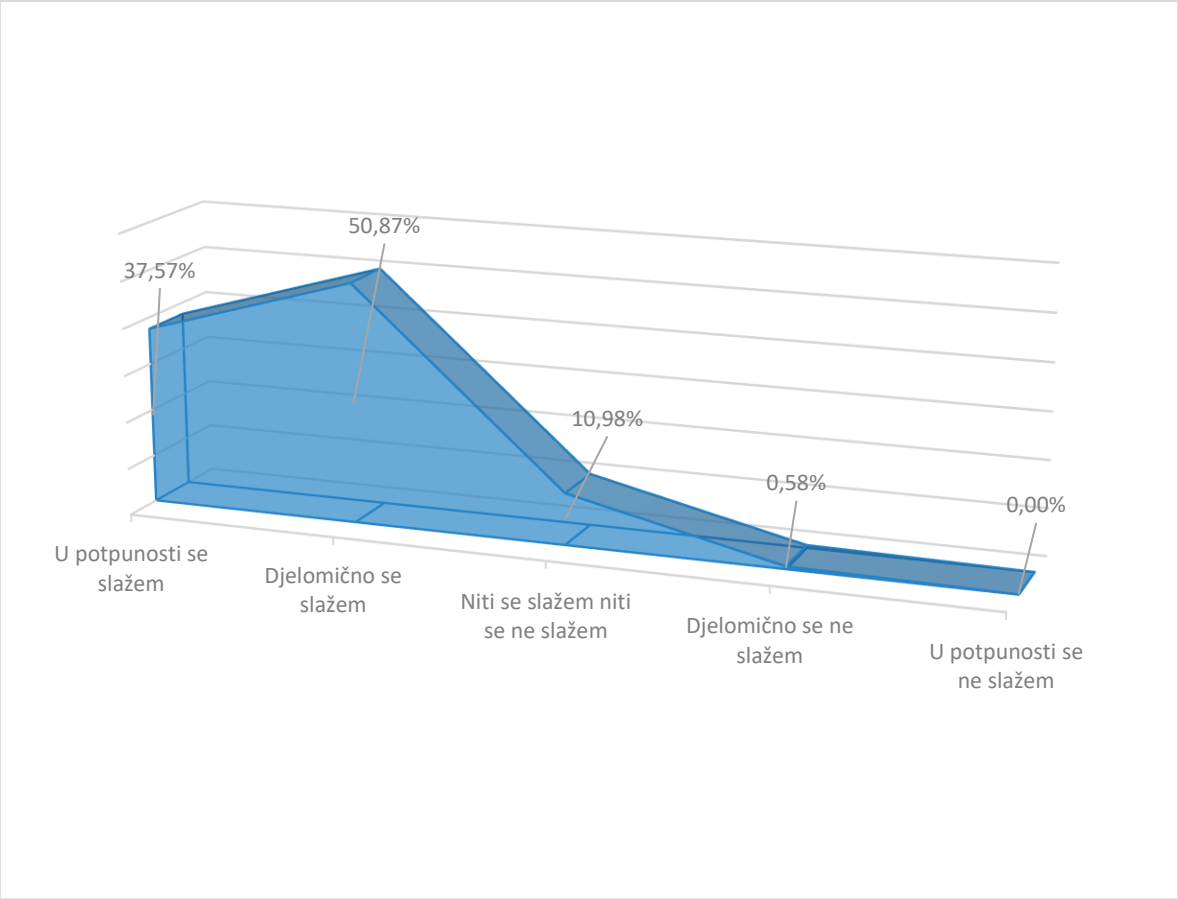

Grafikon 2.2.20. Stupanj slaganja s tvrdnjom o kvaliteti osobnog stručnog rada

Financijska sredstva koja se ulažu u moj stručni rad (prvenstveno kroz plaću i naknade) su dostatna u odnosu na uloženi trud i vrijeme.

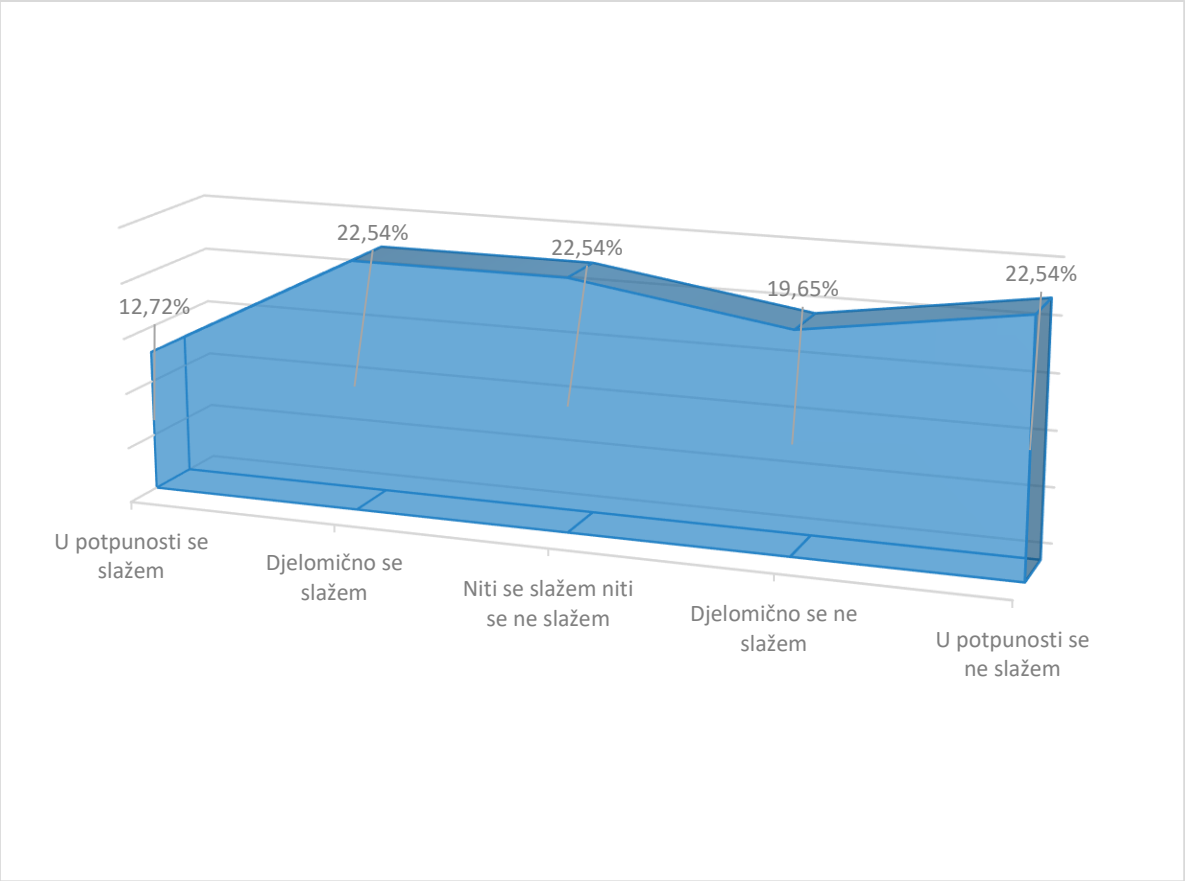

Grafikon 2.2.21. Stupanj slaganja s tvrdnjom o financijskim sredstvima uloženim u stručni rad

Za unaprjeđenje kvalitete sporta u gradu Osijeku najvažnije je:

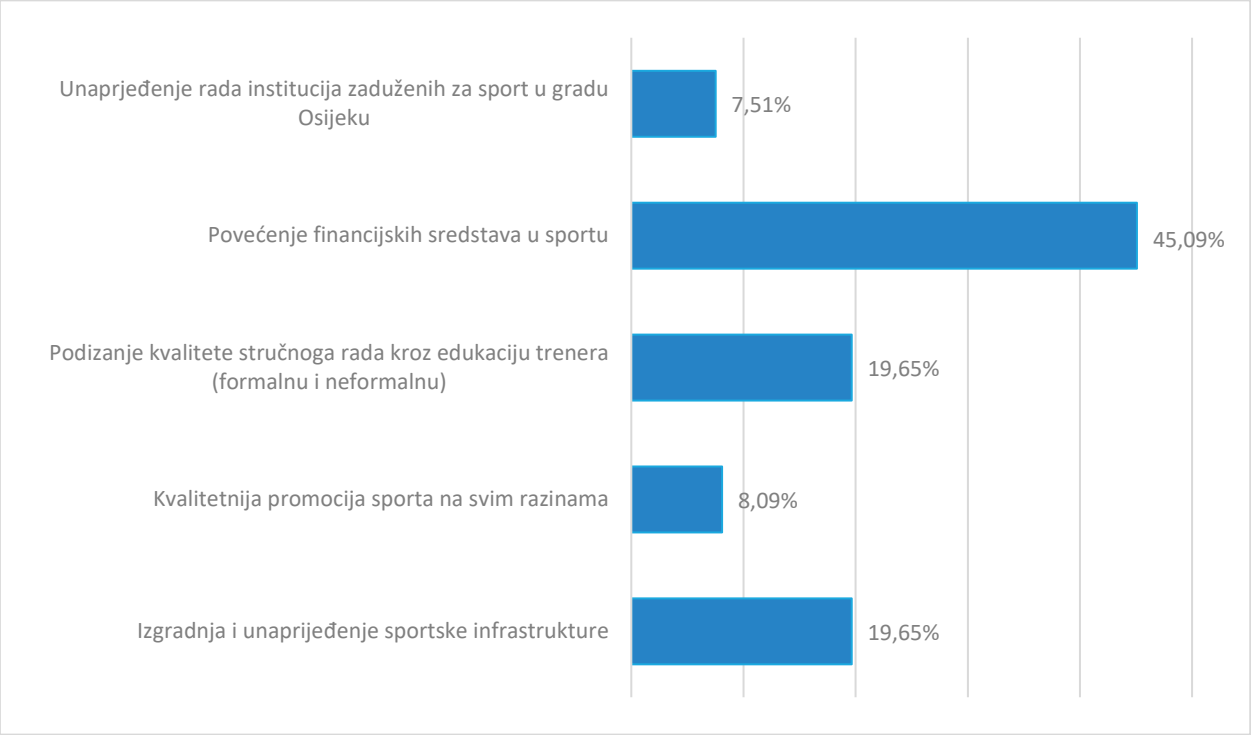

Grafikon 2.2.22. Rezultati odgovora na pitanje o prioritetima u unaprjeđenju kvalitete sporta

Analizom odgovora dobivenih kroz treći dio ankete provedene s trenerima u dubrovačkom sportu moguće je izvući nekoliko glavnih zaključaka koji su navedeni u nastavku.

Stavovi o objektima, opremi i vremenu raspoloživom za stručni rad.

- Stavovi sportskih trenera grada Osijeka o objektima u kojima obavljaju trenažni proces sa svojim sportašima su vrlo povoljni na temelju čega se može zaključiti kako grad Osijek ima vrlo dobru sportsku infrastrukturu koja je na raspolaganju trenerima. Gotovo 80% trenera smatra kako objekti koji su im na raspolaganju zadovoljavaju potrebe njih i njihovih sportaša. Tek nešto manje od 13% trenera se negativno izrazilo prema ovoj tvrdnji. Neopredijeljenih trenera koji se niti slažu niti ne slažu u ovom slučaju ima 8,09%. Naravno, potrebno je usprkos povoljnim rezultatima ove analize i dalje kontinuirano raditi na obnovi sportske infrastrukture, posebice u odnosu na sportske objekte koji nedostaju u gradu Osijeku. Novi sportski objekti potencijal su za razvoj novih sportova, sportskih klubova, sportskih natjecanja i ostalih aktivnosti koje mogu biti na korist sportskoj ali i široj društvenoj zajednici.
- Zadovoljstvo opremom koja je trenerima na raspolaganju u ostvarivanju postavljenih ciljeva u godišnjem ili višegodišnjem ciklusu sportske pripreme je također kao i kod tvrdnje o objektima na visokoj razini. Čak 81,50% ispitanika izrazilo je potpuno ili djelomično slaganje s ovom tvrdnjom pa je tako 31,21% trenera iskazalo je potpuno slaganje s tvrdnjom o opremi, dok se njih 50,29% djelomično složilo. Na drugom kraju spektra kada je u pitanju zadovoljstvo opremom koja im je na raspolaganju nalazi se 10,40% trenera koji se djelomično ne slažu s navedenom tvrdnjom i tek 2,89% onih koji se u potpunosti ne slažu. Neodlučnih trenera koji se niti slažu niti ne slažu je 5,20%. Rezultati sugeriraju kako postoji visoka razina slaganja s tvrdnjom o dostatnosti opreme koja je na raspolaganju što pokazuje da je, prema

mišljenju trenera, u osječkom sportu opremljenost sportskih klubova na visokoj razini. Potrebno je i dalje osiguravati kontinuitet u ulaganju i obnavljanju opreme i rekvizita koji su na raspolaganju trenerima za provođenje procesa sportske pripreme.

- „Vrijeme u sportskim objektima, koje imam na raspolaganju za rad s mojim sportašima, dostatno je za realizaciju svih postavljenih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva sportske pripreme“ tvrdnja je s kojom se složio vrlo visok postotak osječkih sportskih trenera. Jednak postotak sportskih trenera (37,57%) u potpunosti se složio i djelomično se složio s navedenom tvrdnjom. Nešto veći postotak trenera se nije složilo s tvrdnjom 15,61% što pokazuje kako je potrebno za određeni dio trenerske populacije pokušati iznaći kvalitetnija rješenja u smislu vremena koje im je na raspolaganju za rad sa sportašima.

Stavovi o osobnom i generalnom stručnom radu

- Orijentiranost trenera prema potrebi evaluacije njihovih programa rada od strane stručnoga tijela na razini kluba ili saveza je na vrlo visokoj razini što sugeriraju rezultati odgovora trenera koji se u vrlo visokom postotku (81,50%) slažu s ovom tvrdnjom. Značajan broj (13,87%) trenera nema poseban stav o ovome pa su neodlučni dok je onih koji se ne slažu s ovom tvrdnjom svega 4,62%. Važno je stoga osmisliti proces planiranja i prijave godišnjega plana rada na razini Zajednice sportskih udruga grada Osijeka u okviru kojega će definirano stručno tijelo evaluirati planove i programe rada osječkih sportskih trenera u godišnjem

ciklusu. Ovakav sustav realizacije stručno-trenerskog rada važan je i zbog boljeg upoznavanja trenera sa pojedinim segmentima osobnog stručnog rada ali i stjecanja određene razine sigurnosti u obavljanju stručnih poslova pogotovo kod trenera s manjom razinom trenerskog iskustva.

- Slična situacija je i kod tvrdnje o potrebi da godišnji izvještaj o stručnom radu trenera evaluira neko stručno tijelo. Treneri koji su sudjelovali u anketi su čak kroz svoje odgovore pridali veći značaj potrebi evaluacije izvješća nego plana rada kroz postotak od 83,23% onih koji se djelomično ili u potpunosti slažu s ovom tvrdnjom. Također, se i kroz odgovore na ovo pitanje našlo 11,56% onih koji su neodlučni, dok je svega 5,20% onih koji su protiv ovakvog načina evaluacije njihova stručnog rada. Zaključak se može formirati u skladu sa zaključkom iz prethodne tvrdnje kako je potrebno definirati sustav izrade, prijave i evaluacije kako planova godišnjega rada tako i izvještaja o radu u godišnjem ciklusu.
- Formalne i neformalne oblike stručnog usavršavanja treneri gotovo jednoglasno vide kao važan faktor u unaprjeđenju procesa sportske pripreme. U potpunosti s ovom tvrdnjom se slaže 81,50% trenera, te ako njim pridodamo i 15,03% onih koji se djelomično slažu dolazimo do ukupnog postotka od 96,53% trenera koji podržavaju ovu tvrdnju. Navedeno ukazuje na snažnu potrebu stručnoga usavršavanja za sve trenere, ali i potvrdu za lokalnu sportsku zajednicu da je jedan od najvažnijih stupova na kojima počiva sustav sporta u gradu Osijeku upravo stručno usavršavanje trenera. Temeljem toga, potrebno je kroz različite oblike poticanja

stručnog usavršavanja pružiti priliku trenerima da unaprijede i usavrše svoje stručne kompetencije kako bi što kvalitetnije obavljali svoj stručno-trenerski rad.

- Stručna kvalifikacija za sport je jedno od važnijih pitanja koja kontinuirano zaokupljaju stručnu sportsku javnost. U ovom anketnom upitniku ponudili smo trenerima pitanje o njihovom stavu prema stručnoj kvalifikaciji koju posjeduju. Najveći dio trenera odgovorio je da se u potpunosti slaže (54,91%), odnosno da se djelomično slaže (33,53%) što u kombinaciji iznosi 88,44% trenera koji smatraju kako posjeduju dovoljnu razinu stručne kvalifikacije za obavljanje trenerskog posla. S druge strane 7,51% trenera je odabralo odgovor niti se slažem niti se ne slažem dok je svega 4,05% samokritičnih trenera koji smatraju kako njihova stručna kvalifikacija nije dovoljna za obavljanje trenerskih poslova. Potrebno je u tome smislu osigurati programe stručnog usavršavanja i školovanja kadrova kao i cjeloživotnog obrazovanja kako bi razina stručnosti trenera u osječkom sportu bila što viša.
- Najveći dio trenera (40,46%) se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom kako je količina vremena koju provode u stručnom radu prevelika. Nešto više je onih trenera koji se slažu (37,57%) od onih koji ne slažu (21,96%) s ovom tvrdnjom. Ovakva distribucija rezultata dodatno ukazuje na potrebu osvješćivanja trenera o njihovom stručnom radu kroz uspostavljanje ranije spomenutih mehanizama evaluacije prijava planova i predaje izvješća kako bi se treneri bolje upoznali s mogućim unaprjeđenjima u planiranju svoga stručnoga rada.

- Tvrdnja o zadovoljstvu postignućima ostvarenim u dosadašnjem stručno-trenerskom radu je svojevrsna samoprocjena kvalitete rada trenera koji su sudjelovali u ovome istraživanju. Najveći dio njih (88,44%) se slaže u potpunosti ili djelomično s time kako je s obzirom na postignuća koja su do sada ostvarili njihov rad kvalitetan što je dobar pokazatelj s aspekta samopouzdanja i vjere trenera u vlastiti stručni rad. U tome smislu valjalo bi i na razini lokalne sportske zajednice osmisliti motivacijski sustav nagrađivanja trenera za njihova sportska postignuća koji će se bazirati na objektivnom vrednovanju njihovog stručnoga rada u godišnjem ciklusu. Trenera koji se niti slažu niti ne slažu s ovom tvrdnjom ima 10,98%, a trenera koji se ne slažu s tvrdnjom, djelomično ili u potpunosti je tek 0,58%.

Stavovi o financijskom praćenju i unaprjeđenju sporta

- Na tvrdnju o tome da se u osobni stručni rad trenera ulažu dostatna financijska sredstva veći postotak trenera imao je negativno mišljenje. U potpunosti se nije složilo s ovom tvrdnjom njih 22,54%, dok se djelomično ne slaže njih 19,65% što zajedno čini 42,19% trenera. Neodlučnih je visokih 22,54%, dok je onih koji se djelomično ili u potpunosti slažu s ovom tvrdnjom 35,26%. Ovi rezultati ukazuju na blagu prednost u korist trenera koji nisu zadovoljni financijskim sredstvima koja se ulažu u njihov stručni rad što sugerira kako postoji prostor za napredak da postotci koji se nalaze u rubrici onih koji se ne slažu s tvrdnjom u skoroj budućnosti presele na drugu stranu distribucije. U tome smislu

potrebno je poduzeti mjere koje podrazumijevaju povećanje financijskih sredstava za plaće trenera što je detaljnije problematizirano i u poglavlju koje obrađuje financiranje sporta u gradu Osijeku.

- Posljednja čestica u anketi koja je provedena s trenerima nije bila u obliku tvrdnje kao u prethodnim slučajevima nego je formulirana kao pitanje prema trenerima glede njihove procjene što smatraju da je najvažnije za unaprjeđenje kvalitete sporta u gradu Osijeku. Najvećim postotkom od 45,09% većina trenera je istaknula povećanje financijskih sredstava u sportu kao ključnu aktivnost za unaprjeđenje sporta u gradu Osijeku. Na drugom mjestu vide u jednakom omjeru postotaka (19,65%) „izgradnju i unaprjeđenje sportske infrastrukture“ te „podizanje kvalitete stručnog rada kroz edukaciju trenera (formalno i neformalno)“. Približno isti postotak trenera (8,09% vs 7,51%) vidi kao prostor za unaprjeđenje kvalitetniju promociju sporta na svim razinama te unaprjeđenje rada institucija zaduženih za sport u gradu Osijeku. Sukladno odgovorima na ovo pitanje razvidno je kako sportski treneri u gradu Osijeku smatraju financije kao glavni faktor za daljnji razvoj osječkoga sporta. Osim financija treneri kao druga dva glavna faktora vide stručni rad i infrastrukturu. Ove tri cjeline zapravo čine tri glavna stupa funkcioniranja svakog sportskog sustava te je potrebno u tom smjeru graditi i sportski sustav grada Osijeka.

2.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKU

DEFINICIJA I OPIS PODRUČJA

Pravni okvir sustava financiranja sporta u Republici Hrvatskoj

Na razini jedinica lokalne samouprave odnosno gradova i općina sustav financiranja sporta u Republici Hrvatskoj reguliran je općim propisima - Ustavom Republike Hrvatske (čl.128. st.2.), Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (čl.19) i Zakonom o udrugama te posebnim propisom – Zakonom o sportu.

Sukladno čl. 19. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, jedinice lokalne i područne samouprave (JLPS-ovi) u svome samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značenja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima, i to osobito poslove koji se, među ostalim, odnose i na tjelesnu kulturu i sport. Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti odredit će se poslovi čije je obavljanje pojedina jedinica dužna organizirati te poslovi koje može obavljati ako je osigurala uvjete za to.

Zakonom o sportu se u pogledu financiranja sporta na razini jedinica lokalne samouprave ističe sljedeće:

- „Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb utvrđuju javne potrebe u sportu i za njihovo

ostvarivanje osiguravaju financijska sredstva iz svojih proračuna u skladu s ovim Zakonom.“ (čl. 74)

- „Javne potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba su programi, odnosno aktivnosti, poslovi i djelatnosti od značaja za jedinicu samouprave:
    - poticanje i promicanje sporta,
    - provođenje sportskih aktivnosti djece, mladeži i studenata,
    - djelovanje sportskih udruga, sportskih zajednica i saveza,
    - sportska priprema, domaća i međunarodna natjecanja te opća i posebna zdravstvena zaštita sportaša,
    - zapošljavanje osoba za obavljanje stručnih poslova u sportu,
    - sportsko-rekreacijske aktivnosti građana,
    - sportske aktivnosti osoba s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom,
    - planiranje, izgradnja, održavanje i korištenje sportskih građevina značajnih za jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba,
    - provođenje i financiranje znanstvenih i razvojnih projekata elaborata i studija u funkciji razvoja sporta.“ (čl. 76)

Svaki grad ili općina samostalno određuje prioritete i strategiju razvoja sporta na svom području tako da program javnih potreba u sportu i iznos proračunskih sredstava namijenjenih njegovu financiranju utvrđuje u godišnjem proračunu, na prijedlog sportske zajednice odnosno školskih sportskih saveza (kada je riječ o programima koji se odnose na provođenje sportskih aktivnosti djece i mladeži). Sukladno Zakonu o sportu, sportska zajednica u JLPS-u raspolaže sredstvima za zadovoljavanje javnih potreba u

sportu te o njihovu trošenju i izvršavanju programa izvještava JLPS u rokovima propisanim Zakonom o proračunu.

Izvori financiranja sporta

Kada se govori o izvorima financiranja sporta Zakon o sportu na općenitoj razini prepoznaje nekoliko potencijalnih izvora: „osnovu financiranja sporta čine prihodi koje pravne i fizičke osobe, koje obavljaju sportsku djelatnost, ostvare obavljanjem sportske djelatnosti, članarine koje ostvaruju sportske udruge, dio prihoda od priređivanja igara na sreću i sredstva kojima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb i država pomažu obavljanje sportske djelatnosti.“ (čl. 74) međutim to ne iscrpljuje sve potencijalne izvore prihoda sustava sporta.

Sustav financiranja sporta na lokalnoj razini u Hrvatskoj odgovara tzv. mješovitom modelu financiranja. Ovaj model financiranja sporta prisutan je u svim zemljama Europske unije. U njemu se kao dominantni izvori financiranja javljaju:

- privatni (neproračunski) izvori:
    - građani (kupnja ulaznica, klupskih obilježja, članarine i sl.)
    - gospodarstvo (sponzorstva, donacije, mediji i sl.),
- javni (proračunski) izvori:
    - proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Privatni izvori čine osnovni i najizdašniji izvor financiranja sporta u većini zemalja Europske unije pri čemu potrošnja građana odnosno kućanstava predstavlja najvažniji izvor financiranja sporta i obuhvaća oko 2/3 ili 65,7%

svih prihoda koje ostvaruje sport u Europskoj uniji. (Eurostrategies et.al., 2011) U istraživanju objavljenom 2011. godine koje se odnose se na 27 zemalja članica EU, uz određena ograničenja, struktura izvora financiranja sporta kretala se na slijedeći način (Eurostrategies et.al., 2011):

- 65,7% kućanstva,
- 16,9% lokalni proračuni,
- 6,9% državni proračuni,
- 6,9% sponzori,
- 3,3% mediji,
- 0,1% lutrija,
- 0,3% ostali izvori.

Kućanstva odnosno građani kao glavni korisnici sportskih usluga sudjeluju u financiranju sporta putem ulaznica za sportska događanja, članarina sportskim klubovima, naknada za korištenje sportskih objekata i površina, plaćanjem članarina ili naknada pružateljima usluga tjelesnog vježbanja, sudjelovanjem u igrama na sreću i sportskim klađenjem, kupovanjem televizijskih prijenosa sportskih događaja (tzv. pay-peer-view ili slični sustavi), kupovanjem proizvoda sportske industrije (sportska oprema, odjeća, obuća i rekviziti), a u nekim slučajevima i kupnjom sportskih novina, listova, časopisa i magazina. Sa spremnošću građana da potroše dio svojih kućnih proračuna na sport i proizvode koji se vežu uz sport usko su povezana sponzorstva u sportu i prodaja televizijskih prava na sportske događaje. Iako je udio gospodarstva (sponzorstva i televizijska prava) u financiranju sporta značajan on se najvećim dijelom odnosi na vrhunski sport, odnosno izravne koristi od ovog vida financiranja nema sport u cjelini. Udio sponzorstava u sportu se posljednjih godina, u odnosu na televizijska prava, smanjuju.

Kućanstva odnosno građani u Republici Hrvatskoj, za razliku od Europske unije, još uvijek sudjeluju s razmjerno malim udjelom u financiranju sporta. Prema podacima iz studije „Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj s usporednim prikazom financiranja u Europskoj uniji“ Instituta za javne financije iz 2012. godine struktura izvora prihoda hrvatskoga sporta bila je slijedeća:

- 8% kućanstva,
- 53% javni (proračunski) izvori
- 29% gospodarstvo (sponzori),
- 10% ostali izvori

U mješovitom modelu financiranja sporta, a naročito u slučaju Republike Hrvatske, kao vrlo važan izvor javljaju se proračunska sredstva koja su namijenjena sportu, odnosno, najčešće sportskim organizacijama. U proračunskim sredstvima financiranja sporta daleko veći udio imaju, u pravilu, proračuni lokalnih i regionalnih vlasti, dok državni ili središnji proračuni, u pravilu, igraju manje značajnu ulogu. (Čustonja, Škorić, 2011.)

Javna se potpora pored izravnih izdvajanja iz proračuna javlja i u mnogim drugim oblicima koji također predstavljaju financijsku potporu sportu (European Commisssion, 2007): posebne porezne stope, zajmovi s nižim kamatnim stopama, garancije s nižim naknadama, javno financiranje izgradnje i održavanja sportskih objekata, korištenje javnih gradskih sportskih objekata od strane klubova po nižim cijenama ili bez naknade, iznajmljivanje sportskih objekata od strane javnih subjekata po nižim cijenama ili bez naknade, snošenje troškova konstrukcije ili obnove sportskih objekata od strane lokalne zajednice, prodaja zemljišta ili donacije ili zamjena zemljišta za sportske objekte i sl.

FINANCIRANJE SPORTA IZ PRORAČUNA GRADA OSIJEKA

Izdvajanja za sport iz proračuna Grada Osijeka – Javne potrebe u sportu

Grad Osijek, sukladno važećim propisima, osigurava u svom godišnjem proračunu sredstva za sufinanciranje sportskih aktivnosti na području grada kroz tzv. Program javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka. Pregled izdvajanja za potrebe sporta iz proračuna Grada Osijeka kroz Program Javnih potreba u sportu u protekle 4 godine, od 2016. do 2019. godine, te plan za 2020. godinu nalaze se u tablici 2.3.1.

Tablica 2.3.1. Izdvajanja za potrebe sporta iz gradskog proračuna Grada Osijeka 2016.-2019. i plan za 2020. godinu – Program javnih potreba u sportu

	Ostvarenje 2016.	Ostvarenje 2017.	Ostvarenje 2018.	Ostvarenje 2019.	Plan 2020.[1]
Izdvajanje za sport	28.303.519 kn	33.564.055 kn	36.451.158 kn	40.243.131 kn	39.095.000 kn
Ukupni rashodi i izdaci proračuna[2]	351.675.540 kn	400.136.923 kn	436.898.493 kn	490.697.285 kn	611.646.167 kn
Udio sporta u rashodima proračuna	8,05%	8,39%	8,34%	8,20%	6,39%

Izvor: Ministarstvo financija, 2020.; Grad Osijek; izračun autora
1 – iznos nakon rebalansa proračuna Grada Osijeka te izmjena i dopuna Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka za 2020. godinu iz rujna 2020.; iznos ne uključuje Programom javnih potreba u sportu Grada Osijeka za 2020. predviđenih 6.138.750,00 kn za izgradnju i rekonstrukciju sportskih građevina (objašnjenje kasnije u tekstu)
2 – bez rashoda proračunskih korisnika financiranih iz vlastitih i namjenskih prihoda

Grad Osijek je u razdoblju od 2016. do 2019. godine za potrebe sporta izdvajao između 28 i 40 milijuna kuna godišnje. U promatranom četverogodišnjem razdoblju za sport je izdvojeno ukupno 138,5 milijuna kuna. Svake se godine ostvarivao porast izdvajanja za sport iz proračuna

Grada Osijeka. Izdvajanja za sport porasla su za oko 12 milijuna kuna odnosno za 42% u 2019. u odnosu na 2016. godinu. Pozitivan trend izdvajanja za sport iz proračuna Grada Osijeka prikazan je na Grafikonu 2.3.1.

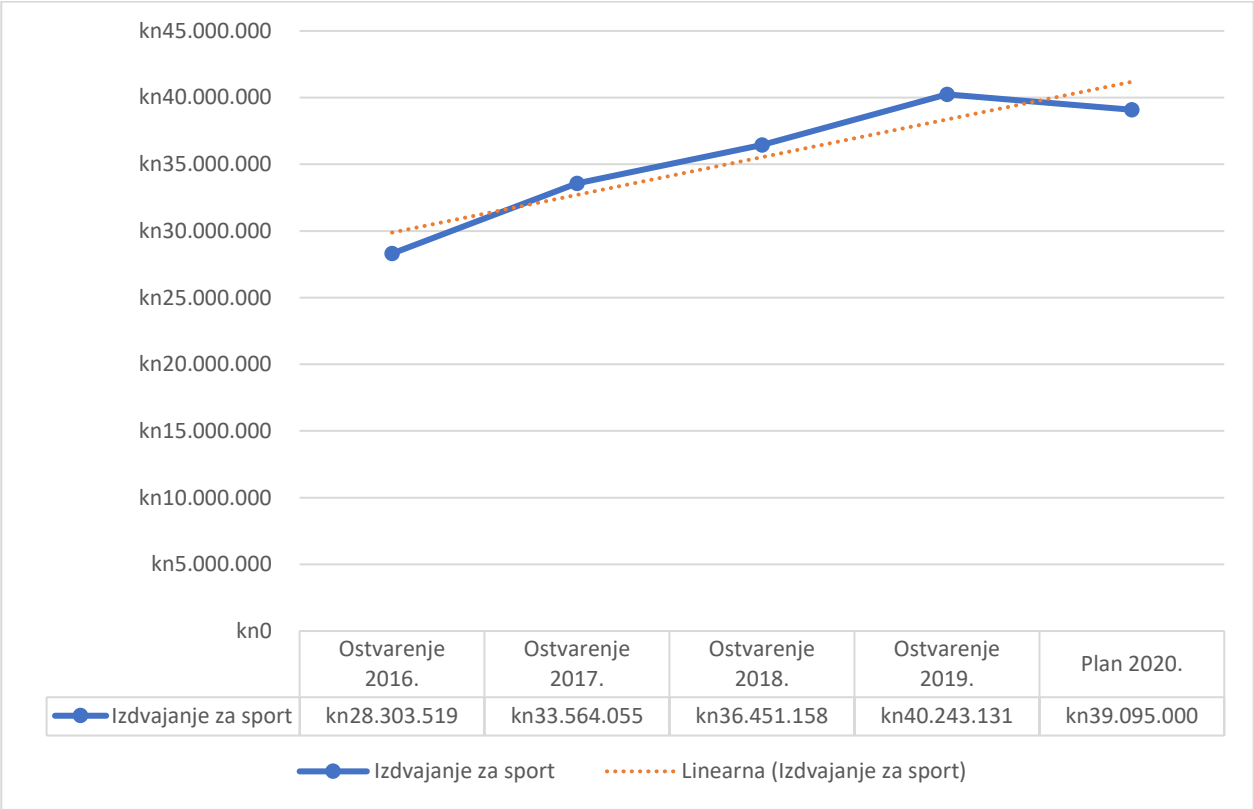

	Ostvarenje 2016.	Ostvarenje 2017.	Ostvarenje 2018.	Ostvarenje 2019.	Plan 2020.
Izdvajanje za sport	kn28.303.519	kn33.564.055	kn36.451.158	kn40.243.131	kn39.095.000

Grafikon 2.3.1. Izdvajanja za potrebe sporta iz gradskog proračuna Grada Osijeka 2016.-2019. i plan za 2020. godinu – Program javnih potreba u sportu s prikazom linearnog trenda izdvajanja za sport

Tekuća 2020. godina odstupa od trenda povećanja izdvajanja za sport. Tome je svakako pridonijela i zdravstveno-epidemiološka COVID 19 kriza i njene posljedice. Također, u Program javnih potreba u sportu za 2020. godinu uvrštena je i stavka „Izgradnja i rekonstrukcija sportskih građevina“ u iznosu od 6.138.750,00 kn. Navedena stavka se u Programu javnih potreba u sportu

prvi put javlja 2019. godine kada je od prvotno planiranih oko 3,5 milijuna kuna rebalansom smanjena na 830.000 kn, a u konačnici je realizirano 141.250 kn. Ta se stavka u proračunu Grada Osijeka vodi na različitim pozicijama od sporta te pripada Upravnom odjelu za graditeljstvo, energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša koji je zadužen za realizaciju i izvještavanje o tom dijelu Programa. Radi metodološke ispravnosti i mogućnosti objektivnije usporedbe Programa javnih potreba u sportu od 2016. do 2020. godine tu stavku nismo iskazivali u okviru analiza tzv. Javnih potreba u sportu u tablici 2.3.1. niti u kasnijim sličnim analizama. Zasebno smo je obradili i analizirali s komplementarnim podacima u poglavlju „Proračunska i druga izdvajanja javnih sredstava za sport izvan Programa javnih potreba u sportu“ . Ukoliko bi smo je uključili u analizu Program javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka za 2020. godinu odnosno plan izdvajanja iz gradskog proračuna za potrebe sporta u 2020. ukupno bi iznosio 45.233.750,00 kn i predstavljao bi daleko najveći iznos planiranih izdvajanja za sport iz proračuna Grada Osijeka u posljednjih 30 godina.

Postotni udio izdvajanja za sport putem Programa javnih potreba u sportu u ukupnim rashodima (rashodi i izdaci) Proračuna Grada Osijeka (bez rashoda proračunskih korisnika financiranih iz vlastitih i namjenskih prihoda koji se samo evidencijski iskazuju u Proračunu) u razdoblju od 2016. do 2019. godine kretao se između 8,05% i 8,39%. Prosječni udio izdvajanja za sport svih gradova u Republici Hrvatskoj je 5,45% proračunskih rashoda. Navedeni udio je razmjerno visok i pokazuje povoljnu poziciju sustava sporta u Proračunu Grada Osijeka. (detaljnija analiza kasnije)

Ukupni rashodi (rashodi i izdaci) proračuna Grada Osijeka od 2016. do 2019. kontinuirano su rasli između 9,2% i 13,8% godišnje odnosno ukupno u promatranom razdoblju za 39,5%. Izdvajanja za sport su pratila porast

proračunskih rashoda te su i ona kontinuirano rasla od 2016. do 2019. između 8,6% i 18,6% godišnje odnosno ukupno u promatranom razdoblju 42,2%. (Tablica 2.3.2.)

Tablica 2.3.2. Postotna godišnja promjena izdvajanja za sport iz proračuna Grada Osijeka te ukupnih rashoda proračuna Grada Osijeka od 2016. do 2019.

	promjena 2017.-2016.	promjena 2018.-2017.	promjena 2019.-2018.	promjena 2019.-2016.
Izdvajanje za sport iz proračuna	18,6%	8,6%	10,4%	42,2%
Ukupni rashodi i izdaci proračuna Grada Osijeka	13,8%	9,2%	12,3%	39,5%

Izvor: Grad Osijek; izračun autora

U 2017. u odnosu na 2016. godinu izdvajanje za sport iz gradskog proračuna porasli su za 18,6% što je predstavljalo značajno veći porast u odnosu na rast rashoda proračuna Grada Osijeka u istom razdoblju koji je iznosio 13,8%. U 2018. i 2019. godini rast izdvajanja za sport bio je niži u odnosu na rast ukupnih rashoda proračuna Grada Osijeka. Promatrano u ukupnom razdoblju od 2016. do 2019. godine izdvajanja za sport su nešto više rasla (42,2%) u odnosu na rashode gradskog proračuna (39,5%).

Iz navedenoga je vidljivo je kako su izdvajanja za sport u velikoj mjeri uvjetovani „stanjem“ gradskih financija odnosno da su izdvajanja za sport osjetljiva na povećanje rashodovne strane gradskoga proračuna. To je, naravno, pozitivan pokazatelj, ali istovremeno predstavlja i značajan rizik za stabilnost sustava sport jer je logično za očekivati u razdobljima kada će doći do smanjivanja rashoda gradskog proračuna kako će se smanjivati i izdvajanja za sustav sporta na području grada. To je naročito važno za prepoznati kao rizik s obzirom na činjenicu da je sustav osječkoga sporta u velikoj mjeri naslonjen na financijska sredstva koja se izdvajaju iz proračuna Grada Osijeka.

Podaci upućuju na zaključak kako je sport u Gradu Osijeku sustavno i stabilno financiran iz javnih proračunskih sredstava. Naročito je značajna činjenica pozitivnog trenda povećanja izdvajanja za sport iz proračuna u razdoblju od 2016. do 2019. godine. Udio izdvajanja za sport u rashodima proračuna Grada Osijeka koji se kreće između 8,05% i 8,39% je značajan i upućuje na stabilnu proračunsku poziciju sporta odnosno dobar položaj sporta u sustavu raspolaganja javnim sredstvima u Gradu Osijek.

Usporedba izdvajanja za sport Grada Osijeka s drugim jedinicama lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj

Podaci o proračunskim izdvajanjima za sport koji su prikazani u prethodnom poglavlju prikazuju stabilno stanje izdvajanja za sportu u Gradu Osijeku. U ovom poglavlju analizirat će se iznosi izdvajanja za sport u apsolutnom i relativnom smislu u odnosu na druge usporedive jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj odnosno na druge gradove kao i prosječne vrijednosti svih gradova u Republici Hrvatskoj.

Grad Osijek je po službenim podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) i popisu stanovništva iz 2011. godine sa 108.048 stanovnika 4. grad po veličini u Republici Hrvatskoj. (Grafikon 2.3.2.) Prema procjeni DZS-a na kraju 2018. godine u Gradu Osijeku živjelo je 101.911 stanovnika.

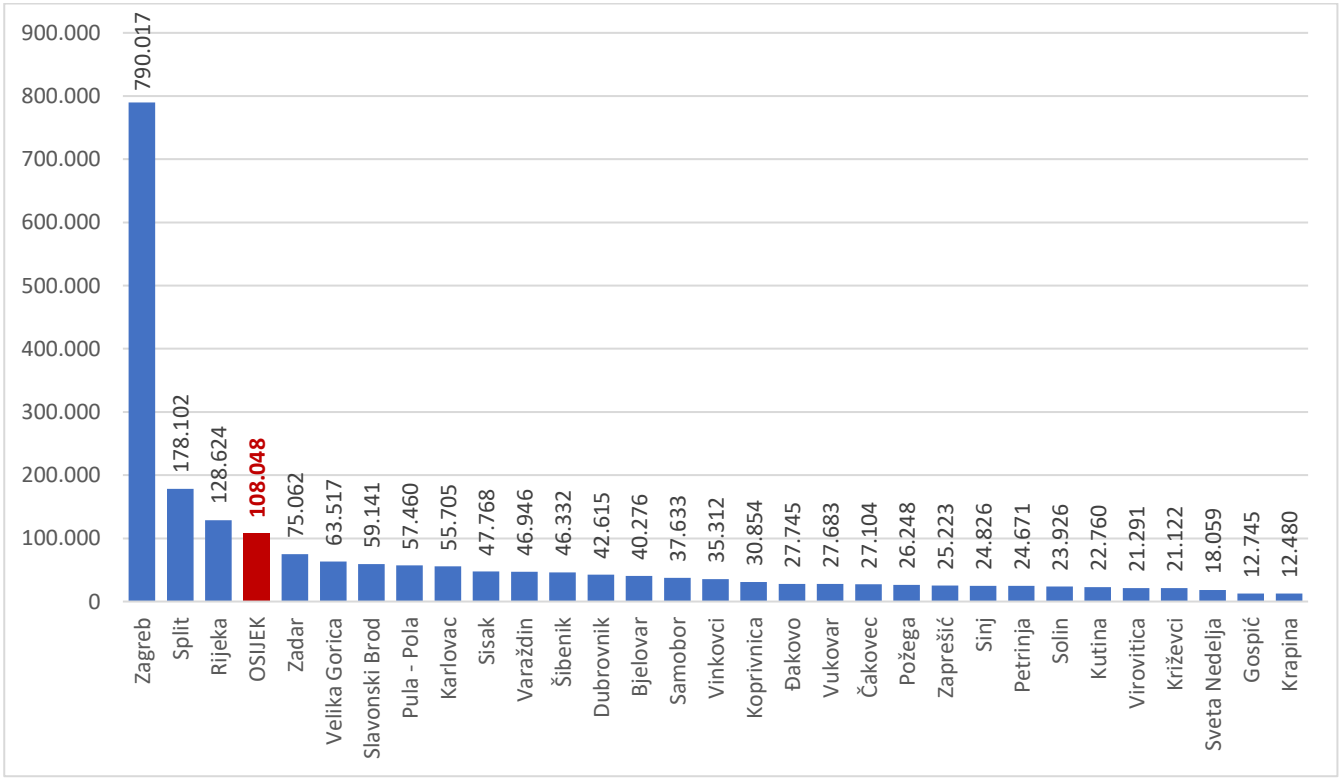

Grafikon 2.3.2. Gradovi rangirani prema broju stanovnika (Popis stanovništva 2011., DZS)

Po financijskim potencijalima odnosno ukupnim rashodima proračuna (proračunski rashodi i izdaci) u 2018. godini Grad Osijek je bio 5. grad u Republici Hrvatskoj. Četiri grada u Republici Hrvatskoj imala su više ukupne proračunske rashode od Grada Osijeka – Zagreb, Split, Rijeka i Dubrovnik. (Grafikon 2.3.3.)

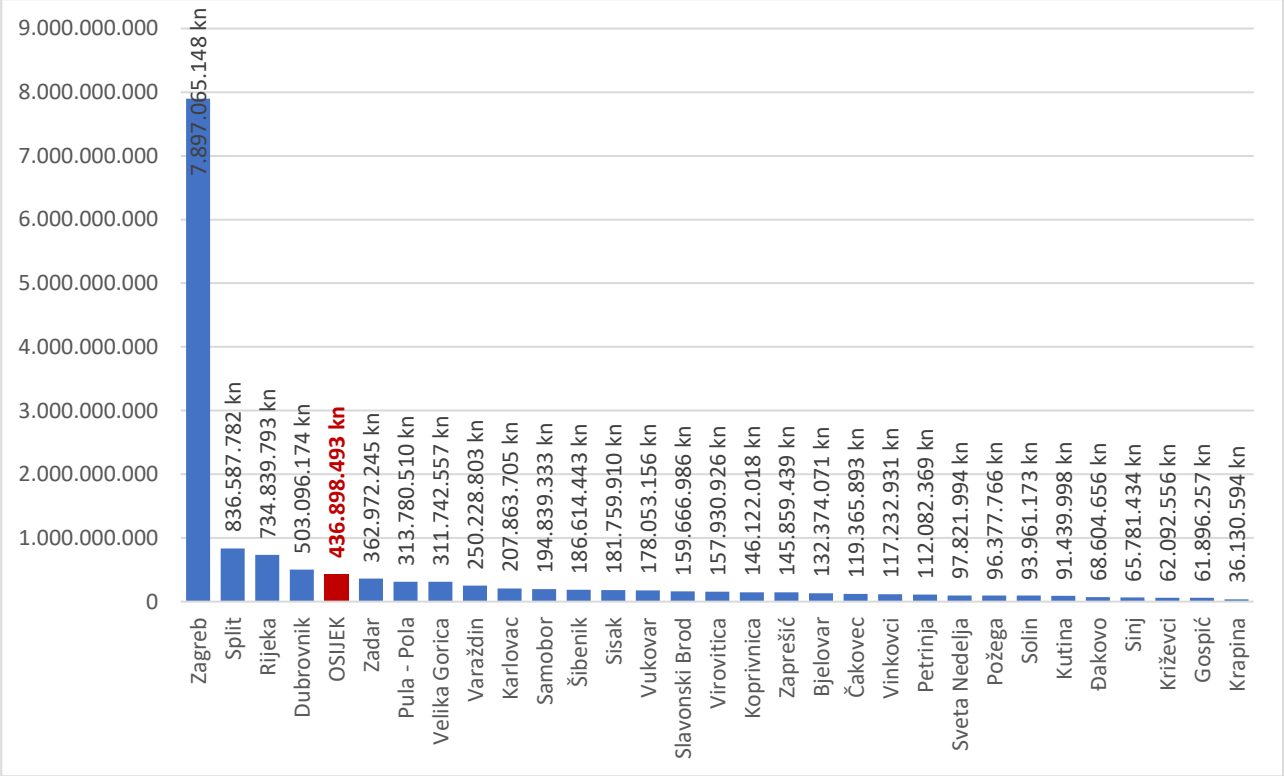

Grafikon 2.3.3. Gradovi rangirani prema ukupnim rashodima (rashodi i izdaci) gradskih proračuna za 2018. godinu (izvor podataka Ministarstvo financija RH 2020, obrada autori)

Grad Osijek u odnosu na druge veće gradove poput Splita i Rijeke ima značajno niži proračunski potencijal, dok ga je npr. Dubrovnik, koji je značajno manji po broju stanovnika, u visini godišnjih rashoda proračuna nadmašio. Gradovi poput Zadra, Pule i Velike Gorice ili Varaždina imaju u relativnom smislu bolje ostvarenje proračuna u odnosu na Grad Osijek. Financijska snaga

Grada Osijeka, koji je istovremeno i najizdašniji financijer osječkog sustava sporta (vidi kasnije u analizama prihoda osječkih sportskih klubova), predstavlja rizik za stabilno i sustavno financiranje osječkoga sporta. S obzirom na snažnu povezanost „stanja“ gradskih financija i iznosa sredstava za Program javnih potreba u sportu u Gradu Osijeku opravdana je bojazan kako sustav sporta u onim gradskim sredinama koje ostvaruju bolje proračunske prihode i rashode u odnosu na Grad Osijek potencijalno mogu s više javnih sredstava podupirati „svoj“ sustav sporta.

Grad Osijek je 2018. godine iz gradskog proračuna za potrebe sporta izdvojio 36.451.158 kn. Time se u apsolutnim izdvajanjima za sport nalazi na 6. mjestu gradova u Republici Hrvatskoj. (Grafikon 2.3.4.)

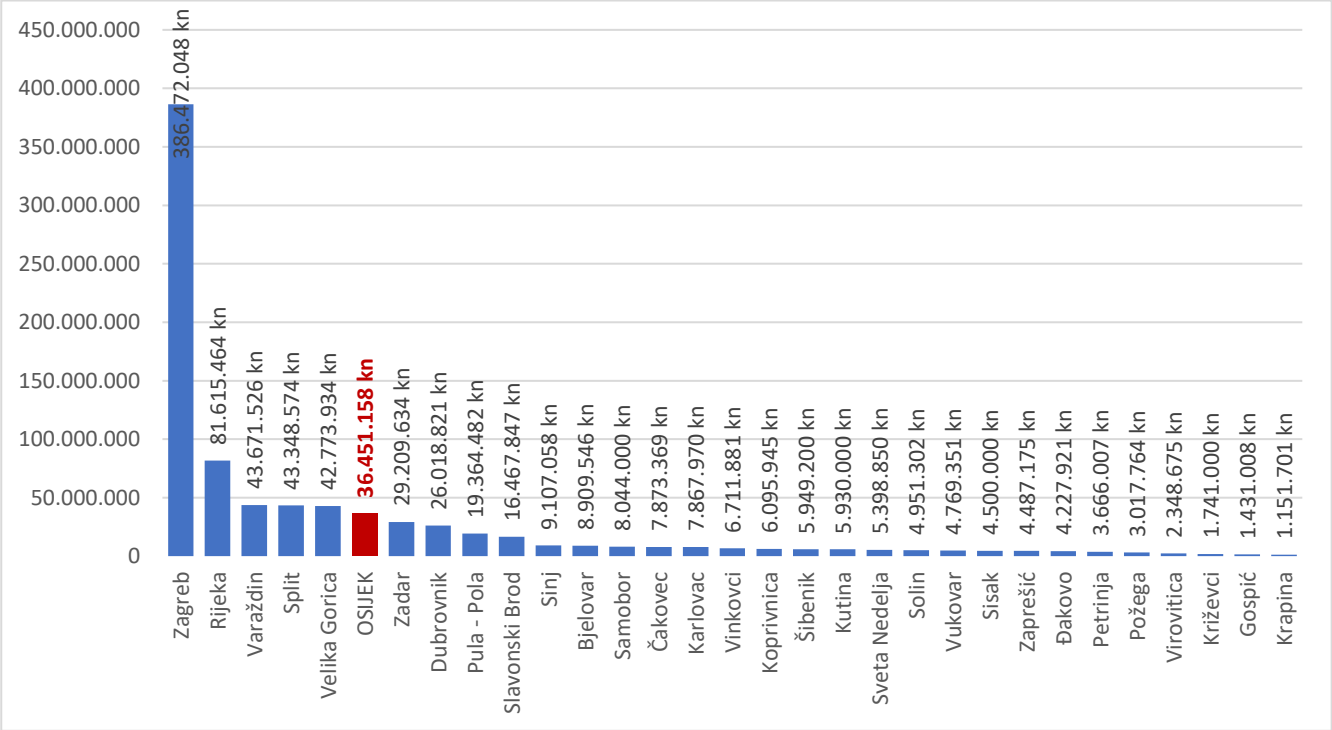

Grafikon 2.3.4. Gradovi rangirani prema ukupnim proračunskim izdvajanjima za sport u 2018. godini (izvor podataka: Ministarstvo financija RH 2020, obrada autori)

Razvidno je kako u području izdvajanja proračunskih sredstava za sport postoje određene rezerve kada se Osijek usporedi s drugim jedinicama lokalne samouprave. Naime, Varaždin i Velika Gorica izdvajaju ukupno veće iznose za sport iako raspolažu s manjim proračunima od Grada Osijeka.

Naročito je to uočljivo kada se usporede relativni udjeli proračunskih sredstava za sport u odnosu na ukupne proračunske rashode promatranih jedinica lokalne samouprave. Naime, Grad Osijek je 2018. godine za potrebe sporta izdvojio 8,34% rashoda gradskog proračuna. Time se u odnosu na druge gradove nalazi opet na 6. mjestu u Republici Hrvatskoj. (Grafikon 2.3.5.)

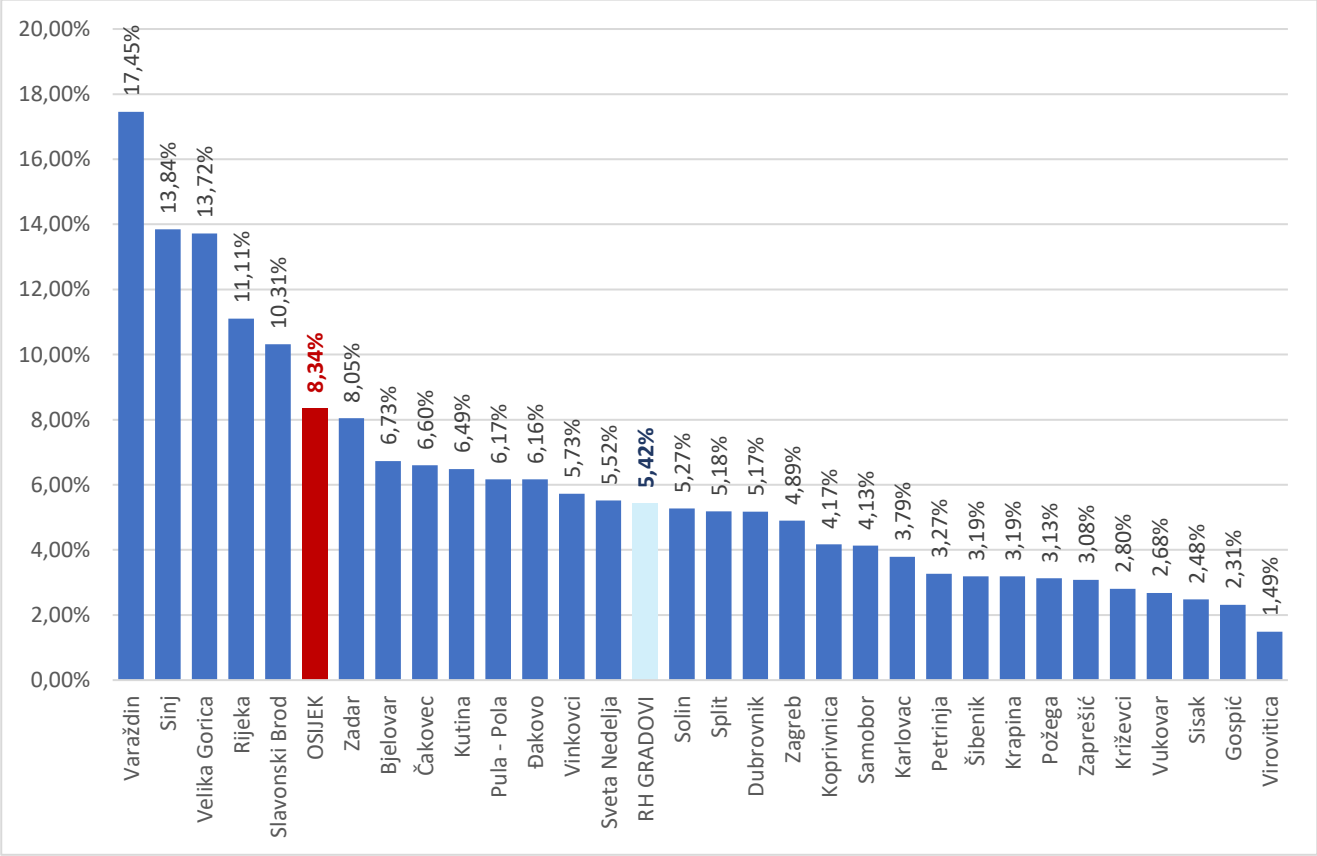

Grafikon 2.3.5. Gradovi rangirani prema postotnom udjelu izdvajanja za sport iz ukupnih rashoda (rashodi i izdaci) gradskih proračuna u 2018. godini (izvor podataka: Ministarstvo financija RH 2020, obrada autori)

Svi gradovi u Republici Hrvatskoj su u 2018. godini prosječno izdvajali 5,42% proračunskih rashoda za potrebe sporta. Grad Osijek s izdvajanjem za sport od 8,34% proračunskih rashoda je značajno iznad prosjeka gradova u Republici Hrvatskoj. Visoki relativni udjeli izdvajanja za sport pokazatelj su povoljnije pozicije sporta u Gradu Osijeku u odnosu na većinu drugih gradova u Republici Hrvatskoj. S druge strane, visoki relativni udio izdvajanja za sustav sporta može sugerirati i druge zaključke. Tako na primjeru Grada Sinja vidimo da vrlo visok postotni udio izdvajanja za sport može biti i posljedica relativno manjeg gradskog proračuna u odnosu na druge usporedive gradove. Isto tako visoki iznosi izdvajanja za sport i u apsolutnom i u relativnom smislu u gradovima poput Varaždina, Slavonskog Broda ili Rijeke posljedica su visokih ulaganja u izgradnju sportske infrastrukture u prethodnim razdobljima. Dodatno, treba biti svjestan da iako je udio izdvajanja za sport u ukupnim rashodima proračuna kvalitetan pokazatelj osjetljiv je na godišnje fluktuacije proračunskih rashoda. Tako je primjerice udio izdvajanja za sport u Gradu Varaždinu u 2018. u odnosu na 2017. godinu smanjen za oko 3 postotna boda (2017. = 20,49%; 2018. = 17,45%), ali je apsolutni iznos izdvajanja za sport čak i povećan u 2018. u odnosu na 2017., međutim ukupni rashodi proračuna Grada Varaždina narasli za oko 50 milijuna kuna ili oko 25% u 2018. godini.

Svega pet gradova u Republici Hrvatskoj izdvaja više od 10% gradskog proračuna za potrebe sporta: Varaždin (17,45%), Sinj (13,84%), Velika Gorica (13,72%), Rijeka (11,11%) i Slavonski Brod (10,31%).

Kada se ukupna proračunska izdvajanja za sport stave u omjer s ukupnim brojem stanovnika pojedinoga grada prema posljednjim službenim pokazateljima popisa stanovništva iz 2011. godine Grad Osijek izdvaja 337 kn po stanovniku godišnje za potrebe sporta. Time se nalazi vrlo blizu prosjeka

izdvajanja svih gradova u Republici Hrvatskoj koji za sport izdvajaju 335 kn po stanovniku. (Grafikon 2.3.6.)

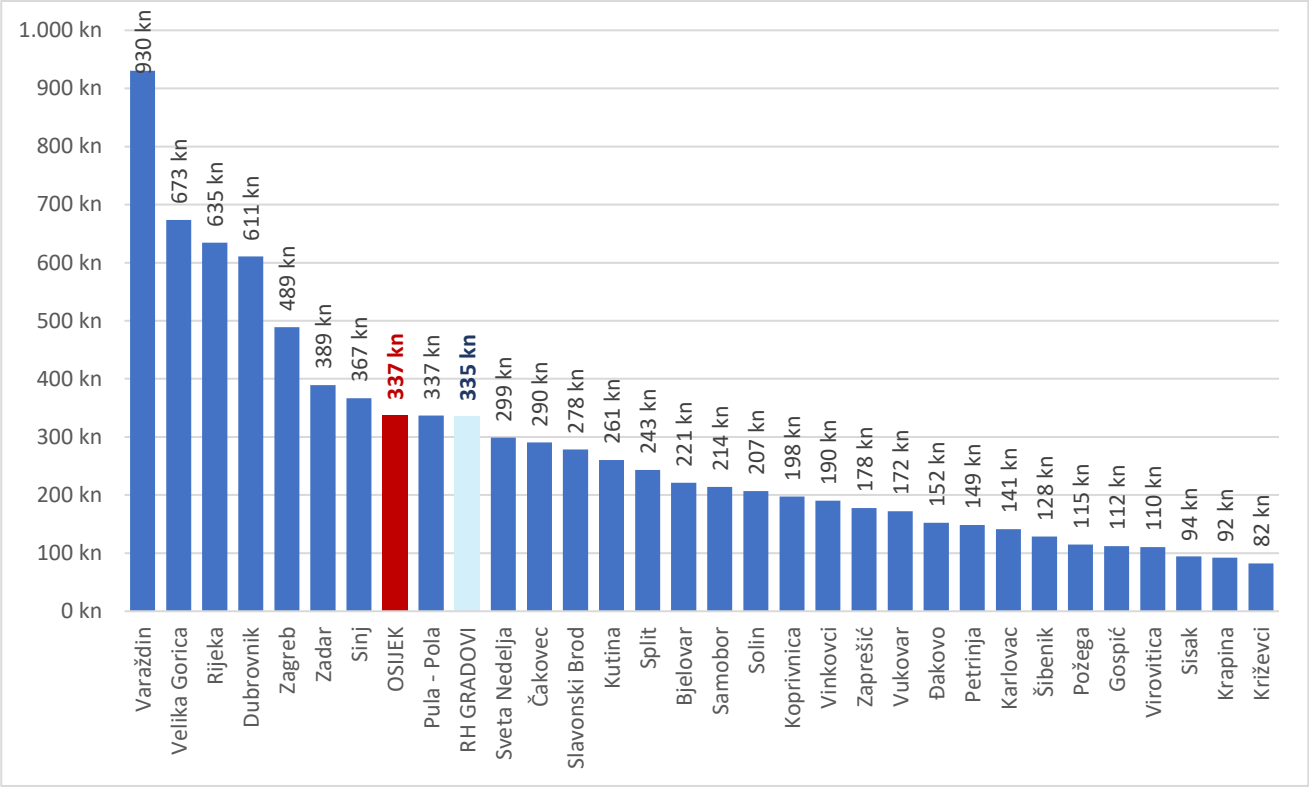

Grafikon 2.3.6. Gradovi rangirani prema izdvajanju za sport po stanovniku godišnje u 2018. godini (izvor podataka: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011., Ministarstvo financija RH 2020, izračun autora)

Gradovi koji izdvajaju značajno više po stanovniku za sport od prosjeka Republike Hrvatske jesu Varaždin (930 kn), Velika Gorica (673 kn), Rijeka (635 kn) i Dubrovnik (611 kn). Ti gradovi i u apsolutnom i u relativnom smislu prethodnih nekoliko analiza pokazuju visoka izdvajanja za sport dominantno iz razloga jer vrlo značajna sredstva ulažu u održavanje i otplatu zajmova za izgradnju sportske infrastrukture (Varaždin i Rijeka) dok Velika Gorica i

Dubrovnik ulažu relativno visoke iznose u sustav sporta na svom području. Grad Rijeka je u 2018. godini za potrebe sporta izdvojio oko 81 milijun od čega se oko 53 milijuna kuna odnosilo na trgovačko društvo *Rijeka sport d.o.o.* koje je u stopostotnom vlasništvu Grada Rijeke i putem kojega se snose troškovi poslovanja, troškovi redovnog rad gradskih sportskih objekata te dio otplate kredita za izgradnju sportskih objekata. Dodatno je još izdvojeno oko 7 milijuna kuna za otplatu kredita za izgradnju sportskih objekata. Javne potrebe u sportu Grada Rijeke u 2018. godini iznosile su oko 16 milijuna kuna. Preostala sredstava utrošena je na ostale potpore, otplate zajmova i sportske objekte koji nisu pod upravljanjem trgovačkog društva *Rijeka sport d.o.o.* (www.rijeka.hr; www.rijekasport.hr, 2020)

Usporedbe s drugim gradovima pokazuju kako Grad Osijek u apsolutnom i relativnom smislu izdvaja značajne iznose javnih sredstava za sport. Ipak postoje rezerve koje bi se potencijalno mogle staviti u funkciju sporta kako bi se Grad Osijek približio gradovima poput Dubrovnika, Rijeke, Velike Gorice, Zadra ili Varaždina koji su vodeći gradovi u Republici Hrvatskoj po izdvajanjima za sport. Ta se rezerva naročito očituje u pokazateljima relativnog izdvajanja za sport u smislu izdvajanja za sport po stanovniku Grad Osijeka gdje se nalazi tek malo iznad prosjeka gradova u Republici Hrvatskoj.

Analiza izdvajanja za sport jedinica lokalne samouprave u Osječko baranjskoj županiji

Na razini područne (regionalne) samouprave odnosno Osječko-baranjske županije (OBŽ) Grad Osijek prednjači u izdvajanjima za sport u apsolutnom iznosu. Gradovi s područja OBŽ za sport su u 2018. godini izdvojili ukupno 49.305.943 kn te izdvajanje Grada Osijeka od 36.451.158 kn čini 74% ukupnih izdvajanja gradova u OBŽ za sport. Pored Osijeka šest drugih gradova na području županije ukupno su u 2018. godini izdvojili 12.854.784 kn za potrebe sporta. U ukupnim izdvajanjima za sport na razini OBŽ (gradovi, općine i županija) udio Grada Osijeka je 55%. (Tablica 2.3.3.)

Tablica 2.3.3. Analiza izdvajanja za sport u Osječko-baranjskoj županiji (OBŽ) u 2018. godini.

	Izdvajanja za sport 2018.	Ukupni rashodi proračuna 2018.	Udio sporta u rashodima proračuna	Broj stanovnika	kn po stanovniku	rang izdvajanje za sport	rang udio sporta u proračunu	rang kn/stanovnik
Osijek	**36.451.158 kn**	**436.898.493 kn**	**8,34%**	**108.048**	**337 kn**	**1**	**1**	**2**
Beli Manastir	1.123.065 kn	47.972.557 kn	2,34%	10.068	112 kn	6	6	5
Belišće	3.754.400 kn	54.756.752 kn	6,86%	10.825	347 kn	3	2	1
Donji Miholjac	606.845 kn	27.167.979 kn	2,23%	9.491	64 kn	7	7	7
Đakovo	4.227.921 kn	68.604.656 kn	6,16%	27.745	152 kn	2	3	3
Našice	1.487.900 kn	48.340.685 kn	3,08%	16.224	92 kn	5	5	6
Valpovo	1.654.654 kn	40.561.306 kn	4,08%	11.563	143 kn	4	4	4
OBŽ	6.278.295 kn	359.605.331 kn	1,75%	305.032	21 kn			
gradovi OBŽ	49.305.943 kn	724.302.428 kn	6,81%	193.964	254 kn			
općine OBŽ	10.891.844 kn	412.754.057 kn	2,64%	111.068	98 kn			
ukupno OBŽ	66.476.082 kn	1.496.661.816 kn	4,44%	305.032	218 kn			

Izvor: Ministarstvo financija RH, Financijski izvještaji JLP(R)S za 2018. godinu, izračun autora

Izdvajanja za sport Grada Osijeka od 8,34% ukupnih rashoda proračuna je u usporedbi s drugim gradovima u županiji najveći udio izdvajanja. Slijede Belišće (6,86%) i Đakovo (6,16%) dok su drugi gradovi izdvajali manje od 5%

proračuna za sport. Najmanje su izdvojili i u apsolutnom iznosu i u udjelu u proračunu Beli Manastir i Donji Miholjac.

Na području OBŽ djeluje 35 općina koje su skupa u 2018. godini izdvojile 10.891.844 kn za sport ili u prosjeku oko 311.000 kn odnosno 2,64% od ukupnih proračunskih rashoda u toj godini. Sama Osječko-baranjska županija je za potrebe sporta u 2018. godini izdvojila 6.278.295 kn ili 1,75% ukupnih rashoda županije. Niži iznosi kao i udjeli sporta u rashodima običajni su kod općina i županija i u drugim dijelovima Republike Hrvatske.

U relativnom smislu izdvajanja za sport po stanovniku Grad Osijek je po rangu izdvajanja s 337 kn po stanovniku drugi Belišće prednjači u tom pokazatelju među gradovima OBŽ s 347 kn. Ostali gradovi u županiji u 2018. godini su se kretali između 64 i 152 kn, a prosjek svih jedinica lokalne samouprave u županiji te same OBŽ je iznosio 218 kn po stanovniku za sport godišnje.

Podaci iz ovog dijela analize potvrđuju očekivanu situaciju snažne dominacije izdvajanja za sport Grada Osijeka u odnosu na ostale jedinice lokalne samouprave u Osječko-baranjskoj županiji. To je s jedne strane odraz financijske snage Grada Osijeka u odnosu na druge jedinice lokalne samouprave u OBŽ, ali i značajno razvijenijeg i masovnijeg sustava sporta. Također, trenutna situacija i obvezuje Grad Osijek da kao nositelj kvalitete sporta u Osječko-baranjskoj županiji, a vjerojatno i šire na području Slavonije i Baranje, nastavi održavati i unaprjeđivati svoj sustav sporta, te da potakne i druge jedinice lokalne samouprave, a naročito gradove u županiji na unaprjeđenje sustava sporta i financiranja sporta na svom administrativnom području.

Analiza raspodjele sredstava za sport iz proračuna Grada Osijek

U prethodnim poglavljima promatralo se ukupno izdvajanje javnih odnosno proračunskih sredstava Grada Osijeka za sport. U ovom poglavlju analizirat će se raspodjela tih sredstava prema programima i korisnicima sredstava.

U tablici 2.3.4. nalazi se pregled izvršenja proračunskih sredstava Grada Osijeka za potrebe sporta od 2016. do 2019. te plan za 2020. godinu. Grad Osijek je u promatranom razdoblju sredstva raspoređivao na više programa:

- PROGRAMSKI SADRŽAJ „A“
    - Poticanje i promicanje sporta
    - Sportske aktivnosti djece, mladeži i studenata
    - Sustav sportskih priprema i natjecanja
    - Djelovanje sportskih udruga – klubova
    - Sportska rekreacija i sportske aktivnosti osoba s invaliditetom
    - Zajednica sportskih udruga i sportski savezi
    - Sportski savezi
- PROGRAMSKI SADRŽAJ „B“
    - Zajednički programi
    - Gospodarenje, izgradnja, rekonstrukcija i opremanje sportskih građevina u vlasništvu Grada Osijeka
    - Suorganizacija velikih sportskih priredbi

Program javnih potreba u sportu Grada Osijeka sastoji se od tri dijela: 1) Programski sadržaji „A“, 2) Programski sadržaji „B“ i 3) Izgradnja i rekonstrukcija sportskih građevina (od 2019. godine).

Tablica 2.3.4. Raspodjele sredstava za sport iz proračuna Grada Osijeka – Javne potrebe u sportu Grada Osijeka - realizacija 2016.-2019. i plan za 2020.

	izvršenje 2016.	izvršenje 2017.	izvršenje 2018.	izvršenje 2019.	plan 2020.
PROGRAMSKI SADRŽAJ "A"	**11.520.500,00 kn**	**14.375.673,79 kn**	**16.760.800,00 kn**	**18.686.940,00 kn**	**14.602.000,00 kn**
Poticanje i promicanje sporta	1.120.000,00 kn	1.540.000,00 kn	1.787.800,00 kn	2.188.550,00 kn	1.995.000,00 kn
Sportske aktivnosti djece, mladeži i studenata	540.000,00 kn	640.000,00 kn	660.000,00 kn	705.000,00 kn	575.000,00 kn
Sustav sportskih priprema i natjecanja	993.000,00 kn	2.838.673,79 kn	3.792.000,00 kn	4.934.739,36 kn	2.245.000,00 kn
Djelovanje sportskih udruga – klubova	5.470.000,00 kn	5.470.000,00 kn	6.450.000,00 kn	6.430.400,00 kn	6.101.000,00 kn
Sportska rekreacija i sportske aktivnosti osoba s invaliditetom	445.000,00 kn	530.000,00 kn	590.000,00 kn	620.000,00 kn	590.000,00 kn
Zajednica sportskih udruga i sportski savezi	1.982.500,00 kn	2.080.000,00 kn	2.140.000,00 kn	2.234.750,64 kn	1.550.000,00 kn
Sportski savezi	970.000,00 kn	1.277.000,00 kn	1.341.000,00 kn	1.573.500,00 kn	1.546.000,00 kn
PROGRAMSKI SADRŽAJ „B“	**16.783.018,80 kn**	**19.188.380,72 kn**	**19.690.358,40 kn**	**21.556.191,45 kn**	**24.131.500,00 kn**
Zajednički programi	363.885,45 kn	947.480,00 kn	1.510.358,40 kn	120.773,53 kn	1.426.000,00 kn
Gospodarenje, izgradnja, rekonstrukcija i opremanje sportskih građevina u vlasništvu Grada Osijeka	16.419.133,35 kn	17.790.900,72 kn	17.930.000,00 kn	21.435.417,92 kn	23.067.000,00 kn
Suorganizacija velikih sportskih priredbi		450.000,00 kn	250.000,00 kn		
UKUPNO	**28.303.518,80 kn**	**33.564.054,51 kn**	**36.451.158,40 kn**	**40.243.131,45 kn**	**39.095.000,00 kn**

Izvor: Grad Osijek 2020.; Izvješće o izvršenju Javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka 2016., 2017., 2018., i 2019. te Program Javnih potreba sporta na području Grada Osijeka za 2020. (rebalans, rujan 2020.)
Napomena: nisu iskazana sredstva pod stavkom Izgradnja i rekonstrukcija sportskih građevina (za 2019. i 2020.) što je objašnjeno ranije u tekstu

Za provedbu Programskog sadržaja „A“ izravno je zadužena Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka (ZŠUGOS) te se planirana sredstva iz ovog programskog sadržaja izravno transferiraju na račun Zajednice sportskih udruga Grada Osijeka. Posredni korisnici su članice ZŠUGOS odnosno sportski klubovi i sportski savezi s područja Grada Osijeka. O izvršenju Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka iz Programskog sadržaja „A“ i utrošku sredstava ZŠUGOS izvještava Grad Osijek u rokovima i na način propisanima Zakonom o proračunu. Programski sadržaj „B“, sukladno nadležnosti, izrađuje i nositelj je njegove realizacije Upravni odjel za

društvene djelatnosti Grada Osijeka te za isti, prilaže izvješće s cjelovitim opisom ostvarenja tog dijela Programa. Posredni korisnik najvećeg dijela tih sredstava je trgovačko društvo Sportski objekti d.o.o. Treći dio Javnih potreba u sportu Grada Osijeka - Izgradnja i rekonstrukcija sportskih građevina – uvršten je u sustav javnih potreba od 2019. godine. Sredstva za realizaciju tog dijela Javnih potreba u sportu planirana su na proračunskim pozicijama Upravnog odjela za graditeljstvo, energetsku učinkovitosti i zaštitu okoliša te je isti i odgovoran za njegovu realizaciju. S obzirom na navedeno, kao i na činjenicu da je u 2019. godini taj dio Javnih potreba u sportu realiziran u iznosu od 141.250,00 kn te da izvještaj o njegovoj realizaciji podnosi Upravni odjel za graditeljstvo, energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša, te radi usporedivosti podataka iz 2016., 2017. i 2018. s podacima za 2019. i planom za 2020. taj dio sredstava Javnih potreba u sportu nije iskazan u Tablici 2.3.4. već će biti zasebno analiziran i prikazan kasnije.

Unutar Programa javnih potreba u sportu tzv. Programski sadržaj „A“ odnosno sredstva namijenjena Zajednici sportskih udruga Grada Osijeka koje još možemo nazvati i „programski dio“ jer su izravno namijenjena sportu i sportskoj zajednici za ispunjavanje njihovih neposrednih programa imaju različitu dinamiku godišnjih promjena u odnosu na tzv. Programski sadržaj „B“ koji još možemo nazvati „infrastrukturni dio“ jer je u najvećoj mjeri namijenjen za troškove sportske infrastrukture u vlasništvu Grada Osijeka.

U tablici 2.3.5. nalaze se detaljniji pokazatelji promjena unutar Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka u razdoblju od 2016. do 2020. Međutim, iz ove analize i tekstualnog razmatranja izuzet ćemo 2020. godinu. Prvenstveno iz razloga jer je još uvijek u tijeku te raspolažemo samo planskim brojkama dok za druge godine raspolažemo preciznim pokazateljima izvršenja gradskog proračuna, ali i zbog zdravstveno-epidemioloških okolnosti

koje su imale negativan utjecaj na sustav sporta, 2020. godinu ne možemo objektivno uključiti u analizu.

Tablica 2.3.5. Analiza promjena Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka 2016.-2020.

	PROGRAMSKI SADRŽAJ „A“		PROGRAMSKI SADRŽAJ „B“		UKUPNO
	iznos	%	iznos	%	
Izvršenje 2016.	11.520.500,00 kn	41%	16.783.018,80 kn	59%	28.303.518,80 kn
Izvršenje 2017.	14.375.673,79 kn	43%	19.188.380,72 kn	57%	33.564.054,51 kn
Promjena 2017/2016 – iznos	2.855.173,79 kn		2.405.361,92 kn		5.260.535,71 kn
Promjena 2017/2016 – postotak	24,8%		14,3%		18,6%
Izvršenje 2018.	16.760.800,00 kn	46%	19.690.358,40 kn	54%	36.451.158,40 kn
Promjena 2018/2017 – iznos	2.385.126,21 kn		501.977,68 kn		2.887.103,89 kn
Promjena 2018/2017 – postotak	16,6%		2,6%		8,6%
Izvršenje 2019.	18.686.940,00 kn	46%	21.556.191,45 kn	54%	40.243.131,45 kn
Promjena 2019/2018 – iznos	1.926.140,00 kn		1.865.833,05 kn		3.791.973,05 kn
Promjena 2019/2018 – postotak	11,5%		9,5%		10,4%
Plan 2020.	14.602.000,00 kn	37%	24.493.000,00 kn	63%	39.095.000,00 kn
Promjena 2020/2019 – iznos	-4.084.940,00 kn		2.936.808,55 kn		-1.148.131,45 kn
Promjena 2020/2019 – postotak	-21,9%		13,6%		-2,9%
UKUPNO PROMJENA 2019/2016 - IZNOS	**7.166.440,00 kn**		**4.773.172,65 kn**		**11.939.612,65 kn**
UKUPNO PROMJENA 2019/2016 - POSTOTAK	**62,2%**		**28,4%**		**42,2%**
GODIŠNJI PROSJEK - IZNOS	**2.388.813,33 kn**		**1.591.057,55 kn**		**3.979.870,88 kn**
GODIŠNJI PROSJEK - POSTOTAK	**17,6%**		**8,8%**		**12,5%**

Izvor: Grad Osijek; Izvješće o izvršenju Javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka 2016., 2017., 2018., i 2019. te Program Javnih potreba sporta na području Grada Osijeka za 2020. izračun autora

Iznos Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka kontinuirano se povećavaju u promatranom razdoblju od 2016. godine. Od 2016. do 2019. godine Program javnih potreba u sportu Grada Osijeka povećan je za 11.939.613 kn ili 42,2%. Prosječno je godišnje povećanje od 2016. do 2019. godine iznosilo blizu 4 milijuna kuna odnosno 12,5%. Najveći godišnji porast u iznosu i postotku dogodio se 2017. godine kada je iznos Javnih potreba u

sportu povećan za 5.260.535,71 kn odnosno 18,6% u odnosu na 2016. godinu. Značajni porasti zabilježeni su i 2018. i 2019. godine. Prvotno su Javne potrebe u sportu za 2020. (samo Programski sadržaj „A“ i Programski sadržaj “B“) bile planirane u iznosu od 39.328.500,00 kn ili za oko 1 milijun kuna manje nego u 2019., međutim rebalansom proračuna Grada Osijeka iz svibnja 2020. plan Javnih potreba u sportu Grada Osijeka za 2020. (samo Programski sadržaj „A“ i Programski sadržaj “B“) smanjen je na 38.018.500,00 kn. Slijedećim rebalansom iz rujna 2020. iznos Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka opet je povećan na 39.095.000,00 kn.

U razdoblju od 2016. do 2019. „programski dio“ odnosno Programski sadržaj „A“ povećao se za 7.166.440 kuna odnosno 62,2%. Najveće povećanje i u iznosu (2.855.173,79 kn) i u postotku (24,8%) dogodilo se 2017. godine. S porastom sredstava u „programskom dijelu“ Javnih potreba u sportu Grada Osijeka nastavilo se i u 2018. i 2019. godini, ali u nešto manjim iznosima odnosno postotcima. Godišnji prosjek povećanja Programskog sadržaja „A“ od 2016. do 2019. godine iznosio je 2.388.813,33 kn odnosno prosječno je godišnje povećavan za 17,6%. (Tablica 2.3.5.) U plan Javnih potreba u sportu za 2020. godinu „programski dio“ je značajno umanjen u odnosu na 2019. ponajviše iz dva razloga: 1) COVID 19 krize koja je značajno smanjila obujam sportskih aktivnosti te 2) administrativne promjene proračunske pozicije „Korištenje prijevoza za klubove i saveze“ u iznosu od 2.300.000 kn iz Programskog sadržaja „A“ u Programski sadržaj „B“.

Programski sadržaj „B“ ili „infrastrukturni dio“ se od 2016. do 2019. godine također kontinuirano povećavao, ali u značajno manjem iznosu i postotku u odnosu na Programski sadržaj „A“. U tom razdoblju sredstva su se ukupno povećala za 4.773.172,65 kn ili 28,4% odnosno prosječno godišnje 1.591.057,55 kn ili po prosječnoj stopi od 8,8%.

Već smo ranije konstatirali, a i ovi pokazatelji to potvrđuju – financiranje sustava sporta iz proračuna Grada Osijeka je stabilno s jasno izraženim godišnjim trendovima povećavanja sredstava namijenjenih sportu na području Grada. Javne potrebe u sportu Grada Osijeka u kontinuiranom su porastu. Godišnje stope rasta u razdoblju od 2016. godine su bile značajne u oba dva segmenta sustava javnih potreba – Programski sadržaj „A" i Programski sadržaj „B".

Izdvajanja za sportske programe i sportsku infrastrukturu

Sveukupna izdvajanja za sport iz proračuna Grada Osijeka možemo grupirati u dvije skupine:

- Programski dio
- Infrastrukturni dio.

Programski dio bi obuhvaćao sva proračunska izdvajanja koja se dodjeljuju sustavu sporta za njegovo djelovanje i unaprjeđenje, a ne odnosi se na sportsku infrastrukturu. Konkretno, programski dio bi obuhvaćao najveći dio Programskog sadržaja „A" te sve njegove stavke: Poticanje i promicanje sporta, Sportske aktivnosti djece, mladeži i studenata, Sustav sportskih priprema i natjecanja, Djelovanje sportskih udruga – klubova, Sportska rekreacija i sportske aktivnosti osoba s invaliditetom, Zajednica sportskih udruga i sportski savezi i Sportski savezi. Unutar Programskog sadržaja „A" nalazi je jedna proračunska stavka u iznosu od oko 367.000 kn koja se odnosi na najam školskih sportskih dvorana za potrebe osječkih klubova te još jedna manja stavka kojom se odobrava najam drugih sportskih objekata prema zahtjevima klubova koja je u 2019. godini iznosila 36.390 kn.

Infrastrukturni dio izdvajanja odnosi se na sva izdvajanja koja se tiču sportske infrastrukture bilo da je radi o njenom najmu, korištenju, gospodarenju, održavanju, rekonstrukciji, opremanju, izgradnji itd. Taj dio obuhvaća najveći dio Programskog sadržaja „B“ osim stavke „Zajednički programi“ koja je u 2019. godini iznosila 120.773,53 kn. (Tablica 2.3.6.)

Tablica 2.3.6. Raspodjela na Programski i Infrastrukturni dio Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka za 2019. godinu

izvršenje 2019.	PROGRAMSKI DIO	INFRASTRUKTURNI DIO
Programski sadržaj "A"	18.686.940,00 kn	
Najam školskih sportskih dvorana	-367.400 kn	367.400 kn
Najam drugih sportskih objekata	-36.390 kn	36.390 kn
Programski sadržaj "B"		21.556.191,45 kn
Zajednički programi	120.773,53 kn	-120.733,53
UKUPNO	**18.403.923,53 kn**	**21.839.248 kn**
UDIO	**46%**	**54%**

U 2019. godini uložena javna sredstva u sportsku infrastrukturu na području Grada Osijeka činila su nešto veći dio (54%) u odnosu na javna sredstva uložena u programski dio (46%). (Grafikon 2.3.7.)

Generalno ne postoje jasni kriteriji ili preporuke kakav bi trebao biti omjer ili odnos ove dvije skupine rashoda za sport. U ovom trenutku dominira tzv. Infrastrukturni dio koji u najvećoj mjeri obuhvaća potpore trgovačkom društvu Sportski objekti d.o.o. koje upravlja s 12 kapitalnih sportskih objekata Grada Osijeka: NŠD Gradski vrt, ŠD Zrinjevac, ŠD Jug, Srednjoškolsko igralište, Gradske bazene, SRC Copacabana, Teniski centar Osijek, Streljana Pampas, SC Mačkamama, Boćarski dom Retfala, Hipodrom Pampas i SC Olimpija te s 11 javno rekreacijskih i sportskih površine na području Grada Osijeka koje su im povjerene na upravljanje i održavanje. Pored toga u iznosu od 480.000 kn

sufinancira se gospodarenje sportskim građevinama kojima upravljaju sportski klubovi (22 sportska objekta tzv. II. kategorije), zatim stadion NK LIO (48.000 kn), Sokolski dom (633.512,50 kn) i druge infrastrukturne potrebe.

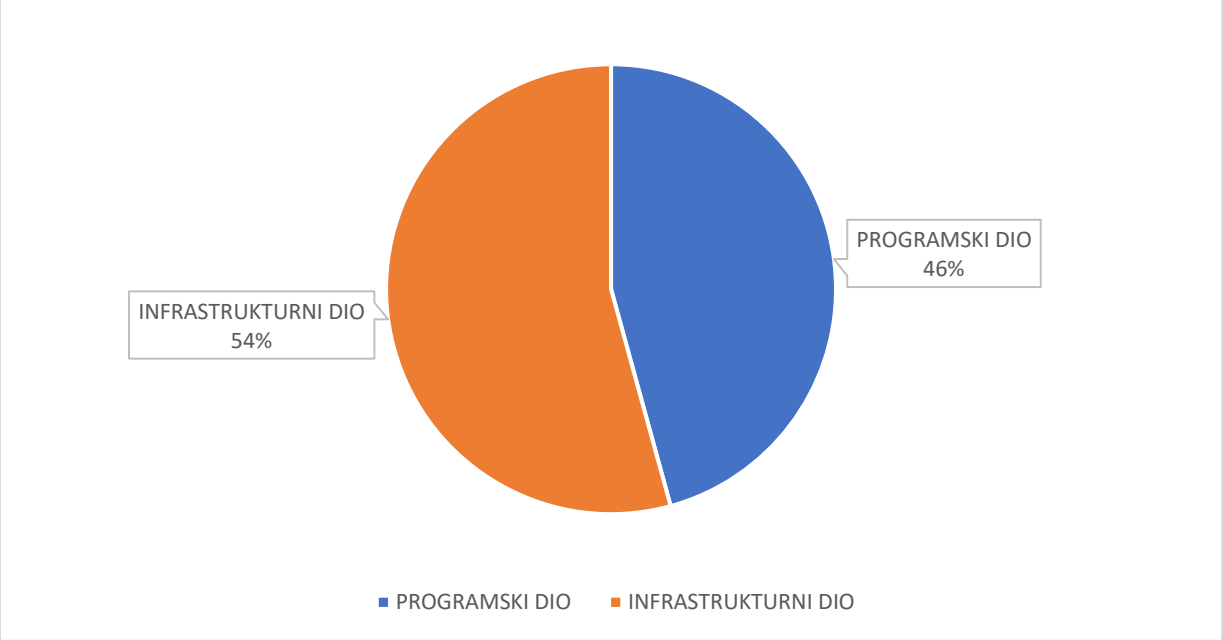

Grafikon 2.3.7. Raspodjela proračunskih izdvajanja grada Osijeka za sport u 2019. godini na Programski dio i Infrastrukturni dio (izračun autora)

Radi usporedbe na Grafikonu 2.3.7. prikazani su postotni omjeri proračunskih izdvajanja za Programski dio odnosno Infrastrukturni gradova Rijeka, Varaždin i Dubrovnik za 2017. godinu.

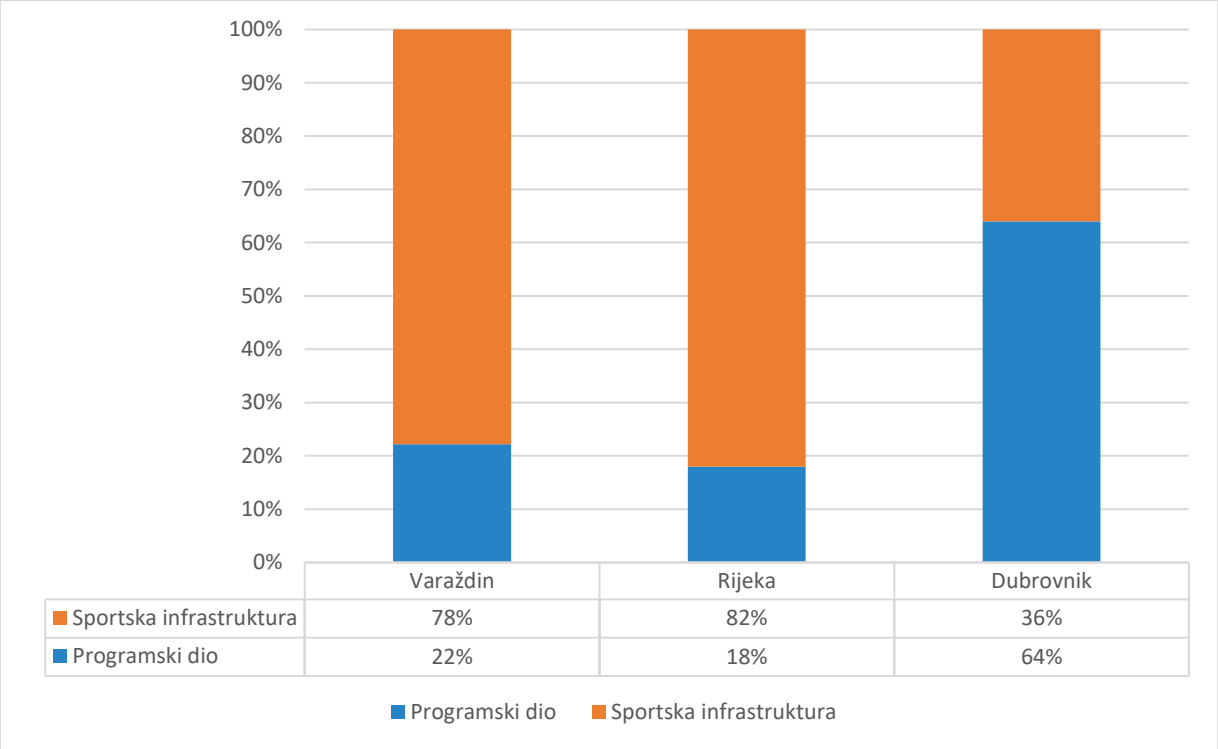

Grafikon 2.3.7. Omjeri izdvajanja za Programski dio odnosno Infrastrukturni dio Varaždina, Rijeke i Dubrovnika u 2017. godini (izvor: www.rijeka.hr, www.varazdin.hr, Grad Dubrovnik, 2018, izračun autora)

U tzv. Programskom dijelu u sva tri grada dominiraju rashodi za Program javnih potreba u sportu, a manji dio rashoda se odnosi na ostale programske stavke. Program javnih potreba u sportu u Varaždinu realiziran je u 2017. godini u iznosu od 8.390.000 kn, u Rijeci 11.633.365 kn, a u Dubrovniku 14.972.950,02 kn. Međutim, vidljivo je da se u Varaždinu i Rijeci značaj dio izdvajanja za sport odnosi na sportsku infrastrukturu. Varaždin izdvaja gotovo 32 milijuna kuna, a Rijeka više od 54 milijuna kuna, dok Dubrovnik izdvaja blizu 9 milijuna kuna godišnje za sportsku infrastrukturu. (Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u Gradu Dubrovniku 2018.-2028., www.rijeka.hr, www.varazdin.hr)

Proračunska i druga izdvajanja javnih sredstava za sport izvan Programa javnih potreba u sportu

Pored analiziranih izdvajanja za sport iz Proračuna Grada Osijeka putem Programa javnih potreba u sportu tijekom 2019. godine izdvojeno je još javnih sredstava za sport. Dio tih sredstava došao je iz Proračuna Grada Osijeka, dio iz trgovačkih društava u vlasništvu Grada Osijeka, dio iz Turističke zajednice Grada Osijeka, dio iz Programa javnih potreba u sportu Osječko baranjske županije, a dio iz drugih javnih izvora s nacionalne razine (Središnji državni ured za sport ili Hrvatska turistička zajednica).

Na razini Grada Osijeka tijekom 2019. izdvojeno je dodatnih 6.358.499,04 kn za potrebe sporta iz tri izvora: 1) trgovačka društva u vlasništvu Grada Osijeka, 2) Proračun Grada Osijeka i 3) Turistička zajednica Grada Osijeka. Najveći dio dodatnih izdvajanja za sport došao je iz Proračuna Grada Osijeka preko Upravnog odjela za graditeljstvo, energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša u iznosu od 5.117.722,54 kn. (Tablica 2.3.7.) Najveći dio tih sredstava odnosio se na izgradnju nove biciklističke i trkače staze od Henglove ulice do Mosta dr. F. Tuđmana u dužini od 1500 metara (iznos investicije 4.734.981,91 kn). (www.osijek.hr, 2020)

Gradska trgovačka društva su ukupno izdvojila 383.000 kuna dominantno na zamolbu pojedinih sportskih klubova dok je Turistička zajednica Grada Osijeka sufinancirala različita sportska događanja u organizaciji osječkih sportskih klubova u iznosu od 483.875 kuna.

Tablica 2.3.7. Izdvajanja javnih sredstava za sport na razini Grada Osijeka izvan Programa javnih potreba u sportu u 2019. godini

Trgovačka društva u vlasništvu Grada Osijeka		
RB	**Naziv tvrtke**	**Iznos**
1.	Vodovod Osijek	304.000,00 kn
2.	Zavod za stanovanje	30.000,00 kn
3.	Tržnica	49.000,00 kn
	Ukupno	**383.000,00 kn**
Proračun Grada Osijeka – drugi upravni odjeli		
RB	**Naziv Upravnog odjela**	**Iznos**
1.	UO za gospodarstvo	200.000,00 kn
2.	UO za urbanizam	135.312,50 kn
3.	UO za graditeljstvo, energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša	5.117.722,54 kn
4.	Upravni odjel za socijalnu skrb i zdravstvo	38.589,00 kn
	Ukupno	**5.491.624,04 kn**
Turistička zajednica Grada Osijeka		
RB	**Naziv**	**Iznos**
1.	Turistička zajednica Grada Osijeka	483.875,00 kn
	Ukupno	**483.875,00 kn**
SVEUKUPNO		**6.358.499,04 kn**

Izvor: Grad Osijek, 2020.

U 2020. godini prvotno su planirana sredstva u iznosu od 10.230.000,00 kn za izgradnju i rekonstrukciju sportskih građevina na pozicijama Upravnog odjela za graditeljstvo, energetsku učinkovitost i zaštitu okoliša, a iskazani su u Programu javnih potreba u sportu Grada Osijeka. Namjena tih sredstava je za izgradnju i rekonstrukciju sportskih građevina u vlasništvu Grada Osijeka kojima gospodare Sportski objekti d.o.o. Posljednjim rebalansom iz rujna 2020. godine iznos sredstava za ovu namjenu smanjen je na 6.138.750 kn. Međutim, kako je već ranije istaknuto, nismo ih radi metodoloških razloga i mogućnosti objektivnije usporedbe s Programima javnih potreba u sportu

prijašnjih godina iskazivali u sklopu analiza koje se odnose na javne potrebe u sportu.

Veći broj sportskih klubova, pojedini treneri i sportaši te Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka sufinancirani su i putem Programa javnih potreba u sportu Osječko baranjske županije. Ukupni iznos za sustav sporta na području Grada Osijeka izdvojen od strane Sportske zajednice Osječko baranjske županije putem Programa javnih potreba u sportu Osječko baranjske županije u 2019. godini bio je 1.037.500,00 kn. (Tablica 2.3.8.) Pored toga, putem financijske potpore Školskom sportskom savezu Osječko-baranjske županije u iznosi od 380.000 značajan broj učenika s područja Grada Osijeka bio je tijekom 2019. godine uključen u županijska, poluzavršna i završna školska sportska natjecanja.

Tablica 2.3.8. Potpora osječkom sportu iz Programa javnih potreba u sportu Osječko baranjske županije putem Sportske zajednice Osječko baranjske županije u 2019. godini po programima

SPORTSKA ZAJEDNICA OSJEČKO BARANJSKE ŽUPANIJE – osječki klubovi/treneri/sportaši	
Program sufinanciranja ravnomjernog razvoja sporta	170.000,00 kn
Program sufinanciranja nositelja kvalitete sporta Županije	375.000,00 kn
Program sufinanciranja suorganizacije sportskih priredbi	88.000,00 kn
Program sufinanciranja zajedničkih programa	234.500,00 kn
Razvojni programi	109.000,00 kn
Program jednokratne pomoći	61.000,00 kn
UKUPNO	**1.037.500,00 kn**

Izvor: Izvješće o izvršenju Programa javnih potreba u sportu na području Osječko-baranjske županije za 2019. godinu

Javne i/ili proračunske institucije na nacionalnoj razini također su izdvajali sredstva za potrebe sporta na području Grada Osijeka. Središnji državni ured za sport je tijekom 2019. godine dodijelio sredstva putem dva natječaja/javna poziva: 1) Sufinanciranje organizacije velikih sportskih manifestacija u 2019. i

2) Sufinanciranje sportskih programa poticanja lokalnog sporta i sportskih natjecanja u 2019. godini. Ta su sredstva dominantno namjenska i usmjerena su ili potpori organizacije sportskih događaja ili potpori razvoju sporta u lokalnoj zajednici. Sredstva u iznosu od blizu 1,4 milijuna kuna dodijeljena su za tri sportska događaja te 5 sportskih klubova/udruga s područja Grada Osijeka (Tablica 2.3.9.)

Tablica 2.3.9. Potpora osječkom sportu putem Središnjeg državnog ureda za sport u 2019. godini

Organizacija velikih sportskih manifestacija u 2019.		
Naziv	**Nositelj**	**Iznos**
Svjetski kup u gimnastici DOBRO World Cup Osijek 2019.	Hrvatski gimnastički savez	749.000,00 kn
Pannonian Challenge XX.	Udruga Pannonian	200.000,00 kn
Europsko prvenstvo u streljaštvu zračnim oružjem 2019. (EPSO 2019)	Građansko streljačko društvo Osijek 1784	439,187,99 kn
Poticanje lokalnog sporta i sportskih natjecanja 2019.		
Nositelj		**Iznos**
Atletski klub "Slavonija Žito"		84.500,00 kn
Udruga za terapiju i aktivnosti pomoću konja "MOGU"		119.966,40 kn
Gimnastičko društvo Osijek Žito		119.399,78 kn
Muški odbojkaški klub Mursa Osijek		97.115,00 kn
Rukometni klub Tenja		30.000,00 kn
UKUPNO		**1.399.981,18 kn**

Izvor: www.sdus.gov.hr, 2020.

Putem različitih drugih izvora na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini osječki je sport tijekom 2019. godine bio dodatno sufinanciran s oko 8,8 milijuna kuna od čega je oko 5,1 milijun kuna ili 58% bilo namijenjeno sportskoj infrastrukturi, a oko 3,7 milijuna kuna ili 42% za programske potrebe sustava sporta na području Grada Osijeka.

ZAJEDNICA SPORTSKIH UDRUGA GRADA OSIJEKA

Grad Osijek sportsku djelatnost sufinancira sredstvima gradskog proračuna, kroz Program javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka, sukladno članku 76. stavak 4. i 6. Zakona o sportu. Izravni korisnik tih sredstava je lokalna sportska zajednica odnosno Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka (ZŠUGOS). Sredstva se dodjeljuju na temelju Prijedloga Programa javnih potreba u sportu koji izrađuje ZŠUGOS.

Javne potrebe u sportu, sukladno članku 76. stavak 1. Zakona o sportu su programi, odnosno aktivnosti, poslovi i djelatnosti od značaja za razvoj sporta na razini jedinice lokalne samouprave:

- poticanje i promicanje sporta
- provođenje sportskih aktivnosti djece, mladih i studenata
- djelovanje sportskih udruga i sportskih saveza
- sportska priprema, domaća i međunarodna natjecanja, te opća i posebna zaštita sportaša,
- zapošljavanje osoba za obavljanje stručnih poslova u sportu,
- sportsko-rekreacijske aktivnosti građana,
- sportske aktivnosti osoba s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom
- planiranje, izgradnja, održavanje i korištenje sportskih građevina značajnih za grad Osijek
- provođenje i financiranje znanstvenih i razvojnih projekata, elaborata i studija u funkciji razvoja sporta.

Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka kao zajednica sportskih udruga Grada Osijeka, sukladno članku 76. stavak 2. Zakona o sportu predlaže Program javnih potreba u sportu Gradonačelniku i Upravnom odjelu za društvene djelatnosti koji prijedlog upućuju Gradskom vijeću na usvajanje, te se nakon usvajanja utvrđuje Program i Financijski plan javnih potreba u sportu Grada Osijeka.

Sredstva proračuna namijenjena financiranju Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka izdvajaju se temeljem članka 76. stavak 5. Zakona o sportu, na račun Zajednice sportskih udruga Grada Osijeka koji skrbi o ostvarivanju Programa.

Analiza prihoda Zajednice sportskih udruga Grada Osijeka

Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka (ZŠUGOS) glavninu svojih prihoda ostvaruje iz Proračuna Grada Osijeka putem Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka – Programski sadržaj „A“ te su oni u 2019. godini činili 98,6% prihoda ZŠUGOSa. (Tablica 2.3.10.)

Tablica 2.3.10. Struktura prihoda Zajednice sportskih udruga Grada Osijeka 2016.-2020.

PRIHODI	izvršenje 2016.	izvršenje 2017.	izvršenje 2018.	izvršenje 2019.	plan 2020.
	11.738.453	**14.588.192**	**17.014.093**	**18.992.009**	**14.823.000**
Grad Osijek - Javne potrebe u sportu - Programski sadržaji "A"	11.520.500	14.375.674	16.760.800	18.725.792	14.602.000
Prihodi od imovine	17.285	16.960	16.898	13.191	16.000
Prihodi od prodaje roba i usluga - usluge knjigovodstvenog servisa	168.728	165.558	175.697	173.200	170.000
Prihodi od Sportske zajednice OBŽ	24.000	30.000	54.991	40.000	30.000
Ostali prihodi	7.940		5.707	39.826	5.000

Izvor: Zajednica sportova Grada Osijeka – Financijska izvješća od 2016. do 2019. i Financijski plan za 2020. (Odluka od 5.10.2020.)

Ostali prihodi su se u promatranim godinama kretali između 212.000 i 253.000 kn. Najveći udio u njima čine prihodi od prodaje roba i usluga odnosno konkretno od naplate usluga knjigovodstvenog servisa kojega su u 2019. godini koristile 52 članice ZŠUGOSa.

Ukupni prihodi ZŠUGOS od 2016. godine kontinuirano rastu. Tom rastu gotovo isključivo pridonosi rast Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka – Programski sadržaj „A“. Ostali prihodi su u promatranom razdoblju stabilni i pokazuju manje godišnje oscilacije.

ZŠUGOS nema financijskih rezervi, depozita, vrijednosnih papira, dionica ili značajnije nefinancijske imovine. Vrijednost ukupne imovine ZŠUGOSa se kreće oko 1 milijun kuna, a najveći udio u imovini ima financijska imovina odnosno novci na računu. S 31.12.2019. stanje na računu je bilo 492.238 kn koje se koristi za tekuće poslovanje. (Financijski izvještaj i Bilanca ZŠUGOS za 2019. godinu)

Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka usmjerena je prema obavljanju svojih temeljnih, statutarnih i zakonskih zadaća i ciljeva – provođenje Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka. Na to upućuje i struktura prihoda gdje 98,6% čine prihodi iz Proračuna Grada Osijeka odnosno Program javnih potreba u sportu.

Činjenica kako je ZŠUGOS u ostvarivanju prihoda gotovo isključivo naslonjen na Program javnih potreba u sportu Grada Osijeka te nema značajnije imovine ili financijskih rezervi predstavlja i rizik za stabilnost sustava sporta. U slučajevima kada dolazi do smanjivanja iznosa iz Proračuna Grada Osijeka namijenjenih Programu javnih potreba u sportu, kao što je to planirano u 2020., a izvjesno je i u 2021. godini, ZŠUGOS nema financijske i materijalne

snage da vlastitim sredstvima amortizira smanjenje proračunskih prihoda i pomogne stabilnosti sustava sporta na području Grada Osijeka.

Pružanje usluga računovodstva svojim članicama je dobar primjer koji s jedne strane pozicionira ZŠUGOS kao organizaciju koja pruža dodatnu vrijednost svojim članicama, a s druge strane osigurava dodatna financijska sredstava za unaprjeđenje svoje djelatnosti. Moguće je razmisliti i o izdvajanju računovodstva u zasebnu tvrtku kćer koja bi bila otvorena i širem tržištu kao računovodstvo specijalizirano za vođenje računovodstva neprofitnih organizacija i udruga s područja Grada Osijeka te time ostvarivati još veću dodanu vrijednost za ZŠUGOS. Na sličan način je moguće u budućim razdobljima razmotriti povećavanje lepeze usluga ZŠUGOS za svoje članice, ali i druge zainteresirane pravne subjekte, npr.: izrada i održavanje internetskih stranica; informatička podrška radu klubova; uspostava i vođenje arhive klubova; priprema kandidature Grada Osijeka i/ili osječkih sportskih klubova za organizaciju velikih sportskih manifestacija; sudjelovanje u organizaciji sportskih događanja (ne samo financijska potpora organizatorima, već logistička podrška, podrška s ljudskim resursima, komunikacijska podrška itd.); koordiniranje i suradnja na polju marketinškog predstavljanja osječkoga sporta i osječkih sportskih klubova – stvaranje marketinškog i promidžbenog poola osječkoga sporta; organiziranje i zajednički nastup sportskih klubova prema trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Osijeka; izrada i provedba zajedničke komunikacijsko-medijske platforme za promociju rada i djelovanja osječkih sportskih klubova i njihovih aktivnosti na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini… Na taj način bi se, ne ugrožavajući temeljnu djelatnost ZŠUGOS, potencijalno mogli povećati prihodi koje bi ZŠUGOS ulagala u sustav osječkoga sporta.

Analiza rashoda Zajednice športskih udruga Grada Osijeka

Zajednica sportskih udruga Grada Osijeka (ZŠUGOS), sukladno članku 76. stavak 2. Zakona o sportu predlaže Program javnih potreba u sportu Gradonačelniku i Upravnom odjelu za društvene djelatnosti, koji prijedlog upućuju Gradskom vijeću na usvajanje, te se nakon usvajanja utvrđuje Program i Financijski plan javnih potreba u sportu Grada Osijeka. Sredstva proračuna namijenjena financiranju Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka Programski sadržaji „A“ izdvajaju se temeljem članka 76. stavak 5. Zakona o sportu, na račun ZŠUGOS-a koji skrbi o ostvarivanju programa.

Rashodi Zajednice sportskih udruga Grada Osijeka u ovom dijelu analize prikazani su i promatrani na temelju stavki Programa javnih potreba Grada Osijeka te struktura rashoda ZŠUGOS-a u velikoj mjeri odgovara Programu javnih potreba u sportu. Međutim, osim plaća djelatnika, samo funkcioniranje ZŠUGOS (Materijalni rashodi, Financijski rashodi, Amortizacija itd.) nije financirano iz sredstava proračuna Grada Osijeka odnosno sredstava Programa javnih potreba u sportu. Stoga, kao što je prikazano u prethodnom dijelu analize, ZŠUGOS ostvaruje dodatne prihode te ima i druge rashode pored rashoda predviđenih Programom javnih potreba u sportu. Generalno rashodi ZŠUGOS-a osim na Programu javnih potreba u sportu moraju biti usklađeni i s ciljevima ZŠUGOS-a, te se temelje na unaprjeđenju i razvoju sustava sporta Grada Osijeka.

U tablici 2.3.11. prikazana su izvršenja proračuna ZŠUGOS-a od 2016. do 2019. godine te plan rashoda za 2020. godinu.

Tablica 2.3.11. Struktura rashoda Zajednice sportskih udruga Grada Osijeka 2016.-2020.

NAZIV	izvršenje 2016.	izvršenje 2017.	izvršenje 2018.	izvršenje 2019.	plan 2020.
1. RAHODI ZA RADNIKE	**1.938.923,00 kn**	**2.013.544,00 kn**	**2.123.519,00 kn**	**1.907.087,00 kn**	**1.589.450,00 kn**
2. MATERIJALNI RASHODI	**268.882,00 kn**	**308.024,00 kn**	**333.727,00 kn**	**286.888,00 kn**	**163.550,00 kn**
3. RASHODI AMORTIZACIJE	**7.650,00 kn**	**8.447,00 kn**	**7.273,00 kn**	**10.135,00 kn**	**- kn**
4. FINANCIJSKI RASHODI	**27.028,00 kn**	**15.620,00 kn**	**18.840,00 kn**	**15.245,00 kn**	**18.000,00 kn**
5. DONACIJE	**391.400,00 kn**	**361.750,00 kn**	**254.050,00 kn**	**286.551,00 kn**	**280.000,00 kn**
TEKUĆE DONACIJE	- kn	- kn	- kn	33.501,00 kn	- kn
STIPENDIJE VRHUNSKIM SPORTAŠIMA	391.400,00 kn	361.750,00 kn	254.050,00 kn	253.050,00 kn	280.000,00 kn
6. OSTALI RASHODI	**1.530,00 kn**	**188,00 kn**	**8.230,00 kn**	**273.663,00 kn**	**- kn**
7. RASHODI FINANCIRANJA POVEZANIH NPFO	**9.093.178,00 kn**	**11.877.732,00 kn**	**14.319.416,00 kn**	**16.182.295,00 kn**	**12.772.000,00 kn**
7.1. POTICANJE I PROMICANJE SPORTA	**675.178,00 kn**	**1.120.732,00 kn**	**1.486.416,00 kn**	**1.918.661,64 kn**	**1.715.000,00 kn**
INFORM., IZDAV. I PROM. DJELATNOST	- kn	- kn	69.166,00 kn	83.161,64 kn	150.000,00 kn
AKTIVNOSTI OD POSEBNOG INTERESA	155.178,00 kn	290.732,00 kn	385.000,00 kn	445.000,00 kn	215.000,00 kn
STRUČNI POSLOVI U SPORTU - EDUKACIJA	20.000,00 kn	20.000,00 kn	40.000,00 kn	55.000,00 kn	35.000,00 kn
ORGAN. VELIKIH SPORTSKIH PRIREDBI	400.000,00 kn	690.000,00 kn	858.750,00 kn	795.000,00 kn	700.000,00 kn
SPORT. PRIREDBE OD ZNAČAJA ZA GRAD	100.000,00 kn	120.000,00 kn	133.500,00 kn	140.500,00 kn	50.000,00 kn
POSEBNI PROGRAMI	- kn	- kn	- kn	400.000,00 kn	300.000,00 kn
7.2. SPORT. AKTIV. DJECE I STUDENATA	**540.000,00 kn**	**640.000,00 kn**	**660.000,00 kn**	**705.000,00 kn**	**575.000,00 kn**
ŠKOLSKI SPORTSKI SAVEZ GRADA OSIJEKA	460.000,00 kn	460.000,00 kn	480.000,00 kn	510.000,00 kn	480.000,00 kn
ŠKOLSKA SPORTSKA DRUŠTVA	- kn	100.000,00 kn	100.000,00 kn	100.000,00 kn	
STUDENTSKI SPORT	80.000,00 kn	80.000,00 kn	80.000,00 kn	95.000,00 kn	95.000,00 kn
7.3. SUSTAV SP. PRIPREMA I NATJECANJA	**993.000,00 kn**	**2.840.000,00 kn**	**3.792.000,00 kn**	**4.934.739,36 kn**	**2.245.000,00 kn**
MEĐUNARODNA NATJECANJA	10.000,00 kn	60.000,00 kn	30.000,00 kn	10.000,00 kn	- kn
SPONZORIRANJE ORGANIZ. SP. NATJECANJA	10.000,00 kn	10.000,00 kn	10.000,00 kn	55.000,00 kn	- kn
OLIMPIJSKI PROGRAM	20.000,00 kn	140.000,00 kn	150.000,00 kn	150.000,00 kn	- kn
KORIŠTENJE PRIJEVOZA ZA KLUBOVE I SAVEZE	- kn	1.318.000,00 kn	2.000.000,00 kn	2.196.890,86 kn	- kn
KORORIŠTENJE SP. OBJEKATA I OPREME	- kn	- kn	30.000,00 kn	403.790,00 kn	430.000,00 kn
STRUČNI KADROVI I STRUČNI RAD U SPORTU	753.000,00 kn	1.072.000,00 kn	1.332.000,00 kn	1.702.966,00 kn	1.485.000,00 kn
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA SPORTAŠA	200.000,00 kn	240.000,00 kn	240.000,00 kn	416.092,50 kn	330.000,00 kn
7.4. DJELOVANJE KLUBOVA	**5.470.000,00 kn**	**5.470.000,00 kn**	**6.450.000,00 kn**	**6.430.400,00 kn**	**6.101.000,00 kn**
KLUBOVI NOSITELJI KVALITETE I. RAZREDA	3.810.100,00 kn	3.793.100,00 kn	4.399.000,00 kn	4.731.000,00 kn	4.731.000,00 kn
KLUBOVI NOSITELJI KVALITETE II. RAZREDA	670.500,00 kn	685.500,00 kn	795.000,00 kn	855.000,00 kn	855.000,00 kn
KLUBOVI NOSITELJI KVALITETE III. RAZREDA	89.400,00 kn	91.400,00 kn	106.000,00 kn	114.000,00 kn	114.000,00 kn
KLUBOVI OD POSEBNOG ZNAČENJA	900.000,00 kn	900.000,00 kn	900.000,00 kn	500.000,00 kn	400.000,00 kn
KLUBOVI POTENC. REZULT. OSTVARENJA	- kn	- kn	250.000,00 kn	230.400,00 kn	1.000,00 kn
7.5. SP. REKR. I SPORT OSOBA S INVALIDIT.	**445.000,00 kn**	**530.000,00 kn**	**590.000,00 kn**	**620.000,00 kn**	**590.000,00 kn**
GSSR SPORT ZA SVE	280.000,00 kn	300.000,00 kn	350.000,00 kn	380.000,00 kn	350.000,00 kn
SAVEZ ZA SP. OSOBA S INVAL. – SPORIN	110.000,00 kn	150.000,00 kn	150.000,00 kn	150.000,00 kn	150.000,00 kn
UDRUGA MOGU	30.000,00 kn	30.000,00 kn	30.000,00 kn	30.000,00 kn	30.000,00 kn
OSJEČKI SPORTSKI SAVEZ GLUHIH	25.000,00 kn	50.000,00 kn	60.000,00 kn	60.000,00 kn	60.000,00 kn
7.6. SPORTSKI SAVEZI	**970.000,00 kn**	**1.277.000,00 kn**	**1.341.000,00 kn**	**1.573.494,00 kn**	**1.546.000,00 kn**
NOGOMETNO SREDIŠTE	612.500,00 kn	865.500,00 kn	762.821,05 kn	909.862,35 kn	742.954,77 kn
ODBOJKAŠKI SAVEZ	75.000,00 kn	85.000,00 kn	208.223,55 kn	194.706,02 kn	221.781,81 kn
KOŠARKAŠKI SAVEZ	60.000,00 kn	70.000,00 kn	81.124,98 kn	87.738,16 kn	124.608,62 kn
RUKOMETNI SAVEZ	62.500,00 kn	72.500,00 kn	132.350,51 kn	170.159,13 kn	170.136,05 kn
KUGLAČKI SAVEZ	60.000,00 kn	70.000,00 kn	56.876,39 kn	81.931,19 kn	134.968,52 kn
STRELJAČKI SAVEZ	23.500,00 kn	27.000,00 kn	38.093,47 kn	85.041,24 kn	120.902,16 kn
ŠAHOVSKI SAVEZ	23.500,00 kn	27.000,00 kn	15.064,01 kn	15.203,91 kn	12.912,27 kn
BOĆARSKI SAVEZ	29.500,00 kn	33.000,00 kn	26.620,34 kn	15.309,99 kn	14.248,02 kn
KARATE SAVEZ	23.500,00 kn	27.000,00 kn	19.825,70 kn	13.542,01 kn	3.487,78 kn
UKUPNO RASHODI:	**11.728.591,00 kn**	**14.585.305,00 kn**	**17.065.055,00 kn**	**18.961.864,00 kn**	**14.823.000,00 kn**

Napomena: Stavka „Informatizacija, izdavaštvo i promidžbena djelatnost“ (7.1.) je realizirana po godinama: 2016. – 40.000 kn; 2017. – 40.000 kn; 2018. – 100.000 kn; 2019. – 95.000 kn,

ali sredstva je koristila ZŠUGOS te su rashodi iskazani u stavci „2. Materijalni rashodi“ jer nisu transferirani povezanim neprofitnim organizacijama (članicama ZŠUGOS); Slično je i sa stavkom „Aktivnosti od posebnog interesa“ (7.1.) koja je u 2016. realizirana u iznosu od 160.000 kn, a u 2017. u iznosu od 308.250 kn, ali dio sredstava je realizirala sama ZŠUGOS te nisu transferirana povezanim neprofitnim organizacijama (članicama ZŠUGOS) već je rashod iskazan u navedenim godinama pod stavkom „2. Materijalni rashodi“.
Izvor: Zajednica sportova Grada Osijeka – Financijska izvješća od 2016. do 2019.; Izvješća o izvršenju Programa javnih potreba u sportu od 2016. do 2019.; Financijski plan za 2020.

Struktura rashoda u čitavom promatranom razdoblju prikazana je kroz 7 računovodstvenih stavki (osjenčano svjetlo plavom bojom) s tim da je stavka „7. Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (NPFO)“ sistematizirana u 6 cjelina (osjenčano žutom bojom) koje odgovaraju Programu javnih potreba u sportu Grada Osijeka, a radi lakšeg praćenja i razumijevanja strukture troškova u toj stavci. Pod tom računovodstvenom stavkom knjiže se sva sredstva koje ZŠUGOS transferira odnosno prosljeđuje svojim članicama sukladno dokumentu pod nazivom „Plan realizacije Programa javnih potreba“ odnosno odlukama tijela ZŠUGOS. Drugim riječima ZŠUGOS najveći dio sredstava (u promatranim godinama između 78% i 85%) prosljeđuje osječkim sportskim klubovima i gradskim sportskim savezima. Program javnih potreba u sportu Grada Osijeka Programski sadržaj „A“ ima 7 cjelina (vidi tablica 2.3.4.). Sedma cjelina iz Programa javnih potreba u sportu jesu sredstva namijenjena samoj ZŠUGOS, a ona se isključivo odnose na plaće djelatnika te su u tablici 2.3.11. prikazani pod stavkom „1. Rashodi za radnike“.

U „računovodstvenom“ dijelu tablice stavka „5. Donacije“ ima dvije podstavke od koji se jedna odnosi na „Stipendije i naknade vrhunskim sportašima“ koje se isplaćuju sportašima na temelju važeće kategorizacije Hrvatskog olimpijskog odbora ili Hrvatskog paraolimpijskog odbora. Tijekom 2019. godine na području Grada Osijeka bilo je 18 stipendiranih sportaša od

čega njih 7 s I. kategorijom, a njih 11 s II. kategorijom. Ta stavka, odnosno iznosi koji se uplaćuju po toj osnovi knjiže se kao donacije, a sredstva se osiguravaju u Programu javnih potreba u sportu Grada Osijeka, ali iz razloga što se ta sredstva ne transferiraju klubovima (uplaćuju se izravno sportašima) ne knjiže se pod stavkom „7. Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (NPFO)“.

Poslovanje ZŠUGOŠ je izbalansirano sa stanovišta ostvarenih prihoda i rashoda. U promatranom razdoblju u tri godine zabilježen je blagi višak prihoda, a u jednoj godini blagi manjak prihoda u odnosu na rashode. (Grafikon 2.3.9.)

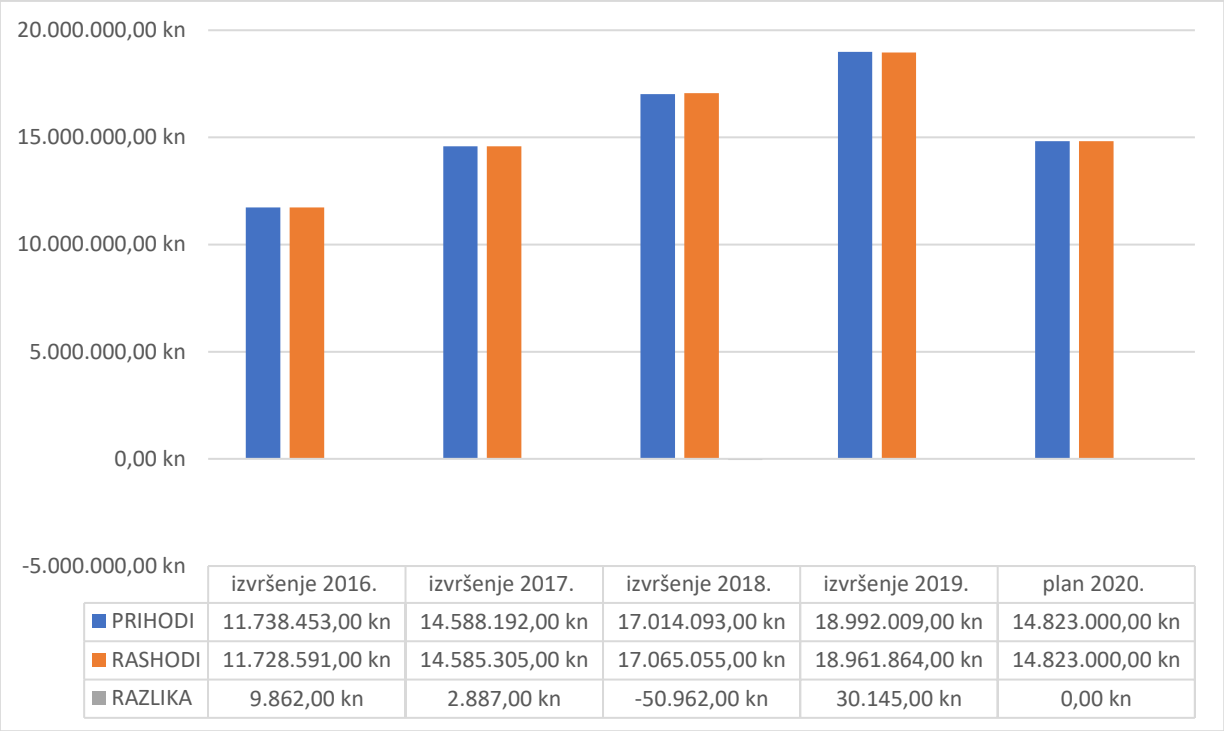

	izvršenje 2016.	izvršenje 2017.	izvršenje 2018.	izvršenje 2019.	plan 2020.
PRIHODI	11.738.453,00 kn	14.588.192,00 kn	17.014.093,00 kn	18.992.009,00 kn	14.823.000,00 kn
RASHODI	11.728.591,00 kn	14.585.305,00 kn	17.065.055,00 kn	18.961.864,00 kn	14.823.000,00 kn
RAZLIKA	9.862,00 kn	2.887,00 kn	-50.962,00 kn	30.145,00 kn	0,00 kn

Grafikon 2.3.9. Ostvareni godišnji prihodi, rashodi i razlika od 2016. do 2019. i plan za 2020. godinu.

Kao posljedica tako izbalansiranog poslovanja javlja se činjenica da ZŠUGOS u bilanci nema značajnih financijskih rezervi s kojima bi mogao, po potrebi, amortizirati ozbiljniji nedostatak financijskih sredstava u nekom području sustava osječkoga sporta ili amortizirati smanjenja Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka koje je npr. planirano, iz objektivnih okolnosti, u 2020. godini.

Ukupna imovina ZŠUGOS na kraju 2019. godine bila je 948.815 kn. Manji dio imovine čini nefinancijska imovina dok financijska imovina čini 660.386 kn od čeka novac na računu u banci 492.289 kn (s 31.12.2019.) (Tablica 2.3.12.)

Tablica 2.3.12. Izvadak iz Bilance ZŠUGOS za 2019. godinu

	UKUPNA IMOVINA	**948.815,00 kn**
0	**Nefinancijska imovina**	**288.429,00 kn**
1	**Financijska imovina**	**660.386,00 kn**
11	Novac u banci i blagajni	492.289,00 kn
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo	56.120,00 kn
13	Zajmovi	0,00 kn
14	Vrijednosni papiri	0,00 kn
15	Dionice i udjeli u glavnici	0,00 kn
16	Potraživanja za prihode	111.977,00 kn
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda	0,00 kn
5221	**Višak prihoda iz prethodnih razdoblja**	**537.884,00 kn**

Iskazani višak prihoda iz prethodnih razdoblja koji iznosi 537.884 kn koristi se za potrebe tekuće likvidnosti ZŠUGOS-a te nije realno na njega računati u slučaju ozbiljnijih financijskih potreba sustava osječkoga sporta.

Operativni troškovi ZŠUGOS koji uključuju rashode za radnike, dio materijalnih rashoda, rashode amortizacije, financijske i ostale rashode

iznosili su 13% u 2019. godini dok su programski troškovi koji uključuju ukupni iznos financijskih transfera prema sportskim klubovima i savezima te isplatu stipendija sportašima (donacije) iznosili 88% ukupnih rashoda. Od 2016. do 2019. operativni troškovi imaju blagi uzlazni trend u apsolutnom iznosu, ali u relativnom udjelu u rashodima su u konstantnom padu. (Tablici 2.3.13.)

Tablica 2.3.13. Operativni i Programski troškovi ZŠUGOS 2016.-2019.

	izvršenje 2016.	izvršenje 2017.	izvršenje 2018.	izvršenje 2019.	plan 2020.
RASHODI UKUPNO	**11.728.591,00 kn**	**14.585.305,00 kn**	**17.065.055,00 kn**	**18.961.864,00 kn**	**14.823.000,00 kn**
PROGRAMSKI TROŠKOVI TRANSFERI SPORTSKIM KLUBOVIMA/SAVEZIMA I STIPENDIJE SPORTAŠIMA	**9.484.578,00 kn**	**12.239.482,00 kn**	**14.573.466,00 kn**	**16.435.345,00 kn**	**13.052.000,00 kn**
UDIO	81%	84%	85%	87%	88%
OPERATIVNI TROŠKOVI PLAĆE, MATERIJALNI I DRUGI TROŠKOVI	**2.244.013,00 kn**	**2.345.823,00 kn**	**2.491.589,00 kn**	**2.526.519,00 kn**	**1.771.000,00 kn**
UDIO	19%	16%	15%	13%	12%

Programski troškovi imaju izražen rast od 2016. do 2019. godine te je i u narednom razdoblju potrebno nastaviti s pozitivnim trendovima njihovoga rasta.

U operativnim troškovima najveći udio imaju plaće i druga davanja za zaposlene kojih je u 2019. bilo 19 od čega je 5 tajnika gradskih sportskih saveza (odbojkaški, rukometni, košarkaški, kuglački i streljački), 5 djelatnika u službi računovodstva dok su stručne službe ZŠUGOS imale 9 zaposlenih djelatnika. Od 1. srpnja 2019. tajnici gradskih sportskih saveza prebačeni su na svoje saveze koji im postaju poslodavci te se broj zaposlenih u ZŠUGOS smanjio na ukupno 14 osoba. Materijalni i drugi troškovi ZŠUGOS su relativno skromni i ne opterećuju funkcioniranje sustava sporta u Gradu Osijeku.

Sa stanovišta strateškog upravljanja i bez zakonske obaveze iz koje proizlazi osnivanje i djelovanje lokalnih sportskih zajednica postojanje i poslovanje ZŠUGOS je opravdano i potrebno.

ANALIZA PRIHODA I RASHODA OSJEČKIH SPORTSKIH KLUBOVA

Analiza prihoda i rashoda sportskih klubova s područja Grada Osijeka napravljena je na temelju podataka dostavljenih od strane klubova odnosno ZŠUGOS-a te godišnjih financijskih izvještaja neprofitnih organizacija koji su propisani Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/2014) i Pravilnikom o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (NN 31/15) te su dostupni na internetskim stranicama Ministarstva financija Republike Hrvatske u Registru neprofitnih organizacija. Analizom su obuhvaćeni financijski izvještaji koji se odnose na financijsku 2019. godinu. Od 127 sportskih klubova članica ZŠUGOS analizom je obuhvaćeno njih 126. Nogometni klub Osijek je u formalno-pravnom smislu sportsko dioničko društvo te će financijski pokazatelji njegovog rada biti zasebno prikazani.

Prihodi osječkih sportskih klubova

Struktura prihoda u analizi prilagođena je sportu na način da nisu iskazana klasična računovodstvena konta prihoda već je na temelju njih izrađena modificirana struktura prihoda koja u većoj mjeri odgovara sportskim klubovima, bliža je njihovom stvarnom djelovanju te ju je nešto lakše za razumjeti. Napominjemo da se radila modifikacija samo strukture prihoda odnosno njihove raspodjele i računovodstvenog načina prikazivanja po kontima dok su ukupno iskazani prihodi kao i kasnije rashodi identični iskazanim prihodima odnosno rashodima u službenim godišnjim financijskim

izvještajima koje udruge građana odnosno neprofitne organizacije predaju nadležnim državnim tijelima te se javno objavljuju.

U analizu prihoda osječkih sportskih klubova uključeno je 125 klubova bez NK Osijek š.d.d. Ti su klubovi tijekom 2019. godine ostvarili ukupne prihode od 36.294.425,91 milijuna kuna. (Tablica 2.3.14.)

Tablica 2.3.14. Struktura prihoda osječkih sportskih klubova u 2019. (bez NK Osijek š.d.d.)

2019.	UKUPNO	%
Donacije - sredstva ZŠUGOS/Grada Osijeka	9.811.412,80 kn	27%
Vlastiti prihodi od imovine - najam, financijska imovina i dr.	2.162.682,00 kn	6%
Donacije - sredstva županijske sportske zajednice	1.056.635,74 kn	3%
Članarina	8.024.983,81 kn	22%
Kotizacije za organizirana natjecanja	3.758.973,92 kn	10%
Sponzorstva	695.567,97 kn	2%
Donacije – gospodarstvo - od trgovačkih društava i pravnih osoba	4.115.672,84 kn	11%
Ostali prihodi – prodaja roba i pružanje usluga, drugi prihodi od donacija, ostali prihodi	6.668.496,83 kn	18%
PRIHODI UKUPNO	**36.294.425,91 kn**	**100%**

Izvor: Ministarstvo financija RH, Registar neprofitnih organizacija, 2020., ZŠUGOS, izračun autora

Prosječno ostvareni godišnji prihodi bili u visini od oko 290.000 kn po klubu. Međutim, raspon godišnjih prihoda je vrlo velik i kreće se od klubova koji su ostvarili manje od 2.000 kn godišnjih prihoda do klubova koji su ostvarili više od 7 milijuna kuna prihoda. Ukupno je 6 osječkih sportskih klubova u 2019. godini uprihodili više od 1.000.000 kn. Između 500.001 i 1.000.000 kn prihoda ostvarilo je 11 sportskih klubova. U rasponu od 200.001 do 500.000 kn prihoda bila su 23 kluba.

Najveći broj osječkih klubova njih 85 ili 68% odnosno više od 2/3 klubova ostvarilo je godišnje prihode do 200.000 kn. (Tablica 2.3.15.)

Tablica 2.3.15. Distribucija klubova prema visini godišnjih prihoda u 2019. godini (bez NK Osijek š.d.d.)

GODIŠNJI PRIHODI	BROJ KLUBOVA	%
< 1.000.000 kn	6	5%
500.001 - 1.000.000 kn	11	9%
200.001 - 500.000 kn	23	18%
do 200.000 kn	85	68%

U strukturi prihoda dominirali su prihodi od donacija Grada Osijeka koji su realizirani putem ZŠUGOS u iznosu od oko 9,8 milijuna kuna ili 27% ukupnih prihoda. Prepoznavanje Proračun Grada Osijeka kao najvažnijeg izvora prihoda osječkoga sporta ne iznenađuje. Oslanjanje na javne odnosno proračunske izvore prihoda jedna je od ključnih osobina cjelokupnog sustava financiranja hrvatskoga sporta te se sustav sporta u Gradu Osijeku po tom pitanju značajno ne razlikuje od ostatka Hrvatske. Naime, javni i proračunski izvori čine oko 53% prihoda ukupnog hrvatskoga sporta. (Bronić, Čustonja, Franić i sur., 2012.) Ukoliko se prihodima ostvarenima od strane ZŠUGOS odnosno Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka dodaju sredstva nešto veća od 1 milijun kuna koja dolaze od Sportske zajednice Osječko baranjske županije odnosno Programa Javnih potreba u sportu Osječko baranjske županije udio javnih sredstava u osječkom sportu čini ukupno 30% prihoda. U 52 od 125 analiziranih klubova ili njih 42% javni (proračunski) izvori činili su oko 50% ili više prihoda, a kod njih 21 ili 17% javni (proračunski) izvori činili su 80% i više prihoda.

Moguće je zaključiti kako 42% osječkih sportskih klubova prihode ostvaruje dominantno, a 21 klub gotovo isključivo iz javnih (proračunskih) izvora.

Jedini usporedivi grad u Republici Hrvatskoj koji je proveo istu analizu strukture prihoda klubova na svom području je Grad Dubrovnik za potrebe izrade „Strategije razvoja sporta i sportske infrastrukture Grada Dubrovnika 2018. – 2028.“ Dubrovačka analiza se odnosi na 2017. godinu stoga podaci za Osijek koji se odnose na 2019. godinu nisu u cijelosti usporedivi, ali je usporedba indikativna. (Grafikon 2.3.10.)

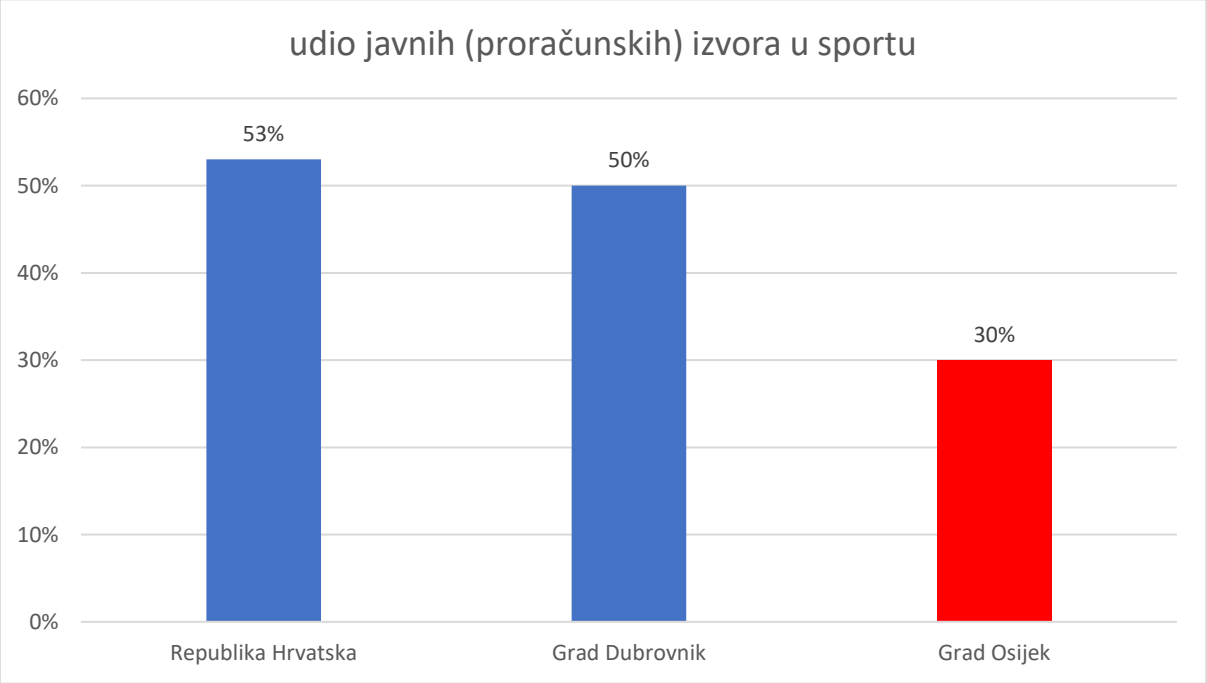

Grafikon 2.3.10. Usporedni prikaz udjela javnih (proračunskih) izvora u ukupnim prihodima sportskih klubova u Republici Hrvatskoj, Gradu Dubrovniku i Gradu Osijeku (Izvor: Bronić, Čustonja, Franić i sur., 2012., Čustonja, Škegro, Selmanović i sur. 2019.)

Tijekom 2017. godine u samo dva dubrovačka sportska kluba prihodi od donacija iz proračuna JLPS iznosila su značajno manje od 50% ukupnih prihoda. U većini ostalih sportskih klubova s područja grada Dubrovnika donacije iz proračuna činile su približno 50% ili više ukupnih prihoda, a kod mnogih klubova ti prihodi su činili i više od 80% ukupnih prihoda kluba.

(Čustonja, Škegro, Selmanović i sur. 2019.) Za razliku od Grada Osijek velika većina dubrovačkih sportskih klubova se u ostvarivanju svojih prihoda pretežito oslanja na javna proračunska sredstva.

Javna (proračunska) sredstva putem Programa javnih potreba u sportu (donacije od strane Grada Osijeka i Osječko baranjske županije) u 2019. godini koristilo je 89 osječkih sportskih klubova ili njih 71% od 125 koji su obuhvaćeni ovom analizom. Prosječno izdvajanje po klubu iznosilo oko 122.100 kn. Za usporedbu, u Gradu Dubrovniku tijekom 2017. godine oko 12 milijuna kuna javnih (proračunskih) sredstava koristilo je 27 klubova odnosno prosječno oko 444.500 kn po klubu. Jedini, uz ogradu jer se radi o podacima za 2011. godinu, usporedivi podaci za Republiku Hrvatsku govore o prosječnom izdvajanju od oko 363.200 kn iz proračuna jedinica lokalne i područne samouprave po sportskom klubu. (Tablica 2.3.16.)

Tablica 2.3.16. Usporedba prihoda ostvarenih od donacija jedinica lokalne i područne samouprave (prihodi putem Programa javnih potreba u sportu) prosječno po sportskom klubu u Osijeku 2019., Dubrovniku 2017. te prosjeku za Republiku Hrvatsku 2011. godine

prihodi sportskih klubova od jedinica lokalne i područne samouprave (općinska, gradska i županijska razina)

	IZNOS	BROJ KLUBOVA	**PROSJEČNO PO KLUBU**
REPUBLIKA HRVATSKA 2011.	1.086.150.769,00 kn	2990	363.261,13 kn
OSIJEK 2019.	10.868.048,54 kn	89	**122.112,90 kn**
DUBROVNIK 2017.	12.003.327,11 kn	27	**444.567,67 kn**

(Izvor: Bronić, Čustonja, Franić i sur., 2012., Čustonja, Škegro, Selmanović i sur. 2019.)

U Gradu Dubrovniku, slično kao i u Osijeku, sportski klubovima sufinanciraju se troškovi prijevoza te sportske objekte, u pravilu, koriste bez dodatne naknade. Ova usporedba pokazuje kako osječkih sportskih klubova, korisnika proračunskih sredstava, ima skoro 3,3 puta više od dubrovačkih, a u

apsolutnim i relativnim iznosima primaju značajno manju financijsku potporu za svoj rad iz proračunskih izvora. Prosječno, osječki sportski klubovi primaju 3,6 puta nižu financijsku potporu od strane grada u odnosu na dubrovačke sportske klubove.

Prihodi koje osječki sportski klubovi ostvaruju od strane Grada Osijeka putem Programa javnih potreba u sportu su niski. Udio javnih izvora prihoda u ukupnim prihodima osječkih sportskih klubova je značajno niži u odnosu na prosjek Republike Hrvatske i u odnosu na druge usporedive gradove. U narednom razdoblju potrebno je značajno povećati iznos financijske potpore osječkim sportskim klubovima od strane Grada Osijeka koji se realiziraju putem Programa javnih potreba u sportu. Također, a kao posljedica izdvajanja relativno niskih iznosa za sport iz javnih (proračunskih) izvora dolazi do efekta „rastakanja“. Postojeća se sredstva dijele na veliki broj klubova (89 klubova) i ta sredstva kod više od polovice njih (45 klubova) imaju najveći udio u prihodima. Drugim riječima, javna (proračunska) sredstva se koriste kako bi veći broj klubova „preživio“. Bez tih sredstava, ali i besplatnih termina u sportskim objektima te financiranju troškova prijevoza, značajan broj sportskih klubova u Gradu Osijeku bi vrlo teško opstao. Posljedično, manji broj sportskih klubova s područja Grada Osijeka koji imaju potencijala i ambicije za ostvarivanje zapaženijih i kvalitetnijih sportskih rezultata ne dobivaju dovoljnu podršku putem javnih (proračunskih) izvora te se teško nose s klubovima koji imaju slične ambicije iz drugih gradskih sredina.

Prihodi od članarina s nešto više od 8 milijuna kuna ili 22% ukupnih prihoda osječkih sportskih klubova bili su drugi najznačajniji izvor prihoda. U prihodima ostvarenima od članarina prednjače sportski klubovi s većim

brojem početnika, djece i mladih sportaša. Najveći iznos koji je jedan osječki klub prikupio od članarina u 2019. godini iznosio je oko 1,9 milijuna kuna.

Prihodi ostvareni od članarina s relativnim udjelom od 22% u ukupnim prihodima značajno su veći od prosjeka za Republiku Hrvatsku. Naime, članarine čine oko 8% ukupnih prihoda cijeloga sustava sporta u Republici Hrvatskoj (Bronić, Čustonja, Franić i sur., 2012.)

Udio članarina u prihodima kao i njihov iznos od oko 8 milijuna kuna godišnje pokazuje spremnost građana Osijeka na uključivanje u sustav sporta i sportskih klubova, spremnost na izdvajanje značajnih sredstava za sportske aktivnosti te generalno pozitivnu percepciju sporta koja se izravno očituje u činjenici kako osječki građana gotovo 3 puta više od prosjeka Republike Hrvatske sudjeluju u sustavu financiranja osječkoga sporta. S druge strane pokazuje i snagu osječkih sportskih klubova u animaciji velikog dijela građana za izravno sufinanciranje dijela troškova sustava sporta i sportskih klubova odnosno za izravnu financijsku potporu sportu. Međutim, držimo kako u tom području još uvijek leže značajne rezerve jer u prosjeku svaki građanin Grada Osijeka izdvaja tek oko 74 kn godišnje za članarine sportskim klubovima.

Prihodi koji dolaze od donacija trgovačkih društava i drugih pravnih osoba odnosno prihodi koji su iskazani kao sponzorstvo zajedno iznose oko 4,8 milijuna kuna i čine 13% ukupnih prihoda osječkih klubova. S obzirom na podatke za cjelokupni hrvatski sport koji govore o visokom udjelu tržišnih izvora prihoda u strukturi prihoda (oko 29% prihoda odnosi se na donacije i sponzorstva od strane trgovačkih društava) smatramo kako postoje značajne rezerve osječkoga sporta u ovim područjima. Međutim, s obzirom da ovi prihodi suštinski reflektiraju snagu lokalnoga i regionalnoga

gospodarstva sa stanovišta strateškoga upravljanja u sportu mogućnost djelovanja i poboljšavanja navedenih pokazatelja je ograničena, ali ne i potpuno nepostojeća. Naime, za uspješno alimentiranje sredstava na tržištu od gospodarskih subjekata nužno je da sportski klubovi surađuju s marketinškim stručnjacima koji će moći i znati pripremiti ponudu za sponzorskom suradnjom. S obzirom da osječki sportski klubovi u pravilu ne raspolažu sa zaposlenima ili angažiranima stručnjacima na tom području traženje sponzorskih i donatorskih sredstava od trgovačkih društava odnosno od gospodarskih subjekata često se svodi na osobne kontakte i relacije članova uprava klubova s gospodarstvenicima. Takav pristup može imati tek ograničeni domet i uspjeh.

Prihodi od kotizacija za organizirana natjecanja u 2019. godini iznosili su oko 3,7 milijuna kuna te su činili 10% ukupnih prihoda. Međutim, daleko najveći udio u prikupljenim kotizacijama ostvarila su tri sportska kluba s udjelom od 95%. Tri sportska kluba bili su nositelji organizacije tri najveće sportske priredbe u Gradu Osijeku tijekom 2019. godine, a u prihodima po toj osnovi naročito dominiraju prihodi vezani uz Europsko prvenstvo u streljaštvu EPSO 2019. Značajnije prihode po ovoj osnovi ostvarilo je svega 7 sportskih klubova. Navedeno ukazuje na dvije stvari: 1) organizacija velikih sportskih događanja ima izrazito povoljan financijski, ali i promidžbeni potencijal za sportske klubove i 2) osječki sportski klubovi nedovoljno se uključuju u organizaciju velikih sportskih događanja.

Rashodi osječkih sportskih klubova

Slično kao i u analizi prihoda, struktura rashoda prilagođena je sportu na način da nisu iskazana klasična računovodstvena konta rashoda već je na temelju

njih izrađena modificirana struktura rashoda koja u većoj mjeri odgovara sportskim klubovima, bliža je njihovom stvarnom djelovanju te ju je nešto lakše za razumjeti. Rashodi su strukturirani u tri veće skupine rashoda: Rashodi vezani uz obavljanje sportske djelatnosti, 2) rashodi vezani uz administrativne službe i administrativne troškove kluba te 3) Ostali troškovi koji se u najvećoj mjeri odnose na rashode amortizacije, financijske rashode, ulaganje u imovinu (npr. kupnja vozila za klub) ili raspolaganje igračima (troškovi prijelazi igrača u klub) i slično. Napominjemo da se radila modifikacija samo strukture rashoda odnosno njihove raspodjele i računovodstvenog načina prikazivanja po kontima dok su ukupno iskazani rashodi identični iskazanim rashodima u službenim godišnjim financijskim izvještajima koje udruge građana odnosno neprofitne organizacije predaju nadležnim državnim tijelima te se javno objavljuju. U analizu rashoda osječkih sportskih klubova uključeno je 125 klubova bez NK Osijek š.d.d.

U 2019. godini sportski klubovi s područja grada Osijeka imali su ukupne rashode od 36.491.112,96 kn. U strukturi rashoda dominirali su rashodi vezani uz obavljanje sportske djelatnosti sa 72%. Slijede rashodi vezani uz administrativno djelovanje kluba s 11% te ostali rashodi koji su imali udio od 17%. (Tablica 2.3.17.)

Tablica 2.3.17. Struktura rashoda osječkih sportskih klubova u 2019. godini (bez NK Osijek š.d.d.)

VRSTA RASHODA		IZNOS	%
SPORTSKA DJELATNOST KLUBA – 72%	Trenerski rad – plaće, naknade i druga davanja za trenere	5.119.325,16 kn	14%
	Domaća natjecanja (prvenstva, kup, turniri…) - prijevoz, smještaj, prehrana, organizacija i sl.	4.989.168,13 kn	14%
	Međunarodna natjecanja (službena i prijateljska) - prijevoz, smještaj, prehrana, organizacija i sl.	5.974.717,37 kn	16%
	Obvezne kotizacije nacionalnim savezima	922.990,83 kn	3%
	Naknade sportašima (plaće, isplata stipendija, hranarina i dr.)	3.788.801,56 kn	10%
	Troškovi sportskih objekata - najam, održavanje i dr.	3.329.664,72 kn	9%
	Školovanje kadrova, seminari, licence i sl.	243.478,00 kn	1%
	Pripreme sportaša	279.280,90 kn	1%
	Sportski rekviziti	595.403,35 kn	2%
	Sportska oprema	1.014.806,25 kn	3%
ADMINISTRATIVNI POSLOVI – 11%	Administrativna i stručna služba kluba (osim trenera)	1.007.696,93 kn	3%
	Ostali administrativni troškovi	3.038.427,81 kn	8%
OSTALO	Amortizacija, financijski rashodi, nabavka vozila, raspolaganje igračima i sl.)	6.187.351,95 kn	17%
UKUPNO RASHODI :		**36.491.112,96 kn**	

Izvor: Ministarstvo financija RH, Registar neprofitnih organizacija, 2020., ZŠUGOS, izračun autora

Poslovanje sportskih klubova na području Grada Osijeka je razmjerno usklađeno odnosno prihodi u najvećoj mjeri pokrivaju rashode. Osječki sportski klubovi ukupno su imali oko 200.000 kn manje prihode od rashoda odnosno generalno je sustav osječkoga sporta u 2019. poslovao negativno. (Graf 2.3.11.) Međutim, tu su razliku dominantno generirala 3 sportska kluba koja su imala 200.000 kn ili više manjka prihoda pojedinačno, odnosno ta tri kluba zajedno su imala manjak prihoda od oko 1,1 milijun kuna. S druge strane, samo tri sportska kluba ostvarili su višak prihoda u iznosu od 100.000 kn ili više u 2019. godini.

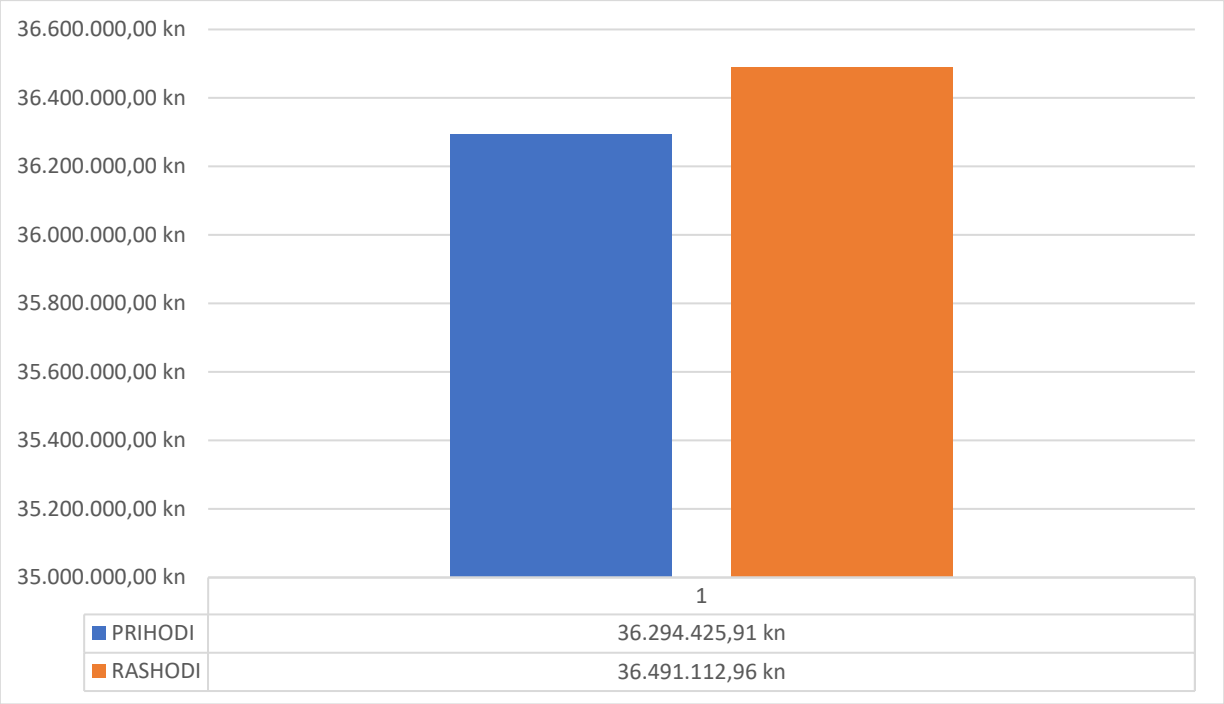

Grafikon 2.3.11. Prikaz ukupnih prihoda i rashoda u 2019. godini sportskih klubova s područja Grada Osijeka

U strukturi rashoda koji su vezani uz obavljanje sportske djelatnosti osječki klubovi su najveći dio sredstava utrošili na sudjelovanja na natjecanjima (domaća i međunarodna) – nešto manje od 11 milijuna kuna ili 30% ukupnih rashoda. Stavke domaća i međunarodna natjecanja uključivale su sve troškove vezane uz sudjelovanje na natjecanjima izvan Osijeka (put, smještaj, prehrana itd.) odnosno organizaciju službenih ili prijateljskih (domaćih ili međunarodnih) natjecanja u Osijeku (troškovi sudaca, delegata, ostali troškovi organizacije (zdravstvena zaštita, sigurnost, informatička podrška), prehrana itd.).

Rashodi za trenerski rad iznosili su oko 5,1 milijun kuna te su činili 14% rashoda. Navedeno uključuje plaće i naknade za honorarni rad (ugovor o djelu) ili volonterski rad (ugovor o volontiranju). Detaljnije o trenerskom radu

odnosno zaposlenima u osječkim sportskim klubovima analizirano je u narednom poglavlju „Zaposleni u osječkim sportskim klubovima“.

Iako Grad Osijek putem Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka Programskog sadržaja „B“ osigurava značajna sredstva za održavanje i korištenje sportskih objekata u vlasništvu Grada Osijeka te se objekti u velikoj mjeri ustupaju osječkim sportskim klubovima bez naknada 51 sportski klub (41%) imao je rashode koji se odnose na sportske objekte. Ukupni rashodi po toj osnovi iznosili su u 2019. godini oko 3,3 milijuna kuna te su činili 9% ukupnih rashoda osječkih klubova. Rashodi su se odnosili dominantno na klubove koji koriste sportske objekte koje imaju u vlasništvu ili najmu (koncesiji) te sportovi koji koriste specifičnu sportsku infrastrukturu poput npr. auto-moto sporta, biljara, zrakoplovstva, bodybuildinga ili tenisa. Kod klubova koji iskazuju rashode po ovoj osnovi u velikoj mjeri se radi o manjim financijskim iznosima (do 20.000 kn godišnje), a kod 8 klubova iznosi su značajniji i oni kumulativno čine gotovo 70% ukupnih rashoda po ovoj stavci.

Stavka Ostalo odnosi se na sve druge troškove koje ostvaruje sportski klub, a nisu ranije spomenuti pod sportskim djelatnostima odnosno administrativnim stavkama djelovanja kluba. U računovodstvenom smislu najveći broj klubova pod ovu stavku iskazuje troškove koji se odnose na amortizaciju, financijske rashode, investiciju u ne sportsku imovinu poput npr. nabavke prijevoznog sredstva i ostale nespomenute rashode. Iako gotovo svi sportski klubovi na području Grada Osijeka iskazuju rashode po ovoj stavci te je iznos od blizu 6,2 milijuna kuna značajan on se u najvećoj mjeri odnosi na 5 klubova koji su 2019. godini imali značajnih rashoda po ovoj osnovi. Njihovi rashodi kumulativno prelaze 4 milijuna kuna i čine oko 65% iskazanih rashoda po toj osnovi. Preostalih oko 2,2 milijuna kuna podijeljeno na 120 preostalih

klubova znače da klubovi po ovoj osnovi u prosjeku imaju oko 18.300 kn troškova godišnje ili približno 1.500 kn mjesečno.

Zaposleni u osječkim sportskim klubovima

Na temelju analize i podataka iz prethodnog poglavlja razvidno je kako su sportski klubovi s područja Grada Osijeka u 2019. godini imali oko 5,1 milijun kuna troškova za trenerski rad te oko 1 milijun kuna za druge administrativne i stručne poslove u klubu. Ti troškovi se većim dijelom odnose na plaće osoba u stalnom radnom odnosu, a manjim dijelom na isplaćene honorare i naknade po različitim osnovama.

Tijekom 2019. godine 31 osječki sportski klub (25%) imao je zaposlene osobe. Čak 94 osječkih sportskih klubova (75%) nije imalo niti jednu zaposlenu osobu na trenerskim, administrativnim ili organizacijsko-upravljačkim poslovima. U analizu nije uključen NK Osijek š.d.d. (Grafikon 2.3.12.)

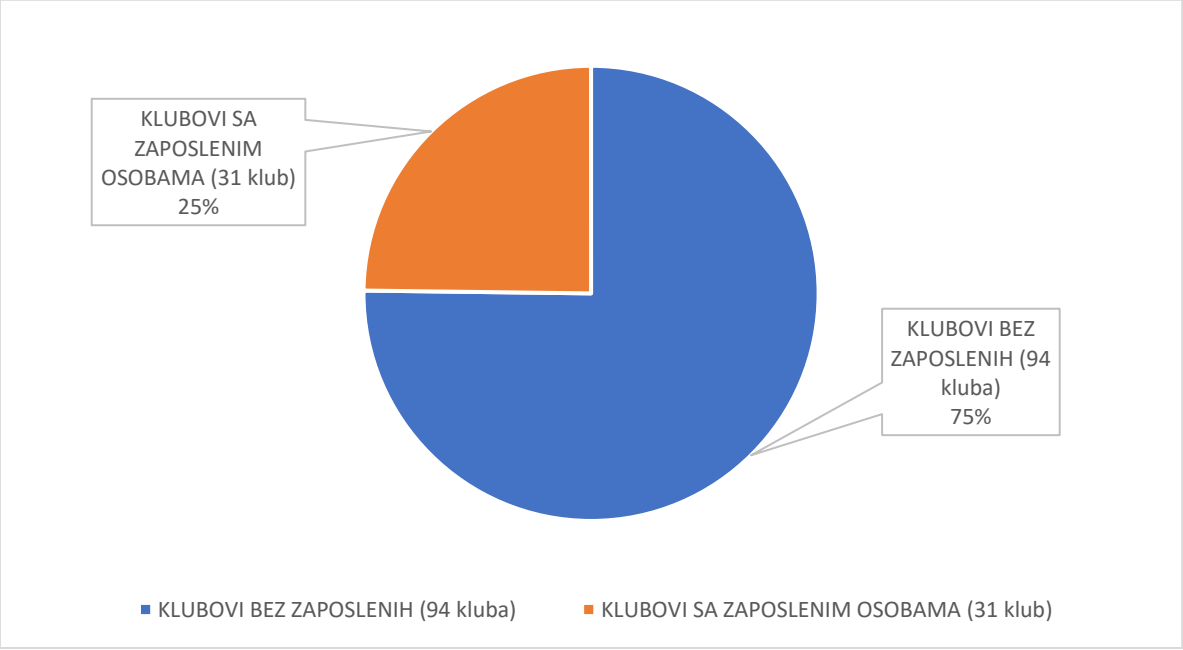

Grafikon 2.3.12. Prikaz odnosa klubova koji imaju i onih koji nemaju zaposlene osobe

Spomenutih 31 klub iskazali su u svojim godišnjim financijskim izvješćima rashode za radnike u 2019. godini u iznosu od 4.408.982,97 kn. Ta stavka obuhvaća plaće, doprinose i sva davanja za zaposlene. Krajem 2019. godine osječki sportski klubovi zapošljavali su ukupno 60 osoba s prosječnom bruto godišnjom plaćom od 73.483,05 kn ili 6.123,59 kn mjesečno. (prema podacima Ministarstva financija RH, Registar neprofitnih organizacija, 2020, izračun autora) Prosječna bruto isplaćena plaća u Republici Hrvatskoj za 2019. godinu iznosila je 8.766 kn. (www.dzs.hr, 2020) Prosječna bruto plaća u osječkom sportu u 2019. godini bila je za 30,14% niža od hrvatskoga prosjeka bruto plaće. Radi usporedbe, zaposleni u dubrovačkim sportskim klubovima tijekom 2017. godine imali su prosječnu mjesečnu bruto plaću od 6.537 kn (Grafikon 2.3.13.)

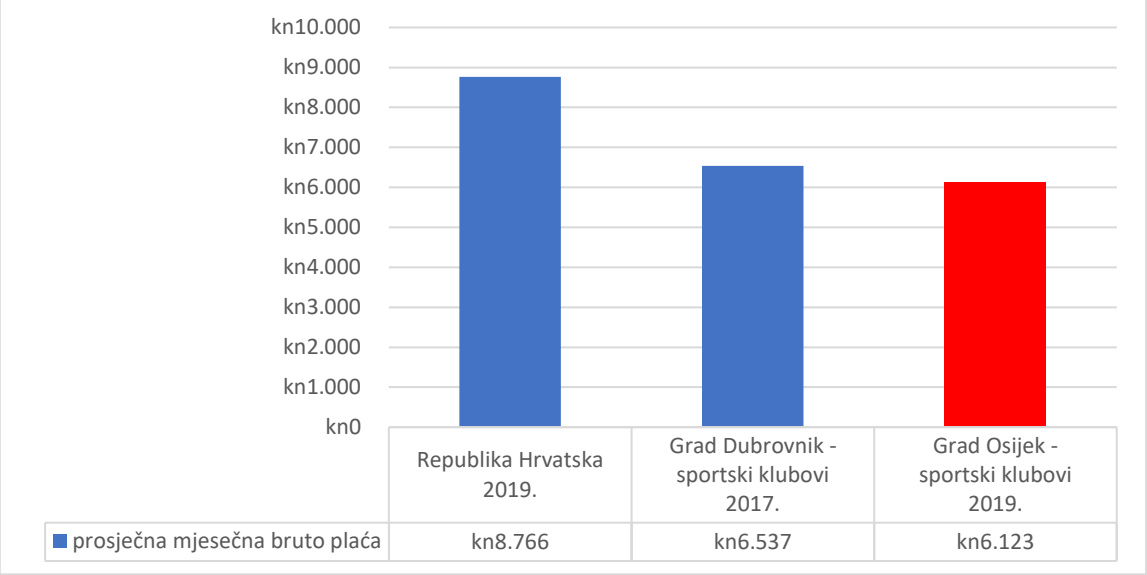

Grafikon 2.3.13. Usporedni prikaz prosječne mjesečne bruto plaće u Republici Hrvatskoj i sportskim klubovima s područja Grada Osijeka i Dubrovnika (2017.)

Navedeni podaci o zaposlenima i plaći zaposlenih u osječkom sportu ozbiljna su prepreka daljnjem razvoju sporta na području Grada Osijeka. Broj od 60 zaposlenih osoba u 125 analizom obuhvaćenih sportskih klubova predstavlja prosječno 0,48 zaposlenih osoba u sportskom klubu. Međutim, čak 94 sportska kluba nemaju niti jednu profesionalno angažiranu osobu. Nedostatak profesionalnih kadrova u osječkom sportu i u trenerskom području, ali i u organizacijsko-upravljačkim strukturama klubova jedan je od najozbiljnijih problema osječkog sporta.

U zemljama EU prisutan je snažan trend profesionalizacije u sportu koji se u najvećoj mjeri odnosi na trenerski i organizacijsko-upravljački kadar. U razdoblju od 1990. godine broj profesionalno angažiranih osoba u sustavu sporta zemalja članica EU značajno se povećava, te sportska industrija u širem smislu predstavlja jedno od najbrže rastućih tržišta rada u EU (Bartoluci, Škorić, Čustonja 2003.; Čustonja, Jukić, Milanović 2011). Trend profesionalizacije u sportu posljedica je razvoja sporta, ali i nužnost jer samo profesionalno angažirani kadrovi s odgovarajućim kompetencijama i znanjima mogu doprinijeti daljnjem razvoju sporta. Pored nedostatka profesionalno angažiranih kadrova u osječkom sportu niska ili ispodprosječna primanja limitiraju broj i kvalitetu kadrova koji se potencijalno mogu angažirati bilo da se radi o stručnim ili organizacijsko-upravljačkim profilima. Stoga je potrebno i na tom području u budućem razdoblju učiniti značajne iskorake.

U cjelokupnoj dosadašnjoj analizi koja se odnosi na financiranje sporta na području Grada Osijeka problem ispodprosječnih primanja zaposlenih u sustavu sporta i izrazito nizak udio profesionalnih kadrova u osječkom sportu na stručnim i organizacijsko-upravljačkim razinama predstavlja najozbiljniji i najveći izazov s kojim se sustav osječkog sporta treba suočiti u budućnosti.

Nogometni klub Osijek š.d.d.

Financijski i drugi pokazatelji NK Osijek š.d.d. u tolikoj mjeri odskaču od ostatka osječkoga sporta da bi njegovo uključivanje u prethodne analize u ovom poglavlju moglo dovesti do iskrivljenih zaključaka. Stoga su osnovni financijski pokazatelji kao i pokazatelji o zaposlenima u NK Osijeku š.d.d. zasebno analizirani.

Nogometni klub Osijek š.d.d. je u 2019. godini ostvario ukupne prihode od 113.728.378 kn (prihodi poslovanja 76.275.986 kn + prihodi od raspolaganja registracijama igrača 37.452.392 kn) (Revidirani financijski izvještaj NK Osijek š.d.d. na dan 31. prosinca 2019.) Time je ostvareni prihod NK Osijeka za više od 3 puta nadmašio ostvarene prihode svih drugih osječkih sportskih klubova zajedno. Ukupno je čitav sustav sporta u Gradu Osijeku u 2019. ostvario prihode od oko 150 milijuna kuna. (Tablica 2.3.18.)

Tablica 2.3.18. Prikaz prihoda NK Osijek š.d.d. i svih drugih osječkih sportskih klubova zajedno te iskaz ukupnog prihoda čitavog sustava osječkoga sporta (NK Osijek + ostali klubovi) u 2019. godini

	PRIHODI 2019.
NK OSIJEK š.d.d.	113.728.378,00 kn
OSJEČKI SPORTSKI KLUBOVI	36.294.425,91 kn
UKUPNO	150.022.803,91 kn

Izvor: Revidirani financijski izvještaj NK Osijek š.d.d. na dan 31. prosinca 2019.

U istom razdoblju NK Osijek š.d.d. ostvario je rashode od ukupno 111.269.296 kn (rashodi poslovanja 97.351.052 kn + troškovi za stjecanje registracija igrača 13.918.244 kn) Ostvareni rashod NK Osijek š.d.d. višestruko su nadmašili ostvarene rashode svih drugih osječkih klubova. Ukoliko bi čitav sustav sportskih klubova s područja Grada Osijeka uključujući NK Osijek š.d.d.

promatrali zajedno ukupni rashodi tijekom 2019. godine iznosili su 147.563.721,91 kn. (Tablica 2.3.19.)

Tablica 2.3.19. Prikaz rashoda NK Osijek š.d.d. i svih drugih osječkih sportskih klubova zajedno te iskaz ukupnih rashoda čitavog sustava osječkoga sporta (NK Osijek + ostali klubovi) u 2019. godini

	RASHODI 2019.
NK OSIJEK š.d.d.	111.269.296,00 kn
OSJEČKI SPORTSKI KLUBOVI	36.294.425,91 kn
UKUPNO	147.563.721,91 kn

Izvor: Revidirani financijski izvještaj NK Osijek š.d.d. na dan 31. prosinca 2019.

Tijekom 2019. godine NK Osijek imao je 63 zaposlene osobe. Ostali osječki sportski klubovi zajedno imali su 60 zaposlenih osoba. Ukupno je u 2019. godini čitavi sustav osječkoga sporta zapošljavao 123 osobe. (Tablica 2.3.20.)

Tablica 2.3.20. Prikaz broja zaposlenih osoba u NK Osijek š.d.d. i svim drugim osječkim sportskim klubovima zajedno te iskaz ukupno zaposlenih u čitavom sustavu osječkoga sporta (NK Osijek + ostali klubovi) u 2019. godini

	BROJ ZAPOSLENIH 2019.
NK OSIJEK š.d.d.	63
OSJEČKI SPORTSKI KLUBOVI	60
UKUPNO	123

U financijskom smislu te u broj zaposlenih osoba kapaciteti NK Osijek š.d.d. nadmašuju cijeli ostatak osječkoga sporta odnosno osječkih sportskih klubova. NK Osijek š.d.d. je u ovom trenutku najsnažniji i najizraženiji sportski prepoznatljiv kolektiv s područja Grada Osijeka te predstavlja značajnu dodatnu vrijednost osječkoga sporta.

STAVOVI OSJEČKIH SPORTSKIH DUŽNOSNIKA O FINANCIRANJU SPORTA U OSIJEKU

Tijekom provođenja dubinskih strukturiranih intervjua s predstavnicima sportskih klubova s područja Grada Osijeka (detaljnije o strukturiranim intervjuima vidi poglavlje *Metodologija izrade „Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020.–2030.“*) dio razgovora bio je posvećen i sustavu financiranja sporta u Gradu Osijeku te ukupnom financijskom stanju klubova.

Tom prilikom većina predstavnika klubova izjasnila se da su zadovoljni (25%) ili djelomično zadovoljni (30%) s iznosima financijske potpore koji dobivaju putem Programa javnih potreba u sportu Grada Osijek, a posredstvom ZŠUGOS-a. Odnosno 55% predstavnika klubova je zadovoljno ili djelomično zadovoljno iznosima koje njihov klub dobiva iz Programa javnih potreba. Udio djelomično nezadovoljnih (11%) i nezadovoljnih (11%) predstavnika sportskih klubova ukazuje da još uvijek postoji rezerva i prostor za napredak sustava javnih potreba u sportu Grada Osijeka. (Tablica 2.3.21.)

Tablica 2.3.21. Distribucija odgovora na pitanje zadovoljstva iznosom koji klub dobiva iz Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka

	zadovoljni	djelomično zadovoljni	niti zadovoljni niti nezadovoljni	djelomično nezadovoljni	nezadovoljni
	%	%	%	%	%
Koliko ste zadovoljni iznosom koji klub dobiva iz sustava javnih potreba u sportu putem ZŠUGOS-a?	**25%**	**30%**	**23%**	**11%**	**11%**

Radi usporedbe, isto istraživanje provedeno je 2018. godine na uzorku dubrovačkih sportskih dužnosnika gdje se njih 82% izrazilo kako su zadovoljni (42%) ili djelomično zadovoljni (40%) iznosom koji klub dobiva iz sustava javnih potreba u sportu Grada Dubrovnika. (Strategija razvoj sporta i sportske infrastrukture u Gradu Dubrovniku 2018.-2028.)

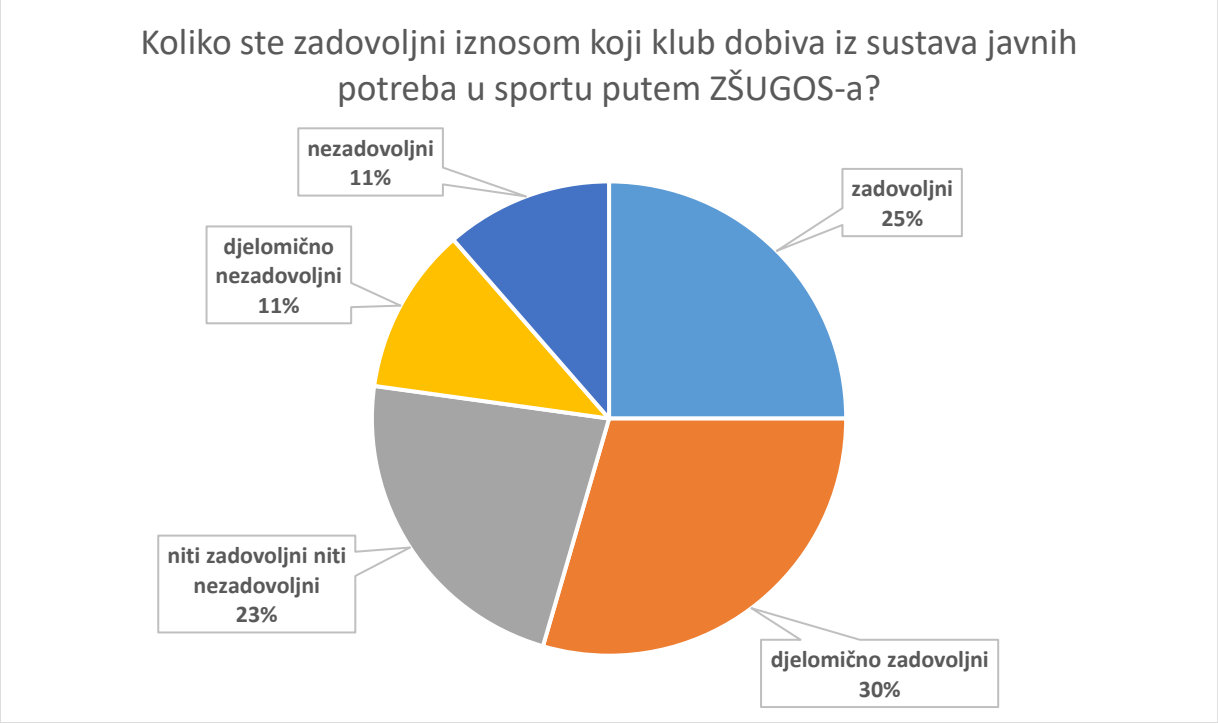

Grafikon 2.3.14. Distribucija odgovora na pitanje zadovoljstva iznosom koji klub dobiva iz Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka

Predstavnici klubova iznosili su i svoje prijedloge unaprjeđenja Programa javnih potreba u sportu u Gradu Osijeku. Najčešće nisu imali nikakvih konkretnih prijedloga, a drugo po učestalosti javljaju se prijedlozi o osiguravanju dodatnih sredstava za angažman novih stručnih osoba/trenera ili osiguravanje većeg iznosa financijske potpore za postojeće angažirane

trenere. Nekoliko se prijedloga odnosilo i na kategorizaciju klubova odnosno predstavnici nekoliko klubova su istaknuli činjenicu kako nisu zadovoljni sustavom kategorizacije klubova odnosno kriterijima raspodjele sredstava ili da ih ne razumiju.

Na postavljeno pitanje o razini zadovoljstva kriterijima raspodjele sredstava unutar ZŠUGOS 52% predstavnika klubova iskazalo je zadovoljstvo ili djelomično zadovoljstvo kriterijima. Nezadovoljnih je bilo 9%, a djelomično nezadovoljnih 16%. (Tablica 2.3.22., Grafikon 2.3.15.))

Tablica 2.3.22. Distribucija odgovora na pitanje zadovoljstva kriterijima raspodjele financijskih sredstava ZŠUGOS

	zadovoljni	djelomično zadovoljni	niti zadovoljni niti nezadovoljni	djelomično nezadovoljni	nezadovoljni
	%	%	%	%	%
Koliko ste zadovoljni kriterijima raspodjele financijskih sredstava ZŠUGOS?	**27%**	**25 %**	**23%**	**16%**	**9%**

Iako blaga većina klubova iskazuje zadovoljstvo ili djelomično zadovoljstvo (52% klubova) veliki je udio klubova koji iskazuju nezadovoljstvo, djelomično nezadovoljstvo ili niti zadovoljstvo niti nezadovoljstvo (48% klubova). Potrebno je u budućem razdoblju razmotriti sustav kriterija raspodjele sredstava unutar ZŠUGOS, unijeti eventualne promjene te ih pojednostaviti i kvalitetnije komunicirati prema klubovima.

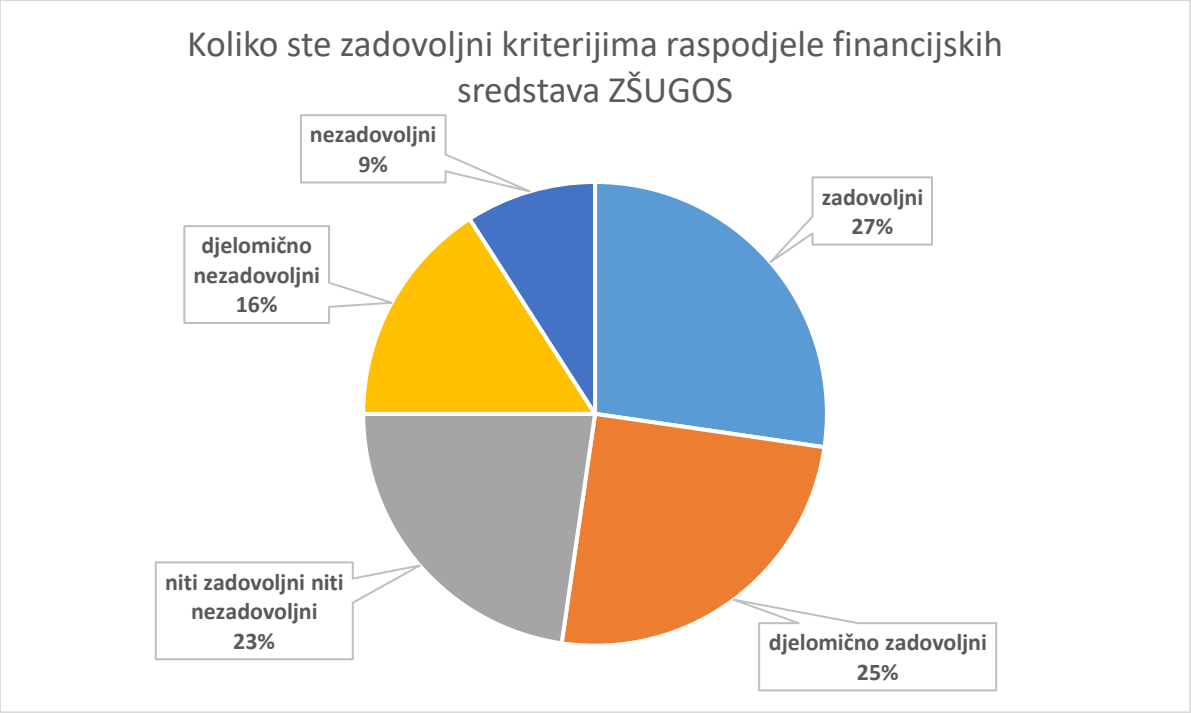

Grafikon 2.3.15. Distribucija odgovora na pitanje zadovoljstva kriterijima raspodjele financijskih sredstava ZŠUGOS

Predstavnici sportskih klubova koji su sudjelovali u provođenju dubinskih strukturiranih intervjua iskazali su nižu razinu zadovoljstva kada se govorilo o ukupnim financijskim sredstvima s kojima raspolaže njihov klub. (Tablica 2.3.23. Grafikon 2.3.16.)

Tablica 2.3.23. Distribucija odgovora na pitanje zadovoljstva ukupnim financijskim sredstvima kojima raspolaže klub

	zadovoljni	djelomično zadovoljni	niti zadovoljni niti nezadovoljni	djelomično nezadovoljni	nezadovoljni
	%	%	%	%	%
Koliko ste zadovoljni ukupnim financijskim sredstvima kojima raspolaže klub?	**21%**	**32%**	**21%**	**16%**	**11%**

Najveći broj predstavnika klubova izjasnilo se kao djelomično zadovoljni (32%), a po učestalosti odgovora slijedi niti zadovoljni niti nezadovoljni (21%) i zadovoljni (21%). Nezadovoljnima (11%) ili djelomično nezadovoljnima (16%) ukupnim financijskim sredstvima izjasnilo se 27% predstavnika klubova.

Klubovi su najčešće iskazivali nezadovoljstvo iznosima financijske potpore te dostupnošću sponzorskih i donatorskih sredstava.

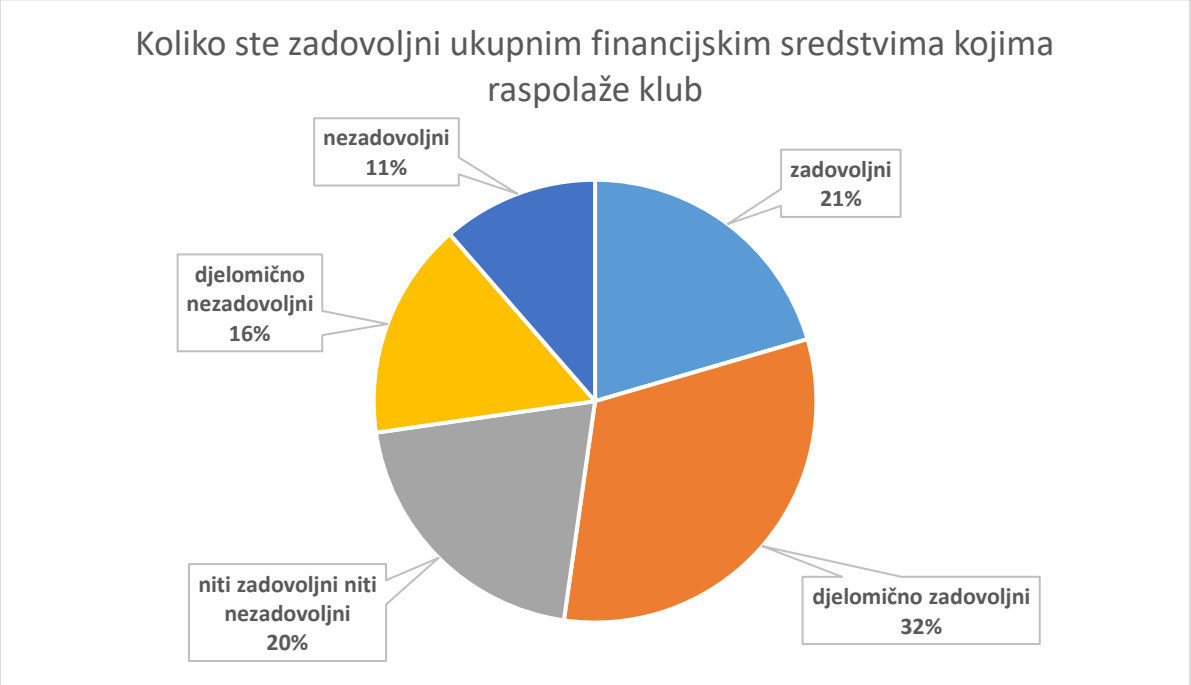

Grafikon 2.3.16. Distribucija odgovora na pitanje zadovoljstva ukupnim financijskim sredstvima kojima raspolaže klub

Stavovi predstavnika osječkih sportskih klubova iskazuju relativno nisku razinu zadovoljstva generalnim financijskim stanjem u osječkom sportu. Samo 25% predstavnika klubova je zadovoljno sredstvima koja dobivaju od ZŠUGOS, a još niži je udio onih koji su zadovoljni ukupnim financijskim stanjem

kluba (21%). Iz razgovora je razvidno da ključne osobe osječkih sportskih klubova smatraju kako su financije jedno od području koje predstavlja najveći izazov u vođenju kluba te da predstavlja ozbiljan rizik u daljnjem razvoju klubova na području Grada Osijeka. Klubovi prepoznaju značajnu ulogu Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka u njihovom cjelokupnom financijskom poslovanju, a što je potvrđeno i ranijim objektivnim analizama. Također klubovi prepoznaju i rezerve koje osječki sustav sporta ima u pogledu osiguravanja dodatnih izvora i iznosa financijske potpore sportu, prvenstveno na tržištu (sponzori i donatori).

2.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

DEFINICIJA I OPIS PODRUČJA

Natjecateljskim sportom smatra se svaki organizirani oblik bavljenja sportom unutar sportskoga kluba s dominantnim ciljevima sudjelovanja na službenim natjecanjima te ostvarivanja natjecateljskih rezultata. Osnovna podjela natjecateljskoga sporta je na vrhunski sport, kvalitetan sport i neselektivni sport. Vrhunskim, odnosno selektivnim sportom bave se pojedinci koji zadovoljavaju stroge selekcijske kriterije, što znači da potencijalni sportaši moraju pokazati visoku razinu sposobnosti i osobina za bavljenje vrhunskim sportom. Na području vrhunskoga sporta vrijede posebna pravila i tehnologija rada koja nije prihvatljiva na području neselektivnoga sporta. Vrhunski sport karakterizira izrazita usmjerenost prema maksimalnom razvoju čimbenika koji utječu na postizanje sportskoga rezultata, selektivnost u odabiru onih kojima je namijenjen, profesionalizacija većine njegovih sudionika (sportaša, trenera, sportskih djelatnika) te specifična tehnologija pripreme, provedbe i kontrole trenažnoga procesa. Vrhunski sport ostvaruje značajne rezultate na međunarodnoj razini. Zbog svojega naglašenoga natjecateljskoga karaktera i atraktivnosti, vrhunski sport privlači znatnu javnu i medijsku pažnju. Kvalitetan natjecateljski sport, za razliku od vrhunskoga, svoje natjecateljske

domete dominantno ostvaruje na nacionalnoj razini natjecanja te ima nešto niže zahtjeve u pogledu selektivnosti sportaša, nižu razinu profesionalizacije koja graniči s poluprofesionalnim i amaterskim karakteristikama sudionika (sportaša, trenera, sportskih djelatnika) te niže zahtjeve u tehnologiji sportske pripreme i trenažnog procesa. Neselektivni sport je osnovna razina bavljenja natjecateljskim sportom. Klubovi i sportaši te razine uglavnom sudjeluju na regionalnim ili lokalnim natjecanjima, a rjeđe na nacionalnim natjecanjima na kojima ostvaruju skromnije rezultate. Selektivnost sportaša koji se natječu na toj razini je niska, a sudionici (sportaši, treneri, sportski djelatnici) su dominantno amaterskih osobina s rjeđim poluprofesionalnim karakteristikama.

Natjecateljski sport na području Grada Osijeka obuhvaća sve tri razine – vrhunski, kvalitetan i neselektivan natjecateljski sport. Ta činjenica predstavlja izazov ne samo za analizu sustava natjecateljskoga sporta već i za uspješno organiziranje i vođenje sustava sporta jer zahtjevi, potrebe i specifičnosti vrhunskoga, kvalitetnoga i neselektivnog sporta mogu biti značajno različiti.

Natjecateljskim sportom na svjetskoj razini upravljaju međunarodne sportske federacije zasebno za svaki sport, a na nacionalnoj razini odgovarajući nacionalni sportski savezi.

Području natjecateljskoga sporta pripada i sport osoba s invaliditetom te školski sport i akademski sport. Međutim, kako su školski i akademski sustavi sporta obrađeni u zasebnom poglavlju, u ovome poglavlju pozornost će biti posvećena natjecateljskom klupskom sportu uključujući i sport osoba s invaliditetom na području Grada Osijeka.

RAŠIRENOST SPORTA I BROJ KLUBOVA

Na području Grada Osijeka registrirano je 467 aktivnih udruga građana koje djeluju u području sporta. (Registar udruga Republike Hrvatske, kolovoz 2020.) Registar udruga Republike Hrvatske u području sporta prepoznaje 11 različitih djelatnosti (npr. Promocija sporta i zdravog načina življenja; Upravljanje sportskim objektima; Strukovne udruge u sportu; Sportska priprema…) te u područje sporta uključuje i one udruge koje nemaju primarno djelovanje u sportu već samo jednim dijelom ili samo jednom svojom djelatnošću. Stoga sve registrirane udruge nisu i sportski klubovi odnosno nisu relevantni za stratešku analizu sustava sporta na području Grada Osijeka. Značajan broj sportskih udruga su i različiti sportski savezi koji su registrirani na području Grada Osijeka (županijski sportski savezi, gradski sportski savezi, Zajednica sportskih udruga grada Osijeka i sl.), udruge sudaca, različite udruge iz područja rekreacije, fitnesa, pilatesa, joge i sl., zatim plesni studiji, udruge mladih itd.

Za analizu raširenosti sporta i analizu broja sportskih klubova relevantan je pokazatelj broja i strukture članica lokalne sportske zajednice koja objedinjuje sve značajnije sportske klubove i druge, za sport relevantne, udruge na području Grada Osijeka. Zajednica sportskih udruga grada Osijeka (ZŠUGOS), kao lokalna sportska zajednica odnosno savez sportskih udruga s područja Grada Osijeka, ima 192 članice (www.ZŠUGOS.hr, listopad 2020.). Od ukupnog broja članica sportskih klubova je 127, udruga iz područja rekreacije je 25, gradskih sportskih saveza je 15 udruga, 8 je sportskih klubova osoba s invaliditetom, 8 je sportskih klubova gluhih te 9 ostalih udruga (npr. Udruga

kineziologa Grada Osijeka, Udruga košarkaških sudaca Grada Osijeka itd.). (Grafikon 2.4.1.)

Može se konstatirati kako na području Grada Osijeka, u trenutku izrade ove analize, djeluje 467 udruga u području sporta, od kojih je njih 192 učlanjeno u Zajednicu športskih udruga Grada Osijeka, te kako na području grada djeluje 127 sportskih klubova.

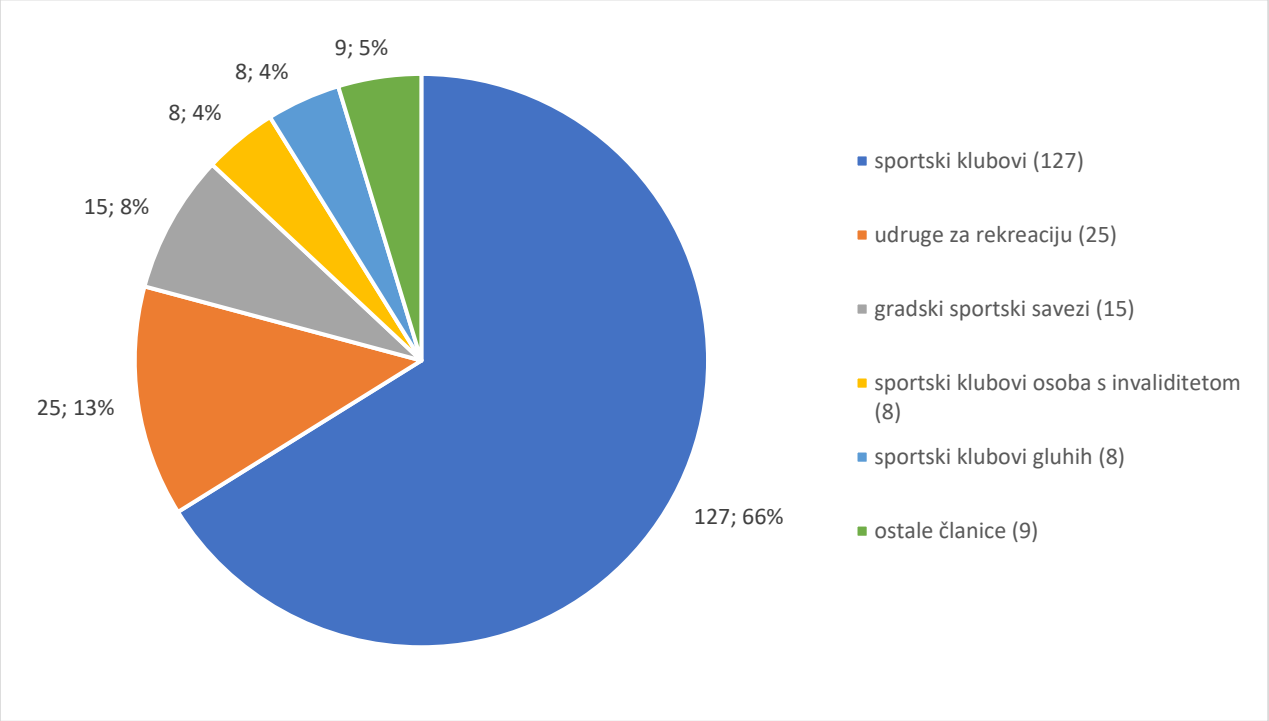

Grafikon 2.4.1. Struktura članica Zajednice športskih udruga Grada Osijeka (izračun autora prema podacima Zajednice sportskih udruga Grada Osijeka, stanje listopad 2020.)

Popis sportskih klubova razvrstanih prema sportu/sportskoj disciplini koji su članice Zajednice športskih udruga Grada Osijeka nalazi se u Tablica 2.4.1.

Tablica 2.4.1. Popis sportskih klubova (127) članica ZŠUGOS (listopad, 2020.)

Američki nogomet (football)	Konjički sport	Planinarstvo
KLUB AMERIČKOG NOGOMETA "TOPOVI"	KONJIČKI KLUB "OSIJEK"	HPD "BRŠLJAN-JANKOVAC"
Atletika	**Košarka (6)**	**Plivanje**
ATLETSKI KLUB "SLAVONIJA-ŽITO"	KOŠARKAŠKA AKADEMIJA "HRVATSKI SOKOL OS"	PLIVAČKI KLUB "OSIJEK"
MARATON KLUB "HRVATSKI SOKOL OSIJEK"	KOŠARKAŠKA AKADEMIJA OSIJEK	**Ronjenje**
Automobilizam	KOŠARKAŠKI KLUB "MURSA VRIJEDNOSNICE"	RONILAČKI CENTAR "OSIJEK"
AUTO KLUB „SLAVONIJA"	KOŠARKAŠKI KLUB "OLIMP INSPEKT-ING"	**Rukomet[1] (5)**
Badminton	KOŠARKAŠKI KLUB "OSJEČKI SOKOL"	RUKOMETNI KLUB "FENIKS"
BADMINTONSKI KLUB „OSIJEK"	KOŠARKAŠKI KLUB „VRIJEDNOSNICE OSIJEK"	RUKOMETNI KLUB "OLIMPIJA"
Biciklizam	**Kuglanje (9)**	RUKOMETNI KLUB "OSIJEK"
BICIKLISTIČKI KLUB "OSIJEK 2010"	BOWLING KLUB "X"	RUKOMETNI KLUB "TENJA"
BICIKLISTIČKI KLUB "PANNONIAN" (pč)	KUGLAČKI KLUB "HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE"	ŽENSKI RUKOMETNI KLUB "OSIJEK"
Biljar	KUGLAČKI KLUB "KANDIT"	**Sambo**
BILJARSKI KLUB "PLAN B"	KUGLAČKI KLUB "OSIJEK"	SAMBO KLUB "MURSA" (pč)
Boćanje (13)	KUGLAČKI KLUB "MONTE-MONT"	**Savate**
BOĆARSKI KLUB "DVORAC MAČKAMAMA" (pč)	KUGLAČKI KLUB "TRAMVAJ"	SAVATE KLUB "HUS" (pč)
BOĆARSKI KLUB "JUG II – HVIDRA"	KUGLAČKI KLUB "ZRINSKI-PIVOVARA"	**Sportski ples**
BOĆARSKI KLUB "MLADA RETFALA"	KUGLAČKI KLUB "ŽELJEZNIČAR"	ŠPORTSKO-PLESNA UDRUGA "FENIKS"
BOĆARSKI KLUB "NEPTUN"	ŽENSKI KUGLAČKI KLUB "OSIJEK '97"	**Sportski ribolov**
BOĆARSKI KLUB "OLIMPIJA"	**Mačevanje**	OSJEČKI RIBOLOVNI ŠPORTSKI KLUB (ORŠK)
BOĆARSKI KLUB "PAMPAS"	MAČEVALAČKI KLUB "DMITAR ZVONIMIR"	ŠPORTSKI RIBOLOVNI KLUB "LINJAK"
BOĆARSKI KLUB "RETFALA"	**Mali nogomet (Futsal)**	ŠPORTSKO RIBOLOVNO DRUŠTVO "BABUŠKA"
BOĆARSKI KLUB "SARVAŠ"	MNK "ATLETICO"	**Sportsko penjanje**
BOĆARSKI KLUB "SJENJAK"	MNK "MURSA V.B.K."	SPORTSKO PENJAČKI KLUB "BASTION" (pč)
BOĆARSKI KLUB "SVETI LUKA"	MNK "OSIJEK KELME"	**Stolni tenis**
BOĆARSKI KLUB "TENJA"	MNK "STARA MOŠA"	STOLNOTENISKI KLUB "OLIMPIJA"
BOĆARSKI KLUB "TIHALJINA"	**Motociklizam**	STOLNOTENISKI KLUB "VODOVOD-OSIJEK"
BOĆARSKI KLUB "VIŠNJEVAC"	MOTO SPORT "OSIJEK"	**Streljaštvo (6)**
Bodybuilding	**Nogomet (15)**	GRADSKI STRELJAČKI KLUB "CENTAR 1784"
BODY BUILDING KLUB „OSIJEK"	KLUB NOGOMETNE ŠKOLE "HYPO LIMAČ"	GRAĐANSKO STRELJAČKO DRUŠTVO "OSIJEK 1784"
Boks	NOGOMETNI KLUB "BRIJEST"	STRELJAČKO DRUŠTVO "DESETKA"
BOKSAČKI KLUB „MLADOST"	NOGOMETNI KLUB "ELEKTRA"	STRELJAČKI KLUB "BANKARAC"
BOKSAČKI KLUB „OSIJEK"	NOGOMETNA ŠKOLA NK "GRAFIČAR VODOVOD"	STRELJAČKI KLUB "METAK"
Dizanje utega	NOGOMETNA ŠKOLA MLADEŽI "VIŠNJEVAC" (pč)	STRELJAČKI KLUB "TENJA"
DIZAČKI KLUB "SLAVONIJA"	NOGOMETNI KLUB "LIO"	**Šah**
KLUB DIZAČA UTEGA "OSIJEK"	NOGOMETNI KLUB „METALAC"	ŠAHOVSKI KLUB "DRAGOVOLJAC"
Gimnastika	NOGOMETNI KLUB "MURSA"	ŠAHOVSKI KLUB "FERIT-OSIJEK"
GIMNASTIČKI KLUB "INOVA-GIM"	NOGOMETNI KLUB "OLIMPIJA"	ŠAHOVSKI KLUB "MLADOST"
GIMNASTIČKO DRUŠTVO "OSIJEK-ŽITO"	NOGOMETNI KLUB "OSIJEK" š.d.d.	ŠAHOVSKI KLUB "RETFALA"
KLUB RITMIČKE GIMNASTIKE "RONDO"	NOGOMETNI KLUB "RADNIK"	**Taekwondo**
SPORTSKI KLUB RITMIČKE GIMNASTIKE "OSIJEK"	NOGOMETNI KLUB "SARVAŠ"	TAEKWONDO KLUB "OSIJEK"

Hrvanje	NOGOMETNI KLUB "SLAVONAC"	**Tajlandski boks**
HRVAČKI KLUB "OSIJEK"	ŠPORTSKI NOGOMETNI KLUB "VIŠNJEVAC"	THAI BOX KLUB "HUS"
Judo	ŽENSKI NOGOMETNI KLUB "OSIJEK"	**Tenis**
JUDO KLUB "MLADOST"	**Nogotenis**	TENIS KLUB "JEZERO" (pč)
JUDO KLUB "OSIJEK"	NOGOTENISKI KLUB "BORBAŠ SECURITY" (pč)	TENISKI KLUB "OLIMPIJA OSIJEK 1984"
Ju-jitsu	**Odbojka (9)**	TENISKI KLUB "OSIJEK"
JU-JITSU KLUB "TATAMI" (pč)	MUŠKI ODBOJKAŠKI KLUB "MURSA – OSIJEK"	**Triatlon**
Karate (7)	MUŠKI ODBOJKAŠKI KLUB "ŽELJEZNIČAR"	TRIATLON KLUB "TRI-TIM"
KARATE AKADEMIJA "OSIJEK"	ODBOJKAŠKI KLUB "LINGA"	**Vaterpolo**
KARATE KLUB "ESSEKER"	ODBOJKAŠKI KLUB "OSIJEK JUG 2"	VATERPOLO KLUB "MURSA"
KARATE KLUB "HRVATSKI SOKOL"	AKADEMSKI ODBOJKAŠKI KLUB "OSIJEK"	VATERPOLO KLUB "OSIJEK"
KARATE KLUB "HUS" (pč)	KLUB ODBOJKE NA PIJESKU "RETFALA" (pč)	**Veslanje**
KARATE KLUB "KUNA"	ŽENSKI ODBOJKAŠKI KLUB "FERIVI VIŠNJEVAC"	VESLAČKI KLUB "IKTUS"
KARATE KLUB "OSIJEK"	ŽENSKI ODBOJKAŠKI KLUB "OSIJEK"	**Zrakoplovstvo**
KARATE I FITNESS KLUB "VIŠNJEVAC"	ŽENSKI ODBOJKAŠKI KLUB "TENJA"	AEROKLUB "OSIJEK"
Kickboxing		
KICKBOXING KLUB "HUS"		
KICKBOXING KLUB "SVETI DUH"		

Legenda: (pč) – privremeno članstvo u ZŠUGOS
1 – dva veteranska rukometna kluba nisu navedena jer se smatraju sportsko-rekreacijskim klubovima te su uvršteni u popis udruga iz područja Sportske rekreacije članica ZŠUGOS

Od 127 sportskog kluba koji djeluje na području Grada Osijeka njih 126 su u formalno-pravnom smislu udruge građana, a jedan sportski klub je sportsko dioničko društvo (š.d.d.).

Na području Grada Osijeka klubovi su osnovani u 43 sporta (nogomet i futsal prema nomenklaturi sportova pripadaju istom sportu). Na području Republike Hrvatske djeluje 83 nacionalnih sportskih saveza (članica Hrvatskog olimpijskog odbora) odnosno građani RH su aktivni u 83 sporta, dok na području Grada Osijeka djeluju klubovi u 43 sporta. (Grafikon 2.4.2.)

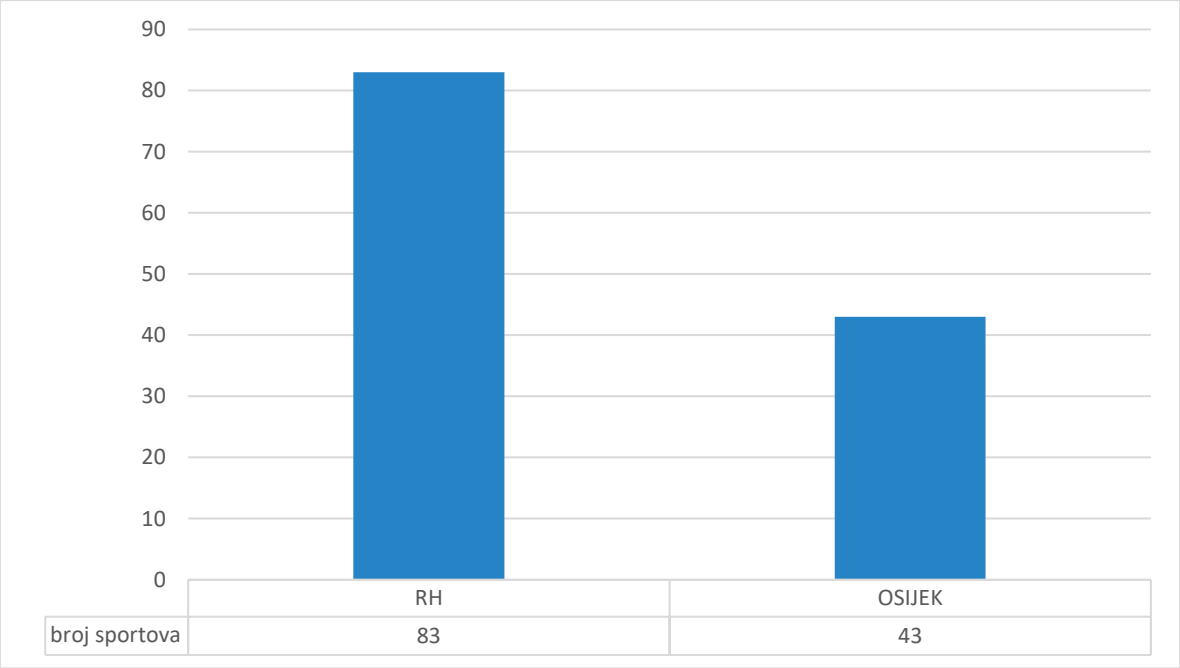

Grafikon 2.4.2. Usporedba broja sportova prisutnih u RH i Gradu Osijeku

Od sportova prisutnih u Osijeku njih 24 su tzv. olimpijska sporta (od ukupno 44 olimpijska sporta/nacionalnih sportskih saveza prisutnih u RH), dok je 19 neolimpijskih sportova (od ukupno 39 neolimpijskih sportova/nacionalnih sportskih saveza prisutnih u RH).

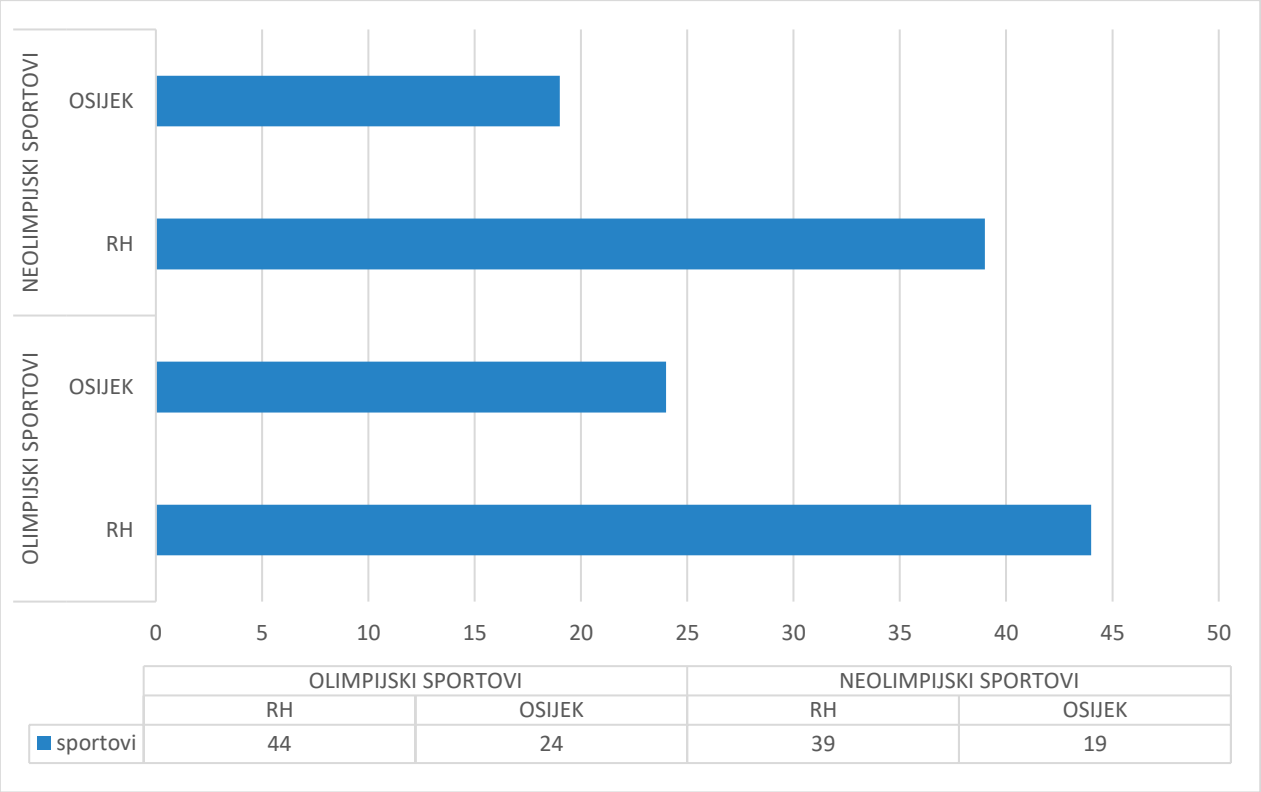

Grafikon 2.4.3. Usporedba broja olimpijskih i neolimpijskih sportova prisutnih u RH i Gradu Osijeku

Broj sportskih klubova

Broj sportskih klubova na području Grada Osijeka je umjeren. Omjer broja stanovnika i članica ZŠUGOS je 563 stanovnik na jedan sportski klub/članicu ZŠUGOS-a. Najniži omjer broja sportskih udruga u lokalnoj sportskoj zajednici i broja stanovnika imaju Split (715) i Pula (727). Najveći omjer je u Varaždinu (382). Odnosno s obzirom na broj stanovnika Split i Pula imaju najmanji broj sportskih udruga, dok Varaždin ima najveći broj sportskih udruga s obzirom na broj stanovnika. Osijek zajedno sa Zadrom, Karlovcem i Dubrovnikom pripada skupini gradova čiji se omjer stanovnika i broja udruga kreće između 400 i 600 stanovnika na jedan sportski klub. (Tablica 2.4.2.)

Tablica 2.4.2. Usporedba omjera klubova na broj stanovnika u Osijeku, Splitu, Rijeci, Zadru, Puli, Karlovcu, Varaždinu i Dubrovniku.

	broj stanovnika[1] (2011.)	broj sportskih udruga u lokalnoj sportskoj zajednici[2]	broj sportova[2]	stanovnika po sportskoj udruzi
Osijek	108.048	192	43	563
Split	178.102	249	62	715
Rijeka	128.624	222	48	579
Zadar	75.062	174	42	431
Pula	57.460	79	31	727
Karlovac	55.705	123	29	453
Varaždin	46.946	123	40	382
Dubrovnik	42.615	89	24	479

1 Popis stanovništva, DZS, 2011.
2 www.sss.hr; www.rss.hr; www.ZŠUGOS.hr; www.varazdin-sport.hr; www.szgz.hr; www.ksz.hr; www.dubrovackisavezsportova.hr; www.szgpu.hr;

Iako ne postoji jasno definiran kriterij poželjnog omjera broja klubova i stanovnika nije uputno da na području jednog grada djeluje preveliki broj klubova, naročito klubova istog sporta. Naime, svako gradsko područje

raspolaže s ograničenim kapacitetima prije svega u smislu dostupne sportske infrastrukture, raspoloživog kvalitetnog i stručnog trenerskog kadra, financijskih kapaciteta i veličine populacije odnosno potencijalnih članova klubova. Stoga, ukoliko dolazi do procesa tzv. „usitnjavanja“ odnosno osnivanja većeg broja klubova iz istoga sporta dolazi i do raspršenja ograničenih resursa što rezultira smanjenjem sportske kvalitete.

Činjenici da Grad Osijek pokazuje umjerene vrijednosti omjera sportskih klubova i stanovništva pridonijeli su ograničeni potencijali sportske infrastrukture, ali i konzervativna politika ZŠUGOS u pogledu primanja novih članica. To je svakako pozitivna činjenica te je potrebno nastaviti destimulirati osnivanje novih klubova u onim sportovima u kojima već postoje sportski klubovi.

S obzirom na ograničene resurse nije preporučljivo daljnje „usitnjavanje“ odnosno osnivanje novih klubova iz istoga sporta. Štoviše, potrebno je poticati fuzioniranje postojećih klubova istoga sporta radi koncentracije kvalitete i racionalnijeg korištenja postojećih resursa. Naravno, navedeno se ne odnosi na eventualno osnivanje novih klubova u sportovima koji još nisu zastupljeni na području Grada Osijeka.

Broj klubova po sportovima

Sport s najvećim brojem klubova na području Grada Osijeka je nogomet s 19 klubova (15 nogometnih klubova, 4 futsal/malonogometnih). (Tablica 2.4.3.)

Tablica 2.4.3. Broj klubova, članica ZŠUGOS, po sportu.

	SPORT	BROJ KLUBOVA	%
1	Nogomet[1]	15	11,8%
2	Boćanje	13	10,2%
1	Kuglanje	9	7,1%
3	Odbojka	9	7,1%
4	Karate	7	5,5%
5	Košarka	6	4,7%
6	Streljaštvo	6	4,7%
7	Rukomet	5	3,9%
8	Gimnastika	4	3,1%
9	Mali nogomet (Futsal)[1]	4	3,1%
10	Šah	4	3,1%
11	Sportski ribolov	3	2,4%
12	Tenis	3	2,4%
13	Atletika	2	1,6%
14	Biciklizam	2	1,6%
15	Boks	2	1,6%
16	Dizanje utega	2	1,6%
17	Judo	2	1,6%
18	Kickboxing	2	1,6%
19	Stolni tenis	2	1,6%
20	Vaterpolo	2	1,6%
21	Američki nogomet (football)	1	0,8%
22	Automobilizam	1	0,8%
23	Badminton	1	0,8%
24	Biljar	1	0,8%
25	Bodybuilding	1	0,8%
26	Hrvanje	1	0,8%
27	Ju-jitsu	1	0,8%
28	Konjički sport	1	0,8%
29	Mačevanje	1	0,8%
30	Motociklizam	1	0,8%
31	Nogotenis	1	0,8%
32	Planinarstvo	1	0,8%
33	Plivanje	1	0,8%
34	Ronilaštvo	1	0,8%
35	Sambo	1	0,8%
36	Savate	1	0,8%
37	Sportski ples	1	0,8%
38	Sportsko penjanje	1	0,8%
39	Taekwondo	1	0,8%
40	Tajlandski boks	1	0,8%
41	Triatlon	1	0,8%
42	Veslanje	1	0,8%
43	Zrakoplovstvo	1	0,8%

1 – nogomet i mali nogomet (futsal) pripadaju, prema nomenklaturi sportova, jednom sportu – nogometu

Po brojnosti klubova slijede boćanje (13 klubova), odbojka (9), kuglanje (9), karate (7), košarka (6) i streljaštvo (6). U ostalim sportovima broj klubova kreće se između 1 i 5. (Tablica 2.4.3.)

Sportova u kojima su osnovana 1 ili 2 kluba ima 31 te oni čine 72% sportova. Sportova u kojima je osnovano od 1 do 5 klubova ima 36 te oni čine 84% sportova. Sportova u kojima je osnovano 6 ili više klubova ima 7 te oni čine 16% sportova. Na 127 sportski klub (od 192 članice ZŠUGOS-a) u 43 sporta znači da u prosjeku postoje 3 kluba istog sporta na području Grada Osijeka.

S obzirom na broj klubova koji su osnovani u istom sportu ističu se nogomet (15), futsal (4), odbojka (9), kuglanje (9), karate (7) i streljaštvo (6).

U Osijeku djeluje 9 odbojkaških klubova koji su članice ZŠUGOS od kojih je jedan klub odbojke na pijesku, te djeluje 2 muška i 6 ženskih odbojkaških klubova. Osam klubova osnovano je u posljednjih 12 godina (od 2008. godine). Pet ženskih odbojkaških klubova imaju između 60 i 90 članica (između 27 i 68 registriranih natjecateljica) dok dominantni ženski klub i nositelj kvalitete ima 111 članica (sve su registrirane natjecateljice). U šest ženskih odbojkaških klubova u seniorskoj kategoriji registrirane su ukupno 22 odbojkašice. Jedan ženski odbojkaški klub ostvaruje otprilike dva puta veće prihode od pet drugih ženskih odbojkaških klubova zajedno. Sa stanovišta strateškog upravljanja sustavom sporta moguć je zaključak kako je postojeći broj ženskih odbojkaških klubova u Gradu Osijeku na gornjoj granici prihvatljivosti te da bi sa stanovišta ograničenosti resursa (financijskih, dvoranskih, stručno-trenerskih i broja potencijalnih odbojkašica) bilo racionalno smanjenje i/ili fuzioniranje postojećih 6 ženskih odbojkaških klubova u 2 do 3 kluba.

Kao i u odbojci sličnu situaciju je moguće primijetiti i kod streljaštva. Jedan dominantni klub ima 111 članova od čega 67 registriranih natjecatelja dok 5 drugih streljačkih klubova zajedno imaju 126 članova i 63 registrirana natjecatelja. Dominantni streljački klub ostvarenim prihodima višestruko nadmašuje svih ostalih pet klubova zajedno. Stoga je, također, sa stanovišta strateškog upravljanja sustavom sporta moguć zaključak kako je postojeći broj streljačkih klubova u Gradu Osijeku na gornjoj granici prihvatljivosti te da bi sa stanovišta ograničenosti resursa (financijskih, stručno-trenerskih i broja potencijalnih članova) bilo racionalno smanjenje i/ili fuzioniranje postojećih 6 streljačkih klubova u 2 do 3 kluba.

U sedam karate klubova na području Grada Osijeka aktivno je ukupno 256 karatista (podaci o članstvu odnose se na šest klubova) ili oko 42 sportaša u prosjeku po klubu. Broj članova u šest klubova kreće se od 15 do 73 člana. U sedam klubova stručne trenerske poslove obavlja 28 osoba, a od njih samo tri osobe imaju stručnu spremu na razini više ili visoke stručne spreme u području kineziologije. Dva nova karate kluba osnovana su u posljednjih pet godina, dok ostali klubovi imaju tradiciju dužu od 20 godina. Slično kao i kod odbojke i streljaštva, moguće je donijeti zaključak kako je broj karate klubova na gornjoj granici prihvatljivosti, kako bi trebalo destimulirati osnivanje novih karate klubova, odnosno potaknuti snažniju suradnju i fuzioniranje postojećih 7 klubova u 2-3 snažnija karate kluba.

U kuglanju na području Grada Osijeka djeluje 9 klubova (8 kuglačkih klubova i 1 bowling klub). Svih devet klubova zajedno imaju 143 člana (od čega je 109 seniora ili seniorki) ili oko 16 članova u prosjeku po klubu (broj članova po klubu se kreće između 10 i 31). Od 22 osobe koje u 9 klubova obavljaju trenerske poslove samo jedna osoba to čini na profesionalnoj razini (ugovor o radu) dok su ostali honorarci ili volonteri. Svega tri osobe imaju višu

ili visoku stručnu spremu potrebnu za obavljanje trenerskih poslova. Jedan kuglački klub ostvaruje prihode koji gotovo dvostruko nadmašuju prihode svih drugih 8 klubova zajedno. Osim bowling kluba koji je osnova 2011. svi drugi kuglački klubovi imaju relativno dugu tradiciju djelovanja, dužu od 20 godina, a najstariji klub osnovan je 1946. godine. Činjenica da postojeći kuglački klubovi dugo djeluju potvrđuje potrebu i opravdanost njihovog postojanja, ali se nameće zaključak kako se svakako radi o gornjoj granici broja klubova, a bilo bi poželjno i smanjenje broj klubova ili fuzioniranje postojećih kuglačkih klubova.

U 15 nogometnih klubova okupljeno je 2124 člana (1852 registrirana natjecatelja) ili u prosjeku oko 142 člana po klubu. Međutim, postoji značajna varijacija u broju članova klubova. Tri kluba imaju 250 ili više članova, između 100 i 250 članova je u 7 klubova, a 5 klubova imaju manje od 100 članova (između 42 i 92 člana). U posljednjih 30 godina (od 1990.) osnovano je 7 novih klubova, a posljednji 2007. godine. Uvažavajući činjenicu kako se radi o daleko najpopularnijem i najmasovnijem sportu na području Grada Osijeka svakako treba obratiti pozornost na veliki broj klubova, a naročito na 5 manjih klubova koji imaju izazove s okupljanjem mlađih članova što može dovesti u pitanje njihovo daljnje djelovanje i opstojnost. Štoviše, moguće je i već sada, s obzirom na mali broj članova, dovesti svrhu njihovog postojanja pod znak pitanja. Potrebno je otvoriti mogućnost, kao i u drugim ranije spominjanim sportovima, bliže suradnje postojećih klubova te potaknuti i fuzioniranje s ciljem okrupnjavanja i racionalnijeg upravljanja resursima, a svakako destimulirati osnivanje novih klubova u budućnosti.

Malonogometni ili futsal klubovi prema nomenklaturi sportova pripadaju nogometu. Na području Grada Osijeka formalno djeluje 4 malonogometna klub koji su članovi ZŠUGOS. Međutim, u stvarnosti praktično djeluje tek jedan

malonogometni klub MNK Osijek Kelme dok su drugi klubovi u sportsko-natjecateljskom smislu neaktivni, u mirovanju ili tek formalno postoje, ali bez provođenja bilo kakvih sportskih djelatnosti. Iz tog razloga veći broj malonogometnih klubova trenutno ne predstavlja izazov.

Dinamika osnivanja klubova

Od 127 sportskih klubova koji trenutno djeluju na području Grada Osijeka i članice su ZŠUGOS njih 85 ili 67% osnovani su u posljednjih 30 godina. U tom su se razdoblju u prosjeku osnivala gotovo 3 nova sportska kluba godišnje. (Tablica 2.4.4. i Grafikon 2.4.4.)

Tablica 2.4.4. Broj novo osnovanih klubova, današnjih članica ZŠUGOS, po razdobljima

vremensko razdoblje osnivanja kluba	broj osnovanih klubova	udio	prosječan broj novo osnovanih klubova godišnje
do 1950.	15	12%	
1950.-1959.	10	8%	1
1960.-1969.	5	4%	0,5
1970.-1979.	6	5%	0,6
1980.-1989.	6	5%	0,6
1990.-1999.	26	20%	2,6
2000.-2009.	36	28%	3,6
2010.-2019.	23	18%	2,3

U odnosu na razdoblje od 2000. do 2009. godine, kada je osnovano najviše klubova u osječkoj povijesti (36 klubova ili 28% ukupnog broja klubova ili 3,6 kluba godišnje), u posljednjem desetljeću (od 2010. do 2019.) prisutan je trend smanjivanja broja novo osnovanih klubova. (Grafikon 2.4.4.) U posljednjih 5 godina (od 2015. godine) osnovano je 14 novih klubova odnosno oko 10% od ukupnog broja današnjih klubova ili u prosjeku su osnivana oko 3

nova kluba godišnje. Godine u kojima je osnovano najviše novih sportskih klubova su 1993., 1994., 2007. i 2017. sa po 6 novih klubova godišnje.

Značajno povećanje broja klubova, ukoliko se nastavi i u narednom razdoblju, naročito u sportovima koji su već prisutni na području grada, može predstavljati ozbiljan ograničavajući čimbenik daljnjeg kvalitetnog razvoja sustava sporta na području Grada Osijek. Iako smo već prethodno konstatirali kako u Osijeku djeluje umjeren broj sportskih klubova, a istaknuli smo tek nekoliko sportova s većim brojem klubova (odbojka, streljaštvo, kuglanje, karate, nogomet) s posebnom pozornosti je potrebno pratiti trendove osnivanja novih sportskih klubova i dodatno postrožiti uvijete njihovog primanja u članstvo ZŠUGOS.

Novo osnovani klub u istom sportu potencijalno predstavlja dodatni pritisak na iste ograničene resurse poput stručno-trenerskoga kadra, financijske resurse, prostorno-infrastrukturne kapacitete ili broj potencijalnih članova novo osnovanog ili postojećih klubova istoga sporta.

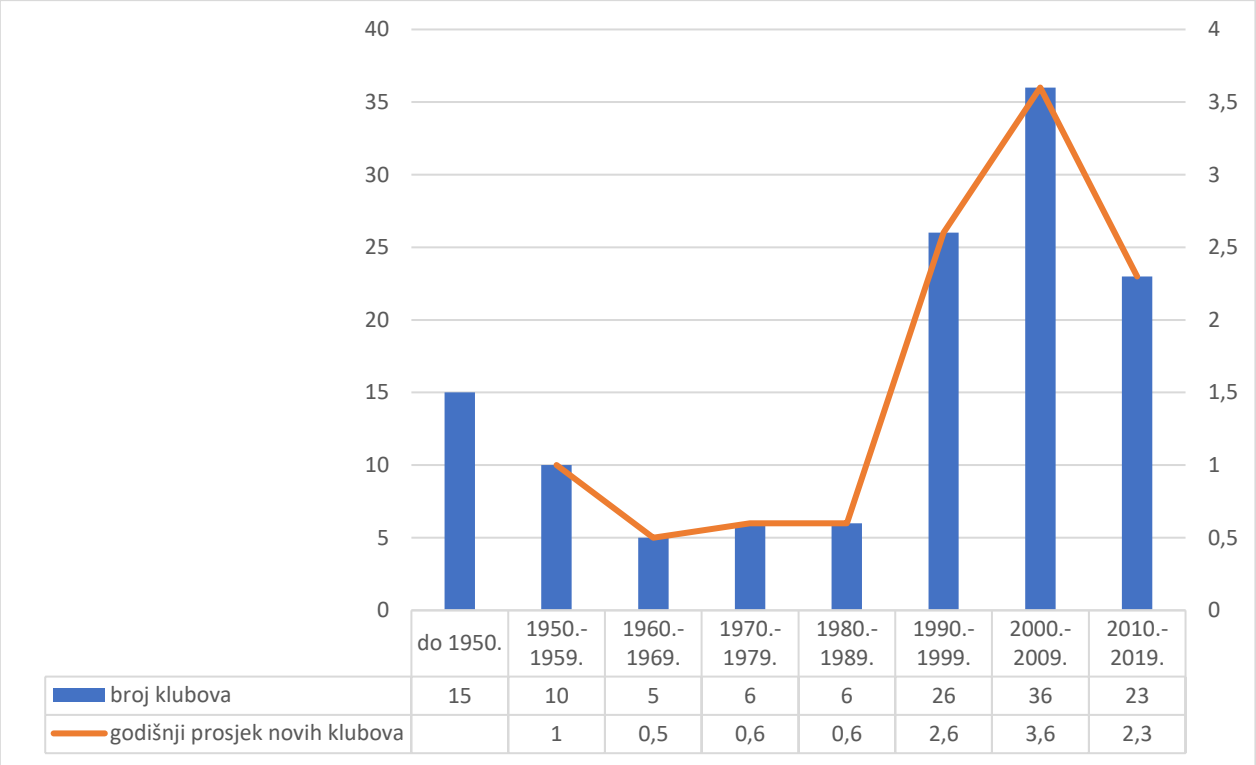

	do 1950.	1950.-1959.	1960.-1969.	1970.-1979.	1980.-1989.	1990.-1999.	2000.-2009.	2010.-2019.
broj klubova	15	10	5	6	6	26	36	23
godišnji prosjek novih klubova		1	0,5	0,6	0,6	2,6	3,6	2,3

Grafikon 2.4.4. Usporedba broja novo osnovanih klubova, današnjih članica ZŠUGOS, po razdobljima s prikazom godišnjeg prosjeka broja novo osnovanih klubova

BROJ SPORTAŠA

Sportski klubovi učlanjeni u Zajednicu sportskih udruga Grada Osijeka (127 klub) okupljaju ukupno 8.497 sportaša svih dobnih uzrasta. (Tablica 2.4.4.) Navedeni broj sportaša se odnosi na registrirane sportaše koji sudjeluju u sustavima sportskih natjecanja kao i na neregistrirane sportaše (najčešće početnici) koji (još!) ne sudjeluju u sustavima natjecanja.

Tablica 2.4.5. Sportašice i sportaši članovi osječkih sportskih klubova

UZRASNA KATEGORIJA	BROJ SPORTAŠA	UDIO
Seniori	1375	16%
Mlađi seniori	53	1%
Juniori	527	6%
Mlađi juniori	127	1%
Kadeti	722	8%
Mlađi kadeti	484	6%
Pioniri (nogomet) / niža dobna kategorija od mlađih kadeta	831	10%
Mlađi pioniri (nogomet) / niža dobna kategorija od prethodne	360	4%
Početnici/sportska škola	3371	40%
Ostali (rekreacija, veterani i sl.)	647	8%
U K U P N O	8497	100%
SENIORI (18+ godina)	1428	17%
MLAĐE DOBNE SKUPINE (do 18 godina)	6422	76%
OSTALI (rekreacija, veterani i sl.)	647	8%

napomena: u različitim sportovima sportaši se dijele u uzrasne kategorije drugačije s obzirom na godište sportaša

U prosjeku klubovi imaju oko 58 sportaša članova, a raspon broja sportaša po klubu kreće se od klubova s manje od 10 članova do klubova koji imaju više od 250 članova. Sportski klubovi koji imaju više od 250 sportaša su: Atletski

klub Slavonija Žito, Gimnastički klub Inova-Gim, Gimnastičko društvo Osijek-Žito, Nogometni klub Olimpija, Nogometni klub Osijek š.d.d. i Teniski klub Osijek.

Sportaša koji pripadaju mlađim dobnim skupinama (djeca i mladi do 18 godina) ima 6.422 i čine 76% svih članova sportskih klubova. Sportaša seniorskog uzrasta (mlađi seniori i seniori; 18 godina i više) ima 1.428 i čine 17% svih članova sportskih klubova. Ostalih članova klubova (veterani, rekreativci, nenatjecatelji i sl.) ima 647 i čine 8% svih članova. (Grafikon 2.4.5.)

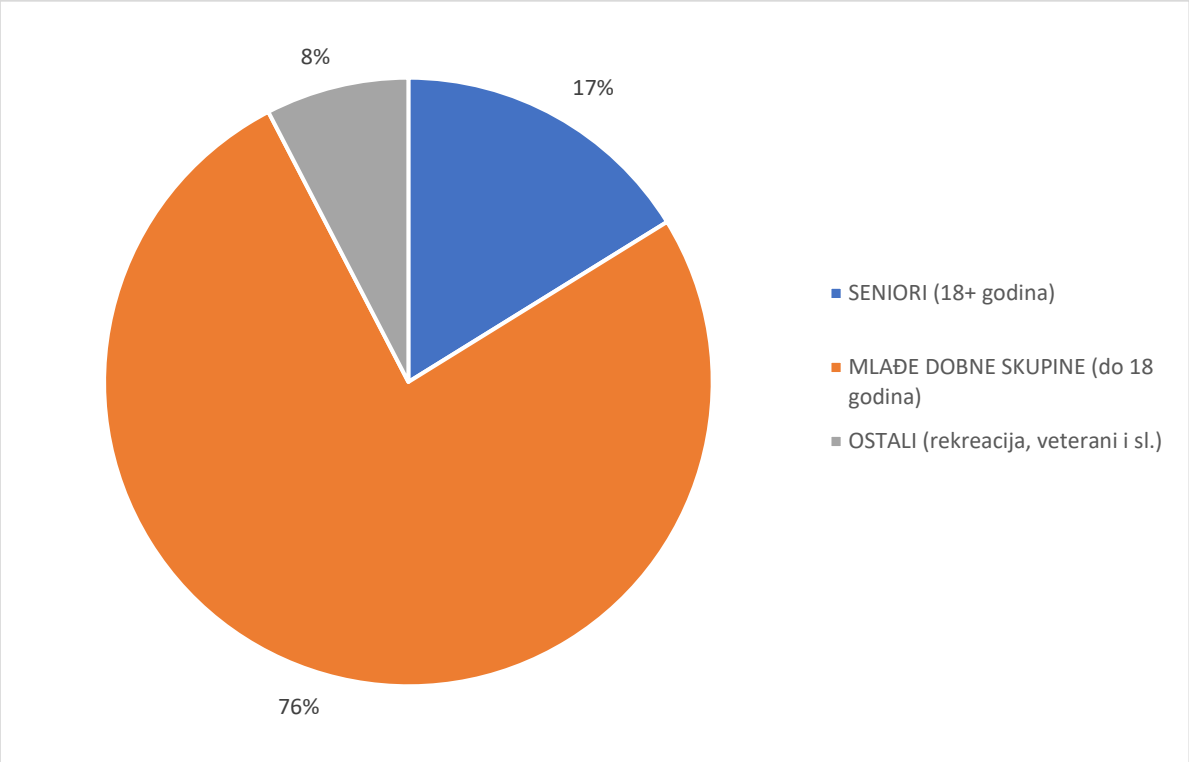

Grafikon 2.4.5. Odnos sportaša članova klubova seniorskog uzrasta (18 godina i više), mlađih dobnih uzrasta (do 18 godina) i ostalih članova klubova (veterana, rekreativaca i sl.)

Broj sportaša odnosno članova klubova je izrazito promjenjiva kategorija, naročito kod najmlađih sportaša odnosno početnika koji češće i lakše prestaju s bavljenjem sportom ili mijenjaju klubove odnosno sportove. Neki sportovi, naročito ekipni sportovi, po svojoj prirodi, okupljaju veće brojeve sportaša. Neki klubovi posvećuju veću pozornost radu s mladim sportašima u odnosu na druge. Neki sportovi ili klubovi imaju velikih izazova privući mlađe sportaše ili ih zbog prirode sporta djeca i početnici izbjegavaju odnosno čak im je i potpuno onemogućeno bavljenje nekim sportom u najmlađoj dobi. Drugim riječima sagledavanje broja sportaša po pojedinim sportovima ili klubovima nam mogu dati tek ograničene informacije te je u konačnoj prosudbi potrebno biti jako oprezan i računati na brojne čimbenike koji mogu utjecati na broj sportaša po pojedinom sportu ili sportskom klubu. (Tablica 2.4.6.)

Tablica 2.4.6. Sportovi s najvećim brojem članova na području Grada Osijeka

SPORT	BROJ ČLANOVA	UDIO U UKUPNOM BROJU SPORTAŠA
NOGOMET	2.124	25%
GIMNASTIKA	1.611	19%
ODBOJKA	674	8%
RUKOMET	622	7%
KOŠARKA	474	6%
ATLETIKA	398	5%
TENIS	334	4%
KARATE	256	3%
Ukupno 8 sportova	6.493	76%

Sportaši u ukupnoj populaciji Grada Osijeka

Ukupno 8.497 sportaša svih dobnih uzrasta članova osječkih sportskih klubova čine udio od 7,9% svih građana Grada Osijeka, odnosno 7,9% građana Grada Osijeka su članovi sportskih klubova. U dijelu stanovništva koje obuhvaća djecu i mlade od 5 do zaključno sa 17 godina starosti, što odgovara tzv. mlađim dobnim skupinama u sportu, udio uključenih u sport je 45,8% od ukupne populacije tog uzrasta. Sportaši seniorskog uzrasta kojih na području Grada Osijeka ima 1.428 čine 5,8% udjela u ukupnoj populaciji građana u dobi od 18 do zaključno s 34 godine starosti[1]. (Tablica 2.4.7.)

Tablica 2.4.7. Sportašice i sportaši članovi osječkih sportskih klubova s udjelima u stanovništvu Grada Osijeka

	Grad Osijek[1]	sportaša	udio
Ukupno	108.048	8.497	7,9%
5-17 godina	14.029	6.422	45,8%
18-34 godina	24.690	1.428	5,8%

1 Popis stanovništva, DZS, 2011., izračun autora

U usporedbi s Rijekom i Dubrovnikom, dva grada u Hrvatskoj koji imaju objavljene kvalitetne i precizne podatke o broju sportaša, Osijek ima za oko 23% manji udio sportaša u ukupnoj populaciji odnosno ima oko 23% manje sportaša u odnosu na Rijeku i Dubrovnik s obzirom na broj stanovnika. U odnosu na Republiku Hrvatsku koja ima udio sportaša u ukupnoj populaciji od oko 6,6% Grad Osijek ima za oko 20% veći udio sportaša u svojoj populaciji. (Tablica 2.4.8.)

[1] Iako ima seniorskih sportaša starijih od 34 godine njihov broj nije dovoljno velik da bi predstavljao ozbiljniju pogrešku u zaključivanju; službena statistika broja stanovnika Državnog zavoda za statistiku (DZS) obuhvaća raspone od 5 godina te bi usporedba s ukupnom populacijom od 18 do 39 godina starosti, prema mišljenju autora, predstavljala veću grešku

Tablica 2.4.8. Usporedba broja sportaša u Osijeku, Rijeci, Dubrovniku i Republici Hrvatskoj

	stanovnika[1]	sportaša ukupno	udio sportaša
GRAD OSIJEK	108.048	8.497	7,9%
Grad Rijeka[2]	128.624	12.442	9,7%
Grad Dubrovnik[3]	42.615	4.164	9,8%
Republika Hrvatska[4]	4.284.889	282.732	6,6%

1 Popis stanovništva, DZS, 2011.
2 podaci o broju sportaša prema Strategiji sporta Grada Rijeke 2018.-2024. (www.rijeka.hr, 2020)
3 podaci o broju sportaša prema Strategija razvoja sporta i sportske infrastrukture u Gradu Dubrovniku 2018.-2028. (www.dubrovnik.hr, 2020)
4 podaci o broju sportaša prema Nacionalni program sporta 2019.-2026. (www.sdus.gov.hr, 2020)

Ukupan broj sportaša na području Grada Osijeka može se smatrati umjereno zadovoljavajućim. U budućem razdoblju broj sportaša nikako se ne bi trebao smanjivati, dapače, prepoznajemo prostor za povećanje broja sportaša. Kada bi se ukupan broj sportaša povećao za oko 2.000 odnosno za oko 23% u odnosu na trenutne pokazatelje relativni udio sportaša u ukupnoj populaciji građana Grada Osijeka izjednačio bi se s pokazateljima za Rijeku i Dubrovnik.

Djeca i mladi sportaši

Vrlo je visoki udio (45,8%) djece i mladih od 5. do 18. godine života uključenih u rad osječkih sportskih klubova. Najbrojnija uzrasna kategorija u osječkim sportskim klubovima jesu tzv. početnici odnosno članovi sportskih škola. Radi se, najčešće, o mlađoj djeci između 5 i 12 godina starosti. Oni čine čak 40% svih sportaša/članova klubova na području Grada Osijeka. Tek nakon 10/12 godine života u većini sportova počinju ozbiljniji selekcijski postupci odnosno djeca se dijele u natjecateljske uzrasne kategorije koje, najčešće imaju raspon

od 2 godine (12-14 pioniri, 14-16 kadeti, 16-18 juniori i sl.). Napominjemo kao su prisute značajnije razlike u podjeli uzrasnih kategorija u pojedinim sportovima.

U podacima koji su prezentirani u Tablici 2.4.5., a vidljivi su i na Grafikonu 2.4.6., uočljiv je fenomen koji je prepoznat i generalno prisutan u sportu, a radi se o značajnom padu mladih sportaša na prijelazu iz osnovne u srednju školu odnosno, približno, na prijelazu iz kadetskog u juniorski uzrast. U sportskim klubovima na području Grada Osijeka taj pad iznosi oko 46%. U kadetskom i mlađe kadetskom uzrastu aktivno je 1206 članova sportskih klubova dok je u uzrastu juniora i mlađih juniora aktivno 654 članova. (Grafikon 2.4.6.)

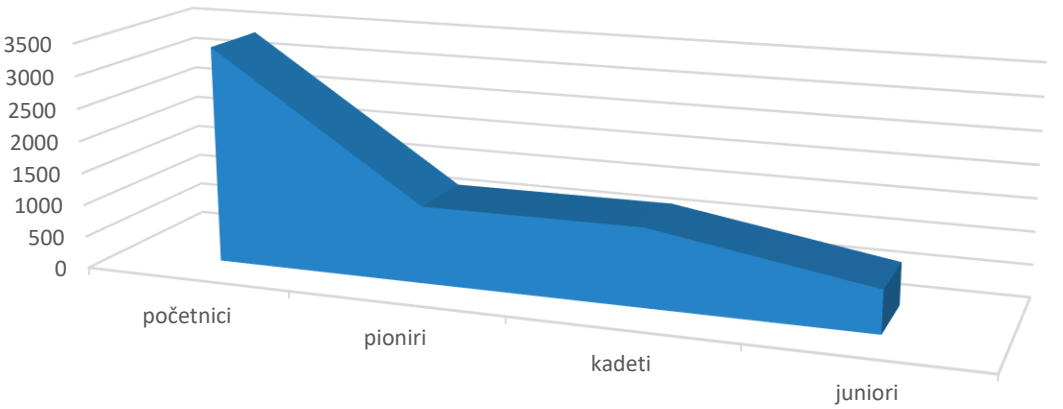

	početnici	pioniri	kadeti	juniori
broj sportaša	3371	1191	1206	654

Grafikon 2.4.6. Kretanje broja djece i mladih sportaša s obzirom na uzrasnu kategoriju
Napomena: kategorija juniori obuhvaća juniore i mlađe juniore; kategorija kadeti obuhvaća kadete i mlađe kadete; kategorija pioniri obuhvaća pionire i mlađe pionire

Od sportova koji okupljaju najviše djece i mladih na području Grada Osijeka ističu se gimnastika i nogomet koji svaki okuplja više od 1.500 djece i mladih sportaša, zatim slijede odbojka i rukomet s više od 500 djece i mladih sportaša te košarka, atletika, tenis i karate koji okupljaju između 200 i 400 djece i mladih sportaša. Navedenih osam sportova okuplja 5.550 djece i mladih sportaša i čine udio od 86% djece i mladih sportaša na području Grada Osijeka. Također, navedenih osam sportova okuplja 3.087 početnika i čine udio od 92% sportskih početnika na području Grada Osijeka. (Tablica 2.4.9.)

Tablica 2.4.9. Sportovi s najvećim brojem djece i mladih sportaša na području Grada Osijeka

	DJECE I MLADIH SPORTAŠA - ukupno	POČETNIKA/SPORTSKA ŠKOLA	UDIO POČETNIKA U UKUPNOM BROJU DJECE I MLADIH
GIMNASTIKA	1587	1506	95%
NOGOMET	1564	428	27%
ODBOJKA	615	180	29%
RUKOMET	501	188	38%
KOŠARKA	407	232	57%
ATLETIKA	323	161	50%
TENIS	322	281	87%
KARATE	231	111	48%
Ukupno	5550	3087	
% od ukupnog broja djece i mladih sportaša/početnika u Gradu Osijeku	86%	92%	

Gimnastika i tenis značajno odskaču po visokom udjelu početnika ili polaznika sportskih škola u odnosu na ukupan broj djece i mladih sportaša koji su uključeni u rad klubova navedenih sportova. Uz činjenice da se kod gimnastike radi o tzv. „bazičnom“ sportu te postojanju odličnih infrastrukturnih, organizacijskih i trenerskih uvjeta za rad gimnastičkih i teniskih klubova na području Grada Osijeka te popularnosti gimnastike i tenisa kao sportova

svakako treba uvažiti i osobine gimnastike koja vrlo rano počinje s vrlo rigoroznom selekcijom djece koja pokazuju sklonosti, sposobnosti i kvalitete za natjecateljsku gimnastiku, a slično se odnosi na tenis koji nakon škole tenisa zahtjeva visoku razinu predanosti i ulaganja u daljnji razvoj tenisača natjecatelja. Nogomet, odbojka i rukomet imaju značajno manje opadanje djece i mladih sportaša koji prelaze iz kategorije početnika prema starijim uzrasnim kategorijama dok košarka, atletika i karate pokazuju srednje vrijednosti.

Na temelju iskazanih pokazatelja o djeci i mladim sportašima u osječkim sportskim klubovima možemo zaključiti kako se radi o vrlo pozitivnim pokazateljima koje je u budućem razdoblju potrebno prvenstveno zadržati na trenutnoj razini, a koliko je realno moguće i dodatno unaprijediti.

Kategorizirani sportaši i članovi nacionalnih selekcija

Od ukupnog broja 8.497 sportaša svih dobnih uzrasta članova osječkih sportskih klubova registriranih natjecatelja je 4.872 sportaša u svim dobnim uzrastima. Udio registriranih natjecatelja u ukupnom broju članova osječkih sportskih klubova je 57%. Najveći dio razlike između sportaša članova klubova i registriranih natjecatelja čine sportaši iz dobne skupine početnika odnosno polaznika sportskih škola. Praksa ne registracije najmlađih članova klubova odnosno početnika i polaznika sportskih škola uobičajena je u mnogim sportovima, naročito individualnim sportovima, u kojima nije organiziran sustav službenih natjecanja za početnike ili u kojima zbog osobina samog sporta ne sudjeluje veliki broj natjecatelja (npr. tenis, gimnastika i sl.). Među takvim sportovima ističu se npr. gimnastika, atletika, tenis ili borilački

sportovi. Gimnastički klubovi na području Grada Osijeka imaju 1.611 članova, ali tek 105 registriranih natjecatelja (oko 6,5%). Slično je i u teniskim klubovima koji imaju 334 člana od kojih je 53 natjecatelja (15,9%), atletskim klubovima koji imaju 398 članova od kojih je 218 natjecatelja (54,8%) ili karate klubovima koji imaju 256 članova od kojih je 133 natjecatelja (52%). Za razliku od njih u ekipnim sportovima udio registriranih sportaša u ukupnom broju članova klubova je puno već radi sustavne organizacije službenih sportskih natjecanja i za djecu mlađih dobnih uzrasta te prakse rane registracije mlađih dobnih uzrasta. Tako npr. u osječkim nogometnim klubovima ima 2.124 članova od kojih je 1.852 registriranih natjecatelja (87,2%).

Od registriranih 4.872 natjecatelja u osječkim sportskim klubovima na temelju ostvarenih rezultata na nacionalnim i međunarodnim sportskim natjecanjima kao vrhunski, vrsni i daroviti sportaši prepoznato je njih 247 koji imaju važeću kategorizaciju Hrvatskog olimpijskog odbora (HOO). Kategorizacija hrvatskih sportaša je javna ovlast HOO-a u razvrstavanju sportaša od I. do VI. kategorije. Osnova kategorizacije su kriteriji ostvarenih sportskih rezultata koji se odnose na svaki sport pojedinačno. Kategorizirani sportaši upisuju se u Registar koji vodi HOO. Na temelju postignutih rezultata, sportaši se razvrstavaju u šest kategorija:

- I. – III. kategorija - vrhunski sportaši
- IV. kategorija - vrsni sportaši
- V. i VI. kategorija - daroviti sportaši.

Sukladno kategorizaciji na području Grada Osijeka je 87 vrhunskih sportaša (od I. do III. kategorije), 93 je vrsnih sportaša (IV. kategorija) te 67 darovitih sportaša (V. i VI. kategorija). (Tablica 2.4.10.)

Tablica 2.4.10. Pregled kategoriziranih sportaša s područja Grada Osijeka

KATEGORIJA	BROJ SPORTAŠA	%
I. kategorija	4	2%
II. kategorija	8	3%
III. kategorija	75	30%
IV. kategorija	93	38%
V. kategorija	17	7%
VI. kategorija	50	20%
U K U P N O	**247**	**100%**

Četiri sportaša su sportaši I. kategorije: Ivan Horvat (atletika), Robert Seligman (gimnastika), Uroš Kačavenda (streljaštvo) i Josip Kuna (streljaštvo). Kategorizirani sportaši dolaze iz 30 osječkih sportskih klubova odnosno iz 23 sporta. Sportaši II. i III. kategorije dolaze iz slijedećih sportova: atletika, boks, dizanje utega, gimnastika, streljaštva, juda, karatea, kickboxinga, konjičkog sporta, košarke, kuglanja, odbojke, plivanja, rukometa, stolnog tenisa, veslanja i nogometa. Kategorizirani sportaši čine 5% osječkih sportaša.

Ukupan broj kategoriziranih sportaša u Gradu Osijeku je zadovoljavajući. Uočljiv je razmjerno mali broj vrhunskih sportaša I. i II. kategorije koji čine svega 5% od ukupnog broja kategoriziranih sportaša. Ostvariti uvjete za I. ili II. kategoriju jest najizazovnije jer zahtjeva, u pravilu, visoki plasman na međunarodnim natjecanjima kao što su europska ili svjetska prvenstva. Dok se III., IV. i niže kategorije odnose, u pravilu, na visoke plasmane na nacionalnim natjecanjima ili međunarodnim natjecanjima u juniorskom ili nižem dobnom uzrastu. Vrhunski sportaši I. kategorije predstavljaju najvišu razinu sportske izvrsnosti te bi u budućem razdoblju trebalo težiti ispunjavanju preduvjeta (stručno-trenerskih, infrastrukturnih i financijskih) za ostvarivanjem vrhunskih sportskih rezultata većeg broja osječkih sportaša.

U nacionalnim selekcijama osječki sportaši su zastupljeni s ukupno 97 sportaša različitih dobnih uzrasta. Najbrojniji su reprezentativci seniorskog uzrasta kojih ima 47, slijede juniori s 27 reprezentativaca te kadeti s 22 reprezentativca. (Tablica 2.4.11.)

Tablica 2.4.11. Reprezentativci odnosno članovi nacionalnih selekcija različitih dobnih uzrasta s područja Grada Osijeka

UZRASNA KATEGORIJA	BROJ REPREZENTATIVACA	%
seniori	47	49%
juniori	27	28%
kadeti	22	23%
UKUPNO	**96**	100%

Osječki reprezentativci dolaze iz 26 sportova. Sportovi s najvećim brojem reprezentativaca su: atletika (15), nogomet (10), judo (8), mačevanje (7) i streljaštvo (7). Sportovi s pet ili manje članova nacionalne selekcije su: biljar, boćanje, boks, dizanje utega, gimnastika, ju-jitsu, karate, kickboxing, košarka, kuglanje, bowling, futsal, odbojka, rukomet, šah, thai box, tenis, triatlon, veslanje i zrakoplovstvo. Od 44 sporta koja djeluju na području Grada Osijeka članovi nacionalnih selekcija dolaze iz njih 26 odnosno 59% osječkih sportova ima barem jednog sportaša sa statusom državnog reprezentativca različitih uzrasnih kategorija.

SPORT OSOBA S INVALIDITETOM

U Osječko-baranjskoj županiji živi 21.506 osoba s invaliditetom od čega je muškaraca 14.649 (68%), a žena 6.857 (32%) te osobe s invaliditetom čine 7,6% ukupnog stanovništva Osječko-baranjske županije. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 11.265 (52%), je u radno aktivnoj dobi (20-64 godine). Invaliditet je prisutan u svim dobnim skupinama, a dobnoj skupini od 0 do 19 godina ima 3.214 djece i mladih invaliditetom te čine 5,7% u ukupnoj populaciji djece i mladih od 0 do 19 godina. Osječko-baranjska županija je jedna od županija s nižom prevalencijom invaliditeta. (Benjak, 2019, Tablica 2.4.12.) Iako slični statistički pokazatelji za sam Grad Osijek nisu dostupni procjenjujemo da na području Grada živi najmanje jedna trećina od ukupnog boja osoba s invaliditetom na području Osječko-baranjske županije. Drugim riječima na području Grada Osijeka nema manje od 1000 djece i mladih s invaliditetom (0-19 godina) te ne manje od 3700 osoba s invaliditetom među radno aktivnim stanovništvom (20-64 godine).

Tablica 2.4.12. Broj osoba s invaliditetom u Osječko-baranjskoj županiji s izračunom udjela različitih dobnih i spolnih skupina u ukupnom broju osoba s invaliditetom te udjelom osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije (prema Benjak 2019.)

OSOBE S INVALIDITETOM	Dobne skupine									UKUPNO
	0-19			20-64			65+			
	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	m	ž	ukupno	
OSJEČKO-BARANJSKA	1.977	1.237	**3.214**	8.712	2.553	**11.265**	3.960	3.067	**7.027**	**21.506**
udio u broju osoba s invaliditetom	9%	6%	**15%**	41%	12%	**52%**	18%	14%	**33%**	**100%**
Udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije			**5,70%**			**6,50%**			**13,30%**	**7,60%**

Napomena: podaci samo za Grad Osijek u ovom trenutku nisu dostupni

Najčešće vrste oštećenje na području Osječko-baranjske županije su oštećenje lokomotornog sustava te mentalna oštećenje (Benjak, 2019, Tablica 2.4.13.) Ovisno o konkretnoj vrsti oštećenja odnosno dijagnozi osobe s invaliditetom imaju različite mogućnosti bavljenja sportom.

Tablica 2.4.13. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe (prema Benjak 2019.)

Vrsta oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija / 1000 stanovnika
Oštećenje lokomotornog sustava	6102	28,4 %	22
Mentalna oštećenje	6019	28,0 %	21
Oštećenje drugih organa	4814	22,4 %	17
Oštećenje središnjeg živčanog sustava	3459	16,1 %	12
Oštećenje glasovno govorne komunikacije	2343	10,9 %	8
Intelektualna oštećenja	2023	9,4 %	7
Oštećenje vida	1022	4,8 %	4
Oštećenje sluha	657	3,1 %	2
Oštećenje perifernog živčanog sustava	642	3,0 %	2
Prirođene anomalije i kromosomopatije	474	2,2 %	2
Autizam	157	0,7 %	1

Na području Grada Osijeka djeluju dva gradska sportska saveza - Savez za sport i sportsku rekreaciju osoba s invaliditetom Osijek – Sporin i Osječki sportski savez gluhih te 16 sportskih klubova od čega 8 za osobe s invaliditetom, a 8 za gluhe i nagluhe osobe.

Sport gluhih

U području sporta gluhih djeluje 8 sportskih klubova u 7 sportova (badminton, kuglanje, mali nogomet, pikado, stolni tenis, streljaštvo i šah) dok jedan klub okuplja gluhe sportaše iz više sportova dominantno na rekreativnoj razini (rukomet veterani, pikado, viseće kuglanje, belot). Svi sportski klubovi gluhih

okupljeni su u Osječki sportski savez gluhih. Osječki sportski savez gluhih (OŠSG) skrbi o gluhim i nagluhim osobama ne samo na području Grada Osijeka nego i šire na području Osječko-baranjske županije, uključuje ih u sportske aktivnosti i direktno utječe na povećanje socijalne uključenosti gluhih i nagluhih osoba u zajednicu. Osnovna je misija Saveza uključiti što više osoba oštećena sluha u svoje brojne aktivnosti, posebno djecu i mlade kojima je bavljenje sportom izvrstan način afirmacije i socijalizacije. (www.ossg.hr, 2020.)

Tablica 2.4.14. Popis sportskih klubova gluhih osoba članica OŠSG i ŽŠUGOS – 8 klubova

Sportski klubovi gluhih u Gradu Osijeku
BADMINTONSKI KLUB "SLAVONAC"
KUGLAČKI KLUB "SLAVONAC"
MALONOGOMETNI KLUB "SLAVONAC"
PIKADO KLUB "SLAVONAC"
STOLNOTENISKI KLUB "SLAVONAC"
STRELJAČKI KLUB "SLAVONAC"
ŠAHOVSKI KLUB "SLAVONAC"
SPORTSKA UDRUGA GLUHIH "SLAVONAC"

U svih 8 osam klubova aktivno je oko 45 gluhih sportaša od čega su 33 registrirana natjecatelja, a 12 je osoba u statusu veterana i nenatjecatelja. S obzirom na 657 osoba s oštećenjima sluha koji su registrirani na području Osječko baranjske županije (Tablica 2.4.13.) te procjene da je na području Grada Osijeka ne manje od 1/3 gluhih osoba s područja županije, odnosno najmanje 200 osoba, činjenica da sportski klubovi gluhih okupljaju njih 45 odnosno oko 22% gluhih osoba s područja Grada je izrazito povoljna. Radi usporedbe, sportaši bez invaliditeta imaju udio od 7,9% u ukupnoj populaciji građana Grada Osijeka.

U svih 8 sportskih klubova gluhih po jedna osoba obavlja trenerske poslove, obavlja ih volonterski i niti jedna od njih nema kvalifikaciju za obavljanje stručnih trenerskih poslova u sportu. Niska razina kompetencija odnosno nepostojanje kvalificiranih trenera za rad u sportu gluhih predstavlja ozbiljan ograničavajući čimbenik njegovog daljnjeg kvalitetnog razvoja.

Sport osoba s invaliditetom (parasport)

Sportske aktivnosti osoba s invaliditetom na području Grada Osijeka odvijaju se u 8 sportskih klubova. Sedam klubova pokriva 6 sportova osoba s invaliditetom: boćanje (dva kluba), karate, plivanje, šah, kuglanje (slijepi) i odbojka. Jedna udruga djeluje u području sportske rekreacije usmjerene osobama s invaliditetom starije životne dobi. Četiri kluba u svom nazivu nose akronim HVIDRA te su njihovi članovi dominantno hrvatski vojni invalidi domovinskog rata. (Tablica 2.4.15.)

Tablica 2.4.15. Popis sportskih klubova osoba s invaliditetom članica ŽŠUGOS – 8 klubova

Sportski klubovi osoba s invaliditetom u Gradu Osijeku
BOĆARSKI KLUB OSOBA S INVALIDITETOM "OSJEČKI OSMIJEH"
KARATE KLUB "HVIDRA OSIJEK"
PLIVAČKI KLUB OSOBA S INVALIDITETOM "DELFIN"
ŠAHOVSKI KLUB "HVIDR-a OSIJEK"
SPORTSKA UDRUGA SLIJEPIH "SVJETLOST"
SPORTSKI INVALIDSKI BOĆARSKI KLUB "HVIDRA – OSIJEK"
SPORTSKI INVALIDSKI ODBOJKAŠKI KLUB "HVIDR-a OSIJEK"
UDRUGA SPORTSKE REKREACIJE OSOBA S INVALIDITETOM STARIJE ŽIVOTNE DOBI "DUGA OSIJEK"

Od 19 ljetnih sportova na programu paralimpijskih igara u Osijeku se njeguju 3 parasporta (boćanje, plivanje i odbojka). U Republici Hrvatskoj u sklopu djelovanja Hrvatskog paraolimpijskog odbora prisutno je 11 parasportova (nacionalni sportski savezi paraolimpijskih sportova) od kojih je jedan zimski parasport (skijanje). (Grafikon 2.4.7.)

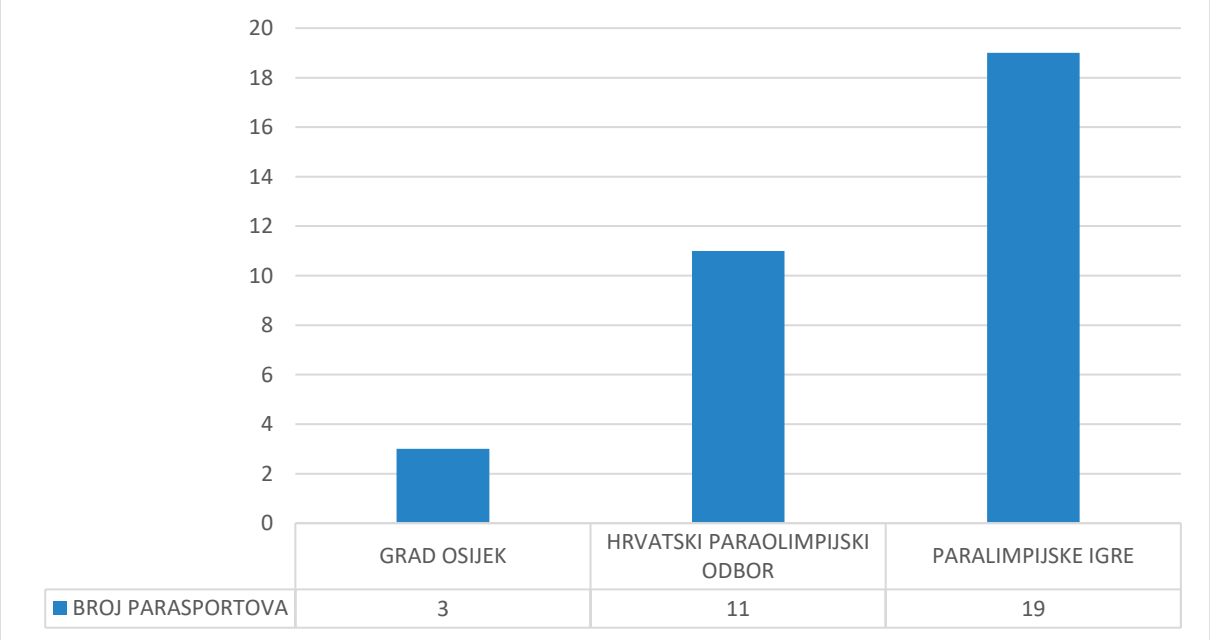

Grafikon 2.4.7. Broj parasportova u Gradu Osijeku, Hrvatskom paraolimpijskom odboru i na paralimpijskim igrama

Sa stanovišta raširenosti odnosno broja parasportova postoje značajne rezerve za daljnje širenje sustava sporta osoba s invaliditetom na području Grada Osijeka. Naročito se to odnosi na neke sportove poput streljaštva, tenisa, košarke, konjičkog sporta, stolnog tenisa itd. koji imaju dugu tradiciju kod osoba bez invaliditeta na području Osijeka, odnosno imaju solidne infrastrukturne te stručno-trenerske preduvjete za razvoj parasporta.

U osam sportskih klubova osoba s invaliditetom uključeno je u rad 122 osobe odnosno oko 15 osoba u prosjeku po klubu (broj članova varira od 13 do 23 člana po klubu). Od tog broja 79 je registriranih natjecatelja seniorskog uzrasta, 11 je djece i mladih sportaša, dok su 32 osobe u statusu rekreativaca, veterana ili nenatjecatelja. Šest sportaša s invaliditetom su u 2019. bili članovi nacionalnih reprezentacija (2 u karateu, 2 slijepe osobe i 2 u odbojci) te je bilo 10 kategoriziranih sportaša prema kategorizaciji HPO (9 u odbojci i 1 u kuglanju slijepa osoba).

Paraolimpijski sport obuhvaća više vrsta oštećenja odnosno invaliditeta te je teško, na temelju postojećih pokazatelje, utvrditi precizan broj osoba s invaliditetom čije klasifikacije oštećenja obuhvaća parasport. Okvirna procjena autora je da na području Grada Osijeka od oko 4.500 osoba s invaliditetom nije manje od 2.000 osoba čiji invaliditet omogućuje bavljenje sportom. Od tog broja procjenjujemo da je oko 500 djece i mladih do 19 godina. Stoga je moguće, uz određene rezerve i ograde, utvrditi da je oko 6% osoba s invaliditetom uključeno u rad sportskih klubova osoba s invaliditetom odnosno oko 2% djece i mladih do 19 godina s invaliditetom. Iako se radi o nešto skromnijim brojkama uključenih osoba s invaliditetom u sport te u tom području postoji značajan potencijal daljnjeg rasta svakako treba imati na umu i objektivne okolnosti koje stoje na putu osobama s invaliditetom, a naročito djeci i mladima s invaliditetom za uključivanje u redovito bavljenje sportom.

Šest osoba obavlja trenerske poslove u klubovima osoba s invaliditetom. U statusu volontera je 5 trenera dok je 1 trener profesionalac s ugovorom o radu. Od 6 trenera 1 osoba ima kvalifikaciju za obavljanje trenerskih poslova na razini osposobljavanja (tečaj) dok preostalih 5 osoba ne posjeduje kvalifikaciju za obavljanje trenerskih poslova u sportu. Slično kao i kod sporta

gluhih nedostatak kvalificiranih i kompetentnih trenera predstavlja ozbiljan ograničavajući čimbenik daljnjeg razvoja sporta osoba s invaliditetom.

Postojeća sportska infrastruktura na području Grada Osijeka u manjoj je mjeri prilagođena za korištenje osobama s invaliditetom. Najčešće djelomično ili uopće nije prilagođena korištenju osobama s invaliditetom (za detaljnije vidi poglavlje *2.1. Sportska infrastruktura na području Grada Osijeka*)

Na području sporta osoba s invaliditetom i gluhih postoji potencijal daljnjeg razvoja sportskih i sportsko-rekreativnih sadržaja, organiziranja novih sportova i sportskih klubova te značajnijeg uključivanja osoba s invaliditetom u sportske aktivnosti. Naročito se to odnosi na djecu i mlade s invaliditetom koji žive na području Grada Osijeka. Značajne rezerve su uočene i u području stručnog trenerskoga rada s osobama s invaliditetom gdje je manifestan nedostatak kvalificiranih i kompetentnih trenera.

ORGANIZACIJA VELIKIH SPORTSKIH PRIREDBI

Turistički potencijali sporta

Turizam i sport su komplementarna područja. Teorijska pozadina veze turizma i sporta, odnosno društveni, sociološki i ekonomski utjecaji sporta na turizam utvrđeni su u radovima istraživača koji su se bavili tom tematikom posljednjih 30-ak godina (vidi npr. Bartoluci i Čavlek, 2007). Uvažavajući i "Strategijom razvoja turizma Hrvatske do 2020. godine" (Ministarstvo turizma, 2013) prepoznatu potrebu inoviranja postojećih i razvoj novih turističkih proizvoda naglašeni su turistički proizvodi s potencijalom rasta – proizvodi sporta i rekreacije upravo su oni koji su atraktivni i imaju mogućnost rasta (od 29 planiranih turističkih proizvoda, njih 15 uključuje sport ili sportsku rekreaciju). Dakle, razvojem sportskog turizma može se doći do ublažavanja sezonalnosti i do potpunijeg korištenja slabije aktivirane resursne osnove (putovi, šetnice, staze, parkovi, sportske dvorane). (Čorak, 2015) Kako bi se navedeni proizvodi mogli ostvariti potrebno je stvaranje strateškog partnerstva između sustava turizma i sporta Grada Osijeka.

Grad Osijek je turistička destinacija koja je u 2019. godini ostvarila 128.634 noćenja i 65.737 dolazaka gostiju. (Dolasci i noćenja turista u 2019., DZS, 2020) Za Grad Osijek, kao uostalom niti za Republiku Hrvatsku, ne postoje precizna mjerenja niti se vodi statistika u kojoj mjeri sport odnosno sportski turizam utječe na dolaske gostiju, ostvarena turistička noćenja ili prihode od turizma. Poznato je da u motivaciji dolazaka u Republiku Hrvatsku raste udio dolazaka povezanih s aktivnim odmorom, sportom i rekreacijom – 20% dolazaka u Republiku Hrvatsku motivirano je sportom i rekreacijom, a 8% wellnessom. Istovremeno su gosti izrazili nisko zadovoljstvo bogatstvom

sportskih sadržaja i biciklističkih staza, te srednje zadovoljstvo ponudom pješačkih staza. Od aktivnosti gostiju u destinaciji koje se odnose na sport dominiraju: ronjenje, sportovi na vodi, pješačenje, wellness, bicikli, trčanje/jogging, adventure sportovi, tenis, planinarenje, jahanje i golf. (TOMAS-Ljeto 2017).

Na području Grada Osijeka organizira se razmjerno veliki broj sportskih događaja različite razine natjecateljske kvalitete. Na skali od redovitih sportskih natjecanja (ligaška natjecanja, kup natjecanja, regionalni ili nacionalni turniri) u sportovima različitih uzrasnih kategorija, do tradicionalnih sportskih događanja niže i srednje natjecateljske razine preko vrhunskih sportskih događanja (redovitih ili povremenih) osječka sportska ponuda je bogata i šarolika. Na temelju broja sati korištenja sportskih objekata na području Grada Osijeka izračunato je da se na godišnjoj razini održi oko 2.200 sati sportskih natjecanja svih dobnih uzrasta i natjecateljske kvalitete ili u prosjeku oko 6 sati sportskih natjecanja svakoga dana u godini. Međutim, nisu sva sportska natjecanja jedna atraktivna. To prepoznaju i Program javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka odnosno ZŠUGOS koji su 2019. godini financijski poduprli održavanje 11 velikih sportskih događaja te ih pod stavkom „Grad Osijek domaćin velikih sportskih priredbi“ sufinancirali sa 795.000 kn. Također, u 2019. godini je dodatno financijski podržano 37 sportskih događanja u 20 sportova niže razine natjecateljske atraktivnosti s iznosom od 140.500 kn.

Organizacija velikih sportskih događaja

U Gradu Osijeku redovito se održavaju veliki nacionalni i međunarodni sportski događaji. Tijekom 2019. i 2018. godine održano je 25 velikih sportskih događanja koja su trajala između 1 i 10 dana s više od 5.200 sudionika koji su, procjena je autora, ostvarili blizu 20.000 noćenja na području Grada Osijeka i susjednih općina i/ili gradova. (Tablica 2.4.16.) Dodatno, osim sudionika, određeni sportski događaji privlače i veći broj gledatelja i navijača koji dolaze u Osijek te ostvaruju dodatna turistička noćenja kao i vanpansionsku potrošku. Iako je sa sportskim događajem povezane turističke dolaske i noćenja teško u ovom trenutku procijeniti iskustva s npr. Kvalifikacijskom utakmica za Europsko nogometno prvenstvo reprezentacija Hrvatska – Wells su pozitivni i u Osijeku je zbog tog događaja boravio veći broj gostiju/navijača iz Ujedinjenog Kraljevstva.

Pored toga oko 40 tradicionalnih manjih sportskih događanja na godišnjoj razini s oko 100 sudionika po događanju koji u prosjeku ostvaruju 2 noćenja na području Grada Osijeka ili susjednih općina i gradova ili ukupno godišnje oko 8.000 noćenja. Sva druga sportska događanja koja imaju karakter redovitih sportskih natjecanja (lige, kupovi, turniri i sl.) ostvare do 1.000 noćenja na godišnjoj razini.

Na temelju iznesenih parametara možemo zaključiti kao sustav sporta na području Grada Osijeka generira između 15.000 i 20.000 noćenja godišnje te ostvaruje i do 15% ukupnih turističkih noćenja na području grada. Pored toga na temelju dostupnih parametara procjenjujemo kako sportski događaji generiraju dodatnu potrošnju sudionika koja se na godišnjoj razini penje i do 10 milijuna kuna.

Tablica 2.4.16. Procjena broja ostvarenih noćenja sudionika velikih sportskih događaja u Gradu Osijeku tijekom 2018. i 2019.

	NAZIV SPORTSKOG DOGAĐAJA	okvirni broj sudionika[1]	dani trajanja	okvirni broj ostvarenih noćenja
2019	15. OSJEČKI FERIVI POLUMARATON	850	1	850
	EUROPSKO PRVENSTVO U STRELJAŠTVU EPSO 2019. ZA SENIORE I JUNIORE	591	10	5910
	SVJETSKI KUP U GIMNASTICI GRAND PRIX OSIJEK - ŽITO CHALLENGE CUP	116	4	464
	PANNONIAN CHALLENGE	250	4	1200
	Kvalifikacijska utakmica za Europsko nogometno prvenstvo reprezentacija Hrvatska - Wells	100	2	200
	Prvenstvo Hrvatske u preponskom jahanju za sve dobne kategorije	80	4	320
	Svjetski kup u streljaštvu za osobe s invaliditetom	227	6	1362
	Hrvatski ekipni kup u tenisu za muškarce	50	4	200
	Kvalifikacijska utakmica za Europsko prvenstvo 2020. ženskih rukometnih reprezentacija Hrvatska - Island	60	2	120
	Start i prva etapa Osijek - Lipik međunarodne biciklističke utrke CRO RACE	300	2	600
	Christmas Cup / GRAND PRIX OSIJEK u streljaštvu - zračno oružje	300	4	1200
2018	Susret 1. kola Davis Cupa Hrvatska - Kanada	40	2	80
	14. OSJEČKI FERIVI POLUMARATON	800	1	800
	PANNONIAN CHALLENGE	250	4	1200
	Pripremna utakmica pred Svjetsko nogometno prvenstvo reprezentacija Hrvatska-Senegal	100	2	200
	Kvalifikacijska utakmica za Svjetsko prvenstvo u rukometu za muškarce Hrvatska - Crna Gora	60	2	120
	Kvalifikacijska utakmica za Svjetsko prvenstvo u košarci za muškarce Hrvatska - Litva	60	2	120
	CUP HRVATSKE U TENISU	80	2	160
	Otvoreno prvenstvo za mlade konje Osijek 2018.	50	4	200
	11. kvalifikacijska utakmica za Europsko prvenstvo u rukometu za muškarce Hrvatska - Švicarska	60	2	120
	Međunarodni karate Cup Osijeka	120	2	240
	Kvalifikacijska utakmica za Svjetsko prvenstvo u košarci za muškarce Hrvatska - Mađarska	60	2	120
	14. međunarodni Grand Prix Osijek 2018. u streljaštvu	300	6	1800
	Europsko prvenstvo zračnim oružjem	220	6	1320
	Prvenstvo Hrvatske u preponskom jahanju za sve dobne kategorije	50	3	150
			UKUPNO	**19.506**

1 – izvan Grada Osijeka

Među velikim tradicionalnim sportskim događajima u Gradu Osijeku ističu se:

- Svjetski kup u gimnastici Grand prix Osijek - Žito Challenge Cup
- Pannonian Challenge
- Osječki Ferivi polumaraton.

Dumančić, Križanović i Štefanek (2019) su na primjeru organizacije Svjetskog kupa u gimnastici u Osijek u 2018. godini procijenili izravne financijske prihode od ekonomskih-društveno mjerljivih koristi u iznosu od 2,150.000,00 kuna. Osim mjerljivih učinaka analiza obuhvaća i nemjerljive učinke tj. one koji se ne mogu izraziti u novčanim jedinicama. Nemjerljivi, posredni učinci (neekonomski učinci) ili učinci očekivanoga zadovoljstva od sportske manifestacije Svjetski kup u gimnastici Osijek 2018. su oni kojima se povećava zadovoljstvo gosta i direktno utječe na: na motivaciju turista pri izboru određene turističke destinacije prije puta; na ponovni dolazak gosta u turističko mjesto; na dolazak novih gostiju; na produženje turističke sezone; na bolju popunjenost kapaciteta izvan glavne sezone; na bolju popunjenost ugostiteljskih sadržaja, promjenu strukture turista i turističke potražnje; na nove poslovne prilike i stvaranje radnih mjesta. Time su dokazali ekonomsku isplativost i pozitivne neekonomske učinke konkretnog sportskog događaja. Vrlo je vjerojatno kako i drugi vrhunski sportski događaji imaju slične potencijale u turističkom smislu, u povećanju vidljivosti i prepoznatljivosti grada te u ostvarivanju pozitivnih financijskih učinaka.

Stoga je potrebno osigurati sustavnu podršku postojećim velikim sportskim događajima, ali i poticati organizaciju novih godišnjih ili povremenih velikih sportskih priredbi radi njihovog multiplicirajućeg pozitivnog utjecaja na Grad Osijek i osječki sport.

2.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

DEFINICIJA I OPIS PODRUČJA

Tjelesno vježbanje i sport sastavni su dio odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Sport u okviru obrazovnog sustava podrazumijeva organizirane oblike rada u području predškolskih institucija (vrtića), osnovnih škola, srednjih škola i visokog školstva. Pod pojmovima tjelesno vježbanje i sport u odgojno-obrazovnom sustavu podrazumijeva se obvezna nastava tjelesne i zdravstvene kulture (TZK) i izvannastavne sportske aktivnosti. Nastavi tjelesne i zdravstvene kulture pripadaju redovita i izborna nastava. Redovita nastava se provodi prema propisanim nastavnim planovima i programima. U svakodnevnoj praksi izborna nastava tjelesne i zdravstvene kulture gotovo da se i ne provodi. Stoga je važnost provođenja izvannastavnih školskih sportskih aktivnosti učenika iznimno velika jer upravo je njima cilj smanjiti razlike između, znanstveno istražene i dokazane, potrebe djece i mladih za tjelesnom aktivnošću i sportom i stvarne količine tjelesne aktivnosti u sustavu odgoja i obrazovanja. Školski sport je glavni sadržaj izvannastavnih sportskih aktivnosti djece i mladih.

Školski sport u Republici Hrvatskoj podrazumijeva sportske aktivnosti učenika koje se provode u školskim sportskim društvima izvan nastave. Zakonom o

sportu određeno je da radi provođenja izvannastavnih sportskih aktivnosti učenika, školski odbori u osnovnim i srednjim školama osnivaju školska sportska društva bez pravne osobnosti. Unutar školskog sportskog društva učenici, podijeljeni u sekcije, treniraju izabrani sport ili sportove i sudjeluju na školskim sportskim natjecanjima. Od natjecanja, postoje međurazredna i školska natjecanja, a ovisno o uspješnosti, učenici mogu sudjelovati na općinskim, gradskim, županijskim, regionalnim (međužupanijskim) i državnim natjecanjima. Programirati i provoditi izvannastavne školske sportske aktivnosti, sukladno Zakonu o sportu, mogu isključivo osobe koje imaju odgovarajuću stručnu spremu na razini sveučilišnog studija i ispunjavaju uvjete za nastavnika, odnosno profesora tjelesne i zdravstvene kulture.

Hrvatski školski sportski savez (HŠŠS) nacionalni je školski sportski savez osnovan sukladno Zakonu o sportu krajem 2006. godine kao samostalna pravna osoba. U HŠŠS udružuju se županijski školski sportski savezi i školski sportski savez Grada Zagreba. Ciljevi djelovanja HŠŠS-a su usklađivanje aktivnosti članica, organizacija natjecanja školskih sportskih društava na nacionalnoj razini, skrb o sustavu školskog sporta u Republici Hrvatskoj i njegovo stalno unaprjeđivanje.

Kada se govori o odredbama i smjernicama sportskog razvoja djece predškolskog uzrasta, učenika i studenata prije svega treba uzeti u obzir pravilan koncept metodskog sportskog usavršavanja, a potom ga oblikovati sukladno specifičnostima osječkog područja.

Prilikom rada s mlađim dobnim uzrastima posebno se naglašava princip rada koji treba biti usklađen s biološkim razvojem djeteta. Premda djeca u okviru obrazovnog sustava nisu biološki već kronološki homogenizirani, utoliko više treba voditi računa o metodici, sadržajima i opterećenju te težnji što većoj

individualizaciji pri radu koji će izvoditi visokokvalificirani kadar. Od ranog djetinjstva do sazrijevanja, ljudi prolaze kroz nekoliko faza razvoja koje uključuju djetinjstvo, pretpubertet, pubertet, postpubertet i zrelost. Za svaku razvojnu fazu, postoji i odgovarajuća faza sportskog usavršavanja. Generalno vrijedi načelo - od opće (višestrane) sportske naobrazbe u najmlađoj dobi ka selektivnom i specifičnom usavršavanju u daljnjim fazama razvoja.

Grafikon 2.5.1. Faze sportskoga razvoja

Prečesto se događa da sportski programi za djecu oponašaju programe vrhunskih sportaša ne uzimajući u obzir biološke karakteristike djece i načela sportskog usavršavanja.

Različite faze biološkog razvoja određuju različite ciljeve i zadaće programa vježbanja. Premda su vrste programa i njihovi sadržaji u velikoj mjeri

integrirani, postoji razlika u sadržajima globalnog programa u pojedinim fazama.

Tablica 2.5.1. Programi, sadržaji i načini provedbe sportskih aktivnosti različitih stupnjeva odgojno-obrazovnog procesa - prijedlog

Uzrast	Predškolski	1. - 4. razred	5. - 8. razred	Srednja škola	Visoko obr.
Vrsta programa	Program za višestrani razvoj	TZK + Program za višestrani razvoj	TZK + šk. klubovi	TZK + šk. klubovi	Prema interesu
Sadržaj	Osnovni oblici kretanja, individ. i grupne vježbe, poligoni	Usavršavanje osnovnih oblika kretanja, elementarne igre	Specifični elementi različitih sportova	Usavršavanje specifičnih elemenata određenog sporta	Različite izborne rekreativne aktivnosti
Provedba	Suradnja s primjerenim lokalnim udrugama (klubovima)	Suradnja s Univerzalnim sportskim školama	Suradnja šk. klubova i gradskih klubova	Suradnja šk. klubova i gradskih klubova	Visokoškolski resursi; suradnja s lokalnom ponudom

U ranijim fazama života posebno je naglašen program višestranog razvoja motoričkih sposobnosti. Uvažavajući ovaj bitan koncept Hrvatski školski sportski savez je 2007. godine u niže razrede osnovne škole uveo program „Univerzalne sportske škole“ (USŠ) kojem je cilj usvajanje niza temeljnih motoričkih vještina i kompenzacija malog broja sati nastave TZK. Program Univerzalne sportske škole u gradu Osijeku se realizira u devet škola od ukupno 20 osnovnih škola što je značajan broj, no potrebno je težiti ka uključenju još većeg broja djece u ovaj program. Ukupan broj odjeljenja univerzalne sportske škole u gradu Osijeku je 23. Pravo na bavljenje sportskim aktivnostima jedno je od temeljnih prava svakog djeteta i mlade osobe. Bavljenje sportskim aktivnostima važan je čimbenik zdravog i cjelokupnog razvoja svake individue. Zbog toga je nužno osigurati svakom djetetu slobodu izbora i mogućnosti za bavljenje sportskim aktivnostima jer se time pridonosi razvoja tjelesnih, intelektualnih i moralnih obilježja svakog

djeteta. To se naročito odnosi na sustav odgoja i obrazovanja. Uloga školskog sporta u ispunjavanju navedenoga izuzetno je važna. Bavljenje sportskim aktivnostima unutar školskog sustava omogućava svakom djetetu i mladoj osobi zadovoljavanje primarnih ljudskih potreba kao što su: biološka potreba za kretanjem i igrom te potreba za sigurnošću, redom i poretkom, pripadanjem, samopoštovanjem i samoaktualizacijom. Školski sport značajno utječe na poželjan psihosomatski razvoj djece i mladih te na unaprjeđenje i očuvanje njihova zdravlja. Kako bi se osigurala i podigla kvalitete života kao temelj mentalnog i tjelesnog zdravlja i u odrasloj dobi, bavljenje sportskim aktivnostima, naročito u djece i mladih, igra ključnu ulogu.

U atmosferi trenutačnog društvenog trenda povećanja ovisnosti, devijantnog i društveno neprihvatljivog ponašanja djece i mladih, uloga školskog sporta u prevenciji i suzbijanju takvog odrastanja i navika postaje još važnijom. Sport može, kao dodatni zaštitni omotač, koje dijete slobodno bira i uživa u bavljenju njime, igrati značajnu ulogu u razvoju djece i mladih štiteći ih od negativnih utjecaja okoline, a pripadnost sportskoj ekipi može biti značajna podrška djeci i mladim sportašima u njihovu sazrijevanju i suočavanju s izazovima i stresnim situacijama modernog društva. Bavljenje sportom izuzetno potiče socijalizaciju i usvajanje interakcijskih i komunikacijskih vještina.

ŠKOLSKI SPORT U GRADU OSIJEKU

Školski sport u gradu Osijeku analiziran je u nekoliko aspekata koji su ključni za njegov daljnji razvoj. Prije svega, generalna podjela školskoga sporta je na sport u osnovnim i sport u srednjim školama pa će se tako pristupiti i u analizi u ovom dokumentu.

U hrvatskom sustavu školskoga sporta, kao i u mnogim drugim europskim zemljama, postoji problem tzv. dualnog sustava u kojem se često događa da u školskom sportu sudjeluju učenici koji su već uključeni u trenažne procese u sportskim klubovima dok u školskom sportu participiraju samo kroz natjecanja. Stoga je potrebno težiti kontinuiranom provođenju sportskih programa kroz cijelu školsku godinu, a izbjegavati situacije u kojima se školski sport svodi samo na natjecanja u kojima pak sudjeluju učenici koji treniraju u drugim sportskim sustavima.

Tri su glavna aspekta analize u ovom dokumentu koja se odnose na školski sport, a to su:

- brojčani pokazatelji o sudjelovanju učenika u školskom sportu,
- infrastruktura za školski sport,
- natjecanja i programi u kojima sudjeluju učenici s područja Grada Osijeka.

Osnovne škole

Na području Osijeka djeluje 20 osnovnih škola u kojima nastavu pohađa 7190 učenica i učenika. Od prvog do četvrtog razreda ukupno je 3523 učenika dok je u skupini od petog do osmog razreda ukupno 3667 učenika. Broj učenika od prvog do četvrtog razreda koji ima važeću člansku iskaznicu Hrvatskog školskog sportskog saveza je 117, dok je broj učenika od petog do osmog razreda s iskaznicom HŠŠS-a 1066. Dakle, ukupan broj učenika s iskaznicom saveza je 1183 (tablica 2.5.2.).

Tablica 2.5.2. Pokazatelji broja učenika uključenih u školski sport u osnovnim školama

OSNOVNA ŠKOLA	Broj učenika I. – IV. razred	Broj učenika V. -VIII. razred	Ukupan broj učenika	Broj učenika I. – IV. raz. članova ŠSD	Broj učenika V. -VIII. raz. članova ŠSD	Ukupan broj učenika članova ŠSD	Postotak članova ŠSD u odnosu na broj učenika
OŠ Antuna Mihanovića	188	177	365	0	38	38	10,41%
OŠ Jagode Truhelke	210	240	450	0	25	25	5,56%
OŠ Svete Ane	171	122	293	10	122	132	45,05%
OŠ Vladimira Becića	168	169	337	10	169	179	53,12%
OŠ Josipovac	118	110	228	0	0	0	0,00%
OŠ Frana Krste Frankopana	268	249	517	0	53	53	10,25%
OŠ "Grigor Vitez"	150	130	280	0	0	0	0,00%
OŠ "Dobriša Cesarić"	153	195	348	38	100	138	39,66%
OŠ Ljudevita Gaja	120	144	264	0	12	12	4,55%
OŠ "Retfala"	285	265	550	0	131	131	23,82%
OŠ Višnjevac	245	257	502	0	55	55	10,96%
OŠ Franje Krežme	153	157	310	20	40	60	19,35%
OŠ Ljudevita Gaja, PŠ Sarvaš	73	85	158	0	18	18	11,39%
OŠ Tenja	238	303	541	0	51	51	9,43%
OŠ Ivana Filipovića	235	205	440	14	74	88	20,00%
OŠ "Tin Ujević"	228	234	462	0	70	70	15,15%
OŠ "Mladost"	248	247	495	0	50	50	10,10%
OŠ PKC Mađara U RH	18	18	36	0	0	0	0,00%
OŠ Vijenac	124	110	234	5	30	35	14,96%
OŠ "Šenoa"	130	250	380	20	28	48	12,63%
UKUPNO	**3523**	**3667**	**7190**	**117**	**1066**	**1183**	**16,45%**

Izvor: Školski športski savez grada Osijeka, 2020

Jedan od najobjektivnijih pokazatelja broja učenika koji sudjeluju u programima školskoga sporta je članstvo u školskom sportskom društvu. Svaki učenik koji je član školskog sportskog društva temeljem tog članstva dobiva iskaznicu/e-iskaznicu Hrvatskog školskog sportskog saveza te time postaje dio zajednice učenika uključenih u školski sport u Republici Hrvatskoj, ali i stječe pravo sudjelovanja na svim razinama natjecanja u školskom sportu kao i mogućnost sudjelovanja u ostalim programima školskoga sporta.

Od prvog do četvrtog razreda osnovne škole vrlo je mali postotak učenika članova školskih sportskih društava (3,32%) što je donekle rezultat činjenice kako u toj dobi učenici imaju 3 sata tjelesne i zdravstvene kulture tijekom tjedna pa tu zadovolje svoje potrebe za tjelesnom aktivnošću unutar školskog sustava. Drugi razlog je činjenica kako u toj dobi još uvijek ne postoji sustav natjecanja u kojem bi učenici sudjelovali pa nema razloga za učlanjivanje u školsko sportsko društvo. Ipak važno je napomenuti kako u toj uzrasnoj kategoriji učenici imaju na raspolaganju program Univerzalne sportske škole organiziran i financiran od strane Hrvatskog školskog sportskog saveza o kojem je bilo riječi nešto ranije u ovom poglavlju. Na taj način djeca od I. do IV. razreda imaju na raspolaganju aktivnost vođenu od strane profesora TZK što je također važna informacija jer nastavu TZK u tom uzrastu vode učitelji i učiteljice razredne nastave. U toj aktivnosti prema podacima dobivenim od nadležnih tijela sudjeluje 500-injak djece što automatski povećava postotak **uključene djece u školski sport na oko 17%** što je puno povoljniji podatak.

U dijelu koji se odnosi na uzrast **od petog do osmog razreda** vidljivo je kako postoji značajno veći postotak (29,07%) učenika članova ŠŠD-a. Razlog ovom povećanju je sudjelovanje velikog broja učenika na školskim sportskim natjecanjima koja se organiziraju na različitim razinama (gradskoj, županijskoj, regionalnoj i državnoj). Ipak, ako se uzme u obzir ukupan broj

učenika članova ŠŠD-a u odnosu na ukupan broj učenika u školama može se konstatirati kako je postotak uključenih u djelovanje ŠŠD-ova iznimno nizak i iznosi 16,45%. Iako od petog do osmog razreda dolazi do značajnog povećanja postotka djece uključene u školski sport i dalje treba poticati uključivanje dodatnih učenika u sustav. Usporedimo li ovaj podatak s istraživanjem koje je provedeno na razini grada Dubrovnika 2018. godine vidljivo je kako je situacija u tom gradu nešto povoljnija jer postotak djece uključene u programe školskog sporta iznosi 20%. Također, u studiji Strategija razvoja školskoga sporta u Republici Hrvatskoj iz 2009. godine detektirano je kako je u tom trenutku na razini Osječko-baranjske županije u školski sport bilo uključeno 22,13% učenika. Dakle, danas je u školski sport grada Osijeka uključen manji postotak učenika nego na razini OBŽ 2009. godine. Potrebno je stoga osmisliti programe kojima će se povećati zainteresiranost učenika za školski sport, a posljedično tomu i povećati uključenost u ŠŠD-ove. Važno je provoditi programe koji će privući učenike u školski sport na temelju kojih će onda baštiniti sve dobrobiti koje školski sport pruža za njihov svekoliki razvoj.

Što se tiče **aktivnosti** u kojima sudjeluju učenici osnovnih škola grada Osijeka, a koji se odnose na sustav školskoga sporta potrebno je prije svega istaknuti ranije spomenuti program *Univerzalna sportska škola* te program *Vježbaonica* koji se financiraju od strane Hrvatskog školskog sportskog saveza. Ova dva programa pokrivaju dvije kategorije učenika. Prvi je namijenjen za učenike od prvog do četvrtog razreda, a drugi za učenike od petog do osmog razreda. Program univerzalne sportske škole na području grada Osijeka provodi se u deset škola u kojima su ukupno aktivna 23 odjeljenja USŠ-a. Temeljem toga podatka moguće je zaključiti kako samo kroz ovaj program u sustavu školskog sporta na području grada Osijeka sudjeluje oko 500 učenika od prvog do

četvrtog razreda. *Vježbaonica* je također program osmišljen za učenike od petog do osmog razreda *Program se provodi kao dio aktivnosti školskih sportskih društava, a voditelji su isključivo učitelji/nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture zaposleni u toj školi s mogućnošću suradnje s ostalim nastavnicima iz drugih predmeta te vanjskim suradnicima školskog sportskog društva, roditeljima, klubovima...* (HŠŠS, 2020). Program Vježbaonica provodi se u tek 7 osnovnih škola u gradu Osijeku temeljem čega se može zaključiti kako definitivno postoji prostor za unaprjeđenje školskoga sporta u ovom segmentu.

Osim navedenih programa aktivnosti učenika u školskom sportu su dominantno izražene kroz sudjelovanje na natjecanjima školskih sportskih društava u različitim sportovima. Učenici osnovnih škola grada Osijeka sudjeluju u školskim natjecanjima u sljedećima sportovima: atletika, badminton, biciklijada, kros, kuglanje, plivanje, sportska gimnastika, stolni tenis, šah, tenis, atletika, badminton, dječji nogomet, futsal, graničar, judo, košarka, odbojka, plivanje i rukomet. U tablici 2.5.3. nalaze se opći pokazatelji koji se odnose na aktivnosti ŠŠD-ova te na generalnu informaciju o sportskoj infrastrukturi osnovnih škola u gradu Osijeku.

Tablica 2.5.3. Opći pokazatelji aktivnosti ŠSD-ova i infrastrukture u osnovnim školama

OSNOVNA ŠKOLA	Dvorana	Vanjsko igralište	Program *UNIVERZALNA SPORTSKA ŠKOLA*	Broj odjeljenja USŠ	Program *VJEŽBAONICA*	Sudjelovanje na školskim sportskim natjecanjima
OŠ Antuna Mihanovića	DA	NE	DA	2	NE	DA
OŠ Jagode Truhelke	DA	DA	NE	0	DA	DA
OŠ Svete Ane	DA	NE	NE	0	NE	DA
OŠ Vladimira Becića	DA	DA	DA	2	DA	DA
OŠ Josipovac	DA	DA	NE	0	NE	DA
OŠ Frana Krste Frankopana	DA	DA	DA	4	DA	DA
OŠ "Grigor Vitez"	DA	DA	NE	0	NE	DA
OŠ "Dobriša Cesarić"	DA	NE	DA	2	DA	DA
OŠ Ljudevita Gaja	DA	DA	DA	2	DA	DA
OŠ "Retfala"	DA	DA	NE	0	NE	DA
OŠ Višnjevac	DA	DA	DA	2	DA	DA
OŠ Franje Krežme	DA	DA	DA	4	NE	DA
OŠ Ljudevita Gaja, PŠ Sarvaš	DA	NE	DA	1	NE	DA
OŠ Tenja	DA	NE	NE	0	NE	DA
OŠ Ivana Filipovića	DA	DA	DA	2	NE	DA
OŠ "Tin Ujević"	DA	DA	NE	0	NE	DA
OŠ "Mladost"	DA	DA	DA	2	DA	DA
OŠ PKC Mađara U RH	DA	NE	NE	0	NE	DA
OŠ Vijenac	DA	DA	NE	0	NE	DA
OŠ "Šenoa"	DA	DA	NE	0	NE	DA
UKUPNO	100%	70%	50%	23	35%	100%

Obzirom da jedan od ključnih preduvjeta za razvoj školskoga sporta i sportska infrastruktura može se zaključiti kako je situacija u osnovnim školama grada Osijeku zadovoljavajuća obzirom na činjenicu kako sve škole ipak imaju sportsku dvoranu. Otegotna okolnost je ta što su te dvorane nerijetko skromnih prostornih kapaciteta ali su ipak dostatne za provođenje različitih programa školskog sporta. Detaljnija analiza školske sportske infrastrukture predstavljena je u poglavlju *Sportska infrastruktura na području grada Osijeka*.

Srednje škole

U srednjim školama grada Osijeka kojih je ukupno 15 nastavu pohađa 6620 učenika. Od tog broja svega 826 ili 12,48% su učenici uključeni u školske sportske aktivnosti kroz članstvo u ŠŠD-ovima. Osim što je primjetan značajan pad postotka u odnosu na osnovne škole potrebno je napomenuti da je ovaj trend prisutan i u drugim sredinama u Republici Hrvatskoj. Primjerice, u gradu Dubrovniku je 2018. godine postotak uključenih učenika u školski sport u srednjim školama iznosio 11%. S druge pak strane na razini cijele Hrvatske 2009. godine uključenost srednjoškolaca u školski sport iznosila oko 21%, a na području OBŽ 22,94%. Iako prelazak učenika iz osnovne u srednju školu u smislu sudjelovanja u školskim sportskim aktivnostima ima negativan efekt, koji je istraživan i u brojnim znanstvenim i stručnim studijama ipak je potrebno uložiti dodatne napore u stvaranje preduvjeta za uključivanje dodatne djece u bavljenje školskim sportom. U tablici 2.5.4. nalaze se pokazatelji o broju učenika uključenih u školski sport grada Osijeka na razini pojedine škole. Osim navedenih škola, u gradu Osijeku djeluju i Privatna srednja škola u Osijeku s pravom javnosti „Gaudeamus“ koja nema članova ŠŠD-a te Centar za odgoj i obrazovanje „Ivan Štark“ u kojem su od 125 učenika njih 44 članovi školskog sportskog društva.

Tablica 2.5.4. Pokazatelji broja učenika uključenih u školski sport u srednjim školama

SREDNJA ŠKOLA	Ukupan broj učenika u školi	Broj učenika članova ŠSD-ova	Postotak članova ŠSD-a u odnosu na broj učenika
Obrtnička škola Osijek	300	0	0,00%
Strojarska tehnička škola Osijek	445	100	22,47%
Isusovačka klasična gimnazija Osijek	270	28	10,37%
Elektrotehnička i prometna škola Osijek	583	70	12,01%
Graditeljsko-geodetska škola	420	120	28,57%
III. gimnazija	593	84	14,17%
Ugostiteljsko turistička škola Osijek	542	15	2,77%
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna Osijek	300	30	10,00%
Ekonomska i upravna škola Osijek	519	95	18,30%
Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija Ruđera Boškovića	409	48	11,74%
Poljoprivredna i veterinarska škola Osijek	218	12	5,50%
I. gimnazija	558	90	16,13%
Medicinska škola Osijek	613	74	12,07%
Trgovačka i komercijalna škola "Davor Milas" Osijek	450	30	6,67%
II. gimnazija	400	30	7,50%
UKUPNO	**6620**	**826**	**12,48%**

Osim predstavljenih pokazatelja uključenosti učenika u sustav školskoga sporta u srednjim školama analizirani su i opći pokazatelji o aktivnostima i infrastrukturi u srednjim školama. Podaci su predstavljeni u tablici 2.5.5.

Tablica 2.5.5. Opći pokazatelji aktivnosti ŠSD-ova i infrastrukture u srednjim školama

OSNOVNA ŠKOLA	Dvorana	Vanjsko igralište	Program *VJEŽBAONICA*	Sudjelovanje na školskim sportskim natjecanjima
Obrtnička škola Osijek	DA	NE	NE	DA
Strojarska tehnička škola Osijek	DA	KORISTI GRADSKE TERENE	DA	DA
Isusovačka klasična gimnazija Osijek	KORISTI GRADSKU DVORANU	KORISTI GRADSKE TERENE	DA	DA
Elektrotehnička i prometna škola Osijek	DA	KORISTI GRADSKE TERENE	NE	DA
Graditeljsko-geodetska škola	DA	DA	DA	DA
III. gimnazija	DA	KORISTI GRADSKE TERENE	DA	DA
Ugostiteljsko turistička škola Osijek	DA	NE	DA	DA
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna Osijek	DA	NE	DA	DA
Ekonomska i upravna škola Osijek	KORISTI GRADSKU DVORANU	NE	NE	DA
Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija Ruđera Boškovića	KORISTI DVORANU DRUGE ŠKOLE	NE	DA	DA
Poljoprivredna i veterinarska škola Osijek	DA	DA	NE	DA
I. gimnazija	KORISTI GRADSKU DVORANU	KORISTI GRADSKE TERENE	NE	DA
Medicinska škola Osijek	KORISTI DVORANU DRUGE ŠKOLE	NE	DA	DA
Trgovačka i komercijalna škola "Davor Milas" Osijek	KORISTI GRADSKU DVORANU	NE	DA	DA
II. gimnazija	KORISTI GRADSKU DVORANU	NE	NE	DA
UKUPNO	53%	13%	60%	100%

Kao što je vidljivo iz podataka u tablici nešto više od polovice srednjih škola ima sportsku dvoranu dok ostale škole koriste gradsku dvoranu ili dvoranu druge škole. Nadalje, samo 13% škola ima vanjsko igralište, 53% škola nema vanjsko igralište dok ostale škole koriste gradske terene. Sportska infrastruktura srednjih škola također je detaljnije obrađena u poglavlju *Sportska infrastruktura na području grada Osijeka*. Od školskih sportskih aktivnosti koje se provode u srednjim školama grada Osijeka mogu se navesti školska sportska natjecanja u kojima prema analizi sudjeluju sve srednje škole i program *Vježbaonica* kojeg smo spominjali i u kontekstu osnovnih škola. Ovaj program

provodi se u devet srednjih škola. Generalno se može zaključiti na temelju analiziranih podataka da je osnovni nedostatak školskog sporta u srednjim školama grada Osijeka iznimno nizak postotak učenika koji sudjeluje u školskim sportskim aktivnostima i u tom smjeru je potrebno učiniti određene iskorake kako bi se situacija popravila.

Kada se govori generalno o stanju u školskom sportu grada Osijeka, bilo da se radi o osnovnim ili srednjim školama, moguće je razmišljati i o novim pravcima razvoja. Prije svega potrebno je unaprijediti suradnju profesora tjelesne i zdravstvene kulture, voditelja/trenera školskih sportskih klubova i voditelja lokalnih sportskih klubova. Vođenjem evidencije, stručnom suradnjom, selekcioniranjem, praćenjem i usmjeravanjem talentirane djece, profesori TZK imaju bitnu ulogu u osnaživanju i razvoju školskih klubova, a posljedično i gradskih klubova u pojedinom sportu.

Grafikon 2.5.2. Suradnja na području provođenja nastave TZK, djelovanja školskih sportskih društava i lokalnih sportskih klubova

Evidentan je prostor za razvoj djelovanja školskih sportskih društava. Sinergijom školskih i lokalnih sportskih klubova treba stvoriti koncept rada koji bi stvorio korist za oba sustava. Model prikazan na grafikonu 2.5.3. može se provoditi u većini ekipnih sportova (košarka, mali nogomet, odbojka, rukomet), a mogu ga prihvatiti i ostali sportovi npr. judo, badminton, stolni

tenis odnosno svi sportovi za koji postoji interes učenika. Jedini izuzetak su sportovi koji zahtijevaju specifične objekte (atletika, plivanje, vaterpolo i dr.).

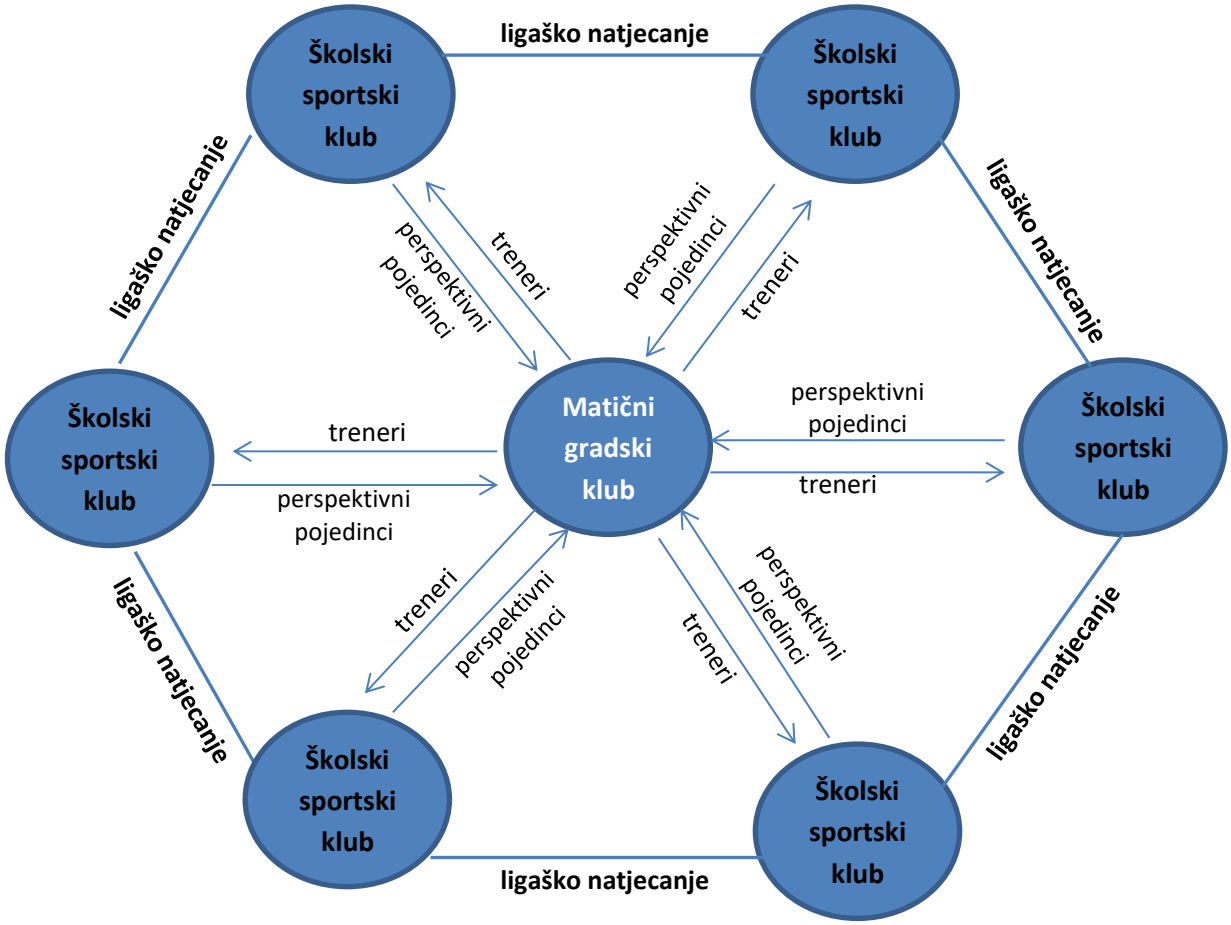

Grafikon 2.5.3. Prijedlog koncepta suradnje školskih i lokalnih sportskih klubova

Koordinacijom gradskog školskog sportskog saveza, matičnih lokalnih klubova i upravitelja sportskih objekata, takvi sportovi bi se održavali prema turnirskom načinu natjecanja odnosno mitinga po mogućnosti dva puta godišnje uz ostala službena natjecanja u okviru Hrvatskog školskog sportskog saveza.

Školski bi klubovi provodili treninge u obimu od dva puta tjedno uz eventualnu utakmicu. Bitno je pažljivo i dobro organizirati ugođaj velikog sportskog događaja baziranog dominantno na zabavi sa zadaćom da i oni, uvjetno rečeno, manje talentirani učenici istovremeno stvaraju doživljaj kvalitetnog sportskog događaja.

Predloženi sustav temeljen na uskoj suradnji školskih i matičnih klubova kreira mnoge koristi za školski i lokalni klupski sport:

- otvara mogućnost većem broju djece za sportskom afirmacijom u željenom sportu; omogućava zalaganje, uspjeh i želju za dokazivanjem i onoj djeci koja ne pokazuju talent za vrhunski sport,
- obogaćuje sustav natjecanja,
- šira baza natjecatelja omogućuje kvalitetniju selekciju darovitih učenika; perspektivni pojedinci bi bili pridruženi mlađim selekcijama lokalnog kluba koji bi uz rad u školskom klubu dosegli optimalan program treninga i natjecanja,
- omogućava trenerima dodatnu mogućnost za usavršavanje u trenerskoj struci,
- omogućava trenerima popunjavanje satnice i eventualan dodatan prihod za prekovremeni rad,
- korist lokalnim klubovima koji mogu povećati fond treninga, rasteretiti glavnu gradsku sportsku dvoranu, dobiti kvalitetnije termine i isplativije proširiti bazu natjecanja za svoje igrače.

Financijska konstrukcija uključuje troškove školske lige - transport učenika, vođenje i tehnička podrška (suci, zapisnički stol) te pokrivanje troškova eventualnog viška radnih sati klupskog stručnog kadra bila bi obuhvaćena sustavom javnih potreba u sportu grada Osijeka. Objektivna zapreka

predstavljenom modelu predstavljaju neadekvatni uvjeti za održavanje natjecanja u određenim dvoranama. Dugoročnim planom se treba ispitati mogućnost da se kapitalnim investicijama poboljšaju uvjeti, prošire školske sportske dvorane koje bi se koristile ne samo za sportske manifestacije. U međuvremenu, treninzi i natjecanja školskih liga bi se održavala u postojećim objektima ili na „gostujućim“ školskim dvoranama.

AKADEMSKI SPORT U GRADU OSIJEKU

Akademski sport je u brojnim zemljama svijeta razvijen do te mjere da u potpunosti predstavlja bazen iz kojeg se crpe profesionalni sportaši za različite sportove. U Hrvatskoj su trendovi bavljenja tjelesnom aktivnošću adolescenata i post adolescenata uglavnom usmjereni ka rekreativnim aktivnostima. Ovo razdoblje obilježava prijelaz, a često i kombinaciju, obrazovnog i profesionalnog rada. U suvremenom životu i radu naglašeni su izazovi prilikom usklađivanja svakodnevnih obveza i vremena za rekreaciju, pa se često pojavljuje pad interesa za tjelesne aktivnosti zanemarujući njenu važnost. U tome kontekstu smanjenje interesa studentske populacije za sport i tjelovježbene aktivnosti je još izraženiji nego na prijelazu iz osnovnih u srednje škole o čemu je bilo riječi ranije. Sport na akademskoj razini se često različito tretira u lokalnim visokoškolskim ustanovama. Jedan od pozitivnih aspekata je obvezna nastava tjelesne i zdravstvene kulture na visokoškolskim ustanovama tijekom prve dvije godine studija. Hrvatska je jedina zemlja u Europskoj uniji koja ima obaveznu nastavu TZK na razini visokih učilišta. U okviru te nastave organiziraju se različite tjelovježbene aktivnosti za studente te ih se nastoji zainteresirati za sport i tjelesno vježbanje. Međutim, nakon prestanka obveze nastave TZK dolazi do drastičnog smanjenja broja studenata koji sudjeluju u tjelovježbenim aktivnostima organiziranim najčešće od strane nastavnika TZK-a na sveučilištu, sveučilišnog sportskog saveza ili različitih sportskih udruga koje djeluju unutar sveučilišta. U okviru spomenutih aktivnosti važno je navesti sveučilišna sportska natjecanja koja se u okviru sveučilišta organiziraju pod okriljem sveučilišnog sportskog saveza, te nacionalnih sportskih natjecanja koja se organiziraju pod okriljem

Hrvatskog akademskog sportskog saveza. U nastavku su opisani osnovni pokazatelji sustava akademskog sporta.

Sustav akademskog sporta u Gradu Osijeku

Sveučilište Josip Jurja Strossmayera u Osijeku ima 12 fakulteta, 1 akademiju i 4 sveučilišna odjela na kojima je u akademskoj 2018./2019. godini studiralo oko 16.000 studenata na svim razinama studija (www.azvo.hr, 2020.).

U sportske aktivnosti koje se organiziraju na sveučilišnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini uključeno je 1.409 studenata (Izvješće o izvršenju Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka za 2019. godinu) odnosno oko 8,8% studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Sustav akademskog sporta je nakon sustava školskog sporta, nogometa te gimnastike četvrti najbrojniji sportski sustav u Gradu Osijeku. Također, broj sportaša koji su uključeni u sustavu akademskog sporta približno je sličan broju seniorskih sportaša u svim osječkim sportskim klubovima zajedno (1.428 sportaša seniorskog uzrasta). (vidi poglavlje 2.4. *Natjecateljski sport na području Grada Osijeka*)

Unisport Osijek, odnosno sustav sportskih međufakultetskih natjecanja studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayer u Osijeku tijekom akademske 2018./2019. godine bio je organiziran u 10 sportova: futsal, košarka, odbojka, rukomet, šah, stolni tenis, tenis, plivanje, odbojka na pijesku i košarka 3v3.

U sustavu Unisport Hrvatska, odnosu sustavu nacionalnih natjecanja reprezentacija i predstavnika pojedinih visokih učilišta, tijekom akademske 2018./2019. studenti Sveučilišta sudjelovali su na državnim prvenstvima u slijedećih 11 sportova: karate, stolni tenis, tenis, šah, odbojka, futsal, rukomet, košarka, nogomet, odbojka na pijesku i plivanje. Na Unisport

Hrvatska natjecanjima predstavnici Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku osvojili su 26 medalja (5 zlatnih, 6 srebrnih i 15 brončanih).

Reprezentacije Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku su tijekom akademske 2018./2019. godine sudjelovali na 5 europskih prvenstava (www.eusa.eu) u slijedećim sportovima odbojka (m) (Poljska), košarka (ž) (Poljska), futsal (m) (Portugal) te karate i taekwondo (Zagreb). Muška odbojkaška reprezentacija osvojila je 2. mjesto i srebrnu medalju na Europskom sveučilišnom prvenstvu u odbojci.

Tablica 2.5.6. Osnovni pokazatelji sustava akademskog sporta u Gradu Osijeku (za akademsku 2018./2019.)

	OSNOVNI POKAZATELJI SUSTAVA AKADEMSKOG SPORTA U OSIJEKU
BROJ STUDENATA NA SVEUČILIŠTU JJS U OSIJEKU	15.996
BROJ STUDENATA UKLJUČENIH U SPORTSKA NATJECANJA	1.409
% UKLJUČENIH STUDENATA	8,8%
BROJ SASTAVNICA SVEUČILIŠTA JJS U OSIJEKU	17
BROJA SASTAVNICA S KOJIH STUDENTI SUDJELUJU NA SVEUČILIŠNIM NATJECANJIMA	12
% UKLJUČENIH SASTAVNICA	71%
BROJ SASTAVNICA KOJE IMAJU OSNOVANU SPORTSKU UDRUGU	8
% SASTAVNICA KOJE IMAJU OSNOVANU SPORTSKU UDRUGU	47%
UNISPORT OSIJEK - BROJ SPORTOVA U SUSTAVU NATJECANJA	10
UNISPORT HRVATSKA - BROJ SPORTOVA NA KOJIMA SUDJELUJU OSJEČKI STUDENTI	11
BROJ SVEUČILIŠNIH SPORTSKIH DVORANA U GRADU OSIJEKU	0
BROJ SVEUČILIŠNIH VANJSKIH SPORTSKIH IGRALIŠTA U GRADU OSIJEKU	0

Izvori: Studentski sportski savez Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, 2020.; Agencija za znanost i visoko obrazovanje, www.azvo.hr, Broj studenata prema ustanovi izvođača 2018./2019.; Izvješće o izvršenju Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka za 2019. godinu

Studenti dva dislocirana fakulteta (Đakovo i Slavonski Brod) te tri sveučilišna odjela (kemija, matematika i fizika) nisu bili uključeni u sustav sportskih

natjecanja tijekom akademske 2018./2019. godine. Članice Studentskog sportskog saveza Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku studentske su sportske udruge s pojedinih sastavnica Sveučilišta. Tijekom 2018./2019. godine studentske sportske udruge bile su osnovane na 8 sastavnica. Činjenice da akademski sustav sporta obuhvaća oko 8,8% studenata Sveučilišta, da na natjecanjima ne sudjeluju studenti sa svih sastavnica Sveučilišta te da manje od pola sastavnica ima osnovanu studentsku sportsku udrugu ukazuju na postojanje značajnih potencijala za daljnji razvoj i širenje sustava akademskog sporta u Gradu Osijeku.

Nepostojanje nikakve sportske infrastrukture na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayer u Osijeku kao niti na ni jednoj njegovoj sastavnici predstavlja ozbiljan ograničavajući čimbenik daljnjeg razvoja akademskog sustava sporta u Gradu Osijeku.

Kao dio Sveučilišne službe oformljen je Ured za sportsku djelatnost u kojoj je jedna zaposlena osoba koja koordinira sustav akademskog sporta s razine Sveučilišta. Pri Sveučilištu, također, djeluje i Odbor za sport i tjelesnu i zdravstvenu kulturu.

Studentski sportski savez Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera

Na Sveučilištu u Osijeku djeluje Studentski sportski savez, krovna organizacija akademskog sporta na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. U svome djelovanju Savez objedinjuje i koordinira rad svojih članica, sportskih udruga registriranih pri sastavnicama Sveučilišta, organizira i rukovodi sustavom sportskih natjecanja na razini Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, predstavlja osječki akademski sport na nacionalnoj razini, sudjeluje u utvrđivanju politike razvoja studentskog sporta na Sveučilištu, stvara uvjete

za kontinuiranu studentsku sportsku aktivnost; djeluje na povećanju broja sudionika u akademskom sportu, organizira sportska natjecanja, skrbi i promiče akademski sport na razini Sveučilišta i Grada Osijeka, ustrojava i vodi sportske reprezentacija Sveučilišta na međunarodnim akademskim natjecanjima itd. Savez ima zaposlenu jednu osobu na radnom mjestu glavnog tajnika.

Preduvjeti za daljnji razvoj akademskog sporta u Gradu Osijeku

Obzirom da visokoškolske ustanove u Gradu Osijeku nemaju vlastitu sportsku infrastrukturu osnovni preduvjet daljnjeg razvoja akademskog sporta je izgradnja sveučilišnih dvoranskih prostora koji bi zadovoljili potrebe za provedbom nastave TZK za studente prve i druge godine studija, za akademske sportske aktivnosti kao i za rekreativne aktivnosti studenata.

Glavna poveznica akademskog sporta s fakultetima i studentima su nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture zaposleni na sastavnicama Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Nastavnici TZK predstavljaju osnovni ljudski resurs s kojim raspolaže sustav akademskog sporta te su preduvjet njegovog daljnjeg razvoja. Stoga je potrebno osigurati očuvanje radnih mjesta nastavnika TZK na sastavnicama Sveučilišta, pospješiti pravnu osnovu uključivanja nastavnika TZK u sustav akademskog sporta uključivanjem studentskih sportskih aktivnosti u opis radnog mjesta nastavnika TZK te odgovarajuće valorizirati njihov rad u sustavu akademskog sporta.

U sustavu sporta Grada Osijeka već djeluje klub koji u svojim nazivima nosi epitet „akademski“ iako nema formalno-pravne veze s akademskim sportom ili Sveučilištem. Uključivanjem tog kluba u formalni sustav akademskog

sporta, osnivanjem novog akademskog sportskog kluba ili „akademiziranjem“ nekog od postojećih osječkih sportskih klubova može se ostvariti jedan od slijedećih preduvjeta daljnjeg razvoja akademskog sporta u Osijeku – uključivanje akademskog sporta u sustav natjecateljskog sporta. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku ima oko 16.000 studenata te je trenutno u sustav akademskih sportskih natjecanja uključeno oko 1400 studenata što je gotovo koliko u Gradu Osijeku ima seniorskih sportaša u svim klubovima zajedno. Taj podatak pokazuje potencijalnu snagu akademskog sporta koju u strateškom smislu treba usmjeriti prema ostvarivanju bliže suradnje sa sustavom natjecateljskog sporta. Akademski sportski klub koji bi okupljao studente te sudjelovao u akademskom, ali, prvenstveno, u redovitom sustavu natjecanja je smjer daljnjeg razvoja akademskog sporta koji su prihvatili i neka druga hrvatska sveučilišta te bi se tom smjeru trebao priključiti i osječki akademski sport.

2.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA

DEFINICIJA I OPIS PODRUČJA

Tjelesno vježbanje, bavljenje sportom, tjelesna aktivnost, zdravstveno usmjerena tjelesna aktivnost, sportska rekreacija gotovo su nezaobilazni termini u današnjem društvu. Brojni europski gradovi ulažu značajna sredstva i napore kako bi osigurali titulu „aktivnih gradova“ koji podrazumijevaju ponudu različitih sadržaja koji osiguravaju aktivan životni stil svojim građanima. Važnost tjelesne aktivnosti ogleda se u nizu dobrobiti koje ona nosi kako pojedincima, tako i na razini velikih sustava. Postoje brojna istraživanja koja potvrđuju pozitivan utjecaj tjelesne aktivnosti ne samo u zdravstvenom smislu nego i u ekonomskom, društvenom, psihološkom, ekološkom i sl. Ipak, potrebno je naglasiti kako su javnozdravstveni, a posljedično i ekonomski učinci dovoljno tjelesno aktivnog stanovništva možda i najvažniji. Navedenom u prilog idu i podaci Svjetske zdravstvene organizacije prema kojima je nedovoljna razina tjelesne aktivnosti, kod osoba starijih od 18 godina, jedan od 4 vodeća čimbenika koji uzrokuju smrtnost u svijetu. Osobe koje su nedovoljno tjelesno aktivne imaju 20% do 30% povećani rizik od smrtnosti (WHO, 2018). Upravo zbog toga važno je osigurati sve pretpostavke temeljem kojih će se ostvariti dovoljna razina tjelesne aktivnosti svih dobnih skupina stanovništva. Dva su ključna čimbenika u razvijanju strategija za unaprjeđenje razine tjelesne aktivnosti kod građana: infrastruktura i promocija tjelesne aktivnosti.

Najčešći sadržaji koji se javljaju u gradovima, a koji služe za podizanje razine tjelesne aktivnosti građana su parkovi, otvoreni prostori u kojima se građani mogu koristiti različitim spravama za vježbanje (eng. Street Workout), različite biciklističke staze itd. Blizina i dostupnost navedene infrastrukture uz uvjet da objekti nisu zapušteni i da izgledaju sigurno za korištenje dokazano povećavaju razinu tjelesne aktivnosti kod stanovnika urbanih područja (Dahmann et al., 2010). Osim potrebne infrastrukture, za podizanje razine tjelesne aktivnosti kod građana izuzetno je važna promocija zdravog načina života, odnosno promocija tjelesne aktivnosti i dobrobiti koje donosi građanima kroz kratkoročne i dugoročne efekte. Pokazatelji razine tjelesne aktivnosti stanovništva u Republici Hrvatskoj su izrazito loši. Prema posljednjem istraživanju Eurobarometra (prosinac 2017. godine) 76% građana RH se rijetko (20%) ili nikada (56%) ne bavi nikakvim oblikom tjelesnoga vježbanja ili bavljenja sportom. Upravo ovi podaci trebaju biti poticaj za definiranje aktivnosti koje je potrebno poduzeti kako bi se ovi pokazatelji promijenili. Ovako loši podaci neminovno pokazuju kako postoji velika opasnost od negativnih utjecaja tjelesne neaktivnosti na stanovništvo u Republici Hrvatskoj, a posljedično i u gradu Osijeku.

SUSTAV SPORTSKE REKREACIJA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Područje sportske rekreacije važna je djelatnost svake sredine u smislu osmišljavanja i provedbe ponude sportsko-rekreativnih sadržaja namijenjenih najširoj populaciji. Kroz raznovrsnu ponudu sportsko-rekreativnih sadržaja građani mogu odabrati željene aktivnosti te na taj način zadovoljiti svoje potrebe za rekreativnim bavljenjem sportom, odnosno vježbanje. Stoga je važno da u svakoj sredini postoje specijalizirane organizacije (najčešće udruge sportske rekreacije) koje se brinu o ovome segmentu društvene zajednice. Lokalna sredina treba stvoriti okvir i preduvjete organizacije i funkcioniranja ovakvih udruga te omogućiti stvaranje dinamičnog i funkcionalnog sustava sportske rekreacije.

U gradu Osijeku kao krovna udruga sportske rekreacije djeluje *Gradski savez za sportsku rekreaciju „Sport za sve" Osijek.* U tablici 2.6.1. nalazi se popis članica Saveza. Savez, u suradnji s članicama provodi niz aktivnosti koje imaju za cilj povećanje broja građana uključenih u sustav sportske rekreacije u gradu Osijeku, kao i unaprjeđenje zdravlja i kvalitete života stanovništva. Programi koji se organiziraju u okviru Gradskog saveza za sportsku rekreaciju *Sport za sve* Osijek traju kontinuirano kroz cijelu godinu kako bi se građanima osiguralo kontinuirano bavljenje tjelovježbenim aktivnostima.

Tablica 2.6.1. Popis članica Gradskog saveza za sportsku rekreaciju *Sport za sve* Osijek

R.BR.	NAZIV ČLANICE GSSR-OS
1	AIKI JUTSU KLUB OSIJEK
2	BODY BUILDING KLUB FANTASTIC
3	BICIKLISTIČKI KLUB OSIJEK 2010
4	DRUŠTVO SPORTSKE REKREACIJE HOPS OSIJEK
5	DRUŠTVO ŠPORTSKE REKREACIJE VUNDERKIND
6	DRUŠTVO ZA ŠPORTSKU REKREACIJU HRVATSKE ELEKTROPRIVREDE OSIJEK
7	KLUB ZA SPORT I REKREACIJU SHANTI
8	MOTONAUTIČKI KLUB NEPTUN
9	MOTONAUTIČKI KLUB OSIJEK – DONJI GRAD
10	NOGOTENIS KLUB OLIMPIJA
11	PLESNA SKUPINA BLINDOVI
12	PLESNA SKUPINA MIDAL
13	PLESNI KLUB ILUZIJA
14	RAZVOJNA SPORTSKA AKADEMIJA AKTIV-OS
15	SPORTSKA UDRUGA NIKOLIĆ
16	SPORTSKI KLUB ZRAĆNE LUKE OSIJEK
17	SPORTSKO REKREACIJSKI CENTAR TITAN
18	SPORTSKO REKREATIVNI KLUB ŽUTI ŠEŠIR
19	STOLNOTENISKI KLUB KRALJ TOMISLAV
20	ŠPORTSKO DRUŠTVO HEP d.o.o. OSIJEK
21	UDRUGA GRADSKI RITAM
22	UDUGA ZA PROMICANJE BORILAČKIH SPORTOVA I SAMOOBRANE MARTIAL ARTS
23	UDRUGA ZA RELAKSACIJU I TJELOVJEŽBU CENTRAL
24	UDRUGA ZA SPORT I REKREACIJU OS SPORT
25	UDRUGA ZA SPORT, REKREACIJU I PLES GERONIMO

Izvor: Sportski godišnjak grada Osijeka (Kerže, 2019).

Programi koje Savez organizira dijele se na programe redovnog rekreacijskog vježbanja, programe povremenog rekreacijskog vježbanja i manifestacije. Aktivnosti koje se provode u okviru ovih programa su raznovrsne i namijenjene svim dobnim kategorijama građana grada Osijeka. Posebno mjesto u radu Saveza zauzima akcija *Zdravko je krenuo* koji je usmjeren ka poticanju građana na bavljenje tjelesnom aktivnošću radi unaprjeđenja

zdravlja. Programi se provode u javnim i privatnim prostorima kao što su dvorane osnovnih škola i vrtića, pojedini prostori kojima upravlja tvrtka Sportski objekti d.o.o., fitnes centri te različiti otvoreni prostori uređeni za provedbu različitih sportsko-rekreacijskih aktivnosti. Gradski savez za sportsku rekreaciju financira se iz Programa javnih potreba u sportu grada Osijeka. Izvršenje proračuna Saveza za 2019. godinu iznosio je 380.000,00 kn,. Tablica 2.6.3. pak prikazuje planirane prihode za 2020. godinu.

Tablica 2.6.2. Sredstva iz Programa javnih potreba u sportu namijenjena GSSR-OS.

PLANIRANI PRIHODI GSSR-OS ZA 2020. GODINU		
STAVKA	IZVOR	IZNOS
Redovno financiranje	Program javnih potreba	350.000,00 kn
Biciklijade	Aktivnosti od posebnog interesa	30.000,00 kn
Zdravko je krenuo	Aktivnosti od posebnog interesa	70.000,00 kn
Živjeti zdravo	Aktivnosti od posebnog interesa	15.000,00 kn
Hrvatski olimpijski dan	Aktivnosti od posebnog interesa	10.000,00 kn
Europski tjedan sporta	Aktivnosti od posebnog interesa	10.000,00 kn
Put prijateljstva Vukovar-Ljubljana	Sportske priredbe od značenja za grad	1.000,00 kn
Prvenstvo Hrvatske u stolnom tenisu za rekreativce	Sportske priredbe od značenja za grad	4.000,00 kn
Susreti gradova otvorenog srca	Sportske priredbe od značenja za grad	2.000,00 kn
UKUPNO		**492.000,00 kn**

Izvor: Gradski savez za sportsku rekreaciju *Sport za sve* Osijek, 2020

Ukoliko se sredstva predstavljena u tablici 2.6.2. stave u omjer s ukupnim sredstvima namijenjenim za sport u gradu Osijeku dolazi se do podatka kako je udio sportske rekreacije 3,49%. Obzirom na činjenicu da veliki broj gradova u Republici Hrvatskoj gotovo da i nemaju ovakav kontinuitet u financiranju područja sportske rekreacije nameće se zaključak kako je situacija u gradu Osijeku relativno povoljna. Naravno, potrebno je i dalje poticati suradnju grada Osijeka, Zajednice športskih udruga grada Osijeka, Gradskog saveza za sportsku rekreaciju *Sport za sve* Osijek te ostalih zainteresiranih organizacija s ciljem daljnjeg razvoja ovoga važnog područja.

ANKETIRANJE GRAĐANA OSIJEKA O NAVIKAMA BAVLJENJA TJELOVJEŽBOM

U ranijem poglavlju *Definicija i opis područja* opisane su osnovne informacije o dobrobiti tjelesne aktivnosti i njen utjecaj na zdravstveni status čovjeka. Važnost koju tjelesna aktivnost i briga za vlastito zdravlje ima u današnjem svijetu zahtjeva ozbiljan, znanstveni pristup u analizi ovog kompleksnog područja. Upravo iz tog razloga provedeno je terensko istraživanje kojim je utvrđena razina tjelesne aktivnosti građana grada Osijeka kao i neki drugi pokazatelji njihova promišljanja o sportu i tjelovježbi. Anketni upitnik sastojao se od četiri dijela: opći podaci, podatci o razini tjelesne aktivnosti, podaci o stavovima o sportskim programima i programima tjelesnog vježbanja te podaci o stavovima o sportskoj infrastrukturi.

Prvi dio ankete koji se odnosi na opće podatke donosi informacije o ispitanicima i to u nekoliko kategorija: spol, dob, roditeljstvo, obrazovanje i zaposlenje.

U drugom dijelu ankete utvrđivala se razina tjelesne aktivnosti za što je korišten anketni upitnik Eurobarometra. Ova anketa provedena je prvi put 2009. godine u 27 država članica Europske unije temeljem naloga Europske komisije – Opće uprave za obrazovanje i kulturu (danas Opća uprava za obrazovanje, mlade, sport i kulturu). Do danas anketa je provedena 2009., 2013. i 2017. godine. Cilj ankete je dobiti odgovore na sljedeća pitanja: 1. Koliko ljudi vježbaju, 2. Gdje ljudi vježbaju, 3. Što im je osobna motivacija, 4 Lokalni stavovi prema vježbanju, 5. Podržavanje društvene zajednice kroz sport (EU Open Dana Portal, 2018). U istraživanju provedenom u gradu Osijeku korišten je dio ankete koji se odnosi na utvrđivanje podataka o tome

koliko građani vježbaju, gdje vježbaju i što im je osobna motivacija, odnosno što su im prepreke ili barijere za vježbanje.

Treći dio ankete sadrži informacije o stavovima građana grada Osijeka o sportskim programima, odnosno programima rekreativnog tjelesnog vježbanja, njihovoj dostupnosti i motivaciji građana za uključenje u sportske programe.

Konačno, u zadnjem, četvrtom, dijelu anketnog upitnika analizirani su stavovi građana o sportskoj infrastrukturi. Dobiveni su podaci o stavovima građana o važnosti sportske infrastrukture, stanju postojeće i potrebama za novom sportskom infrastrukturom s naglaskom na konkretne infrastrukturne zahvate koje je potrebno provesti u gradu Osijeku s ciljem unaprjeđenja ovog područja. Također, građani su dali stav i o povećanju financijskih sredstava u osječkom sportu. Rezultati i rasprava o zadnjem dijelu ankete sastavni su dio poglavlja *Sportska infrastruktura na području grada Osijeka*.

Prikupljeni podaci po navedenim područjima analizirani su s ciljem utvrđivanja postojećeg stanja nakon čega se pristupilo definiranju ciljeva te kreiranja operativnog programa temeljem kojega će postavljeni ciljevi biti ostvareni. U istraživanju je sudjelovalo 601 građanin grada Osijeka koji su slučajnim odabirom izabrani za sudjelovanje u anketi. Temeljem toga, rezultate dobivene anketom možemo generalizirati na cjelokupnu populaciju grada Osijeka uz statističku pogrešku od +-5%. Istraživanje je realizirano metodom papir olovka, a educirani anketari su bilježili odgovore anketiranih građana. Anketiranje je provedeno tijekom rujna 2020. godine.

Opći podaci o ispitanicima

Spol, dob, roditeljstvo, obrazovanje i zaposlenje ispitanika

Temeljem podataka o **spolnoj strukturi** dobivenih kroz anketu, vidljivo je kako je u uzorku ženski spol nešto zastupljeniji s 54,74% u odnosu na 45,26% muškaraca (grafikon 2.6.1.). Uspoređujemo li ove podatke s distribucijom u općoj populaciji Republike Hrvatske (51,7% žena naprema 48,3% muškaraca) dolazimo do spoznaje kako je u ovom uzorku nešto izraženija zastupljenost ženskog spola. Ipak, ako usporedimo ove rezultate s rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine u samom gradu Osijeku možemo primijetiti kako spolna struktura u ovom istraživanju puno više odgovara distribuciji žena i muškaraca prema rezultatima popisa koja je bila 46,60% naprema 53,40% u korist ženskog dijela populacije. Obzirom da su podaci iz popisa 2011. godine prilično zastarjeli, a u kontekstu snažnih migracijskih kretanja u posljednjih nekoliko godina (ponajviše od ulaska Hrvatske u EU) za očekivati je kako će rezultati nakon sljedećeg popisa stanovništva koji će se održati 2021. godine biti nešto drugačiji.

Postavljanjem različitih dobnih razreda u koji su ispitanici svrstavani tijekom anketiranja dobivena je **dobna struktura** osoba koje su sudjelovale u istraživanju. Dobni razredi koji su korišteni u ovom istraživanju odgovaraju dobnim razredima postavljenim u anketi koju provodi Eurobarometar u svojemu istraživanju tjelesne aktivnosti građana EU, a postavljeni su kroz sljedeće kategorije: 15-24 godine, 25-39 godina, 40-54 godine i 55 i više godina. Na grafikonu 2.6.2. prikazana je distribucija dobi ispitanika po pojedinoj kategoriji.

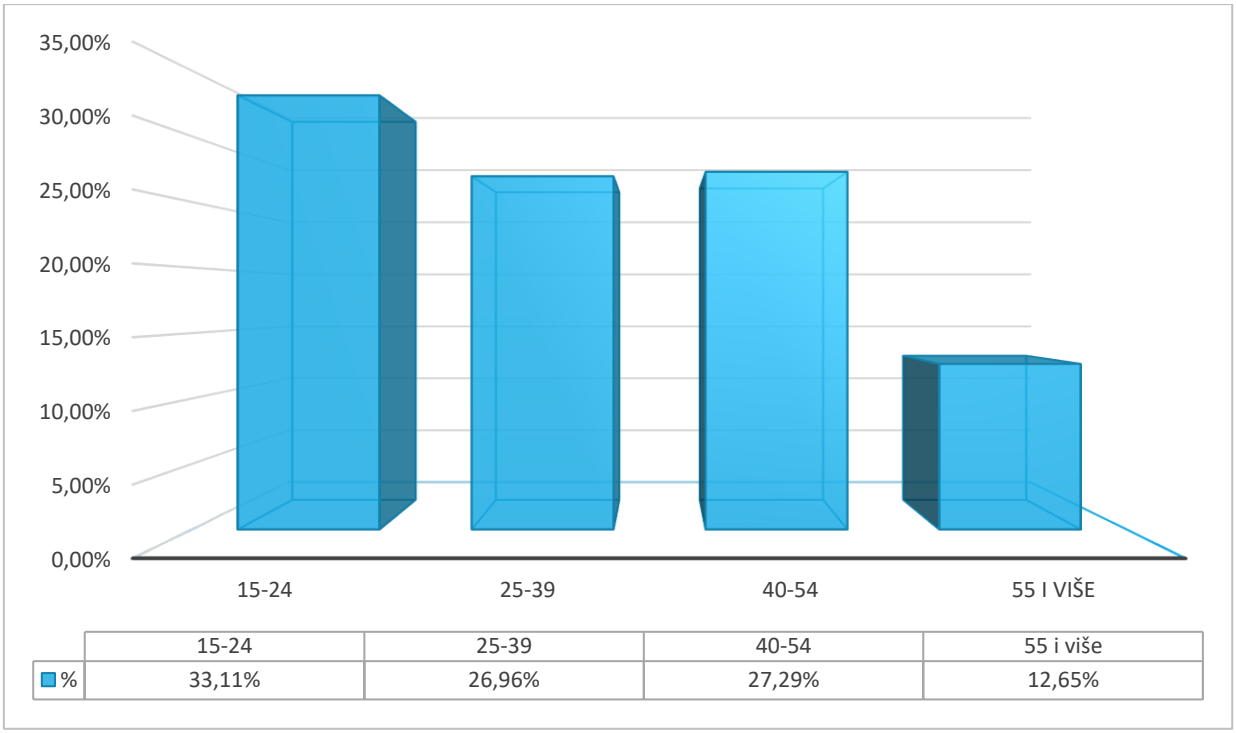

Grafikon 2.6.2. Distribucija ispitanika po dobi

Zanimljiv je također i prikaz distribucije ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju prema dobnim kategorijama ali u odnosu na spol što je prikazano u tablici 2.6.1. temeljem čega je moguće vidjeti zastupljenost pojedine dobne kategorije u odnosu na spol anketirane osobe.

Tablica 2.6.1. Struktura ispitanika po dobi u odnosu na spol

Spol/Dob	15-24	25-39	40-54	55 i više	Ukupno
Muškarci	89	79	71	33	272
%	14,81%	13,14%	11,81%	5,49%	45,26%
Žene	110	83	93	43	329
%	18,30%	13,81%	15,47%	7,15%	54,74%

Temeljem rezultata može se primijetiti kako je najzastupljenija kategorija ispitanika u dobi od 15-24 godine sa 33,11%, dok nakon nje slijedi kategorija 40-54 sa 27,29% što je tek 0,33% više u odnosu na kategoriju 25-39. Najmanje ispitanika nalazi se u kategoriji 55 i više godina. Ako tumačimo ove rezultate u kontekstu distribucije stanovništva po dobi u gradu Osijeku prema popisu stanovništva iz 2011. godine opet su vidljiva određena odstupanja. Prema toj distribuciji najviše je osoba u dobnoj kategoriji 55 i više (32,55%), slijedi kategorija 40-54 (26,67%), zatim kategorija 25-39 (26%) te naposljetku kategorija 15-24 (14,74%). U istraživanju tjelesne aktivnosti dobili smo gotovo obrnuti redoslijed. Razlog tomu je raspoloženje ispitanika za popunjavanje upitnika. Naime, dokazano je da upitnike ovakvoga tipa lakše prihvaćaju za ispunjavanje mlađe osobe sklonije sudjelovanju u sličnim istraživanjima. U tome kontekstu možemo tražiti odgovore i na ovakvu distribuciju po dobnim kategorijama.

Obrazovna struktura građana koji su sudjelovali u istraživanju bila je definirana kroz tri kategorije: osnovna škola i niže, srednja škola te završen fakultet i više. Sukladno metodologiji praćenja obrazovanosti stanovništva koja se koristi na razini Europske Unije u visokoobrazovano stanovništvo spadaju osobe koje su završile fakultet, akademiju, sveučilišni ili poslijediplomski studij kao i visoku školu ili stručni studij (Huzjak, 2018). Na grafikonu 2.6.3. može se primijetiti kako je 34,56% anketiranih građana visokoobrazovano što je značajno više od nacionalnog prosjeka u Republici Hrvatskoj koji je, prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine, iznosio 16,39% ukupnog stanovništva iznad 15 godina. Ukoliko te podatke usporedimo s podacima na razini Europske unije, također dolazimo do spoznaje kako je ovaj postotak visokoobrazovanih ispitanika u uzorku također iznadprosječan. Vodeće zemlje Europske unije po udjelu visokoobrazovanog

stanovništva su Cipar, Irska, Velika Britanija, Finska, Luksemburg, Estonija i Belgija sa više od 30% visokoobrazovanih stanovnika. Ipak, najzastupljenija skupina ispitanika je ona sa završenom srednjom školom kao razinom obrazovanja (62,44%) dok je najmanji postotak (3,01%) ispitanika s završenom osnovnom školom.

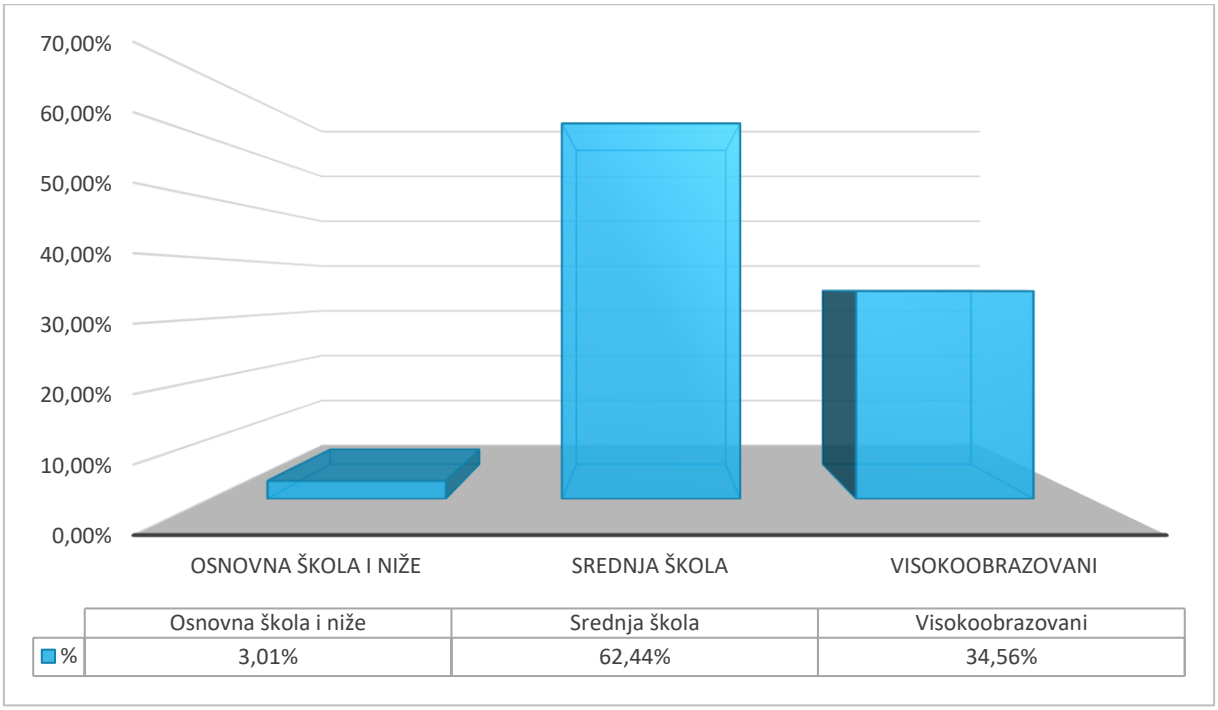

Grafikon 2.6.3. Obrazovna struktura uzorka ispitanika

Imate li djece, odnosno pitanje o roditeljstvu bilo je sljedeće pitanje na koje je 42,64% ispitanika odgovorilo je potvrdno što s druge strane znači da ostatak uzorka na kojem je provedeno istraživanje od 57,36% nema djecu. Očekivano, najveći broj ispitanika koji imaju djecu nalazi se u dobnim kategorijama 40-54 godine te 55 i više. Analiziramo li prikupljene podatke o roditeljstvu u kontekstu podjele uzorka o spolu dolazimo do informacije kako je značajno veći broj žena u uzorku koje imaju djecu u odnosu na muškarce

(59% naprema 41%). S druge pak strane, osobe koje su navele u anketi da nemaju djecu su u kontekstu spola približno jednako distribuirane s 52% naprema 48% u korist ženskog spola. U kasnijim fazama predstavljanja rezultata anketa moguće je odgovore na ovo pitanje predstaviti i u relacijama sa pojedinim odgovorima o razini tjelesne aktivnosti. Roditeljstvo je važan čimbenik kada govorimo o tjelesnom vježbanju jer su istraživanja pokazala kako postoji pozitivna veza u prenošenju navika tjelesnog vježbanja iz mlađe dobi u stariju, a u tome smislu najvažniju ulogu imaju očevi (Yao i Rhodes, 2015) ali i kompletno društveno okruženje. Temeljem toga je jako važno da se svijest o važnosti tjelesne aktivnosti i aktivnog načina života izgrađuje ne samo u obitelji nego i u široj društvenoj zajednici. Rezultati odgovora na pitanje o roditeljstvu prikazani su na grafikonu 2.6.4..

Posljednji dio ankete koji obrađuje opće podatke o ispitanicima odnosio se na zaposlenost. Kategorije koje su bile ponuđene ispitanicima bile su: Samozaposlen/a, Kod privatnika, Javna služba, Nezaposlen/a, Umirovljenik/ca i Student/ica. Podaci su prikazani na grafikonu 2.6.5..

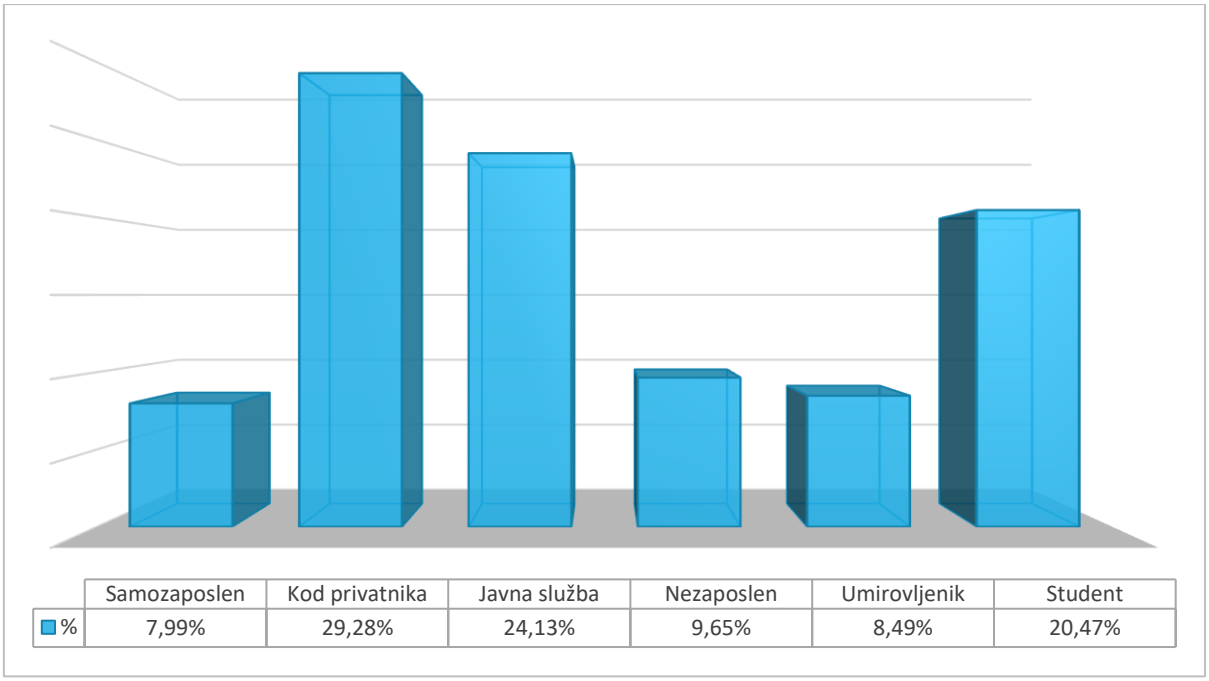

	Samozaposlen	Kod privatnika	Javna služba	Nezaposlen	Umirovljenik	Student
%	7,99%	29,28%	24,13%	9,65%	8,49%	20,47%

Grafikon 2.6.5. Zaposlenost osoba koje su sudjelovale u istraživanju

Izuzetno povoljan podatak je činjenica kako je 61,4% ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju zaposleno (samozaposleno 7,99%, kod privatnika 29,28% i u javnoj službi 24,13%). Nezaposlenih ispitanika bilo je 9,65%, umirovljenika 8,49% te studenata 20,47%. Nešto veći broj studenata u uzorku može se protumačiti činjenicom kako je istraživanje provođeno tijekom mjeseca rujna kada se u gradu Osijeku nalazi veliki broj studenata. Na Sveučilištu J.J. Strossmayera studira preko 16.000 studenata što je otprilike sličan udio u postotnim omjerima studenata u općoj populaciji grada Osijeka. Valja također još istaknuti i kako gotovo 38% ispitanika radi u realnom sektoru u koji spadaju samozaposlene osobe i ispitanici koji su zaposleni kod privatnika. Temeljem rezultata o zaposlenosti moguće je u kasnijim analizama dobiti uvid u sklonosti po pitanju tjelesnoga vježbanja te ostalih informacija o profilu pojedinih kategorija zaposlenosti.

TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA

Tjelesna aktivnost Osječana utvrđena je kroz terensko istraživanje (anketu), kako je ranije u tekstu navedeno, u kojem su korištena pitanja iz Eurobarometrova upitnika. Ispitanicima je postavljeno osam pitanja temeljem kojih su dobiveni podaci o razini tjelesne aktivnosti građana grada Osijeka. Uz pitanja ispitanici su imali ponuđene odgovore koje su temeljem svojih preferencija odabirali. Naravno, prije samoga anketiranja ispitanicima su pročitane upute kako bi lakše razumjeli pitanja i uspješno odgovorili na njih. Pitanja koja su se odnosila na utvrđivanje razine tjelesne aktivnosti su:

Tablica 2.6.4. Pitanja korištena u istraživanju

R. br.	Pitanje
1.	Koliko često vježbate ili se bavite sportom?
2.	A koliko često ste uključeni u druge fizičke aktivnosti poput vožnje bicikla od jednog do drugog mjesta, plesanja, vrtlarstva itd.?
3.	U posljednjih 7 dana, koliko ste dana pješačili barem 10 minuta odjednom?
4.	U pravilu, u dane kada hodate barem 10 minuta odjednom, koliko ukupno vremena provedete hodajući?
5.	Koliko vremena dnevno uobičajeno provodite sjedeći? To može uključivati vrijeme provedeno za radnim stolom, posjete prijateljima, učenje ili gledanje televizije.
6.	Prethodno ste rekli da se bavite sportom ili drugom fizičkom aktivnošću, napornom ili ne. Gdje se bavite sportom ili fizičkom aktivnošću?
7.	Zašto se bavite sportom ili fizičkom aktivnošću?
8.	Koji su glavni razlozi koji Vas trenutno sprječavaju da se redovitije bavite sportom?

Nakon prikupljanja odgovora od svih ispitanika definiranih na početku istraživanja pristupilo se unosu, obradi i analizi rezultata. U nastavku su prikazani rezultati za svako pitanje posebno s naglaskom na tekstualni i grafički prikaz dobivenih rezultata, relacije s nekim drugim sredinama u Republici Hrvatskoj te u konačnici obrazloženje rezultata i analiza.

PITANJE 1 - Koliko često vježbate ili se bavite sportom

Temeljem odgovora na postavljeno pitanje o učestalosti bavljenja sportom odnosno vježbanja dobit će se uvid u razinu aktiviteta građana grada Osijeka. Obzirom da se na razini EU-a ...*svaki oblik tjelesne aktivnosti koji, bilo neobaveznim ili organizirani sudjelovanjem, teži ka izražavanju ili poboljšanju tjelesne spremnosti i mentalne dobrobiti sklapajući društvene veze ili postižući rezultate na natjecanjima svih razina.* smatra sportom takav pristup primijenjen je i u ovom istraživanju. Predmetno pitanje u anketi je ponudilo sedam mogućih odgovora od kojih su ispitanici mogli izabrati samo jedan. Temeljem ponuđenih odgovora ispitanici su svrstani u četiri kategorije:

- osobe koje redovito vježbaju ili se bave sportom što podrazumijeva vježbanje ili bavljenje sportom najmanje 5 puta tjedno i više,
- osobe koje prilično redovito vježbaju ili se bave sportom što podrazumijeva vježbanje ili bavljenje sportom 1-4 puta tjedno (1-2 i 3-4 puta tjedno),
- osobe koje rijetko vježbaju ili se bave sportom što podrazumijeva vježbanje ili bavljenje sportom tri puta mjesečno ili rjeđe (1-3 puta mjesečno i rijetko) i
- osobe koje nikada ne vježbaju ili se bave sportom.

Također, u upitniku je ponuđen i odgovor „ne zna“ za osobe koje nisu u mogućnosti procijeniti ili ne žele dati odgovor na pitanje.

Analizirajući odgovore koje su građani grada Osijeka ponudili u istraživanju može se zaključiti kako je po pitanju učestalosti bavljenja sportom, odnosno tjelesnom aktivnošću situacija vrlo dobra. Naime, kao što je vidljivo na grafikonu 2.6.6. čak 13% ispitanika odgovorilo je da se redovito bavi sportom odnosno tjelesnom aktivnošću što je znatno više u odnosu na prosjek RH koji

iznosi 5% pa čak i značajno više u odnosu na prosjek EU koji iznosi 7%. Najbrojnija kategorija je ona u kojoj se nalaze ispitanici koji prilično redovito vježbaju te se u njoj nalazi 41,67% ispitanika što je također značajno više i od hrvatskog (19%) i od europskog (33%) prosjeka. U kategoriji ispitanika koji vježbaju rijetko, a to su osobe koje vježbaju 1-3 puta mjesečno ili rjeđe se nalazi 30,17% anketiranih građana grada Osijeka što je opet znatno bolji rezultat nego što je utvrđeno kod građana Republike Hrvatske ili Europske unije. Još jedan pozitivan pokazatelj je i postotak osoba koje nikada ne vježbaju ili se bave sportom. U ovome istraživanju takvih ispitanika je svega 13% što je također, kao i u prethodnim kategorijama značajno odstupanje od europskog (46%) ali još više i od hrvatskog (56%) prosjeka. Naposljetku, najmanji broj (1,67%) ispitanika odabrao je odgovor *Ne znam*.

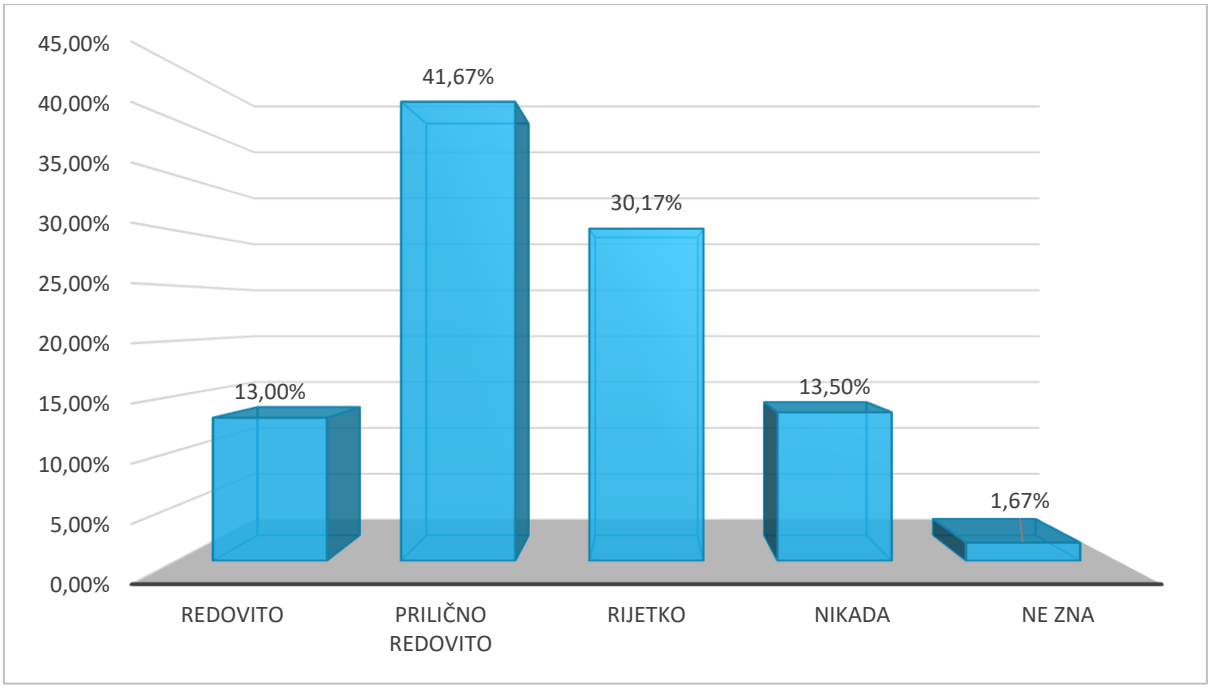

Grafikon 2.6.6. Učestalost bavljenja sportom odnosno tjelesnom aktivnošću

Ukoliko rezultate dobivene temeljem provedene ankete analiziramo i usporedimo (grafikon 2.6.7.) s nekim drugim sredinama u Republici Hrvatskoj može se zaključiti kako grad Osijek ima najbolje pokazatelje kada je u pitanju frekventnost bavljenja vježbanjem odnosno sportom. Preko 54% ispitanika u istraživanju vježba redovito ili prilično redovito što je u usporedbi s Dubrovnikom (42,5%) ili Karlovcem (45,6%) značajno bolji rezultat. Također, u odnosu na nacionalni (24%) i EU (40%) prosjek grad Osijek je u ove dvije kategorije dominantan. Obzirom na navedene dobre pokazatelje o osobama koje vježbaju redoviti ili prilično redovito razumljivo je da su rezultati pozitivni i kada analiziramo odgovore ispitanika koji se vježbanjem odnosno sportom bave rijetko ili nikada. U te dvije kategorije Osječani koji su sudjelovali u istraživanju bilježe 43,7%, što je znatno manje nego Dubrovnik (54,6%) i Karlovac (54%). Razlika u rezultatu ovih dviju kategorija je još izraženija u odnosu na hrvatski (76%) i EU (60%) prosjek.

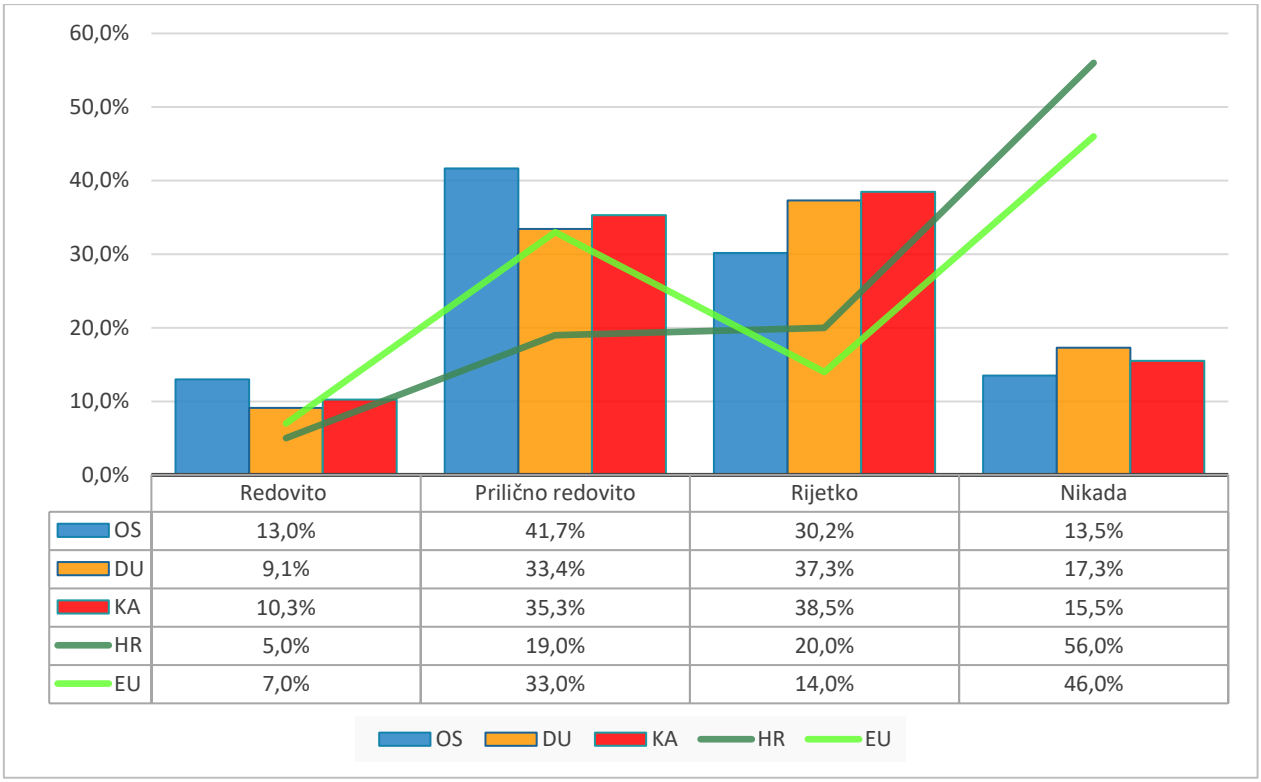

	Redovito	Prilično redovito	Rijetko	Nikada
OS	13,0%	41,7%	30,2%	13,5%
DU	9,1%	33,4%	37,3%	17,3%
KA	10,3%	35,3%	38,5%	15,5%
HR	5,0%	19,0%	20,0%	56,0%
EU	7,0%	33,0%	14,0%	46,0%

Grafikon 2.6.7. Usporedni prikaz rezultata grada Osijeka s različitim sredinama u Hrvatskoj te s nacionalnim i EU prosjekom

Temeljem predstavljenih podataka može se zaključiti kako su građani grada Osijeka koji su sudjelovali u ovome istraživanju pokazali zaista visoku razinu svijesti o potrebi tjelesnoga vježbanja odnosno bavljenja sportom. Rezultati dobiveni u ovom istraživanju usporedivi su s rezultatima vodećih zemalja EU-a kada je u pitanju učestalost bavljenja vježbanjem kao što su Danska, Norveška i Švedska. Ipak, valja naglasiti kako ovakvi rezultati ne smiju dovesti do smanjenja aktivnosti koje su utjecale na ovakvo stanje. Potrebno je i dalje poticati građane da se redovno bave vježbanjem odnosno sportom te ih kroz različite akcije i programe kontinuirano informirati i educirati o važnosti tjelesnog vježbanja, odnosno sporta prije svega za zdravstveni status. Prostor

u kojem se može tražiti napredak su svakako ispitanici (30,2%) koji su odgovorili kako vježbaju rijetko (1-3 puta mjesečno ili rjeđe) što pokazuje kako su ipak donekle skloni vježbanju , odnosno bavljenju sportom. Naravno, ne smiju se zanemariti niti ispitanici koji su naveli da nikada ne vježbaju. U nastavku se nalaze najvažnije spoznaje istraživanja temeljem socio-demografskih parametar ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju.

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- Redovito ili prilično redovito u značajno većoj mjeri vježbaju muškarci (62,73%) u odnosu na žene (48,02%). Sukladno tome, osobe koje vježbaju rijetko ili nikada su u većem omjeru žene s 50,46% udjela u odnosu na 35,42% muških ispitanika.
- Najveći postotci (67,34% i 65,84%) ispitanika koji vježbaju redovito ili prilično redovito pripadaju dobnim skupinama 15-24 i 25-39 godina, dok u sljedeće dvije kategorije dolazi do drastičnog opadanja osoba koje vježbaju i to 42,07% u kategoriji 40-54 godine i tek 25% u kategoriji 55 godina i više.
- Osobe s visokom stručnom spremom vježbaju više (55,70%) u odnosu na one s osnovnoškolskom i srednjoškolskom stručnom spremom (45,60%). Ipak, OŠ i SŠ kategorija je u prednosti ako se izolira samo kategorija redovito s 9,03% u odnosu na 4,01% u VSS kategoriji. S druge pak strane nešto je veći postotak onih koji nikada ne vježbaju u OŠ i SŠ kategoriji (15,09%) nasuprot 9,66% u VSS kategoriji.
- Ispitanici koji su se u anketi izjasnili kao roditelji manje vježbaju u odnosu na osobe bez djece. Najveća razlika se očituje u kategoriji redovitog vježbanja u kojoj se nalazi preko 20% ispitanika bez djece, dok je tek nešto više od 3% onih s djecom. Omjer roditelja i osoba bez

djece koji redovito i prilično redovito vježbaju je 25,29% naprema 69,59%.

- Redovito ili prilično redovito više vježbaju osobe koje su u samozaposlene (55,32%) ili rade kod privatnika (56,82%) nego osobe zaposlene u javnoj službi (46,21%). Ipak, najviše vježbaju studenti (73,98%) i nezaposlene osobe (58,62%). Najmanje su u redovito vježbanje ili bavljenje sportom uključeni umirovljenici s tek 19,61%.

PITANJE 2 - A koliko često ste uključeni u druge fizičke aktivnosti poput vožnje bicikla od jednog do drugog mjesta, plesanja, vrtlarstva itd.?

Često se smatra kako pod pojmom bavljenja fizičkom aktivnošću mislimo samo na rekreativne sportske aktivnosti ili aktivnosti tjelesnog vježbanja. Ova pretpostavka je kriva, razvoju čovjekovih sposobnosti, u određenoj mjeri, doprinosi svaka tjelesna aktivnost. Stoga je važno prilikom analize tjelesne aktivnosti pojedinca obuhvatiti i sve ono što se ne odnosi na ciljano tjelesno vježbanje ili sport nego podrazumijeva i aktivnosti od kojih su neke navedene u anketnom pitanju. Odlazak na posao biciklom, rad u vrtu, ples, različiti kućanski poslovi i slične aktivnosti također doprinose ukupnoj razini aktiviteta pojedine osobe. Primjerice, ukoliko se osoba u prethodnom pitanju izjasnila kao netko tko nikada ne vježba, a svaki dan ide na posao biciklom, onda se za tu osobu ne može tvrditi da je ona tjelesno neaktivna.

Građani grada Osijeka imali su na raspolaganju sedam mogućih odgovora na ovo pitanje koji su složeni na isti način kao i za prethodno pitanje u anketi. Također, ispitanici su mogli izabrati samo jedan odgovor, a nakon unosa i obrade podataka dobiveni rezultati predstavljeni su kroz četiri kategorije opisane u prethodnom pitanju. Rezultati prikazani na grafikonu 2.6.8. ukazuju na prilično zadovoljavajuće rezultate s aspekta uključenosti građana u druge fizičke aktivnosti.

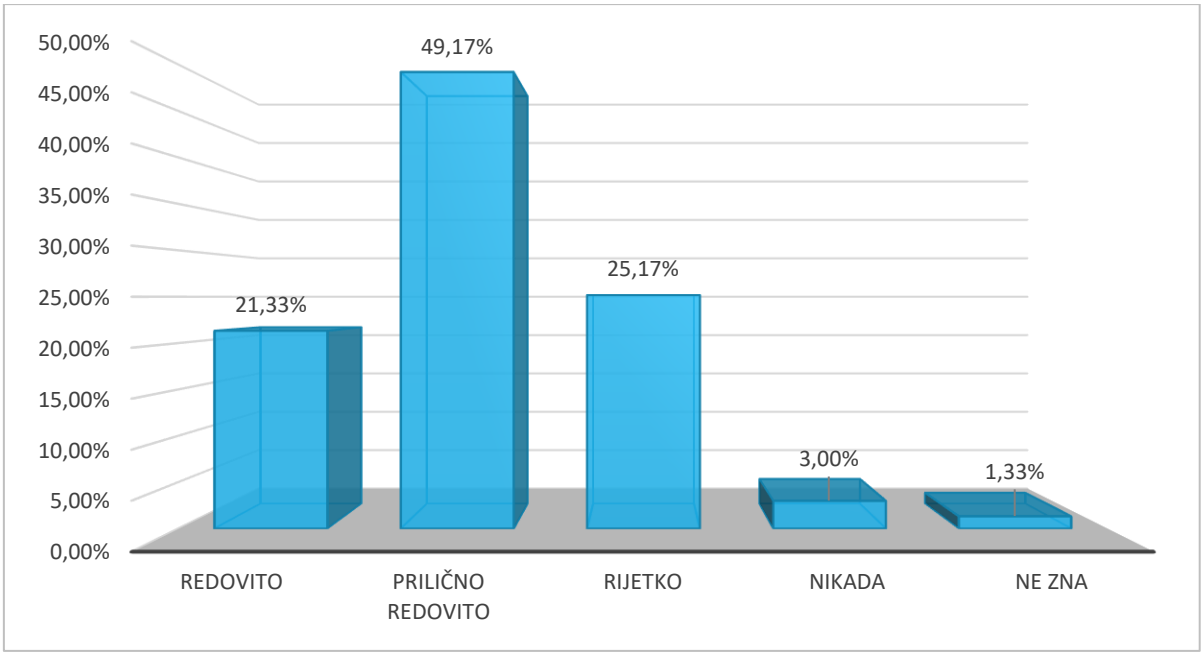

Grafikon 2.6.8.Distribucija odgovora na pitanje o drugim fizičkim aktivnostima

Čak 21,33% građana redovito provodi druge fizičke aktivnosti što je znatno više i od RH (8%) ali i EU (14%) prosjeka. Prilično redovito u gradu Osijeku provodi druge fizičke aktivnosti gotovo 50% građana što je, zanimljivo nešto manje od HR prosjeka koji iznosi 56%, ali značajno više od europskih 30%. Rijetko ili nikada se drugim fizičkim aktivnostima ne bavi 28,17% ispitanika dok su ti prosjeci na razini EU (56%) i Republike Hrvatske (66%) znatno viši. Ovakvi rezultati su nastavak povoljne situacije što se aktiviteta građana grada Osijeka tiče prikazane kroz odgovore na prvo pitanje. Visoki postotak osoba koje se redovito ili prilično redovito bave drugim fizičkim aktivnostima garancija su zdrave populacije koja ispunjava svoje ciljeve u smislu razine tjelesne aktivnosti u svakodnevnom životu. Posebno veseli podatak da je u istraživanju tek 3% ispitanika odgovorilo da se nikada ne bavi drugim fizičkim aktivnostima što na razini Hrvatske i Europske unije iznosi 37% i 35%.

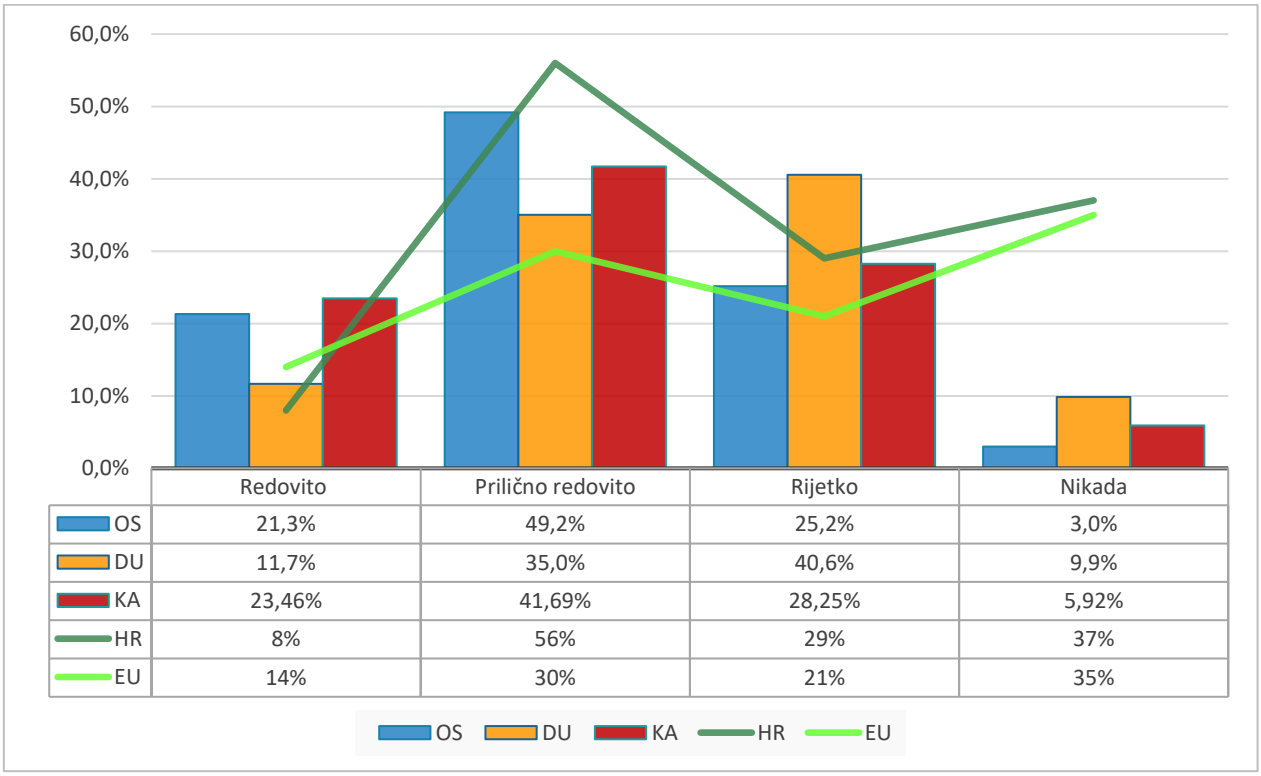

	Redovito	Prilično redovito	Rijetko	Nikada
OS	21,3%	49,2%	25,2%	3,0%
DU	11,7%	35,0%	40,6%	9,9%
KA	23,46%	41,69%	28,25%	5,92%
HR	8%	56%	29%	37%
EU	14%	30%	21%	35%

Grafikon 2.6.9. Usporedni prikaz s drugim hrvatskim gradovima te nacionalnim i europskim prosjekom

Uspoređujemo li rezultate ovoga istraživanja s rezultatima nekih drugih gradskih sredina u Republici Hrvatskoj (grafikon 2.6.9.) možemo primijetiti kako je u gotovo svim kategorijama grad Osijek ima povoljnije rezultate. Relativno slični rezultati su dobiveni u usporedbi s gradom Karlovcem, dok je grad Dubrovniku nešto lošiji u svim kategorijama. Ipak, sve tri sredine imaju značajno bolje rezultate u odnosu na većinu kategorija na razini RH, ali i nekih kategorija na razini EU.

Može se zaključiti kako su građani grada Osijeka koji su sudjelovali u anketi pokazali, kroz odgovore o drugim fizičkim aktivnostima jako, visoku razinu

tjelesnoga aktiviteta što ima reperkusije na daljnje definiranje mjera za unaprjeđenje ovoga segmenta osječkoga sporta. Potrebno je usmjeriti aktivnosti na daljnju edukaciju građana o dobrobitima tjelesne aktivnosti, osobito s naglaskom na aktivnosti koje nisu rekreativno tjelesno vježbanje, odnosno bavljenje sportom. Kod razvijanja svijesti građana o važnosti tjelesnog vježbanja, bavljenja sportom ali i drugih fizičkih aktivnosti izuzetno je važna informacijska komponenta temeljem koje će građani shvatiti i prihvatiti sve dobrobiti koje nosi redovita tjelovježba odnosno redovita fizička aktivnost. Kao i u prethodnom pitanju u nastavku se nalaze najvažnije spoznaje u odnosnu na socio-demografske skupine iz istraživanja.

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- U drugim fizičkim aktivnostima u većem postotku sudjeluju žene (71,95%) dok je muškaraca nešto manje (68,75%). U kategorijama rijetko ili nikada razlika između muškaraca i žena je još izraženija pa se 30,15% muškaraca rijetko ili nikada ne bavi drugim fizičkim aktivnostima dok je žena u ovoj kategoriji 26,52%.
- Najveći broj ispitanika (80,81%) koji se redovito ili prilično redovito bavi drugim fizičkim aktivnosti dolazi iz skupine 15-24 godine dok kod sljedećih kategorija dolazi do postupnog opadanja pa je udio aktivnih građana u kategoriji 25-39 godina 73,46%, a u kategoriji 40-54 godine 65,85%. Najmanji postotak (47,37%) otpada na kategoriju 55 godina i više.
- Kao i kod prethodnog pitanja analizom je utvrđeno kako se osobe koje imaju visoku stručnu spremu nešto više i redovitije bave i drugim fizičkim aktivnostima. Udio tih osoba u uzorku ispitanika iznosi

75,24% u odnosu na 68,11% osoba koje imaju završenu osnovnu ili srednju školu.

- Kod učestalosti sudjelovanja u drugim fizičkim aktivnostima razlike nisu izražene kao kod prethodnog pitanja. Roditelja koji su redovito ili prilično redovito uključeni u druge fizičke aktivnosti je 61,18% dok je ispitanika bez djece u toj kategoriji 78,07%. Najveća razlika između ove dvije kategorije je u odgovoru *Rijetko* i to na način da osobe s djecom sudjeluju s 32,16%, dok ispitanika bez djece u ovoj kategoriji ima 19,60%.
- Kategorija koja se najučestalije bavi drugim fizičkim aktivnostima na redovitoj ili prilično redovitoj bazi su studenti s 85,25%. Sljedeće kategorije su nezaposlene osobe (75,86%), samozaposlene osobe (63,83%), osobe zaposlene kod privatnika (56,82%), osobe zaposlene u javnoj službi (46,21%) te u konačnici umirovljenici s 35,29%.

PITANJE 3 - U posljednjih 7 dana, koliko ste dana pješačili barem 10 minuta odjednom?

Osim vježbanja i bavljenja sportom te uključenosti u druge fizičke aktivnosti kao što su vožnja bicikla, plesa, vrtlarstva…kao mjera tjelesne aktivnosti važan je podatak i o ukupnom vremenu provedenom u nekoj tjelesnoj aktivnosti, u ovom slučaju pješačenju tijekom proteklog tjedna. Ispitanici su prema metodologiji Eurobarometra svrstani u tri kategorije: osobe koje su pješačile barem 10 minuta odjednom četiri do sedam dana u posljednjih sedam dana, osobe koje su pješačile barem 10 minuta odjednom jedan do tri dana u posljednjih sedam dana te osobe koje niti jedan dan nisu pješačile 10 minuta odjednom u posljednjih sedam dana. Također, ispitanici su mogli izabrati i odgovor „ne zna“ ukoliko nisu u mogućnosti ili ne žele odgovoriti na postavljeno pitanje. Rezultati su prikazani na grafikonu 2.6.10..

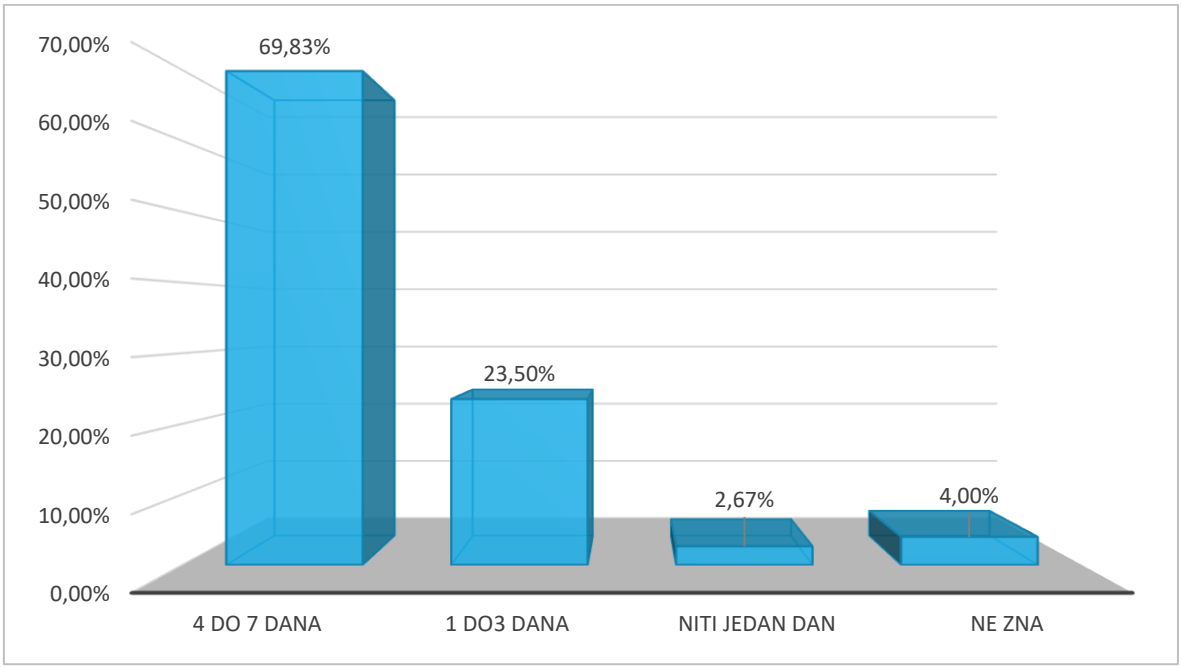

Grafikon 2.6.10. Odgovori na pitanje o pješačenju u posljednjih tjedan dana

Gotovo 70% ispitanika prijavilo je kako su pješačili odjednom 10 minuta četiri do sedam dana što je zapravo jako dobar pokazatelj koji ukazuje na visoku razinu aktivnosti osoba koje su sudjelovale u istraživanju. Jedan do tri dana u proteklih sedam dana deset minuta je pješačilo 23,5% ispitanika, dok je tek 2,67% prijavilo kako nije niti jedan dan pješačilo 10 minuta u kontinuitetu. Ispitanika koji nisu znali ili nisu željeli odgovoriti na pitanje bilo je 4%.

Ovako visok postotak osoba koje su u posljednjih sedam dana pješačile u kontinuitetu 10 minuta četiri do sedam dana definitivno je pozitivan pokazatelj razine tjelesne aktivnosti građana grada Osijeka. Valja napomenuti i kako je ovaj postotak viši i od prosjeka na razini RH (54%) ali i EU (61%). Može se pretpostaviti kako je značajan utjecaj na rezultate imala i činjenica kako je anketa provedena u rujnu kada vremenske prilike još uvijek dopuštaju značajan broj aktivnosti na otvorenom. S druge pak strane, anketa Eurobarometra kojom su utvrđeni i hrvatski prosjeci provedena je tijekom mjeseca studenog pri čemu je logično očekivati da se na ovo pitanje dobiju nešto drugačiji odgovori. U usporedbi s ostalim hrvatskim gradovima za koje postoje podaci Osijek je u kategoriji *4 do 7 dana* nešto bolji u odnosu na grad Dubrovnik u kojem je zabilježen postotak 54%, dok je ipak blago iza grada Karlovca koji u ovoj kategoriji bilježi visokih 72,21%. Ovdje također treba imati na umu da je anketa u gradu Osijeku provedena tijekom mjeseca lipnja kada je generalna razina aktiviteta građana na višoj razini. Sukladno ovakvoj distribuciji rezultata u navedenoj kategoriji slična je situacija i u ostalim kategorijama.

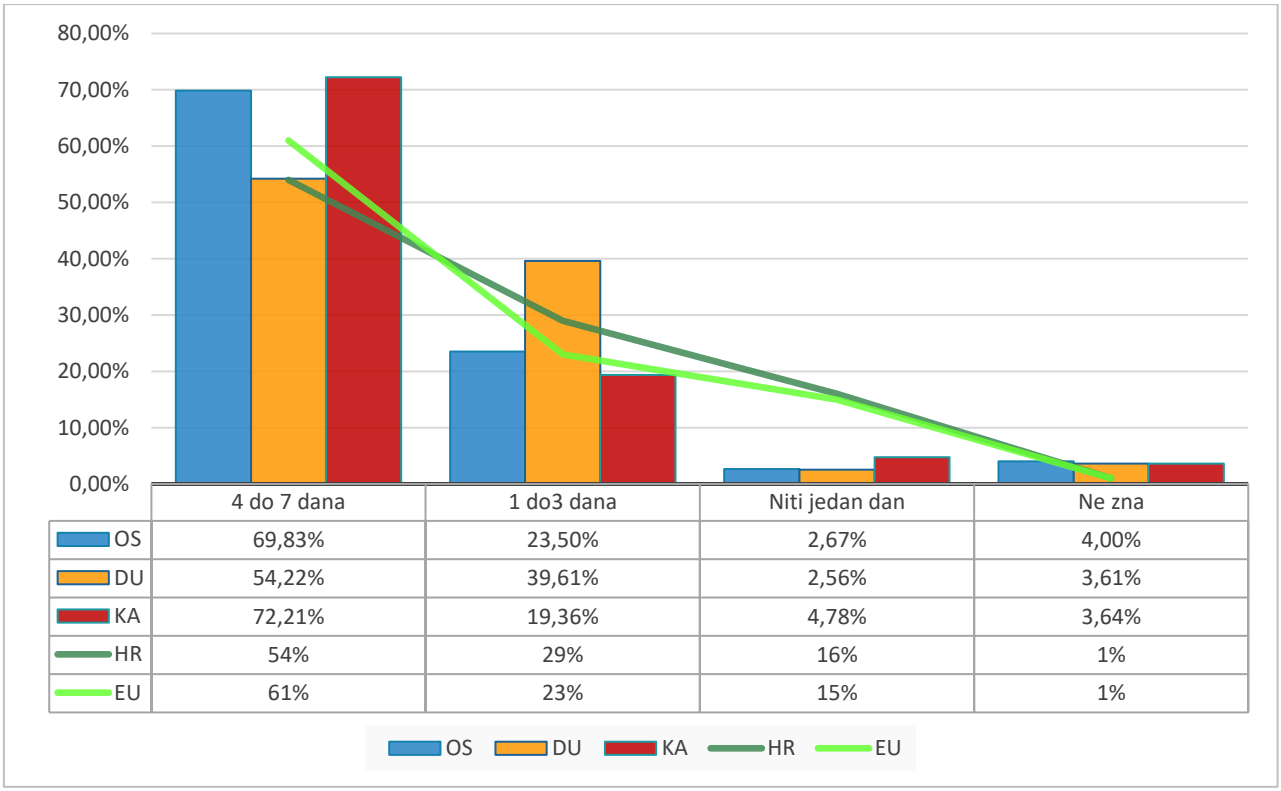

	4 do 7 dana	1 do3 dana	Niti jedan dan	Ne zna
OS	69,83%	23,50%	2,67%	4,00%
DU	54,22%	39,61%	2,56%	3,61%
KA	72,21%	19,36%	4,78%	3,64%
HR	54%	29%	16%	1%
EU	61%	23%	15%	1%

Grafikon 2.6.11. Usporedni prikaz rezultata na odgovor o pješačenju u posljednjih 7 dana

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- Aktivnost pješačenja 10 minuta u kontinuitetu u posljednjih sedam dana donosi slične rezultate muškog i ženskog dijela ispitanika. U kategoriji *4-7 dana* ženski dio uzorka je nešto veći (71,43%) od muškog (67,90%). Ako objedinimo kategorije *1 do 3 i 4 do 7 dana* opet blago prednjače žene s 93,62% u odnosu na muškarce koji su zastupljeni s 92,99%.
- Najaktivnija dobna skupina po 10-minutnom pješačenju u kontinuitetu u posljednjih sedam dana je ona od 15-34 godine s

75,88% ispitanika u ovoj kategoriji. Sljedeće dvije dobne kategorije bilježe pad u postotnim vrijednostima i to kategorija 25-39 (71,43%) te kategorija 40-54 (61,59%). Zanimljivo je da kategorija 55 godina i više u kategoriji *4 do 7 dana* bilježi porast aktivnosti (68,42%).

- Razina aktiviteta po pitanju kontinuiranog pješačenja u posljednjih sedam dana je nešto viša kod osoba s visokom stručnom spremom. U objedinjenim kategorijama *1 do 3* i *4 do 7 dana* osobe s višim stupnjem obrazovanja su zastupljene s 95,69%, dok su osobe s nižom razinom stručne spreme zastupljene s 92,09%.
- U kategoriji *4 do 7 dana* nešto su zastupljenije osobe koje nemaju djecu (73,10% naprema 65,88%) dok je u kategoriji *1 do 3 dana* situacija obratna gdje su zastupljeniji roditelji s 26,67% naprema 21,05% osoba bez djece.
- Studenti su najaktivnija populacija po pitanju aktivnosti pješačenja 10 minuta u kontinuitetu u posljednjih sedam dana s 76,42% udjela te populacije u ukupnim rezultatima. Zanimljivo je da su sljedeći najaktivniji po ovom pitanju, s gotovo jednakim udjelom u ukupnim rezultatima osobe zaposlene kod privatnika (72,73%) te umirovljenici (72,55%). Nakon ovih kategorija slijede nezaposlene osobe (70,69%), osobe zaposlene u javnoj službi (64,58%) te samozaposlene osobe (54,17%).

PITANJE 4 – U pravilu, u dane kada hodate barem 10 minuta odjednom, koliko ukupno vremena provedete hodajući?

Osim informacije o tome koliko dana su građani, u posljednjih 7 dana, pješačili barem 10 minuta odjednom važan je i podatak o tome kolika je količina ukupnog vremena provedenog u navedenoj aktivnosti dnevno. Odgovorima na ovo pitanje utvrdit će se ukupna količina vremena koje ispitanici provode u aktivnosti pješačenja. Ispitanicima su bili ponuđeni odgovori u 7 kategorija i to: 30 minuta i manje, 31 do 60 minuta, 61 do 90 minuta, 91 do 120 minuta, više od 120 minuta, nikada ne hodam 10 minuta u kontinuitetu i ne zna.

Rezultati pokazuju (grafikon 2.6.12.) kako su građani grada Osijeka koji su sudjelovali u istraživanju i po ovoj varijabli iskazali prilično pozitivne rezultate. Svjetska zdravstvena organizacija za odrasle osobe (18-64 godine) preporuča umjereno-intenzivnu tjelesnu aktivnost u trajanju 150 minuta tjedno, što je nešto više od 20 minuta dnevno. Temeljem odgovora na ovo pitanje Osječani su pokazali puno višu razinu aktiviteta nego što popisuje Svjetska zdravstvena organizacija. Tek je 2,33% osoba koje nikada ne hodaju 10 minuta u kontinuitetu što je u usporedbi s hrvatskim (0%) i europskim (1%) prosjekom nešto više ali i dalje zadovoljavajuće nisko.

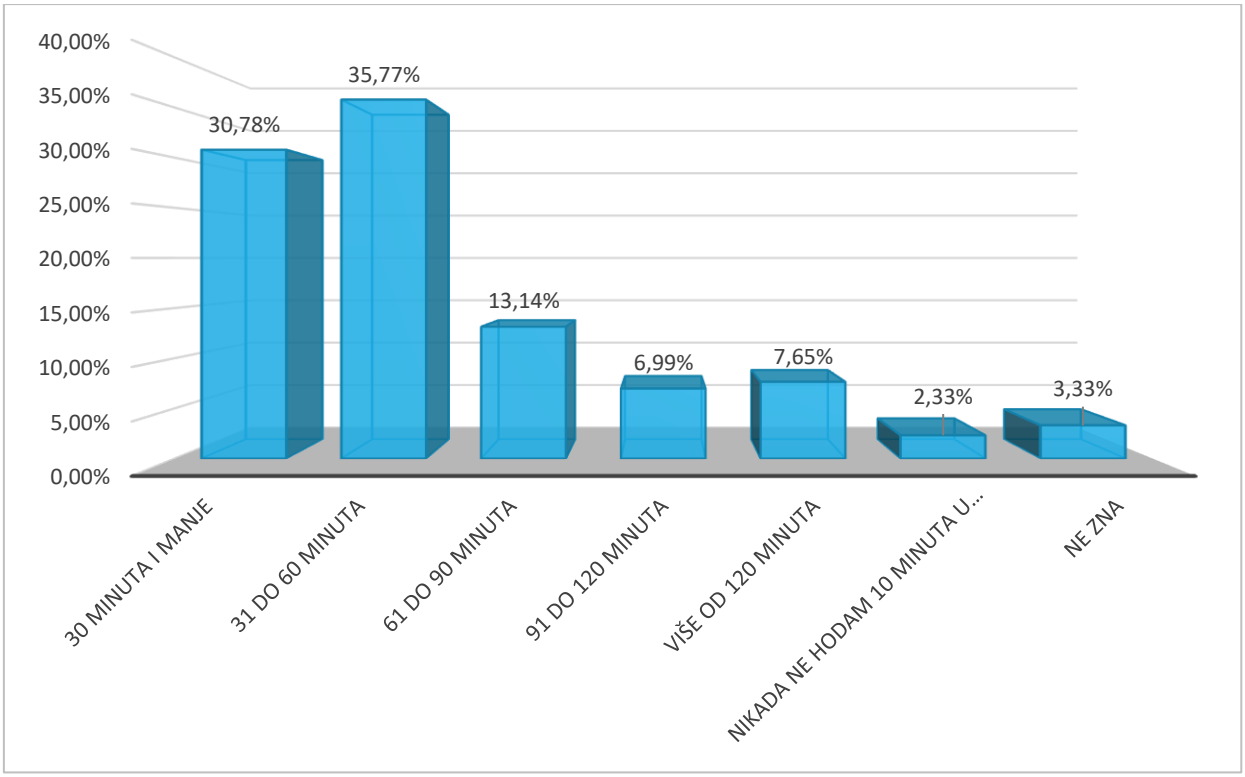

Grafikon 2.6.12. Ukupno vrijeme provedeno u aktivnosti pješačenja u posljednjih 7 dana

S druge pak strane, među ostalim kategorijama u kojima se nalaze ispitanici koji su sudjelovali u anketi prednjače oni u kategoriji *31 do 60 minuta* s 35,77% što je važno zbog činjenice da ti ispitanici, ali i ostali koji se nalaze u kategorijama koje su vremenski dužeg trajanja, ispunjavaju ranije navedene kriterije Svjetske zdravstvene organizacije. Drugi najveći postotak ispitanika otpada na kategoriju *30 minuta i manje* kod koje ne možemo sa sigurnošću tvrditi ispunjavaju li ispitanici ranije spomenuti kriterij o dnevnoj tjelesnoj aktivnosti u trajanju od 20-ak minuta, odnosno 150 minuta na razini tjedna.

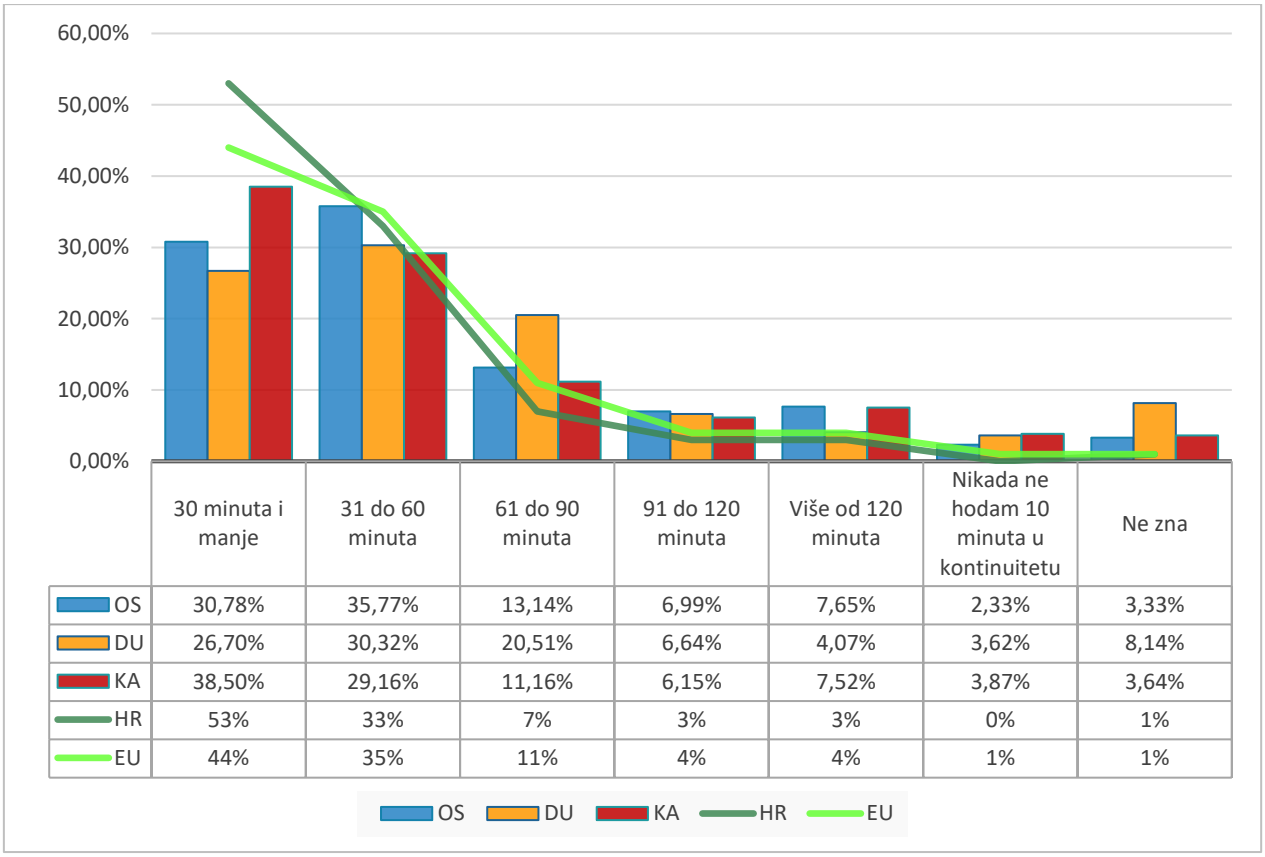

	30 minuta i manje	31 do 60 minuta	61 do 90 minuta	91 do 120 minuta	Više od 120 minuta	Nikada ne hodam 10 minuta u kontinuitetu	Ne zna
OS	30,78%	35,77%	13,14%	6,99%	7,65%	2,33%	3,33%
DU	26,70%	30,32%	20,51%	6,64%	4,07%	3,62%	8,14%
KA	38,50%	29,16%	11,16%	6,15%	7,52%	3,87%	3,64%
HR	53%	33%	7%	3%	3%	0%	1%
EU	44%	35%	11%	4%	4%	1%	1%

Grafikon 2.6.13. Usporedni prikaz rezultata o ukupnom vremenu provedenom u pješačenju u posljednjih 7 dana

Usporedbom rezultata osječkih ispitanika s rezultatima nekih drugih hrvatskih gradova (grafikon 2.6.13.) dolazimo do saznanja kako su Osječani zapravo pokazali najvišu razinu aktiviteta po pitanju hodanja u kontinuitetu na dnevnoj razini odnosno u dane kada hodaju 10 minuta u kontinuitetu. Objedinimo li u jednu kategoriju ponuđene odgovore od *31 do 60 minuta* do *Više od 120 minuta* i usporedimo s drugim sredinama Osijek ima najbolje rezultate (63,55%). Dubrovnik je primjerice na 61,54%, a Karlovac na 53,99% što je i europski prosjek, dok je prosjek Republike Hrvatske 46%. Zaključno se može konstatirati da građani grada Osijeka koji su sudjelovali u ovom

istraživanju, u pravilu ispunjavaju svoje obveze prema tjelesnoj aktivnosti barem u preporučenim omjerima od strane Svjetske zdravstvene organizacije. Ipak, usprkos dobrim rezultatima potrebno je i dalje promovirati tjelesnu aktivnost kroz različite programe promocije ali i organizacije različitih događaja na kojima će se poticati aktivno sudjelovanje građana u bavljenju tjelesnom aktivnošću. U nastavku su prikazani rezultati po socio-demografskim skupinama u odnosu na pitanje o ukupnom vremenu provedenom u pješačenju.

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- Analiza ukupnog vremena pješačenja pokazuje da u kategorijama od *31 do 60 minuta* do *120 minuta i više* prednjače ispitanice s 65,96% u odnosu na ispitanike koji su zastupljeni s 60,67%. Muškaraca je pak više u kategoriji *30 minuta i manje* (32,72%) u odnosu na žene (29,18%).
- U kategoriji pješačenja do 30 minuta i manje najzastupljenija dobna skupina su osobo s 55 godina i više (36,84%). U zbroju ostalih kategorija prednjači najmlađa dobna kategorija s 66,84%, dok su na drugom mjestu ispitanici iz kategorije 40-54 godine s 64,04%. Slijedi kategorija 25-39 s 62,34% te u konačnici kategorija 55 godina i više koja obuhvaća 56,59% ispitanika.
- Osobe koje imaju višu razinu obrazovanosti su više uključene u aktivnost pješačenja u kategorijama iznad 30 minuta i više (66,18% vs 62,24%). Zanimljivo je kako 3,06% osoba s osnovnom ili srednjom školom nikada ne hoda 10 minuta u kontinuitetu dok je taj postotak za osobe s visokom stručnom spremom 0,97%.

- Ispitanici s djecom i bez djece ostvaruju gotovo identične rezultate u svim kategorijama osim u kategoriji *Nikada ne hodam 10 minuta u kontinuitetu*. U ovoj kategoriji roditelji su zastupljeni s 0,78%, dok je broj ispitanika bez djece ipak nešto veći i iznosi 3,21%.
- Analiza rezultata pokazuje kako nema značajnijih razlika niti po skupinama zaposlenja. Rezultati se u kategorijama pješačenja od 30 minuta naviše kreću u rasponu od 60 do 70 posto pri čemu odskaču jedino samozaposlene osobe kojih u ovoj kategoriji ima tek 47,92%.

PITANJE 5 – Koliko vremena dnevno uobičajeno provodite sjedeći? To može uključivati vrijeme provedeno za radnim stolom, posjete prijateljima, učenje ili gledanje televizije.

Osim aktivno provedenog vremena, vrlo važna je informacija i o vremenu provedenom bez fizičke aktivnosti. Nakon pitanja o vježbanju, odnosno bavljenju sportom, hodanju i količini vremena provedenog u toj aktivnosti za mjerenje vremena provedenog u sjedenju korištena je skala sa 11 mogućih odgovora. Prvi odgovor ponuđen ispitanicima je „jedan sat i manje“, drugi je “jedan sat do jedan sat i 30 minuta“, sljedećih 7 odgovora su u intervalima po sat vremena i to od jedan sat i 30 minuta do osam sati i 30 minuta dok su posljednja dva odgovora „više od osam sati i 30 minuta“ i „ne zna“. Ponuđeni odgovori grupirani su u pet kategorija koje se odnose na osobe koje sjede: 2 sata i 30 minuta ili manje, 2 sata 31 minutu do 5 sati i 30 minuta, 5 sati i 31 minutu do 8 sati i 30 minuta, 8 sati i 31 minutu i više te ne zna. Saznanje o sedentarnom ponašanju je važno jer previše vremena provedenog u sedentarnim aktivnostima može biti rizični faktor za nastanak različitih bolesti.

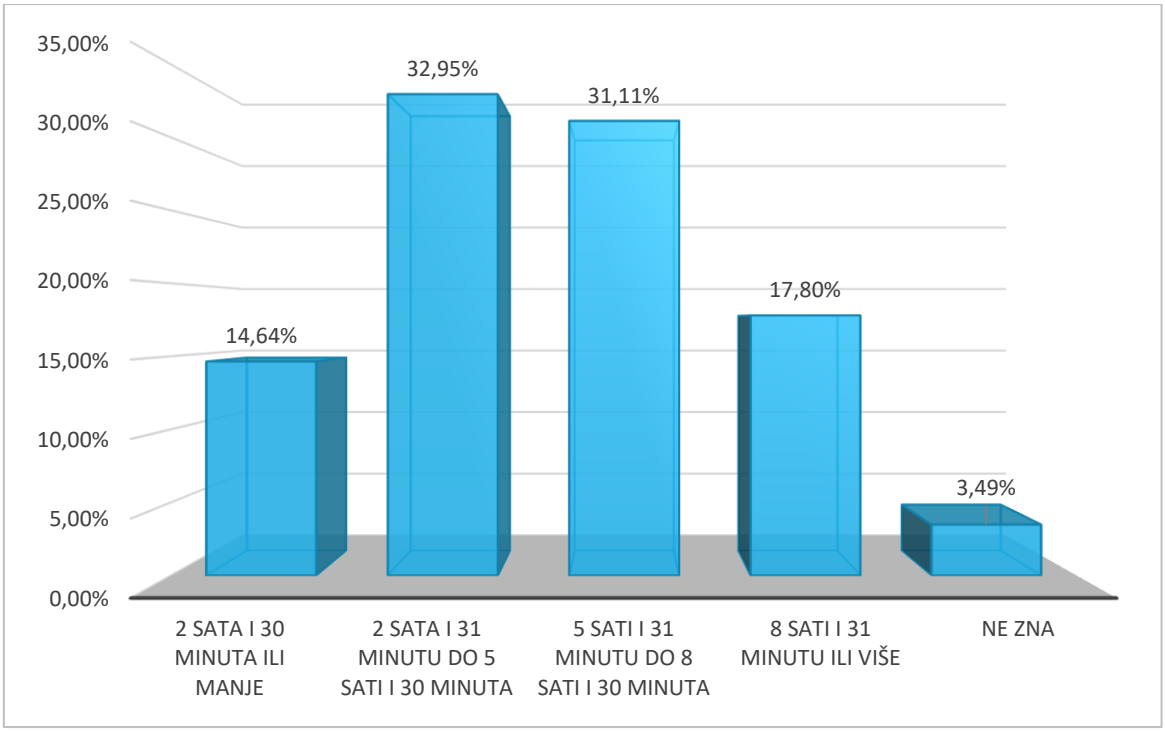

Grafikon 2.6.14. Distribucija odgovora na pitanje o vremenu provedenom u sjedenju

Na grafikonu 2.6.14. prikazani su odgovori osječkih ispitanika na pitanje o vremenu provedenom u sjedenju. Najveći postotak (32,95%) otpada na osobe koje u sjedenju provode od 2 sata i 31 minute do 5 sati i 30 minuta. Slijede osobe koje u sjedenju provode od 5 sati i 31 minute i do 8 sati i 30 minuta s 31,11% zastupljenosti. U kategoriji iznad 8 sati i 30 minuta je 17,8% osoba dok je najmanje zastupljena kategorija s najmanjom količinom sjedenja (do 2 sata i 30 minuta) s 14,64%.

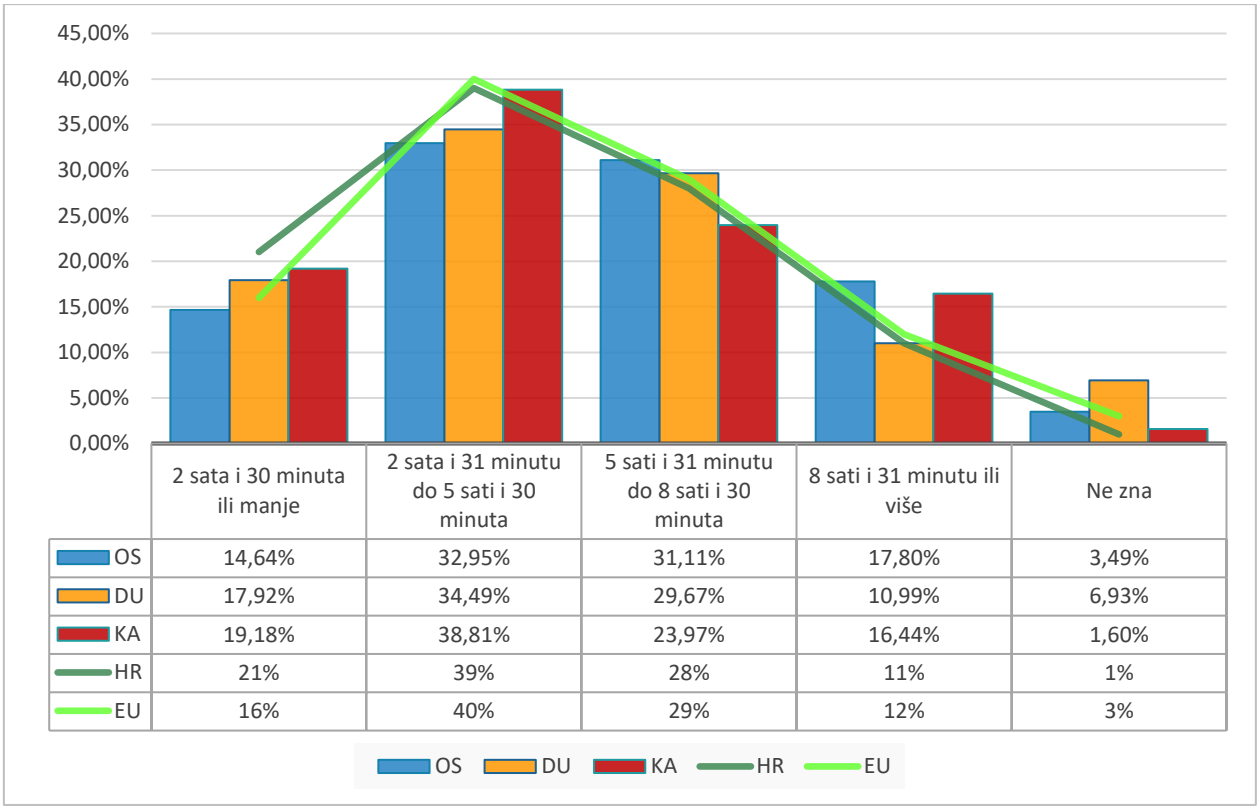

	2 sata i 30 minuta ili manje	2 sata i 31 minutu do 5 sati i 30 minuta	5 sati i 31 minutu do 8 sati i 30 minuta	8 sati i 31 minutu ili više	Ne zna
OS	14,64%	32,95%	31,11%	17,80%	3,49%
DU	17,92%	34,49%	29,67%	10,99%	6,93%
KA	19,18%	38,81%	23,97%	16,44%	1,60%
HR	21%	39%	28%	11%	1%
EU	16%	40%	29%	12%	3%

Grafikon 2.6.15. Usporedni prikaz distribucije odgovora na pitanje o vremenu provedenom u sjedenju

U odnosu na druge gradove u Republici Hrvatskoj (grafikon 2.6.15), grad Osijek ima lošije rezultate. U kategoriji koja predstavlja najpovoljniji pokazatelj količine vremena provedenog u sjedenju (2 sata i 30 minuta i manje) najmanji je postotak (14,64%) Osječana uspoređujući s Dubrovčanima (17,92%) i Karlovčanima (19,18%). Nešto povoljnija situacija je u sljedećoj kategoriji koja se odnosi na vrijeme provedeno u sjedenju od 2 sata i 31 minutu do 5 sati i 30 minuta. U ovoj kategoriji u gradu Osijeku zabilježen je postotak od 32,95%, dok je Dubrovnik na 34,49%, a Karlovac na 38,81%. Ipak, ako objedinimo sljedeće dvije kategorije koje predstavljaju više od 5 sati i 30 minuta provedeno u sjedenju građani Osijeka koji su sudjelovali u istraživanju

čine 48,91% ukupnog uzorka. S druge pak strane Dubrovčana je u ove dvije kategorije 40,66% dok je grad Karlovac na nešto povoljnijih 40,41%. Temeljem predstavljenih rezultata moguće je konstatirati kako građani grada Osijeka koji su sudjelovali u istraživanju previše vremena provode u sjedenju. Prema preporukama koje se mogu pronaći u literaturi, odrasle osobe, pogotovo one koje se bave sedentarnim poslovima, trebale bi češće izmjenjivati razdoblja sjedenja i stajanja, odnosno nisko-intenzivnih aktivnosti. Posebno trebaju obratiti pozornost na akumulaciju 2-4 sata nisko-intenzivnih aktivnosti (stajanje, hodanje i sl.) za vrijeme radnog vremena. Također, važno je smanjiti vrijeme provedeno u sedentarnim aktivnostima kao što je gledanje TV-a na manje od 3 sata (Jurakić i Pedišić, 2019). Sukladno tome potrebno je osmisliti intervencije koje će podići svijest građana grada Osijeka o važnosti poštivanja navedenih preporuka s ciljem smanjivanja negativnih efekata sedentarnog načina ponašanja. U nastavku su prikazane najvažnije spoznaje po socio-demografskim skupinama u odnosu na pitanje o vremenu provedenom u sjedenju.

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- U kategorijama vremena provedenog u sjedenju do 5 sati i 30 minuta veća je zastupljenost ženske populacije (48,33%) u odnosu na muškarce (46,49%). S druge strane u sjedenju duljem od 5 sati i 30 minuta muškarci su zastupljeni s 49,27%, a žene s 48,64%.
- Najmanju količinu vremena u sjedenju provodi populacija koja pripada dobnoj skupini 15-24 godine s 54,77% osoba u kategorijama do 5 sati i 30 minuta. Najmanju količinu vremena u kategoriji sjedenja

dulje od 5 sati i 31 minute provodi ista dobna skupina (15-24 – 41,71%), a slijedi dobna skupina 55 godina i više s 48,68% ispitanika.

- Ispitanici s višom razinom obrazovanja puno više vremena provode u sjedenju od osoba s osnovnom i srednjom školom. Ova razlika je najizraženija u kategoriji koja se odnosi na sjedenje do 2 sata i 30 minuta u kojoj se nalazi 10, 63% visokoobrazovanih osoba dok se s druge strane u istoj kategoriji nalazi 16,84% osoba s OŠ i SŠ.
- Roditeljstvo nema značajniji utjecaj na razlikovanje ispitanika po vremenu provedenom u sjedenju. Nešto značajnija razlika je tek u kategoriji sjedenja od 2 sata i 31 minutu do 5 sati i 30 minuta gdje su osobe bez djece zastupljene s 34,99%, a roditelji s 30,20%.
- Najveću količinu vremena u sjedenju prema zaposlenju provode osobe zaposlene kod privatnika (55,68%) i osobe zaposlene u javnoj službi (54,48%). S druge strane, najmanje vremena u sjedenju provode nezaposlene osobe (37,93%), samozaposlene osobe (39,58%) te studenti (39,84%).

PITANJE 6 - Prethodno ste rekli da se bavite sportom ili drugom fizičkom aktivnošću, napornom ili ne. Gdje se bavite sportom ili fizičkom aktivnošću?

Temeljem potvrdnih odgovora ispitanika (83,69%) na pitanje bave li se fizičkom aktivnošću ili sportom u bilo kojoj kategoriji od *5 i više puta tjedno* do *Rijetko* postavljeno im je pitanje o lokaciji na kojoj provode spomenute aktivnosti. Naravno, povratna informacija dobivena od građana važna je u kontekstu unaprjeđenja ovoga važnog segmenta rekreativnog bavljenja sportom i tjelesnom aktivnošću pogotovo s aspekta kreiranja i ostvarivanja konkretnih ciljeva. Jedna od važnijih aktivnosti temeljem kojih će se stvoriti pretpostavke za poboljšanje rezultata u svim pokazateljima tjelesnoga vježbanja građana je osiguravanje adekvatne infrastrukture koju će građani moći koristiti za tjelesno vježbanje i sport. Eurobarometrovom anketom definirane su sljedeće lokacije na kojima se osobe bave tjelesnim vježbanjem ili sportom: kod kuće, u parku, na otvorenom itd., u zdravstvenom ili fitnes centru, na putu od kuće do škole, posla ili trgovina, u sportskom klubu, na poslu, u sportskom centru, u školi ili na fakultetu, ne zna i drugdje. Ispitanici su mogli birati višestruke odgovore.

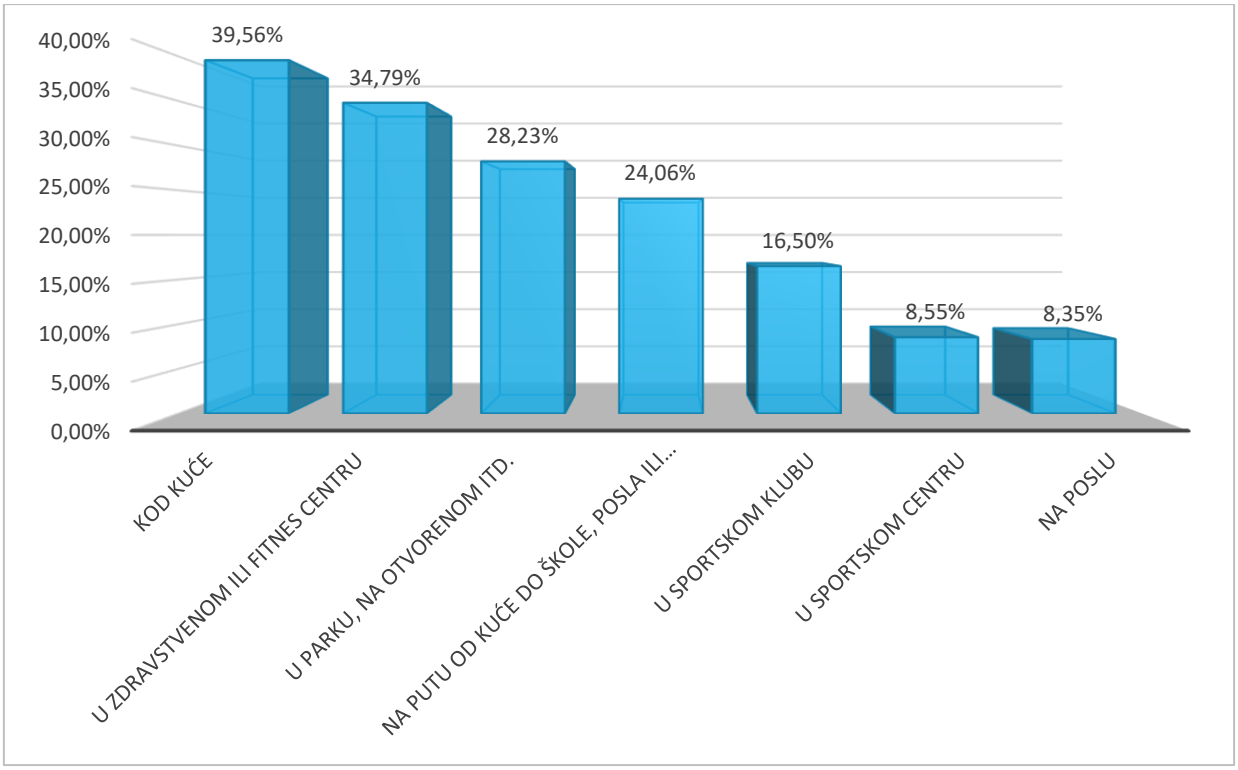

Grafikon 2.6.16. Distribucija odgovora o lokaciji provođenja vježbanja

Na grafikonu 2.6.16. prikazani su postotci koji se odnose na lokacije na kojima građani grada Osijeka koji su sudjelovali u istraživanju provode svoje vježbanje. Gotovo 40% ispitanika provodi vježbanje kod kuće što je njihov prvi i najčešći izbor kada je lokacija vježbanja u pitanju. Slijede lokacije poput zdravstvenog ili fitnes centra (34,79%), parka, odnosno vježbališta na otvorenom (28,23%) te na putu od kuće do škole (24,06%). Sljedeća kategorija je U sportskom klubu koja je zastupljena s 16,50% odgovora, a sve kategorije nakon toga su zastupljene s manje od 10% (*U sportskom centru* – 8,55%, *Na poslu* – 8,35%, *U školi ili na fakultetu* – 5,17%, *Ne zna* – 2,98% i *Drugdje* – 2,34%).

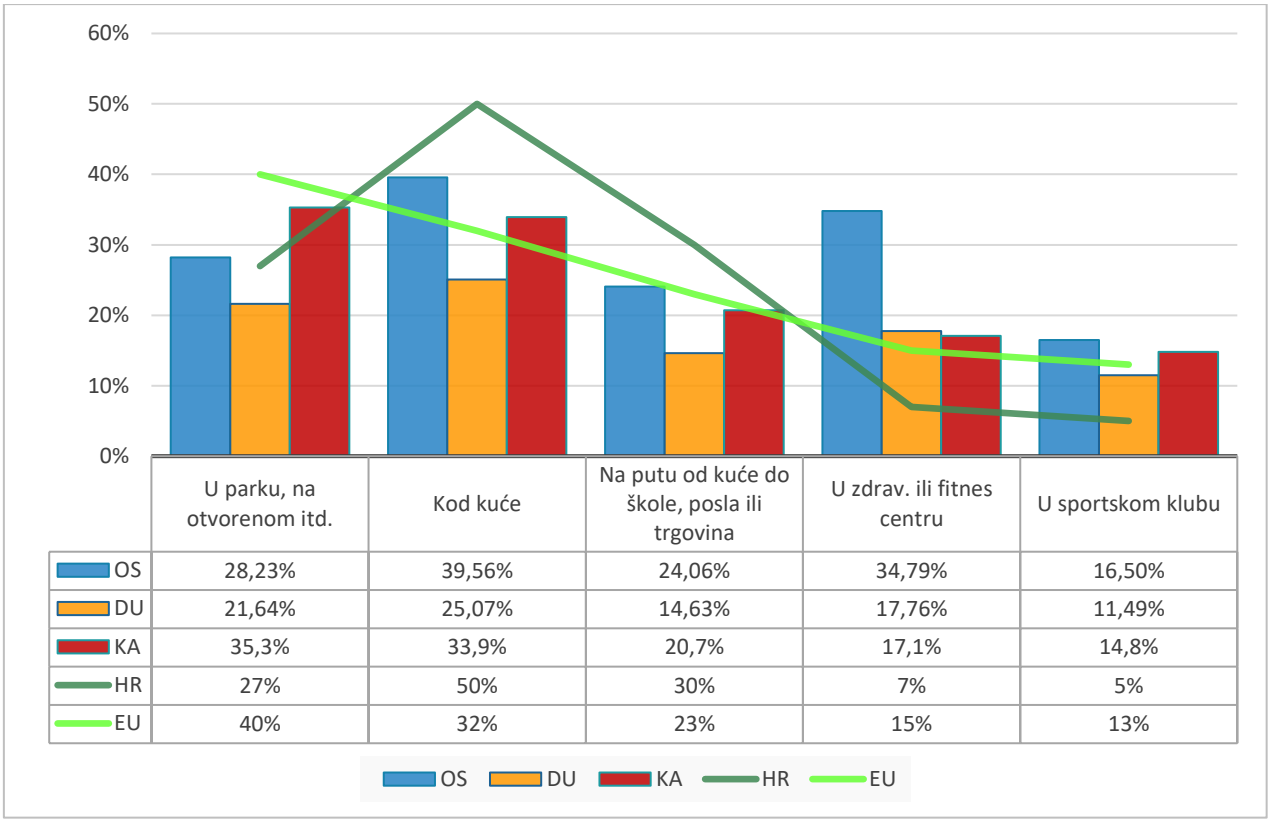

	U parku, na otvorenom itd.	Kod kuće	Na putu od kuće do škole, posla ili trgovina	U zdrav. ili fitnes centru	U sportskom klubu
OS	28,23%	39,56%	24,06%	34,79%	16,50%
DU	21,64%	25,07%	14,63%	17,76%	11,49%
KA	35,3%	33,9%	20,7%	17,1%	14,8%
HR	27%	50%	30%	7%	5%
EU	40%	32%	23%	15%	13%

Grafikon 2.6.17. Usporedba distribucije rezultata o lokaciji vježbanja

Temeljem usporedbe rezultata na grafikonu 2.6.17. može se zaključiti kako Osječani u izboru prve lokacije za provođenje tjelesnog vježbanja slijede trend koji postoji na nacionalnoj razini, u nešto većoj mjeri (50%). Vježbanje kod kuće također je najzastupljenije i u gradu Dubrovniku (25,07%), dok Karlovčani najradije vježbaju u parku i na otvorenim prostorima. Prvi izbor građana na razini EU (40%) su parkovi i vježbanje na otvorenom što je u slučaju ispitanika iz ovoga istraživanja drugi izbor. Zanimljivo je kako je drugi izbor ispitanika u Osijeku vježbanje u zdravstvenom ili fitnes centru (34,79%) što je na razini RH tek četvrti izbor s tek 7% zastupljenosti u odgovorima.

Dobiveni odgovori ukazuju na činjenicu kako građani grada Osijeka za provođenje tjelovježbe i bavljenje sportom biraju slične lokacije kao i građani na razini RH i EU. Pri tome zastupljenost različitih lokacija ukazuje na raznovrsnost lokacija koje se koriste za vježbanje. Informacije o lokaciji bavljenja sportom ili tjelesnim vježbanjem važne su kako bi se tijekom planiranja ciljeva i kreiranja programa za unaprjeđenje ovoga područja mogle, prema iskazanim iskustvima građana, definirati mjere i aktivnosti potrebne za ostvarenje navedenih ciljeva. U nastavku se nalaze osnovne spoznaje s aspekta socio-demografskih skupina.

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- Ispitanice najradije za vježbanje biraju kuću (27,21%), dok muškarci radije vježbaju u zdravstvenom ili fitnes centru (20,81%) što je drugi izbor za žensku populaciju (19,95%), a vježbanje kod kuće drugi izbor za muške ispitanike (18,90%).
- Kod svih dobnih skupina dominira opredjeljenje za vježbanjem kod kuće kao prvim izborom, dok je samo kod skupine 15-24 godine prvi izbor ipak vježbanje u zdravstvenom ili fitnes centru.
- Osobe s nižom razinom obrazovanja radije vježbaju kod kuće (24,47%), dok visokoobrazovane osobe kao prvi izbor ipak biraju zdravstvene ili fitnes centre (25,43%).
- Roditelji u nešto većoj mjeri biraju vježbanje kod kuće (26,12%) od osoba koje nemaju djece koje kao prvi izbor biraju vježbanje u zdravstvenom ili fitnes centru (22,79%). Najznačajnija razlika između ove dvije skupine ispitanika primjetna je kod postotka onih koji se odlučuju na vježbanje u parku i na otvorenom pri čemu prednjače osobe s djecom (20,62%) u odnosu na ispitanike bez djece (14,49%).

- Samozaposlene osobe i studenti najradije vježbaju u zdravstvenom ili fitnes centru, dok osobe zaposlene kod privatnika, u javnoj službi nezaposlene osobe i umirovljenici radije biraju vježbanje kod kuće.

PITANJE 7 - Zašto se bavite sportom ili fizičkom aktivnošću?

Motivatori, odnosno razlozi bavljenja sportom ili fizičkom aktivnošću fenomen je koji dugo vremena zaokuplja znanstvenu i stručnu javnost na globalnoj razini. Upoznavanje s faktorima koji utječu na tjelesnu aktivnost važno je iz više aspekata, a najvažniji je javnozdravstveni o čemu je bilo riječi ranije u ovom poglavlju. Upravo odgovorima na ovo pitanje dobit će se informacije o razlozima zbog kojih se građani bave sportom, odnosno fizičkom aktivnošću. Ispitanici su u okviru provedene ankete imali mogućnost višestrukog odabira među 17 ponuđenih odgovora na ovo pitanje. Također, važno je napomenuti kako su na ovo pitanje odgovarali samo ispitanici koji su u prethodnim odgovorima rekli kako se bave sportom ili fizičkom aktivnošću, njih 83,69%.

Na grafikonu 2.6.18. prikazano je prvih osam izbora ispitanika kod odgovora na pitanje o motivaciji za bavljenje sportom odnosno fizičkom aktivnošću.

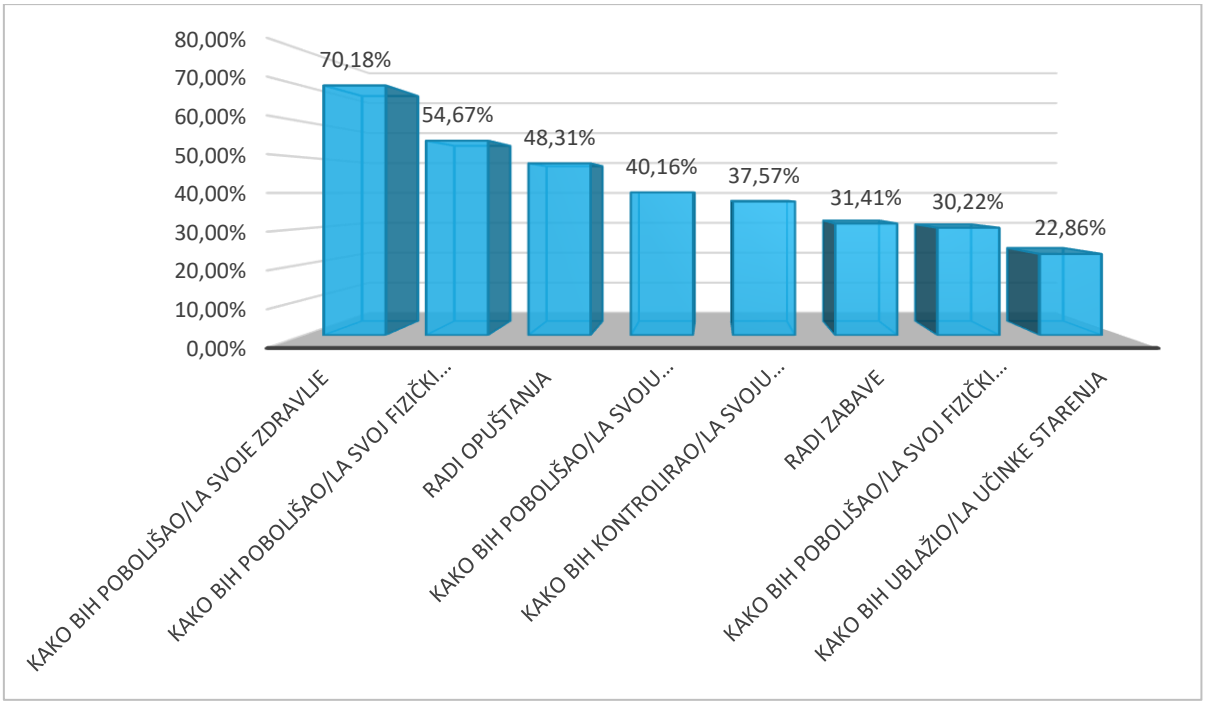

Grafikon 2.6.18. Distribucija prvih osam izbora ispitanika na pitanje o motivaciji za bavljenje sportom odnosno fizičkom aktivnosti

Kao što je vidljivo iz rezultata glavni odgovor osječkih ispitanika na pitanje o tome što ih motivira na bavljenje sportom je *Kako bih poboljšao/la svoje zdravlje* s preko 70% odabira. Drugi najučestaliji odgovor je vezan za unaprjeđenje fizičkog izgleda (54,67%), dok je trći izbor opuštanje s 48,31%. Slijedi poboljšanje kondicije (40,16%) i kontrola težine (37,57%). Zabava, unaprjeđenje fizičkog učinka te ublažavanje učinaka starenja su također među top osam izabranih odgovora. U tablici 2.6.5. nalazi se prikaz svih 17 izbora s pripadajućim postotcima.

Tablica 2.6.5. Distribucija odgovora na pitanje o motivaciji za bavljenje sportom i fizičkom aktivnošću

ODGOVOR	FREKVENCIJA	%
Kako bih poboljšao/la svoje zdravlje	353	70,18%
Kako bih poboljšao/la svoj fizički izgled	275	54,67%
Radi opuštanja	243	48,31%
Kako bih poboljšao/la svoju kondiciju	202	40,16%
Kako bih kontrolirao/la svoju težinu	189	37,57%
Radi zabave	158	31,41%
Kako bih poboljšao/la svoj fizički učinak	152	30,22%
Kako bih ublažio/la učinke starenja	115	22,86%
Kako bih bio/la s prijateljima	89	17,69%
Kako bih poboljšao/la svoje samopoštovanje	79	15,71%
Kako bih razvio/la nove vještine	72	14,31%
Radi natjecateljskog duha	65	12,92%
Kako bih upoznao/la nove ljude	39	7,75%
Kako bih se bolje integrirao/la u društvo	30	5,96%
Ne zna	21	4,17%
Kako bih upoznao/la ljude koji pripadaju drugim kulturama	10	1,99%
Ostalo	8	1,59%

Ukoliko uspoređujemo ove rezultate s rezultatima nekih drugih gradova u Republici Hrvatskoj ili s RH, odnosno EU prosjekom dolazimo do saznanja kako je prvi izbor građana grada Osijeka jednak svim ostalim sredinama za koje postoje dostupni podaci (Dubrovnik, Karlovac, RH i EU). Zanimljiv je drugi izbor građana grada Osijeka, a to je unaprjeđenje fizičkog izgleda koji očito predstavlja važan faktor koji motivira građane na bavljenje sportom i vježbanjem. Ovaj odgovor zastupljen je s gotovo 55% odgovora u ukupnom uzorku dok je na razini RH ovaj motivator zastupljen s tek 17%, a na razini EU 20%. Temeljem usporedbe i analize rezultata dobivenih istraživanjem provedenom u gradu Osijeku moguće je zaključiti kako je iskazani veliki postotak ispitanika koji pridaje sportu i fizičkoj aktivnosti zdravstveni značaj itekako vrijedna spoznaja koja ukazuje na to da su Osječani itekako

svjesni zdravstvenih dobrobiti sporta i fizičke aktivnosti. Također, u skladu sa navedenim razlozima zbog kojeg građani sudjeluju u sportu i fizičkim aktivnostima moguće je kreirati specijalizirane programe koji će biti namijenjeni građanima s ciljem zadovoljenja upravo specifičnih potreba izraženih kroz odgovore na ovo pitanje. Primjerice, preko 48% ispitanika je odgovorilo kako je glavni razlog zbog kojega se bave sportom ili fizičkom aktivnošću opuštanje. U tome smislu, potrebno je građanima ponuditi programe u kojima će naglasak biti upravo na zadovoljenju potrebe građana za opuštanjem uz naravno uvažavanje načela programiranja tjelesnog vježbanja za određenu populaciju. Slično se može zaključiti i za ispitanike koji su naveli poboljšanje kondicije ili kontrolu težine kao jedan od razloga. Ovakvim pristupom moguće je odgovoriti na brojne izazove u području tjelesne aktivnosti građana s ciljem stvaranja zdravije i zadovoljnije populacije. U nastavku se nalaze osnovni socio-demografski pokazatelji koji se odnose na pitanje o motivaciji za bavljenje sportom i fizičkom aktivnošću.

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- Na prvom mjestu kao razlog za bavljenje sportom i kod muških i kod ženskih ispitanika nalazi se zdravlje (15,90% M vs 17,69 Ž). Na drugom se mjestu također i kod muškaraca (12,26%) i kod žena (14%) nalazi poboljšanje fizičkog izgleda.
- Glavni izbor utvrđen na cijelom uzorku je dominantan i kod analize prema dobnim kategorijama s nešto većom zastupljenošću u kategoriji 55 godina i više (28,83%) i kategoriji 40-54 godine (20,15%) nego u mlađim dobnim kategorijama gdje se postotak kreće između 14% i 16%. Mlađim dobnim kategorijama je također važniji fizički

izgled, dok se starije dobne kategorije ipak u većoj mjeri odlučuju za opuštanje, kontrolu tjelesne težine te ublažavanje učinaka starenja.

- Temeljem analize odgovora prema razini obrazovanja nema nikakve značajnije razlike između analiziranih kategorija. Na prvom mjestu je unaprjeđenje zdravlja što odgovara rezultatima na razini općeg uzorka.
- Značajno veći postotak osoba (21,20%) koje imaju djecu ističu zdravlje kao primarni motiv u odnosu na ispitanike bez djece (15,09%). S druge strane za potonje je važnije unaprjeđenje fizičkog izgleda (14,23%) u odnosu na roditelje (10,09%). Osobe s djecom se također u nešto većoj mjeri bave sportom i vježbanjem radi opuštanja (12,82% vs 11,12%)
- Nezaposlene osobe su jedina socio-demografska skupina koja ne stavlja na prvo mjesto unaprjeđenje zdravlja nego poboljšanje fizičkog izgleda. Ostali ispitanici na prvo mjesto stavljaju zdravlje, a posebno umirovljenici koji su odabrali ovaj motiv s najvećim postotkom (31,03%).

PITANJE 8 - Koji su glavni razlozi koji Vas trenutno sprječavaju da se redovitije bavite sportom?

Pored motivatora koji su obrađeni u prethodnom pitanju, novo pitanje bilo je usmjereno prema barijerama, odnosno razlozima koji sprječavaju ljude da se redovitije bave sportom što su važne informacije u daljnjem kreiranju strategija za povećanje razine tjelesne aktivnosti kod građana grada Osijeka. Osobe koje su sudjelovale u istraživanju imale su mogućnost odabira između 12 različitih odgovora koji su prikazani i analizirani u nastavku. Za razliku od prethodna dva pitanja, na ovo pitanje su odgovarali svi ispitanici iz uzorka, dakle i oni koji su na prvo pitanje odgovorili da se nikada ne bave fizičkom aktivnošću. Dakle ovo pitanje nije samo za one koji se ne bave sportom, nego i za one koji su već uključeni u bavljenje fizičkom aktivnošću ali navode razloge koji ih sprječavaju da se redovitije bave istom. Četiri najzastupljenija odgovora koje su odabrali građani grada Osijeka koji su sudjelovali u anketi prikazani su na grafikonu 2.6.19..

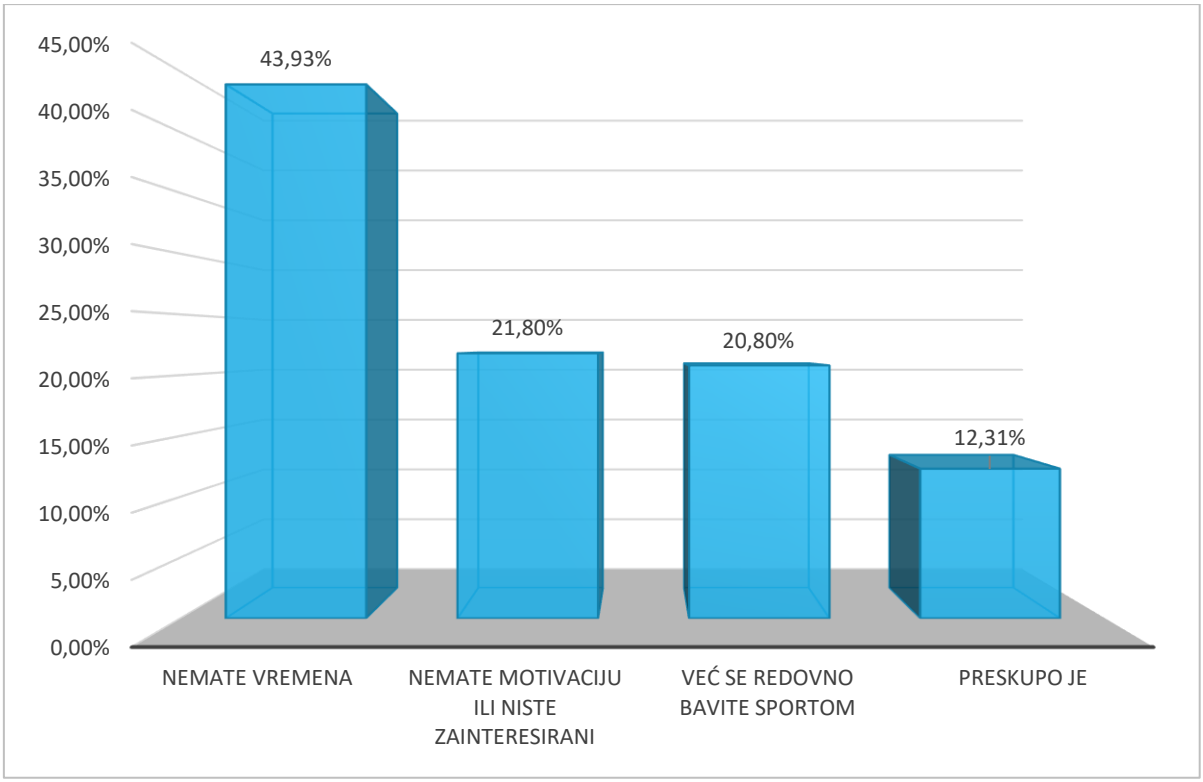

Grafikon 2.6.19. Distribucija odgovora na pitanje o barijerama kod bavljenja sportom odnosno fizičkom aktivnošću

Najčešći razlog koji sprječava Osječane u vježbanju je nedostatak vremena (43,93%) što je vodeći razlog zbog kojega i najveći dio građana RH i EU ne vježba. Sljedeći razlog koji je s gotovo upola manje odgovora zastupljen je nedostatak motivacije ili nezainteresiranost s udjelom od 21,80%. Slijedi 20-ak posto ispitanika koji se već bave sportom, dok je četvrti najzastupljeniji razlog skupoća zastupljena s 12,31%. Osim navedenih barijera, u istraživanju su iskazane i druga ograničenja koja sprječavaju ispitanike da se bave sportom ili fizičkom aktivnošću ali su zastupljene s manjim udjelom u općem uzorku. Ti rezultati prikazani su u tablici 2.6.6..

Tablica 2.6.6. Odgovori na pitanje o barijerama u bavljenju sportom i vježbanjem

Odgovori	Frekvencija	%
Nemate vremena	264	43,93%
Nemate motivaciju ili niste zainteresirani	131	21,80%
Već se redovno bavite sportom	125	20,80%
Preskupo je	74	12,31%
Osoba ste s invaliditetom ili ste bolesni	43	7,15%
Bojite se rizika od ozljeda	43	7,15%
Nedostatak infrastrukture	42	6,99%
Ne zna	36	5,99%
Nemate prijatelje s kojima biste se mogli baviti sportom	35	5,82%
Ne volite natjecateljske aktivnosti	34	5,66%
Ostalo	19	3,16%
Osjećate se diskriminirano u odnosu na ostale sudionike	7	1,16%

U usporedbi s drugim gradovima (grafikon 2.6.20.) Republike Hrvatske ali i nacionalnim odnosno europskim prosjecima dolazimo do zanimljivih informacija. Nedostatak vremena vodeća je barijera i u hrvatskim gradovima Karlovcu i Dubrovniku ali i na nacionalnoj razini i razini Europske unije. Nedostatak motivacije ili interesa je gotovo jednak kao i u gradu Karlovcu (20,96%) ali i Europskoj uniji (20%) dok je na nacionalnoj razini nešto veći (28%), a u gradu Dubrovniku znatno manji (12%). Barijera skupoće je otprilike na razini nacionalnog prosjeka, dok je ta barijera na razini EU zastupljena s tek 7%. Temeljem ovih rezultata možemo zaključiti kako se grad Osijek ne razlikuje značajno od trendova koji postoje na nacionalnoj razini i u smislu pojedinih gradova ali i nacionalnog prosjeka te trendova koji postoje na razini Europske unije. Obzirom da je kao prva barijera naveden nedostatak vremena potrebno je u budućim strategijama i programima usmjerenim na povećanje tjelesne aktivnosti naglasiti informativnu komponentu kako bi se razvila svijest o važnosti tjelesnog vježbanja, odnosno bavljenja sportom za prije svega unaprjeđenje zdravlja ali i

psiholoških, ekonomskih i ekoloških dobrobiti. Ovakvim pristupom utjecalo bi se i na one koji su kao razlog koji ih sprječava da se redovitije bave sportom naveli nezainteresiranost ili nedostatak motivacije, a što je po zastupljenosti druga barijera iskazana u ovom istraživanju.

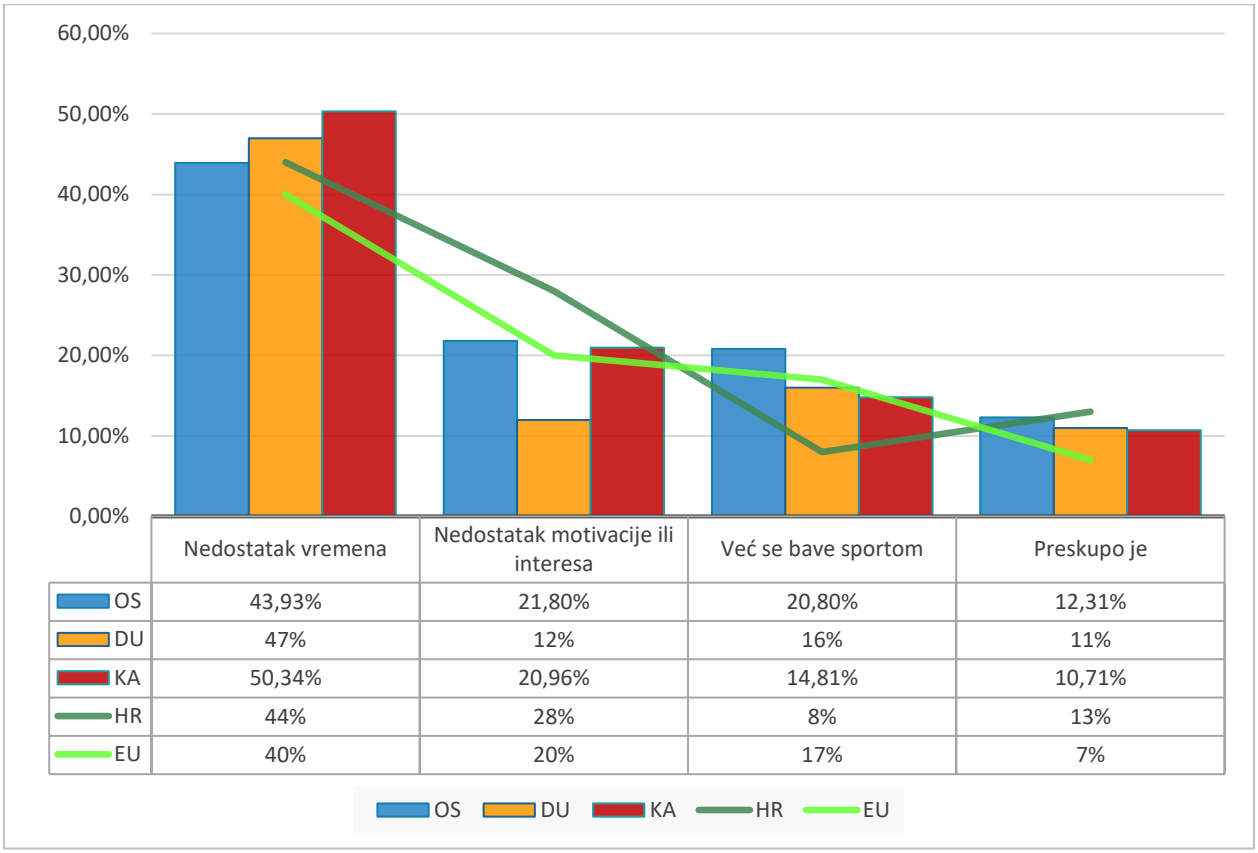

	Nedostatak vremena	Nedostatak motivacije ili interesa	Već se bave sportom	Preskupo je
OS	43,93%	21,80%	20,80%	12,31%
DU	47%	12%	16%	11%
KA	50,34%	20,96%	14,81%	10,71%
HR	44%	28%	8%	13%
EU	40%	20%	17%	7%

Grafikon 2.6.20. Usporedni prikaz odgovora na pitanje o barijerama u bavljenju sportom ili vježbanjem

POKAZATELJI PO SOCIO-DEMOGRAFSKIM SKUPINAMA

- Nešto veći postotak muškaraca (32,28%) iskazuje nedostatak vremena kao barijeru nego žene (29,40%) ali je ova barijera vodeća i kod jedne i kod druge skupine. Žene su također nešto više (16,56%) bez interesa i motivacije nego muškarci (13,49%).
- I kod analize po dobnim skupinama najčešća barijera je nedostatak vremena koja je najzastupljenija kod dobnih skupina 25-39 godina (36,77%) i 40-54 godine (35,71%). Kod dobne skupine 55 godina i više vodeća barijera je invaliditet, odnosno bolest (24,03%).
- Visokoobrazovane osobe u značajno većem postotku (35,44%) odabiru nedostatak vremena kao barijeru u odnosu na osobe s nižom razinom obrazovanja (28,45%). Dok, s druge strane osobe s nižom razinom obrazovanja imaju izraženiju barijeru koja podrazumijeva nedostatak interesa ili motivacije (17,63% vs 10,53%).
- Osobe s djecom prijavljuju nedostatak vremena nešto više (32,19%) nego osobe bez djece (29,71%). Roditelji su također manje zainteresirani i motivirani u odnosu na osobe bez djece. Međutim najveća razlika je u barijeri koja se odnosi na činjenicu da se ispitanici već bave sportom. Roditelja koji su prijavili ovu barijeru je svega 6,86%, dok je osoba bez djece u ovoj kategoriji 20,71%.
- Skupine koje u najvećoj mjeri prijavljuju nedostatak vremena su osobe zaposlene kod privatnika (38,52%) i osobe zaposlene u javnoj službi (38,92%). Nedostatak interesa najizraženiji je kod nezaposlenih osoba (20,24%), a ista skupina prednjači i u barijeri koja se odnosi na skupoću (13,10%).

STAVOVI GRAĐANA GRADA OSIJEKA O SPORTSKIM PROGRAMIMA I PROGRAMIMA TJELOVJEŽBE

Sportski programi, odnosno programi tjelesnog vježbanja su još jedno područje za koje se kroz provedbu ankete tražilo mišljenje građana grada Osijeka. Pored razine tjelesne aktivnosti analizirane temeljem pitanja iz ankete Eurobarometra, bilo je potrebno dobiti povratnu informaciju o programima tjelesnog vježbanja i sporta u kontekstu ponude i kvalitete istih. U dijelu ankete koji se odnosi na sportske programe bilo je sadržano šest pitanja koja su zapravo definirana kao tvrdnja. Ispitanici su se kroz različite stupnjeve slaganja ili neslaganja s određenom tvrdnjom odredili prema svakom području. Pomoću dobivenih rezultata kvalitetnije će biti opisano postojeće stanje u području tjelesnog vježbanja građana. Ispitanici su dakle, odgovarali na šest pitanja koja su bila sastavni dio ankete (tablica 2.6.7.) i to na prva četiri pitanja tvrdnjama: u potpunosti se slažem, djelomično se slažem, niti se slažem niti se ne slažem, djelomično se ne slažem i u potpunosti se ne slažem. Također, ispitanici su mogli odabrati i odgovor „Ne znam“. Na dva posljednja pitanja ispitanici su davali direktan odgovor.

Tablica 2.6.7. Anketna pitanja koja se odnose na sportsko-rekreativne programe u Osijeku

R. br.	Pitanje
1.	Na području grada Osijeka nudi se široka ponuda sportskih/rekreativnih sadržaja za djecu i mlade.
2.	Na području grada Osijeka nudi se široka ponuda sportskih/rekreativnih sadržaja za ostalu populaciju.
3.	Sportski/rekreativni programi koji se nude na području grada Osijeka vode stručne osobe.
4.	Potrebno je osmisliti i ponuditi dodatne sadržaje organiziranog tjelesnog vježbanja za sve građane.
5.	Za kvalitetne i stručno vođene sportske/rekreativne programe spreman/na sam mjesečno izdvojiti (po osobi):
6.	Navedite neke aktivnosti koje bi koristili ukoliko bi se nalazili u ponudi programa tjelesnog vježbanja.

Prva i druga tvrdnja odnosila se na stav ispitanika o ponudi sportskih/rekreativnih sadržaja za djecu i mlade te za ostalu populaciju na području grada Osijeka. Kvaliteta i raznovrsnost ponude sportskih ili rekreativnih programa važan je čimbenika razvoja sporta, odnosno tjelesnog vježbanja neke sredine. Različita znanstvena istraživanja su utvrdila kako bavljenje sportom, u najširem smislu te riječi značajno doprinosi razvoju djece i mladih osoba, ali i odraslih.

Analizom dobivenih odgovora na tvrdnju da se na području grada Osijeka nudi široka ponuda sportskih/rekreativnih sadržaja za djecu može se utvrditi kako se veliki postotak ispitanika u potpunosti (34,17%) ili djelomično (42,17%) slaže s navedenom tvrdnjom što kombinirano iznosi 76,34%. S druge pak strane tek je 7,17% ispitanika koji se u potpunosti ili djelomično ne slažu s navedenom tvrdnjom. Indiferentan stav po ovom pitanju izrazilo je 11,17% ispitanika koji se niti slažu niti ne slažu s tvrdnjom. Temeljem ovih odgovora možemo zaključiti kako većina građana grada Osijeka smatra da u gradu postoje različiti programi namijenjeni djeci i mladima što je svakako dobar pokazatelj za donošenje budućih smjernica u smislu programa koji se odnose na populaciju djece i mladih.

Sljedeća tvrdnja odnosila se također na sportske/rekreativne programe ali za ostalu populaciju. S ovom tvrdnjom se u potpunosti slaže 26% ispitanika dok je djelomično složno s ovom tvrdnjom 41% što kombinirano i dalje iznosi visokih 67%. Ipak, nešto manji postotak onih koji se u potpunosti ili djelomično slažu s navedenom tvrdnjom možemo tumačiti činjenicom da u gradu Osijeku doista postoje različiti sadržaji za djecu i mlade koji se realiziraju uglavnom kroz sportske klubove dok programa za ostalu populaciju ima manje. Prije svega se ovdje misli na odraslu populaciju stanovništva. Nešto je veći broj onih koji se niti slažu niti ne slažu (16%), kao i onih koji se djelomično

(6%) ili u potpunosti (3,83%) ne slažu s ovom tvrdnjom. Rezultati slaganja ispitanika s prvom i drugom tvrdnjom prikazani su na grafikonu 2.6.21.. Treba napomenuti kako je i kod prve (5,33%) i kod druge (7,17%) tvrdnje zabilježen određeni postotak ispitanika koji su odgovorili s *ne znam*.

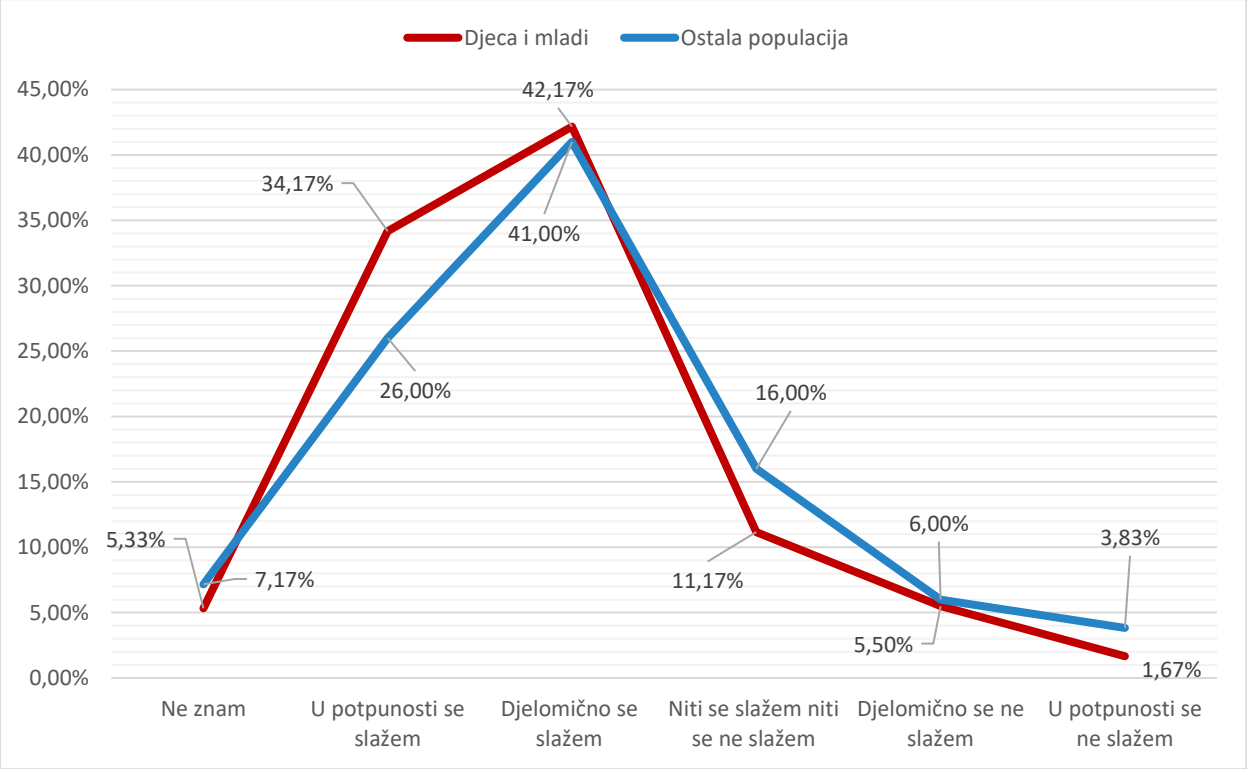

Grafikon 2.6.21. Rezultati slaganja s tvrdnjom o programima za djecu i ostalu populaciju

Sljedeća tvrdnja odnosila se na mišljenje građana o stručnosti osoba koje vode sportske/rekreativne programe na području grada Osijeka. Rezultati (grafikon 2.6.22.) ukazuju na to da je najviše ispitanika (35,94%) koji se djelomično slažu s navedenom tvrdnjom. Ukoliko tom postotku pridodamo i 14,14% ispitanika koji se u potpunosti slažu onda dolazimo do podatka da

50,08% ispitanika smatra kako su osobe koje provode sportske/rekreativne programe u gradu Osijeku stručne. Iako se radi o relativno visokom postotku, treba imati na umu da ostala polovica ispitanika ne dijele takvo razmišljanje. Ipak, samo je 15,14 % onih koji se djelomično ili u potpunosti ne slažu s ovom tvrdnjom dok je preostalih 34,78% onih koji ne znaju ili se niti slažu niti ne slažu. Ovakvi rezultati ukazuju na podijeljenost u stavovima građana Osijeka o osobama koje provode stručni rad kroz sportske odnosno rekreativne programe. Iako je manji postotak onih koji su direktno izrazili negativan stav prema stručnosti osoba koje vode navedene programe, visoki postotak indiferentnih ispitanika kao i onih koji ne znaju ukazuje na potrebu edukacije opće populacije o važnosti primjerene razine stručnosti osoba koje provode takve programe. Nadležne institucije moraju inzistirati na zadovoljenju formalnih uvjeta iz Zakona o sportu (NN 71/06) kojim je propisano tko i pod kojim uvjetima može obavljati stručne poslove u sportu, sportskoj rekreaciji ili sportskoj poduci. U tome smislu potrebno je definirati strateške odrednice za unaprjeđenje ovog područja koje će ići ususret kvalitetnijim rješenjima iz domene stručnoga rada u sportu, sportskoj rekreaciji ili sportskoj poduci.

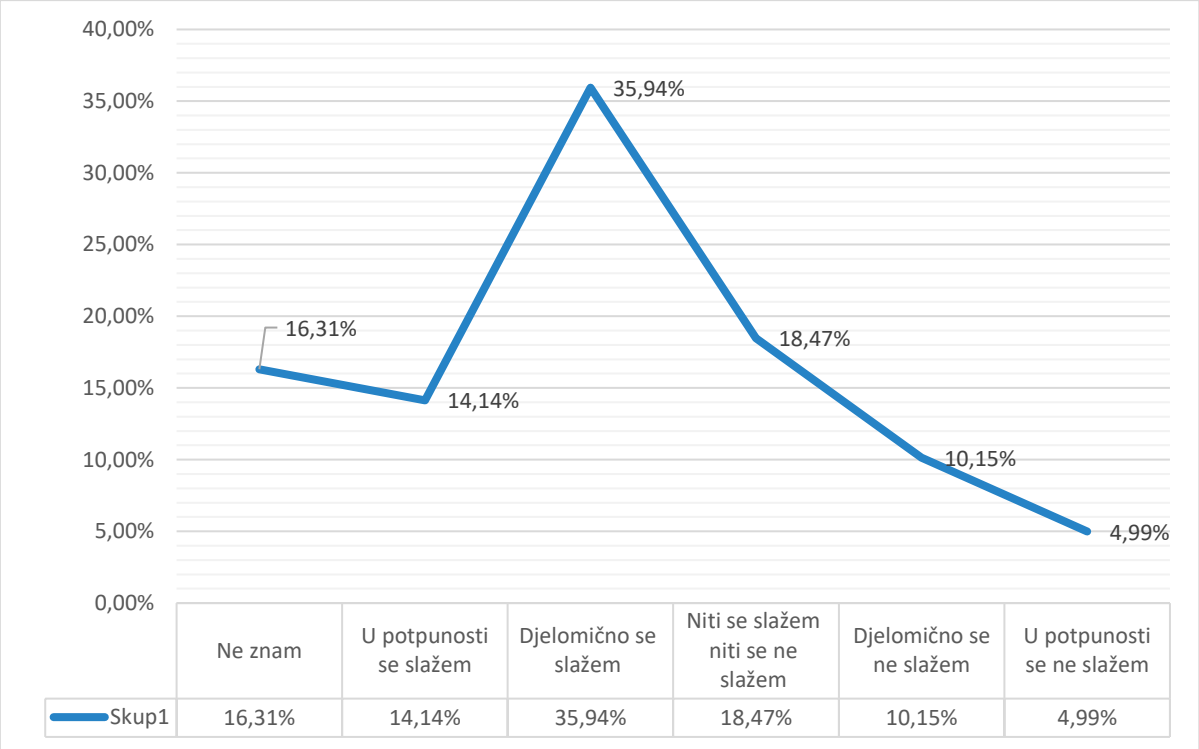

Grafikon 2.6.22. Stupanj slaganja s tvrdnjom o stručnosti osoba koje vode sportske/rekreativne programe

Zadnja tvrdnja s kojom su se susreli ispitanici u anketi po pitanju sportskih programa je usmjerena na potrebu osmišljavanja i ponude dodatnih sadržaja u smislu tjelesnoga vježbanja za sve građane grada Osijeka. Velika većina ispitanika slaže se oko toga da su dodatni sadržaji potrebni, pa se tako u potpunosti sa ovom tvrdnjom slaže čak 53,08% ispitanika. Djelomično se sa ovom tvrdnjom slaže 25,46% ispitanika što ukupno čini 78,54% ispitanika koji se slažu, odnosno imaju pozitivnu percepciju oko uvođenja dodatnih sadržaja po pitanju organiziranog tjelesnoga vježbanja za sve građane. Ovo je pokazatelj da građani grada Osijeka žele kvalitetniju ponudu programa tjelesnog vježbanja za sve. Temeljem toga i jedan od budućih ciljeva u promišljanju i razvoju ovoga segmenta sporta u gradu Osijeku potrebno je

uskladiti s povratnim informacijama dobivenim i kroz ovu tvrdnju. Relativno visok postotak (10,98%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže s ovom tvrdnjom, dok je 6,49% onih koji su odabrali *ne znam* kao odgovor. To pokazuje kako 15-ak posto populacije nema jasno definiran stav prema ovom pitanju u čemu može biti prostor za daljnje unaprjeđenje ovoga područja. Koliko su građani zainteresirani za programe tjelesnog vježbanja govori i podatak da je tek 4% građana koji se u potpunosti ili djelomično ne slažu s ovom tvrdnjom. Rezultati su prikazani na grafikonu 2.6.23.

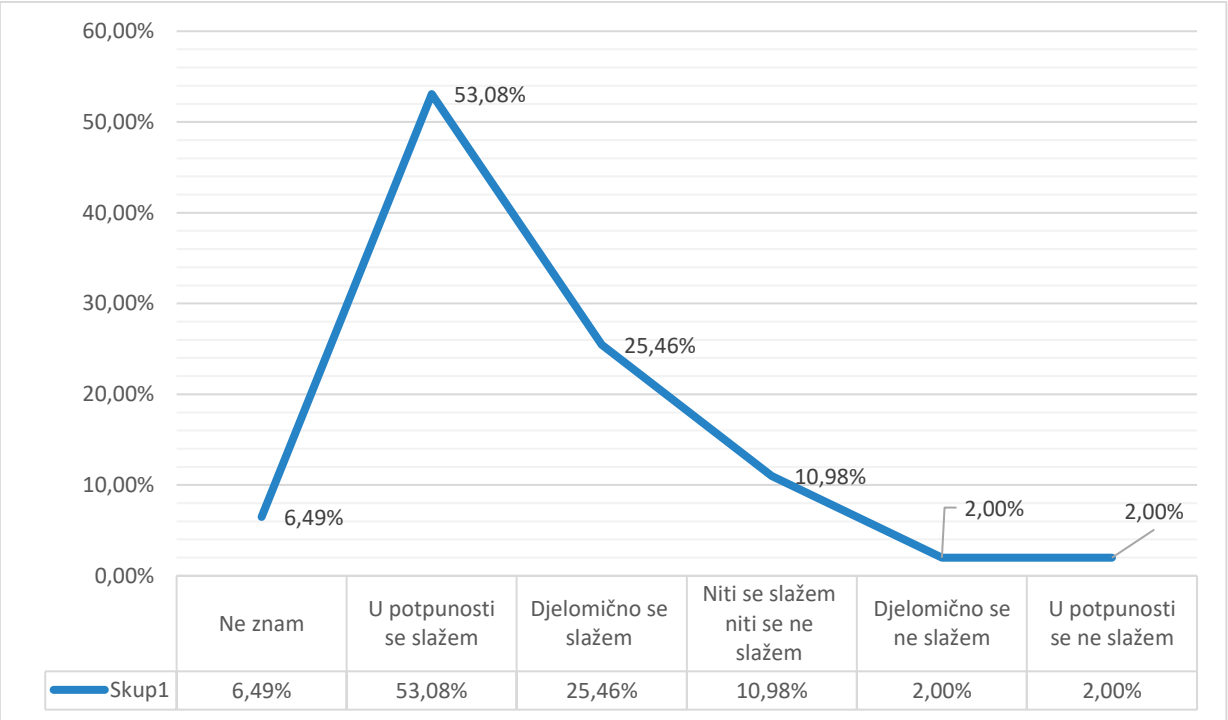

Grafikon 2.6.23. Stupanj slaganja s tvrdnjom o novim programima tjelesnog vježbanja

Temeljem izraženog pozitivnog stava oko ponude i uvođenja dodatnih sadržaja programa tjelesnoga vježbanja za sve građane ispitanicima je postavljeno pitanje o tome koliko su spremni mjesečno izdvojiti za kvalitetne

i stručno vođene sportske ili rekreativne programe. Kao potencijalni odgovori bili su ponuđeni sljedeći iznosi: 0 kuna, do 200 kuna, 200 do 400 kuna, 400 do 600 kuna i više od 600 kuna. Najveći dio ispitanika (57,24%) spreman je mjesečno izdvojiti do 200 kuna, na drugom mjestu nalaze se ispitanici koji su spremni izdvojiti od 200 do 400 kuna i to njih 19,97%. Tek na trećem mjestu sa udjelom od 17,97% nalaze se građani koji nisu spremni izdvojiti niti jednu kunu. Od 400 do 600 kuna spremno je izdvojiti nešto malo manje od 3% ispitanika, dok je iznad 600 kuna spremno izdvojiti 2% građana koji su sudjelovali u istraživanju. Rezultati su prikazani na grafu 2.6.24.

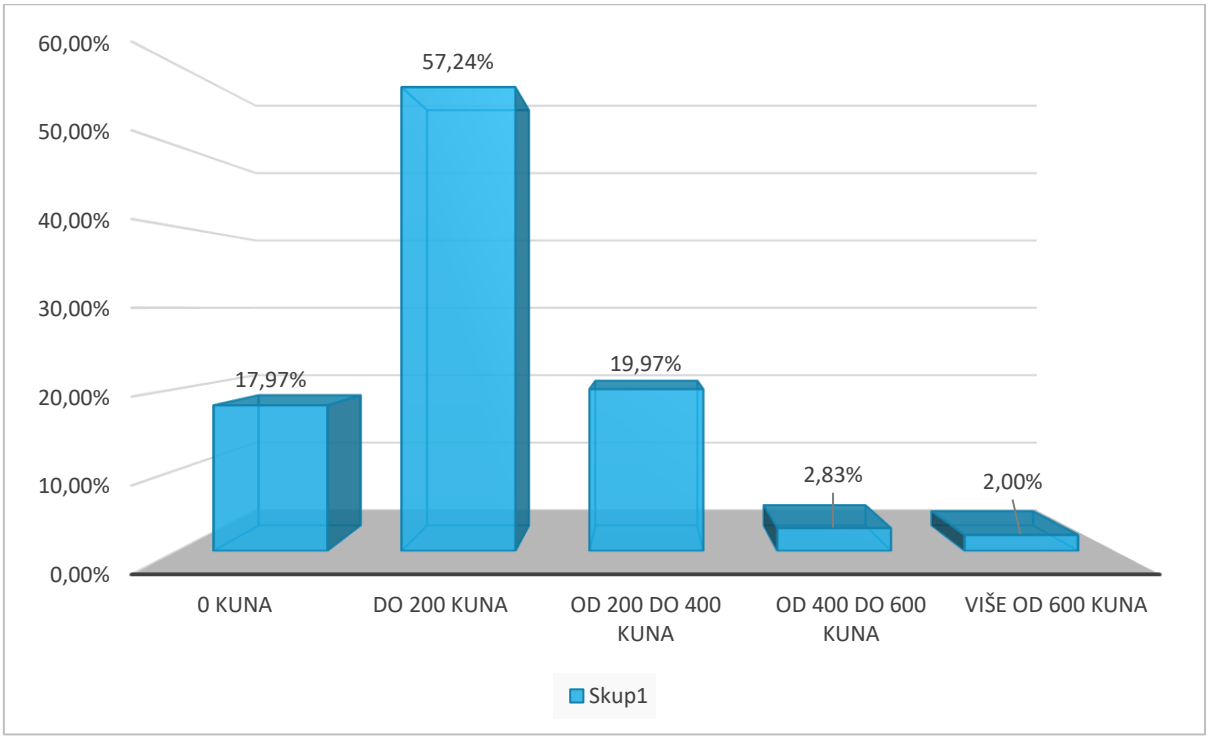

Grafikon 2.6.24.Iznosi koje su građani spremni izdvojiti za kvalitetne i stručno vođene sportsko-rekreativne programe

Osim informacije o iznosima koje su građani spremni izdvojiti za sportske ili rekreativne sadržaje sastavni dio ankete bilo je i pitanje o aktivnostima koje bi ispitanici koristili ukoliko bi se nalazili u ponudi programa tjelesnog vježbanja. Odgovore na ovo pitanje ispitanici su mogli dati u slobodnoj formi što znači da su mogli ponuditi, odnosno predložiti neograničen broj mogućnosti. Preko 43% ispitanika predložilo je određene aktivnosti što pokazuje kako su građani grada Osijeka zainteresirani za sudjelovanjem u kreiranju ponude sportski i rekreativnih sadržaja na području grada. Aktivnosti su podijeljene u nekoliko kategorija koje su se odnosile na sportske programe, programe povezane s vježbanjem u fitnes centrima, programe povezane s rekreativnim vježbanjem na drugim lokacijama, aktivnosti na i u vodi te ples. Na grafikonu 2.6.25. prikazani su rezultati, odnosno odgovori ispitanika. Rezultati su izraženi u apsolutnim brojevima zbog činjenice da su pojedini ispitanici imali mogućnost predložiti i više od jedne aktivnosti.

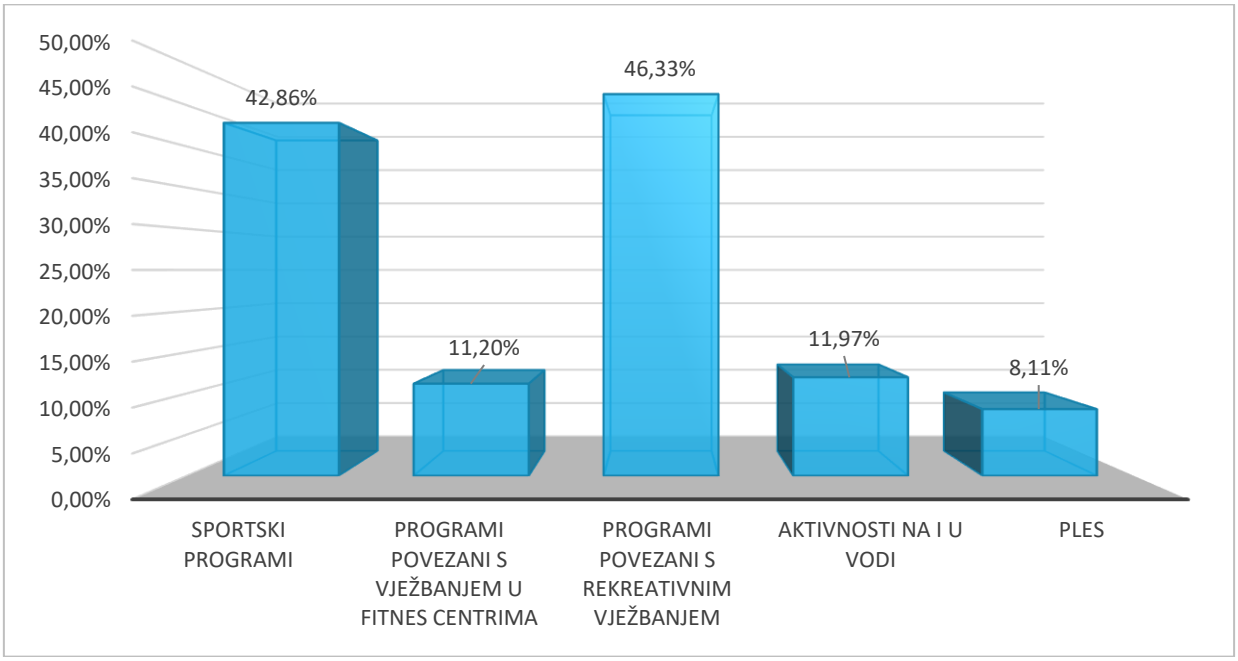

Grafikon 2.6.25. Skupine potencijalnih aktivnosti navedenih od građana grada Osijeka

Najveći broj ispitanika (46,33%) predložio je aktivnosti povezane s rekreativnim programima tjelesnog vježbanja koji podrazumijevaju različite aktivnosti poput aktivnosti na otvorenom, *street workout* programi, wellnes, pilates, zumba i slično. Slijede programi povezani sa sportskim aktivnostima (42,86%) koji podrazumijevaju konkretne sportove kao što su nogomet, košarka, rukomet, odbojka, borilački sportovi, badminton, tenis, stolni tenis i slično. Aktivnosti koje se odnose na programe vježbanja u fitnes centrima i aktivnosti na i u vodi predlaže nešto manje od 12% ispitanika, dok najmanji postotak prijedloga, ali ipak značajan (8,11%) se odnosi na aktivnost plesa. U procesu osmišljavanja novih programa rekreativnog tjelesnog vježbanja građana koji će biti u ponudi grada Osijeka potrebno je uvažavati i preferencije građana iskazane kroz ovo istraživanje.

TJELESNO VJEŽBANJE GRAĐANA – GLAVNI ZAKLJUČCI I REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Provedeno istraživanje imalo je za cilj utvrditi razinu tjelesne aktivnosti, uključenost u sport i tjelesno vježbanje te ostale faktore važne za analizu stanja u području tjelesne aktivnosti građana grada Osijeka. U tome smislu potrebno je, radi preglednosti, predstaviti glavne naglaske o rezultatima istraživanja. Kao što je navedeno ranije u uvodu ovoga poglavlja, rezultati su dobiveni odgovorima građana grada Osijeka na osam pitanja iz Eurobarometrove ankete koja se koristi na razini Europske unije za praćenje trendova u području sporta i tjelesne aktivnosti građana. Ako usporedimo istraživanje provedeno u gradu Osijeku s istraživanjem koje provodi Eurobarometar potrebno je konstatirati kako su oba istraživanja provedena na isti način, dakle putem intervjua *licem u lice,* a podatke su prikupljali obučeni anketari. Nadalje, uzorak prikupljen u istraživanju na europskoj i hrvatskoj razini podrazumijeva ispitanike iz cijele analizirane države, odnosno i ruralnih i gradskih područja, dok su u ovom istraživanju ispitanici samo sa područja jednog konkretnog grada donekle objašnjava i razlike u rezultatima. Još jedna važna stvar koja je utjecala na generalno veću razinu aktiviteta građana grada Osijeka, posebno u odnosu na generalnu populaciju Hrvatske je činjenica da se istraživanje Eurobarometra provodilo tijekom mjeseca studenog, dok je anketa u Osijeku provedena početkom rujna.

Razina tjelesne aktivnosti građana grada Osijeka je vrlo visoka što sugeriraju rezultati dobiveni ovim istraživanjem. Drugim riječima, to znači da su tjelesno vježbanje, bavljenje sportom i ostale aktivnosti u kojima se ogleda stupanj aktiviteta važne sastavnice svakodnevnog života stanovništva što svakako ima

pozitivne efekte na brojne segmente svakodnevnog života u gradu Osijeku. Kroz pitanja definirana u anketi došlo se do spoznaje kako ispitanici koji su sudjelovali u istraživanju u velikoj mjeri sudjeluju u bavljenju sportom ili tjelesnim vježbanjem. Usporedbom sa hrvatskim prosjecima te prosjecima Europske unije vidljivo je kako su osobe s područja grada Osijeka značajno bolje u većini parametara kada su u pitanju rezultati na razini Republike Hrvatske, dok ne zaostaju niti za europskim rezultatima pa čak i kada se uspoređuju sa nekim od najrazvijenijih zemalja EU. Temeljem navedenog, u nastavku se nalaze glavni nalazi provedenog istraživanja:

- Prosječan građanin grada Osijeka tjelesno aktivniji od prosječnog građanina Hrvatske ili Europske unije. Uporište u ovoj tvrdnji je podatak da preko 54% ispitanika vježba redovito ili prilično redovito što je izrazito dobar rezultat u odnosu na prosjeke RH i EU.
- Jako veliki postotak građana grada Osijeka provodi značajnu količinu vremena u aktivnosti pješačenja što je još jedan značajan pokazatelj tjelesne aktivnosti. Rezultati pokazuju kako je i u ovoj kategoriji prosječan rezultat građana grada Osijeka bolji od hrvatskog i europskog prosjeka.
- Veliki broj Osječana koji su sudjelovali u istraživanju značajan dio vremena provodi u sjedenju. Gotovo 49% ispitanika provodi više od 5 sati i 30 minuta u sjedenju dnevno što je značajno više od hrvatskog i europskog prosjeka.
- Tri glavna izbor građana grada Osijeka za mjesto bavljenja sportom, odnosno vježbanjem su kod kuće, u zdravstvenom ili fitnes centru te u parku, odnosno na otvorenom. Osim na spomenutim lokacijama popularno je i vježbanje na putu od kuće do škole, posla ili trgovina te sportski klubovi.

- Glavna motivacija zbog koje se građani Osijeka bave sportom, odnosno fizičkom aktivnošću je poboljšanje i unaprjeđenje zdravlja sa uvjerljivih preko 70% odabira ovoga odgovora. Među ostale vodeće odgovore ulaze i razlozi kao što su poboljšanje fizičkog izgleda, opuštanje, poboljšanje kondicije, kontrola težine i zabava.
- Glavna barijera za bavljenje sportom ili fizičkom aktivnošću u gradu Osijeku je nedostatak vremena s nešto manje od 44% što je vodeći čimbenik nevježbanja i u RH i u EU. Slijede nedostatak interesa ili motivacije te skupoća. Veseli činjenica da se u ovoj kategoriji oko 21% ispitanika već bavi sportom što je više i od europskog prosjeka (17%) ali značajno bolje i od hrvatskog prosjeka koji iznosi 8%.
- Ispitani građani se u velikoj mjeri slažu s tvrdnjom da u Osijeku postoji široka ponuda sportskih, odnosno rekreativnih programa za djecu i mlade dok je nešto manji broj onih koji to misle za ostalu populaciju.
- Oko 50% ispitanih se slaže s tvrdnjom kako u Osijeku programe sportsko-rekreativnog vježbanja vode stručne osobe. S druge pak strane nešto više od 15% se ne slaže s ovom tvrdnjom, dok je ostatak indiferentan ili ne zna.
- Blizu 80% građana se slaže s tvrdnjom da je u gradu Osijeku potrebno osmisliti dodatne sadržaje u smislu sporta i tjelesnog vježbanja.
- Preko 82% građana koji su sudjelovali u istraživanju spremni su za kvalitetne i stručno vođene sportske, odnosno rekreativne programe izdvojiti financijska sredstva u rasponu od 200 do više od 600 kuna na mjesečnoj razini.

3. STRATEŠKI CILJEVI RAZVOJA SPORTA U GRADU OSIJEKU DO 2030.

3.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030..... 337

3.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI – CILJEVI 2030. 346

3.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKA – CILJEVI 2030. 351

3.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030. 355

3.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030. 362

3.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030. 368

3.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA - CILJEVI 2030.

Ključni strateški ciljevi za 2030. godinu

CILJ 1 – Izgrađen novi kompleks zatvorenih bazena

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
1.562,5 m^2 vodenih površina u Gradu Osijeku 1x OTVORENI 50x25 m 1x ZATVORENI 25x12,5m	Trenutno postojeći bazeni na području Grada Osijeka – 1x otvoreni 50 x 25 metara (SRC Copacabana) i 1x zatvoreni 25 x 12,5 metara (Gradski bazen) zadovoljavaju standard izgrađenosti bazena na razini 48% potreba. Grad veličine Osijeka treba imati izgrađenih najmanje 3.201 m^2 bazena. Postojeći bazeni ne zadovoljavaju sportske potrebe oko 400 članova 5 sportskih klubova vodenih sportova koji djeluju na području Grada Osijeka (plivački klub, dva vaterpolo kluba, triatlon klub, ronilački klub). U anketi je većina građana iskazala stav kako Gradu Osijeku od sportskih objekata najviše treba novi bazenski kompleksa. Cilj je izgraditi novi zatvoreni bazenski kompleks koji će se sastojati od: 1x ZATVORENI 50X25m, 1X ZATVORENI 25x16,7 m i 1x ZATVORENI 18x6 m. Urbanistički plan uređenja kompleksa Gradski vrt usvojen je tijekom 2019. godine i predviđa izgradnju bazenskog kompleksa na prostoru Gradskog vrta. Procjena vrijednosti izgradnje kompleksa zatvorenih bazena je 80 milijuna kuna.	**3.338 m^2 vodenih površina u Gradu Osijeku** **1x ZATVORENI 50x25m** **1X ZATVORENI 25x16,7 m** **1x ZATVORENI 18x6 m** **1x OTVORENI 50x25 m** **1x ZATVORENI 25x12,5 m**	m^2 bazena

CILJ 2 – Izgrađen Adrenalinski park (staza za auto-moto sport)

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
izrađena dokumentacija za izgradnju Adrenalinskog parka (auto-moto staze) te pratećih sadržaja na prostoru Sportskog aerodroma Osijek – Čepin	Grad Osijek je pripremio prostorno-plansku i građevinsku dokumentaciju (izdavanje građevinske dozvole u tijeku) te prijavio projekt izgradnje Adrenalinskog parka putem Sheme dodjele bespovratnih sredstava za poslovnu infrastrukturu kao nove turističke infrastrukture za aktivni turizam putem Europskih fondova (Operativni program za Regionalnu konkurentnost 2007.-2013., Prioritetna os 5 - 1. Razvoj i unaprjeđenje regionalne infrastrukture i jačanje atraktivnosti regija). Prijavitelj projekta su Športski objekti d.o.o., a partneri grada Osijeka i Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje. Osijek je postao značajno odredište ekstremnih/adrenalinskih sportova održavanjem „Pannonian Challenge“, festivala ekstremnog koje okuplja vozače skate-a, rola i BMX-a. Projekt „Adrenalinski park Osijek“ biti će nova turistička atrakcija regije sa sadržajima kao što su motociklistički sportovi/utrke, automobilistički sportovi /utrke, padobranstvo, jedrilice/zmajevi, rekreativno zrakoplovstvo, zmajevi, RC automobili, i slične discipline, sve na istoj lokaciji Adrenalinskog parka. Procijenjena vrijednost projekta je 5.000.000 Eura (90% sredstava EU programi).	izgrađen Adrenalinski park te prateći sadržaji na prostoru Sportskog aerodroma Osijek – Čepin	izgrađen Adrenalinski park

CILJ 3 – Streljana Pampas – izgradnja kvalifikacijske i finalne dvorane i novi model upravljanja objektom

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
ne postoji kvalifikacijska i finalna dvorana u sklopu Streljane Pampas objektom upravljaju Športski objekti d.o.o.	Postojanje kvalifikacijske i finalne dvorane postao je preduvjet za buduće organizacije natjecanja u streljaštvu najvišeg ranga. Izgradnjom nove kvalifikacije i finalne dvorane Osijek bi imao streljanu konkurentnu najvećim i usporedivim streljanama u Europi (München/Njemačka, Chateauroux/Francuska i Baku/Azerbajdžan) i svijetu (Peking/(Kina, Changwon/Južna Koreja i New Delhi/Indija). Takva bi streljana omogućila nastavak organizacije natjecanja na svjetskoj i europskoj razini u Osijeku. Budući da je riječ o dvoranama ukupne površine 5000 m^2, pri projektiranju bi svakako trebalo uzeti u obzir njihovu multi funkcionalnost, odnosno sportski i gospodarski potencijal kojim cijela streljana može biti samoodrživa. Streljanom Pampas od 2006. gospodare Sportski objekti d.o.o., koji su uložili znatna sredstva i napore u održavanju streljane na postojećoj razini. Novi zahtjevi streljačkog sporta u pogledu infrastrukture, potrebne opreme i uređaja na streljani zahtijevaju adekvatan financijski i stručni odgovor na koji je ovim modelom upravljanja sve teže odgovoriti. Budući da Sportski objekti d.o.o. osim streljanom upravljaju i s 11 kapitalnih sportskih objekata u gradskom vlasništvu, kao i sa 16 javnih sportskih igrališta u gradskim četvrtima i mjesnim odborima, treba unaprijediti model upravljanja koji bi uključivao osječke streljačke klubove koji imaju ljudske resurse i dokazana znanja, a za što su iskazali interes. Troškovi izgradnje kvalifikacijske i finalne dvorane procijenjeni su na 3.080.000 € (23,1 mil. kn), a rok dovršetka ne bi trebao biti duži od tri godine kako se ne bi izgubio kontinuitet organizacije velikih natjecanja. Dodatno, pripremljena je projektna dokumentacija za provedbu projekta energetske obnove Streljane Pampas. Procijenjena vrijednost projekta energetske obnove objekta je 11.371.397,00 kn.	izgrađena kvalifikacijska i finalna dvorana u sklopu Streljane Pampas energetska obnova objekta objektom upravlja Građansko streljačko društvo „Osijek 1784“	izgrađena kvalifikacijska i finalna dvorana energetska obnova objekta promijenjen model upravljanja

CILJ 4 – Obnova SD Zrinjevac

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Sportska dvorana Zrinjevac	Analiza stanja sportskih dvorana na području Grada Osijeka pokazala je kako Osijek raspolaže s dovoljno dvoranskoga prostora u ovom trenutku te nije potrebna izgradnja novih dvoranskih kapaciteta u strateškom razdoblju do 2030. godine. Od tri javne gradske sportske dvorane najstarija i u najlošijem stanju je Sportska dvorana Zrinjevac. Potrebna je cjelovita obnova dvorane koja, između ostaloga, uključuje: energetsku obnovu objekta, klimatizaciju prostora, promjenu parketa, modernizaciju i opremanje dvorane, kompletnu sanaciju pratećih dvoranskih prostora (tribine, svlačionice, uredski i poslovni prostori itd.). Okvirna procjena upravitelja objekta (Športski objekti d.o.o.) ukupnih troškova obnove SD Zrinjevac je 10.000.000 kn.	obnovljena Sportska dvorana Zrinjevac	obnovljena SD Zrinjevac

CILJ 5 – Riješeno pitanje doma VK Iktus

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Dom VK Iktusa u privatnom vlasništvu	Rekreacijski centar Iktus u kojem se nalazi i objekt koji koristi Veslački klub Iktus (Dom VK Iktus) u vlasništvu je trgovačkog društva Saponia d.d. VK Iktus koristi objekt na temelju dokumenta koji regulira odnose između VK Iktusa i vlasnika prostora, a Grad Osijek osigurava financijska sredstva za materijalne troškove objekta. Međutim, postoji visoka razina neizvjesnosti oko objekta i njegova moguća prodaja od strane vlasnika predstavlja jedan infrastrukturnih izazova za sustav sporta i veslanja u Gradu Osijeku. Grad Osijek treba kupiti nekretninu od strane privatnog vlasnika. Alternativno, potrebno je pronaći novu lokaciju te izgraditi novi objekt za potrebe VK Iktus. Procjena troška kupnje Rekreacijskog centra Iktus i objekta u kojem se nalazi Dom VK Iktusa je 5.000.000 kn.	Dom VK Iktusa u vlasništvu Grada Osijeka	vlasništvo objekta koji koristi VK Iktus

CILJ 6 – Uređenje i izgradnja popratnih sadržaja u Skate parku Copacabana te uspostava modela upravljanja

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Skate park Copacabana	Današnji Skate park, koji se nalazi na lijevoj obali Drave uz RC Copacabana smatra se jednim od najboljih skate parkova u ovom dijelu Europe. Na Skate parku Copacabana održava je jedno od tri velika tradicionalna osječka godišnja sportska događaja – Pannonian Challenge. Tijekom 2016. godine parcelacijom je utvrđena nova građevna čestica (K.o. Tvrđavica-Podravlje, k.č.br. 652/3) koja je odvojena od kupališta Copacabana na kojoj se nalazi Skate park Copacabana. Površina nove čestice na kojoj se nalazi Skate park je 26.307m2 te je namjena zemljišta za sport i rekreaciju. U budućem strateškom razdoblju potrebno je riješiti model upravljanja Skate parkom te predvidjeti izgradnju prateće infrastrukture.	Skate park Copacabana – izgrađena i uređena prateća infrastruktura	stanje Skate parka

CILJ 7 – Uspostavljena suradnja s Osječko-baranjskom županijom oko korištenja srednjoškolskih sportskih dvorana

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
nije uspostavljen model korištenja sportskih dvorana srednjih škola za potrebe osječkoga sporta	Srednjoškolske dvorane se dominantno koriste za potrebe nastave TZK (80% ili 412 sati) te rekreacije građana (10% ili 52 sata), a najmanje sati tjedno koriste ih osječki sportski klubovi (10% ili 50 sati). Jedan od uzroka slabijeg korištenja srednjoškolskih dvorana za potrebe treninga i natjecanja osječkih sportskih klubova, leži u činjenici da su srednje škole pod ingerencijom Osječko baranjske županije (za razliku od osnovnoškolskih i gradskih dvorana koje su pod ingerencijom Grada Osijeka) te je potrebno uspostaviti kvalitetnije odnose sa strukturama županije kako bi se srednjoškolske dvorane stavile na raspolaganje osječkome sportu i osječkim sportskim klubovima po sličnom modelu kao što je uspostavljen za osnovne škole.	uspostavljen model korištenja sportskih dvorana srednjih škola za potrebe osječkoga sporta	iskorištenost srednjoškolskih sportskih dvorana za potrebe sporta

CILJ 8 – Osnovana Ustanovu za upravljanje sportskim objektima Grada Osijeka

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Športski objekti d.o.o.	Športski objekti d.o.o. su trgovačko društvo u većinskom vlasništvu Grada Osijeka (78,29%) i nekoliko okolnih općina (Antunovac, Čepin, Erdut, Ernestinovo, Vuka, Semeljci i Vladislavci), osnovano radi upravljanja i održavanja sportskih objekata i pružanja boljih uvjeta za razvoj i promicanje sporta. Međutim, u trenutnim porezno-pravnim okolnostima bolji pravni oblik je Ustanova za upravljanje sportskim objektima koja je predviđena Zakonom o sportu. Trgovačko društvo je po osnovnoj logici pravni oblik namijenjen stjecanju dobiti za osnivača, a sportski objekti kao gradska imovina ne mogu služiti za ostvarivanje dobiti jer je njihova svrha da budu na raspolaganju građanima i sportašima Grada Osijeka. Ustanova kao pravni oblik ima povoljniji porezni i financijski položaj u odnosu na trgovačko društvo.	Ustanova za upravljanje sportskim objektima Grada Osijeka	oblik pravne osobe koja upravlja sportskim objektima Grada osijeka

CILJ 9 – Stadion Gradski vrt – obnova i uređenje atletske staze

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Stadion Gradski vrt	U dogovoru s upraviteljem Stadiona Gradski vrt NK Osijekom š.d.d. (ugovor do 2041. godine) potrebno je u nadolazećem razdoblju iznaći optimalan model korištenja i namjene stadiona Gradski vrt. Naime, izgradnjom nogometnog kompleksa na Pampasu koji uključuje i nogometni stadion NK Osijek će, predvidivo, većinu svojih potreba za kvalitetnim natjecateljskim objektom zadovoljiti. Uz nogometnu namjenu Stadion Gradski vrt ima i atletsku infrastrukturu koju koriste osječki atletski klubovi, a dominantno Atletski klub Osijek-Žito. S obzirom da se radi o jedinoj uređenoj i opremljenoj atletskoj stazi ne samo na području Grada Osijeka već i šire regije daljnje upravljanje, održavanje i korištenje Stadiona Gradski vrt ima bitnu stratešku odrednicu. U razdoblju do 2030. potrebno je obnoviti i urediti atletsku stazu kao jedan od ključnih infrastrukturnih sportskih objekata na području Grada Osijeka.	Stadion Gradski vrt – obnovljena i uređena atletska staza	stanje atletske staze

CILJ 10 – Obnovljen bazen na Srednjoškolskom igralištu

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
bazen na Srednjoškolskom igralištu nije u funkciji	U sklopu objekta na Srednjoškolskom igralištu postoji i bazen za obuku neplivača dimenzija 12 x 7 metara, koji trenutno nije u funkciji. Kako bi se cijeli objekt Srednjoškolskog igrališta priveo osnovnoj namjeni, uvažavajući potrebe i zahtjeve sadašnjih i novih korisnika, uvođenjem novih sadržaja za provođenje programa sportske rekreacije i ponovno pokretanje obuke neplivača, u jedinom bazenu u gradu primjerenom za takvu aktivnost, potrebno je izvesti natkrivanje postojećeg bazena svjetlopropusnim laganim materijalima, sanirati i urediti postojeću bazensku školjku za prilagodbu zahtjevima obuke neplivača i sportske rekreacije i rekonstruirati potrebnu bazensku tehniku. Predvidjeti mogućnost zatvaranja/prekrivanja bazenske školjke montažno/demontažnim pokrovom kako bi se prostor bazena mogao koristiti kao multifunkcionalna dvorana za sportsku rekreaciju u bazenu i izvan njega. Trošak rekonstrukcije bazenske školjke, pripadajuće bazenske tehnike i natkrivanja bazena procjenjuje se na 2.500.000,00 kn	bazen na Srednjoškolskom igralištu je u funkciji sportske rekreacije i obuke neplivača	stanje bazena na Srednjoškolskom igralištu

CILJ 11 – Obnova i rekonstrukcija RC Copacabana

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
/	Predviđena je potpuna rekonstrukcija svih bazena i bazenske tehnike, vodeći računa o sadašnjim trendovima i standardima izgradnje otvorenih bazenskih kupališta s predviđenim novim atrakcijama u bazenu s atrakcijama u dječjem bazenu, te vodeći računa o osiguranju pristupačnosti osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti. Svi se postojeći bazen, osim olimpijskog bazena, rekonstruiraju unutar postojećih školjki bazena. Školjka olimpijskog bazena predviđena je za uklanjanje te će se na njenom mjestu izgraditi novi olimpijski bazen unutarnjih dimenzija 25,02 m x 50,0 m, te vanjskim dimenzijama 29,40 m x 54,10 m, ukupne vodene površine 1.251,50 m^2. Postojeći duboki bazen se rekonstruira u bazen s atrakcijama i mokrim barom, a vodena površina bazena s atrakcijama iznosit će 557,53 m^2. Jedan dio postojećeg velikog rekreacijskog bazena se rekonstruira u bazen s valovima vodene površine 674,38 m^2. Preostali dio postojećeg velikog rekreacijskog bazena se rekonstruira u bazen uz tobogan unutarnjih dimenzija 12,00 m x 10,00 m, te vanjskih dimenzija 13,63 m x 11,63 m, a vodena će površina bazena uz tobogan iznositi 120,00 m^2. Postojeći dječji bazen se rekonstruira te mu se smanjuje vodena površina, a dio bazena je predviđen kao spray park. Vodena površina dječjeg bazena iznosit će 248,82 m^2, a površina spray parka 249,39 m^2. Predviđeno je uklanjanje dijela postojećih zgrada kao i gradnja nedostajućih sadržaja. Trošak obnove i rekonstrukcije RC Copacabana procjenjuje se na 56.250.000,00 kn (45 mil. kn + PDV).	obnovljeni i rekonstruirani kompleks RC Copacabana	stanje bazena i popratnih objekata u RC Copacabana

CILJ 12 – Sokolski dom i natkriveno klizalište 60x30 metara

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Sokolski dom i klizalište	Proširivanje postojećeg klizališta na dimenziju 60 x 30m i natkrivanje klizališta. Osim investicije proširenja samog klizališta (koje podrazumijeva rušenje jedne tribine) nužno potrebna bi bila izgradnja boxeva za timove i postavljanje zaštitne ograde kao i izgradnja svlačionica i dodatnog skladišnog prostora. Konkretni financijski iznosi potrebnih investicija u ovom trenutku nisu poznati.	Sokolski dom i natkriveno klizalište 60x30 metara	prošireno klizalište 60x30 metara i natkriveno

broj	STRATEŠKI CILJEVI	TRAJANJE	POČETAK PROJEKTA	ZAVRŠETAK PROJEKTA	NOSITELJ AKTIVNOSTI	TROŠAK
1.	Izgrađen zatvoreni bazenski kompleks	45 mjeseca	rujan 2021.	svibanj 2025.	Grad Osijek	80.000.000 kn
2.	Izgrađen Adrenalinski park (auto-moto staza)	24 mjeseca	prosinac 2021.	prosinac 2023.	Grad Osijek	37.500.000 kn
3.	Streljana Pampas – izgradnja kvalifikacijske i finalne dvorane i novi model upravljanja + energetska obnova objekta	24 mjeseca	siječanj 2021.	siječanj 2023.	Grad Osijek	23.100.000 kn (dogradnja) 11.371.397 kn (energetska obnova)
4.	Obnova SD Zrinjevac	24 mjeseca	prosinac 2024.	prosinac 2026.	Grad Osijek	10.000.000 kn
5.	Riješeno pitanje doma VK Iktus	18 mjeseci	siječanj 2021.	srpanj 2022.	Grad Osijek	5.000.000 kn
6.	Uređenje i izgradnja popratnih sadržaja u Skate parku Copacabana	/	/	/	Grad Osijek	/
7.	Uspostavljena suradnja s Osječko-baranjskom županijom oko korištenja srednjoškolskih sportskih dvorana	12 mjeseci	siječanj 2021.	siječanj 2022.	Grad Osijek	300.000 kn
8.	Osnovana Ustanovu za upravljanje sportskim objektima Grada Osijeka	12 mjeseci	siječanj 2021.	siječanj 2022.	Grad Osijek	0 kn
9.	Stadion Gradski vrt – obnova i uređenje atletske staze	/	/	/	Grad Osijek	3.500.000 kn
10.	Obnovljen bazen na Srednjoškolskom igralištu	24 mjeseca	rujan 2021.	rujan 2023.	Grad Osijek	2.500.000 kn
11.	Obnova RC Copacabana	20 mjeseci	rujan 2021.	travanj 2023.	Grad Osijek	60.000.000 kn
12.	Sokolski dom i natkriveno klizalište 60x30 metara	24 mjeseca	siječanj 2024.	siječanj 2026.	Centar Sokol d.o.o.	/
		120 mjeseci	**siječanj 2021.**	**prosinac 2030.**		**233.271.397 kn**

3.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030.

Ključni strateški ciljevi za 2030. godinu

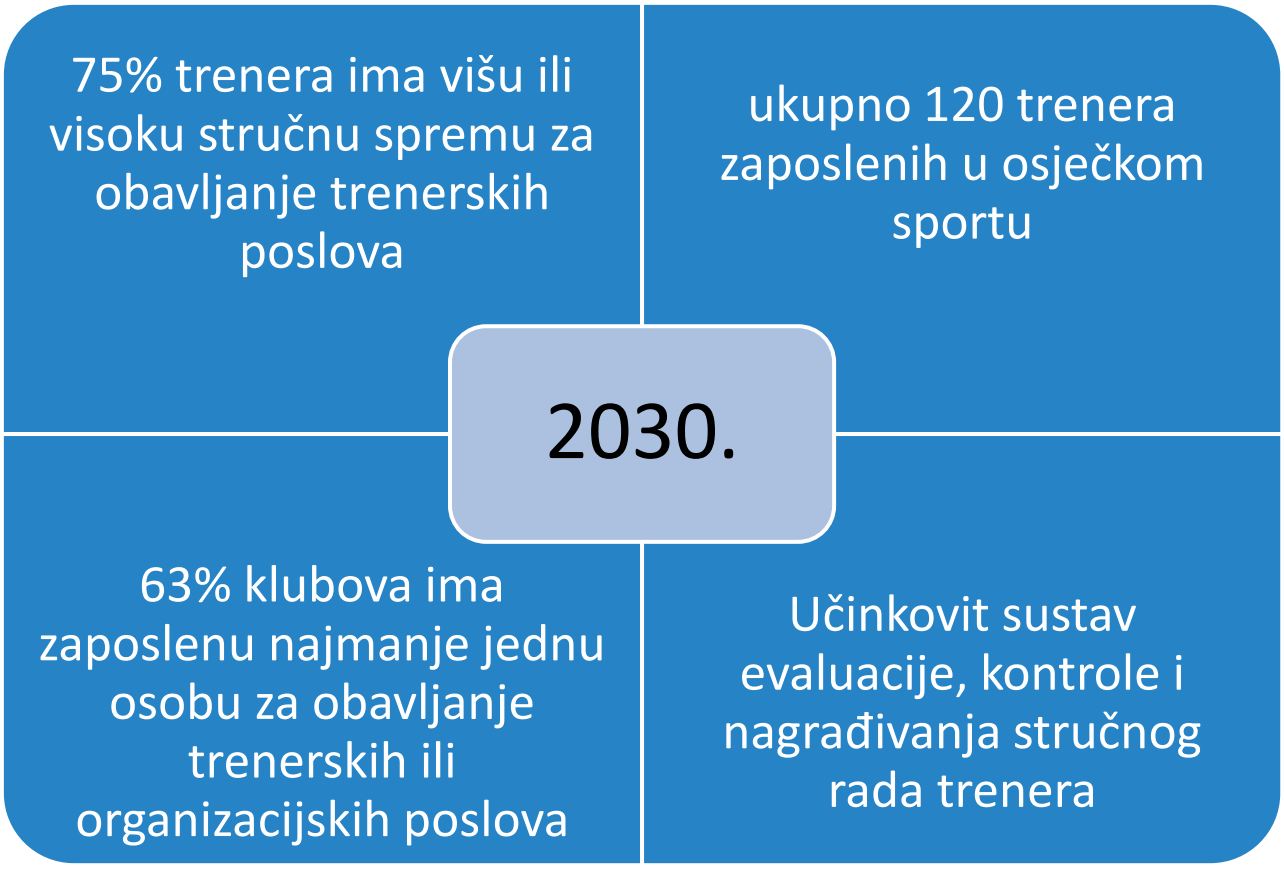

CILJ 1 – Broj zaposlenih trenera je 120 osobe s prosječnom plaćom koja je za 10% veća od prosječne mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
40 zaposlenih trenera (24 ZŠUGOS + 16 klubovi)	Uz zadržavanje postojećeg broja zaposlenih trenera potrebno je zaposliti 80 novih trenera u sustav osječkoga sporta. Od Zaposlenih 40 trenera u osječkim sportskim klubovima za njih 24 se sredstva za plaću osiguravaju iz Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka putem ZŠUGOS, a preostalih 16 trenera je zaposleno na teret klubova. Od 80 novozaposlenih trenera u osječkom sportu plaće za njih 60 osigurat će se u Programu javnih potreba u sportu Grada Osijeka (ukupno 84 trenera), a klubovi će osigurati plaće za 20 novozaposlenih trenera (ukupno 36 trenera)	120 zaposlena trenera (84 ZŠUGOS + 36 klubovi)	broj zaposlenih trenera u sportskim klubovima
prosječna mjesečna bruto plaća u osječkom sportu = prosjek RH – 30%	Krajem 2019. godine osječki sportski klubovi zapošljavali su ukupno 60 osoba (40 trenera) s prosječnom bruto godišnjom plaćom od 73.483 kn ili 6.123 kn mjesečno. Prosječna bruto plaća u osječkom sportu u 2019. godini bila je za 30% niža od prosječne bruto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj. Kako bi se u sport privukli i zadržali kvalitetni, kompetentni i školovani kadrovi na stručno-trenerskim i organizacijsko-upravljačkom pozicijama potrebno je postupno povećavati izdvajanja za potporu rada trenera kako bi prosječna plaća u sportu bila za 10% veća od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj.	prosječna mjesečna bruto plaća u osječkom sportu = prosjek RH + 10%	prosječna mjesečna bruto plaća zaposlenih trenera u sportskim klubovima

CILJ 2 – Kroz kontinuirani proces profesionalizacije trenera osigurati visoku zastupljenost kadrova koji imaju višu ili visoku stručnu spremu za obavljanje poslova trenera.

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
39% trenera s višom ili visokom stručnom spremom	Kod zapošljavanja novih trenera u sustavu osječkog sporta dominantno zapošljavati kadrove s višom ili visokom stručnom spremom. Također, postojeće trenere u sustavu sporta grada Osijeka poticati na stjecanje više ili visoke stručne spreme za obavljanje trenerskoga posla.	75% trenera s višom ili visokom stručnom spremom	broj trenera s višom ili visokom stručnom spremom

CILJ 3 - Profesionalizirati sustav osječkoga sporta povećanjem broja klubova koji imaju zaposlene osobe za obavljanje trenerskih ili organizacijsko-upravljačkih poslova sa sadašnjih 24% klubova na 63% klubova.

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
24% klubova ima zaposlenu osobu na trenerskim, organizacijsko-upravljačkim ili administrativnim poslovima	Trenutno 31 sportski klub s područja Grada Osijeka ili njih oko 25% imaju profesionalno angažirane osobe u klubu. Radi se o ukupno 60 zaposlenih osoba od kojih je 40 osoba zaposleno za obavljanje trenerskih poslova, a 20 osoba za obavljanje organizacijsko-upravljačkih ili administrativnih poslova. Potrebno je snažno usmjeriti sustav osječkoga sporta i klubova prema profesionalizaciji povećanjem broja klubova koji imaju najmanje jednu zaposlenu osobu za obavljanje trenerskih, organizacijsko-upravljačkih ili administrativnih poslova na 80 klubova ili njih 63%. Zapošljavanjem dodatnih 80 trenera u sustav osječkoga sporta (vidi Cilj 1) povećat će se broj zaposlenih. Dodatno je potrebno zaposliti 20 osoba za obavljanje organizacijsko-upravljačkih poslova. Time bi se ukupan broj zaposlenih osoba povećao sa sadašnjih 60 na ukupno 160 osoba (120 trenera + 40 ostali). Svi klubovi nositelji kvalitete (I. razred, 16 klubova) imali bi barem 3 zaposlene osobe od čega barem 2 osobe za obavljanje trenerskih poslova, a 1 osobu za obavljanje organizacijsko-upravljačkih poslova. Svi klubovi II. razreda (10 klubova) imali bi zaposlene barem 2 osobe za obavljanje trenerskih poslova. Svi klubovi III. razreda (12 klubova) imali bi barem jednu zaposlenu osobu za obavljanje trenerskih poslova.	63% klubova ima zaposlenu osobu na trenerskim, organizacijsko-upravljačkim ili administrativnim poslovima	broj klubova koji ima zaposlenu osobu na ugovor o radu

CILJ 4 – Osmisliti i implementirati sustav kontrole kvantitete i kvalitete rada trenera i u osječkom sportu kroz uspostavu mehanizama pripreme planova, usvajanje izvještaja, evaluacije učinaka, kontrole i nagrađivanja stručnoga rada.

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
ne postoji sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada	Potrebno je osmisliti proces planiranja i prijave godišnjega plana i izvješća o radu na razini Zajednice športskih udruga Grada Osijeka u okviru kojega će definirano stručno tijelo evaluirat planova i programe rada, kontrolirati njihovu provedbu, evaluirati rezultate rada i primjereno nagrađivati ostvarene rezultate. Trenutno treneri u osječkim sportskim klubovima obavljaju tek oko 50% od standarda i normativima predviđene količine sati treninga na godišnjoj razini. Oko 80% trenera se slaže ili djelomično slaže s tvrdnjom kako je prilikom planiranja rada u godišnjem ciklusu nužno izraditi detaljan plan kojeg će evaluirati neko stručno tijelo. Oko 83% trenera se slaže ili djelomično slaže s tvrdnjom kako je završetkom rada u godišnjem ciklusu potrebno je izraditi detaljan izvještaj kojeg će evaluirati neko stručno tijelo.	postoji sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada	uspostavljen sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručno-trenerskoga rada

CILJ 5 – Poticati i stipendirati stjecanje stručne spreme osoba koje trenutno obavljaju trenerske poslove u osječkim sportskim klubovima, naročito poticati i usmjeravati na studijske programe Kineziološkog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
sufinanciranje školovanja i osposobljavanja sportskih trenera – godišnji iznos 55.000 kn – 19 trenera (2019. godina)	Trenerske poslove u osječkim sportskim klubovima obavlja 450 osoba od koji njih 55% ili oko 248 nema potrebnu stručnu spremu za obavljanje trenerskih poslova koja je propisana Zakonom o sportu. Potrebno je snažno poticati i sufinancirati školovanje sportskih trenera na području Grada Osijeka. Zajedno s ciljem 1 – zaposlenih 120 profesionalnih sportskih trenera s prosječnom plaćom koja je 10% iznad prosječne plaće u RH te ciljem 2 – zapošljavanje trenera s višom ili visokom stručnom spremom stvorit će se povoljni socio-ekonomski preduvjeti za mlade osobe koje žele postati sportskim trenerima. Trenutno se sufinancira školovanje i osposobljavanje (tečajevi) u ukupnom godišnjem iznosu od 55.000 kuna odnosno između 2.180 i 3.380 kn po osobi (19 osoba). Potrebno je prekinuti sufinanciranje javnim sredstvima osposobljavanje (pohađanje tečajeva) te značajno povećati iznose sufinanciranja školovanja. Troškovi sufinanciranja školovanja trebaju uključivati troškove upisnine na studij, troškove nabavke literature te mjesečnu stipendiju – procjena ukupnog troška 2.000 kn mjesečno ili 24.000 kn godišnje po osobi (duljina sufinanciranja – 3 ili 5 godina) – 20 osoba na sufinanciranju godišnje = 480.000 kn. Izvor sredstava je Program javnih potreba u sportu Grada Osijeka. Kandidati potpisuju ugovor kojim se reguliraju međusobna prava i obaveze.	sufinanciranje školovanja sportskih trenera – godišnji iznos 480.000 kn – 50 diplomiranih trenera (2030.) + 20 školovanje u tijeku	broj osoba na školovanju za obavljanje trenerskih poslova stipendiranih od strane ZŠUGOS/Grada Osijeka

3.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKU – CILJEVI 2030.

Ključni strateški ciljevi za 2030. godinu

CILJ 1 – Program javnih potreba u sportu Grada Osijeka iznosi 70 milijuna kuna

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Javne potrebe u sportu (2019.) 40.243.131 kn	Izdvajanje proračunskih sredstava za Javne potrebe u sportu Grada Osijeku u 2019. godini iznosilo 40.243.131. U razdoblju od 2016. do 2019. prosječno godišnje povećanje izdvajanja za Javne potrebe u sportu iznosilo je oko 4 milijuna kuna odnosno 12,5% godišnje. Nastavljajući taj trend postavlja se cilj daljnjeg rasta proračunskih izdvajanja za Javne potrebe u sportu do 2030. po prosječnoj godišnjoj stopi od 6%. Predviđa se postepeno povećanje sredstava Programa javnih potreba u sportu: 2022. = 44.000.000 kn; 2024. = 49.000.000 kn; 2026. = 55.500.000 kn; 2028. = 62.500.000 kn; 2030. = 70.000.000 kn U 2019. omjer sredstava iz Programa javnih potreba u sportu između tzv. programskog dijela i infrastrukturnog dijela iznosio je: programski dio 46% (oko 18,4 mil. kn) – infrastrukturni dio 54% (21,8 mil. kn) Cilj je postepeno izjednačavati ta dva područja Programa javnih potreba u sportu kako bi 2030. omjer bio 50:50 tj. programski dio bi iznosio oko 35 mil. kn, a infrastrukturni dio oko 35 mil. kn.	Javne potrebe u sportu 70.000.000 kn	iznos Programa Javnih potreba u sportu Grada Osijeka 2022. = 44.000.000 kn 2024. = 49.000.000 kn 2026. = 55.500.000 kn 2028. = 62.500.000 kn 2030. = 70.000.000 kn

CILJ 2 – Realizirane investicije u izgradnju nove ili obnovu postojeće sportske infrastrukture na području Grada Osijeka u iznosu od 233,3 milijuna kuna

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
6.138.750 kn (planirano u 2020.)	U razdoblju do 2030. godine u sportsku infrastrukturu investirat će se ukupno 233,3 milijuna kuna. Detaljnija specifikacija investicija u sportske građevine nalazi se u poglavlju *3.1. Sportska infrastruktura na području Grada Osijeka – ciljevi 2030.*	233.271.397 kn	kumulativni iznos uloženih javnih sredstava u izgradnju sportske infrastrukture

CILJ 3 – Broj profesionalno zaposlenih osoba u osječkim sportskim klubovima je 160 osoba s prosječnom plaćom koja je za 10% veća od prosječne mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
60 zaposlenih osoba 24% klubova ima zaposlenu osobu	Trenutno je u svim osječkim sportskim klubovima zaposleno 60 osoba od toga su 40 trenera profesionalca i 20 organizacijsko-administrativno-tehničkih djelatnika. Prosječno je oko 0,5 zaposlenih osoba u osječkim sportskim klubovima. Predviđeno povećanje zaposlenih dovest će do toga da 63% osječkih sportskih klubova imaju barem jednu zaposlenu osobu koja obavlja stručno-trenerske poslove (120 zaposlenih trenera) te će se povećati broj zaposlenih organizacijsko-upravljačkih kadrova sa sadašnjih 20 na 40. Približan omjer novozaposlenih osoba je 80% stručno trenerski poslovi (80) – 20% organizacijsko-upravljački poslovi (20).	160 zaposlenih osoba 63% klubova ima zaposlenu osobu	- broj zaposlenih osoba u sportskim klubovima s područja Grada Osijeka - broj klubova sa zaposlenom osobom
prosječna mjesečna bruto plaća u osječkom sportu = prosjek RH – 30%	Krajem 2019. godine osječki sportski klubovi zapošljavali su ukupno 60 osoba s prosječnom bruto godišnjom plaćom od 73.483 kn ili 6.123 kn mjesečno. Prosječna bruto plaća u osječkom sportu u 2019. godini bila je za 30% niža od prosječne bruto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj. Kako bi se u sport privukli i zadržali kvalitetni, kompetentni i školovani kadrovi na stručno-trenerskim i organizacijsko-upravljačkom pozicijama potrebno je postupno povećavati izdvajanja za plaće kako bi prosječna plaća u sportu bila za 10% veća od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj.	prosječna mjesečna bruto plaća u osječkom sportu = prosjek RH + 10%	prosječna mjesečna bruto plaća zaposlenih osoba u sportskim klubovima

CILJ 4 – Godišnji prihodi sportskih klubova na području Grada Osijeka iznose 70 milijuna kuna

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Prihodi sportskih klubova 36.294.425 kn udio javnih sredstava 30%	Ukupni prihodi osječkih sportskih klubova u 2019. godini iznosili su oko 36,3 milijuna kuna, a rashodi oko 36,5 milijuna kuna. Cilj je do 2030. godine stvoriti uvjete za povećanje ukupnih godišnjih prihoda osječkih sportskih klubova na 70 milijuna kuna. Ukupno ciljano povećanje prihoda u odnosu na 2019. godinu iznosi oko 33,7 milijuna kuna i pokrilo bi se iz dva dominantna izvora: 11 milijuna kuna iz Programa javnih potreba u sportu (vidi Cilj 1), a 22,7 milijuna kuna iz vlastitih prihoda koje ostvaruju klubovi, a dominantno članarinom, organizacijom sportskih priredbi, prodajom roba i usluga te donacijama trgovačkih društava i drugih pravnih osoba što će se realno moći ostvariti zapošljavanjem novih osoba u sustav sporta (profesionalizacijom osječkoga sporta) i stvaranjem boljih infrastrukturnih preduvjeta za rad u osječkom sportu. Cilj je da se zadrži udio javnih sredstava na razini 30% ukupnih prihoda.	Prihodi sportskih klubova 70.000.000 kn udio javnih sredstava 30%	ukupni godišnji prihodi osječkih sportskih klubova članica ZŠUGOS bez NK Osijek š.d.d.

3.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030.

Ključni strateški ciljevi za 2030. godinu

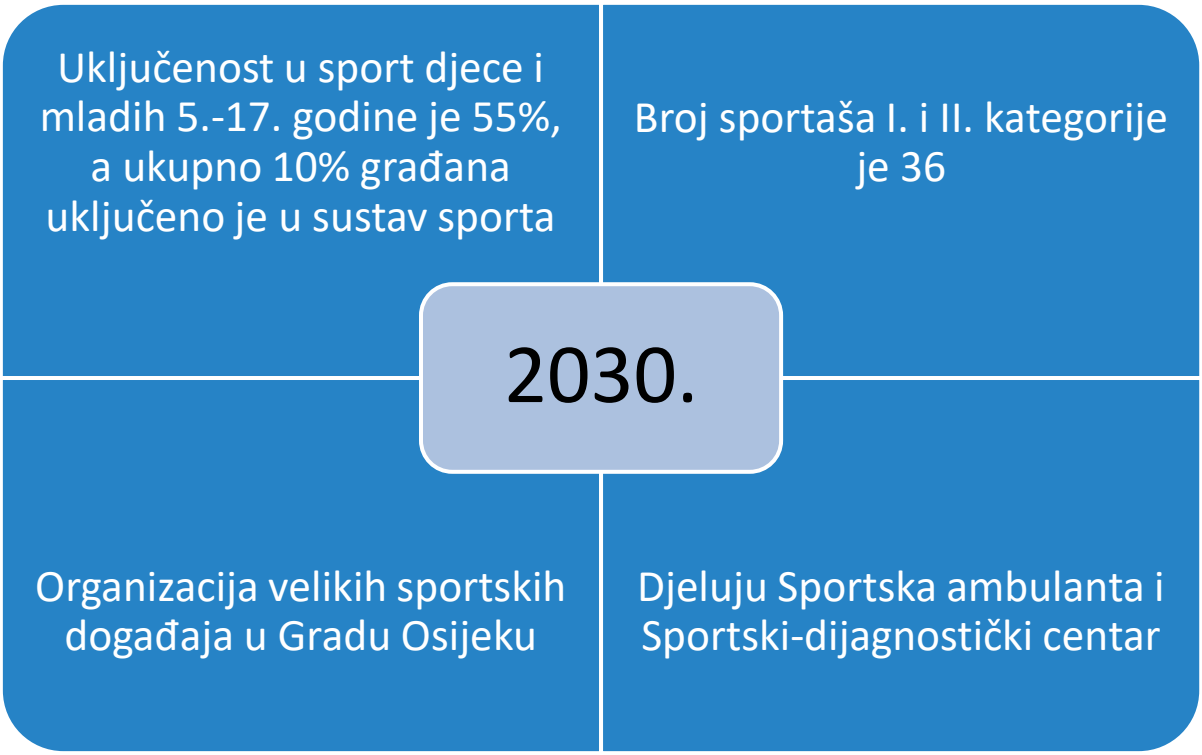

CILJ 1 – Uključenost u sport djece i mladih od 5. do 17. godine je 55%, ukupno 10% građana uključeno u sustav natjecateljskog sporta

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
45,8% djece i mladih od 5. do 17. godine su uključeni u sport 7,9% građana Grada Osijeka uključeno u sustav natjecateljskog sporta	U ovom je trenutku u sport uključeno 6.422 djece i mladih od 5. do 17. godine života što čini 45,8% ukupne populacije djece i mladih tog uzrasta u Gradu Osijeku. Taj dobar pokazatelj je potrebno zadržati i u narednom razdoblju, odnosno postavljen je cilj da 2030. godine 7.800 ili 55% ukupne populacije djece i mladih od 5. do 17. godine starosti bude uključeno u sport (članovi sportskih klubova). U sustav natjecateljskoga sporta uključeno je ukupno 8.497 ili 7,9% građana Grada Osijeka. Od toga je oko 6.400 djece i mladih, 1.400 seniora i 600 ostalih (veterani, rekreacija i sl.). Cilj je do 2030. povećati uključenost građana u sustav sporta za 2.000 osoba odnosno cilj je imati 10.500 ili 10% građana uključenih u sustav sporta. Povećanje od 2.000 osoba odnosi se na oko 1.300 djece i mladih od 5. do 17. godine te oko 700 sportaša seniorskog uzrasta. Cilj je 2030. imati 7.800 djece i mladih sportaša, 2.100 seniora sportaša te 600 veterana, rekreativaca i drugih članova klubova.	55% djece i mladih od 5. do 17. godine su uključeni u sport 10% građana Grada Osijeka uključeno u sustav natjecateljskog sporta	postotak djece i mladih 5-17. godina u sustavu sporta postotak građana u sustavu sporta

CILJ 2 – Unaprijediti rezultate koje osječki sportaši ostvaruju na međunarodnim i nacionalnim natjecanjima

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
4 sudionika OI od 2000. do 2020.	U posljednjih 20 godina, od 2020. godine, samu su 4 osječka sportaša sudjelovala na OI – Ivan Jukić (2000.), Mirela Skoko-Ćelić (2004.), David Šain (2012.) i Ivan Horvat (2012. i 2016.). Prije srebrne medalje Davida Šaina 2012. godine na OI u Londonu posljednja olimpijska medalja koju su osvojili sportaši iz osječkih sportskih klubova bila je 1988. godine (Jasna Šekarić).	8 sudionika OI na slijedećih 3 OI (2021., 2024. i 2028.).	broj sportaša sudionika OI

12 sportaša I. i II. kategorije HOO-a	S obzirom na veličinu sustava sporta, kvalitetu i dostupnost sportskih građevina te financijsko praćenje sporta od strane Grada Osijeka rezultati koje osječki sportaši ostvaruju na velikim međunarodnim natjecanjima, a koji se vrednuju za ostvarivanje I. i II. kategorije HOO-a nisu zadovoljavajući. Potrebno je ispunjavanjem i drugih ciljeva predviđenih ovom strategijom, a ponajviše onih koji se odnose na sportske trenere (vidi poglavlje *3.2. Treneri i drugi stručni kadrovi u sportu Grada Osijeka – ciljevi 2030.*) poboljšati sportske rezultate s ciljem povećavanja broja sportaša koji ostvaruju I. i II. kategoriju HOO-a.	36 sportaša I. i II. kategorije HOO-a	broj kategoriziranih sportaša I. i II. kategorije

CILJ 3 – Organizacija velikih međunarodnih sportskih događanja u Gradu Osijeku

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
2 europska ili svjetska prvenstva 2010.-2020.	U posljednjih 10 godina, od 2010. godine, Grad Osijek je bio domaćin dva seniorska europska ili svjetska sportska prvenstva (Europsko prvenstvo u streljaštvu EPSO 2019. i Europsko prvenstvo u rukometu za žene 2014.). Organizacija europskih ili svjetskih sportskih ima potencijalno snažan utjecaj na daljnji razvoj tog sporta u gradu, utječe na međunarodnu prepoznatljivost te ostvaruje, ovisno o veličini prvenstva, utjecaj na turističke rezultate. Paralelno s ulaganjem u sportsku infrastrukturu, povećanjem Programa javnih potreba u sportu, profesionalizacijom sustava osječkoga sporta te ostvarivanjem drugih strateških ciljeva Grad Osijek se treba pripremati, kandidirati i organizirati veći broj europskih ili svjetskih prvenstava u različitim sportovima.	3 europska ili svjetska prvenstva 2021.-2030.	broj organiziranih sportskih događaja
3 velika godišnja sportska događaja	Na području Grada Osijeka organiziraju se tri velika godišnja sportska događaja – Pannonian Challenge, Svjetski kup u gimnastici Grand prix Osijek i Osječki Ferivi polumaraton. Cilj je do 2030. zadržati organizaciju navedenih postojećih sportskih događaja te uspostaviti još tri nova velika godišnja sportska događanja	6 velikih godišnjih sportskih događaja	broj organiziranih sportskih događaja

CILJ 4 – Djeluju Sportska ambulanta i Sportski-dijagnostički centar

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
ne djeluje Sportska ambulanta ne djeluje Sportsko-dijagnostički centar	Na području Grada Osijeka nije riješena zdravstvena skrb za sportaše. Ne postoji javna specijalizirana ambulanta sportske medicine. S ciljem daljnjeg unaprjeđenja temeljne zdravstvene skrbi osječkih sportaša (obavezni liječnički pregledi) te specijalističke skrbi o sportašima potrebno je ustrojiti Sportsku ambulantu s barem dva sportsko-medicinska tima (liječnik i sestra) te opremiti sportsko-medicinsku ambulantu. Sportaši s područja Grada Osijeka godišnje obave oko 4.200 zdravstvenih pregleda, za što je u 2019. godini utrošeno oko 320.000 kn iz Programa javnih potreba u sportu na području Grada Osijeka. Također, obavljeno je dodatnih oko 1.100 fizioterapijskih tretmana. Procjena godišnjeg troška sportske ambulante je 800.000 kn (680.000 kn trošak plaće za 4 osobe (dva liječnika i dvije sestre) te 120.000 kn trošak hladnog pogona ambulante). S obzirom da se trenutno izdvaja za sportske preglede oko 320.000 kn godišnje, potrebno je osigurati dodatnih oko 480.000 kn godišnje. Na području Republike Hrvatske djeluju dva Sportsko-dijagnostička centra, a najbliži Osijeku je u Zagrebu. Stoga osječki sportaši i treneri, u pravilu, ne koriste sportsko-dijagnostičke usluge. S ciljem unaprjeđenja trenažnih postupaka potrebno je u suradnji s Kineziološkim fakultetom u Osijeku ustrojiti Sportsko-dijagnostički centar koji bi djelovao kao regionalni centar sportske dijagnostike za područje čitave istočne Hrvatske i 5 slavonskih županija. Kineziološki fakultet bi osiguravao stručne kadrove koji bi provodili sportsko-dijagnostičke postupke dok bi Grad Osijek osigurao sredstva za opremanje Sportsko-dijagnostičkog centra i troškove hladnog pogona. Procjena potrebnih ulaganja u opremanje Sportsko-dijagnostičkog centra osnovnim dijagnostičkim aparatima je 750.000 kn, a troškovi održavanja hladnog pogona na godišnjoj razini se kreću do 120.000 kn. S djelovanjem Sportske ambulante i Sportsko-dijagnostičkog centra osječki sportaši mogli bi na području Grada Osijeka imati dostupne usluge sportskih zdravstvenih pregleda, dijagnostike treniranosti, prevencije i rehabilitacije sportskih ozljeda.	djeluje Sportska ambulanta djeluje Sportsko-dijagnostički centar	ustrojena Sportska ambulanta ustrojen Sportsko-dijagnostički centar

CILJ 5 – Unaprijediti kapacitete za provedbu Strategije

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
3 djelatnika u Odsjeku za sport unutar Upravnog odjela za društvene djelatnosti	Upravljanje sustavom sporta na području Grada Osijeka, naročito u svjetlu provedbe i kontrole *Strategije razvoja sporta Grada Osijeka 2020. – 2030.*, ali i dnevnog i operativnog djelovanja uvjetuje značajnije kadrovsko osnaživanje i podizanje razine djelovanja Odsjeka za sport unutar Upravnog odjela za društvene djelatnosti. Ulaskom RH u punopravno članstvo EU i novom zakonskom regulativom došlo je do značajnog povećanja opsega administrativnih poslova u Odsjeku. Odsjek vodi skrb i o gospodarenju najvećom gradskom imovinom koju čine sportske građevine u vlasništvu Grada Osijeka (ukupno 49 objekata razvrstanih u tri kategorije), što uključuje provođenje natječaja za upravljanje i zakup, godišnje programe upravljanja, procjenu vrijednosti, zaključivanje i kontrolu ugovora o zakupu, upravljanju i podzakupu, raspisivanje javnog poziva za izgradnju i opremanje, realizaciju sufinanciranja režijskih troškova, hitne intervencije i otklanjanje nedostataka opasnih za korisnike na dnevnoj razini. Kako se opseg poslova i dalje povećava uvođenjem novih programa, zakonskim odredbama, kao i u skladu s nalazima revizije (Državna revizija 2018.), izvjesno je kako sa sadašnjim brojem djelatnika više neće biti moguće provoditi dnevne i operativne poslove u skladu sa zahtjevima struke, zadanim rokovima i u zakonskim okvirima te dodatno raditi na provođenju Strategije. Opcije su kadrovsko osnaživanje Odsjeka za sport s dodatnim zaposlenicima. Sistematizacijom radnih mjesta u Odsjeku za sport predviđeno je 7 djelatnika, a trenutno ih je zaposleno troje. Potrebno je povećati broj zaposlenih unutar Odsjeka za sport u skladu sa sistematizacijom. Odsjek za sport pri Upravi za društvene djelatnosti je kadrovski nedovoljno ekipiran za uspješno izvođenje dodatnih programa i aktivnosti koji će proizaći iz Strategije. Poslovi koji bi bili potrebni za izvršavanje strategijom povjerenih aktivnosti, praćenje izvršavanja aktivnosti drugih pravnih osoba, kontrolu provedbe strateškog programa, procjenu učinaka strateških mjera i aktivnosti, dopunu u izmjenu strateškog programa ili Akcijskog plana te izvještavanje o provedbi Strategije zahtijevaju najmanje 1 izvršitelja. Dodatno, moguće je razmisliti i o samostalnom Upravnom odjelu za sport unutar sustava Gradske uprave Grada Osijeka. Na taj bi se način pratili trendovi koji su prisutni na državnoj razini gdje je 2016. godine izdvajanjem iz tadašnjeg Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske ustrojen samostalni Središnji državni ured za sport. Posljedično razina usluge i uloga tijela državne uprave u sustavu sporta značajno su povećani, a naročito donošenjem nacionalnog strateškog dokumenta pod nazivom *Nacionalni program razvoja športa u Republici Hrvatskoj 2019.-2026.*Tijekom 2020. godine sport je s razine Središnjeg državnog ured podignut na razinu Ministarstva turizma i sporta Republike Hrvatske.	4-7 djelatnika u Odsjeku za sport unutar Upravnog odjela za društvene djelatnosti	broj djelatnika u Odsjeku za sport

	Također, samostalne Upravne odjele za sport (ili odgovarajuća tijela gradske uprave sličnog naziva) imaju gradovi poput Zagreba (Gradski ured za sport i mlade), Rijeke (Odjel za sport i tehničku kulturu), Varaždina (Upravni odjel za sport i zdravstvenu zaštitu), Zadra (Upravni odjel za kulturu i sport) i Velike Gorice (Upravni odjel za predškolski odgoj, školstvo i šport) odnosno sve veće gradske sredine osim Splita. Gradovi su prepoznali složenost upravljanja sustavom sporta i sportskih građevina, naročito gradovi koji u sustav sporta ulažu na godišnjoj razini 30 ili više milijuna kuna.		

CILJ 6 – U Gradu Osijeku djeluje 130 sportskih klubova iz 45 sportova

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
127 sportskih klubova 43 sporta	Na području Grada Osijeka trenutno djeluje umjeren broj sportskih klubova – 127 sportskih klubova u 43 sporta. Radi racionalnijeg korištenja postojećih resursa (infrastrukturnih, financijskih i stručno-trenerskih) postoji potencijal fuzioniranja postojećih 10ak sportskih klubova u 3-5 fuzioniranih sportskih klubova koji djeluju u istome sportu. Nastaviti provoditi konzervativnu politiku uključivanja novih klubova u ZSUGOS te u sustav javnih potreba u sportu Grada Osijeka i time destimulirati osnivanje novih klubova u istome sportu.	130 sportskih klubova 45 sportova	broj sportskih klubova broj zastupljenih sportova

CILJ 7 – Povećati broj osoba s invaliditetom i gluhih osoba koji su uključeni u sustav sporta za 30%

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
45 gluhih sportaša 122 osobe s invaliditetom	Sportski sustav osoba s invaliditetom na području Grada Osijeka razmjerno je razvijen. Djeluje 16 klubova od čega 8 klubova gluhih sportaša i 8 klubova osoba s invaliditetom. Međutim, u sustav sporta uključen je razmjerno mali broj osoba s invaliditetom. Uvažavajući sve okolnosti i izazove uključivanja većeg broja osoba s invaliditetom u sustav sporta strateški je interes povećati njihov broj. Naročito je važan sustavan rad na uključivanje većeg broja djece i mladih osoba s invaliditetom u sustav sporta. Povećanjem broja osoba s invaliditetom u sustav sporta, profesionalizacijom trenerskoga kadra i stvaranjem povoljnijih uvjeta bavljenja sportom za osobe s invaliditetom može se očekivati i povećanje rezultatskih uspjeha na međunarodnim natjecanjima. Na Paraolimpijskim igrama iz osječkih sportskih klubova osoba s invaliditetom sudjelovali su Boris Zrmanjac (Sydney, 2000.) i Ivan Sršić (Atena 2004.) u dresurnom jahanju kao članovi Udruga za terapiju i aktivnosti pomoću konja „MOGU“. Udrugu „Mogu“ potrebno je ponovno uključiti u djelovanje i na području sporta osoba s invaliditetom.	58 gluhih sportaša 158 sportaša s invaliditetom	broj gluhih sportaša i sportaša s invaliditetom

CILJ 8 – Usavršavanje, školovanje i zapošljavanje trenera u sportu osoba s invaliditetom i gluhih sportaša

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
13 trenera volontera 1 profesionalno zaposlen trener 13 nekvalificiranih trenera 1 osposobljena osoba za obavljanje stručnih poslova	U svih 8 sportskih klubova gluhih po jedna osoba obavlja trenerske poslove, obavlja ih volonterski i niti jedna od njih nema kvalifikaciju za obavljanje stručnih trenerskih poslova u sportu. Niska razina kompetencija odnosno nepostojanje kvalificiranih trenera za rad u sportu gluhih predstavlja ozbiljan ograničavajući čimbenik njegovog daljnjeg kvalitetnog razvoja. Šest osoba obavlja trenerske poslove u klubovima osoba s invaliditetom. U statusu volontera je 5 trenera dok je 1 trener profesionalac s ugovorom o radu. Od 6 trenera 1 osoba ima kvalifikaciju za obavljanje trenerskih poslova na razini osposobljavanja (tečaj) dok preostalih 5 osoba ne posjeduje kvalifikaciju za obavljanje trenerskih poslova u sportu. Slično kao i kod sporta gluhih nedostatak kvalificiranih i kompetentnih trenera predstavlja ozbiljan ograničavajući čimbenik daljnjeg razvoja sporta osoba s invaliditetom.	24 trenera 8 profesionalno zaposlenih trenera 24 trenera školovana ili osposobljena za obavljanje stručnih poslova u sportu	broj profesionalnih trenera broj školovanih ili osposobljenih trenera

3.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030.

Ključni strateški ciljevi za 2030. godinu

CILJ 1 – Povećati uključenost učenika osječkih osnovnih i srednjih škola u školski sport

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
osnovne škole 23% uključenih učenika	Povećati uključenost učenika osnovnih škola u školski sport za 30% sa sadašnjih 23% na 30%.	osnovne škole 30% uključenih učenika	udio učenika uključenih u školski sport
srednje škole 12,48% uključenih učenika	Povećati uključenost učenika srednjih škola u školski sport sa sadašnjih 12,48% na 20%.	srednje škole 20% uključenih učenika	udio učenika uključenih u školski sport

CILJ 2 – Program Univerzalne sportske škole i Vježbaonice provodi se u svim osnovnim školama

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
50% osnovnih škola provodi program Univerzalne sportske škole 23 odjeljenja (oko 690 ili 19,5% djece)	Program Univerzalne sportske škole namijenjen je učenicima od I. do IV. razreda osnovne škole s ciljem dodatnog, sportski usmjerenog, organiziranog vježbanja 2x tjedno pod vodstvom nastavnika TZK. Hrvatski školski športski savez financira rad nastavnika TZK. Trenutno se u 50% osječkih osnovnih škola provodi program Univerzalne sportske škole s ukupno 23 odjeljenja (1 odjeljenje = 30 učenika). Potrebno je uvesti program Univerzalne sportske škole u svim osnovnim školama na području Grada Osijeka s najmanje 2 odjeljenja, a po potrebi i više odjeljenja. Uz zadržavanje postojećih odjeljenja uvođenjem novih barem 30 odjeljenja ukupan broj odjeljenja bi iznosio 53 odnosno oko 1.590 ili 45% djece od I. do IV. razreda osječkih osnovnih škola bilo bi obuhvaćeno programima Univerzalne sportske škole te bi imali svakodnevno organizirano i vođeno tjelesno vježbanje unutar školskog sustava (3 sata nastave TZK + 2 sata Univerzalne sportske škole). Ukoliko Hrvatski školski športski savez neće moći pokriti troškove povećanog broja odjeljenja Univerzalne sportske škole troškove će pokriti Grad Osijek putem Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka.	100% osnovnih škola provodi program Univerzalne sportske škole 53 odjeljenja (oko 1590 ili 45% djece)	broj škola koje provode program Univerzalne sportske škole broj odjeljenja Univerzalne sportske škole
35% osnovnih škola provodi program Vježbaonica	Vježbaonica je program Hrvatskog školskog sportskog saveza (HŠSS) koji je namijenjen učenicima od 5. do 8. razreda osnovnih škola te svim učenicima srednjih škola u Republici Hrvatskoj. Program se provodi kao dio aktivnosti školskih sportskih društava. Učenici, polaznici programa u suradnji s nastavnicima TZK biraju i pohađaju različite sportske aktivnosti u fondu od 70 sati godišnje najčešće unutar lokalne sportske zajednice. Tijekom školske godine moguće je pohađanje više različitih sportskih programa. Hrvatski školski športski savez financira rad nastavnika TZK. Trenutno se u 35% osječkih osnovnih škola provodi program Vježbaonica Potrebno je uvesti program Vježbaonica u svim osnovnim školama na području Grada Osijeka. Ukoliko Hrvatski školski športski savez neće moći pokriti troškove povećanog broja odjeljenja Vježbaonica troškove će pokriti Grad Osijek putem Programa javnih potreba u sportu Grada Osijeka	100% osnovnih škola provodi program Vježbaonica	broj škola koje provode program Vježbaonice

CILJ 3 – Ustanovljene gradske školske sportske lige

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
/	Unaprijediti školski sport na gradskoj razini s turnirskog tipa natjecanja na sustav ligaškoga natjecanja u najmanje 4 sporta – košarka, rukomet, futsal i odbojka u muškoj i ženskoj konkurenciji. U ligaškom sustavu natjecanja sudjeluju sve osnovne i srednje škole s područja grada. Osnovne škole podjeljene su u dvije skupine ili lige po 10 škola. Igra se po dvostrukom bod sustavu što jamči najmanje 18 kola odnosno utakmica svakoj ekipi na razini osnovnih škola te playoff za gradskog prvaka. Sličan sustav organizirati i na razini srednjih škola u najmanje dva sporta (npr. futsal za učenike i odbojka za učenice). Moguće je uključivanje osnovnih i srednjih škola iz susjednih općina i/ili gradova koji su zainteresirani. Redoviti sustav natjecanja uz sebe će nužno vezati i uspostavu sustav redovitih treninga unutar školskih sportskih društava odnosno školskih ekipa u pojedinom sportu. Potrebno je donijeti prilagođena pravila natjecanja koja će regulirati mogućnost sudjelovanja učenika koji su registrirani u istom sportu u sustavu klupskih treninga i natjecanja. Uspostava ovakvog sustava natjecanja previđena je od školske godine 2022./2023. Pored ligaških natjecanja sukladno interesu učenika potrebno je organizirati i redovita natjecanja u drugim sportovima. Izvor financiranja – Javne potrebe u sportu Grada Osijeka	gradske školske sportske lige 4 sporta muška i ženska konkurencija	broj gradskih školskih sportskih liga broj škola uključenih u gradske školske sportske lige

CILJ 4 – Suradnja školskih sportskih društava i akademskih klubova s lokalnom sportskom zajednicom i sportskim klubovima

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
/	S obzirom da je ovim dokumentom predviđeno kako će do 2030. godine u sustavu osječkoga sporta biti zaposleno ukupno 120 trenera i kako će 75% njih imati višu ili visoku stručnu spremu iz kineziologije ispunit će se i trenutne zakonske pretpostavke za uspostavu bliske suradnje lokalnih sportskih klubova i školskih sportskih društava u smislu provođenja stručno trenerskoga rada sportskih klubova unutar školskih sportskih društava. Uspostavom suradnje sportski klubovi bi dobili otvoreniji ulaz u škole te bi još lakše dolazili do djece i promovirali sportske aktivnosti. S druge strane kadrovska ograničenja škola (nastavnici TZK opterećeni redovnom nastavom TZK) bi uključivanjem trenera iz sportskih klubova u rad školskih sportskih društava (onih trenera koji ispunjavaju zakonske uvjete za rad u školi) bili anulirani.	sportski klubovi sudjeluju u organizaciji i provođenju treninga školskih sportskih društava	broj sportskih klubova koji sudjeluju u radu školskih sportskih društava
/	Tijekom mjeseca rujna i početka školske godine svim zainteresiranim klubovima omogućilo bi se organiziranje pokaznih treninga unutar škola s ciljem prezentacije svog sporta i privlačenja djece i mladih u sport. Program je prvenstveno namijenjen učenicima od 1. do 4. razreda osnovne škole.	Mjesec sporta – godišnje događanje	održan Mjesec sporta u školama

CILJ 5 – Osnivanje 2 akademska sportska kluba

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
nema akademskih sportskih klubova	U sustavu sporta Grada Osijeka već djeluje klub koji u svom nazivu ima pridjev „akademski“ iako nema formalno-pravne veze s akademskim sportom ili Sveučilištem. Uključivanjem postojećih klubova u formalni sustav akademskog sporta ili osnivanjem novog akademskog sportskog kluba može se ostvariti uključivanje akademskog sporta u sustav natjecateljskog sporta. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku ima oko 16.000 studenata te je trenutno u sustav akademskih sportskih natjecanja uključeno oko 1.400 studenata što je gotovo koliko u Gradu Osijeku ima seniorskih sportaša u svim klubovima zajedno. To pokazuje potencijalnu snagu akademskog sporta koju u strateškom smislu treba usmjeriti prema ostvarivanju bliže suradnje sa sustavom natjecateljskog sporta. Akademski sportski klub bi okupljao studente te sudjelovao u akademskom, ali, prvenstveno, u redovitom sustavu natjecanja. Taj smjer daljnjeg razvoja akademskog sporta prihvatili su i neka druga hrvatska sveučilišta te bi se tome trebao priključiti i osječki akademski sport.	osnovana i djeluju 2 akademska sportska kluba	broj akademskih sportskih klubova

CILJ 6 – Izgradnja akademske sportske infrastrukture

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku nema sportskih građevina	Početkom akademske 2020./2021. s djelovanjem je započeo Kineziološki fakultet u Osijeku. Fakultet trenutno nema odgovarajuće sportsko-infrastrukturne preduvjete za svoj rad poput sportskih dvorana, vanjskih sportskih terena, vježbaonica, bazena i sl. U budućem strateškom razdoblju Fakultet i Sveučilište u suradnji s Gradom Osijekom i Osječko-baranjskom županijom te Ministarstvom znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske treba početi stvarati infrastrukturne preduvjete za svoj kvalitetniji rad. Također, s obzirom da visokoškolske ustanove u Gradu Osijeku nemaju vlastitu sportsku infrastrukturu osnovni preduvjet daljnjeg razvoja akademskog sporta je izgradnja sveučilišnih dvoranskih prostora koji bi zadovoljili potrebe za provedbom nastave TZK za studente prve i druge godine studija, za akademske sportske aktivnosti kao i za rekreativne aktivnosti studenata. Planovi daljnjeg razvoja Kampusa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayer u Osijeku predviđa izgradnju sportsko-rekreativne infrastrukture koja će se koristiti i za potrebe osječkog akademskog sustava sporta.	Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku ima sportske građevine	broj sportskih građevina na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayer u Osijeku

3.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA – CILJEVI 2030.

Ključni strateški ciljevi za 2030. godinu

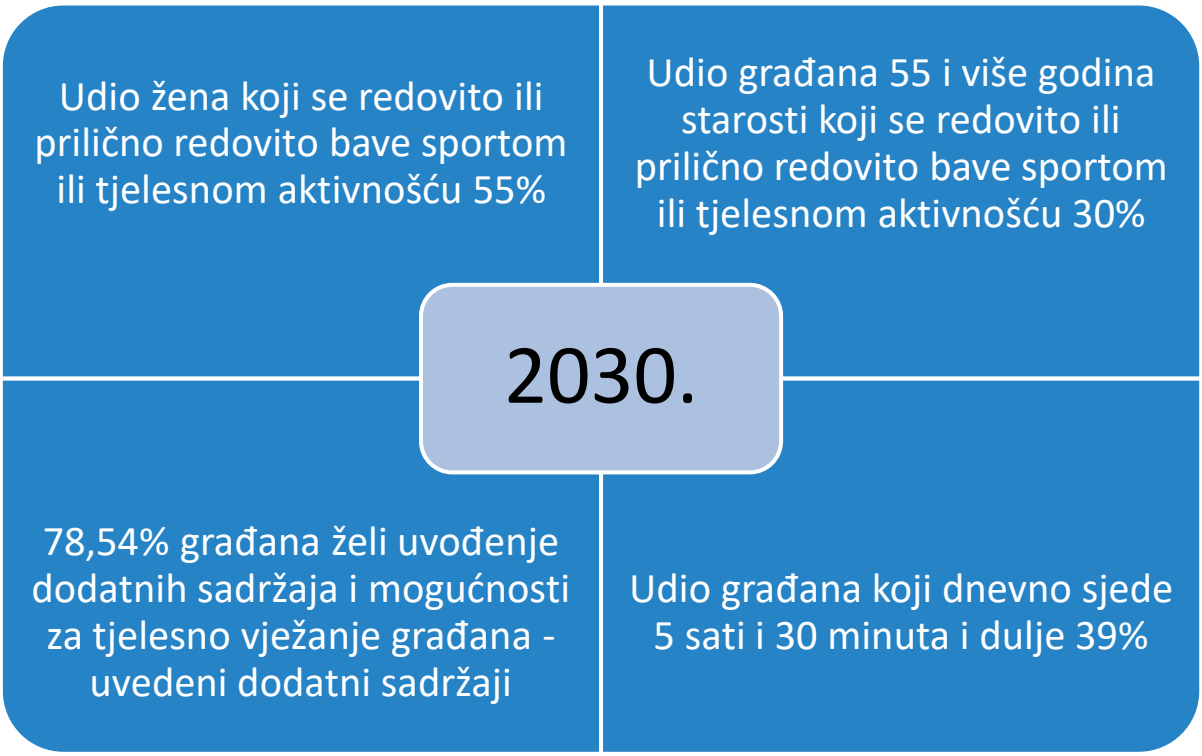

CILJ 1 – Povećati broj žena uključenih u programe redovitog ili prilično redovitog bavljenja sportom i tjelesnim vježbanjem

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
48% žena vježba redovito ili prilično redovito	Generalno gledano građani Osijeka su iznadprosječno uključeni u programe redovitog (5 i više puta tjedno) ili prilično redovitog (1 do 4 puta tjedno) bavljenja sportom ili tjelesnim vježbanjem. Naime, čak 13% građana se redovito bavi sportom odnosno tjelesnim vježbanjem što je znatno više u odnosu na prosjek RH koji iznosi 5% pa čak i značajno više u odnosu na prosjek EU koji iznosi 7%. Najbrojnija kategorija je ona u kojoj se nalaze ispitanici koji prilično redovito vježbaju te se u njoj nalazi 41,67% ispitanika što je također značajno više i od hrvatskog (19%) i od europskog (33%) prosjeka. Međutim, značajne su razlike između muškaraca i žena. Redovito ili prilično redovito u značajno većoj mjeri vježbaju muškarci (62,73%) u odnosu na žene (48,02%). Sukladno tome, osobe koje vježbaju rijetko (1-4 puta mjesečno) ili nikada su u većem omjeru žene s 50,46% udjela u odnosu na 35,42% muških ispitanika. Sustav sportske rekreacije na području Grada Osijeka treba u značajnoj mjeri orijentirati prema populaciji žena s područja Grada Osijeka.	55% žena vježba redovito ili prilično redovito	udio žena koje su redovito ili prilično redovito uključene u programe sporta i tjelesnog vježbanja
50,46% žena vježba rijetko ili nikada	Smanjiti udio žena koje se rijetko (1 do 3 puta mjesečno) ili nikada bave sportom ili tjelesnim vježbanjem za 20% odnosno sa sadašnjih 50,46% na 40% žena.	43% žena vježba rijetko ili nikada	udio žena koje su rijetko ili nikada uključene u programe sporta i tjelesnog vježbanja

CILJ 2 – Povećati udio građana u dobnoj skupini od 55 i više godina koji su uključeni u programe redovitog ili prilično redovitog bavljenja sportom i tjelesnim vježbanjem

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
25% građana 55 i više godina starosti vježba redovito ili prilično redovito	Najveći postotci (67,34% i 65,84%) ispitanika koji vježbaju redovito ili prilično redovito pripadaju dobnim skupinama 15-24 i 25-39 godina, dok u sljedeće dvije kategorije dolazi do drastičnog opadanja osoba koje vježbaju i to 42,07% u kategoriji 40-54 godine i tek 25% u kategoriji 55 godina i više. Građani starije dobne skupine potencijalno mogu imati značajne, znanstveno dokazane, pozitivne učinke od redovitog ili prilično redovitog bavljenja sportom ili tjelesnim vježbanjem. Međutim, oni čine najmanji udio građana Grada Osijeka koji su uključeni u redovite ili prilično redovite programe vježbanja. Najmanje su u redovito vježbanje ili bavljenje sportom uključeni umirovljenici s tek 19,61%. Cilj je za 20% povećati uključenost građana dobne skupine 55 i više godina u programe redovitog ili prilično redovitog tjelesnog vježbanja. Sustav sportske rekreacije na području Grada Osijeka treba u značajnoj mjeri orijentirati prema dobnoj skupini 55 i više godina starosti, a naročito umirovljenicima.	30% građana 55 i više godina starosti vježba redovito ili prilično redovito	udio građana 55 i više godina starosti koji su redovito ili prilično redovito uključeni u programe sporta i tjelesnog vježbanja

CILJ 3 – Smanjiti udio građana koji dnevno sjede 5 sati i 30 minuta i dulje

TRENUTNO STANJE 2020.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2030.	KPI
48,91% građana dnevno sjedi 5 sati i 30 minuta i dulje	Gotovo polovica građana Grada Osijek (48,91%) provede dnevno u sjedenju 5 sati i 30 minuta ili više. To je značajno više od drugih usporedivih gradova (Dubrovnik i Karlovac) te više od prosjeka građana Republike Hrvatske (39%) i građana Europske unije (41%). Prema preporukama u literaturi, odrasle osobe, pogotovo one koje se bave sedentarnim poslovima, trebale bi češće izmjenjivati razdoblja sjedenja i stajanja, odnosno nisko-intenzivnih aktivnosti. Posebno trebaju obratiti pozornost na akumulaciju 2-4 sata nisko-intenzivnih aktivnosti (stajanje, hodanje i sl.) za vrijeme radnog vremena. Također, važno je smanjiti vrijeme provedeno u sedentarnim aktivnostima kao što je gledanje TV-a na manje od 3 sata (Jurakić i Pedišić, 2019). Sukladno tome potrebno je osmisliti intervencije koje će podići svijest građana grada Osijeka o važnosti poštivanja navedenih preporuka s ciljem smanjivanja negativnih efekata sedentarnog načina ponašanja.	39% građana dnevno sjedi 5 sati i 30 minuta i dulje	udio građana koji dnevno sjedi 5 sati i 30 minuta i dulje

CILJ 4 – Uvođenje dodatnih sadržaja i mogućnosti za bavljenjem sportom i tjelesnim vježbanjem

TRENUTNO STANJE 2018.	OPIS	ŽELJENI CILJ 2028.	KPI
78,54% građana želi nove sadržaje	Velika većina ispitanika slaže se oko toga da su dodatni sadržaji potrebni, pa se tako u potpunosti sa ovom tvrdnjom slaže čak 53,08% ispitanika. Djelomično se sa ovom tvrdnjom slaže 25,46% ispitanika što ukupno čini 78,54% ispitanika koji se slažu, odnosno imaju pozitivnu percepciju oko uvođenja dodatnih sadržaja po pitanju organiziranog tjelesnoga vježbanja za sve građane. Ovo je pokazatelj da građani grada Osijeka žele kvalitetniju ponudu programa tjelesnog vježbanja za sve. Temeljem toga i jedan od budućih ciljeva u promišljanju i razvoju ovoga segmenta sporta u gradu Osijeku potrebno je uskladiti s povratnim informacijama dobivenim i kroz ovu tvrdnju. Ovako pozitivan stav i želja građana za uvođenjem novih sadržaja i mogućnosti tjelesnog vježbanja otvara veliki potencijal uključivanja novih građana u redovito tjelesno vježbanje.		uvedeni dodatni sadržaji

4. PROGRAM RAZVOJA SPORTA U GRADU OSIJEKU 2020. – 2030.

U ovom dijelu strateškoga dokumenta operacionalizirani su ranije postavljeni ciljevi na način da se odredio vremenski okvir potreban za ispunjenje pojedinog cilja, zatim su se detaljnije razradile aktivnosti koje će se vršiti kako bi se ispunio svaki pojedini cilj, određen je nositelj ili nositelji svake aktivnosti kao i eventualni sudionici u aktivnosti te je procijenjen ukupni financijski trošak potreban za provedbu cilja.

Financijski je trošak procijenjen na temelju ekspertize i iskustva autora te analize ukupnog troška provedbe drugih sličnih aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Nositelj ili nositelji aktivnosti dužni su osigurati procijenjena financijska sredstva za provedbu aktivnosti te su odgovorni i za provedbu konkretne aktivnosti.

PROGRAM RAZVOJA SPORTA I SVAKI NJEGOV DIO ŽIVI SU DOKUMENT ČIJU JE REALIZACIJU POTREBNO REDOVITO PRATITI NA POLUGODIŠNJOJ I GODIŠNJOJ RAZINI TE ANALIZIRATI REZULTATE, A PO POTREBI KORIGIRATI I UNAPRJEĐIVATI SUKLADNO TRENUTNO REALNOJ SITUACIJI.

Predlažemo osnivanje Povjerenstva za praćenje provedbe, analizu i korekciju Strategije od strane Grada Osijeka s najviše 3 osobe (radi operativnosti) ili angažman vanjskih konzultanata koji bi svakih 6 mjeseci (polugodišnja razina) podnosili izvješće Gradu Osijeku o učinjenim poslovima i aktivnostima definiranim ovim dijelom strategije (praćenje provedbe) odnosno imali mandat da jednom godišnje analiziraju, korigiraju i unaprijede strateški dokument odnosno Program razvoja sporta u Gradu Osijeku 2020.-2030.

4.1. SPORTSKA INFRASTRUKTURA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030.

4.2. TRENERI I DRUGI STRUČNI KADROVI U SPORTU – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030.

4.3. FINANCIRANJE SPORTA U GRADU OSIJEKU – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030.

4.4. NATJECATELJSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030.

4.5. ŠKOLSKI I AKADEMSKI SPORT NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030.

4.6. TJELESNA AKTIVNOST GRAĐANA GRADA OSIJEKA – PROGRAM RAZVOJA 2020.-2030.

5. PRILOZI

ESPORTS U GRADU OSIJEKU

Esports ili elektronički sportovi (također poznatiji kao esportovi, e-sportovi, natjecateljske video igre, profesionalni gejming ili pro igranje) predstavljaju oblik natjecanja koji se odvija putem video igara. Najčešće, esportovi imaju oblik organiziranih natjecanja, takozvanih "multiplayer" (video igra u kojoj sudjeluje više igrača), između profesionalnih igrača.

Najuobičajeniji žanrovi video igara koji su povezani sa esports su strategije u realnom vremenu, borilačke, pucačke igre iz prvog lica (FPS – eng. First Person Shooter), igrice u kojima sudjeluje više igrača koji igraju preko interneta u ratnoj areni (MOBA – eng. Multiplayer Online Battle Arena), te sportske simulacije (FIFA, F1); iako ovaj popis nije isključiv.

Međunarodni olimpijski odbor je prije nekoliko godina uspostavio dijalog s esport zajednicom koja ima ambiciju pozicionirati esport kao jedan od oblika sportova te kao potencijalni olimpijski sport. Međunarodni olimpijski odbor je u suradnji s GAISF (Svjetsko udruženje međunarodnih sportskih saveza) tijekom 2018. godine održao Esports Forum na kojemu su raspravljane dodirne točke, sličnosti i različitosti sporta i esporta te je uspostavljena platforma za međusobno razumijevanje i daljnju suradnju esports zajednice, industrije video igara i međunarodne sportske zajednice.

(https://www.olympic.org/news/olympic-movement-esports-and-gaming-communities-meet-at-the-esports-forum, pristupljeno 4. rujna 2020.)

Dijalog je, između ostaloga, potaknula i činjenica kako veći broj međunarodnih sportskih saveza olimpijskih sporta uspostavlja sve bližu suradnju s esports zajednicom. Međunarodni olimpijski odbor je dodatno pojasnio svoje stanovište vezano uz elektronički sport tijekom 8. Olimpijskog summita održanog u prosincu 2019. godine. Na njemu je usvojen tzv. pristup s dvije brzine koji s jedne strane prepoznaje veliki potencijal u sportskim simulacijama (za razliku od drugih vrsta esports igara u kojima je već ranije izražena zabrinutost zbog dominiranja nasilja i drugih vrijednosti koje je teško spojiti s olimpijskim vrijednostima koje su definirane Olimpijskom poveljom) koje zahvaljujući virtualnoj i proširenoj stvarnosti dobivaju sve izraženiju tjelesnu komponentu. Također potiču esports zajednicu da iznađu načine i istraže mogućnosti uspostavljanja i organiziranja upravljačkog tijela koji bi rukovodio esportom. Nadalje, istaknuto je kako kod ostalih žanrova video igara odnosno esport natjecanja treba posvetiti više pozornosti samim igračima koje se potiče na veće uključivanje u sportske aktivnosti i vođenje zdravog načina života najboljih esport natjecatelja koji uključuje i tjelesno i mentalno zdravlje. (https://www.olympic.org/news/declaration-of-the-8th-olympic-summit, pristupljeno 4.rujna 2020.)

Uvažavajući uspostavljeni dijalog i prepoznate velike potencijale daljnje suradnje između sportske i esports zajednice na svjetskoj razini, vremenski okvir ovoga dokumenta od 10 godina, ta opredijeljenosti Grad Osijeka prema informatičkim tehnologijama, gradu u kojem poslovno djeluju brojne računalne tvrtke, između ostalog i tvrtke koje se bave razvojem (developmentom) video igara elektronički sportovi su uključeni u ovaj dokument.

Smjernice razvoja esporta u Gradu Osijeku

Gaming i esport industrija bilježi veliki rast prihoda u proteklim godinama te se kao takva smatra jednom od najunosnijih industrija u svijetu. Organizacija esport natjecanja/događanja za grad Osijek može donijeti benefit kroz povezane djelatnosti: turizam, smještaj i ugostiteljstvo, kulturne i umjetničke djelatnosti...

U razdoblju od 10 godina za razvoj esporta na području grada Osijeka potrebno je:

1. Osigurati potrebnu infrastrukturu za trening/natjecanja/esport evente – dvorana/prostor za cca 2000 gledatelja minimalno kroz izgradnju nove/adaptaciju postojeće infrastrukture – prostor Streljane na Pampasu je jedna od potencijalnih lokacija
2. Osigurati adekvatan prostor za djelovanje esport organizacija (esport timova, gaming stručnjaka i developera)
3. Osigurati pristup brzog interneta koji je ključan za održavanje esport natjecanja
4. Organizirati esport natjecanje / gaming event
5. Osigurati dostupan hardware i software: minimalno 20-30 gaming računala sa periferijom
6. Osigurati kvalitetne edukativne sadržaje za zainteresirane dionike (game development, esport razvoj, seminari, konferencije, predavanja) s ciljem upoznavanja tematike i razbijanja predrasuda o esportu
7. Ostale povezane aktivnosti

6. LITERATURA

1. Australian Sports Commission (2012). Australia's Winning Edge 2012-2022. http://www.ausport.gov.au/__data/assets/pdf_file/0011/509852/Australias_Winning_Edge.pdf. (20.9.2016.)
2. Bouchard C., Shephard RJ., Stephens T., (1994). Physical activity, fitness, and health. International proceedings and consensus statement. Champaign, IL: Human Kinetics.
3. Cavill, N., Kalmeier, S., Racioppi F. (2010) Tjelesno vježbanje i zdravlje u Europi: dokazi za akciju. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
4. Chaker, A.-N. (1999). "Study of national sports legislation in Europe", Council of Europe Publishing, Strasbourg.
5. Chaker, A.-N. (2004). "Good governance in sport. A European survey", Council of Europe Publishing, Strasbourg.
6. Chappelet, J.-L. (2008). "The International Olympic Committee and the Olympic System. The governance of world sport", Routledge, London.
7. Chappelet, J.-L., Bousigue A., Cohen B. (2008). The Autonomy of sport. Enlarged Partial Agreement on Sport, Council of Europe, Strasbourg.
8. City of London (2013). London Sport Strategy. https://londonsport.org/about-us/our-mission-vision-and-values/our-blueprint-strategy/ (15.9.2016.)
9. City of Preston (2015). The Preston Physical Activity and Sports Strategy 2015-2020. http://www.preston.gov.uk/GetAsset.aspx?id=fAAyADEAOAAwADkAfAB8AFQAcgB1AGUAfAB8ADAAfAA1 (15.9.2016.)
10. City of Vancouver (2008). Vancouver Sport Strategy. http://vancouver.ca/files/cov/Vancouver-Sport-Strategy.pdf (15.9.2016.)
11. City of Vienna (2000). Strategy plan for Vienna. https://www.wien.gv.at/stadtentwicklung/studien/pdf/b007289.pdf (15.9.2016.)
12. Coalter, F. (2013). The Social Benefits of Sport. http://www.sportscotland.org.uk/Documents/Publications/Social_benefits_of_sport_FINAL.pdf (12.9.2016.)
13. Colditz, G. (1999). Economic costs of obesity and inactivity, Medicine and science in sports and exercise, 31(11): 663–667.
14. Council of Europe (1992). European Sports Charter. https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?Ref=Rec%2892%2913&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=rev&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75 (20. 12. 2009.)
15. Council of Europe (1992). European Sports Charter. https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?Ref=Rec%2892%2913&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=rev&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75 (20. 12. 2009.)
16. Čustonja, Z., Jukić, I. i Milanović, D. (2011). Treneri i stručni poslovi u hrvatskome sportu. Zagreb: Nacionalno vijeće za sport i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.
17. Department for Education and Skills (DfES) and the Department for Culture, Media and Sport (DCMS) (2005). The National PE, School Sport and Club Links Strategy. www.ofsted.gov.uk/Ofsted-home/Publications-and-research/Browse-all-by/Education/Curriculum/Physical-education/Primary/The-physical-education-school-sport-and-club-links-strategy (10. 12. 2010.)
18. Department of Culture, Media and Sport and Strategy unit (2002). Game Plan: a strategy for delivering Government's sport and physical activity objectives http://www.number-10.gov.uk/su/sport/report/pdf.htm (18. 3. 2008.).
19. Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2017). Sport and physical activity – Report. S mreže skinuto 20. srpnja 2018. godine sa: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2164

20. English Federation of Disability Sport (2012). Active for life - EFDS strategy. http://www.efds.co.uk/assets/000/000/218/Active_For_Life__FINAL_original.pdf?1461946368 (6.9.2016.)
21. EU Member State Sport Ministers (2008). EU Physical Activity Guidelines - Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity. http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/eu-physical-activity-guidelines-2008-(ab-beden-e%C4%9Fitimi-rehberi).pdf?sfvrsn=0 (15.9.2016.)
22. EU Open Dana Portal (2018). Special Eurobarometer 412: Sport and physical activity. S mreže skinuto 3. srpnja 2018. godine sa: https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S1116_80_2_412
23. Eurobarometer 183-6 (2003). Physical Activity. Bruxelles: European Commission.
24. Eurobarometer 213 (2004). The Citizens of the European Union and Sport. Bruxelles: European Commission.
25. Eurobarometer 246 (2006). Health and Food. Bruxelles: European Commission.
26. Eurobarometer 334 (2010). Sport and Physical Activity. Bruxelles: European Commission.
27. Eurobarometer 412 (2014). Sport and Physical Activity. Bruxelles: European Commission.
28. European Commission (1999a). The European Model of Sport. http://europa.eu.int/comm/sport/doc/ecom/doc_consult_en.pdf (18. 3. 2008.).
29. European Commission (1999b). The Helsinki Report on Sport. http://www.sportdevelopment.org.uk/helsinkireport.pdf (15. 12. 2010.).
30. European Commission (1999b). The Helsinki Report on Sport. http://www.sportdevelopment.org.uk/helsinkireport.pdf (15. 12. 2010.).
31. European Commission (2003). The Aarhus Declaration on Volontary Work in Sport. http://ec.europa.eu/sport/library/doc/b21/doc292_en.pdf (15. 12. 2010.).
32. European Commission (2006) Guidance document on the implementation of EMAS in sporting events http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/guidance/guidance09_en.pdf (15. 1. 2011.).
33. European Commission (2007) White paper on sport. http://ec.europa.eu/sport/white-paper/doc/wp_on_sport_en.pdf (15. 12. 2010.).
34. European Council (2000). Nice Declaration: Declaration on the specific characteristics of sport and its social function in Europe. http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/sport/l35007_en.htm (15. 12. 2010.).
35. European Network of Sport Science in Higher Education (1999a). Sport and Employment in Europe – Final Report, Nathalie Le Roux, Pascal Chantelat and Jean Camy http://europa.eu.int/comm/sport/doc/ecom/sport_emploi_en.pdf (15. 12. 2010.).
36. European Network of Sport Science in Higher Education (1999b). European Structure for the 5 Levels of Coaches Training http://www.ensshe.lu/documents/cahiers/levels.pdf (15. 12. 2010.).
37. European Observatoire of Sport and Employment (2004). Vocational Education and Training related to Sports in Europe: Situation, Trends and Perpectives http://www.eose.org/ktmlpro/files/uploads/Final%20Report%20English%20Version.pdf (15. 12. 2010.).
38. Goverment of Canada (2006). Policy on Sport for Persons with a Disability. http://canada.pch.gc.ca/eng/1414513635858/1414513676681 (6.9.2016.)
39. Grad Zagreb (2012). Razvojna strategija Grada Zagreba.
40. Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport i Sportski savez Grada Zagreba (2015). Analiza stanja zagrebačkog sporta. Materijal pripremljen za tematsku sjednicu Gradske skupštine Grada Zagreba koja je održana 11. lipnja 2015.
41. Hrvatski olimpijski odbor (1999). Izvješće hrvatskog sportskog sabora. Zbornik radova Hrvatskog sportskog sabora, Zagreb, 1999.
42. Hrvatski sportski savez (1991). Projekcija politike razvoja hrvatskog sporta. Zagreb: Hrvatski sportski savez.
43. International Committee of Sports for the Deaf (2010). Strategic Plan 2010 – 2013. http://www.deaflympics.com/pdf/2010-2013ICSDStrategicPlan.pdf (7.9.2016.)
44. International Paralympic Committee (2015). Strategic Plan 2015 to 2018. https://www.paralympic.org/sites/default/files/document/150619133600866_2015_06+IPC+Strategic+Plan+2015-2018_Digital.pdf (6.9.2016.)
45. Irish Sports Council (2003) Sport For Life- The Irish Sports Council's statement of strategy 2003-2005 www.irishsportscouncil.ie/PDF/Strategy2003.pdf (18. 3. 2008.).
46. Ivaniš, K. (2000). Integralni sustav sportske infrastrukture grada Zagreba „ISSI Zagreb 2000+“

47. Ivaniš, K. (ur.) (2008). Preporuke o održivom programiranju, prostornom planiranju i projektiranju javnih plivališta u Gradu Zagrebu. Zagreb: Zagrebački sportski savez.
48. Jones, T., Eaton, C. (1994). Cost-benefit analysis of walking to prevent coronary heart disease, Archives of family medicine, 3(8): 703–710.
49. Killoran, A. i sur. (1994). Moving on: International perspectives on promoting physical activity. Health Education Authority. http://www.nice.org.uk/nicemedia/documents/moving_on.pdf (15. 11. 2010.)
50. Kuljanić Huzjak, M. (2018). Analiza obrazovne strukture u Republici Hrvatskoj (Diplomski rad). Sveučilište Sjever, Sveučilišni centar Varaždin, studij Poslovna ekonomija.
51. Milanović, D. (2000). Hrvatski sportski model za 21. stoljeće. Olimp, 5, 8-11.
52. Milanović, D. (2000). Strategija razvoja hrvatskog sporta. Olimp, 4, 4-7.
53. Milanović, D. (ur.) (2001). Stanje i perspektive zagrebačkog sporta. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu i Zagrebački sportski savez.
54. Milanović, D. i sur. (2009). Strategija razvoja školskog sporta u Republici Hrvatskoj 2009. - 2014. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.
55. Milanović, D. i sur. (2015). Pedagoški standardi i normativi rada trenera u sportu. Zagreb: Sportski savez Grada Zagreba.
56. Milanović, D., Čustonja, Z. (2007). Sportska rekreacija – Sport za sve u svijetu (reprint). Sport za sve, 50, 4-10.
57. Milanović, D., Čustonja, Z., Bilić, D. (2010). Temeljna načela i smjernice razvoja sporta u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Nacionalno vijeće za sport i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.
58. Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z., Šimek, S. (2004). Razvojni pravci hrvatskog sporta. U: Bartoluci, M. (ur.). Sport u turizmu. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa »Menedžment u sportu i turizmu«. Zagrebački velesajam, 20. i 21. veljače, Kineziološki fakultet Sveučilišta u zagrebu. str. 1-10.
59. Milanović, D., Jukić, I., Čustonja, Z., Šimek, S. (2004). Tjelesno vježbanje i sport u odgojno-obrazovnom procesu – strateški pristup. U: I. Prskalo (ur.) Zborniku radova međunarodnog znanstveno-stručnog skupa »Škola i razvoj«, Topusko, 13-14 svibnja, str. 28-37. Petrinja: Visoka učiteljska škola u Petrinji.
60. Ostroški, Lj. (Ur.) (2017). Statistički ljetopis Republike Hrvatske 2017 Statistical Yearbook of the Republic of Croatia. S mreže skinuto 21. lipnja 2018. godine sa: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2017/sljh2017.pdf
61. Pate RR., Pratt M., Blair SN. (1995). Physical activity and public health. A recommendation from the Centers for Disease Control and Prevention and the American College of Sports Medicine. JAMA 1995; 273: 402-407.
62. Podgorelec, S. i Dujmović, D. (1984). Analiza razvoja fizičke kulture u SR Hrvatskoj u razdoblju od 1981. do 1985. god. i analiza mogućnosti razvoja u razdoblju od 1986. do 1990. god. Zagreb: Republička samoupravna interesna zajednica fizičke kulture SR Hrvatske.
63. Puhak, S. (ur.) (2005). Program razvoja sporta Grada Zagreba 2006.-2010. Zagreb: Zagrebački sportski savez.
64. Republika Slovenija (2000). Nacionalni program sporta v Republiki Sloveniji (NPS) U: Uradni list Republike Slovenije, br. 24, 17. 3. 2000., (str. 3289-3299). Ljubljana.
65. Savez za fizičku kulturu Hrvatske (1978). Koncepcija razvoja vrhunskih sportskih dostignuća u SR Hrvatskoj. Zagreb: Savez za fizičku kulturu Hrvatske.
66. Savić, D. (ur.) (1987). Modeli fizičke kulture. Zagreb: Republička samoupravna interesna zajednica fizičke kulture SR Hrvatske.
67. Sport England (2016). Towards an Active Nation. https://www.sportengland.org/media/10629/sport-england-towards-an-active-nation.pdf (1.9.2016.)
68. Statutu Grada Zagreba
69. U.S. Department of Health and Human Services (1996). Physical Activity and Health: A Report of the Surgeon General. http://www.cdc.gov/nccdphp/sgr/pdf/sgrfull.pdf (15. 1. 2011.).
70. Ustav Republike Hrvatske
71. Vuori I. (1998). Does physical activity enhance health? Patient Educ. Couns. 33:95-103.
72. World Health Organization, Global Health Obeservatory (2018). Prevalence of insufficient physical activity. S mreže skinuto 22. lipnja 2018. godine sa: http://www.who.int/gho/ncd/risk_factors/physical_activity_text/en/

73. Yao, C. A., & Rhodes, R. E. (2015). Parental correlates in child and adolescent physical activity: a meta-analysis. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 12(1), 10.
74. Zakon o sportu, Narodne novine, 111/97, 13/98, 127/00 i 24/01
75. Zakon o sportu, Narodne novine, 59/90.
76. Zakon o sportu, Narodne novine, 60/92, 77/95.
77. Zakon o sportu, Narodne novine, 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16., 98/19, 47/20 i 77/20
78. Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine, 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15
79. Dahmann, N., Wolch,J., Joassart-Marcelli, P., Reynolds, K. & Jerrett, M. (2010). The active city? Disparities in provision of urban public recreation resources. Health & Place, 16, 431–445.